॥ ಶ್ರೀ ॥

ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ದೇಶಿಕಪ್ರಬಂಧ

ಪ್ರಥಮಭಾಗ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರವರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಪ್ರತಿ ಪಾಶುರದ ಅರ್ಥ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಸಹಿತ

ಬೆಲೆ: 6=00

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಅ ಧ್ಯೈ ಕ್ಕ ಲ ಪ್ಪ ತ್ತ್

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ
ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು
ಪಾಶುರದ ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ.

1960

ಶಾರ್ವರಿ – ವೈಶಾಖ

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್

ಮೈ ಸೂ ರು

ಬೆಲೆ : ೨೦ ನ. ಪೈ.

॥ श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

ಮೂ : ಪತ್ತಿಮುದಲಾಮವತ್ತಿಲ್ ಪತಿಯೆನಕ್ಕುಕ್ಕೂಡಾಮಲ್,
ಎತ್ತಿಶೈಯುಮುೞನ್ರೋಡಿಯಿಳೈತ್ತುವಿೞುಂ ಕಾಕಂಪೋಲ್,
ಮುತ್ತಿತರುಂನಗರೇೞಿಲ್ ಮುಕ್ಕಿಯಮಾಂ ಕಚ್ಚಿತನಿಲ್,
ಅತ್ತಿಗಿರಿಯರುಳಾಳರ್ಕ್ಕ ಅಡೈಕ್ಕಲನಾಂ ಪುಹುಂದೇನೇ ॥ ೧ ॥

ಅರ್ಥ :— ಪತ್ತಿ = ಭಕ್ತಿಯೇ, ಮುದಲಾಂ-ಅವತ್ತಿಲ್ = ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ, ಪದಿ = ನಿಲುಗಡೆಯು, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ಕೂಡಾಮಲ್ = ದೊರಕದೆ, ಎತ್ತಿಶೈಯುಂ = ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ, ಉೞನ್ರು = ಅಲೆದಾಡಿ, ಓಡಿ = ಓಡಿ, ಇಳೈತ್ತು = ಬಹಳ ಆಯಾಸಗೊಂಡು, ವಿೞುಂ = (ಕಾಲಿಗೆ) ಬಿದ್ದ, ಕಾಕಂಪೋಲ್ = ಕಾಕಾಸುರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ, ಮುತ್ತಿ = ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ, ನಗರ್-ಏೞಿಲ್ = ಏಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ಕಿಯುಂ-ಆಂ = ಮುಖ್ಯವಾದ, ಕಚ್ಚಿ-ತನಿಲ್ = ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ, (ಕಂಗೊಳಿಸುವ) ಅತ್ತಿಗಿರಿ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ, ಅರುಳಾಳರ್ಕ್ಕ = ದಯಾಸಾಗರನಾದ ವರದರಾಜನಿಗೆ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ನಾಂ = ನಾನು, ಪುಹುಂದೇನ್ = ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನಾದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ನನಗೆ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದುವಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅನರ್ಹತೆ. ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಅಲೆದಲೆದು, ಓಡೋಡಿ, ಸಾಕಾಗಿ ಕಡೆಗೂ ಯಾವ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಸಿಕ್ಕದೆ, ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ಶರಣುಹೋದ ಕಾಕಾಸುರನಿಗೆ ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಮುಕ್ತಿಕೊಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿರುವ ಏಳು ಪುಣ್ಯನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವೆನಿಸಿದ ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕರುಣೆಗೆ ಕಡಲಾದ ಆ ವರದ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿ ಉಜ್ಜೀವಿತನಾದೆನು.

भक्त्यादौ अनवाप्तसुस्थितिः अटन् सर्वत्र धावन् यथा
श्रान्त स्सन् पतितो रघूत्तमपदे काक स्तथा सप्तसु ।
मुक्तिप्राप्तिकरीषु पूर्षु महिते काञ्चीपुरे दीव्यतः
हस्तीशस्य कृपैकलक्ष्य मधुना भूत्वा त माशिश्रिये ॥ १ ॥

ಮೂ : ಶಡೈಮುಡಿಯರ್ ಶತುಮುಹನೆನ್ರಿವರ್ ಮುಧಲಾಂತರಮೆಲ್ಲಾಂ,
ಅಡೈಯವಿನೈಪ್ಪಯನಾಹಿಯೞಿನ್ದ್ವಿಡುಂ ಪಡಿಕಂಡ್,
ಕಡಿಮಲರಾಳ್ ಪಿರಿಯಾದ ಕಚ್ಚಿನಹರತ್ತಿಗಿರಿ,
ಇಡಮುಡೈಯ ವರುಳಾಳರಿಣೈಯಡಿಹಳಡೈಂದೇನೇ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಶಡೈ-ಮುಡಿಯನ್ = ಜಟೆತಲೆಯುವನೂ, (ಈಶ್ವರನೂ), ಶತು-ಮುಹನ್ = ಚತುರ್ಮುಖನೂ, (ಬ್ರಹ್ಮನೂ) ಎನ್ರ್-ಇವರ್-ಮುದಲಾಂ-ತರಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಯುವರೆಲ್ಲರೂ, ಅಡೈಯ = ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಲು, ವಿನೈ-ಪಯನ್-ಆಹಿ = ಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ, ಅೞಿಂದ್-ವಿಡುಂ = ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವ, ಪಡಿ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಕಂಡ್ = ಕಂಡು, ಕಡಿಮಲರಾಳ್ = ತುಂಬ ಸುವಾಸನೆಯ ಪೂವಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಪಿರಿಯಾದ = ಅಗಲದಿರುವ, ಕಚ್ಚಿನಹರ್ = ಕಾಂಚೀಪುರದಲ್ಲಿರುವ, ಅತ್ತಿಗಿರಿ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ, ಅರುಳಾಳರ್ = ದಯಾಳುವಾದ ವರದರಾಜನ, ಇಣೈ-ಅಡಿಹಳ್ = ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಅಡೈಂದೇನ್ = ಶರಣುಹೋದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ;—"ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಐಸಿರಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರವಾದುದು. ಅವರೂ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿರುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಬಂದಿದೆ" ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು, ಘಮಘಮಿಸುವ ಪೂ ಪರಿಮಳದ ಕುವರಿಯಾದ ಸಿರಿದೇವಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರದ, ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಆ ಹಸ್ತಿಗಿರಿ ಪ್ರಭುವಾದ, ಮತ್ತು ದಯಾನಿಧಿಯಾದ ವರದರಾಜನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಶರಣುಹೋಗಿಹೆನು.

कपर्दिचतुराननप्रभृतयः स्वकर्मानुगाः
भवन्ति चलवैभवा इति विलोक्य पद्माजुषः ।
गजाचलमहेशितुः प्रथितकाञ्चिपूर्वासिनः
दयाब्धिवरदप्रभोः शरणमेमि पादद्वयम् ॥ २ ॥

ಮೂ : ತಂದಿರಂಗಳ್ ವೇರಿನ್ರಿತ್ತಮುದ್ ವೞಿಯುೞಿಯಾದ್,
ಮಂದಿರಂಗಳ್ ತಮ್ಮಾಲುಂ ಮತ್ತುಮುಳ್ಳವುರೈಯಾಲುಂ,
ಅಂದರಂಕಂಡಡಿಪಣಿವಾರನ್ನೈವರ್ಕ್ಕುಮರುಳ್ ಪುರಿಯುಂ,
ಶಿಂದುರವೆರ್ಪಿರೈಯುವನಾರ್ ಶೀಲಮಲ್ಲದರಿಯೋನೇ || ೩ ||

ಅರ್ಥ :—ವೇರು = ಬೇರೆ, ತಂತಿರಂಗಳ್ = ತಂತ್ರಗಳು (ಉಪಾಯಗಳು) ಇನ್ರಿ = ಇಲ್ಲದೆ, ತಮುದ್ = ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ, ವೞಿ = ಮಾರ್ಗವು, ಅೞಿಯಾದ್ = ಕೆಟ್ಟುಹೋಗದೆ, ಮಂತಿರಂಗಳ್-ತಮ್ಮಾಲುಂ = ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, (ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲದೆ) ಮುತ್ತುಂ = ಮತ್ತು, ಉಳ್ಳ = ಇರುವ, ಉರೈಯಾಲುಂ = ಸೂಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂತರಂ = ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, (ತಿಳಿದು) ಅಡಿ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪಣಿವಾರ್ = ನಮಿಸುವ, ಅನ್ನೈವರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯನ್ನು, ಪುರಿಯುಂ = ಸುರಿಸುವ (ತೋರುವ), ಶಿಂದುರವೆರ್ಪ್ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಗೆ, ಇರೈಯುವ-ನಾರ್ = ಒಡೆಯನಾದ ವರದರಾಜನ, ಶೀಲಂ-ಅಲ್ಲದ್ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊರತು, (ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ) ಅರಿಯೇನ್ = ಅರಿಯೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ನಮ್ಮ ವರದರಾಜನ ಶೀಲವಿಂತಹುದೆಂದು ಪೇಳಲರಿಯೆನು. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದದು, ಮತ್ತು ಅಪಾರವಾದುದು. ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅವರವರು ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಪನ್ನರಾದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರನು. ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡುವನು. ಇದೇ ಅವನ ಶೀಲ. (ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳೂ, ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಬಿಡದೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಇಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಕರುಣಿಸುವನು. ಪ್ರಪನ್ನನೆಂದಿಗೂ ಕೆಡನು).

तन्त्रै रन्यै विना स्वस्वसरणि अविनाश्यैव मन्त्रै स्तथोक्तैः
वैलक्षण्यं च सूक्तैः सुविशद मवलोक्यैव पादौ नमन्ति ।
कारुण्योद्वर्षिणोऽस्मास्वखिलतनुयुतेष्वस्य देवाधिनेतुः
हस्तिक्षोणीधराधीश्वरवरदविभोः शीलतोऽन्यन्न जाने || ३ ||

ಮೂ : ಕಾಕಮಿರಾಕ್ಕದನ್ ಮನ್ನರ್ ಕಾದಲಿಕತ್ತಿರಬಂದು,
ನಾಕಮರನಯನ್‌ಮುದಲಾನಾಹನಹರಾರ್‌ತಮುಕ್ಕುಂ,
ಬೋಗಮುಯರ್‌ವೀಡುಪೆರ ಪೊನ್ನರುಳ್ ಶೆಯ್ದಮೈಕಂಡ್,
ನಾಕಮಲೈನಾಯಹನಾರ್ ನಲ್ಲಡಿಪ್ಪೋದಡೈಂದೇನೇ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ :—ಕಾಕಂ = ಕಾಕಾಸುರ, ಇರಾಕ್ಕದನ್ = ವಿಭೀಷಣ, ಮನ್ನರ್-ಕಾದಲಿ = ರಾಜರಾದ (ವೀರರಾದ) ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಿಯಮಡದಿ (ದ್ರೌಪದಿ), ಕತ್ತಿರಬಂದು = ಕ್ಷತ್ರಬಂಧು, ನಾಕಂ = ಕಾಳಿಂಗ ಅಥವಾ ಗಜೇಂದ್ರ, ಅರನ್ = ರುದ್ರ, ಅಯನ್ = ಬ್ರಹ್ಮ, ಮುದಲಾಂ = ಮೊದಲಾದ, ನಾಕನಗರಾರ್-ತಮುಕ್ಕುಂ = ದೇವಲೋಕನಿವಾಸಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಬೋಗಂ = ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ, ಉಯರ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ಆನಂದವುಳ್ಳ, ವೀಡ್ = ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ಪೆರ = ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಪೊನ್-ಅರುಳ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ದಯೆಯನ್ನು, ಶೆಯ್ದಮೈ = ತೋರಿರುವುದನ್ನು, ಕಂಡ್ = ತಿಳಿದು, ನಾಕ-ಮಲೈ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯ, ನಾಯಕನಾರ್ = ಪ್ರಭುವಾದ ವರದರಾಜನ, ನಲ್-ಅಡಿ-ಪೋದು = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು, ಅಡೈಂದೇನ್ = ಶರಣುಹೊಂದಿದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ;—ಭಗವಂತನು ಸೀತಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪವೆಸಗಿದ ಕಾಕಾಸುರನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿದನಲ್ಲವೇ! ವಿಭೀಷಣ ಮತ್ತು ಅವನೊಡನಿದ್ದ ರಕ್ಕಸರನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅವರ ಆನಂದವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿದನಲ್ಲವೇ! ಖ್ಯಾತವೀರರಾದ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಿಯಮಡದಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಅವಳ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದುದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ಪಾಂಡವರನ್ನುಳಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿದನಲ್ಲವೇ! ಕಾಳಿಂಗನ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಪೊರೆದನಲ್ಲವೇ! ಗಜರಾಜನನ್ನು ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದನಲ್ಲವೇ! ರುದ್ರನಿಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದನಷ್ಟೆ. ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ, ವೇದಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಂದಿತ್ತು, ಪರಿಪಾಲಿಸಿದನಲ್ಲವೇ! ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಂತೂ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಉಪಕರಿಸಿ, ಸೊದೆಯನುಣಿಸಿದನಲ್ಲವೆ! ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯಗಳಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಐಹಿಕ ಮತ್ತು ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಪೊರೆದಿಹನು. ಅಂತಹ ಕರುಣೆಗೆ ಕಡಲೆನಿಸಿಹ ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯೊಡೆಯ ವರದನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಪಿಡಿದೆನು. (ನಾವೆಂತಹ ಪಾಪವೆಸಗಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ಣನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಅವನನ್ನು ಶರಣುಹೋದರೆ ಕಾಪಾಡುವನು.)

काक-क्रव्याद-पाण्डात्मजनृपरमणी-क्षत्रबन्धु-द्विपेन्द्र-
स्थाणु-ब्रह्मादिवृन्दारकपुरनिलयेभ्य स्सुखेष्वग्र्यभाजम् ।
मोक्षं चानन्दपूर्णं ददत मिह दयां प्रेक्ष्य पूर्णां तदीयां
नागागाधीशदेवाधिपवरदपदाम्भोजयुग्मं प्रपद्ये ॥ ४ ॥

ಮೂ : ಉಹಕ್ಕುಮವೈಯುಹನ್ದುಹವಾವನೈತ್ತು ವೊ//ಬಿನ್ದುರವುಗುಣಂ,
ಮಿಹತ್ತುಣಿವು ಪೆರವುಣರ್ನ್ದ ವಿಯನ್‌ಕಾವಲೆನವರಿತ್ತ್,
ಶಹತ್ತಿಲೊರುಪುಹಲಿಲ್ಲಾತ್ತವ ಮಿಲಿಯೋನ್ ಮದಿಳ್ಕಚ್ಚಿ
ನಹಗ್ಕರುಣ್ಯೈನಾದನೈ ನಲ್ಲಡೈಕ್ಕಲಮಾಯಡೈನ್ದೇನೇ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ ;—ಉಹಕ್ಕುಂ-ಅವೈ = ಸಂತೋಷಪಡುವಂತಹವುಗಳನ್ನು, ಉಹನ್ದು = ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, (ದೇವರಿಗೆ) ಉಹವಾ = ಬೇಡವಾದ, ಅನೈತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ಒ//ಬಿಂದ್ = ಬಿಟ್ಟು, ಉರವು = ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ಗುಣಂ = ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಮಿಹ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ತುಣಿವ್ = ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ಪೆರ = ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಉಣರ್ನ್ದ = ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ತಿಳಿದು, ವಿಯನ್-ಕಾವಲ್-ಎನ = ಅತಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ರಕ್ಷಣವಿದೆಂದು, ಪರಿತ್ತ್ = ಬೇಡಿ, ಶಹತ್ತಿಲ್ = ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಒರು-ಪುಹಲ್-ಇಲ್ಲಾ = ಬೇರೊಂದು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ತವಂ = ತಪಸ್ಸನ್ನು, ಅರಿಯೇನ್ = ಅರಿಯದ ನಾನು, ಮದಿಳ್ = ಪ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ, ಕಚ್ಚಿ-ನಹರ್ = ಕಾಂಚೀ ನಗರದಲ್ಲಿರುವ, ಕರುಣ್ಯೈ-ನಾದನೈ = ದಯಾಳುವಾದ ಪ್ರಭುವನ್ನು (ವರದನನ್ನು) ನಲ್ = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ, ಅಡೈಕ್ಕಲಮಾಯ್ = ರಕ್ಷಿಸುವ ವಸ್ತುವೆಂದು, ಅಡೈಂದೇನ್ = ಶರಣುಹೊಂದಿದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದವೂ ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದುವೂ ಯಾವುವು ? ಎಂದರೆ ಅವನ ಆಜ್ಞಾನುಜ್ಞಾತಕೈಂಕರ್ಯಗಳು. ಅವು ಅವನ ಮುಖೋಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವು. ಅವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾಡಿ, ನಮಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದುವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದುವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟು, ಅವನಿಗೂ ನಮಗೂ ಇರುವ “ಶೇಷಿ-ಶೇಷಭಾವಾ”ದಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಅವನ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ಒಳ್ಳೆಯ ಅರಿವಿನಿಂದ ಬೇರಾವ ದೇವತೆಯೂ ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡಲಾರದೆಂದು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಕರುಣೆಗೆ ಕಡಲಿನಂತಿರುವ ವರದನ ಅಡಿಗಳನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿದೆನು. (ಅಂಗಪಂಚಕ ಕವಚಿತವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನವು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ).

श्रीशोल्लासक्रिया या विदधदतिमुदा संजिहानोऽनभीष्टा:
सम्बन्धौघं गुणौघं समधिक मनुभूयैव विश्वासकाष्ठाम् ।
श्रेष्ठां संप्रार्थ्य रक्षां जगति गतिधुतो नैव चक्रे तपोऽहं
काञ्चयां सालावृतायां वरद मुरुदयं रक्षितारं प्रपद्ये ॥ ५ ॥

ಮೂ : ಅಳವುಡೈಯಾರಡೈಂದಾರ್ಕ್ಕುಂ ಅದನುರೈಯೋಕೊಂಡವರ್ಕ್ಕುಂ,
ವಳೈವುರೈತನ್ದವನರುಳೇ ಮನ್ನಿಯ ಮಾದವತ್ತೋರ್ಕ್ಕುಂ,
ಕಳವೊೞಿವಾರೆಮರೆನ್ನವಿಶೈಂದವರ್ಕ್ಕುಂ ಕಾವಲರಾಂ,
ತುಳವಮುಡಿಯರುಳ್ ವರದರ್ ತುವಕ್ಕಿಲೆನೈವೈತ್ತೇನೇ ॥ ೬ ॥

ಅರ್ಥ :—ಅಳವ್-ಉಡೈಯಾರ್ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ (ಚೆನ್ನಾಗಿ) ಅರಿತವರಾಗಿ, (ಬಂದು) ಅಡೈಂದಾರ್ಕ್ಕುಂ = ಶರಣುಹೊಂದಿದವರಿಗೂ, ಅದನ್-ಉರೈಯೇ = ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ, ಕೊಂಡವರ್ಕ್ಕುಂ = (ಅಂಗೀಕರಿಸಿ) ಆಚರಿಸಿದವರಿಗೂ, ವಳ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಉರೈ = ಮಾತನ್ನು, ತಂದವನ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದವರ, ಅರುಳೇ = ದಯೆಯನ್ನೇ. ಮನ್ನಿಯ = ದೃಢವಾಗಿ ಬಿಡದೆ ಕೈಕೊಂಡ, ಮಾ-ತವತ್ತೋರ್ಕ್ಕುಂ = ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೂ, ಕಳವ್-ಒೞಿವಾರ್ = ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವವರು, ಎಮರ್ = ನಮ್ಮವರು, ಎನ್ನ = ಎಂದು, ಇಶೈಂದವರ್ಕ್ಕುಂ = ಆಸೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿದವರಿಗೂ, ಕಾವಲರ್ = ಪಾಲಕರಾದ, ತುಳವ-ಮುಡಿ = ತುಳಸೀಧಾರಿಯಾದ, ಅರುಳ್-ವರದರ್ = ಕರುಣಾಳುವಾದ ವರದನ, ತುವಕ್ಕಿಲ್ = ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು (ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು) ವೈತ್ತೇನ್ = ರಕ್ಷ್ಯವಾಗಿಟ್ಟೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ : ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅಂಗಿ, ಇದು ಅಂಗ, ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವರಿಗೂ (ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿಷ್ಠರಿಗೂ), ಯಾವ ವಿಶದ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ವಾಕ್ಯೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರೊಡನೆ ಆಚರಿಸಿದವರಿಗೂ (ಉಕ್ತಿನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ), ರಹಸ್ಯತ್ರಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಆಚರಿಸಿದವರಿಗೂ (ಆಚಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ), ರಕ್ಷಕನು ಆ ಶರಣ್ಯನೇ ಆಗಿರುವನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವವರೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸತ್ಪಥವನ್ನೇ ಹಿಡಿದವರು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯವೂ, ನಂಬಿಕೆಯೂ ಕಾರಣ. ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಚರಿಸಿದರೇನೇ ಸತ್ಫಲ ಖಂಡಿತ ದೊರಕುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಆತ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕಳ್ಳರಾಗದೆ, ಭಾಗವತ ಪರತಂತ್ರರಾಗಿಯೂ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವರು. ಅವರೂ ನಮ್ಮ ಆಪ್ತರೇ ಹೌದು. (ಭಾಗವತನಿಷ್ಠರು) ಅವರನ್ನೂ ಆ ದಯಾಳು ಕೈಬಿಡನು. ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದೆನು.

प्राज्ञा ये शरणं गता अनुययु र्ये वा तदुक्त्या दृढं
ये वैतादृशतारकोक्तिदकृपा मेवैत्य चेरु स्तपः ।
चौ र्यस्याकरणात् स्वका इम इति प्रीत्याङ्ग्यकुर्वंश्च ये
तेषां गोप्तरि मां दयालुवरदे न्यस्ये तुलस्यद्बहे ॥ ६ ॥

ಮೂ : ಉನುದಡಿಹಳಡೈಹಿನ್ರೇನೆನ್ರೊರುಕಾಲುರೈತ್ತವರೈ,
ಅನ್ನೈಯುಮಿನಿಯೆನ್ಬವರ್‌ಪೋಲ್ ಅಂಜಲೆನಕ್ಕರಂವೈತ್ತು,
ತನುದನೈತ್ತುಂ ಅವತ್ತಮುಕ್ಕುಂ ವೞಂಗಿಯುಂ ತಾ಼ ಮಿಹವಿಳಂಗುಂ,
ಅನ್ನೈವುಡೈಯುವರುಳಾಳರಡಿಯಿಣೈಯೈಯಡೈಂದೇನೇ || ೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಉನುದ್ = ನಿಮ್ಮ, ಅಡಿಹಳ್ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಅಡೈಹಿನ್ರೇನ್ = ಶರಣುಹೋಗುತ್ತೇನೆ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಒರು-ಕಾಲ್ = ಒಂದುಸಲ, ಉರೈತ್ತ-ವರೈ = ಹೇಳಿದವರನ್ನು, ಇನಿ-ಅನ್ನೈಯುಂ = ಇನ್ನು ಇದು ಸಾಕು, ಎನ್ಬವರ್ ಪೋಲ್ = ಎಂದು ಹೇಳುವವರಂತೆ, ಅಂಜಲ್ = ಹೆದರಬೇಡಿ, ಎನ=ಎಂದು, ಕರಂ = ಕೈಯನ್ನು, ವೈತ್ತು = ಇಟ್ಟು (ತೋರಿಸಿ), ತಮುದ್ = ತಮ್ಮ, ಅನೈತ್ತುಂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅವರ್-ತಮುಕ್ಕುಂ = ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾಡಿದವರಿಗೂ, ವೞಂಗಿಯುಂ = ಕೊಟ್ಟೂ, ತಾನ್ = ತಾನು, ಮಿಹ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವಿಳಂಗುಂ = ಬೆಳಗುವ, ಅನ್ನೈವು-ಉಡೈಯ = ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯುಳ್ಳ, ಅರುಳಾಳರ್ = ಕರುಣಾಳು ವರದನ, ಅಡಿ-ಇಣೈಯೈ = ಅಡಿಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಅಡೈಂದೇನ್ = ಸೇರಿದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ವರದರಾಜದೇವರು ಅಭಯಮುದ್ರಿಕೆಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವರು. ಭಕ್ತರು ಬಂದು "ಸ್ವಾಮಿ ! ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೋದೆನು" ಎಂದು ಒಂದು ಸಲ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರಿಗೆ "ನೀವು ಭಯಪಡಬೇಡಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಸಿರಿಯೂ ನಿಮ್ಮದೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಭಯತೋರುತಿಹನು. ಇದೇ ಆ ತೋರಿಕೆಯ ಸಾರಾರ್ಥ. ದೃಢಭಾವನೆಯಿಂದ ಒಂದು ಸಲ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಪೂರ್ಣ ಫಲ ಕೊಡುವನು. ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನೂ, ಅಪಾರ ಕಾರುಣ್ಯನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಬಿಡದೆ ಪಡೆದಿಹೆನು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಸಲ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಫಲ ಖಂಡಿತ ಉಂಟೆಂದೂ, ಪ್ರಪನ್ನರಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸುಖವನ್ನು ಅವನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಶ್ಚಯ. ಈ ವಿಷಯವಿಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

भवत्पदयुगं श्रये त्विति सकृत् प्रवक्तृनलं
प्रतीत इति बोधयन् इव करं प्रदर्श्याभयम् ।
वितीर्य सकलं स्वकं स्वयमतीव यो राजते
दयालु वरदप्रभोः पदयुगं च तस्याश्रये ॥ ७ ॥

ಮೂ : ತಿಣ್ಮೈ ಕುರೈಯಾಮೈಕ್ಕುಂ ನಿರೈಹೈಕ್ಕುಂ ತೀವಿನೈಯಾಲ್,
ಉಣ್ಮೈ ಮರೈವಾಮೈಕ್ಕುಂ ಉಳಮದಿಯಿಲುಹಕ್ಕೈಕ್ಕುಂ,
ತಣ್ಮೈ ಕುರೈಯಾಮೈಕ್ಕುಂ ದರಿಹೈಕ್ಕುಂ ತಣಿಹೈಕ್ಕುಂ,
ವಣ್ಮೈಯುಡೈಯವರುಳಾಳರ್ ವಾಶಕಂಗಳ್ ಮರವೇನೇ ॥ ೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ತಿಣ್ಮೈ = ದೃಢತೆಯು (ಮಹಾ ವಿಶ್ವಾಸವು) ಕುರೈಯಾಮೈಕ್ಕುಂ = ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೂ, (ಇರತಕ್ಕದ್ದು) ನಿರೈಹೈಕ್ಕುಂ = ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಕ್ಕೂ, ತೀ-ವಿನೈಯಾಲ್ = ಕ್ರೂರಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ, ಉಣ್ಮೈ = ನಿಜಾಂಶವನ್ನು, ಮರವಾಮೈಕ್ಕುಂ = ಮರೆಯದಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಉಳಮತಿಯಿಲ್ = ಇರುವ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ಉಹಹೈಕ್ಕುಂ = ಸಂತೋಷಪಡುವುದಕ್ಕೂ, ತಣ್ಮೈ = ತಂಪು (ಶಾಂತತೆ) ಕುರೈಯಾಮೈಕ್ಕುಂ = ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿರುವುದಕ್ಕೂ, ದರಿಹೈಕ್ಕುಂ = ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ತಣಿಹೈಕ್ಕುಂ = ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ, ವಣ್ಮೈಯುಡೈ = ಸೊಬಗಿನ ಅರುಳಾಳರ್ = ಕರುಣಾಳು ವರದನ, ವಾಶಕಂಗಳ್ = ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಮರವೇನೇ = ಮರೆಯುವೆನೆ ?

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಭಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು ಬರಬರುತ್ತಾ ಕಡಮೆಯಾಗದು. ಇರುವ ವಿಶ್ವಾಸವು ದಿನೇದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದು. ಕ್ರೂರಕರ್ಮದ ಫಲವಾಗಿ " ನಾವು ಶೇಷರು, ಭಗವಂತನಿಗಧೀನರು" ಎಂಬ ನಿಜಸಂಗತಿಯೂ ಹೋಗಿಬಿಡುವುದುಂಟು. ಹಾಗಾಗದಿರಬೇಕು. ಇರುವ ಅರಿವನ್ನೇ " ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಬಂದಿತಲ್ಲ " ಎಂದು ನೆನೆದು ಹರ್ಷಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವವೂ ದೇವರದೆಂದು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಪಚಾರವೂ ಸಂಭವಿಸದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಸ್ವಪರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗಿ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಆ ಶರಣ್ಯನ ಕೃಪೆಯನ್ನೇ ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ತಾಪತ್ರಯಗಳು ಸಂತಾಪಗೊಳಿಸಿದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಶಾಂತವಾಗಿರಬೇಕು. ಸೌಂದರ್ಯ-ಸೌಶೀಲ್ಯ-ಕಾರುಣ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯಾದ ವರದನ ಅಡಿಗಳನ್ನು ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿ, ಇಹಪರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮಿತ ಸುಖವನ್ನು ಪಡುವೆವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶರಣುಹೋದೆನು. (ನ್ಯಸ್ತಭರರು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಭರರಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶದೀಕೃತವಾಗಿದೆ).

विश्वासान्यूनतायै उपचितफलपूर्त्यै च दुष्कर्मलब्धां
सत्यांशाविस्मृतिं तां निरसयितु मवाप्तोपलब्धौ प्रतुष्ट्यै ।
शैतल्याहीनतायै विधरणकरणार्थं प्रशान्त्यै दयालो:
सौन्दर्योपासिमूर्तेः करिगिरिकमितुः किं गिरो विस्मरामि ॥ ८ ॥

ಶುರುದಿನಿನೈ ವಿನ್ವೈಯರಿಯುಂತುಣಿವುಡೈಯಾರ್ತೂಯ್‌ಮೊೞಿಹಳ್,
ಪರಿದಿಮದಿಯಾಶಿರಿಯರ್ ಪಾಶುರಂ ಶೇರ್ನ್ದರುಕ್ಕಣಂಗಳ್,
ಕರುದಿಯೊರುತೆೞಿವಾಳಾಲ್ ಕಲಕ್ಕಮರುತ್ತತ್ತಿಗಿರಿ,
ಪರಿದಿಮದಿನಯನಮುಡೈಪ್ಪರಮನಡಿಪಣಿಂದೇನೇ ॥ ೯ ॥

ಅರ್ಥ ;—ಶುರುದಿ = ಶ್ರುತಿಯ, ನಿನೈವು = ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ಇವ್ವೈ = ಎವ್ವೈಯಿಕ್ಕುವುದರೊಳಗೆ, ಅರಿಯುಂ = ಅರಿಯತಕ್ಕ, ತುಣಿವು = ಮನೋಬಲವನ್ನು, ಉಡೈಯಾರ್ = ಉಳ್ಳವರ, ತೂಯ್ ಮೊೞಿಹಳ್ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮಾತುಗಳು, ಪರಿದಿ = ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುವ, ಮತಿ = ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ, ಆಶರಿಯರ್ = ಆಚಾರ್ಯರ, ಪಾಶುರಂ = ಪಾಶುರಗಳೂ (ಸೂಕ್ತಿಗಳೂ) ಶೇರ್ನ್ದ = ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ, ಅರು-ಕ್ಕಣಂಗಳ್ = ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು, ಕರುದಿ = ಕುರಿತು, ಒರು-ತೆೞಿ-ವಾಳಾಲ್ = ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯಿಂದ, ಕಲಕ್ಕಂ = ಮೋಹವನ್ನು (ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು) ಅರುತ್ತ್ = ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತು, ಅತ್ತಿಗಿರಿ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ, (ಕಂಗೊಳಿಸುವ) ಪರಿದಿ-ಮದಿ-ನಯನಂ-ಉಡೈ = ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿರುವ, ಪರಮನ್ = ಪರಮಪುರುಷನ, ಅಡಿ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪಣಿಂದೇನ್ = ನಮಿಸಿದೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ ;—ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ವೇದಗಳ ಗೂಡಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಅರಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅರುಹಬಲ್ಲ ಪರಶುರಾಮಾದಿ ತಪೋಧನರ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕವೂ, ಕತ್ತಲನ್ನು ನೀಗಿ, ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಿಸಿ, ಜಗತ್ತಿಗೇ ಉಪಕರಿಸುವ ಸೂರ್ಯದೇವನಂತೆ ಬೆಳಗುವ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಅವತರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಅವರ ಉಪದೇಶಾದಿಗಳ ಮೂಲಕವೂ, ತಾನೂ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಯನ್ನು ಆ ಭಗವಂತನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವನು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ಆತನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲವೆ. ತಿಳಿಯಾದರಿವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರ ಸಂಶಯಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿ ಕರುಣಿಸುವನು. ಪ್ರಪನ್ನನಾಗಿ, ಭಗವತ್ಕರುಣೆ ಬಂದು, ಶರೀರತ್ಯಾಗಮಾಡುವತನಕ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೃತ್ಯಗಳು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಅಡಗಿವೆ. (ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಕೀಯರ ಉಜ್ಜೀವನಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಭರನ್ಯಾಸಮಾಡಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದು).

क्षणे च निगमार्थवित्सुमनसां विशुद्धोक्तिभिः
शुभा रविधियां च ता स्सुकलयन् गुरूणां गिरः ।
विनाश्य धिषणासिना विशय मात्मनः प्राणमं
रवीन्दुनयनस्य तत्पदयुगं गजाद्रीशितुः ॥ ९ ॥

ಮೂ : ತಿರುಮುಹಳುಂ ತಿರುವಡಿವುಂ ತಿರುವರುಳುಂ ತೆಳ್ಳರಿವುಂ,
ಅರುಮೈಯಿಲಾಮೈಯುಮುರವುಂ ಅಳಿಪ್ಪರಿಯ ವಡಿಯರಶುಂ,
ಕರುಮಮ್ಮೞಿಪ್ಪಳಿಪ್ಪಮೈಪ್ಪುಂ ಕಲಕ್ಕಮಿಲಾವಹೈನಿನ್ರ
ಅರುಳ್‌ವರದರ್ ನಿಲೈಯಿಲಕ್ಕಿಲಂಬೆನನಾನುಮ್ಮೞ್ನ್ದೇನೇ॥೧೦॥

ಅರ್ಥ:—ತಿರುಮುಹಳುಂ = ಶ್ರೀದೇವಿಯಲ್ಲೂ, ತಿರು-ವಡಿವುಂ = ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲೂ, ತಿರು-ಅರುಳುಂ = ಕರುಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ತೆಳ್-ಅರಿವುಂ = ತೆಳು ವಾದರಿವಿನಲ್ಲೂ, ಅರುಮೈ-ಇಲಾಮೈಯುಂ = ಮಾಡಲಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದರಲ್ಲೂ, ಉರವುಂ = ಸಂಬಂಧದಲ್ಲೂ, ಅಳಿಪ್ಪ್-ಅರಿಯ = ಅಳಿಯಲಾಗದಂತಿರುವ, ಅಡಿ-ಅರಶುಂ = ರಾಜ್ಯಸಿರಿಯಲ್ಲೂ, ಅೞಿಪ್ಪ = ನಾಶ, ಅಳಿಪ್ಪ = ರಕ್ಷಣೆ, ಅಮೈಪ್ಪ = ಸೃಷ್ಟಿ, (ಮುಂತಾದ) ಕರುಮಂ = ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ, ಕಲಕ್ಕಂ-ಇಲಾ-ವಹೈ-ನಿನ್ರ = ಕಲುಷಿತವಾಗದರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ, ಅರುಳ್-ವರದರ್ = ದಯೆಯೇ ಆಕಾರವೆತ್ತಿ ಬಂದಂತಿರುವ ವರದನ, ನಿಲೈ = ಸ್ಥಿರವಾದ, ಇಲಕ್ಕಿಲ್ = ಗುರಿಗೆ, ಅಂಬ್-ಎನ = ಬಾಣದಂತೆ ನಾನ್ = ನಾನು, ಅಮಿೞ್ನ್ದೇನೆ = ಬಿಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆನು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ಸ್ವೇತರ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇದೇರೀತಿ ಲೀಲೆಯಾಡಿದರೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕದಡದ ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೀವಾತ್ಮರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನರಿವ ಅರಿವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಲೂ, ಕರುಣಿಸುತ್ತಲೂ, "ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ" ವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಲೂ, ತನ್ನ ರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಉಪಕರಿಸುತ್ತ ದಯೆಗೈಯ್ದಿಹನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮ. "ಪ್ರಣವವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಗುರಿಗೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಣವು ನಾಟುವುದು". ಎನ್ನುವಂತೆ ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮವಸ್ತುವನ್ನು ಆ ಪರದೇವತೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿಹೆನು. ಸಮಸ್ತವೂ ಶರಣ್ಯನ ದಯಾ ಪರವಶವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಸಾತ್ವಿಕತ್ಯಾಗದ ರೀತಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿರುವರು.

लक्ष्म्यां दिव्याकृतौ तन्निरवधिकरुणानिर्मलज्ञानयो श्च
संसाध्ये स्वानुबन्धे त्वमितजनपदैश्वर्यपूर्णे प्रणाशे ।
रक्षायां सर्गकार्येऽप्यनुदितकलुषाकाररीत्या स्थितस्य
सुस्थे लक्ष्ये विलग्न श्शर इव वरदस्यानुकम्पावतोऽहम् ॥ १० ॥

ಮೂ : ಆರುಪಯ್ಱುವೇಱಿಲ್ಲಾ ವಡಿಯುವರ್‌ಹಳನ್ನೈವರ್ಕ್ಕುಂ,
ಆರುಮದಿನ್ ಪಯನುಮಿನ್ವೈಯೊರುಹಾಲುಂ ಪಲಹಾಲುಂ,
ಆರುಪಯನೆನವೇ ಕಂಡರುಳಾಳರಡಿಯಿಣೈ ಮೇಲ್,
ಕೂರಿಯ ನಲ್ಗುಣವುರೈಹಳ್ ಇನ್ವೈಪತ್ತುಂ ಕೋದಿಲವೇ ॥ ೧೧ ॥

ಅರ್ಥ :—ಆರು = ಉಪಾಯವೂ, ಪಯ್ಱು = ಫಲವೂ, (ದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ವೇಱು = ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ, ಇಲ್ಲಾ = ಇಲ್ಲದವರಾದ, ಅಡಿಯವರ್‌ಹಳ್ = ಭಕ್ತರಾದ, ಅನ್ವೈವರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಆರುಂ = ಶರಣಾಗತಿಯೂ, ಅದಿ = ಅದರ, ಪಯ್ಱು = ಫಲವೂ, (ಆದ) ಇನ್ವೈ = ಇವು, ಒರು-ಕಾಲಂ = ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಪಲ-ಕಾಲಂ = (ಫಲವು) ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದೂ, ಆರು = ಉಪಾಯ, ಪಯ್ಱು = ಫಲ, ಎನವೇ = ಎಂದೇ, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, ಅರುಳಾಳರ್ = ದಯಾಮೂರ್ತಿಯಾದವರದನ, ಇಣೈ-ಅಡಿಹಳ್ = ಅಡಿಗಳೆರಡರ ಮೇಲೆ, ಕೂರಿಯ ಹೇಳಿರುವ, ನಲ್-ಗುಣ-ಉರೈಹಳ್ = ಒಳ್ಳೆಯಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸೂಕ್ತಿಗಳಾದ, ಇನ್ವೈ-ಪತ್ತುಂ = ಈ ಹತ್ತೂ, ಕೋದು-ಇಲ = ಅಸಾರವಾದುದಲ್ಲ.

ತಾತ್ಪರ್ಯ :—ಉಪಾಯವೂ ಅದರ ಫಲವೂ ಆ ಶರಣ್ಯನೇ, ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ, ನಾವೆಲ್ಲ ಶೇಷಭೂತರು. ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವಾದರೋ ಒಂದೇ ಸಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಅದರ ಫಲವಾದರೋ ಬಹುಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಆದರೂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವು ಖಂಡಿತ. ಅದರನುಭವಕ್ಕೆ ಅವಧಿಯಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ನಿರವಧಿಕ ದಯಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯವಾದ, ಅವನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುವ, ಮತ್ತು ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೂ ಪ್ರಪತ್ತಿಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಉಪಾದೇಯತಮವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಭಾಗ ೧೦ ಪದ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ಅತ್ಯಂತ ಸಾರವತ್ತಾದುದು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳೆರಡೂ ಉಪಾಯ ಮತ್ತು ಫಲಗಳು. ಅವೆರಡೂ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವೆರಡರಲ್ಲೇ ಜೀವಾತ್ಮನು ಸೇರುವಂತೆ ಶರಣುಹೋದೆನು.

उपायोऽन्यो न स्यात् फलमपि रमेशादिति विदां
प्रपत्ति स्सर्वेषां फलमपि तदीयं सकृदिमे ।
कदाचिद्वोपायः फलमिति च मत्वैव पदयोः
कृपालोः प्रोक्तं सद्गुणिदशक मेतद्विकलुषम् ॥ ११ ॥

श्रीदेशिकप्रबन्धस्यप्रपत्तिदशकस्य हि ।
गोपालार्यो लिलेखार्थतात्पर्ये श्लोकसंयुते ॥

॥ श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः ॥

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಕುಮಾರ ನಯಿನಾರಾಚಾರ್ಯರ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದ

ಪಿಳ್ಳೈಯಂದಾದಿ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ
ತಮಿಳು ಭಾವಾರ್ಥ, ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ, ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು
ಪಾಶುರದ ಭಾವಾನುವಾದದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕ ಸಹಿತ.

1960

ಶಾರ್ವರಿ – ಜ್ಯೇಷ್ಠ

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು.

ಬೆಲೆ: ೪೦ ನ.ಪೈ.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

श्रीतूप्पुल्निगमान्तदेशिकपरां गाथामयीं संस्तुतिं ।
रम्यां श्रीवरदाह्वयेन रचितां गीतां पितु श्चाग्रतः ॥
अद्याचार्यततिं प्रणम्य शिरसा दैव्या गिरा भव्यया ।
व्यातन्वेऽह मुदारतत्करुणया गोपालसूरि र्मुदा ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು ಅವತರಿಸಿ ಇಂದಿಗೆ 690 ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ಇವರ ಪುತ್ರರೇ ಪ್ರಕೃತ ಈ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಕರ್ತಾ. ಇವರು ಜನ್ಮತಾಳಿ ಇಂದಿಗೆ 643 ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ಇವರಿಗೆ " ವರದಾಚಾರ್ಯ " " ನಯಿನಾರಾಚಾರ್ಯ " ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. " ಪಿತುಃಶತಗುಣಃಪುತ್ರಃ " ಎಂಬುದು ಇವರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ. ತಂದೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರಲ್ಲಿ " ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ" ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಆವರೆಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ "ನಮಃಪದಮಿದಂ ಭೂಯಾತ್....ಇದಂ ಜಗತ್॥ " ಎಂಬುದರೊಡನೆ " ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೇಂಕಟನಾಥಾರ್ಯಃ........ಹೃದಿ " ॥ ಎಂಬ ಸ್ವತಃ ಮಾಡಿದ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು. ಅದೇ ಇಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು " ಪಿಳ್ಳೈಯಂದಾದಿ " ಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು. ಅದು ತಿಳಿಯಾದ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿವೆ. ಅವರೆದುರಿನಲ್ಲೇ ಪಾಡಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರನ್ನು " ಅಮುದನಾರ್ " ರವರು ಪಾಡಿ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದಂತೆ, ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಕೃಪೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದರು.

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ರಸಿಕರು ತಮಿಳಿನ ರಸವನ್ನು ಸವಿಯುವಂತಾಗಲೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೂ, ಸದಭಿಮಾನಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ಸಕಲರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇತಿ, ಸದಾಚಾರ್ಯಸೇವೀ
ವಿದ್ವಾನ್ ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಃ
ನಂ. 14, ಕ್ರಾಸ್ 4, ಕಾಳಿದಾಸ ರಸ್ತೆ,
ವಿ. ವಿ. ಮೊಹಲ್ಲಾ, ಮೈಸೂರು.

|| ಶ್ರೀಃ ||

(ತನಿಯರ್ಗ)

(ತಿರುಮಲ್ಯೈ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರಪ್ಪರ್ಗ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದದ್)

ಮೂ : ಶೀರಾರ್ ತೂಪ್ಪಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಂದಾದಿಯೆನ್ರ್ ಶೆೞುಂದಮಿೞಾಲ್,
ನೇರಾಹವೇದಾಂತದೇಶಿಕರ್ ತಾಳಿಣೈಕ್ಕೀೞ್ ಮೊೞಿನ್ದಾನ್,
ಏರಾರ್ ಮರ್ೈಪ್ಪೊರುಳೆಲ್ಲಾಮೆಡುತ್ತಿವ್ವುಲಹುಕ್ಕುಯ್ಯವೇ,
ಶೀರಾಹಿಯ ವರದಾರಿಯನ್ ಪಾದಂ ತುಣೈನಮಕ್ಕೇ ||

ಭಾವಾರ್ಥ—ವೇದಂಗಳಿನ ಪೊರುಳ್‌ಹಳ್ ನಿರ್ೈಂದಿರುಪ್ಪದುಂ, ಶೆವಿಕ್ಕ್ ಇನಿದಾಯುಂ, ತಂ ತಂದೈಯಾರಾನ "ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯೆನ್ರ್ ಪೇರುಡೈಯ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರ್ ವಿಷಯಮಾನ ಶೆಂದಮಿೞ್ ಪಾಶುರಂಗಳಾಯುಂಯಿರುಕ್ಕುಂ ಪಿಳ್ಳೈಯಂದಾದಿಯ್ಯೈ" ಇಮ್ಮಾನಿಡರಿನ ನನ್ಮೈಕ್ಕಾಹ, ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ್ಗ ತಿರುವಡಿ ಮಲರ್‌ಹಳಿಲ್ ಭಕ್ತಿಯಾಲೆ ಪಾಡಿನ, ನಲ್ಲಗುಣಂಗಳೇ ಉರುವಂಪೆತ್ತ್ ವಂದವ ತರಿತ್ತಿರುಕ್ಕುಂಪಡಿ ಇರುಕ್ಕಿರ ವರದಾಚಾರ್ಯರಿನ ತಿರುವಡಿಹಳೇ ಅಡಿಯೇಂಗಳುಕ್ಕು ತುಣೈ.

ಅರ್ಥ—ಶೀರ್-ಆಹಿಯ = ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಕಾರವೆತ್ತಿ ಬಂದಂತಿರುವ, ವರದಾರಿಯನ್ = (ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರ ಕುಮಾರರು) ವರದಾಚಾರ್ಯರು, ಶೀರ್-ಆರ್ = ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಗ್ರಹಾರದ, ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕರ್ = ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರ, ತಾಳ್-ಇಣೈ-ಕೀೞ್ = ಪಾದಗಳೆರಡರ ವಿಷಯವಾಗಿ, ನೇರಾಹ = ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ, ಇ-ಉಲಹಕ್ಕ್-ಉಯ್ಯವೇ = ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಜನರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ, ಏರ್-ಆರ್-ಮರ್ೈ-ಪೊರುಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಸಾರಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಎಡುತ್ತ್ = ಉದ್ಧರಿಸಿ, ಶೆೞುಂ-ತಮಿೞಾಲ್ = ಮನೋಹರವಾದ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ, ಪಿಳ್ಳೈ-ಅಂದಾದಿ ಎನ್ರ್ = "ಪಿಳ್ಳೈಯಂದಾದಿ" ಎಂದು (ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು) ಮೊೞಿಂದಾರ್ = ಹೇಳಿರುವರು. (ಅಂತಹ ವರದಾಚಾರ್ಯರ) ಪಾದಂ = ಪಾದಗಳು, ನಮಕ್ಕೇ=(ಅವರನ್ನೇ ನಂಬಿರುವ) ನಮಗೇ, ತುಣೈ = ಸಹಾಯವು.

श्रीतूप्पुल्प्रियनन्दनांघ्रियुगलस्यान्तादिका गाथिका:
लोकोज्जीवनहेतुत श्श्रुतिनिगूढार्थान्विता द्राविडी: ।
भक्त्या यो विरचय्य कर्णमधुरं तत्सन्निधौ संजगौ
मित्र तस्य गुणाकृते श्च वरदाचार्यस्य पादौ हि. न:

ಮೂ: ಮಾಮಲರ್ ಮನ್ನಿಯ ಮಂಗೈ ಮಹಿೞ್ನ್ದುರೈ ಮಾರ್ಬಿನನ್ ತಾಳ್,
ತೂಮಲರ್ ಶೂಡಿಯ ತೊಲ್ಲರುಳ್ ಮಾರನ್ ತುಣೈಯಡಿಕ್ಕೀೞ್,
ವಾೞ್ವೈಯುಹಕ್ಕುಂ ಇರಾಮಾನುಶಮುನಿವಣ್ಮೈ ಪೋತ್ತುಂ,
ಶೀರ್ಮೈಯನ್ ಎಂಗಳ್ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈ ಪಾದಂ ಎನ್ ಶೆನ್ನಿಯದೇ॥

ಭಾವಾರ್ಥ:—ತಾಮರೈಪ್ಪೂವಿಲ್ ವಸಿಕ್ಕುಂಪೆರಿಯಪಿರಾಟ್ಟಿಯಾಲೆ ವಿಳಂಗುಂ ತಿರುಮಾರ್ಬುಡೈಯ ಎಂಬೆರುಮಾನ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‌ಹಳೈ ತಂತಲೈಯಿಲ್ ಧರಿತ್ತವರುಂ, ಏರಾಳಮಾನ ಅರುಳಿರುಪ್ಪವರುಮಾನ ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರಿನ್ ತಿರುವಡಿ ಮಲರ್‌ಹಳಿನ್ ಕೀೞ್ ವಾೞ್ವದೈಯೇ ವಿರುಂಬುಂ (ಆಶೈಪ್ಪಡುಂ) ಎಂಬೆರುಮಾನಾರುಡೈಯ ಅದ್ಭುತಮಾನ ಔದಾರ್ಯಗುಣತ್ತೈ ತುದಿಕ್ಕುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಿನ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‌ಹಳ್ ಅಡಿಯೇನ್ ತಲೈಯಿಲೇಯೇ ನಿಲೈಪೆತ್ತಿರುಕ್ಕಿನ್ರನ.

ಅರ್ಥ :—ಮಾ-ಮಲರ್ = ಮಹತ್ತಾದ ತಾವರೆ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ, ಮನ್ನಿಯ = ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ, ಮಂಗೈ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಮಹಿೞ್ನ್ದ್-ಉರೈ-ಮಾರ್ಬನನ್ = (ಎಂದಿಗೂ ಅಗಲಿರಲಾರೆನೆಂದು) ಅತಿಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳ, ಭಗವಂತನ, ತಾಳ್-ತೂ-ಮಲರ್ = ಪರಮಪಾವನವಾದ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು (ನಮ್ಮ ತಲೆಯಮೇಲೆ) ಶೂಡಿಯ = ಮುಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ತೊಲ್-ಅರುಳ್ = ಅಪಾರಕರುಣೆಯುಳ್ಳ, ಮಾರನ್ = ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರರ, ತುಣೈ-ಅಡಿ = ಎರಡು ಅಡಿಗಳ, ಕೀೞ್ = ಕೆಳಗೆ, ವಾೞ್ವೈ = ಬಾಳುವುದನ್ನೇ (ಅದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವುದನ್ನೂ ಬಯಸದೆ) ಉಹಕ್ಕುಂ = ಬಹಳ ಆಸೆಪಡುವ, ಇರಾಮಾನುಶ-ಮುನಿ = ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ, ವಣ್ಮೈ = ಔದಾರ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಪೋತ್ತುಂ = (ನಿತ್ಯವೂ) ಪೊಗಳಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವ, ಶೀರ್ಮೈಯನ್ = ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ, ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಪಿಳ್ಳೈ = ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರ, ಪಾದಂ = ಪಾದಗಳು, ಎನ್ = ನನ್ನ, ಶೆನ್ನಿಯದ್ = ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬೆಳಗಿರತಕ್ಕವು.

राजीवान्तर्निवासानिशवसतिसमुल्लासिवक्षस्स्थलश्री-
कान्तांघ्र्यब्जोत्तमाङ्गानवधिककरुणश्रीशठार्यांघ्रियुग्मे ।
श्रीमद्रामानुजस्याभिलषितवसतेरद्भुतौदार्यशंसि-
त्वसत्तूप्पुल्सुतस्यानघचरणयुगं राजते मस्तके मे ॥ २ ॥

ಮೂ : ಶೆನ್ನಿವಣಂಗ ಚ್ಚಿರುಪನಿಶೋರ ಎಱ ಕಣ್ಣಿಣೈಹಳ್,
ವೆನ್ನರಕಂಗಳುಂವೀಯ ವಿರ್ಯಱಗತಿ ಯಿನ್ಬಮೇವ,
ತುನ್ನುಪುಹೞುಡೈತ್ತೂಪ್ಪುಲ್ ದುರಂದರನ್ ತೂಮಲರ್ತ್ತಾಳ್,
ಮನ್ನಿಯನಾಳ್‌ಹಳು ಮಾಹುಂಗೊಲ್ ಮಾನಿಲತ್ತೀರ್ ನಮಕ್ಕೇ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ನಮದ್ ತಲೈಹಳ್ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ್ಱ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ವಣಂಗಿರುಕ್ಕುಂಪಡಿಯಾಹವುಂ, ಕಣ್ಗಳ್ ಆನಂದಕ್ಕಣ್ಣೀರ್ ಪೆರುಕ್ಕುಹಳೈ ಉಡೈಯನವೈಯಾಹವುಂ, ವಲ್‌ವಿನೈಹಳ್ ಅತ್ತನೈಯುಂ ನಶಿತ್ತು ಪೋಂಪಡಿಯಾಹವುಂ, ಪರಮಪದತ್ತಿಱ್ ಆನಂದಂ ಕರೈಪೆರಂಡ್ ಪೆರುಹುಂಪಡಿಯಾಹವುಂ, ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಾನ ನಿಗಮಾಂತಗುರುವಿಱ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‌ಹಳ್ ಎಪ್ಪೋದುಂ ನಮ್ ಶೆನ್ನಿಮೇಲ್ ಶೆನ್ರುಪೊರುಂದಿರುಕ್ಕುಂನಲ್ಕಾಲಮುಂವರುಮಾ ? ಓ ಉಲಹಿಯರೇ ! ಅದ್ ಎಪ್ಪೋದು ವರುಂ ?

ಅರ್ಥ :—ಶೆನ್ನಿ = (ನಮ್ಮ) ತಲೆಗಳು, (ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ ಪಾದಗಳಿಗೆ) ವಣಂಗ = ಬಾಗಿರುವಂತೆಯೂ, ಎಱ = ನನ್ನ, ಕಣ್-ಇಣೈಹಳ್ = ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ, ಶಿರು-ಪನಿ-ಶೋರ = ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆಯೂ, ವೆಂ-ನರಕಂಗಳುಂ = ಅತಿ ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ, ವೀಯ = ನಶಿಸಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ವಿರ್ಯಱ-ಗತಿ = ಪರಮಪದದ, ಇನ್ಬಂ = ಆನಂದವು, ಏವ = ಎಲ್ಲೆಮೀರಿ ಹರಿಯುವಂತೆಯೂ ತುನ್ನು-ಪುಹೞ್-ಉಡೈ = ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ದುರಂ-ದರ್ಱ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ದೇಶಿಕವರ್ಯರ, ತೂ-ಮಲರ್-ತಾಳ್ = ಪಾವನವಾದ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳೇ (ಪ್ರಾಪ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪಕವೂ ಆಗಿರುವಂತಹ) ಮನ್ನಿಯ = ಶಾಶ್ವತವಾದ, ನಾಳ್‌ಹಳುಂ = ದಿವಸಗಳೂ, ನಮಕ್ಕೇ = ನಮಗೇನೇ, ಮಾನಿಲತ್ತೀರ್ = ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೇ ! (ಇಂತಹವು ಎಂದಾದರೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ) ಆಹುಂಗೋಲ್ = ಬರುವುವೋ ? (ಹೇಳಿ).

यद्वन्मूर्धा नमेन्नो गुरुचरणयुगं मानवा ! नेत्रयुग्मं
आनन्दाश्रुप्रवर्षं सतत मनुभवेत् तीव्रदु:खं प्रणश्येत् ।
व्योम्न्यानन्द: परे स्यात् परम उरुयशस्तूप्पुलम्प्रेसरस्य
तद्वन्नित्यं पदाब्जं शिरसि सुनिहितं न: कदा वा भवेन्नु ॥ २ ॥

ಮೂ : ಮಾನಿಲತ್ತೋದಿಯ ಮಾಮರೈಮನ್ನಿಯ ನಱ್ಕಲೈಹಳ್,
ಆನವೈಶೆಯ್ಯುಂ ಅರುಂ ಪೊರುಳತ್ತನೈಯೇ ಯರುಳುಂ,
ತೂನೆರಿಕಾಟ್ಟುಂ ಇರಾಮಾನುಶಮುನಿತೋತ್ತಿರಂ ಶೆಯ್,
ಊನಮಿಲ್ ತೂಪ್ಪುಲಯ್ಯನೋರ್ ಪುಹೞನ್ರಿ ಉಯ್ ವಿಲ್ಲೈಯೇ
॥ ೩ ॥

ಭಾ. :—ಜೀವಾತ್ಮಾಕ್ಕಳುಕ್ಕು ನನ್ಮೈಕೊಡುಕ್ಕುಂ ವೇದ ವೇದಾಂತಂಗಳಿಲುಂ, ಮಟ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ಮುೞುದಿಲುಮುಳ್ಳ ಉಣ್ಮೈಯಾನಪ್ಪೊರುಳ್ ಉರೈಪ್ಪವರುಂ, ನಲ್ಲ ವೞಿ ಕಾಣ್ಬಿಪ್ಪವರುಂ ನಂ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರಾನ ರಾಮಾನುಶರ್, ಅಂದ ಮಹಾನೈ ಎಪ್ಪೋದುಂ ಪುಹೞುಮವರ್ ನಂ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯೆನ್ನುಂ ಶ್ರೀದೇಶಿಕರ್, ಇವ್ವಿದಮಾಯಿರುಕ್ಕುಂ ಆಚಾರ್ಯನೈ ಕೊಂಡಾಡುವದೈಕ್ಕಾಟ್ಟಿಲುಂ ವೇರೊನ್ರು ಉಜ್ಜೀವಿಪ್ಪಿಕ್ಕುಂವಹೈ ಭಾಗ್ಯವಾನ್ಹಳುಕ್ಕು ಏದುಂ ಇಲ್ಲೈ.

ಅರ್ಥ :—ಮಾನಿಲತ್ತ್ = ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಓದಿಯ =(ನಿಯಮದೊಡನೆ) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ, ಮಾ-ಮರೈ = ವೇದಗಳು, (ಮತ್ತು) ಮನ್ನಿಯ = ನಿತ್ಯವಾದ, ನಲ್-ಕಲೈಹಳ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಆನ = ಆದ, ಅವೈ = ಅವೆಲ್ಲವೂ, ಶೆಯ್ಯುಂ = ಮಾಡುವ (ವಶೀಕರಿಸುವ) ಅರುಂ-ಪೊರುಳ್-ಅತ್ತನೈಯುಂ = ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಸಾರಾರ್ಥವಸ್ತುನ್ನೂ, ಅರುಳುಂ = ಕರುಣಿಸುವ, ತೂ-ನೆರಿ. ಕಾಟ್ಟುಂ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ (ಶರಣಾಗತಿಯೆಂಬ) ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರುವ, ಇರಾಮಾನುಶಮುನಿ = ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜರ, ತೋತ್ತಿರಂ = ಪೊಗಳಿಕೆಯನ್ನು, ಶೆಯ್ = ಗೈಯ್ಯುವ, ಊನಂ-ಇಲ್ = ಯಾವವಿಧಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಅಯ್ಯನ್ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ದೇಶಿಕರ, ಓರ್ = ಅಸಮಾನವಾದ ಪುಹೞ್ = ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದೊಂದು, ಅನ್ರಿ = ಹೊರತು (ಮತ್ತಾವ) ಉಯ್ವ್ = ಉಜ್ಜೀವಿಸುವ ದಾರಿ, ಇಲ್ಲೈ = ಇಲ್ಲನೇಇಲ್ಲ.

जीवोजीवप्रवृत्तश्रुतिनिवहविद श्शास्त्रसन्दोहवेत्तु:
सम्यक् तत्वार्थबोद्धु श्शरणवरणसन्दर्शिनो योगिनेतु: ।
श्रीमद्रामानुजस्य स्तुति मनवरतं कुर्वत स्तूप्पुलिन्दो:
गानात् श्रेय:प्रदानात् परमिह परतो नोऽस्ति नोजीवनार्थम् ॥ ३ ॥

ಮೂ : ಉಯ್ಯುಂ ವಹೈಯಿಲ್ಲೈ ಉತ್ತರವೇದಿಯಿಲ್ ವಂದುದಿತ್ತ,
ಶೆಯ್ಯವಳ್ಮೇವಿಯ ಶೀರರುಳಾಳರೈ ಚ್ಚಿಂದೈ ಶೆಯ್ಯುಂ,
ಮೆಯ್ಯವನೆಂದೈ ಇರಾಮಾನುಶನರುಳ್ ಮೇವಿವಾೞುಂ,
ಅಯ್ಯನಿಲಂಗು ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಾಯ್‌ನ್ದ ಪೊರುಳನ್ನಿಯೇ

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕಾಂಚಿಯಿಲ್ ವಿಳಂಗುಂ ಪರದೈವಂ ಪೇರುಳಾಳರ್ ವರದನ್. ಅಂದಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ವಿರ್ ಬ್ರಹ್ಮಾವೇ ವಂದ್ ನೆರೈವೇತ್ತಿನ ಯಾಗತ್ತಿಲ್ ಯಾಗ ವೇದಿಯುಳ್ ಉದಿತ್ತವರ್, ಅಪ್ಪೆರುಮಾಳೈ ಎಪ್ಪೋದುಂ ನಿನೈಬವರುಂ, ಉಣ್ಮೈಯಾನ ಒೞುಕ್ಕತ್ತೈಯೇ ಉಡೈಯವರುಮಾನವರ್ ನಮ್ಮುಡೈಯವರಾನ ರಾಮಾನುಶರ್, ಇವರುಡೈಯ ಅರುಳೈಯೇ ವಾೞ್ಹೈಕ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಮಾಹಕ್ಕೊಂಡವರ್, ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿಲ್ ನಿನ್ರುಂ ವಿಳಂಗುಂ ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ಅವತರಿತ್ತವರ್ ನಂ ದೇಶಿಕರ್, ಇಂದ ಮಹಾನ್ ಅರುಳಿಚ್ಚೆಯ್ದ ಅರುಮೈಯುಂ, ಪೆರುಮೈಯುಂ, ಉಣ್ಮೈಯುಮಾನ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂಗಳೈ ತ್ತವಿರ ಇವ್ವುಲಹತ್ತಿಲ್ ನಮಕ್ಕು ಉಜ್ಜೀವಿಕ್ಕ ವೞಿ ವೇರೊನ್ರಿಲ್ಲೈ.

ಅರ್ಥ :—ಉತ್ತರವೇದಿಯಿಲ್=(ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಯಾಗದ) ಉತ್ತರ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವಂದ್=(ಅರ್ಪಿಸಿದ ಆಹುತಿಯ ಪರಿಮಳಾದಿ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರವಶನಾಗಿ) ಬಂದು, ಉದಿತ್ತ=ಉದಯಿಸಿದ, ಶೆಯ್ಯವಳ್-ಮೇವಿಯ=ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ, ಶೀರ್=ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ಅರುಳಾಳರೈ=ಕರುಣಾಳು ವರದರಾಜನನ್ನು, ಚಿಂದೈ-ಶೆಯ್ಯುಂ=ಅನವರತವೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವ, ಮೆಯ್ಯನ್=ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರಾದ, ಎಂದೈ=ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾದ, ಇರಾಮಾನುಶನ್=ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜರ ಅರುಳ್-ಮೇವಿ-ವಾೞುಂ=ದಯೆಯನ್ನೇ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವ, ಅಯ್ಯನ್-ಇಲಂಗ್=ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ತೂಪ್ಪುಲ್=ತೂಪ್ಪುಲಗ್ರಹಾರದ, ಪಿಳ್ಳೈ=“ಕುಮಾರ” ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ದೇಶಿಕ ಸಾರ್ವಭೌಮನು, ಆಯ್‌ನ್ದ=ಹೇಳಿದ, ಪೊರುಳ್-ಅನ್ರಿ=(ಭಗವಂತನು “ಶರಣಂವ್ರಜ” ಎಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ) ಶರಣಾಗತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, (ಈ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ) ಉಯ್ಯುಂ=ಉಜ್ಜೀವಿಸುವ, ವಹೈ=ದಾರಿಯು, ಇಲ್ಲೈ=ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, (ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಮಹಿಮನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಶರಣುಹೊಂದಬೇಕೆಂಬ ಭಾವ).

वेद्यां कस्योत्तरायां उदित उरूदयं ध्यायत: श्रीधरं तं
सत्यैकालम्बिशीलोत्तरमुनितिलकस्यार्यरामानुजस्य ।
कारुण्यं ह्यात्मजीवातुरिति दृढधिया ब्रह्मतेजस्वितूप्पुल्-
नन्देनोक्तात् कलौघात् पर मिह न भवेत् असदुत्तारतन्त्रम् ॥ ४ ॥

ಮೂ : ಅನ್ರಿವ್ವುಲಹಿನ್ನೈಯಾಕ್ಕಿ ಅರುಂ ಪೊರುಳ್ ವಿರಿತ್ತ್,
ನಿನ್ರ್ ತನ್ನೀೞ್ಪುಹೞ್ ವೇಂಗಡಮಾಮಲೈಮೇವಿಪ್ಪಿನ್ನುಂ,
ವೆನ್ರಿಪ್ಪುಹೞ್ ತಿರುವೇಂಗಡನಾದನೆನುಂ ಗುರುವಾಯ್,
ನಿನ್ರ್ ನಿಹೞ್ನ್ದ್ ಮಣ್ಮೇಲ್ ನಿನ್ರ ನೋಯ್ಹಳ್ ತವಿರ್-
ತ್ತನನೇ ॥ ೫ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸರ್ವಶರಣ್ಯರ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣರ್ ಇವ್ವುಲಹತ್ತೈ ಸೃಷ್ಟಿತ್ತಾರ್, ಉಡನೇ ಸತ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳೈ ಪೇರರುಳಾಲೆ ವೆಳಿಯಿಟ್ಟಾರ್, ಸಕಲ ಜೀವರ್ಹಳುಂ ಉಯ್ವದರ್ಕಾಹವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮಮಾನ ತಿರುವೇಂಗಡ ಮಾಮಲೈಯಿಲ್ ತಿರುವೇಂಗಡ ಮುಡಿಯನಾಹವೇ ವಂದ್ ತೋನ್ರಿನಾರ್, ಪಿನ್ಬುಂ ಮಿಹವುಂ ಒಶಂದದಾಯುಂ ತೋನ್ರುಂ ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ತಿರುವೇಂಗಡನಾದನೆನುಂಗುರುವರ್ಉರವತ್ತೈ ದರಿತ್ತ್, ಅವತರಿತ್ತ್, ಇಂದ ಮಾನಿಡತ್ತಿಲ್ ನೆಡುಂಕಾಲಮಾಹ ನಿನ್ರಿರುಂದ ನೋಯ್ಹಳ್ಳೈ ನೀಕ್ಕಿ ಯರುಳಿನಾರ್ (ದೇಶಿಕರ್ ದರ್ಶನದೇಶಿಕನಾಹವುಂ ಲೋಕದೇಶಿಕನಾಹವುಂ ವಿೞಂಗುವ್ವದೇ ಇಕ್ಕಾರಣತ್ತೈ ಪೋಷಿಕ್ಕುಂ).

ಅರ್ಥ ;—(ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು) ಅನ್ರ್ = ಅಂದು (ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದಾಗ) (ಚೇತನರಲ್ಲಿ ಬಹುಕರುಣೆಯಿಂದ) ಇ-ಉಲಹಿನ್ನೈ = ಈ ಲೋಕವನ್ನು, ಆಕ್ಕಿ = ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, (ಈ ಲೋಗರ ಆಚರಣೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಾದ) ಅರುಂ-ಪೊರುಳ್ = ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ, ನೂಲ್ = ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ವಿರಿತ್ತ್ = ವಿಶದಪಡಿಸಿ, ನಿನ್ರ್ = (ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ) ನಿಂತು, ತನ್ = ತನ್ನ, ನೀೞ್ = ಅನಂತವಾದ, ಪುಹೞ್ = ಕೀರ್ತಿಯಾಗಿರುವ, ತಿರು-ವೇಂಗಡ-ಮಾ-ಮಲೈ = ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ, ಮೇವಿ = ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡಿದ, ಪಿನ್ನುಂ = ನಂತರವೂ, (ತನ್ನಿಷ್ಟಪೂರ್ಣವಾಗದಿರಲು) ವೆನ್ರಿ = (ಹೊರ ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು) ಸದೆಬಡಿದು, ಪುಹೞ್ = ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಗಳಿಸುವ, ತಿರು-ವೇಂಗಡನಾದನ್-ಎನುಂ = "ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟನಾಥನೆಂಬ" (ಖ್ಯಾತರಾದ), ಗುರುವಾಯ್ = ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ (ಬಂದವತರಿಸಿ) ನಿನ್ರ್ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿ, ನಿಹೞ್ನ್ದ್ = ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿ, ಮಣ್-ಮೇಲ್ = ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ರ = ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದ, ನೋಯ್ಹಳ್ಳೈ = (ದುರ್ಮತವಾದಗಳೆಂಬ) ರೋಗಗಳನ್ನು, ತವಿರ್ತನನೇ = ನಿವಾರಿಸಿದನಲ್ಲವೇ, (ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಉಜ್ಜೀವಿಸೋಣ).

सृष्ट्यादौ लोक मीश स्तदनु करुणया सत्वपूर्णं कलौघं
व्यातन्वन् सर्वजीवातिशयकुशललाभाय सत्कीर्तिमूर्तिम् ।
प्राप्याथो वेङ्कटाद्रिं निरवधिकयशोरूप मादाय भूयः :
तूप्पुल् श्रीवेङ्कटेशाह्वय मवनितलेऽनादिपापान्यलुम्पत् ॥ ५ ॥

ಮೂ : ವಿತ್ತಹನ್ ವೇದಿಯನ್ ವೇದಾಂತದೇಶಿಕನ್ ಎಂಗಳ್ ತೂಪ್ಪುಲ್,
ಮೆಯ್‌ತ್ತವರ್ ಉತ್ತಮರ್ ವೇಂಗಡನಾದರ್ ವಿಯನ್‌ಕಲೈಹಳ್,
ಮೊಯ್‌ತ್ತಿಡು ನಾವಿ ಮುಝ್ರಕ್ಕೊಡು ವಾದಿಯರ್ ಮೂಲಮರ
ಕೈತ್ತವನೆನ್ರುರೈತ್ತೇನ್ ಕಂಡಿಲೇನ್ ಎನ್ ಕಡುವಿನ್ನೈಯೇ ॥ ೬ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—“ ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಲುಂ ಪಾಂಡಿತ್ಯಮುಳ್ಳವರ್, ಮರೈಹಳಿನ್ ಕರುತ್ತೈ ನನ್ರಾಹ ಅರಿಂದವರ್, ವೇದಾಂತಂಗಳುಕ್ಕೇ ಆಚಾರ್ಯರ್, ನಮ್ಮುಡೈಯ ತಪಸ್ಸಿನ್ ಪಲಮಾಯ್ ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ವಂದವದರಿತ್ತವರ್, ಎಲ್ಲಾರೈಯುಂ ಉಜ್ಜೀವಿಪ್ಪಿಕ್ಕುಮವರ್, ವೇಂಗಡನಾದ ನೆನ್ರು ಪೆಯರುಳ್ಳವರ್, ಎಲ್ಲಾ ವಿದಮಾನ ನಲ್ಲ ಕಲೈಹಳ್ ವಿಳಂಗುಂ ನಾವಿನುಡೈಯ ಮುಝ್ರಕ್ಕತ್ತಾಲೇ ವಾದಿಹಳೈ ಜಯಿತ್ತವರ್ ” ಎನ್ರುಅಡಿಯೇನ್ ಶೊನ್ನೇನ್, ಉಡನೆ ಎನ್ ಪಾಪಂಗಳೆಲ್ಲಾಂ ತುಲೈಂದನ, (ಉಡನೆ ಕಾಣಾಮೇಪೋಯಿನ).

ಅರ್ಥ :—ವಿತ್ತಹನ್ = ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರು, ವೇದಿಯನ್ = ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದಂತಹ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರು, ವೇದಾಂತ ದೇಶಿಕರ್ = ವೇದಾಂತಗಳಿಗೇ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಆದ, ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ಮೆಯ್-ತವನ್ = ಸತ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸುಳ್ಳವರು, ಉತ್ತಮನ್ = ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠರು, ವೇಂಗಡನಾದನ್ = (ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರೇ ಈ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ) ವೇಂಕಟನಾಥರೂ, ವಿಯನ್-ಕಲೈಹಳ್ = ನಾನಾವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು (ವಾದಿನಿರಸನಕ್ಕಾಗಿ) ಮೊಯ್‌ತ್ತಿಡುಂ = ನಾನು ತಾನೆಂದು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಡಗರದಿಂದ ಬರುವ, ನಾವಿನ್ = ನಾಲಿಗೆಯ, ಮುಝ್ರಕ್ಕೊಡು = ಆರ್ಭಟವುಳ್ಳ, ವಾದಿಯರ್ = ದುರ್ವಾದಿಗಳನ್ನು, ಮೂಲಂ-ಅರ = ಬುಡಸಹಿತ ನಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ, ಕತ್ತವನ್ = ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತವರೂ, ಕಲಿಸುವವರೂ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಉರೈತ್ತೇನ್ = (ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ) ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದೆನು, (ಕೂಡಲೆ) ಎನ್ = ನನ್ನ, ತೀ-ವಿನ್ನೈ = ಉಗ್ರವಾದ ಪಾಪವನ್ನು, ಕಂಡಿಲೇನ್ = ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. (ಈ ಗುಣನಿಧಿಯ ನಾಮಾಮೃತವನ್ನು ಸವಿಯುವರಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಕಡುತರ ಪಾಪವೆಲ್ಲ ತೊಲಗುವುದು).

नानाशास्त्रप्रवीणो निखिलनिगमवागर्थवित् वेदमौळेः
आचार्योऽस्मत्तपस्याफलत उदितवान् तूप्पुलप्रस्थलेऽग्रचः ।
सूरीन्द्रो वेङ्कटेशो बहुविधसुकलालोलजिह्वाप्रघोष-
प्रध्वस्तारातिचक्र स्त्विति हि समनवं नैक्ष एनो ममोग्रम् ॥ ६ ॥

ಮೂ : ವಿನ್ಯೈಹಾಳ್ ! ಉಮಕ್ಕಿನಿ ವೇರೋರಿಡಂ ತೇಡವೇಂಡು ಮೆನ್ನೈ,
ಚ್ಚಿನಮೇವಿ ಮುನ್‌ಪೋಲ್ ಶಿದೈಕ್ಕುಂವಹೈ ಇಂಗರಿದುಕಂಡೀರ್
ಎನಿದಿಲಿರಾಮಾನುಶಮುನಿಯಿನ್ನುರೈಶೇರುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್,
ಪುನಿದರೆನ್‌ಪುನ್ದಿಪುಹನ್ದುತಿಹಳ್ನ್ದುಪೊರುಂದಿನರೇ || ೭ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಏ ಪಾಪಂಗಳೆ ! ಉಂಗಳುಕ್ಕು ಇನಿ ಇವ್ವಿಡಂ ಕಿಡೈಯಾದ್, ನೇರೊರುಇಡಂ ತೇಡಿಕ್ಕೊಳ್ಳವೇಣುಂ. ನೀಂಗಳ್ ಮುನ್ಪೋಲ್ ಕೋಪಿತ್ತುಕ್ಕೊಂಡು ಎನ್ನೈ ದುಃಖಪ್ಪಡುತ್ತ ಇನ್ರು ಮುಡಿಯಾದ್. ಏನೆನ್ರಾಲ್, ಎಂಬೆರುಮಾನಾರುಡೈಯ ಮಿಕ್ಕ ಮದಿಪ್ಪುತ್ತ ಶ್ರೀ ಸೂಕ್ತಿಹಳ್ ವಿಹರಿಕ್ಕುಂ ಇಡಮಾನ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯೆನ್ನುಂ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕರ್ ಎನ್ನೆಂಜುಳ್ ನಿಲೈ ನಿನ್ರು ಒಳಿವೆಳಿಯಿಡುಹಿರಾರ್ ಕಾಣ್.

ಅರ್ಥ :—ವಿನ್ಯೈಹಾಳ್ = (ನನ್ನ) ಓ ! ಪಾಪಗಳಿರಾ ! ಮುನ್‌ಪೋಲ್ = ಹಿಂದಿನಂತೆ, ಶಿನ-ಮೇವಿ = ಕೋಪಗೊಂಡು, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಇಂಗ್ = ಇಲ್ಲಿ, ಶಿದೈಕ್ಕುಂ = ಸಪೆಬಡಿಯುವ (ಪೀಡಿಸುವ), ವಹೈ = ರೀತಿಯು, (ಇನ್ನು) ಅರಿದ್ = ಆಗದು. (ಸಲ್ಲದು) ಕಂಡೀರ್ = ತಿಳಿದಿರಾ ! (ಆದ್ದರಿಂದ) ಇನಿ = ಇನ್ನುಮೇಲೆ, ಉಮಕ್ಕು = ನಿಮಗೆ, (ವಾಸಿಸಲು) ವೇರ್-ಓರ್-ಇಡಂ = ಬೇರೆ ಒಂದು ಜಾಗವನ್ನು, ತೇಡವೇಂಡುಂ = ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, (ಏಕೆಂದರೆ) ಎನದಿಲ್ = ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಇರಾಮಾನುಶಮುನಿಯಿನ್ = ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರ, ಉರೈ = ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಗಳು, ಶೇರುಂ = (ತಾವಾಗಿಯೇ) ಬಂದು ಸೇರುವ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ಪುನಿದರ್ ಪವಿತ್ರರಾದ (ದೇಶಿಕರು) ಎನ್ = ನನ್ನ, ಪುನ್ದಿ = ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಪುಹುಂದ್ = ಹೊಕ್ಕು, ತಿಹಳ್ನ್ದು = ಬೆಳಗಿ, ಪೊರುಂದಿನರ್ = ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತಿರುವರು.

अद्यारभ्याघसंघा: ! मदितरपद मन्वेषणीयं भवद्भि:
रोषान्मां हिंसितुं वो न भवति सुकरं प्रागिवातोऽपयात ।
एतच्चैवं कुतश्चेत् यतिकुलपतिरामानुजार्योक्तिलीला-
लोल श्श्री तूप्पुलार्यो विलसति हृदयं गाढ माविश्य यन्मे || ७ ||

ಮೂ : ಪೊರುಂದಿ ಬ್ಬುವಿತನಿಲ್ ಪೊಯ್ ವಾಳ್ವೈ ಪೂಣ್ಗಿನ್ರ ಪೂರಿ-
ಯರ್ ಹಾಳ್ !
ಇರುನ್ದ್ ನರಹಿನಿಡರ್ ಕೆಡುಮಾತ್ತಲರಿಹಿನ್ರಿಲೀರ್,
ಪೊರುಂದುಂಪೊರುಳೊನ್ರು ಕೇಳೀರ್ ಪೊಂಗುಮಿವ್ವಿಡರ್‍ಕ್ಕಡರ್ಕ್ಕು
ವರುಂದಾದ್ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಮಾಪೂರುಡನ್ ಪಾದಂ ವಣಂಗುಮಿನೇ

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಂದ ಬುವಿಯಿಲ್ ಶಿರಿದುಂ ನಿಲೈಯಿಲ್ಲಾದದುಂ (ಆಹೈಯಾಲೆಯೆ) ಪೊಯ್ಯಾನದುಮಾನ ವಾಳ್ವೈಯಡೈಂದಿರುಕ್ಕುಂ ಮನಿದರ್‍ಹಳೆ! ನೀಂಗಳ್ ಇಂಗಿರುಕ್ಕುಂಪೋದೇ ನರಕಯಾತನೈಹಳೈ ನಶಿಪ್ಪಿಕ್ಕ ಸುಲಭಮಾನ ಮಾರ್ಗತ್ತೈ ಅರಿಯಮಾಟ್ಟೀರ್‍ಹಳೇ? (ಉಂಗಳ್ ಸ್ವರೂಪತ್ತಿರ್ಕ್) ತಹುದಿಯಾನ (ಒಪ್ಪುಮೈಯಾನ) ಉಪಾಯತ್ತೈ ಶೊಲ್ಲುಹಿರೇನ್. ಕೇಳುಂಗಳ್ :—ಇಬ್ಬವಕ್ಕಡಲೈ ತಾಂಡಿ ವಿಕ್ಕುಮವರುಂ ಮಿಹವುಂ ಉಯರ್‍ನ್ದವರುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಮಹಾಪುರುಷರುಮಾನ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕನ್. ಇವರ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‍ಹಳೈ ವಣಂಗುಂಗಳ್.

ಅರ್ಥ ;—ಇ-ಬುವಿ-ತನಿಲ್ = ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, (ಅಲ್ಪವೂ, ಅಸ್ಥಿರವೂ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ) ಪೊಯ್ = ಸುಳ್ಳಾಗಿ ತೋರುವ, ವಾಳ್ವೈ = ಬಾಳಿಗೆ, ಪೊರುಂದಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ, ಪೂಣ್ಗಿನ್ರ = (ಆಸೆಪಟ್ಟು) ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ, ಪೂರಿಯರ್‍ಹಾಳ್ = ನೀಚಮನುಜರೇ ! ಇರುಂದ್ = (ಇಲ್ಲಿ) ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ, ನರಹಿ = ನರಕದ, ಇಡರ್ = ದುಃಖವನ್ನು, (ಯಾತನೆಯನ್ನು) ಕೆಡುಮಾತ್ತಲ್ = ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು, (ಸುಲಭ ಮಾರ್ಗವನ್ನು) ಅರಿಹಿನ್ರಿಲೀರ್ = ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವಿರಲ್ಲಾ ! (ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ) ಪೊರುಂದುಂ = ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತಹ, ಪೊರುಳ್-ಒನ್ರು = ಉಪಾಯವೊಂದನ್ನು, (ಹೇಳುವೆನು) ಕೇಳೀರ್ = ಕೇಳಿರಿ, ಪೊಂಗುಂ = (ಬೇಡವೆಂದರೂ ಬಿಡದೆ) ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರುವ ಇ-ಇಡರ್ = ಈ ದುಃಖವನ್ನು, ಕಡರ್ಕ್ಕುಂ = ದಾಟಲು, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪಲಿನ, ಮಾ-ಪೂರುಡನ್ = ಮಹಾಪುರುಷರಾದ, (ದೇಶಿಕರ) ಪಾದಂ = ಪಾದಗಳಿಗೆ, ವಣಂಗುಮಿನ್ = ನಮಿಸಿರಿ, (ಆ ದುಃಖವು ಖಂಡಿತ) ವರುಂದಾದ್ = (ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ) ಬಾರದು.

अत्यल्पानित्यहीनायनगतिसुभरात्मोदरा: ! भो ! नरा: ! कौ
सुष्ठूपायं विमुक्तेः विषहनिरयतो नैव जानीथ यूयम् ।
युष्माकं तं ब्रुवेऽहं निशमयत भवाम्भोधिदु:खापनुत्यै
तूप्पुल्जातस्य पादौ प्रणमत महत: पूरुषस्याशु भक्त्या ॥ ८ ॥

ಮೂ : ವಣಕ್ಕಮೊಡುಕ್ಕಂ ವೞಕ್ಕವೊೞುಕ್ಕ ಇರಕ್ಕಂ ಶೇರುಂ,
ಇಣಕ್ಕವುರಕ್ಕಂ ಇೞುಕ್ಕ್ಕುಮೞುಕ್ಕ್ ಮಿಹಂದ್ ನಿರ್ಕುಂ,
ಕುಣಕ್ಕುಲವೋಂಗುಂ ಇರಾಮಾನುಶರ್ ಗುಣಂಕೂರುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್
ಅಣುಕ್ಕನೈಪ್ಪಿಳ್ಳೈತನ್ನೈ ಅರಣಾಹ ವಡೈಬವರ್ಕ್ಕೇ || ೯ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಎಣ್ಣಿರಂದ ನಲ್ಲಗುಣಂಗಳುಕ್ಕುಮುದಕ್ಕಡಲಾನ ಎಂಬೆರುಮಾನಾರುಡೈಯ ಗುಣಗಣಂಗಳೈ ಕೊಂಡಾಡುಹಿರ ನಂ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಾನ ಶ್ರೀದೇಶಿಕನೈಯೇ ಭಕ್ತಿಯುಡನ್ ಶರಣಮಡೈಯುಮವರ್ ಹಳುಕ್ಕುತ್ತಾನ್ ಪೆರಿಯೋರ್ ಹಳಿಡತ್ತಿಲ್ ವಣಂಗುಹೈ, ಒಡಂಗಿರುಕ್ಕೈ, ವಿನಯಂ, ನಲ್ಲೊೞುಕ್ಕಂ, ನಲ್ಲ ಆಚಾರ ಸಂಪತ್ತು ವಯ್ಯೈ ಮುದಲಿಯ ನಲ್ಲಗುಣಂಗಳ್ ತಾಮಾಹವೇ ವಂದ್ ನಿಲೈಪೆರುಂ, ಕೆಟ್ಟಜನತ್ತೋಡಿರುಪ್ಪು. ಪೆರುಮಯುಕ್ಕಾನ ಅರಿವಿರಂದ ದುಕ್ಕಂ ಪಾಪಂಗಳ್, ಅಶುದ್ಧಿಹಳ್, ಮುದಲಿಯ ಕೆಡುದಲ್ ಹಳ್ ಕಿಟ್ಟಶೇರಾದ್.

ಅರ್ಥ :—ಗುಣ = ಸದ್ಗುಣಗಳ, ಕುಲಂ = ಸಮೂಹವೇ, ಓಂಗುಂ = ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ, ಇರಾಮಾನುಶನ್ = ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜರಗುಣಂ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು, ಕೂರುಂ = ಕೀರ್ತನೆಮಾಡುವ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ಅಣುಕ್ಕನೈ = ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥವೇದಿಯೂ, ಪಿಳ್ಳೈದನ್ನೈ = ಕುಮಾರನಾಗಿಯೂ ಆದ (ಖ್ಯಾತರಾದ ದೇಶಿಕರನ್ನೇ) ಅರಣ್-ಆಹ = ರಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ, ಅಡೈಬವರ್ಕ್ಕೇ = ಆಶ್ರಯಿಸುವವರಿಗೇನೇ, ವಣಕ್ಕಂ = ನಮಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವೂ, ಒಡುಕ್ಕಂ = ವಿಧೇಯತೆಯೂ, ವೞಕ್ಕಂ = ಸಂಪ್ರದಾಯಪಾಲನೆಯೂ, ಒೞುಕ್ಕಂ = ಸದಾಚಾರವೂ, ಇರಕ್ಕಂ = ಕರುಣೆಯೂ, ಶೇರುಂ = (ತಾನಾಗಿಯೇ) ಸೇರುವುವು, ಇಣಕ್ಕಂ = ದುಷ್ಟ ಸಹ ಸಹವಾಸವೂ, ಉರಕ್ಕಂ = ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ನಿದ್ರೆಯೂ, ಇೞುಕ್ಕ್ = ಪಾಪವೂ, ಮೞುಕ್ಕ್ = ಅಶುಚಿಯೂ, ಮಿಹಂದ್ ನಿರ್ಕುಂ = ದೂರನಿಲ್ಲುವುವು, (ಹತ್ತಿರ ಸೇರವು), "ಕುಣಕ್ಕುಲವೋಂಗುಂ" ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ಫಲಶ್ರುತಿಯ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ " ಗುಣ = ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ಕುಲ = ವಂಶವು, ಓಂಗುಂ = ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಯುಕ್ತತಮವಾಗದಿರದು.

सिध्येयुः प्रश्रितत्वं मृदुशुभचरिताचारकारुण्यभावाः
नश्येयु र्नीचसङ्गोऽमति रघनिचयोऽशुद्धिभावश्च तेषां ।
श्रीमद्रामानुजस्य प्रगुणगुणनिधेः स्तावकं सद्गुणानां
श्रीनूप्पुल्सूरिवर्यं ह्यनितरशरणा येऽति भक्त्या प्रपन्नाः || ९ ||

ಮೂ : ಅಡೈಬವರ್ ತೀವಿನೈನೂತ್ತಿಯರುಳ್‌ತರುಂ ತೂಪ್ಪುಲೈಯಾ,
ಇಡರ್‌ತರುಂ ಇಪ್ಪಿರವಿಕ್ಕಡಲ್‌ತನ್ನಿಲಮುರ್‌ನ್ದ ವೆನ್ನೈ,
ಕಡೈಯರಪ್ಪಾಶಂಕಳೈತ್ತು ನಿನ್‌ತಾಳಿಣೈಕ್ಕಾಣುಂ ವಣ್ಣಂ,
ಉಡೈಯವನೇ! ಅರುಳಾಯ್ ಉಣರ್‌ನ್ದಾರ್‌ತಂಗಳ್‌ಕರ್‌ಪಹಮೇ

ಭಾವಾರ್ಥ ;—ಅಡಿಯಾರ್‌ಹಳುಡೈಯ ಪಾಪಂಗಳೈ ನೀಕ್ಕಿವೈಪ್ಪವರುಂ' ಅರುಳಾಹಿಯ ಮಳೈಯೈ ಪೊಳಿಯುವಿಪ್ಪವರುಂ, ತಂಪೆರುಮೈಯೈ ಅರಿಬವರ್ಕ್ಕ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಾಯಿರುಪ್ಪವರುಂ, ನಮ್ಮಾಚಾರ್ಯರುಂ, ನಂಸ್ವಾಮಿಯುಮಾಯಿರು ಪ್ಪವರುಮಾನ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಾನ ಶ್ರೀ ದೇಶಿಕನೇ! (ಸಂಸಾರಮಾಹಿಯ ತುನ್ಬಂತರುಂ) ಇಪ್ಪಿರವಿಯೆನ್ನುಂ ಪೆರುಂಕಡಲಿಲೇ ಅಮಿಳ್‌ನ್ದಿರುಕ್ಕುಂ ಅಡಿಯೇನೈ ಉಡನೇ ಉದ್ಧರಿತ್ತು, ಕಡತ್ತೇತ್ತಿವೈತ್ತು, ದೇವರೀರ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‌ಹಳಿಲೇ ನಿಲೈಪೆತ್ತ ಸೇವೈಯೈ ಸಾದಿತ್ತರುಳವೇಣುಂ.

ಅರ್ಥ :—ಅಡೈಬವರ್ = (ತಮ್ಮನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸುವವರ, ತೀ-ವಿನೈ = ಕಡುತರ ಪಾಪಗಳನ್ನು, ನೂತ್ತಿ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯನ್ನು, ತರುಂ = ಬೀರುವ, ಉಣರ್‌ನ್ದಾರ್-ತಂಗಳ್ = (ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು) ಅನು ಭವಿಸಿದವರಿಗೆ ಕರ್‌ಪಹಮೇ = ಕಲ್ಪತರುವಿನಂತೆ ಇರುವ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಅಯ್ಯಾ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯಾದ, ಉಡೈಯವನೇ = (ನಮ್ಮ) ಸ್ವಾಮಿಯೆ! ಇಡರ್ = ದುಃಖವನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ ಇ-ಪಿರವಿ-ಕಡಲ್ = ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಡಲಿ ನಲ್ಲಿ, ಅಮುರ್‌ನ್ದ = ಮುಳುಗಿದ, (ಬಿದ್ದಿರುವ) ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಕಡೈ-ಅರ- = ಕೊನೆಗಾಣದ, ಪಾಶಂ = ಬಂಧನದಿಂದ, ಕಳೈತ್ತು = ಬಿಡಿಸಿ, ನಿನ್ = ನಿನ್ನ, ತಾಳ್- ಇಣೈ = ಅಡಿಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಕಾಣುಂ = ಕಾಣುವ ವಣ್ಣಂ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಅರು ಳಾಯ್ = (ನನಗೆ) ಕರುಣಿಸೈ.

आत्मैकालम्बिरक्ष्याश्रितदुरघ मपोह्यानुकम्पाभिवर्षिन् !
तूप्पुल्स्वामिन् ! गुरो ! मे निजमहिमविदां कल्पभूजातकल्प ! ।
संसारावर्तदुःखाधिकजलधिनिमग्नस्य पाशान् मदीयान्
विच्छिद्याद्धा प्रदेहि त्वदुभयपदनिर्वर्णनस्थास्नुसेवाम् ॥ १० ॥

ಮೂ : ಕರ್ಪಗಮೇ! ಯೆನ್ರು ಕಾಶಿನಿಯೋರ್ರೈಕ್ಕದಿಕ್ಕ ಮಾಟ್ಟೇನ್,
ವೆರ್ಪಿಡೈಯೇ ನಿನ್ರು ವೆನ್ದವತ್ತೀಯಿಲುಮೇವ ಮಾಟ್ಟೇನ್,
ಪರ್ಪಲ್ ಕಲೈನಲ್ಲಪ್ಪಾವಲನೇ! ಪತ್ತರೇತ್ತುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್,
ಅರ್ಪುದನೇ ! ಅರುಳಾಯ್ ಅಡಿಯೇಸುಕ್ಕರುಂಪೊರುಳೇ ॥೧೧॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸಮಸ್ತ ಕಲೈಹಳೈಯುಂ ಅರಿಂದವರುಂ, ನಲ್ಲ ಕವಿಮಣಿಯುಂ ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ಅವತರಿತ್ತವರುಂ, ಬಕ್ತರಾಲ್ ಪುಹೞ್ಪ್ಪಡುಮವರುಂ, ಅದ್ಭುತ ಗುಣಚೇಷ್ಟಿತಂಗಳುಳ್ಳವರುಮಾನ ತೂಪ್ಪುಲ್‌ದೇಶಿಕನೇ! ದೇವರೀರ್ ಅಡಿಯನಾನ ಎನ್ನೈ ಅರುಳಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತಿಯಡೈಯವೈಪ್ಪೀರ್, ಇವ್ವುಲಹಿಲುಳ್ಳ ಪಣಮುಳ್ಳ ವರ್‌ಹಳೈ "ಕಲ್ಪಕವೃಕ್ಷಮೇ!" ಎನ್ರು ಅಡಿಯೇನ್ ತುದಿಕ್ಕಮಾಟ್ಟೇನ್, ಮಲೈಯಿಲಿರುಂದ್ ಉಗ್ರಮಾಹ ತಪಸ್ಸೈ ಶೆಯ್ದು ಇದ್ದೇಹಂದಹಿಕ್ಕವಿಡಮಾಟ್ಟೇನ್.

ಅರ್ಥ :—ಪರ್ಪಲ್-ಕಲೈ-ವಲ್ಲ = ಬಹುವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾದ, ಪಾವಲನೇ = ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರೆ! (ಮಹಾಕವಿಮಣಿಯೆ!) ಪತ್ತರ್ = ಭಕ್ತರಿಂದ, ಏತ್ತುಂ = ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ಅರ್ಪುದನೇ = ಆಶ್ಚರ್ಯಚೇಷ್ಟಿತರೆ! (ದೇಶಿಕರೇ) ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕು = (ನಿಮ್ಮ) ಸೇವಕನಾದ ನನಗೆ, ಅರುಂ-ಪೊರುಳ್ = ಮುಕ್ತಿಯ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಅರುಳಾಯೇ = ಕರುಣಿಸಬೇಕೈ, ಕಾಶಿನಿಯೋರ್ರೈ = (ಧನಿಕರಾದ) ಈ ಜನರನ್ನು, ಕರ್ಪಗನೇ = "ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಇರುವ ದಾನಶೂರರೆ!" ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಕದಿಕ್ಕ-ಮಾಟ್ಟೇನ್ = (ಸಂಬೋಧಿಸಿ) ರಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ಎಣಿಸೆನು, (ಪೊಗಳೆನು) ವೆರ್ಪು-ಇಡೈಯೇ = ಪರ್ವತದಲ್ಲೇ, ನಿನ್ರು = ನಿಂತು. ವೆಂ-ತವ-ತೀಯಿಲುಂ = ತೀವ್ರವಾದತಪಸ್ಸೆಂಬ ಉರಿಯಲ್ಲಿ, ಏವ-ಮಾಟ್ಟೇನ್ = (ಸಿಕ್ಕಿ ನೈದಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು) ಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡೆನು.

कल्पक्षोणीरुहेति क्षितिगतधनिकान् संस्तुयां नैव वाचा
शैलेऽप्युग्रं तपस्यन् तनु मिह न दहेयं कथंचित् कदापि ।
विज्ञाताशेषतन्त्राप्रतिमकविमणे! भक्तबृन्दस्तुतश्री-
तूप्पुल्जाताद्भुत! त्वं निरुपधिदयया मां च मुक्तं विधत्स्व ॥ ११ ॥

ಮೂ : ಪೊರುಳಾನದೊನ್ರುಮೆನ್ನಿಲ್ ಪೊರುಂದಾದದುವನ್ರಿಯನ್ದೋ,
ಮರುಳೇ ಮಿಹುತ್ತು ಮರೈಯವರ್ ನಲ್‌ವೞಿಮಾತ್ತಿನಿನ್ರೇನ್,
ತೆರುಳಾರ್ ಮಱೈಮುಡಿತ್ತೇಶಿಕನೇ ! ಎಂಗಳ್‌ತೂಪ್ಪುಲ್‌ದೇವೇ!
ಅರುಳಾಯ್ ಇನಿಯೆನುಕ್ಕುನ್ನರುಳೇಯನ್ರಿ ಯಾರಿಲ್ಲೈಯೇ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅರಿವುಕ್ಕು ಪಿರಪ್ಪಿಡಮಾಯ್, ವೇದಾಂತಂಗಳುಕ್ಕು ಆಚಾರ್ಯರಾಯ್, ನಮ್ಮೆಲ್ಲೈಯತ್ತ ಬಾಗ್ಯತ್ತಾಲ್ ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ವಿಳಂಗಿ ನಿನ್ರ ಪೆರುಂದೈವಮೆ ! ಅಡಿಯೇನಿಡಂ ಶಿರಂದುಪಾಯಮೊನ್ರುಮಿಲ್ಲೈ, ಅತ್ತುಡನ್ ಅರಿವಿಲ್ಲಾತ್ತಾಲ್ ಶುಮ್ಮೈಯಿನಾಲೆ ವೈದಿಕರ್ ಹಳುಡ್ಯೈಯ ಅನುಷ್ಠಾನತ್ತಿರ್ಕ್ಕ ನೇರ್‌ಮಾರಾನ ಆಚಾರಂಗಳುಳ್ಳವನುಮಲ್ಲೇನ್, ಇನಿ ದೇವರೀರ್ ಕೃಪೈ ತವಿರ ಮತ್ತೊರು ಉಪಾಯಮುಂ ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕಿಲ್ಲೈ, ಇನ್ರರುಳವೇಣುಂ.

ಅರ್ಥ ;—ತೆರುಳ್ = ಶುದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಆರ್ = ಪೂರ್ಣರಾದ. ಮರೈ = ವೇದಗಳಿಗೆ, ಮುಡಿ = ಶಿರಸ್ಸಿನಂತಿರುವ (ವೇದಾಂತಗಳಿಗೆ) ದೇಶಿಕನೇ = ಆಚಾರ್ಯರೇ ! ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ. ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ದೇವೇ = ದೇವರೇ ಎನ್ನಿಲ್ = ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಪೊರುಳ್-ಆನದ್ = ಉಪಾಯವಾದುದು, ಒನ್ರುಂ = ಯಾವುದೊಂದೂ, ಪೊರುಂದಾದ್ = ನೆಲೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ, ಅದ್-ಅನ್ರಿ = ಅಷ್ಟೇಅಲ್ಲದೆ, ಮರುಳೇ = ಅಜ್ಞಾನವೇ, ಮಿಹುತ್ತು = ಮೇರೆಮೀರಿ, ಮರೈಯವರ್ = ವೈದಿಕರ, ನಲ್-ವೞಿ = ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು, ಮಾತ್ತಿ = (ಬಿಟ್ಟು) ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ನಿನ್ರೇನ್ = ನಿಂತೆನು, ಅಂದೋ = ಅಯ್ಯೋ. ಇನಿ = ಇನ್ನುಮೇಲೆ, ಎನ್ = ನಿನ್ನ, ಅರುಳೇ = ದಯೆಯೇ, ಅನ್ರಿ = ಹೊರತು, (ಮತ್ತೆ) ಯಾರ್-ಇಲ್ಲೈ = ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲನೇ ಇಲ್ಲ, (ಆದುದರಿಂದ) ಅರುಳಾಯ್ = ಕೃಪೆತೋರಬೇಕು.

कोऽप्यग्र्यो नास्त्युपायो मयि तदपि विमोहाधिक श्चास्मि हन्त
श्रुत्युक्ताचारहीन स्तदितरदुरनुष्ठाननिष्ठोऽभवं भोः ।
विज्ञानोत्पत्तिभूमे ! श्रुतिशिखरगुरूत्तंस ! भाग्याधिकास-
त्तूप्पुल्देवेत ऊर्ध्वं न हि तव करुणायाः परो मे दयस्व ॥ १२ ॥

ಮೂ : ಆರಾಹವೆಣ್ಣುಮರುಂ ಕರುಮಮುಂ ಞಾನಂ ಕಾದಲ್ ಕೊಂಡು,
ವೇರಾಹನಿರ್ಕ್ಕುಂ ವಿರಹೆನಕ್ಕಿಲ್ಲೈ ವಿರತ್ತಿಯಿಲ್ಲೈ,
ತೇರಾದ್ ತಿಣ್ಮತಿಶೀರಾರ್ಕದಿಯಿಲುಂ ಶೆಂಪೊನ್ಮೇನಿ,
ಮಾರಾದ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಮಾಲೇ! ಮರವೇನಿನಿ ನಿನ್ಪದಮೇ ॥೧೩॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಉರುಕ್ಕಿನಪೊನ್ ಪೊನ್ರತಿರುಮೇನಿಯುಳ್ಳವರುಂ, ತೂಪ್ಪುಲ್ ಪಿಳ್ಳೈಯುಮಾನ ದೇಶಿಕನೆ! ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕ್ ಕರ್ಮ - ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿ ಯೋಗಂಗಳಿಲ್ ಒನ್ರಿಲುಂ ಶಕ್ತಿಯುಂ ವೈರಾಗ್ಯಮುಂ ಯಾದೊನ್ರುಮಿಲ್ಲೈ, ಶರಣಾಗತಿಯೆನ್ರುಮುಪಾಯತ್ತಿಲುಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಾಲ್ ವಿದಿಕ್ಕಪ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸಮುಂ ಅಡಿಯೇನಿಡಂ ಅಡಿಯೋಡಿಲ್ಲೈ, ಆಹ ಶರಣಾಗತಿಯುಂ ಎನಕ್ಕಿಲ್ಲೈಯಾಯಿತ್ತ್, ಆನಾಲುಂ ಇಪ್ಪೋದು ದೇವರೀರ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್‌ಹಳ್‌ತಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ಯಮುಂ ಪ್ರಾಪಕಮುಂ ಎನ್ರಿರುಪ್ಪದೈ ಮರವೇನ್.

ಅರ್ಥ :—ಆರ್-ಆಹ = ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾಗಿ, ಎಣ್ಣುಂ = ವಿಧಿಸಿರುವ ಅರುಂ = ಮಾಡಲುಕಷ್ಟವಾದ, ಕರುಮಂ = ಕರ್ಮಯೋಗವನ್ನೂ, ಞಾನಂ = ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೂ, ಕಾದಲ್ = ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಕೊಂಡು = ಆಚರಿಸಿ, ವೇರಾಹ = (ಕರ್ಮಠ, ಜ್ಞಾನಿ, ಪ್ರಪನ್ನ ಎಂದು) ಬೇರೆಯಾಗಿ, ನಿರ್ಕ್ಕುಂ = ನಿಲ್ಲುವ, ವಿರಹ್ = ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ಇಲ್ಲೈ = ಇಲ್ಲ, ವಿರತ್ತಿ = ವೈರಾಗ್ಯವೂ, ಇಲ್ಲೈ = ಇಲ್ಲ, ಶೀರ್-ಆರ್-ಗತಿಯಿಲುಂ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಭರಿತವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ತಿಣ್-ಮತಿ = ದೃಢಬುದ್ಧಿಯು (ಮಹಾವಿಶ್ವಾಸವು), ತೇರಾದ್ = ಪೂರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ, (ಆದರೂ) ಶೆಂ-ಪೊರ್-ಮೇನಿ = ಕರಗಿ ಕೆಂಪಾದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಇರುವ ಮೈಸಿರಿಯ, ಮಾರಾದ = ಒಂದೇಸಮನಿರುವ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಮಾಲೇ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹಕರಗುರುವರ್ಯರೆ! ಇನಿ = ಇನ್ನು, ನಿನ್-ಪದಂ = ನಿಮ್ಮಡಿಗಳನ್ನು, ಮರವೇನೇ = ಮರೆಯುವೆನೆ? (ನನಗೆ ಅವೇ ಅಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಪ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪಕವೂ).

कर्मज्ञानाब्धभक्त्याचरण इह न मे शक्तिः आहो विरक्तिः
विश्वासो वा प्रगाढो न च विधिविहितो न्यासकृत्येऽपि वास्ते ।
तप्तस्वर्णाभमूर्ते ! प्रविलसदनघोदारकीर्ते ! सुतूप्पुल-
स्वामिन् ! त्वत्पादपाथोरुहयुग मधुना विस्मरेयं हि नैव ॥ १३ ॥

ಮೂ : ನಿನ್ಪದಂ ತನ್ನಿಲುಂ ನೇರೇ ಯೆನಕ್ಕಿಲ್ಲೈ ಅನ್ಪುಕಣ್ಡಾಯ್,
ನಿನ್ಪದ ಮೊನ್ರಿಯುವನ್ಪರಿಲುಂ ನೇಶಮಿಲ್ಲೈಯನ್ದೋ,
ಎನ್ಪಡಿಕಂಡಿನಿಯೆನ್ಪಯನೇದಮಿಲ್ ತೂಪ್ಪುಲೆಂದಾಯ್,
ಉನ್ಪಡಿಯೇಯರುಳಾಲ್ ಉದವಾಯ್ ಎನಕ್ಕುನ್ನರುಳೇ ॥೧೪॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ದೋಷಮೆನ್ಬದಿನ್ ತೊಡುವುಂ ಪೆರಾದವರುಂ, ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ ತೋನ್ರಿನ ಸ್ವಾಮಿಯುಮಾನ ದೇಶಿಕನೇ! ದೇವರೀರ್ ತಿರುವಡಿಹಳಿಲ್ ಚಲಿಯಾದ ಭಕ್ತಿ ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕು ಕಿಡೈಯಾದ್, ದೇವರ್ ತಿರುವಡಿಯುಡಿಯಾರಿಡಮುಂ ಅನ್ಬು ಶಿರಿದುಂ ಎನಕ್ಕಿಲ್ಲೈ, ಅಯ್ಯೋ! ಎನ್ನಿನ್ನಿದನಿಲ್ಲೈಯೈ ನಿನೈತ್ತುದಾ ಎನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಂ? ಆಹೈಯಾಲ್ ದೇವರೀರ್ ಗುಣತ್ತಿರ್ಕ್ಕ ಒಪ್ಪುವುದಾಯುಂ, ನಿರೈಂದದಾಯುಂ, ಯಾದೊರುತಡೈಯಿಲ್ಲಾದದುಮಾನ ಕೃಪೈಯೈ ಅಡಿಯೇನಿಲ್ ಮುಳ್ರೈಯಾಹ ಪೊೞಿಯುವಿಕ್ಕವುಂ.

ಅರ್ಥ ;—ಏದಂ-ಇಲ್ = ದೋಷದ ಸೋಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಲ್ಲಿ, (ಅವತರಿಸಿದ) ಎ‌ಽ-ತಾಯ್ = ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನ್ = ನಿಮ್ಮ, ಪದಂ-ತನ್ನಿಲ್ = ಅಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ಬು = ಭಕ್ತಿಯು, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ನೇರೇ-ಇಲ್ಲೈ = (ನಿಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲೂ) ಉಂಟಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ, ಕಂಡಾಯ್ = ಕಂಡಿರಾ? (ಅಲ್ಲದೆ) ನಿನ್-ಪದಂ-ಒನ್ರಿಯ = ನಿಮ್ಮಡಿಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದ, ಅನ್ಬರಿಲುಂ = ಭಕ್ತರಲ್ಲೂ, ನೇಶಂ-ಇಲ್ಲೈ = ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ, ಅನ್ದೋ = ಅಯ್ಯೋ! ಇನಿ = ಇನ್ನು, (ಹೀಗಿರುವಾಗ) ಎನ್-ಪಡಿ = ನನ್ನ ರೀತಿಯನ್ನು, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, ಎನ್-ಪಯನ್ = ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? (ಆದುದರಿಂದ) ಉನ್-ಪಡಿಯೇ = ನಿಮ್ಮ (ಗುಣಕ್ಕೆ) ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ, ಅರುಳಾಲ್ = (ತಡೆಯಿಲ್ಲದ) ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ಉನ್-ಅರುಳೇ = ನಿಮ್ಮ ಕರುಣೆಯನ್ನೇ, ಉದವಾಯ್ = (ಬೀರಿ) ಕೈಬಿಡದೆ ಕಾಪಾಡಬೇಕು,

भक्ति स्साक्षात् त्वदग्रे मम पुनरचला न त्वदंघ्र्याश्रितेषु
प्रीति र्वा नैव जातेत्यथ यदि मनुषे भोः! फलं किं तत स्यात्।
दोषस्पृक्दूरतूप्पुल्युदितविभुमणे! पूर्णकारुण्यवर्षं
युष्मच्छीलानुरूपं गुरुवर! मयि संवर्ष हर्षात् जनिभ्रम् ॥ १४ ॥

ಮೂ : ಉನ್ನರುಳನ್ರಿ ಎನುಕ್ಕೊರು ನಲ್‌ತುಣ್ಯೈಯೆನ್ಮೈಯಿನಾಲ್,
ಎನ್ನಿರುವಲ್ವಿನ್ಯೈ ನೀಯೇವಿಲಕ್ಕಿ ಇದಂಕರುದಿ,
ಮನ್ನಿಯನಲ್ ತಿರುಮಂದಿರಮೋದುಂ ಪೊರುಳ್‌ನಿಲೈಯೇ,
ಪೊನ್ನರುಳಾಲರುಳಾಯ್ ಪುಹಳ್‌ತೂಪ್ಪುಲ್‌ಕುಲವಿಳಕ್ಕೇ ! ॥

ಭಾವಾರ್ಥ ;—ನಲ್ಲವರ್‌ಹಳಾಲ್ ತಿರುಳ್ ತಿರುಳಾಹ ಪುಹಳಪ್ಪಡುವರುಂ, ತೂಪ್ಪುಲುಕ್ಕ್ ದೀಪಮುನಾನ ದೇಶಿಕನೆ ! ದೇವರೀರಿಡಂ ವಿಳಂಗುಂ ಎಲ್ಲೈಯತ್ತರುಳ್ ತನಿರ ಮತ್ತೊರು ಶಿರಂದ ತುಣ್ಯೈ ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕಿಲ್ಲೈ, ಆಹೈಯಾಲ ಎನ್ನನ್ಮೈಯ್ಯೈ ಸ್ವಾಮಿಯಾನ ದೇವರೀರ್ ತಾನ್ ಅರಿಂದ್, ಪುಣ್ಯಪಾಪಂಗಳಿನ್ನಿನ್ರುಂ ವಿಡಪ್ಪಡುಂಬಡಿ ಅಡಿಯೇನ್ಯೈ ಶೆಯ್ಯವಿತ್ತ್, ತಿರುಮಂತ್ರತ್ತಿಲ್ ಕೂರಿನ ಮೂನ್ರು ನಿಲೈಹಳೈಯುಂ (ಸ್ವರೂಪ-ಉಪಾಯ-ಪುರುಷಾರ್ಥನಿಷ್ಠೈಹಳೈ) ಇಪ್ಪೋದೇ ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕರುಳವೇಣುಂ.

ಅರ್ಥ :—ಪುಹಳ್ = (ಸಜ್ಜನರಿಂದ) ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿಗೆ, ಕುಲ-ವಿಳಕ್ಕೇ = ಕುಲದೀಪವಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮರೇ ! ಉನ್ = ನಿಮ್ಮ, ಅರುಳ್-ಅನ್ರಿ = ದಯೆಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎನಕ್ಕ್ = ನನಗೆ, ಒರು = ಬೇರೊಂದು, ನಲ್-ತುಣ್ಯೈ = ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಕಾರವು, ಯಿನ್ಮೈಯಿನಾಲ = ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಎನ್ = ನನ್ನ, ಇರು-ವಲ್-ವಿನ್ಯೈ = ಎರಡು ಬಲಿಷ್ಠ ಪಾಪಗಳಿಂದ (ಪುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳೆಂಬ ಸ್ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಲೋಹಮಯ ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ) ನೀಯೇ = ನೀವೇ, ವಿಲಕ್ಕಿ = ಬಿಡಿಸಿ, ಇದಂ = ಹಿತವನ್ನು, ಕರುದಿ = ಚಿಂತಿಸಿ, ಮನ್ನಿಯ = ನಿತ್ಯವಾದ, ನಲ್ = ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ, ತಿರು-ಮಂತಿರಂ = ಶ್ರೀಮದಷ್ಟಾಕ್ಷರವು, ಓದುಂ = ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ಪೊರುಳ್ = ಗೂಢಾರ್ಥಗಳ, ನಿಲೈಯ್ಯೈ = ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು, ಪೊನ್ನರುಳಾಲ್ = ಅಪಾರ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಅರುಳಾಯ್ = (ನನಗೆ) ಕರುಣಿಸಬೇಕು, (ಮೂಲ ಮಂತ್ರದ ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿ, ದ್ವಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಸದಾ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ, ಚರಮಶ್ಲೋಕದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು).

मान्यो नान्य स्सहायो निरुपधिकरुणाया स्तवास्ते ममातः
प्रौढे मेऽपास्य दुःखे हिततम मपि विज्ञाय भूय स्त्वमेव ।
श्रीमत्प्रेष्ठाष्टवर्णं मनु मनुपठितुं ताश्च निष्ठा वरिष्ठाः
स्वामिन् ! अद्य प्रदेया स्सदभिविनुततूप्पुल्कुलैकप्रदीप ! ॥ १५ ॥

ಮೂ : ವಿಳಕ್ಕಾಹಿ ವೇಂಗಡವೆರ್ಪಿನಿಲ್ ವಾೞುಂ ವಿರೈಮಲರಾಳ್,
ವಳಕ್ಕಾದಲ್ ಕೊಂಡುರೈ ಮಾರ್ಪ ತಿರತ್ತುಮುನದಡಿಯಾರ್,
ತುಳಕ್ಕಾದಲಿಲ್ಲವರ್ ತಂಗಳ್ ತಿರತ್ತಿಲುಂ ತೂಯ್ ಮೈಯೆಣ್ಣಿ,
ಕಳಕ್ಕಾದಲ್ ಶೆಯ್ಯುನಿಲೈಕಡಿಯಾಯ್ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಕಾವಲನೇ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ ;—ತೂಪ್ಪುಲುಕ್ಕ್ ಕಾವಲನಾನ ದೇಶಿಕನೇ ! ಗರುತ್ಮಾನಾಲೆ ನಿಲೈಪೆತ್ತ ತಿರುವೇಂಗಡವೆರ್ಪಿನಿಲ್ ವಿಳಂಗುಂ ಮಣಿವಿಳಕ್ಕಾಯಿರುಪ್ಪವರುಂ, ಅೞಹಾಯುಂ ಮಣಮುತ್ತದುಮಾನ ಕಮಲಮಲರಿಲ್ ವಾೞುಂ ತಿರುವಾಲೆ ಅಣೈಕ್ಕಪ್ಪೆತ್ತ ಅಹನ್ರ ಮಾರ್ಬುಡೈಯವನುಮಾನ ಎಂಬೆರುಮಾನಿಡಮುಂ, ಮಯರ್ವರ ಮದಿನಲಮುಡೈಯ ದೇವರೀರಡಿಯಾರಿಡಮುಂ, ವಿಹವುಂ ಮೇಲಾನ ಬಕ್ತಿ ಅಡಿಯೇನುಕ್ಕುಂಡಾಹವೇಣುಮೆನ್ರು ತಿರುವುಳ್ಳಂಪತ್ತಿ, ಅವರ್‌ಹಳ್ ತಿರತ್ತಿಲ್ ಕಪಟಮಾನ ಬಕ್ತಿ ಪಣ್ಣುಮದೈ ಪೋಕ್ಕಡಿತ್ತರುಳವೇಣುಂ.

ಅರ್ಥ :—ತೂಪ್ಪುಲ್-ಕಾವಲನೇ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ ಸ್ವಾಮಿಯೆ ! ವೇಂಗಡ-ವೆರ್ಪಿನಿಲ್ = ವೇಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ, ವಿಳಕ್ಕಾಹಿ = ದೀಪವಾಗಿ, ವಾೞುಂ = ಇರುತ್ತಿರುವ, ವಿರೈ-ಮಲರ್‌ಆಳ್ = ಸೌಂದರ್ಯವೂ, ಪರಿಮಳವೂ ತುಂಬಿದ ತಾವರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ವಳ-ಕಾದಲ್ = ಆಲಿಂಗನವನ್ನು, ಕೊಂಡು = ಪಡೆದು, ಉರೈ = ವಿಶಾಲವಾದ, ಮಾರ್ಪ = ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳ (ಶ್ರೀನಿವಾಸನ) ತಿರುತ್ತಂ = ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೂ, ತುಳ-ಕಾದಲ್-ಇಲ್ಲವರ್-ತಂಗಳ್ = ಚಂಚಲಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ, ಉನದ್-ಅಡಿಯಾರ್ = ನಿಮ್ಮ ಸೇವಕರ, ತಿರತ್ತಿಲುಂ = ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೂ, ತೂಯ್‌ಮೈ = ಶುದ್ಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯು (ಉಂಟಾಗುವಂತೆ) ಎಣ್ಣಿ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕಳ = ಕಪಟದ, ಕಾದಲ್ = ಭಕ್ತಿಯನ್ನು, ಶೆಯ್ಯುಂ = ಮಾಡುವ, ನಿಲೈ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಕಡಿಯಾಯ್ = ನಿವಾರಿಸಿ, ಕಾಪಾಡಬೇಕು.

विख्याते वेङ्कटाद्रावनुकलविलसद्दिव्यदीपेऽखिलापे
पद्मावासातिरम्यप्रसरसुरभितश्रीसमाश्लिष्टहृत्के ।
युष्मद्भक्तेषु शुद्धाधिकमतिषु परां मे च संकल्प्य भक्तिं
तादृक्षेषु त्व मेता मपनुद कपटां पाहि तूप्पुल्सुरक्षिन् ! ॥ १६ ॥

ಮೂ : ಕಾವಲನ್ ಎಂಗಳ್ ಕಿಡಾಂಬಿಕ್ಕುಲಪತಿ ಅಪ್ಪುಳಾರ್ ತಂ,
ತೇಮಲರ್ ಶೇವಡಿಶೇರ್ ನ್ದ್ ಪಣಿಂದವರ್ ತಮ್ಮರುಳಾಲ್,
ನಾವಲರುಂ ತೆನ್ ವಡಮೊೞಿನಲ್ ಪೊರುಳ್ ಪೆತ್ತನಂಬಿ,
ಕಾವಲತ್ತೂಪ್ಪುಲ್ ಕುಲತ್ತರಶೇ ! ಎಮ್ಮೈಕ್ಕಾತ್ತರುಳೇ ||೧೭||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ನಮ್ಮೈ ರಕ್ಷಿಪ್ಪವರುಂ, ಕಿಡಾಂಬಿಕುಲತ್ತಿರ್ಕ್ಕುತ್ತಲೈವರಾನ ಅಪ್ಪುಳಾರೆನ್ನುಂ ಆತ್ರೇಯ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರುಡೈಯ ತೇನ್ನಿರೈಂದ ತಿರುವಡಿ ಮಲರ್‌ಹಳೈ ಅಡೈಂದ್ ಅನ್ವೈಯೇ ಎಪ್ಪೋದುಂ ಪಣಿಂದ್, ಅಮ್ಮಹಾನಿನ್ ಅನ್ಬು ನಿರೈಂದ ಕಟಾಕ್ಷ ವರ್ಷಂಗಳಾಲ್ ವಿಳಂಗಿ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಕರುತ್ತುಡೈಯ ಅಣ್ಣಲೆ ! ನಿರೈಂದವರೆ ! ಸರ್ವರಕ್ಷಕರೆ ! ತೂಪ್ಪುಲೆಂದಾಯ್ ! ಎಮ್ಮೈ ಎಪ್ಪೋದುಂ ಕಾತ್ತರುಳವೇಣುಂ.

(ವಿ.ಸೂ.—ಇಕ್ಕುಲತ್ತಾರ್ ರೊಂಬವುಮಾಚಾರಶೀಲರಾಹೈಯಾಲ್ ಜಲ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂಗಳೈ ಎಪ್ಪೋದುಂ ಧರಿತ್ತ್ ಇರುಂದದಾಹವುಂ, ಅತ್ತಾಲೆಯೇ ಸಕಲ ಮೋಷನಿವಾರಣಂ ಶೆಯ್ದ್ ಕೊಂಡಿರುಂದದಾಹವುಂ, ಆಹೈಯಾಲೆಯೇ ಇಕ್ಕುಲಂ ಘಟಾಂಬು = (ಗಡಾಂಬು = ಕಡಾಂಬಿ = ಅಪ್ಪುಳಾರ್ = ಜಲಮುಳ್ಳವರ್) ಎನ್ರ ಪೆಯರ್ ಪೆತ್ತ್ ಕಡಾಂಬಿಕುಲಮೆನ್ರ್ ವೞಂಗುಹಿರದಾಯ್ ಅರಿಂದ ಪೆರಿಯವರ್ ಕೂರಿಟ್ಟನರ್.

ಅರ್ಥ :—ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಕಾವಲನ್ = ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ, ಕಿಡಾಂಬಿ-ಕುಲ-ಪತಿ = "ಕಡಾಂಬಿ" ಎಂಬ ಖ್ಯಾತ ವಂಶಕ್ಕೆ ಪತಿಯೆನಿಸಿದ, ಅಪ್ಪುಳಾರ್-ತಂ = ಅಪ್ಪುಳಾರವರ, (ಆತ್ರೇಯ ರಾಮಾನುಜರು, ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುದಾಚಾರ್ಯರು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರ) ತೇ-ಮಲರ್-ಶೇವಡಿ = ಜೇನುಸುರಿವ, ಸುಂದರವಾದ, ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು, ಶೇರ್ ನ್ದ್ = ಆಶ್ರಯಿಸಿ, (ಅನವರತವೂ) ಪಣಿಂದ್ ಸ್ತುತಿಸಿ ವಂದಿಸುತ್ತಾ, ಅವರ್-ತಂ = ಅಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮರ, ಅರುಳಾಲ್ = ಕೃಪಾ ವಿಶೇಷದಿಂದ, (ಅವರ) ನಾ-ಅಲರುಂ = ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ, ತೆನ್ + ವಡ-ಮೊೞಿ = ತಮಿಳು-ಸಂಸ್ಕೃತವಾಣಿಯ (ಉಭಯವೇದಾಂತದ) ನಲ್-ಪೊರುಳ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ಪೆತ್ತ = ಪಡೆದ, ನಂಬಿ = ಸ್ವಾಮಿಯೆ ! ಪೂರ್ಣನೆ ! ಕಾವಲ = ರಕ್ಷಕವಾದ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಕುಲತ್ತ್-ಅರಶೇ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ವಂಶಕ್ಕೆ ಅರಸನಾದ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮನೆ ! ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಕಾತ್ತ್ = ರಕ್ಷಿಸಿ, ಅರುಳ್ = ಕರುಣಿಸಬೇಕು.

अस्मत्संरक्षकश्रीघटजलकुलपत्यार्यरामानुजस्य
स्यन्दन्माध्वीकरक्ताम्बुजचरणयुगं प्रेत्य नित्यं प्रणम्य ।
तद्धर्षेक्षाभिवर्षश्रुतिशिखरयुगोल्लासिसारार्थवर्षिन् !
भोः ! पूर्ण ! त्राण ! तूप्पुल्कुलमहितपते ! संततं पालयाऽस्मान् ॥१७॥

ಮೂ : ಅರುಳ್‌ತರುಂ ಆರಣದೇಶಿಕನೇ! ಎಂಗಳ್ ತೂಪ್ಪುಲ್‌ದೇವೇ!
ವರುಕವಿತಾರ್ಕಿಕಶಿಂಗಮೇ! ವಾದಿಯರ್ ವಾಳ್‌ವರುತ್ತಾಯ್,
ಇರುಕೈಯುಂಕೂಪ್ಪಿ ಉರೈಕ್ಕುಂ ಇವ್ವಿಣ್ಣಪ್ಪಂ ಒನ್ರು ಕೇಳಾಯ್,
ಉರುವವೆನಕ್ಕರುಳಾಯ್ ಎಣ್ಣುಮುಳ್ಳಂ ಉನ್‌ತೊಂಡರೈಯೇ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅರುಳ್ ಮಳೈಪೊಳಿಯುಂ ವೇದಾಂತಂಗಳುಕ್ಕು ಆಚಾರ್ಯರೆ! ನಮುಕ್ಕುಂ ವಿಳಂಗುಂ ತೂಪ್ಪುಲುಕ್ಕುಂ ಕುಲಪೆರುಮಾನೆ! ಕವಿಹಳುಕ್ಕುಂ ತಾರ್ಕಿಕರುಕ್ಕುಂ ಶಿಂಗಂಪೋಲ್ ಶಿರಂದೊಳಿಯುಮವರೆ! ಕೈಹಳಿರಂಡೈಯುಂ ಕೂಪ್ಪಿ ಉರೈಕ್ಕುಂ ಓರ್ ಇವ್ವಿಣ್ಣಪ್ಪತ್ತೈ ತಿರುಚ್ಚೆವಿಶಾತ್ತೆಯರುಳೀರ್. ಅದೆನ್ನೆನಿಲ್, ದೇವರೀರಡಿಯಾರ್ ತಿರತ್ತಿಲೇಯೇ ಅಡಿಯೇನುಡೈಯ ನೆಂಜಾನದ್ ಈಡುಪಡುಂಬಡಿ ಕೃಪೈಶೆಯ್ಯವೇಣುಂ.

ಅರ್ಥ ;—ಅರುಳ್ = ದಯೆಯನ್ನು, ತರುಂ = (ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ) ಸುರಿಸುವ ಆರಣದೇಶಿಕನೇ = ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೇ! ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ, ದೇವೇ = ದೇವರೇ! ವರು = ಬರುವ, ಕವಿ = ಕವಿಗಳಿಗೂ, ತಾರ್ಕಿಕ = ವಾದಿಗಳಿಗೂ, ಶಿಂಗಮೇ = ಸಿಂಹವಾಗಿರುವವರೇ! ವಾದಿಯರ್ = ದುರ್ವಾದಿಗಳ, ವಾಳ್‌ವ್ = ಬಾಳನ್ನು, ಅರುತ್ತಾಯ್ = ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿದಿರಲ್ಲವೇ! ಇರು-ಕೈಯುಂ = ಕೈಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಕೂಪ್ಪಿ = ಜೋಡಿಸಿ, ಉರೈಕ್ಕುಂ = ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಇ-ವಿಣ್ಣಪ್ಪಂ-ಒನ್ರು = (ನನ್ನ) ಈ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯೊಂದನ್ನು, ಕೇಳಾಯ್ = (ದಯವಿಟ್ಟು) ಆಲಿಸಬೇಕು. (ಏನೆಂದರೆ) ಉನ್ = ನಿಮ್ಮ, ತೊಂಡರೈ = ಅಡಿದಾವರೆಯ ಸೇವಕರನ್ನು, ಎಣ್ಣುಂ = (ಸದಾ) ಚಿಂತಿಸುವ, ಉಳ್ಳಂ = ಅಂತರಂಗವಾದ, ಉರುವ್ = ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ಅರುಳಾಯ್ = ಕರುಣಿಸಬೇಕು.

कारुण्यासारवर्षिन्! श्रुतिशिखरगुरो! पूत तूप्पुल्प्रभो! नः
कव्यग्रयाहयुतर्कप्रविदुरमदहृत्केसरिन्! वादिमर्दिन्! ।
मूर्ध्न्याधायांजलिं मे निशमय वदतोऽमुं हि विज्ञापनां भोः
युष्मद्भक्तैकसक्तं मम कुरु कृपया चित्त मश्रांत मत्र ॥ १८ ॥

ಮೂ : ತೊಂಡರುಹಕ್ಕುಂ ತುಣ್ಣೈಯಡಿವಾೞಿ ನಿನ್ ತೂಮುರುವಲ್,
ಕೊಂಡಮುಹಂ ವಾೞಿ ವಾೞಿವಿಯಾಕ್ಕಿಯಾಮುದ್ದಿರಕ್ಕೈ,
ವಣ್ ತಿರುನಾಮುಂವಾೞಿ ಮಣಿವಡಮುಪ್ಪುರಿನೂಲ್,
ಕೊಂಡ ಶೀರ್ ತೂಪ್ಪುಲ್ಕುಲಮಣಿಯೇ ! ವಾೞಿನಿನ್ವಡಿವೇ ||

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅೞಹಾನ ತುೞಾಯ್ಮಾಲೈ, ತಾಮರೈ ಮಣಿಮಾಲೈ ಪೂಣಲ್‌ಹಳ್, ಮುದಲಿಯವೈಹಳಾಲ್ ವಿಳಂಗುಂ ತೂಪ್ಪುಲ್ ಕುಲಮಣಿಯಾ[ನ] ದೇಶಿಕನೇ ! ತೊಂಡರ್‌ಹಳ್ ವಿರುಂಬುಂ ದೇವರೀರ್ ತಿರುವಡಿಹಳ್ ವಾೞ್‌ಹ[,] ಪರಿಶುದ್ಧಮಾನ ಪುನ್ಮುರುವಲಾಲ್ ಒಳಿಯುಂ ತಿರುಮುಹಮಂಡಲಂ ವಾೞ್‌ಹ[,] ವ್ಯಾಖ್ಯಾಮುದ್ರಿಕೈಯುಡನ್ ಕೂಡಿನ ತಿರುಕ್ಕೈವಾೞ್‌ಹ, ವಿಳುಂಗುಂ ವೆಳು[ತ್ತ] ತಿರುಮಣ್‌ಕಾಪ್ಪು ವಾೞ್‌ಹ, ದಿವ್ಯಮಂಗಳಮಾನ ದೇವರೀರ್ ವಡಿವ್‌ವಾೞ[ಿ]ಸ್ಡಿಡುಹವೇಣುಂ,

ಅರ್ಥ :—ಶೀರ್ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧವಾದ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಕುಲ ಮಣಿಯೆ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ಕುಲದ ರತ್ನವಾದ ಆಚಾರ್ಯವರ್ಯರೇ ! (ನಿಮ್ಮ) ತೊಂಡರ್ = ಭಕ್ತರು, ಉಹಕ್ಕುಂ = (ಆಶ್ರಯಿಸಿ) ಅತ್ಯಾನಂದಪಡುವ, ತುಣ್ಣೈ ಅಡಿ = ಎರಡಡಿಗಳೂ, ವಾೞಿ = (ಬಲುಗಾಲ) ಬಾಳಲಿ, ನಿನ್ = ನಿಮ್ಮ, ತೂ ಮುರುವಲ್-ಕೊಂಡ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಮಂದಹಾಸತಾಳಿದ, ಮುಹಂ = ಮುಖವು ವಾೞಿ = ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಲಿ. ವ್ಯಾಕ್ಕಿಯಾ-ಮುದ್ದಿರಕ್ಕೈ = ಉಪದೇಶಮಾಡುವ ಗುರು[ತ]ಸಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕೈಯು, ವಾೞಿ = ಬಾಳಿ (ನಮ್ಮನ್ನು) ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲಿ ವಣ್-ತಿರು-ನಾಮುಂ = (ಧರಿಸಿದ) ಅಚ್ಚ ಬಿಳುಪಿನ ನಾಮಗಳು, ವಾೞಿ = ಬೆಳಗಲಿ ಮಣಿ-ವಡ = ಪದ್ಮಾಕ್ಷ-ತುಲಸೀಮಣಿಗಳ ಸರಗಳನ್ನೂ, ಮುಪ್ಪುರಿನೂಲ್ = ದಿವ್ಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳನ್ನೂ, ಕೊಂಡ = ಧರಿಸಿದ, ನಿನ್ = ನಿನ್ನ, ವಡಿವ್ = ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು, ವಾೞಿ = ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಲಿ. (ಪಲ್ಲಾಂಡ್ ಪಾಡಿದಂ[ತೆ] ಮಂಗಳಾಶಾಸನ.)

भक्तात्यन्तेप्सिते त्वत्पद इह जयतां स्मेरवक्त्रं च शुद्धं
व्याख्यामुद्राकर स्ते जयतु विजयतां शुभ्रमुत्पुण्ड्रलक्ष्मीः ।
दीव्यत्पद्माक्षमालात्रिगुणितमहिमब्रह्मसूत्रप्रकाशा
मूर्तिं र्जेजीयतां ते निरवधिसमयं तूप्पुलुत्पन्नरत्न ! || १९

ಮೂ : ವಡಿವಳ್ಹಾರ್ನ್ದ ವಣ್ತೂಪ್ಪುಲ್ ವಳ್ಳಲ್ಮೆನ್ ಮಲರಡಿಮೇಲ್
ಅಡಿಯುವರೋದವನ್ದಾದಿ ಇರುಪದಮಾಯ್ನ್ದುರೈತ್ತೇನ್,
ತಿಡಮುಡನೀದ್ದೈ ದಿನಂದೋರು ಮಾದರಿತ್ತೋದು ಮನ್ಬರ್,
ಮುಡಿಯಿಡ್ದೈನೇರ್ಪಡುಂ ತೂಪ್ಪುಲಮ್ಮಾನ್ ಪದಮಾಮಲರೇ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಒಳಿ ವೆತ್ತವಯುವಂಗಳೋಡು ವಿಳಂಗುಂ, ತೂಪ್ಪುಲಿಲ್ವಂದ ವದರಿತ್ತ, ವಣ್ಮೈಮಿಕ್ಕ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್ ಮೇನ್ಮೈಮಿಕ್ಕ ತಿರುವಡಿ ಮಲರ್ಹಳೈಪ್ಪತ್ತಿಯ ಇವ್ವಿರುಪದ್ ಪಾಶುರಂಗಳೈಯುಂ ಅನ್ಬೋಡು ಅಡಿಯಾರ್ ಓದುವುದರ್ಕ್ಕಾಹವೇ ಉರೈತ್ತೇನ್. ಇದ್ದೈ ದಿನಂತೋರುಂ ಆದರವೋಡು ಪಾಡುಮವರ್ಹಳ್ ಮುಡಿಮೇಲ್ ತೂಪ್ಪುಲ್ಪಿಳ್ಳೈಯಿನ್ ತಿರುವಡಿಮಲರ್ಹಳ್ ಎಪ್ಪೋದುಂ ವಿಳಂಗಾಗಿರ್ಕ್ಕುಂ.

ಅರ್ಥ :—ವಡಿವ್ = ದಿವ್ಯದೇಹದ, (ಪ್ರತಿಯೊಂದವಯವದ) ಅಳ್ಹ್ = ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ, ಆರ್ನ್ದ = ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದ, ವಣ್ = ಕೀರ್ತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ವಳ್ಳಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲಿನ ಆಚಾರ್ಯವರೇಣ್ಯರಾದ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರ, ಮೆನ್ = ಕೋಮಲವಾದ, ಮಲರ್-ಅಡಿ-ಮೇಲ್ = ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ, ಅಡಿಯವರ್ = (ದೇಶಿಕರ) ಭಕ್ತರು, ಓದ = ಕೀರ್ತನೆಮಾಡಲು, ಅನ್ದಾದಿ = ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಪದವು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲನೆ ಪದವಾಗಿ ಬರುವ, ಇರು-ಪದಂ-ಆಯ್ನ್ದ್ = ಇಪ್ಪತ್ತು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಉರೈತ್ತೇನ್ = ಹೇಳಿರುವೆನು. ಈದ್ದೈ = ಈ ಪದ್ಯಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು, ದಿನಂ-ತೋರುಂ = ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ, ತಿಡಂ-ಉಡನ್ = ದೃಢವಾಗಿ (ಬಿಡದೆ), ಆದರಿತ್ತ್ = ಆದರದಿಂದ, ಓದುಂ = ಪಠಿಸುವ, ಅನ್ಬರ್ = ಭಕ್ತರ, ಮುಡಿ-ಇಡ್ದೈ = ತಲೆಯ, ಮೇಲೆ, ತೂಪ್ಪುಲ್-ಅಮ್ಮಾನ್ = ತೂಪ್ಪು ಸಲಿಾನ್ವಮಿಯಾದ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರರು ಪದ-ಮಾ-ಮಲರ್ = ಅಡಿದಾವರೆಗಳು (ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ) ನೇರ್-ಪಡುಂ = (ತಾವಾಗಿಯೇ) ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬೆಳಗುವುವು.

शोभाभोगाढ्नतूप्पुल्प्रभवगुरुवदान्यातिमृद्वंघ्रिपद्मे
प्रोद्गातुं संश्रितानां सुखकर मनवं विंशतिं चान्तिमादिम् ।
भक्त्यैतां ये प्रहृष्टा स्सुदृढ मनुदिनं सादरं कीर्तयन्ते
तेषां पूतोत्तमांगे विलसत इह तूप्पुल्गुरोः पादपद्मे ॥ २० ॥

———

श्रीमद्वेदान्तसूरिप्रगुणसुमहिता द्राविडोक्तौ सुगाधा:
चक्रे भक्त्या तदीयात्मजवरवरद स्सञ्ज्ञगौ सूरिवर्यः ।
श्रीमद्वेदान्तरामानुजगुरुचरणासेविगोपालसूरि:
श्लोकीकृत्याखिलास्ता व्यवृणुत सुखबोधाय भाषाद्वयेन ॥

व्याकृतिसाहितिमितिमति गोपालार्ये प्रवर्ष्य भूरिकृपां ।
तेनाकारयदनघां विवृतिं स्वप्रीतये स गुरुवर्यः ॥

विजयतां कवितार्किककेसरी ।
विजयतां वरदार्यसरस्वती ॥
विजयता मिह शार्वरिवत्सरो- ।
दितगुरूक्तिविकासनचातुरी ॥

॥ श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः ॥

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ನಾಥಮುನಿಚರಿತ್ರೆ, ಸ್ತುತಿ
ಮತ್ತು
ಯಾಮುನಮುನಿ ಸ್ತುತಿ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದವು

1960
ಶಾರ್ವರಿ-ಆಷಾಢ

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್
ಮೈ ಸೂ ರು

ಬೆಲೆ : ೫೦ ನ.ಪೈ.

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಮುನಯೇ ನಮಃ

ನಾಥಮುನಿಚರಿತ್ರೆ

सममभित्कयोगाय ज्ञानवैराग्ययोगिने ।
नमांसि नाथमुनये लब्धसर्वार्थसम्पदे ॥

नत्वाचार्यपरंपरां प्रथमत स्तत्पंक्तिविभ्राजतः ।
श्रीमन्नाथमुनेः पवित्रचरितं कर्णाटवाण्या तथा ॥

तस्यैव स्तुति मातनोमि सुधियां मोदाय दैव्या गिरा ।
संक्षेपेण यथोपलब्ध मधुना नाथेन सञ्चोदितः ॥

ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತದರ್ಶನದ ಉಪದೇಶಕರೂ, ಪ್ರವರ್ತಕರೂ, ಸಂಸ್ಥಾಪಕರೂ ಆದ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳೂ ಮತ್ತು ಆಳ್ವಾರುಗಳೂ ಬಹುಮಂದಿ ಇರುವರು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರು ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಆಳ್ವಾರುಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್‌ರವರು ಪ್ರಪನ್ನ ಜನಕೂಟಸ್ಥರಾಗಿ ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವರು. ನಡುವೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸದ್ದರ್ಶನ ನಿರ್ವಾಹಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಜಗವು ಅಜ್ಞಾನ ಸಮುಯವಾಗಿದ್ದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಲು ಪರಮ ಕರುಣಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥ ಮುನಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸದಾಚಾರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಅವತಾರ ಗೊಳಿಸಿದನು. ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಉಭಯ ವೇದಾಂತ ಪ್ರಕಾಶಕವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕವೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿ ಲೋಕವನ್ನು ಬಾಳಗೊಳಿಸಿದನು. ಇದು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕರುಣೆಯ ಸಹಜ ಗುಣ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತಹ ಮಹನೀಯರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು, ಶ್ರೇಯೋಗಾಮಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುದೂ ಸಹಜವೇ.

ನಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಆಚಾರ್ಯರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾಥ ಮುನಿಗಳನ್ನೇ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರವರ್ತಕರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು, ಇವರ ಅವತಾರದ ಹಿರಿಮೆಯ ಕುರುಹು.

दृष्टेऽपह्नुत्यभावात् अनुमितिविषये लाघवस्यानुरोधात् ।
शास्त्रेणैवावसेये विहतिविरहिते नास्तिकत्वप्रहाणात् त
नाथोपज्ञं प्रवृत्तं बहुभिरुपचितं यामुनेयप्रबन्धैः ।
सम्यक् त्रातं यतीन्द्रैः इद मखिलतमःकर्शनं दर्शनं नः ॥

ಎಂದು ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೂ, "ಅರುಳ್‌ಪೆತ್ತ ನಾದಮುನಿ ಮುದಲಾಂ ನಂ ದೇಶಿಕರ್ಯೆಯಲ್ಲಾಲ್ ಪೇಧೈ ಮನಮೆ ! ನೀ ಪೇಶು" ಎಂದು ವರವರಮುನಿಗಳೂ ಕೊಂಡಾಡಿರುವುದು ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ಇವರ ಅವತಾರ

ಕಲಿ 3685, ಶೋಭಕೃತ್ ವರ್ಷ. ಮಿಥುನ ಮಾಸ ಅನೂರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಕೂಡಿದ ಶುಭದಿನವೆಂದು ಹಿಂದಿನವರ ಬರಹಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 585 ಆಗುವುದು.

ಇವರ ಪೌತ್ರರೇ ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರ ಜನನ ಕಲಿ 4048. ಧಾತು, ಸಂ. ಕಟಕ ಮಾಸ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. 1011 ಆಗುವುದು. ಈ ಕಾಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಾತಂದರಿಗೂ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೂ ಇಷ್ಟು ಅಂತರ ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸದಿರದು. ಇವರೀರ್ವರೂ ಯೋಗನಿರತರ ಪೀಳಿಗೆಯವರಾದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ದೀರ್ಘಾಯುಗಳಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದವರು. ಯೋಗದ ಮರ್ಮವರಿತವರಿಗೆ ಇದೇ ನಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತ ನಮ್ಮ ನಾಥ ಮುನಿಗಳು ಈಶ್ವರ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪುತ್ರ ರತ್ನರಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದವರು. ವೀರನಾರಾಯಣ ಪುರ (ಕಾಟ್ಟು ಮನ್ನಾರ್) ಇವರ ಅವತಾರ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಅಲ್ಲೆ ನೆಲೆಸಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದವರು. ವಿವರ ದೊರೆತಿರುವುದಿಷ್ಟೆ.

ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚೌಳೋಪನಯನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ವೇದ ವೇದಾಂಗಗಳನ್ನೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದು, ವಿದ್ಯಾಪರಿ ಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಬಾಳಿದರು.

ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನರೂ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ, ಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕರೂ ಆದಾಗ "ವಂಗಿ ಪುರತ್ತಾಚ್ಚಿ" ಎಂಬುವರು ಸುಗುಣಳೂ ರೂಪವತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕನ್ಯಕಾಮಣಿ "ಅರವಿಂದೆ ಪಾವೈಯಾಳ್" ನ್ನು ತಂದು ಕೊಂಡು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ದಿವ್ಯ ದಂಪತಿಗಳು ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳು ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಾ

ಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲೂ ಸಹಚ ರಾಗಿರುತ್ತ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪುತ್ರ ಮಣಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಮಗುವಿಗೆ ಈಶ್ವರ ಮುನಿಯೆಂದೇ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಇತ್ತರು. ಮಗುವೂ ಬಾಲ್ಯ ದಲ್ಲೇ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಸಕಲ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ಈಗಿನ " ಪಂಡಿತ ಪುತ್ರ ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯಾಸಿಧಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲದ ಯಶವನ್ನು ತೇಜಗೊ ಸಿದರು.

ನಾಥ ಮುನಿಗಳು ಯೋಗ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾದ ಪ್ರವೀಣರು. " ನ್ಯಾಯ ತತ್ವ " ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಇವರಿಂದ ರಚಿತವಾದುದು. ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆದ ಅವರ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯವೊಂದು ಮಾತ್ರ

यो वेत्ति युगपत् सर्वं प्रत्यक्षेण सदा स्वतः ।

तं प्रणम्य हरिं शास्त्रं न्यायतत्वं प्रचक्ष्महे ॥

ಎಂಬುದು ಉಳಿದಿದೆ. ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ನಂತರ ಮರೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಮುನಿವರರು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿನಾಥನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿಧ ಸೇವೆಗಳನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಉತ್ತರ ದೇಶದ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಅಭಿನಿವೇಶಗೊಂಡು, ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಸಮೇತ ಹೊರಟು, ಸಿಂಹಾಚಲ, ಶ್ರೀಕೂರ್ಮ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಬದರೀ ನಾರಾಯಣ, ನೈಮಿಶ, ದ್ವಾರವತೀ, ಪ್ರಯಾಗ, ಮಧುರಾ, ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಗಯಾ, ಪುಷ್ಕರ, ಸಾಲಗ್ರಾಮ, ಗಿರಿ, ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ, ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ದೇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಸೇವಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ವೀರನಾರಾಯಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಾಗವತ ಸೇವಾ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿಯೂ, ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು.

ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು 8 ಮಂದಿ ;— ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ಕುರುಹೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪನ್, ನಂಬಿಕರುಣಾಕರದಾಸರ್, ಏರುತಿರುವುಡೈಯಾರ್, ತಿರುಕ್ಕಣ್ಣಮಂಗೈಯಾಂಡಾನ್, ವಾನಮಾಮಲೈದೇವಿಯಾಂಡಾನ್, ಉರಪ್ಪಟ್ಟೊ ರಾಚ್ಚಾನ್‌ಪಿಳ್ಳೈ, ಶೋಕತ್ತೂರಾಳ್ವಾನ್ ಎಂಬುವರು. ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುನಾರಾಯಣ ಪುರವೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾದ ಮೇಲುಕೋಟೆಯ ಹಲವರು ಶ್ರೀ

ವೈಷ್ಣವ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದು, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ತಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತಾ, "ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರ" "ತಿರುವಾಯ್ ಮೊೞಿ" ಯಲ್ಲಿನ "ಆರಾವಮುದೇ! ಅಡಿಯೇ ನುಡಲುಂ" ಎಂಬ 10 ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪಾಡಿದರು. ಆ ದಶಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಕುೞಲಿಲ್ ಮಲಿಯಚ್ಚೊನ್ನ ಓರಾಯಿರತ್ತುಳಿಪ್ಪತ್ತುಂ" ಎಂದು ಅವರು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇಂತಹವೇ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳಿರಬೇಕೆಂದು, ಅವರನ್ನು "ನಿಮಗೆ ಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳೂ ಬರುವುವೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು "ಈ ಹತ್ತು ಪಾಶುರ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದೂ ಬಾರದು" ಎಂದರು. ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೊಡನಾಡಿಗಳಿಗಾದರೂ ಬರುವುವೆ? ಅಥವಾ ಈ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಇರುವುದೊ? ಎನಲು, "ಇಲ್ಲ" ವೆಂದು ಹೇಳಿ, ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಾತ್ರಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊರಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು.

ಆ ಗಳಿಗೆಯಿಂದ ನಾಥಮುನಿಗಳಿಗೆ ಹಗಲಿರುಳೂ ಅದೇ ಚಿಂತೆ. "ಕುರುಹೂರ್ ಶೊನ್ನ ವಾಯಿರಂ" ಎಂದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ "ಶಠಕೋಪರು" ಅವತರಿಸಿದ "ಕುರುಹೂರಿ' ಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯಲುತ್ಸುಕರಾದರು, ದೇವರ ಆಣತಿ ಪಡೆದು ಆಳ್ವಾರ್ ತಿರುನಗರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೂ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ನಂತರ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾಗವತರೊಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆತ "ಮಧುರ ಕವಿ" ಗಳ ಶಿಷ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, "ಪರಾಂಕುಶದಾಸ" ರೆಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ಮುನಿಗಳು ಇವರನ್ನೂ "ಸ್ವಾಮಿ! ಇಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಪಾಶುರಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಿರುವರೊ? ಅಥವಾ ಆ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಇದೆಯೊ? ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ದೊರಕುವುದೊ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕುಲತಿಲಕರಾದ "ಮಧುರ ಕವಿಗಳು" ಪಾಡಿದ "ಕಣ್ಣಿನುಣ್ ಶಿರುತ್ತಾಂಬು" ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವುಂಟೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರ ಮುಂದೆ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಆಳ್ವಾರಡಿಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ನೇಮದಿಂದ "12 ಸಾವಿರ ಸಲ" ಜಪಿಸಿದರೆ ಆಳ್ವಾರ್ರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವರು" ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಹರ್ಷ ಪ್ರಕರ್ಷಾಂತಃಕರಣಪೂರಿತರಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಆ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು, ಅವರೂ ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು. ಮುನಿಗಳು ಅದನ್ನು ಕಲಿತು, ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಆಳ್ವಾರರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಜಪಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಮೊದಲೇ ಯೋಗಿಗಳಿವರು. ಇಂತಹವರಿಗೂ ಒಲಿಯದೆ ಮತ್ತೆಂತಹವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಒಳಿವರು ಆ ಶಠಕೋಪ ಯೋಗಿಗಳು? ಮುನಿಗಳ ಯೋಗ ಫಲಿಸುವಂತಾಗಿ, ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲೋಕ ಮಾತೆಯು ನಿಯಮನದಂತೆ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಶರೀರವಾಣಿ ನುಡಿವಂತೆ,

"ನಿಮ್ಮಭಿಮತವೇನು ?" ತಿಳಿಸಿ ಎನಲು, "ತಿರುವಾಯ್‌ಮೊೞಿ" ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿಸಬೇಕೆನಲು ಪರಮ ಪ್ರೀತರಾಗಿ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದಿವ್ಯಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನಿತ್ತಂತೆ ಆಳ್ವಾರ್ರು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನಿತ್ತು, ರಹಸ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನೂ, ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೂ. ಸಮಸ್ತ ದರ್ಶನಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಯೋಗ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಯೋಗದೆಸೆಯಲ್ಲೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ದೇಶಿಕರು ತಮ್ಮ "ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿ" ಎಂಬ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ "ವೇದಾಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯತ್ತಿರ್ಕ್ಕು ಇಂದ ಯುಗಾರಂಭತ್ತಿಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನಂದ್ಯಾದಿಹಳುಕ್ಕುಪಿನ್ಬು ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರ್ ಪ್ರವರ್ತಕರಾನಾರ್," ಎಂದೂ, "ಇಪ್ಪರಂ ಪರೈಯಾಲುಂ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ವಿಶೇಷತ್ತಾಲುಂ ನಾಥ ಮುನಿಹಳುಕ್ಕು ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರಾನಾರ್" ಎಂದೂ, ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರದಲ್ಲಿ "ಇವ್ವಾಚಾರ್ಯರ್ ಹಳಿಲ್ ನಾಥ ಮುನಿಹಳುಕ್ಕು ಶ್ರೀ ಮಧುರಕವಿಹಳ್ ಮುದಲಾಹವುಂಡಾನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೈಯಾಲುಂ, ತಿರುವಾಯ್‌ಮೊೞಿ ಮುಹತ್ತಾಲುಂ, ಯೋಗ ದಶೈಯಿಲೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತರಾಯುಂ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ ಆಚಾರ್ಯರ್ ಆನಾರ್," ಎಂದೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ, ಇಂದಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಥ ಮುನಿಗಳಾದನಂತರ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಪಠನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಹೀಗೆ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸುಕೃತಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಪಡೆದು, ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಶಾಸನ ಮಾಡಿ, ತಮಗೆ ಲಭಿಸಿದ್ದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಾಮೃತವನ್ನು ವರ್ಷಿಸುತ್ತಾ, ಮತ್ತೆ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು.

ಅಲ್ಲೂ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಆಶ್ರಿತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿ, ತಮ್ಮ ೋದರಿ ಕುಮಾರರೀರ್ವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಬೀರಿ, "ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಪಾಡಿ ಮ ದಿವ್ಯದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂ"ದು ನಿಯಮಿಸಿ, ಗಾನ ಾಡಿಸಿದರು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ವೇದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರಂತೆ ದ್ರಾವಿಡ ವೇದವೆನಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ನಾಥ ಮುನಿಗಳು ಎಂದು ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡರು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯೂ ಮ ನೈಪುಣ್ಯವಿದ್ದಿತು ಮುನಿವರ್ಯರಿಗೆ, ಇವರ ದೇವ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ರಾಜಾದಿ ಪ್ರಭುಗಳು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಸನ್ಮಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆಯೋಲೆ ಕಳುಹ, ಕೃತವಿರಿಂಚಾದಿ ನಿರಂಕುಶ ವಿಭೂತಯಃ" ಎಂಬಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲದೆ ಾಗಿ ಭಗವಂತನಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ನಿತ್ಯ ಸೇವಾನಿರತರಾಗಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ನಿಧಿಯಾಗಿ ಂತಿಯಾಗಿದ್ದರು.

"ಲೋಕೇಽವತೀರ್ಣ ಪರಮಾರ್ಥ ಸಮಗ್ರಭಕ್ತಿ ಯೋಗಾಯ ನಾಥಮುನಯೇ ಯಮಿನಾಂವರಾಯ" ಎಂದು ಇವರ ಪೌತ್ರರಾದ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಚಿರಕಾಲವಿದ್ದರು. "ಕುರುಹೈಕ್ಕಾವಲಪ್ಪ" ಎಂಬ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಯೋಗರಹಸ್ಯವನ್ನರಿಯುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಕ್ರಮವನ್ನುಪದೇಶಿಸಿದರು.

ತಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟಾಳ್ವಾರನ್ನು ನೋಡಿ "ನಿನಗೆ ಕುಮಾರನೊಬ್ಬ ಜನಿಸುವನು" ಅವನಿಗೆ "ಯಮುನೈತ್ತುರೈವನ್" ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. (ಆ ಮುನಿಗಳೇ ಯಾಮುನ ಮುನಿಗಳು.) ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯರಾದ "ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾ" ರನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನಿಗೆ ದರ್ಶನಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸ ಬೇಕೆಂದು ನಿದೇಶವಿತ್ತು, ತಾವು ಎಂದಿನಂತೆ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಚೋಳರಾಜನು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿದರು ನಮ್ಮ ನಾಥಮುನಿಗಳ ಮಕ್ಕಳು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು "ಅಪ್ಪ! ಅಪ್ಪ! ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಒಂದು ಕಪಿಯೂ, ಇಬ್ಬರು ಬಿಲ್ಲಾಳುಗಳೂ, ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸೂ, ಬಂದು ನಾಥಮುನಿಗಳೆಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿ ಹೋದರು" ಎಂದರು. ಆಗ ಮುನಿಗಳು "ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯೌ ರಾಮಃ ಸೀತಾ ಮಧ್ಯೇ ಸುಮಧ್ಯಮಾ। ಪೃಷ್ಠತಸ್ತು ಧನುಷ್ಪಾಣಿಃ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽನುಜಗಾಮಹ॥ ಎಂಬಂತೆ ಸೀತೆಯೂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೂ ಹನುಮಂತನೂ ಬಂದಿದ್ದಿರ ಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು, ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ನೋಡಬೇಕೆಂದು, ಹೊರಟು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಕಂಡವರನ್ನು ಕೆಲವು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ "ಅಂತಹವರನ್ನು ಕಂಡಿರಾ" ಎಂದು ಕೇಳಲು, "ಹೌದು, ಹೋಗುತ್ತಿರುವರು," ಎನ್ನಲು, ಬಲುವೇಗವಾಗಿ ಬಲು ದೂರ ಹೋದರು. ಎಂದರೆ ಚೋಳಪುರದವರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಹೊರಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ಅಂತಹವರನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ ಆ ವಿರಹ ವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸದೆ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದು, ಮೋಹಗೊಂಡವ ರಾಗಿ ಅದೇ ನೆಪವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಪದವೇರಿದರೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು. ಬಳಿಕ ಬಂಧುವರ್ಗವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಸಂಗತಿಯು ತಿಳಿದು ಅವರ ಚರಮ ಕೈಂಕರ್ಯವು ನೆರವೇರಿತು. ಹೀಗೆ ಈ ಮಹಿಮರ ಜೀವನ-ಚರಿತ್ರೆ ಅಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಸ್ಫುಟ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೆ ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು ವಿಭವಾವತಾರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಸಲುವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿ, ಹಂಬಲಿಸಿ, ಪರಮಪುರುಷನ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧಾಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ನಿತ್ಯಸಂದರ್ಶನ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಪುಣ್ಯಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಹೆನು.

12-13 ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪುಣ್ಯ ಚರಿತರ, ಗಣ್ಯ ಪುರುಷರ, **ಆಚಾರ್ಯ** ಮಾಲೆಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಣಿಗಳ ನೆನಪು "ಸಿಂಹಾವಲೋಕನದಂತೆ" **ಅವರು** ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸೂಚನೆಯ ಕಾಣಿಕೆಯಿದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಲ್ಲ. "ಆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಸತ್ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸುವ ಪ್ರತಿ **ವ್ಯಕ್ತಿಯ** ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಿದೆ?" ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ **ಎಲ್ಲರಿಗೂ** ತಿಳಿಸುವುದೇ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಗಳಿಕೆ.

ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರ ನಿತ್ಯ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಮಹಿಮಸ್ತುತಿಯೊಂದು ಈವರೆಗಿಲ್ಲದಿದ್ದುದು ಇವರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಕುಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಮರರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಕುಂದೆಂದೆನಿಸದಿರದು. ಈ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕರ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ **ಸಕಲ** ಚೇತನರೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳಲಿ, ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದೂ ಗಳಿಸಲಿ, ಆತ್ಮಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಲವನ್ನಳಿಸಲಿ, ಭಕ್ತರ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನುಳಿಸಲಿ, ಎಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯು ಬರೆಯಲಣಿ ಮಾಡಿತು. ಈ ಮಹಿಮರ ಈ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿರದಿರದು. ಈ ಸುಯೋಗ ವೊದಗಿಸಿದ ಆ ಯೋಗೀಂದ್ರನಿಗೆ ಬಾಗಿ ಯೋಗದಿ ಜಾನಿಪೆನು.

॥ ಶ್ರೀ ಮತೇ ನಾಥಮುನಯೇ ನಮಃ ॥

ಇತಿ, ಸದ್ಗುರು ಚರಣ ರೇಣುಃ

ವಿದ್ವಾನ್. ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಃ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು

॥ श्रीः ॥

श्रीनाथमुनिस्तुतिः

श्रीमन्नाथमुनये नमः

समग्रभक्तियोगाय ज्ञानवैराग्ययोगिने ।
नमांसि नाथमुनये लब्धसर्वार्थसम्पदे ॥ १ ॥

यदुपज्ञ मशेषवैष्णवश्रीः
प्रथिता योगरहस्यविच्च येन ।
शठकोपमुनि र्विलोकित स्तं
विबुधं नाथमुनिं नमामि नित्यम् ॥ २ ॥

यस्मिन्नन्वय ईश्वरो मुनिरिति ख्यातो द्विजन्मोदभूत्
पुण्ये श्रीशठमर्षणाभिधकुले तस्य प्रजज्ञे सुतः ।
नाम्ना नाथमुनि स्सनाथयति नो योऽद्यापि भाग्याधिकान्
तं श्रीवैष्णवतन्त्वदर्शिन महं नौम्यन्वहं योगिनम् ॥ ३ ॥

भाग्योत्तरे शोभकृदाख्यवत्सरे
श्रीवीरनारायणभासुरे पुरे ।
द्वन्द्वे त्वनूराध उडुन्यहीने
योऽवातरत्तं प्रणमामि भक्त्या ॥ ४ ॥

राकाधिकः कान्ततनुः स्वकाले
चौलादिभिः कर्मभि राप्ततेजाः ।
सर्वाणि सामान्यविशेषशास्त्रा-
ण्यधीत्य रेजे विदुषं भजे तम् ॥ ५ ॥

तारुण्यपूर्णे वयसि श्रिते यः
कारुण्यपूर्णामरविन्दवल्लीम् ।
आत्मानुरूपां परिणीय यस्यां
लेभे सुतं हीश्वरमाश्रये तम् ॥ ६ ॥

कुर्वन्नात्मज मात्मधर्मनिरतं तत्वोपदेशोत्सुकः
स्वार्चामूर्ति ममुं समर्च्य वरदं श्रीवीरनारायणम् ।
तत्वं वेदशिरोनिगूढ मनघं यो बोधयन्नन्वहं
शिष्येभ्योऽतिमुदा निनाय समयं सर्वं त मासेवये ॥ ७ ॥

अर्चावतारमहिमातिशयानुरूपाः
सौलभ्यमुख्यगुणभूषणभासुरा स्ताः ।
दिव्यस्थलेष्वनुबुभूषुरुदात्तमूर्तीः
यःप्रस्थित स्स्वजनयुक्त उपाश्रये तं ॥ ८ ॥

गत्वोदीचीदिशःस्थान्यनुपमसुषुमाबन्धुराण्युत्तमानि
स्थानान्यासेव्य सम्यक् भगवत इतराण्यादरान्मोदमानः ।
भक्त्या रूपाण्यपूर्वाण्यखिलजनमनोनेत्रहारीणि वीक्ष्य
प्राचीनाचार्यनिष्ठासरणि मभिनतोऽस्म्यस्मदुत्तारकं तं ॥ ९ ॥

स्वप्ने चाज्ञापितो य स्सपदि भगवता वीरनारायणेन
क्षेत्राधीशानुमत्या पुनरपि महिता माजगामात्मभूमिम् ।
तत्वोद्बोधेन कालं सकलमपि नयन् पूर्ववत् यस्थित स्तं
तत्तत्तीर्थाधिवासप्रमुदितमनसं चिन्तये नाथ मन्तः ॥ १० ॥

यात्रार्थिनः कतिचिदाययु रालये ते
नारायणस्य सविधे जगु रीशगाधाः ।

'आरा'विति द्रविडसूक्तिनवैकयुक्ताः
श्रुत्वाद्भुता झडिति ताश्च विवित्सु राह ॥ ११ ॥

एतादृशीः श्रुतिमनोहरभावबन्धाः
गाधासहस्रघटिता इति भान्ति नूनम् ।
भो वैष्णवाः ! करुणया वदताखिला मे
धन्योऽस्म्यतो नु श्रुणवा इति तं नमामि ॥ १२ ॥

गाधासहस्र मखिलं तु वयं न विद्मः
गायेम चेत् दशक मेक मिदं न चान्यत् ।
नैवास्मदीयपुरवासिषु कोऽपि वेत्ति
ग्रन्थोऽपि नेत्यकथि यं प्रति तैः श्रये तम् ॥ १३ ॥

तीर्थप्रसादे समवाप्य पश्चात्
देवाय विज्ञाप्य गतेषु तेषु ।
एष प्रबन्ध क्व लभेत मेऽद्ये-
त्याशागृहीतो य उपास्महे तम् ॥ १४ ॥

हृद्या इमा वकुळभूषणयोगिवाचः
तज्जन्मदात् कुरुकापुरमेव गत्वा ।
पृच्छामि तत्र यदि लभ्यत इत्यवेत्य
प्रातिष्ठतानुपद माकलये मुनिं तम् ॥ १५ ॥

शठारिनगरीपतिं वकुलभूषणं चादरात्
प्रणम्य सुचिरं स्थित स्तदनु तत्र कंचित् द्विजम् ।
परांकुशपदाश्रयं समभिवन्द्य तस्मै तदा
निजागमनकारणं त्वकथयन्मुदा तं भजे ॥ १६ ॥

लुप्ता दिव्यप्रबन्धा वकुलधरमुनिप्रेष्ठवक्त्राब्जनिर्यत्-
वाणीपीयूषधाराधरणिसुरवरास्वाददूरा बभूवुः ।
किन्तु 'श्रीकण्णिनुण्णि'त्यतिशयमहिता ह्यष्टपद्यातिहृद्या
गीतिः माधुर्यधुर्या मधुरकवि कृता गीयतेऽत्रत्यविप्रैः ॥ १७ ॥

द्वादशसहस्रवारं गायन् गाथा लभेत संसिद्धिम्
शिष्टजनश्रुतिरेषेत्युत्तरवचसा मुमोद तं वन्दे ॥ १८ ॥

हर्षप्रकर्षभरितः प्रणमन् द्विजं तां
अध्यापयाद्य कृपयेति च याचमानः ।
योऽधीतवांश्च मधुरोक्तिततीः प्रसन्न-
चित्तो बभूव सततं मुनिमानतोऽस्मि ॥ १९ ॥

प्रबन्ध मतिसुन्दरं मधुरसूरिगीतं मुनिः
जगावथ शठारि रप्यतनुवाच मूचे मुदा ।
'निवेदय कि मीप्सितं'त्विति ततो भवत्सूक्तयः
मदीयरसनावशा स्स्युरिति तं ययाचे स्तुवे ॥ २० ॥

दिव्यप्रबन्ध मखिलं हि चतुस्सहस्र-
कल्पं गुणोत्तर मपूर्वरसप्रधानं ।
अष्टाङ्गयोगविषयं च रहस्य मिष्टं
जग्राह योगविधित स्त मुपैमि नाथम् ॥ २१

आचार्या ब्रह्मनन्दिप्रभृतय उदिता आदिकाले युगस्य
त्रय्यन्तानां यथासन् शठमथनमुनिश्चापि यस्यात्मभाग्यात्
आचार्योऽभूच्च योगे प्रतनमतविदाचार्यमालाद्यमूर्तिः
श्रीमद्रामानुजार्यप्रथितगुरुगुरोः तात मीड्यं नमामि ॥ २

रमानियोगात् कुरुकापुरीशः ।
पदात् परस्मात् अवतीर्य यस्मै ॥
द्वयं तथा योगरहस्यमाह ।
नाथाय तस्मै मुनये नमोऽस्तु ॥ २३ ॥

कंचित् कालं वसन् य श्शठरिपुनगरे बोधयन् आत्मतत्वं ।
तत्रत्येभ्यः पुनश्च स्वनगर मुपयातोऽध्वदिव्यस्थलानि ॥
गत्वा संसेव्य कुर्वन् भगवत उदितं मङ्गलाशासनं च ।
सत्कालक्षेपसक्तः सुजनपरिणुतः तं प्रपद्ये मुनीन्द्रम् ॥ २४ ॥

कदाचित् आहूय च भागिनेयौ ।
अध्याप्य यत्ताः शठकोपसूक्तीः ॥
युवां इहाध्यापयतं श्रितेभ्यः ।
भक्तयेति यस्तं प्रणमामि नाथम् ॥ २५ ॥

यो दिव्यनादानुगुणानुगीत-
क्रमेण लोके प्रकटीचकार ॥
ततो जना नादमुनीति नाम्ना ।
समाह्वयन् तं प्रणमाम्यभीक्ष्णम् ॥ २६ ॥

गानयोगशास्त्रचातुरी मवेक्ष्य चोळराट् ।
आह्वयत् तिरश्चकार यो विरक्तिभूमिराट् ॥
विश्वसृट्प्रभृत्यपारभूतय स्तृणीकृताः ।
येन तं नमामि नाथयोगिनं सदा मुदा ॥ २७ ॥

शिष्यान् अष्टौ हि शिष्टान् श्रयणगुणयुतान् पुण्डरीकाक्षमुख्यान् ।
भाग्यात् योगैकलब्धद्रविडनिगमगन्थ्येकसाहस्रपद्यैः ॥

हृद्यैः अध्याप्य धीमान् जगति बुधवरान् यश्च कृत्वा मुमोद।
श्रेष्ठं योगैकनिष्ठं जगदवनचणं तं मुनिं नौमि नाथम् ॥ २८॥

अष्टाङ्गयोगक्रमं आप्रयोगं ।
शिष्याय तस्मै कुरुकावलाय ॥
उपादिशत् योगरहस्यं उर्व्यां ।
प्रचारयेत्याह त माश्रयेऽहम् ॥ २९ ॥

आहूयात्मजं ईश्वरं तव सुतो मे पौत्र उत्पत्स्यते ।
नाम्ना यामुन इत्युपाह्वय च तं तस्मै सरोजेक्षण ! ॥
सर्वान् दार्शनिकान् समाहितमना अर्थान् मुदोपादिशे-
त्यादिश्याविशति स योग मनघं नाथं मुनिं तं भजे ॥३०॥

मृगविहृतये चोळाधीशे प्रयात्य च काननं ।
परिजनयुते प्रत्यायाते स्वपत्तनं अध्वनि ॥
मुनिवरसुते तातं प्रत्याहतुः 'पित! आगताः ।
गृहमधि धनुष्मन्तौ एकः कपिः तरुणी च नः' ॥ ३१ ॥

निशम्यैतां वाचं सपदि हृदि 'रामः तदनुजः ।
धराजाता याताः स्युः इह पवमानात्मज इति ॥
ब्रुवाणः तन्मार्गानुगतिहृदयः यः स्वगृहतः ।
प्रतस्थे भक्त्या तं सकलजननाथं मुनिं अये ॥ ३२ ॥

अत्यन्तदूरं अनुधाव्य च यो न लेभे ।
अन्तर्हितं तं अवलोकितुकाम एव ॥
योगेन भूय अनुभूय तदेकयोगः ।
भेजे य उत्तमपदं मुनि माश्रये तं ॥ ३३ ॥

श्रीमान् नारायणो नः पतिः अमितदयः तादृशो नैव चान्यः ।
साक्षात् मोक्षप्रदाता भवति च पुरुषार्थ स्स एवेति बोद्धुम् ॥
बन्धुः दिव्यप्रबन्धः परमपुरुषसंबन्धवान् नान्य आस्ते ।
इत्यावेद्याधियोगं स्थिति मुपदिशतात् योगतो योगमर्म ॥ ३४ ॥

इत्थं नाथमुनिप्रभावकलितां योगानुबन्धां स्तुतिं ।
योगादेव सुगीतवान् सुललितां गोपालसूरि र्मुदा ॥
एतां ये गुरुभक्तिसक्तमनसः नित्यं पठन्त्यादरात् ।
ते यान्त्यात्महितैकयोग मचिरात् सर्वार्थदं मङ्गलम् ॥ ३५ ॥

॥ इति श्री नाथमुनिस्तुतिः सम्पूर्णा ॥

॥ श्रीमते नाथमुनये नमः ॥

श्री यामुनमुनिस्तुतिः

॥ श्रीमते यामुनमुनये नमः ॥

यदुपज्ञ मशेषवैष्णवश्श्रीः
प्रथिता योगरहस्यविच्च येन ।
शठकोपमुनि र्विलोकित स्तं
विबुधं नाथमुनिं नमामि नित्यम् ॥ १ ॥

श्रीमन्नाथमुने र्बुधोत्तममणे र्योगीश्वरस्यात्मजः
श्रीमानीश्वरमुन्यभिख्य उदित स्सद्धर्मसंरक्षकः ।
योऽस्मत्संस्तवनाश्रयस्य जनक श्श्रीयामुनार्यस्य तं
प्रख्यातात्मगुणादिसंपदमहं श्रीवैष्णवाग्र्यं भजे ॥ २ ॥

श्रीमद्रङ्गाधिनेतु र्निरवधिकदयापात्रभूतेश्वराख्यः
प्रादुर्भूतः कुमाराकृति रतिसुकृती विश्वविख्यातकीर्तिः ।
धातावब्दे कुळीरे बुधदिनमहितेतूत्तराषाढतारे
राकायां रङ्गपुर्यां श्रुतिशिखरयुगोल्लासकारी तमीडे ॥ ३ ॥

शुक्लपक्षचन्द्रवत् प्रवर्धमाननन्दनं
युक्तकालकारितद्विजार्हकर्मशोभिनम् ।
पाठकोक्तिमात्रलब्धकण्ठपाठपाठिनं
यामुनं पितामहोक्तनामधारिणं श्रये ॥ ४ ॥

महाभाष्यभट्टाभिधानो बुधेन्द्रो
बभौ सर्वशास्त्रप्रवक्ता स यस्य ।
तदानन्यसामान्यशास्त्रोपदेष्टा
स्तुवेऽतः प्रवीणं मुनि-यामुनं तम् ॥ ५ ॥

आस्थान्यां चोळराजः प्रथितबुध उवासाकियाळ्वानभिख्यः
गर्वी चोर्वीबुधेभ्यो तुदति कर मुपादाय तान् भर्त्सयन् स ।
मेधावी यामुनार्य स्स्वगुरु मपि तथा पीडितं वीक्ष्य रुष्टः
तस्मै दत्ताय पद्यं ' नवय'मिति कृतं प्रैषयत् तं नमामि ॥ ६ ॥

आकर्ण्यैतां प्रवृत्तिं निजपरिजनतो ' मान्य आनीयतां द्राक्
सर्वमन्यं मदीयं जयति यदि तदानन्यसाधारण स्यात्' ।
इत्युक्त्वान्दोलिकाद्यैः यमखिलविरुदै राट् समानाययत् यः
' आशैलादि'त्यवादीत् रसमय मभयः पद्यं ईडे गुरुं तम् ॥७॥

पूर्वं शास्त्रार्थवादात् प्रचलित उभयोर्लौकिके वाक्प्रयोगे
माता ते नैव वन्ध्या, मनुजपतिरयं सार्वभौम, स्सतीयम् ।
ईदृक्प्रश्नत्रयस्य प्रतिवच उचितं यस्य नोचे स विद्वान्
यस्मै राज्यार्धं मुर्वीपति रथ च मुदा दत्त सम्भावये तं ॥ ८ ॥

आयान्तं प्रतिवीक्ष्य चोळमहिषी प्रोचे मुदा यामुनं
यं कारुण्यपयोधि मात्मगुणिनं पाण्डित्यकल्पद्रुमम् ।
' किं मां शास्तु मुपागतोऽसि भगवन्नुज्जीवये' त्यब्रवीत्
यस्य द्राविडनामतोऽपि चरितं ख्यातं भजे तं गुरुम् ॥ ९ ॥

राजभोगभोगिनं सभार्यमार्ययामुनं
राममिश्र एकदा गुरो र्निदेशतो मुदा ।
आत्मसाद्विधातु मेत्य नेक्षितुं शशाक यं
शाकमेकमीप्सितं ददावलर्कनामकं ॥ १० ॥

पाचकस्य कस्यचित्करे विपच्य भोजये-
त्यन्वहं तथाशयन्नपीप्सितं यदाप न ।
जोष मेकवासरं स्थितोऽथ सूद माह यो
भो ! अलर्कशाकदं प्रदर्शयेति तं भजे ॥ ११ ॥

नृपविभवविलोलो राममिश्रं विवक्षुं
समयविदुपयातं यामुनार्योऽन्वयुङ्क्त: ।
अतिशयमहिमा त्वं कांक्षसे किं ददानी-
त्यथ किमपि न चाहं किं तु दित्सुः प्रभो ! ते ॥ १२ ॥

आवन् प्रत्ना मनीषिन् ! निधिमिव भवतः कंचिदर्थं त्वदर्थं
श्रुत्वैवोपैष्यभिज्ञ स्तदवधि सविधं देहि ते मेऽभिवेच्त्वे ।
एवं विज्ञापितो य स्तदनु बहुविधं तेन गीतार्थसारं
विज्ञायात्यन्तहृष्टोऽभवदुपगमितोपाय आभावये तम् ॥ १३ ॥

गीतार्थं सरहस्य माशु बुबुधे श्रीराममिश्राश्रयात्
साक्षात्कार मनन्यबोधसुलभं मोक्षोपकारं यतः ।
तस्योपाय मवाप यश्च समये वैराग्यभाग्यो बभौ
श्रीरङ्गेशनिषेवणैकसुमति र्भूत्वा तं अन्तर्दधे ॥ १४ ॥

परमात्मन्यनुरक्तं प्राकृतविषये विरक्त आत्मज्ञं ।
परिपक्वचित्तवृत्तिं यामुनयतिचक्रवर्तिनं वन्दे ॥ १५ ॥

पूर्णं महापूर्ण मुखै स्स्वशिष्यैः गुणार्णवै र्यं नियुयोज तूर्णम् ।
श्रीराममिश्रः कुरुकाधिपालसूरिं रहस्यार्थमिहीत्ययं तम् ॥१६॥

श्रीराममिश्रगुरु रात्मान्तकाल मभिवीक्ष्यात्मबोधवशिनं
श्रीरङ्ग आस्व बुधमान्यं स्थिरीकुरु च सद्दर्शनप्रवचने ।
एवं समीर्य कमलाक्षं विचिन्त्य गुरु मादिश्य यं स्वयमयात्
तं यामुनार्य मह मीडे सदावसथ माधूतवादिनिकरम् ॥ १७ ॥

यथा गुरूक्तं कुरुकावलप्पन् वशे स्थितं योगरहस्य माप्तुम् ।
य स्तं समाधिस्थ मुपेत्य भीतो विघ्नाच्च तूष्णीं स्थित आश्रये तम्

श्रीनाथमुन्यन्वयज स्सुधीन्द्रः यः कोप्युपायात इहास्ति वेति ।
श्रुत्वा गिरं यश्च विसिष्मयेऽथ ज्ञातं कथं न्वित्यवदत् तमीडे ॥

पद्मासेचनकांबुजाक्षिमधुरालोकैर्विकृष्टोप्यहो-
मा मानन्दिन मप्यपास्य कमलाकान्तोऽन्य मन्वैक्षत ।
वंश्यो नाथमुने र्भवेदिति विदन् येनाथ संप्रार्थितः
भूयो यस्य समागमाय समयं चाऽह्वाश्रये तं गुरुम् ॥ २० ॥

श्रीरङ्गेऽध्ययनोत्सवे शठरिपो स्सूक्ति सुगीतां बुधैः
श्रुत्वानन्तपयोजनाभचरणाम्भोजैकसेवादरः ।
गत्वाऽनन्तपुरं निजाभिलषितं संपूर्य तत्रोषितः
स्मृत्वा योगरहस्यवेदनदिनं खिन्न स्तमार्यं भजे ॥ २१ ॥

काञ्चीमण्डलवासिनौ द्विजवरौ श्रीरङ्गमासेदतुः
नत्वा यं मुनिपं स्वदेशकुशलोदन्तं प्रसङ्गान्मुदा ।
श्रीरामानुज वैभवं बहुमुखं चा वेदयामासतुः
श्रुत्वैतादृश मिष्टमेव फलितं मेने च य स्तं भजे ॥ २२ ॥

शिष्यै स्साकं करिगिरिपते र्मङ्गलाशासनं यः
कृत्वा रामावरजयमिनं प्रेक्ष्य दूराच्च तुष्टः ।
देवं भूयोप्यनमदभयं प्रार्थयन् स्वेष्टसिद्ध्यै
रङ्गास्थाने निजमतपरीरक्षणार्थं भजे तम् ॥ २३ ॥

श्रीराममिश्रगुरुराडुपदेशलब्ध-
गीतार्थसारसमुदीक्षणतो वितेने ।
गीतार्थसंग्रहसमाख्यकृतिं प्रशस्तां
य स्तत्वनिश्चयचणः प्रणमाम्यहं तम् ॥ २४ ॥

प्रामाण्यमागमानां प्राज्ञंमन्यै र्विलोपितं जगति ।
प्रामाण्य मागमीयं पुनरप्य स्थापि येन तं वन्दे ॥ २५ ॥

पुरुरुषा पुरुषाः परुषोक्तिभिः पुरुषतत्वविवाद मकुर्वत ।
पुरुषनिर्णयमाह तदा च यः तमुपयामि गुरुं मुनियामुनम् ॥२६॥

यदा लक्ष्मीतत्वे विविधकथका नैकमतयः
मिथो वादोन्मत्ता नयपथविदूरा स्समभवन् ।
चतुश्श्लोक्या य स्तान् व्यजयत तदा निर्णयगिरा
सदा सेवे भक्त्या निखिलजननीं तं च यमिनम् ॥ २७ ॥

आत्मेश्वराद्ये प्रथिते च सिद्धी
संविन्मुखा सिद्धि रितीह तिस्रः ।
तत्वप्रबोधाय हि यो व्यतानीत्
प्रणौमि तं यामुन मद्वितीयम् ॥ २८ ॥

प्रत्नवाक्प्रयत्नलभ्य मुक्त्ययत्नदायिनं
तत्वसार मद्वितीय मत्युदारभावदम् ।
स्तोत्ररत्ननामधेय मागमोक्तिभक्तिदं
य श्चकार यामुनं त माश्रये कवीश्वरम् ॥ २९ ॥

स्मारं स्मारं गुरुं स्व प्रथितमतिमता मुत्तमं राममिश्रं
श्रीमद्रङ्गाधिनेतु स्सविध उपकृतं सर्वनिर्वाहशक्तम् ।
श्रीमद्रामानुजं चायतियतितिलकं भावयन् अन्त्यकाले
आकुंच्यात्मांगुली यः समदिश दखिलं तं भजे यामुनेयम् ३०

श्रीमद्यामुनसंयमीन्द्रसुगुणालङ्कारविद्योतिनीं
एतां त्रिंशत मादराद्विरचितां ये कीर्तयन्त्यन्वहम् ।
गोपालेन गुरूत्तमांघ्रिकमलास्वादैकलोलेन ते
विद्वांस स्सकलाभिनन्द्यचरिता भान्त्यात्मभाग्याधिकाः ॥

इति विदुषा गोपालार्येण विरचिता श्रीमद्यामुनमुनिस्तुतिः सम्पूर्णा
॥ श्रीमद्यामुनमुनये नमः ॥

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಅಧಿಕಾರಸಂಗ್ರಹ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ
ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು ಪದ್ಯದ
ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ

1960—ಶಾರ್ವರಿ
ಶ್ರಾವಣ—ಭಾದ್ರಪದ

ಬೆಲೆ : ೧೦೦ ನ.ಪೈ.

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಅಧಿಕಾರಸಂಗ್ರಹಃ

ಗುರುಪರಂಪರಾಸಾರ

ಮೂ.—ಪೊಯ್‌ಹೈಮುನಿ ಪೂದತ್ತಾರ್ ಪೇಯಾೞ್ವಾರ್ ತಣ್‌ಪೊರುನಲ್‌ವರುಂ ಕುರುಕೇರ್ಶ ವಿಟ್ಟುಶಿತ್ತನ್, ತುಯ್ಯಕುಲಶೇಖರನ್ ನಂ ಪಾಣನಾದನ್ ತೊಂಡರಡಿಪ್ಪೊಡಿ ಮೞಿಶೈ ವಂದಶೋದಿ, ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ ಮಱೈವಿಳಂಗ ವಾಳ್‌ವೇಲೇಂದುಂ ಮಂಗೈಯರ್‌ಕೋನೆನ್ಱಿವರ್‌ಹಳ್ ಮಹಿೞ್‌ನ್ದು ಪಾಡುಂ, ಶೆಯ್ಯತಮಿೞ್ ಮಾಲೈಹಳ್ ನಾಂ ತೆಳಿಯವೋದಿ ತೆಳಿಯಾದ ಮಱೈನಿಲಂಗಳ್ ತೆಳಿಹಿನ್ರೋಮೇ || ೧ ||

ಅರ್ಥ;—ಪೊಯ್‌ಹೈ = "ಪೊಯ್‌ಹೈ" ಎಂಬ ಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ, ಮುನಿ = ಮುನಿಯು, (ಸರೋಮುನಿ) ಪೂದತ್ತಾರ್ = ಪೂದತ್ತಾೞ್ವಾರ್ರು (ಭೂತ ಮುನಿ) ಪೇಯಾೞ್ವಾರ್ = ಮಹದಾಹ್ವಯರು, ತಣ್ = ಶೀತಲವಾದ, ಪೊರುನಲ್ = ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ, ವರುಂ = ಬಂದವತರಿಸಿದ, ಕುರುಕೇರ್ಶ = ಕುರುಕಾಪುರಿಯ ಒಡೆಯನು, (ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರ್ರು) ವಿಟ್ಟುಶಿತ್ತನ್ = ವಿಷ್ಣುಚಿತ್ತರು, (ಪೆರಿಯಾೞ್ವಾರ್ರು) ತುಯ್ಯ = ಶುದ್ಧರಾದ, ಕುಲಶೇಖರರ್ = ಕುಲಶೇಖರಾೞ್ವಾರ್ರು, ನಂ-ಪಾಣನಾದನ್ = ನಮ್ಮ ತಿರುಪ್ಪಾಣಿಯಾೞ್ವಾರ್ರು, (ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ) ವಿಶೇಷ ಕೃಪೆಯು ಈ ಆೞ್ವಾರಲ್ಲೂ ತನ್ನಲ್ಲೂ ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ "ಮುನಿವಾಹನ" ಎಂದೂ ತನಗೆ "ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯ" ಎಂದೂ ಬಿರುದಿನ ಹೆಸರನ್ನು ದೇವರೇ ಕರುಣಿಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ "ನಮ್ಮ" ಎಂದು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೋರುವ ಅಭಿಮಾನವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ತೊಂಡರ್ = ಭಕ್ತರ, ಅಡಿ = ಪಾದಗಳ, ಪೊಡಿ=ಧೂಳಿನಂತಿರುವ, (ಭಕ್ತಾಂಘ್ರಿರೇಣು) ಮೞಿಶೈ "ತಿರುಮೞಿಶೈ" ಎಂಬಲ್ಲಿ, ವಂದ=ಬಂದು ತೋರಿದ, ಶೋದಿ=ಜ್ಯೋತಿಯ ರೂಪಿನ, (ತಿರುಮೞಿಶೈಯಾೞ್ವಾರ್ರು, ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಅಗ್ರ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಲು ಕೆಲವರು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು. ಅಂತಹವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರು). ವೈಯ್ಯಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಲೋಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ, ಮಱೈ = ವೇದ

ಗಳು, ವಿಳಂಗ = ಬೆಳಗುವಂತೆ, ವಾಳ್ = ಕತ್ತಿ, ವೇಲ್ = ಕುಂತ, (ಇವನ್ನು) ಏಂದಿ = ಹಿಡಿದು, ಮಂಗೈಯರ್ = "ತಿರುಮಂಗೈ" ಎಂಬ ಊರಿನವರಿಗೆಲ್ಲಾ, ಕೋನ್ = ಸ್ವಾಮಿ (ತಿರುಮಂಗೈಯಾಳ್ವಾರು) ಇವರ್‌ಹಳ್ = (ಹೀಗೆ) ಇವರೆಲ್ಲ, ಮಹಿೞ್‌ನ್ದ = ಆನಂದವಾಗಿ, ಪಾಡುಂ = ಹಾಡುವ, ಶೆಯ್ಯ = ಅತಿ ಸರಳವಾದ, ತಮಿೞ್-ಮಾಲೈಹಳ್ = ತಮಿಳಿನ ಪದ್ಯಮಾಲೆಗಳನ್ನು, ನಾಂ = ನಾವು, ತೆಳಿಯ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ, ಓದಿ = ಓದಿ (ಕಲಿತು) ತೆಳಿಯಾದ = ತಿಳಿಯದ, ಮರೈ-ನಿಲಂಗಳ್ = ವೇದ ಭಾಗಗಳನ್ನು, ತೆಳಿಹಿನ್ರೋಮೋ = ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವೆವು.

सरोमुनिर्भूतमुनिर्महामुनिः सुशीतलाताम्रदलापगापुरः ।
ईशश्शठारिर्मुनिविष्णुचित्त स्संशुद्धचित्तःकुलशेखराह्वयः ॥ १ ॥
अस्मन्मुनिः श्रीमुनिवाहनाख्यो भक्तांघ्रिरेणु स्स च भक्तिसारः ।
सर्वत्र लोके श्रुतयो यथा स्यु र्दीप्ता स्तथा कुन्तकृपाणपाणिः ॥ २ ॥
मङ्गापुरीशः कलिवैरिसूरि रित्यादिभिः पूर्वतनै र्मुनीन्द्रैः ।
सङ्गीयमाना द्रविडोक्तिमाला ऋज्वीर्वयं सम्यगधीत्य पश्चात् ॥ ३ ॥
वेदान्तभागानतिदुर्गमार्थान् निगूढभावानुपबृम्हणै स्तैः ।
प्रबन्धभागै र्विशदार्थनिश्चयं जानीमहे तन्मुनिबृन्द माश्रिताः ॥ ४ ॥

ಮೂ.—ಇನ್ಬತ್ತಿ ಲಿರೈಂಜುದಲಿಲಿಶೈಯುಂಪೇತ್ತಿಲ್ ಇಹೞಾದ ಪಲ್ಲುರ ವಿಲಿರಾಗಂ ಮಾತ್ತಿಲ್, ತನ್ಪತ್ತಿಲ್ ವಿನೈವಿಲೈಕ್ಕಿಲ್ ತಹವೋಕ್ಕತ್ತಿಲ್, ತತ್ತುವತ್ತೈಯುಣರ್‌ತ್ತುದಲಿಲ್ ತನ್ಮೈಯಾಕ್ಕಿಲ್, ಅನ್ಬರ್ಕ್ಕೇಯವತರಿಕ್ಕುಮಾಯನ್ನಿರ್ಕ, ಅರುಮರೈಹಳ್ ತಮಿೞ್ ಶೆಯ್ದಾನ್ ತಾಳೇಕೊಂಡು, ತುನ್ಬತ್ತ ಮದುರಕವಿತೋನ್ರಕ್ಕಾಟ್ಟುಂ ತೊಲ್ವೞಿಯೇ ನಲ್ವೞಿಹಳ್ ತುಣಿವಾರ್‌ಹಳ್ಕ್ಕೇ ॥ ೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಇನ್ಬತ್ತಿಲ್ = ಆನಂದಾನುಭವದಲ್ಲಿ, ಇರೈಂಜುದಲಿಲ್ = ಶರಣನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಇಶೈಯುಂ = ಸಮ್ಮತಿಸುವಂತಹ, ಪೇತ್ತಿಲ್ = ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲೂ, ಇಹೞಾದ = (ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ) ಚ್ಯುತಿಹೊಂದದ, ಪಲ್-ಉರವಿಲ್ = ಹಲವಾರು ಬಂಧುತನದಲ್ಲೂ, ಇರಾಗಂ-ಮಾತ್ತಿಲ್ = (ಭಗವದಿತರವಾದ ಅನುಚಿತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ) ಆಸೆ ತೊರೆಯುವುದರಲ್ಲೂ, ತನ್ಪತ್ತಿಲ್ = ತನ್ನ ಸಂಶ್ಲೇಷ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ (ಸೇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ) ವಿನೈ-ವಿಲಕ್ಕಿಲ್ = ಪಾಪನಿವಾರಣೆಯಲ್ಲೂ, ತನ್ಮೈ

=(ಆತ್ಮನ ಸಹಜವಾದ) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಆಕ್ಕಿಲ್ = ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲೂ, ಅನ್ಬರ್ಕ್ಕೇ = ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿಯೇ, ಅವತರಿಕ್ಕುಂ = ಅವತಾರಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸುವ, ಆಯರ್ = ಗೋಪಾಲನು, ಇರ್ಕ್ಕ = ಇದ್ದರೂ, (ಬಿಟ್ಟು) ಅರು = ಅರಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾದ, ಮರೈಹಳ್ = ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು, ತಮಿೞ್ = ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ, ಶೆಯ್ದಾರ್ = ರಚಿಸಿದವರ (ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರ್ರ) ತಾಳೇ = ಅಡಿಗಳನ್ನೇ, ಕೊಂಡು = ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ತುನ್ಬ-ಅತ್ತ = ದೋಷವಿಲ್ಲದ, ಮದುರಕವಿ = ಮದುರಕವಿಯಾಳ್ವಾರ್ರು, (ಭಗವದ್ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಆಚಾರ್ಯ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಯಿತು), ತೋನ್ರ-ಕಾಟ್ಟುಂ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ, ತೊಲ್-ವೞಿಯೇ = ಶುದ್ಧವಾದ ಅನಾದಿಮಾರ್ಗವೇ, ತುಣಿವಾರ್ಹಳ್ಕ್ಕ = ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವವರಿಗೆ. ನಲ್-ವೞಿಹಳ್ = ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಗಳು. (ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಗಳು. ಕೊನೆಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನರಿಯಬಹುದಾದರೂ, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪೆಯೇ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೂ ಸಿದ್ಧಿಸದು.)

भोग्यत्वे सेव्यतायां अनुमतपुरुषार्थत्वदुस्त्याज्यनाना-
बान्धव्यस्वानुरागप्रविहतिविषयेष्वात्मसंश्लेषकार्ये ॥
पापौघोन्मूलकृत्ये निरवधिकरुणायां च तत्वोपदेशे ।
जीवस्वाभाविकाकृत्यधिगतिविषये स्वाश्रयैकाश्रयेभ्यः ॥ १ ॥
सर्वं लीलाफलं तद्वितरितु ममले गोपबाले स्थितेऽपि ।
श्रुत्यन्तानां विधातुं सकलविषयतां द्राविडोक्त्याकृतित्वं ॥
योऽभूत्तस्यैव पादौ मधुरकविसमाख्योऽनघो यश्श्रित स्सन् ।
मार्गं यं नो ददर्श प्रभवति हि स एवातिविश्वासभाजाम् ॥ २ ॥

ಮೂ.—ಎನ್ನುಯಿರ್ ತಂದಳಿತ್ತವರೈ ಚ್ಚರಣಂಪುಕ್ಕು, ಯಾನಡೈವೆಯವರ್ ಗುರುಕ್ಕಳ್ ನಿರೈವಣಂಗಿ, ಪಿನ್ನರುಳಾಲ್ ಪೆರುಂಬೂದೂರ್ ವಂದವಳ್ಳಲ್ ಪೆರಿಯನಂಬಿಯಾಳವಂದಾರ್ ಮಣಕ್ಕಾಲ್ ನಂಬಿ, ನನ್ನೆರಿಯೈಯವರ್ಕ್ಕುರೈತ್ತ ವುಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್, ನಾದಮುನಿ ಶಡಗೋಪನ್ ಶೇನೆನಾದನ್, ಇನ್ನಮುದತ್ತಿರುಮಕಳೆನ್ರಿವರ್ಯೆ ಮುನ್ನಿಟ್ಟೆಂಬೆರುಮಾನ್ ತಿರುವಡಿಹಳಡೈಹಿನ್ರೇನೇ ॥ ೩ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾನ್ =(ಆಚಾರ್ಯಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ) ನಾನು, ಎನ್-ಉಯಿರ್ = ನನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು, ತಂದ್ =(ಅವರ ನಿಜವಾದರಿವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ) ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ಅಳಿತ್ತವರೈ = ರಕ್ಷಿಸಿದವರನ್ನು (ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು), ಶರಣಂ-ಪುಕ್ಕು = ಶರಣುಹೋಗಿ, ಅವರ್-ಗುರುಕ್ಕಳ್ = ಆ (ಸ್ವಾಚಾರ್ಯರ) ಗುರುಗಳ, ನಿರೈ = ಪರಂಪರೆಯನ್ನು (ಸಾಲನ್ನು), ವಣಂಗಿ = ನಮಿಸಿ (ಶರಣುಹೋಗಿ), ಪಿನ್-ಅರುಳಾಲ್ = ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರುವ (ಗುರುಗಳ) ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ಪೆರಂಬೂದೂರ್ = ಶ್ರೀಪೆರುಂಬುದೂರಿನಲ್ಲಿ, ವಂದ = ಅವತಾರಮಾಡಿದ, ವಳ್ಳಲ್ = ಉದಾರರಾದ (ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು), ಪೆರಿಯನಂಬಿ = (ಅವರಗುರು) ಪೆರಿಯನಂಬಿಗಳು (ಮಹಾಪೂರ್ಣರು) (ಅವರಗುರು) ಆಳವಂದಾರ್ = ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು, (ಅವರ ಗುರು) ಮಣಕ್ಕಾಲ್‌ನಂಬಿ = (ಶ್ರೀ ರಾಮಮಿಶ್ರರು), ಅವರ್ಕ್ಕು = ಅವರಿಗೆ, ನಲ್-ನೆರಿಯೈ = ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು, (ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದುದೆಂದು) ಉರೈತ್ತ = ಉಪದೇಶಿಸಿದವರು, ಉಯ್ಯಕ್ಕೊಂಡಾರ್ = ಶ್ರೀ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷರು, (ಅವರ ಗುರು) ನಾದಮುನಿ = ನಾಥಮುನಿಗಳು, (ಅವರಿಗೆ) ಶಡಗೋಪನ್ = ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರು, (ಅವರಿಗೆ), ಶೇನೈನಾದನ್ = (ಸೇನಾಪತಿ) ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನರು, (ಅವರಿಗೆ), ಇನ್-ಅಮುದ-ತಿರು-ಮಹಳ್ = ಭೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತ ಭೋಗ್ಯತಮಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, (ಹೀಗಿರುವ) ಇವರೈ = (ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ) ಇವರನ್ನು, ಮುನ್-ಇಟ್ಟು-ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು (ಧ್ಯಾನಿಸಿ), ಎಂಬೆರುಮಾನ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ತಿರುವಡಿಹಳ್ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಅಡೈಹಿನ್ರೇನ್ = ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. (ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಗುರುಪಂಕ್ತಿ ಭಜನೆಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದುದು).

दत्वात्मानं म आवत्तमिह शरण मेत्यैतदाचार्यवर्य-
श्रेणिं नत्वाथ कारुण्यत उदित मुदारं महाभूतपुर्याम् ।
श्रीमद्रामानुजार्यं महितमुनिमहापूर्णकं यामुनार्यं
श्रीमन्तं राममिश्रं सुपथ मुपदिशन्तं सरोजेक्षणं च ॥ १ ॥

नाथं तं योगिवर्यं कृतभरजनताकूटनिष्ठं शठारिं
विष्वक्सेनं च लक्ष्मीं अतिशयितसुधामेवमादीन् पुरस्तात् ।
कृत्वा कारुण्यपूर्णानथ जगदुदयाद्यादिहेतोर्दयालोः
श्रीमन्नारायणस्योत्तमपदकमले संश्रयेऽनन्यभक्त्या ॥ २ ॥

ಮೂ.—ಆರಣನೂಲ್ವೞಿಚ್ಚೆವ್ವೈಯೞಿತ್ತಿಡುಮ್ಮೈದುಕರ್ಕ್ಕೋರ್,
ವಾರಣಮಾಯವರ್ ವಾದಕ್ಕದಲಿಹಳ್ ಮಾಯ್ತ್ತಪಿರಾನ್,
ಏರಣಿಕೀರ್ತಿಯಿರಾಮಾನುಶಮುನಿಯಿನ್ನುರೈಶೇರ್,
ಶೀರಣಿ ಶಿಂದೈಯಿನೋಂ ಶಿಂದಿಯೋಮಿನಿತ್ತೀ ವಿನೈಯೇ ॥ ೪ ॥

ಅರ್ಥ :—ಆರಣನೂಲ್ = ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದ (ವ್ಯಾಸರ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ), ವೞಿ = ಮಾರ್ಗದ, ಶೆವ್ವೈ = ಋಜುತನವನ್ನು (ಸೂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರವರ್ತನೆಯನ್ನು), ಅೞಿತ್ತಿಡುಂ = ಕೆಡಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸುವಂತಹ, ಐತುಕರ್ಕ್ಕ = ಕುವಾದಿಗಳಿಗೆ, ಓರ್ = ಅಸದೃಶವಾದ, ವಾರಣಮಾಯ್ = ಮತ್ತಗಜವಾಗಿ, ಅವರ್ = ಅವರ, ವಾದ = ವಾದಗಳೆಂಬ, ಕದಲಿಹಳ್ಳೈ = ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳನ್ನು, ಮಾಯ್ತ್ತ = ನಾಶಮಾಡಿದ (ಆದುದರಿಂದಲೆ), ಪಿರಾನ್ = ಉಪಕಾರಮಾಡಿದವರಾದ, ಏರ್ = (ಲೋಕಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ) ಒಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಹ, ಅಣಿ = ಅಲಂಕಾರವಾದ, ಕೀರ್ತಿ = ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳ, ಇರಾಮಾನುಶಮುನಿ = ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ, ಇನ್ = (ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳಿಂದ) ಬಲು ಇಂಪೆನಿಸಿದ, ಉರೈ = ಉತ್ತಮವಾದ ನುಡಿಗಳನ್ನು, ಶೇರ್ = ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ, ಶೀರ್ = ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ, ಅಣಿ = ಅಲಂಕೃತವಾದ, ಶಿಂದೈಯಿನೋಂ = ಚಿಂತೆಯಿರುವ (ಸರ್ವದಾ ಧ್ಯಾನವಿರುವ) (ನಾವು), ಇನಿ = ಇನ್ನುಮೇಲೆ (ಯತಿಸಾರ್ವಭೌಮರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸವಿಯನ್ನನುಭವಿಸಿ ರಸಿಕರೆನಿಸಿದಮೇಲೆ), ತೀ-ವಿನೈ = (ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಮತವಲ್ಲದ) ಉಗ್ರವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಶಿಂದಿಯೋಂ = ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ನೆನೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವುದೆಂತು ? ಖಂಡಿತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ).

वेदान्ताध्वार्जवादिप्रगुणितमथने हैतुका ये प्रवृत्ताः
ध्वंसीचक्रे तदुत्थाः कुवचनकदलीः साह्यकृत् यः करीशः ।
लोकालङ्कारकीर्तिः यतिकुलतिलकः तस्य रामानुजस्य
श्रीसूक्त्यानन्दितानां कथमपि न भवेत् नोऽघचिन्तं हि चित्तम् ॥ ४ ॥

ಮೂ.—ನೀಳವಂದಿನ್ರ್ ವಿದಿವಹೈಯಾಲ್ ನಿನೈವೊನ್ರಿಯನಾಂ,
ಮೀಳವಂದಿನ್ನುಂ ವಿನೈಯುಡಂಬೊನ್ರಿ ವೀೞಾಂದುಮಾಲಾದ್,
ಆಳವಂದಾರೆನ ವೆನ್ರರುಳ್ತಂದ್ ವಿಳಂಗಿಯಶೀರ್,
ಆಳವಂದಾರಡಿಯೋಂ ಪಡಿಯೋಂ ಇನಿಯಲ್ಲೞಕ್ಕೇ ॥ ೫ ॥

ಅರ್ಥ :—ನೀಳ-ವಂದ್ = ಬಹುಕಾಲದಿಂದ (ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ) ಬಂದು, ಇನ್ರ್ = ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ, ವಿದಿ-ವಹೈಯಾಲ್ = ದೇವರ ಕರುಣೆಯ ಮೂಲಕ ವಾದ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ, ನಿನೈವ್ = (ಉಜ್ಜೀವಿತನಾಗಲೆಂಬ) ಬಯಕೆಯನ್ನು, ಒನ್ರಿಯ = ಪಡೆದಿರುವ, ನಾಂ = ನಾವು, ಮೀಳ = ತಿರುಗಿಯೂ, ವಂದ್ = (ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಬಂದು, ಇನ್ನುಮುಂ = ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವಿನೈ = ಪಾಪದಿಂದ ಬರುವ, ಉಡಂಬ್ = ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಒನ್ರಿ = ಪಡೆದು, ವಿೞುಂದ್ = (ಕೀಳುಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ) ಬಿದ್ದು, ಉೞಲಾದ = ಪಡಬಾರದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಪಡದಂತೆ, "ಆಳ = (ನಮ್ಮನ್ನು) ಆಳಿ ರಕ್ಷಿಸಲು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದರು", ಎನ = ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುವಂತೆ, ವೆನ್ರ್ = (ದುರ್ವಾದಿ ಗಳನ್ನು) ಜಯಿಸಿ, ಅರುಳ್-ತಂದ್ = ಕರುಣಿಸಿ, ವಿಳಂಗಿಯ = ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ಶೀರ್ = ಶುಭಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ಆಳವಂದಾರ್ = ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರ, ಅಡಿಯೋಂ = ದಾಸರಾದ ನಾವು, ಇನಿ = ಇನ್ನುಮುಂದೆ, ಅಲ್-ವೞಕ್ಕೇ = ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದುದನ್ನು (ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು) ಪಡಿಯೋಂ = ಪಠಿಸೆವು (ಓದುವುದಿಲ್ಲ).

आयाता श्चिरकालतो जनिपथे दैवात् विदन्तो हितं
भूयोऽपीह यथा पतेम न वयं दुष्कर्मदेहै र्युताः ।
दूयेमापि तथोपयात इव संज्ञायेत वा वादिनः
जितवास्मासु दयालु राहितयशाः श्रीयामुनेयो मुनिः ॥ १ ॥

तादृक्षदेशिकपदद्वन्द्वसेवारता वयम् ।
न पठाम स्त्वपन्यायग्रन्थान् अन्यान् इतः परम् ॥ २ ॥

ಮೂ.—ಕಾಳಂ ವಲಂಬುರಿಯನ್ನ ನಲ್ಕಾದಲಡಿಯವರ್ಕ್ಕು,
ತಾಳಂ ವೞಂಗಿ ತ್ತಮಿೞ್ಮರೈ ಇನ್ನಿಶೈತಂದವಳ್ಳಲ್,
ಮೂಳುಂತವನೆರಿ ಮೂಟ್ಟಿಯ ನಾದಮುನಿಕ್ಕೞಲೇ,
ನಾಳುಂತೊೞುದೆೞುವೋಂ ನಮಕ್ಕಾರ್ ನಿಹರ್ ನಾನಿಲತ್ತೇ ॥೬॥

ಅರ್ಥ :—ಕಾಳಂ = ಕಹಳೆ (ಅಥವಾ ಚಕ್ರ) ವಲಂಬುರಿ = ಬಲಮುರಿ ಶಂಖ ಇವುಗಳಿಗೆ (ಇವುಗಳ ಧ್ವನಿಯು ವಿಜಯಸೂಚಕವಾಗಿ ಯಜಮಾನನ ಮೇಲ್ಮೆ ಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ) ಅನ್ನ = ಸದೃಶರಾದ, ನಲ್-ಕಾದಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅಡಿಯವರ್ಕ್ಕು = ಭಕ್ತರಿಗೆ, ತಾಳಂ-ವೞಂಗಿ = ತಾಳವಿದ್ಯೆ (ಗಾನವಿದ್ಯೆ) ಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ತಮಿೞ್ಮರೈ = ದ್ರಾವಿಡ ವೇದದ, ಇನ್-ಇಶೈ = ಇಂಪಾದ ಗಾನ

ವನ್ನು, ತಂದ-ವಳ್ಳಲ್ = ಉಪದೇಶವಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸಿದ, ಮೂಳುಂ = ಆದರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವ, ತವ-ನೆರಿ = ತಪೋಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು, ಮೂಟ್ಟಿಯ = (ಲೋಕದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ) ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ, ನಾದಮುನಿ = ನಾಥಮುನಿಗಳ, ಕೞಲೇ = ಪಾದಗಳನ್ನೇ, ನಾಳುಂ = ನಿತ್ಯವೂ, ತೊೞುದು = ಸೇವಿಸಿ, ಎೞುವೋಂ = ಉಜ್ಜೀವಿಸೋಣ, ನಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ನಾನಿಲತ್ತೆ = ನಾಲ್ಕುಕಡೆಯೂ (ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ) ನಿಹರ್ = ಸಮಾನರಾದವರು, ಆರ್ = ಯಾರು ? (ನಮ್ಮಂತಹ ಭಾಗ್ಯವಂತರು ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ).

काहळस्वनशंखनादसमाश्रितामलभक्तयो:
ताळयुग्मविडोक्तिगीतिकलोपदेष्टुरुदारिण: ।
आदरेण तयो स्तपोऽयनदर्शिनाथमुने: पदौ
नित्यमेव निषेव्य वृद्धिमुपैम नो भुवि के समा: ॥ ६ ॥

ಉಪೋದ್ಘಾತಾಧಿಕಾರ

ಮೂ.—ಆಳುಮಡೈಕ್ಕಲಮೆನ್ರೆಮ್ಮೈ ಯಂಬುಯತ್ತಾಳ್‌ಕಣವನ್,
ತಾಳಿಣೈಶೇರ್‌ನ್ದೆಮಕ್ಕು ಮನ್ನೈತಂದ ತಹವುಡೈಯಾರ್,
ಮೂಳುಮಿರುಳ್‌ಹಳ್ ವಿಳಮುಯನ್ರೋದಿಯ ಮೂನ್ರಿನುಳ್ಳಂ,
ನಾಳುಮುಹಕ್ಕವಿಂಗೇ ನಮಕ್ಕೋರ್ ವಿದಿ ವಾಯ್‌ಕ್ಕಿನ್ರದೇ ॥೭॥

ಅರ್ಥ :— ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ = ಅಂಬುಜವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ಕಣವನ್ = ವಲ್ಲಭನು, ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಣೀಯ ವಸ್ತುವೆಂದು, ಆಳುಂ = ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು, ತಾಳ್-ಇಣೈ = ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಶೇರ್‌ನ್ದು = ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಎಮಕ್ಕುಂ = ನಮಗೂ, ಅನ್ನೈ ಆ ಭಗವಂತನ ಅಡಿಗಳನ್ನು ತಂದ = ಕೊಡುವ, ತಹವ್-ಉಡೈಯಾರ್ = ದಯೆ ಯುಳ್ಳವರಾದ (ಆಚಾರ್ಯರು), ಮೂಳುಂ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ, ಇರುಳ್‌ಹಳ್ = ಅಜ್ಞಾನಗಳು, ವಿಳ = ತೊಲಗುವಂತೆ, ಮುಯನ್ರು = ಅಭಿನಿವೇಶದಿಂದ, ಓದಿಯ = ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಮೂನ್ರಿನ್ = ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳ, ಉಳ್ಳಂ = ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ನಾಳುಂ = ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ (ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿ), ಉಹಕ್ಕ = ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳ್ಳಲು, ನಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ಇಂಗೆ = ಇಲ್ಲಿಯೇ, ಓರ್ = ಅಸಾಧಾರಣವಾದ, ವಿದಿ = ಭಾಗ್ಯವು, ವಾಯ್‌ಕ್ಕಿನ್ರದ್ = (ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ) ಫಲೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ.

स्वीकुर्वस्मान् स्वरक्ष्यान् इति कमलगृहावल्लभांघ्री प्रपद्य
तद्दानैकानुकम्पै: गुरुभि रभिहिते सादरं वीतदोषे ।

तात्पर्यार्थो रहस्यत्रय इह च यथा नोऽभिवर्धेत सम्यक्
सन्तुष्यामश्च तद्वन्निरुपमविधि रागत्य पद्मः समिन्धे || ७ ||

ಮೂ.—ತಿರುವುಡನ್‌ವಂದ ಶೆೞುಮಣಿಪೋಲ್ ತಿರುಮಾಲಿದಯಂ,
ಮರುವಿಡಮೆನ್ನ ಮಲರಡಿಶೂಡುಂವಹೈ ಪೆರುನಾಂ,
ಕರುವುಡನ್‌ವಂದ ಕಡುವಿನ್ನೈಯಾತ್ತಿಲ್ ವಿೞುಂದೊೞುಹಾದ್,
ಅರುವುಡನೈಂದರಿವಾರ್ ಅರುಳ್‌ಶೆಯ್ಯ ಅಮೈಂದನರೇ || ೮ ||

(ಈ ಪಾಶುರದಿಂದ ನಲವತ್ತನೆಯ ಪಾಶುರದವರೆಗೆ ಅಂತಾದಿ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿವೆ)

ಅರ್ಥ :—ತಿರು-ಉಡನ್ =(ಸಮುದ್ರಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ವಂದ = ದೊರಕಿದ, ಶೆೞು = ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ, ಮಣಿಪೋಲ್ = ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯಂತೆ, ತಿರು = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾಲ್ = ವ್ಯಾಮೋಹವುಳ್ಳವನ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಾಂತನ) ಇದಯಂ = ಹೃದಯವು, ಮರು-ಇಡಂ-ಎನ್ನ = ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ಮಲರ್-ಅಡಿ = ಸುಮಮೃದುಪದಗಳನ್ನು ಶೂಡುಂ-ವಹೈ = ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಪೆರ = ಹೊಂದಲು, (ಅರ್ಹರಾದ) ನಾಂ = ನಾವು, ಕರುವುಡನ್ = ಗರ್ಭದಿಂದಲೇ ತೊಡಗಿ, ವಂದ= ಬಂದ, ಕಡು-ವಿನ್ನೈ = ಕ್ರೂರ ಪಾಪಗಳೆಂಬ, ಆತ್ತಿಲ್ = ನದಿಯಲ್ಲಿ, ವಿೞುಂದ್= ಬಿದ್ದು, ಒೞುಹಾದ್ = ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗದಂತೆ, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯನ್ನು ಶೆಯ್ಯ = ತೋರಲು, ಅಮೈಂದನರೆ = ಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಂತರಾಗಿರುವರ್ರೈ (ಅವರು ಯಾರೆಂದರೆ) ಅರುವುಡನ್ = ಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥಗಳ ಸಹಿತ (ಅರಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಶೇಷ-ಶೇಷಿಭಾವವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನಸಹಿತ) ಐಂದ್ = ಐದನ್ನು (ಅರ್ಥಪಂಚಕವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಪರಮಾತ್ಮ, ಜೀವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯ, ಫಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾದುವುಗಳನ್ನು) ಅರಿವಾರ್ = ತಿಳಿಯತಕ್ಕವರು, (ಅಂದರೆ ವಿಶದ ಪ್ರಜ್ಞರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಕರುಣಿಸಲು ಸಮರ್ಥರು. ಅವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತ್ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ).

सार्धं लक्ष्म्योपयातः प्रवरमणि रिव श्रीशवक्षस्स्थलं हि
तच्चास्माकं निवासस्थलमिति पदपद्मार्हशीर्षा वयं च ।
गर्भायातोग्रपापव्रजसरिति निपत्य व्रजामो न यद्वत्
सूक्ष्मार्थान् पञ्च तद्वत् विदुरिह गुरवोऽस्माखलं ये दयन्ते || ८ ||

ಮೂ.—ಅನ್ನೈಯಾದಿವೈಯೆನ್ನುಮಾಶೈಯಿನಾಲ್ ಅರುಮೂನ್ರುಲಹಿಲ್,
ಶುನ್ನೈಯಾನ ಕಲ್ವಿಹಳ್ ಶೂೞ್ವಂದಾಲುಂ ತೊಹೈಯಿವೈಯೆನ್ರ್,
ಇನ್ನೈಯಾ ವಿನ್ನೈಯುವರೇತ್ತಿಯು ಎಟ್ಟಿರಂಡೆಣ್ಣಿಯು, ನಂ
ಶಮ್ಮೈಯಾಶಿರಿಯರ್ ಶದಿರ್ಕ್ಕುಂ ತನಿನಿಲೈ ತಂದನರೇ ॥ ೯ ॥

(ಸಾರನಿಷ್ಕರ್ಷಾಧಿಕಾರ-2)

ಅರ್ಥ;— ಇವೈ = ಕಲಿತ ಮತ್ತು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಅವ್ವೈಯಾದ್ = ಸಾಲದು, ಎನ್ರುಂ = ಎಂಬ, ಆಶೈಯಿನಾಲ್ = ಆಸೆಯಿಂದ, ಉಲಹಿಲ್ = ಲೋಕದಲ್ಲಿ, (ಕಲಿಯುಬಹುದಾದ) ಅರು-ಮೂನ್ರುಂ = (6 × 3 = 18) ಹದಿನೆಂಟು ಶುನ್ನೈಯಾನ = ಬರೀಭಾರವಾಗಿರುವ, ಕಲ್ವಿಹಳ್ = ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಶೂೞ್ = ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ವಂದಾಲುಂ = ಬಂದರೂ, ಇವೈ = ಇವು, ತೊಹೈ-ಎನ್ರ್ = ಬರೀ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡಲು ಬಂದಿರತಕ್ಕವು ಎಂದು, ಇನ್ನೈಯಾನ = ಎವೆಯಿಕ್ಕದವರಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು, ಏತ್ತಿಯು = ಕೊಂಡಾಡುವಂತಹ, ಎಟ್ಟ್ = ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ, ಇರಂಡ್ = ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, (ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳು) ಎಣ್ಣಿಯು = (ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನದೊಡನೆ) ಜಪಿಸುವ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಶಮಯ-ಆಶರಿಯರ್ = ದರ್ಶನ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು, ಶದಿರ್ಕ್ಕುಂ = ಚತುರತೆಯೊಡಗೂಡಿದ, ತನಿ-ನಿಲೈ = ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ತಂದನರ್ = ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಕರುಣಿಸಿದರು.

नैता अभ्यस्यमाना अल मिति च कला आशयाष्टादशोर्व्यां
सर्वा भारायमाणा गणश उपगता श्चापि संख्यासमाप्त्यै ।
मत्वैवं निर्निमेषैः परमपदगतैः संस्तुतं चाष्टवर्णं
मन्त्रं संशीलयन्तो द्वय मिह समयाचार्यराजोऽस्मदीयाः ॥ १ ॥

सारासारविवेकज्ञाः सर्वोज्जीवनदां स्थितिम् ।
कृपया चोपदेशेन दुष्प्रापां इतरैः ददुः ॥ २ ॥

ಮೂ.—ನಿಲ್ಯೈತಂದದಾರಕನಾಯ್ ನಿಯಮಿಕ್ಕುಮಿರ್ೖವನುಮಾಯ್ ।
ಇಲದೊನ್ರೆನಾವಹೈಯೆಲ್ಲಾಂ ತನದೆನುಮೆಂದ್ೖಯುಮಾಯ್ ।
ತುಲ್ಯೈಯೊನ್ರಿಲ್ಯೈಯೆನ ನಿನ್ರ ತುಳಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನುಡಂಬಾಯ್ ।
ವಿಲ್ಯೈಯಿನ್ರಿ ನಾಮಡಿಯೋಮೆನ್ರ್ ವೇದಿಯರ್ ಮೆಯ್ಪ್ಪೊರುಳೇ ॥

(ಪ್ರಧಾನಪ್ರತಿತಂತ್ರಾಧಿಕಾರ–3)

ಅರ್ಥ :—ನಿಲ್ಯೈ = ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ತಂದ = ಕೊಟ್ಟಿರುವ, ದಾರಕನಾಯ್ = ಧಾರಕನಾಗಿಯೂ, ನಿಯಮಿಕ್ಕುಂ = ನಿಯಮಿಸುವಂತಹ, ಇರ್ೖವನುಂಆಯ್ = ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಒನ್ರು = ಒಂದೂ, ಇಲದ್ = ತನ್ನದಲ್ಲವೆಂದು, ಎನಾವಹೈ = ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾಂ = ಎಲ್ಲವೂ, ತನದ್ = ತನ್ನದೇ, ಎನುಂ = ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಎಂದ್ೖಯುಂ-ಆಯ್ = ನಮ್ಮ ತಂದೆಯೂ ಆದ. ತುಲ್ಯೈ = ಸಮಾನವಾದುದು, ಒನ್ರು = ಒಂದೂ, ಇಲ್ಯೈ-ಎನ = ಇಲ್ಲದಂತೆ (ಸ್ವೇತರ ಸಮಸ್ತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ) ನಿನ್ರ = ಇರುವ, ತುಳಾಯ್-ಮುಡಿಯಾನ್ = ತುಲಸೀಮಾಲೆ ಯನ್ನು ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ಪರಮಾತ್ಮನ, ಉಡಂಬಾಯ್ = ಶರೀರಗಳಾಗಿರುವ ನಾಂ = ನಾವು, (ಅವನಿಗೆ) ವಿಲ್ಯೈ = ಬೆಲೆ, ಇನ್ರಿ = ಇಲ್ಲದ, (ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ) ಅಡಿಯೋಂ = ದಾಸರು, ಎನ್ರೇ = ಎಂಬುದೇ, ವೇದಿಯರ್ = ವೇದಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಮೆಯ್ = ಸತ್ಯವಾದ, ಪೊರುಳ್ = ತಾತ್ಪರ್ಯ, (ತೀರ್ಮಾನ ವಾದ ಅರ್ಥ).

सत्तादातु र्विधर्तु र्निरुपधिकनियन्तु स्समस्तेशितु श्च
नोच्येतेदं च नास्ये त्यपितु पितु रशेषस्य शेष्येष एव ।
इत्युक्तस्यास्थितस्य त्वनितरसमतां श्रीतुलस्यात्तमोळेः
देहा दासा वयं ही त्यनघनिगमसंवेदिनां तात्विकोऽर्थः ॥ १० ॥

ಮೂ.—ಪೊರುಳೊನ್ರೆನನಿನ್ರ ಪೂಮುಹಳ್‌ನಾದನವನಡಿಶೇರ್‌ನ್ದ್,
ಅರುಳೊನ್ರು ಮನ್ಬನವನ್ಗೊಳುಪಾಯುಮನ್ನೆಂದಪಯನ್,
ಮರುಳೊನ್ರಿಯ ವಿನೈವಲ್ವಿಲಂಗೆನ್ರಿ ವೈಯೈಂದರಿವಾರ್,
ಇರುಳೊನ್ರಿಲಾವಹೈ ಯೆಮ್ಮನಂತೇರ ವಿಯಂಬಿನರೇ ॥ ೧೧॥

(ಅರ್ಥಪಂಚಕಾಧಿಕಾರ–4)

ಅರ್ಥ:–ಪೊರುಳ್ = ಪುರುಷಾರ್ಥವು, ಒನ್ರು = ಒಂದೇ, ಎನ = ಎನ್ನುವಂತೆ, ನಿನ್ನ = ಇರುವ, ಪೂ-ಮುಕಳ್-ನಾದನ್-ಅವನ್ = ಪೂವಿನ ಕುವರಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಲ್ಲಭನ, ಅಡಿ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಶೇರ್‌ನ್ದ್ = ಶರಣು ಹೊಂದಿ, ಅರುಳ್-ಒನ್ರುಂ = ದಯೆಯೊಂದಿಗೊಂದಾಗಿ, ಅನ್ಬನ್ = ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತನೂ, ಅವನ್ = ಅವನಿಂದ, ಕೊಳ್ = ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವ, ಉಪಾಯಂ = ಮಾರ್ಗಗಳು (ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು) ಅನ್ನೆಂದ = ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ, ಪಯನ್ = ಫಲವೂ, (ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವು) ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಒನ್ರಿಯ = (ಬಿಡದೆ) ಉಂಟುಮಾಡುವ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳೆಂಬ, ವಲ್ = ಬಲವಾದ, ವಿಲಂಗ್ = ಸಂಕೋಲೆ, ಎನ್ರ್ = ಎಂಬ, ಇವ್ವೈ-ಐಂದುಂ = ಈ ಐದನ್ನೂ, (ಅರ್ಥ ಪಂಚಕಗಳನ್ನು) ಅರಿವಾರ್ = ವಿಶದವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾದ (ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು) ಇರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವು, ಒನ್ರು = ಸ್ವಲ್ಪವೂ, ಇಲಾ-ವಹೈ = ಉಳಿಯದೆ ನಾಶವಾಗುವಂತೆ, ಎಂ = ನಮ್ಮ, ಮನಂ = ಮನಸ್ಸು, ತೇರ = ತಿಳಿಗೊಂಡು ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ವಿಯಂಬಿನರೆ = ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಕರುಣಿಸಿದರಲ್ಲವೇ.

पुमर्थ स्त्वेक स्सन्निव कुसुमजाजानिचरणौ
प्रपद्यैकीभूतः परमकृपया भक्तरसिकः ।
तदादेयोपायः फल मनुभवान्तं त्वपमति-
प्रदांहोरूपप्रबलनिगळ श्चेति विशदम् ॥ १ ॥
पञ्चैतानि विजानन्तो गुरवो मन्मनो यथा ।
अज्ञानगन्धरहितं स्यात्प्रसन्नं उपादिशन् ॥ ११ ॥

ಮೂ.—ತೇರವಿಯಂಬಿನರ್ ಶಿತ್ತು ಮಶಿತ್ತು ಇರೈಯುಮೆನ,
ವೇರುಪಡುಂ ವಿಯನ್‌ತತ್ತುವ ಮೂನ್ರುಂ ವಿನೈಯುಡಂಬಿಲ್,
ಕೂರುಪಡುಂ ಕೊಡುಮೋಹಮುಂ ತಾನಿರೈಯಾಂ ಕುರಿಪ್ಪುಂ,
ಮಾರನಿನೈಂದರುಳಾಲ್ ಮರೈನೂಲ್‌ತಂದ ವಾದಿಯರೇ ॥೧೨॥

(ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರದಪಾಶುರ-5)

ಅರ್ಥ :—ಮರೈ-ನೂಲ್ = ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು) ತಂದ =(ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ) ತಂದುಪದೇಶಿಸಿದ, ಆದಿಯರ್ = ಹಿಂದಿನವರು (ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು) ಅರುಳಾಲ್ = ಕರುಣೆಯಿಂದ, ವಿನೈ = ಪಾಪದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ, ಉಡಂಬಿಲ್ = (ಕರ್ಮಕೃತ) ದೇಹದಲ್ಲಿ, ಕೂರುಪಡುಂ = ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಪ್ರಬಲವಾಗುವ, ಕೊಡು = ಕ್ರೂರವಾದ, ಮೋಹಮುಂ = ಅಜ್ಞಾನವೂ, (ಭ್ರಮವೂ) ತಾ = ತಾನು, ಇರೈ-ಆಂ =(ಸ್ವತಂತ್ರ) ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಕುರಿಪ್ಪುಂ = ನಿರೂಪಣೆಯು, ಮಾರ = ಹೋಗಬೇಕೆಂದು, ನಿನೈಂದ್ = ನೆನೆದು, (ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ) ಶಿತ್ತುಂ= ಚೇತನ ತತ್ವವೂ, ಅಶಿತ್ತುಂ = ಅಚೇತನತತ್ವವೂ, ಇರೈಯುಂ = ಈಶ್ವರತತ್ವವೂ, ಎನ = ಎನ್ನುವಂತೆ, ವೇರುಪಡುಂ = ಬೇರ್ಪಡುವ, ವಿಯಂ = ವಿಸ್ಮಯಪಡುವಂತಹ, ತತ್ತುವಂ-ಮೂನ್ರುಂ = ಮೂರು ತತ್ವಗಳನ್ನೂ, ತೇರ =(ನಾವು) ತಿಳಿಯುವಂತೆ, ಇಯಂಬಿನರ್ = ಹೇಳಿದರು, (ಉಪದೇಶಿಸಿದರು).

कर्मानुबन्धिनि विलक्षणबन्धदेहे आत्मभ्रमः प्रतिकलं परिवृद्ध उग्रः ।
स्वात्मा स्वतन्त्र इति धीश्च यथा निवृत्य वर्धेत सन्मति रिहेत्यनुकम्पया ये
आद्या स्त्रयीमकुटबोधनदानदक्षाः तत्वत्रयं चिदचिदीश इति प्रभिन्नम् ।
अत्यन्तविस्मयकरं स्वगतस्वभावात् विज्ञो यथा सुविशदं समुपादिशन् नः ॥

ಮೂ.—ವಾದಿಯರ್ ಮನ್ನುಂ ತರುಕ್ಕಚ್ಚೆರುಕ್ಕಿನ್ಮರೈಕುಲೈಯ,
ಶಾದುಶನಂಗಳಡಂಗ ನಡುಂಗ ತ್ತನಿತ್ತನಿಯೇ,
ಆದಿಯೆನಾವಹೈ ಯಾರಣದೇಶಿಕರ್ ಶಾತ್ತಿನರ್ ನಂ,
ಪೋದಮನುಂ ತಿರುಮಾದುಡನ್ನಿನ್ರ ಪುರಾಣನೈಯೇ ॥ ೧೩ ॥

(ಪರದೇವತಾಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ;— ವಾದಿಯರ್ = ದುರ್ವಾದಿಗಳು, ಮನ್ನ್ = ಬಲವಾದ, ತರುಕ್ಕ = ತರ್ಕದ, ಶೆರುಕ್ಕಿಲ್ – ಗರ್ವದಿಂದ, ಮರೈ = ವೇದಗಳು, ಕುಲೈಯ = ಹೆದರುವಂತೆ, ಶಾದುಶನಂಗಳ್ = ಸಾಧುಜನರು, ಅಡಂಗ = ಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ನಡುಂಗ = ನಡುಗುವಂತೆ, ತನಿ-ತನಿಯೇ—ಆದಿ = (ಜಗತ್ತಿಗೆ) ಕಾರಣವಾದ ವಸ್ತು, (ತಮತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಆದಿತ್ಯ, ಹೀಗೆ ತೋರಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರದೇವತೆಯೆಂದು) ಎನಾವಹೈ = ಎಂದು (ವಾದಮಾಡಿ) ಹೇಳದ ಹಾಗೆ, ಆರಣ-ದೇಶಿಕರ್ = ವೇದಾಂತಗಳಿಗೇ ಆಚಾರ್ಯರಾದವರು, (ಗುರುವರ್ಯರು) ನಂ = ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಪೋದು-ಅಮರುಂ = ಕಮಲದಲ್ಲಿ-ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ, ತಿರು-ಮಾದ್-ಉಡನ್ = ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೆಂಬ ತರುಣಿಯ ಸಹಿತನಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇರುವ, (ಸರ್ವರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ, ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ, ಶರಣ್ಯನೂ, ಆಗಿನಿಂತಿರುವ) ಪುರಾಣನೈಯೇ = ಅನಾದಿಯಾಗಿ " ಪುರಾಣಪುರುಷ " ನೆಂದೇ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನೇ, ಶಾತ್ತಿನರ್ = ಘೋಷಿಸಿರುವರು. (ಇವನೇ ಜಗತ್ಕಾರಣನು, ಪರದೇವತೆಯೆನಿಸುವವನು, ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಉಳಿದುವೆಲ್ಲ ಇವನಿಗೇ ಒಳಪಟ್ಟವು, ಎಂದು ಸಿಂಹನಾದಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸಿರುವರು.)

दुर्वादिस्थिरतर्कगर्वभरतो भीता त्रयी कृत्स्नशः ।
त्रस्तास्यु स्सुजना यथा च जगतः प्रत्येकशः कारणम् ।
न ब्रूयु र्विमुखा स्तथोपनिषदाचार्या जुघोषुः परः
पुष्पावासरमेश एव पुरुषो मूलं पुराणस्त्विति ॥ १३ ॥

ಮೂ.—ನಿನ್ರ ಪುರಾಣನಡಿಯಿಣ್ಯೆಯೇನ್ದುಂ ನೆಡುಂ ಪಯನುಂ,
ಪೊನ್ರುದಲೆ ನಿಲೈಯೆನ್ರಿಡಪ್ಪೊಂಗುಂ ಬವಕ್ಕಡಲುಂ,
ನನ್ರಿದ್ ತೀಯದಿದೆನ್ರ್ ನವಿನ್ರವರ್ ನಲ್ಲರುಳಾಲ್,
ವೆನ್ರ್ ಪುಲ಼ಗಳೈ ವೀಡಿನ್ಯೆವೇಂಡುಂ ಪೆರುಂಪಯನೇ ॥ ೧೪ ॥

(ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಪಾಶುರ)

ಅರ್ಥ :—ನಿನ್ರ = (ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ) ಇರುವ, ಪುರಾಣನ್ = ಪುರಾಣ ಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಅಡಿ-ಇಣ್ಯೆ = ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನು, ಏಂದುಂ = ಧರಿಸಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದೆಂಬ, ನೆಡುಂ = ಬಹುಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯುವ, ಪಯನುಂ = ಫಲವನ್ನು (ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು) ಪೊನ್ರುದಲೇ = ನಾಶವಾಗುವಿಕೆಯೇ, ನಿಲೈ = ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ, ಎನ್ರಿಡ = ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ, ಪೊಂಗುಂ = ಉಕ್ಕೇರಿ ಬರುವ, ಬವ-ಕಡಲುಂ = ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ನನ್ರ್-ಇದ್ = ಇದು ಉತ್ತಮವಾದುದು, ತೀಯದ್-ಇದ್ = ಇದು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದುದು, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು ನವಿನ್ರವರ್ = ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರ, ನಲ್-ಅರುಳಾಲ್ = ಶುದ್ಧವಾದ ದಯೆಯಿಂದ, ಪುಲ಼ಹಳೈ = ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು, ವೆನ್ರ್ = ಜಯಿಸಿ, ಪೆರುಂ-ಪಯನ್ = ಹಿರಿದಾದ ಫಲವೆನಿಸಿದ, ವೀಡಿನ್ಯೆ = ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ವೇಂಡುಂ = ಬೇಡುವುದು, (ಇದೇ ಪರಾವರ ತತ್ವ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪಡೆದ ಚೇತನನ ಬೇಡುವಿಕೆ).

लक्ष्म्याश्लिष्टपुराणपुम्पदयुगोद्वाहैकशश्वत्फलं
ह्येतत्स्यात् अनुकूलं एष तु भवाम्भोधि र्विनश्यद्गुणः ।
उद्वीचिः प्रतिकूल इत्युपदिशत्सद्देशिकानुग्रहात्
निर्जित्येन्द्रियसंहतिं फल मपेक्ष्यं चैव मुक्तिर्महत् ॥ १४ ॥

ಮೂ.—ವೇಂಡುಂಪೆರುಂಪಯನ್ ವೀಡೆನ್ರಿಂದ್ ವಿದಿವಹೈಯಾಲ್,
ನೀಂಡುಂ ಕುರುಹಿಯುಂ ನಿರ್ಕುಂ ನಿಲೈಹಳುಕ್ಕೇರ್ಕುಮನ್ಬರ್,
ಮೂಂಡೊನ್ರಿಲ್ ಮೂಲವಿನೈ ಮಾತ್ತುದಲಿಲ್ ಮುಕುಂದನಡಿ
ಪೂಂಡನ್ರಿ, ಮತ್ತೋರ್ ಪುಹಲೊನ್ರಿಲೈಯೆನ ನಿನ್ರನರೇ ॥೧೫॥

(ಅಧಿಕಾರಿವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:— ವೇಂಡುಂ = ಬೇಡುವಂತಹ, ಪೆರುಂ-ಪಯನ್ = ಮಹತ್ತಾದ ಫಲವು, ವೀಡ್ = ಮೋಕ್ಷವು, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಅರಿಂದ್ = ಅರಿತು, ವಿದಿ = (ದೇವರ ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ) ಭಾಗ್ಯದ, ವಹೈಯಾಲ್ = (ಪರಿಪಾಕದ) ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದ, ನೀಂಡುಂ = ನೀಳವಾಗಿಯೂ, ಕುರುಹಿಯುಂ = ಕಿರಿದಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಕುಂ = ಇರುವ, ನಿಲೈಹಳುಕ್ಕ್ = ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ (ಉಪಾಯಗಳಿಗೆ) ಏರ್ಕುಂ = ತಕ್ಕುದಾದ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳ, ಅನ್ಬರ್ = ಭಕ್ತರು (ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು) ಒನ್ರಿಲ್ = (ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ) ಯಾವುದಾದರೊಂದುಪಾಯದಲ್ಲಿ, ಮೂಂಡು = ತೊಡಗಿದವರಾಗಿ, ಮೂಲ-ವಿನೈ = ಕಾರಣವಾದ ಪಾಪವನ್ನು (ಉಪಾಯ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು) ಮಾತ್ತುದಲಿಲ್ = ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮುಕುಂದನ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಅಡಿ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪೂಂಡು-ಅನ್ರಿ = ಆಶ್ರಯಿಸದೆ, ಮತ್ತ್ = ಬೇರೆ, ಓರ್ = ಯಾವ ಒಂದು, ಪುಹಲ್ = ಕಾಪಾಡುವ ಉಪಾಯವೂ, ಇಲ್ಲೈ = ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ, ಎನ = ಎನ್ನುವಂತೆ, ನಿನ್ರಾರ್ಹಳ್ = ಇದ್ದರಲ್ಲವೆ ! (ಸಕಿಂಚನನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಉಪಾಯವಿರೋಧಿಪಾಪವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ನಿರಪೇಕ್ಷೆಯಾದ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಕಿಂಚನನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ಬೇಕಾಗಿರುವಂತೆ, ಸಕಿಂಚನನಿಗೂ ಉಪಾಯವಿರೋಧಿ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.)

मोक्षोऽपेक्ष्यमहाफलं त्विति विनिश्चित्यैव भाग्यात्तथा
दीर्घाल्पावसरैकसाध्यसुपथावाप्त्यर्हभक्तयञ्चिताः ।
तत्रैकं परिगृह्य संसृतिनिदानैनोनिवृत्तौ विना
श्रीनाथांघ्रिसमाश्रयं न च परं त्राते त्यतिष्ठन् इह ॥ १५ ॥

ಮೂ —ನಿನ್ರನಿಲ್ಲೈನಿರ್ಕ್ಕುರ ನಿರ್ಕ್ಕುಂ ಕರುಮಮುಂ ನೇರ್‌ಮದಿಯಾಲ್,
ನನ್ರೆನನಾಡಿಯುಞಾನಮುಂ ನಲ್ಹುಮುಳ್ಕಣ್ಣುಡೈಯಾರ್,
ಒನ್ರಿಯ ಪತ್ತಿಯುಂ ಒನ್ರುಮಿಲಾ ವಿರ್ೈವಾರ್ಕ್ಕರುಳಾಲ್,
ಅನ್ರು ಪಯನ್‌ತರುಮಾರು ಮರಿಂದವರಂದಣರೇ ॥೧೬॥

(ಉಪಾಯವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ನಿನ್ರು = (ಅವರವರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ) ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತ, ನಿಲ್ಲೈಕ್ಕ್ = ಸ್ಥಿತಿಗೆ (ನಿಷ್ಠೆಗೆ) ಉರ-ನಿರ್ಕ್ಕುಂ = ಯೋಗ್ಯವಾಗುವಂತಿರುವ, ಕರುಮಮುಂ = ಕರ್ಮಯೋಗವೂ, ನೇರ್ - ಮತಿಯಾಲ್ = ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ನನ್ರ್-ಎನ = ಇದು ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು, ನಾಡಿಯ = ಹುಡುಕಿ (ವಿವೇಚಿಸಿ) ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ, ಜ್ಞಾನಮುಂ + ಜ್ಞಾನಯೋಗವೂ, ನಲ್‌ಹುಂ = ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಉಳ್-ಕಣ್-ಉಡೈಯಾರ್ = ಒಳನೋಟ (ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ) ವುಳ್ಳವರೊಡನೆ ಒನ್ರಿಯ = ಒಂದಾಗಿಹೋಗುವ, ಪತ್ತಿಯುಂ = ಭಕ್ತಿಯೋಗವೂ, (ಇವೆ) ಒಂನ್ರುಂ ಇಲಾ = (ಮೇಲಿನ-ಮೂರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದನ್ನೂ) ಆಚರಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ವಿರ್ೈವಾರ್ಕ್ = ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವವರಿಗೆ ಅನ್ರ್ = ಆಗ (ಕೋರಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಅರುಳಾಲ್ = ಕೇವಲಪರಮ ದಯೆಯಿಂದ, ಪಯನ್ = ಫಲವನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ, ಆರುಂ = ಶರಣಾಗತಿಯೆಂಬುಪಾಯವನ್ನು, ಅರಿಂದವರ್ = ತಿಳಿದಿರುವವರು, ಅಂದಣರ್-ಏ = ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಅಲ್ಲವೇ (ವೇದಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರೇ ಅಲ್ಲವೇ).

स्थेयस्थित्यर्हकर्म त्वतिकुशलधिया मार्गितं ज्ञान मात्तम्
स्विद्यत्स्वान्तर्दृगङ्गीकरणसमुचिता भक्तिरप्यत्र सन्ति ।
एवं कर्माद्यशक्त्या स्वहितकृतिविलम्बाक्षमाणां कृपात:
काले तस्मिन्नुपायं विदु रिह फलदं ब्राम्हणा एव नान्ये ॥ १६ ॥

ಮೂ.—ಅಂದಣರಂದಿಯರೆಲ್ಲೈಯಿಲ್ ನಿನ್ರವನೈತ್ತುಲಹುಂ ।
ನೊಂದವರೇ ಮುದಲಾಹ ನುಡಂಗಿಯ ನನ್ನಿಯರಾಯ್ ॥
ವಂದಡೈಯುಂ ವಹೈವಣ್ತಹವೇಂದಿವರುಂದಿಯ್ನಂ ।
ಅಂದಮಿಲಾದಿಯೈ ಅನ್ಬರರಿಂದರಿವಿತ್ತನರೇ ॥ ೧೭ ॥

(ಪ್ರಪತ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:— ಅಂದಣರ್ = (ವೇದಗಳನ್ನರಿತ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಅಂದಿಯರ್ = ಕೊನೆಯುವರು, ಎಲ್ಲೈ-ಇಲ್-ನಿನ್ರ = ಇವರ ನಡುವೆ ಇರುವ, ನೊಂದವರೇ-ಮುದಲಾಹ = (ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ) ನೊಂದವರೇ ಮೊದಲಾಗಿರುವ, ಅನೈತ್ತ್-ಉಲಹುಂ= ಸರ್ವಜನರೂ, ನುಡಂಗಿ = ಅಕಿಂಚನರಾಗಿ, ಅನನ್ನಿಯರಾಯ್ = ಬೇರೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಲೀ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲೀ, ಇಲ್ಲದವರಾಗಿ, ವಂದ್ = ಬಂದು, ವನ್-ತಹವ್ = ಅತಿಶಯವಾದ ದಯೆಯನ್ನು, ಏಂದಿ = (ತಾನಾಗಿಯೇ ಒದಗಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ) ಹೊಂದಿ, ವರುಂದಿಯ = ಚೇತನರನ್ನುದ್ಧರಿಸಲು) ಪ್ರಯಾಸಪಡುವ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಅಂತಂ-ಇಲ್ = ಅನಂತನಾಗಿಯೂ, ಆದಿಯೈ = ಜಗತ್ತಿಗೇ ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಆದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ಅಡೈಯುಂ = ಶರಣು ಹೋಗುವ, ವಹೈ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಅನ್ಬರ್ = ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರು, (ಗುರು ಮತ್ತು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆಚಾರ್ಯರು) ಅರಿಂದ್ = (ತಾವೂ) ಅರಿತು, ಅರಿವಿತ್ತನರೇ = (ನಮಗೆ) ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು.

आविप्रादान्त्यजातं भुवि सकलजना: पूर्णशोका अनन्या:
आयाता आश्रयेयु: कृतनतिततय: स्यु र्यथेद्धानुकम्पा: ।
धृत्वात्मोज्जीवकार्ये स्वय मभियतमानं त्वनन्तं निदानं
श्रीमन्नारायणं नो गुरव इह विदन्तश्च भक्ता न्यबोधन् ॥ १७ ॥

ಮೂ.—ಅರಿವಿತ್ತನರನ್ಪರ್ ಐಯ್ಯಂಪರ್ರೈಯುಮುಪಾಯುಮಿಲ್ಲಾ ।
ತ್ತುರವಿತ್ತುನಿಯಿಲ್ ತುಣ್ಯೈಯಾಂಪರನ್ನೈವರಿಕ್ಕುಂವಹೈ ॥
ಉರವಿತ್ತನ್ನೈಯಿನ್ರಿಯೊತ್ತಾರೆನ ನಿನ್ರವುಂಬರ್ರೈ ನಾಂ ।
ಪಿರವಿತ್ತುಯರ್ ಶೆಹುಪ್ಪೀರೆನ್ರಿರಕ್ಕುಂ ಪಿಳ್ಳೈಯರವೇ ॥ ೧೮ ॥

(ಪರಿಕರವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—(ಭಕ್ತಿಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬಲು ಕಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಫಲಾಂಶದಲ್ಲಿ) ಐಯ್ಯಂ = ಸಂದೇಹವನ್ನು, ಪರ್ರೈಯುಂ = ಸೂಚಿಸುವ (ಉಂಟು ಮಾಡುವ) ಉಪಾಯಂ = ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು, ಇಲ್ಲಾತ್ತುರವಿ = ಇಲ್ಲದಿರುವ ಆಕಿಂಚ ನತೆಯಿಂದ (ದರಿದ್ರತನದಿಂದ, ಉಂಟಾದ) ತುನಿಯಿಲ್ = ದುಃಖದೆಸೆಯಲ್ಲಿ, ತುಣ್ಯೈ. ಆಂ = ಸಹಾಯವಾಗುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ಪರನ್ನೈ = (ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ) ಭಗವಂತ ನನ್ನು, ವರಿಕ್ಕುಂ = (ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ) ವರಿಸುವಂತಹ, ವಹೈ = ರೀತಿ ಯನ್ನು, ಉರವ್-ಇತ್ತನ್ನೈ-ಇನ್ರಿ = (ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿ) ಸಂಬಂಧ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದಿ ದ್ದರೂ, ಒತ್ತಾರ್-ಎನ-ನಿನ್ರ = (ಕರ್ಮವಶಿಗಳಾದ್ದರಿಂದ) ಸದೃಶರು ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ನಿಂತ, ಉಂಬರ್ರೈ = ದೇವತೆಗಳನ್ನು (ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು) ನಾಂ = (ಮೋಕ್ಷಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ) ನಾವು, ಪಿರವಿ-ತುಯರ್ = ಸಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು, ಶೆಹುಪ್ಪೀರ್ = ನಿವಾರಿಸಿರಿ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಇರಕ್ಕುಂ = ಯಾಚಿಸುವ, ಪಿಳ್ಳೈಯೈ = ಸಲ್ಲದ ಕೆಲಸದ, ಅರ = (ಸೊಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ) ಹೋಗುವಂತೇ ಅನ್ಬರ್ = (ನಮ್ಮಲ್ಲಿ) ಬಲು ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು, ಅರಿವಿತ್ತನರ್ = (ನಮಗೆ) ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

सन्देहास्पदत स्सुदुष्करतया भक्त्याद्यभावात् फले
आकिंचन्यकृतातिदुःखसमये नारायणं श्रीसखम् ।
वृत्वोपायतयाथ किंचिदनुबन्धाभाववत्वेऽपि तान्
ब्रम्हादीन् स्वनिभांश्च कर्मवशिनो न प्रार्थयामो यथा ॥ १ ॥
यूयं संसारदुःखं नो निवारयत भो इति ।
तथा स्माकं प्रीतिमन्तः कृपया समुपादिशन् ॥ १८ ॥

ಮೂ.—ಅರವೇಪರಮೆನ್ರ ಡೈಕ್ಕಲಂನ್ವೈತ್ತನರನ್ರು ನಮ್ಮೈ ।
ಪೆರವೇಕರುದಿಪೆರುಂತಹವುತ್ತಪಿರಾನಡಿಕ್ಕೀೞ್ ॥
ಉರವೇ ಇವನುಯಿರ್ ಕಾಕ್ಕಿನ್ರವೋರುಯಿರುಣ್ಮೈಯೈ ನೀ ।
ಮರವೇಲೆನ ನಮ್ಮರೈಮುಡಿಶೂಡಿಯುಮನ್ನವರೇ ॥ ೧೯ ॥

(ಸಾಂಗಪ್ರಪದನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ನಂ = ನಮ್ಮ, ಮರೈ = ವೇದವೆಂಬ, ಮುಡಿ = ಕಿರೀಟವನ್ನು, ಶೂಡಿಯ = ಧರಿಸಿದ, (ಅಥವಾ ಮರೈ = ವೇದದ, ಮುಡಿ = ತಲೆಯಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು, ಶೂಡಿಯ = ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ) ಮನ್ನವರ್ = ರಾಜರಂತಿರುವ, ಆಚಾರ್ಯರು, ಉರವೇ = (ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿ) ಸಂಬಂಧದಿಂದ, ಇವನ್-ಉಯಿರ್ = ಈ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು, ಕಾಕ್ಕಿನ್ರ = ಕಾಪಾಡುವ, ಓರ್ = ಏಕಮಾತ್ರನಾದ, ಉಯಿರ್ = ಪ್ರಾಣನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ (ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ) ಪರಮಾತ್ಮನ, ಉಣ್ಮೈಯೈ = (ಸಕಲ ಚೇತನರನ್ನೂ ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಸಹಜವಾದ ಕಾರುಣ್ಯರೂಪವಾದ) ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ನೀ = ನೀನು, ಮರವೇಲ್ = ಮರೆಯಬೇಡ, ಎನ = ಎಂದುಪದೇಶಿಸಿ, ಅನ್ರು = ಆಗ, (ಮೊದಮೊದಲು) ನಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಪೆರವೇ = ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ (ತನ್ನ ಬಳಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ) ಕರುದಿ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, (ಚೇತನೋದ್ಧಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ) ಪೆರುಂ = ಹೆಚ್ಚಾದ, ತಹವು = ದಯೆಯನ್ನು, ಉತ್ತ = ಹೊಂದಿರುವ, ಪಿರಾ = (ಕರಣ ಕಳೇಬರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು) ಉಪಕರಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಅಡಿ-ಕೀೞ್ = ಅಡಿಗಳ ಕೆಳಗೆ, ಪರಂ-ಅರವೇ = (ನಾನು ನಿರ್ಭರ) ಕಾಪಾಡುವ ಭಾರ ನಿನ್ನದೇ, ನನ್ನದಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = (ನನ್ನನ್ನು) ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ವೈತ್ತನರ್ = ಇಟ್ಟರು (ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು).

वेदोत्तंसावतंसा गुरव इह नृपा न स्वसंबन्धतोऽस्य
जीवस्यान्तर्नियन्तु स्सहज मवनतत्वं च मा विस्मर स्म ।
इत्यस्मान् संग्रहीतुं प्रथम मुरुदयस्योपकर्तुः परस्य
पुंस स्त्वंघ्रयो रधस्तात् भवति भर इति न्यक्षिपन् मां च रक्ष्यम् ॥१९॥

ಮೂ.—ಮನ್ನವರ್ ವಿಣ್ಣವರ್ ವಾನೋರಿರೈಯೊನ್ರುಂ ವಾನ್ಕರುತ್ತೋರ್
ಅನ್ನವರ್ವೇಳ್ವಿಯನೈತ್ತುಂ ಮುಡಿತ್ತನರನ್ಬುಡೈಯಾರ್ಕ್ಕು,
ಎನ್ನವರಂತರವೆನ್ರ ನಮ್ಮತ್ತಿಗಿರಿತ್ತಿರುಮಾಲ್,
ಮುನ್ನಂವರುಂದಿ ಅಡೈಕ್ಕಲಂಕೊಂಡ ನಮ್ಮುಕ್ಕಿಯರೇ ॥ ೨೦ ॥

(ಕೃತಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ=ಅನ್ಬ-ಉಡೈಯಾರ್ಕ್ಕ=(ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಪ್ರೇಮ (ಭಕ್ತಿ) ವುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಎನ್ನ-ವರಂ-ತರವೆನ್ರ=(ಮೋಕ್ಷ ಪರ್ಯಂತವಾದ ಫಲಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ) ಇನ್ನೂ ಎಂತಹವರವನ್ನು ಕೊಡೋಣ ಎಂದು, ನಂ=ನಮ್ಮ, ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿ-ತ್ತಿರುಮಾಲ್= ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯ ಶ್ರೀ ಲೋಲನಾದ ವರದರಾಜನಿಂದ, ಮುನ್ನಂ=ಮೊದಲೇ, ವರುಂದಿ= (ಇವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ) ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ=ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ಕೊಂಡ=ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ನಂ=ನಮ್ಮ ಮುಕ್ಕಿಯರ್=ಮುಖ್ಯರಾದವರೂ, ಮನ್ನವರ್ = (ರಾಜರಂತೆ ರಕ್ಷಕರಾದ) ಮುಕ್ತರೂ, ವಿಣ್ಣವರ್=ನಿತ್ಯರೂ, ವಾನೋರ್=ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೆ, ಇರೈ= ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು, ಒನ್ರುಂ=ನಿತ್ಯ ವಾಸಮಾಡುವ, ವಾನ್-ಕರುತ್ತೋರ್=ಪರಮ ಪದದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರೊಂದಿಗೆ (ಅಥವಾ ಹಂಸರು) ವೇಳ್ವಿ-ಅನೈತ್ತುಂ= ಸರ್ವ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನೂ (ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ), ಮುಡಿತ್ತನರ್=ಮುಗಿಸಿರುವರು, (ಪ್ರಪನ್ನರಾದವರು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.)

किं दद्यां भक्तिभाजां वर मिति वदतां हस्त्यगश्रीप्रियेण
प्रागेवाङ्गीकृता ये स्वकृतयतनतो रक्षणीयत्वतो नः ।
मुख्या मुक्ताश्च नित्याः परमपदपति र्नित्यवासैकचित्ताः
नीकाशा स्तैः प्रपन्नाः कृतसकलमखा स्स्वामिन स्सर्व एव ॥ २० ॥

ಮುಕ್ಕಿಯ ಮಂತಿರಂ ಕಾಟ್ಟಿಯ ಮೂನ್ರಿಲ್ ನಿಲೈಯುಡೈಯಾರ್,
ತಕ್ಕವೈಯನ್ರಿ ತ್ತಹಾದವೈಯೊನ್ರುಂ ತಮುಕ್ಕಿಶೈಯಾರ್,
ಇಕ್ಕರುಮಂಗಳೆಮುಕ್ಕುಳವೆನ್ನು ಮಿಲಕ್ಕಣತ್ತಾಲ್,
ಮಿಕ್ಕವುಣರ್ತ್ತಿಯರ್ ಮೇದಿನಿಮೇವಿಯವಿಣ್ಣವರೇ ॥ ೨೧ ॥

(ಸ್ವನಿಷ್ಠಾಭಿಜ್ಞಾನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ ;—ಮುಕ್ಕಿಯ = ಮುಖ್ಯವಾದ, ಮಂತಿರಂ = ಮಂತ್ರವು (ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವು), ಕಾಟ್ಟಿಯ = ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ, ಮೂನ್ರಿಲ್ = ಮೂರರಲ್ಲಿ (ಸ್ವರೂಪ ಉಪಾಯ-ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ), ನಿಲೈ-ಉಡೈಯಾರ್ = ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರು, ತಕ್ಕವೈ = ಉಚಿತವಾದುವನ್ನು (ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳನ್ನು), ಅನ್ರಿ = ಬಿಟ್ಟು (ಹೊರತು), ತಹಾದವೈ = ಅನುಚಿತವಾದವುಗಳನ್ನು (ನಿಷಿದ್ಧವಾದವುಗಳನ್ನು" ಒನ್ರುಂ = ಯಾವುದನ್ನೂ, ತಮುಕ್ಕ್ = ತಮಗೆ (ಇರಲೆಂದು), ಇಶೈಯಾರ್ = ಇಚ್ಛಿಸರು, ಇ-ಕ್ಕರುಮಂಗಳ್ = (ಪ್ರವೃತ್ತಿ ರೂಪವಾದ) ಇಂತಹ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು, ಎಮುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಉಳದ್ = ಇವೆ, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಇಲಕ್ಕಣತ್ತಾಲ್ = ಲಕ್ಷಣದಿಂದ, ಮಿಕ್ಕ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಉಣರ್ತಿಯರ್ = ಅನುಭವಿಸಿದವರು (ತಿಳಿದವರು) ಮೇದಿನಿ = ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಮೇವಿಯ = ಇವೆಲ್ಲ ಭಗವದ್ವಿಭೂತಿಯೆನೆಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ವಿಣ್ಣವರೇ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೇ ಹೌದು. (ಇಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇರುವರು. ಮುಕ್ತಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನದ ಫಲವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯ ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ, ಅದು ಸಫಲವಾಗದಿರುವುದರಿಂದಾಗುವ ಭೀತಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಅವರು ನಿರ್ಭಯರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಭರರಾಗಿಯೂ ಇಹರು.)

मुख्येन प्रकटीकृते च मनुना मूलेन निष्ठा स्त्रये
कैङ्कर्यं तु विनोचितं ह्यनुचितं नेच्छन्ति किंचित् क्वचित् ।
जानाना श्च भवन्ति लक्षणत इत्येतानि कर्माणि नः
नित्या एव हि सूरयो भगवतः प्रीत्या विभूतौ भुवि ॥ २१ ॥

ಮೂ.—ವಿಣ್ಣವರ್ ವೇಂಡಿ ವಿಲಕ್ಕಿನ್ರಿ ಮೇವುಮಡಿವೈಯೆಲ್ಲಾಂ ।
ಮಣ್ಣುಲಹತ್ತಿಲ್ ಮಕಿೞ್ನ್ದಡೈಹಿನ್ರನರ್ವಣ್ತುವರೈ ॥
ಕಣ್ಣನಡೈಕ್ಕಲಂ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕಡನ್ಗಳ್ಕೞಿತ್ತಿಯುನಂ ।
ಪಣ್ಣಮರುಂ ತಮಿೞ್ವೇದಮರಿಂದಬಗವರ್ಹಳೇ ॥ ೨೨ ॥

(ಉತ್ತರಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ವಣ್ = ಸುಂದರವಾಗಿರುವ, ತುವರೈ = ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ (ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವ), ಕಣ್ಣ್ = ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ ಕೊಳ್ಳ = ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು, ಕಡನ್ಗಳ್ = ಸಾಲಗಳನ್ನು (ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ ಋಣಗಳು), ಕೞಿತ್ತಿಯು = ತೀರಿಸಿದ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಪಣ್ = ಮಧುರಗಾನ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ, ಅಮರುಂ = ಕೂಡಿರುವ, ತಮಿೞ್ ವೇದಂ = ತಮಿಳಿನ ವೇದವನ್ನು, ಅರಿಂದ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ, ಬಗವರ್ಹಳ್ = (ಭಗವತ್ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ) ಪ್ರಪನ್ನರು, ವಿಣ್ಣವರ್ = ಪರಮಪದವಾಸಿಗಳು (ನಿತ್ಯರು, ಮುಕ್ತರು), ವೇಂಡಿ = ಬೇಡಿಕೊಂಡು, ವಿಲಕ್ಕಿ-ಇನ್ರಿ = ಯಾವ ವಿಘ್ನವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಮೇವುಂ = (ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ಮಾಡುವ, ಅಡಿಮೈ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಸೇವೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಮಣ್-ಉಲಹತ್ತಿಲ್ = ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೇ (ಇದ್ದುಕೊಂಡು), ಮಹಿೞ್ನ್ದ = ಸಂತೋಷವಾಗಿ, ಅಡೈಹಿನ್ರನರ್ = ಪಡೆಯುತ್ತಿಹರು.

(ಸ್ವನಿಷ್ಠಾಭಿಜ್ಞರಾಗಿ ಬೆಳಸುವ ಪ್ರಪನ್ನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಪತ್ಯುತ್ತರಕಾಲದ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ, ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಅತಿಶಯವಾದ ಭಗವತ್ಸೇವಾಗುಣಾನುಭವಾನಂದವನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಂದುವಂತೆ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲೇ ಸದ್ಯಃ ಭಗವನ್ಮುಖೋಲ್ಲಾಸಕರವಾಗಿಯೂ, ನಾನಾ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಮಿಳು ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿ ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಖಂಡಿತ ಪಡೆಯುವರು. ಎಂದು ಭಾವ.)

श्रीकृष्णो द्वारकापूरधिपति रभिसंरक्ष्यवस्तुत्वबुध्या
मुक्तान् यांश्चाकृतर्णैः त्रिभिरपि मधुरै र्गानभेदैः प्रक्लृप्ते ।
वेदान्ते द्राविडीये निपुणतमधियो ह्यस्मदीयाः प्रपन्नाः
नित्यैः प्रार्थ्या मुदाप्ता अविहति सकलाश्चैव यान्त्यत्र सेवाः ॥ २२॥

ಮೂ.—ವೇದಮುರಿಂದಬಗವರ್ ವಿಯುಕ್ಕ ವಿಳಂಗಿಯಶೀರ್
ನಾದನ್‌ವಹುತ್ತವಹೈ ಪೆರುನಾಮುವನ್ನಲ್ಲಡಿಯಾರ್‌ಕ್ಕು,
ಆದರ ಮಿಕ್ಕವಡಿಮೈಯಿಶೈನ್ದೞಿಯಾಮುರೈನೂಲ್,
ನೀತಿನಿರುತ್ತನಿಲೈಕುಲೈಯಾವಹೈ ನಿನ್ರನಮೇ || ೨೩ ||

(ಪುರುಷಾರ್ಥಕಾಷ್ಠಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :— ವೇದಂ-ಅರಿಂದ = (ಅನುಷ್ಠಾನಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ವೇದಾಂತ ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು ಅರಿತವರಿಂದ, ಬಗವರ್ = ಭಾಗವತರು (ಪ್ರಪನ್ನರು), ವಿಯಕ್ಕ = ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗುವಂತೆ, ವಿಳಂಗಿಯ = ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ, ಶೀರ್ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ನಾದನ್ = ನಾಥನಾದ ಭಗವಂತನು, ವಹುತ್ತ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ, ವಹೈ = ಪ್ರಕಾರವನ್ನು (ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವವನ್ನು) ಪೆರುಂ = ಪಡೆದವರಾದ, ನಾಂ = ನಾವು, ಅವನ್ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ, ನಲ್ = ದೋಷರಹಿತರಾದ, ಅಡಿಯಾರ್ಕ್ಕೆ = ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಆದರಂ-ಮಿಕ್ಕ = ಹೆಚ್ಚು ಆದರದಿಂದ, ಅಡಿಮೈ = ಸೇವೆಯನ್ನು, ಇಶೈಂದ್ = ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಅೞಿಯಾ = ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಮುರೈ-ನೂಲ್ = ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ, ನೀತಿ = ನ್ಯಾಯಗಳೊಡನೆ, ನಿರುತ್ತ = ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ, ನಿಲೈ = ಸ್ಥಿತಿಯು, ಕುಲೈಯಾ = ನಾಶವಾಗದಂತಹ, ವಹೈ = ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ನಿನ್ರನಮೇ = ಇರುವೆವು.

यद्वद्भागवता स्त्रयीमकुटिन स्तेस्यु र्विलक्षा स्तथा
नाथेनाश्रित सद्गुणेन विहितां रीतिं त्ववाप्ता वयम् ।
तद्भक्तैकनिषेवणं प्रियतमं स्वीकृत्य चात्यादरात्
निर्णाशागमशास्त्रनीति रविचाल्या स्या तथा स्म स्थिताः ॥ २३ ॥

ಮೂ.—ನಿನ್ರನಮುನ್ಪುಡೈವಾನೋರ್ ನಿಲೈಯಿಲ್ ನಿಲಮುಳಂದಾನ್,
ನನ್ರಿದ್ ತೀಯದಿದೆನ್ರ್ ನಡತ್ತಿಯ ನಾನ್ಮರೈಯಾಲ್,
ಇನ್ರ್ನಮುಕ್ಕಿರವಾದಲಿನ್ ಇಮ್ಮದಿಯಿನ್ನಿಲೈವೇ,
ಅನ್ರಿಯಡಿಕ್ಕಡಿ ಆರಿರುಳ್ ತೀರ್ಕವಡಿಯುಳದೇ ॥ ೨೪ ॥

(ಶಾಸ್ತ್ರೀಯನಿಯಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ನಿಲಂ = ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಅಳಂದಾನ್ = (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾವತಾರ ಮಾಡಿ) ಅಳೆದ ಭಗವಂತನಿಂದ, ಇದ್ = ಇದು, ನನ್ರ್ = ಒಳ್ಳೆಯದು, ಇದ್ = ಇದು, ತೀಯದ್ = ನಿಂದಿತವಾದುದು, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು (ಜನರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ) ನಡತ್ತಿಯ = ಪ್ರವರ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ನಾಲ್-ಮರೈಯಾಲ್ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದ, ಅನ್ಬ್-ಉಡೈ = ಮಿಗಿಲಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವಾನೋರ್ = ಪರಮಪದವಾಸಿಗಳಾದ ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳ, ನಿಲೈಯಿಲ್ = ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ (ಪ್ರೀತಿಯ ಹೊನಲಿನಂತಿರುವ, ಪ್ರಯೋಜನವಾದ, ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ) ನಿನ್ರನಂ = ನಿಂತವರಾದೆವು. ಇನ್ರ್ = ಈಗ (ಈ ಸಂಸಾರ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಾಧೀನವಾದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾದಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವಾಗ) ನಮುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಇರವ್-ಆದಲಿನ್ = ರಾತ್ರಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ), ಇ-ಮತಿಯಿ್ನ-ನಿಲೈವೇ-ಇನ್ರಿ = ಈ (ವೇದವೆಂಬ) ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳಂತಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಅಡಿಕ್ಕಡಿ = ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ, ಆರ್ = ಹೆಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಇರುಳ್ = ಕತ್ತಲನ್ನು (ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ತೀರ್ಕ = ನಾಶಮಾಡಲು, ಅಡಿ = ಮೂಲಕಾರಣವಾದುದು (ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ), ಉಳದೆ ? = ಇರುವುದೆ ?, (ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲು ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ವೇದವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿಗಳೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳೇ ಆಗಬೇಕು. ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ನಾಶಮಾಡಲಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯಗತ್ಯವೆಂದು ಭಾವ)

क्षोणी माक्रमता प्रवर्तित चतुर्वेदेन सचासदि-
त्याम्नानादतिभक्तिजुष्टपरमव्योमस्थरीतौ वयम् ।
सुप्ता स्त्वद्य निशा हि न स्तदमलां श्रौतीं विना चन्द्रिकां
किं वानुक्षणवर्धमानतिमिरोन्मूले निदानं परम् ॥ २४ ॥

ಮೂ.—ಉಳದಾನವಲ್ವಿನೈಕ್ಕಳ್ಳಂ ವೆರುವಿಯುಲಹಳನ್ದ ।
ವಳರ್ ತಾಮರೈಯಿಣೈವಣ್ ಶರಣಾಹವರಿತ್ತವರ್ ತಾಂ ॥
ಕಳೈತಾನೆನವೆೞುಂ ಕನ್ಮಂತುರಪ್ಪರ್ ತುರಂದಿಡಿನುಂ ।
ಇಳೈತಾನಿಲೈಶೆಹವೆಂಗಳ್ ಪಿರಾನರುಳ್ ತೇನ್ಎೞುಮೇ ॥ ೨೫ ॥

(ಅಪರಾಧ ಪರಿಹಾರಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಉಳದಾನ = ಇರುವಂತಹ, ವಲ್ = ಬಲವಾದ, ವಿನೈಕ್ಕ = (ಪ್ರಾರಬ್ಧವಾದ) ಪಾಪಗಳಿಗಾಗಿ, ಉಳ್ಳಂ = ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ವೆರುವಿ = (ಮರುಗಿ) ಬಹಳ ಪರಿತಪಿಸಿ, ಉಲಹ್-ಅಳಂದ = ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಡಿಯಿಂದಳೆದ ಭಗವಂತನ, (ಮೊದಲು ವಾಮನನಾಗಿ ಬಂದು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಕೂಡಲೇ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವನ) ವಳರ್ = ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ, ತಾಮರೈ-ಇಣೈ = ಪಾದಕಮಲಗಳೆರಡನ್ನೂ, ವಣ್ = ದೃಢವಾದ, ಶರಣ್-ಆಹ = ರಕ್ಷಕ (ಉಪಾಯ) ವೆಂದು, ವರಿತ್ತವರ್-ತಾಂ = ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರೇ (ಪ್ರಪನ್ನರೆ), ಕಳೈ-ತಾನ್-ಎನ = ಬೆಳೆಯುವ ಪೈರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಕಳೆಯಂತೆ (ಭಗವದ್ಗುಣಾನುಭವಕ್ಕೆ ತಡೆಯಾಗಿ ಬರುವ) ಎೞುಂ = ಉಂಟಾಗುವ, ಕನ್ಮಂ = ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತುರಪ್ಪರ್ = ತೊರೆದುಬಿಡುವರು, ತುರಂದಿಡಿನುಂ = ತೊರೆದುಬಿಡುವುದರಲ್ಲೂ, ಇಳೈ-ತಾ-ನಿಲೈ = ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿತನದ ಅವಿವೇಕದ ಸ್ಥಿತಿಯು, ಶೆಹ = ನಾಶವಾಗುವಂತೆ, (ಬುದ್ಧಿಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಟ್ಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ) ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ಪಿರಾನ್ = ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನ, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯೆಂಬ, ತೇನ್ = ಜೇನು, (ಮಧು) ಎೞುಮೇ = ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದೊರಕುವುದು, (ಮಧುಸೇವನೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯವು ಹೋಗಿ ಸಾತ್ವಿಕಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಗೊಳ್ಳುವುದು, ಸರ್ವಶರಣ್ಯನ ಕರುಣೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಾಪಾಡುವುದು ಎಂದು ಭಾವ.)

क्राघेभ्य स्स्थितेभ्यो मनसि च परिसन्तप्य विक्रान्तभूमेः
श्रीनेतुः पादपद्मे दृढशरणतया संश्रिता स्सन्त्यजन्ति ।
उद्यत्सस्यप्रहाणं तृणमिव दुरघं वर्जने बुद्धिमान्द्यम्
न स्यात् संवर्धते नो मधु च बहुकृपारूप मस्योपकर्तुः ॥ २५ ॥

ಮೂ.—ತೇನಾರ್ಕಮಲತ್ತಿರುಮಹಳ್ ನಾದನ್ ತಿಹಳ್ನ್ದುರೈಯುಂ ।
ವಾನಾಡುಹಂದವರ್ ವೈಯ್ಯತ್ತಿರುಪ್ಪಿಡಂವನ್ತರುಮ ॥
ಕ್ಕಾನಾರಿಮಯಮುಂ ಗಂಗೈಯುಂ ಕಾವಿರಿಯುಂ ಕಡಲುಂ ।
ನಾನಾನಗರಮುಂ ನಾಕಮುಂ ಕೂಡಿಯ ನನ್ನಿಲಮೇ ॥ ೨೬ ॥

(ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ತೇನ್ = ಮಕರಂದರಸವು, ಆರ್ = ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ, ಕಮಲ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ, ತಿರು-ಮಹಳ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ನಾದ = ನಾಥನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ತಿಹಳ್ನ್ದ = ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ, ಉರೈಯುಂ = ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವ, ವಾ-ನಾಡ್ = ಪರಮಪದವನ್ನು, ಉಹಂದವರ್ = (ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನ ವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸಲು) ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಆಸೆಪಡು ವವರು (ಪ್ರಪನ್ನರು), ವೈಯತ್ತ್ = ವಿಶಾಲವಾದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಇರುಪ್ಪ್-ಇಡಂ = ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಳವೇ, ವ = ದೃಢವಾದ, ದರುಮ = ಧರ್ಮಪ್ರಚುರವಾದ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ) ಕಾ-ಕಾಡುಗಳಿಂದ, ಆರ್ = ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ಇಮಯಂ = ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳವೂ ಅದೆ, ಗಂಗೆಯುಂ = ಲೋಕಪಾವ ನದ ಗಂಗಾತೀರವೂ ಅದೇ, ಕಡಲುಂ = ಕಡಲಿನ ತಡಿಯೂ ಅದೇ, ನಾನಾ ನಗರಮುಂ = ವಿವಿಧಪುಣ್ಯಕರವಾದ ದಿವ್ಯ (ಕಾಂಚೀ-ಅಯೋಧ್ಯಾದಿ) ನಗರಗಳೂ ಅವೇ, ನಾಕಮುಂ = (" ವೈಕುಂಠವಾಸೇಽಪಿ ನ ಮೇಽಭಿಲಾಷಃ " ಎಂಬಂತೆ) ವೈಕುಂಠವೂ ಅದೇ, ಕೂಡಿಯ = (ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲಾ) ಸೇರಿದ, ನಲ್ = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ, ನಿಲಮೇ = ಸ್ಥಳವೇ ಆಗುವುದು, (ಪ್ರಪನ್ನರಾದ ಭಾಗವ ತೋತ್ತಮರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವೇ ಸಕಲ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿರುವಷ್ಟು ಬಹಳ ಪಾವನಕರವಾದುದೆಂದು ಭಾವ.)

माध्वीपूर्णाब्जवासारमणरुचिकराप्राकृतावासकामाः
क्षोण्यां कुत्रापि वा स्युः दृढविधिकरणारण्यपूर्णो हिमाद्रिः ।
गङ्गाकूलं कवेरप्रभववरसरित्तीर मम्भोधिरोधः
पूता नानापुर श्चाप्यमरपदमिह श्रेष्ठदेश स्स एव ॥ २६ ॥

ಮೂ.—ನನ್ನಿಲಮಾಮದ್ ನರ್ಪಹಲಾಮದ್ ನನ್ನಿಮಿತ್ತಂ,
ಎನ್ನಲುಮಾಮದ್ ಯಾತಾ ಮರಂಗರಡಿಯವರ್ಕ್ಕು,
ಮ್ನಿನಿಲೈ ಮೇನ ವಿಡುಂ ಪಯಣತ್ತು ವಿಲಕ್ಕಿಲದೋರ್,
ನನ್ನಿಲೈಯಾಂ ನಡುನಾಡಿವಳಿಕ್ಕು ನಡೈಪೆರವೇ ||೨೭||

(ನಿರ್ಯಾಣಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ವಿಲಕ್ಕು-ಇಲದ್ = ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ಮುಗಿಯಲೇಬೇಕೆಂಬ ಕಡ್ಡಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ಈ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವು ತಡೆಯಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದು ಹೊರತು, ಉತ್ತಮ ದೇಶ, ಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಕಾಯದಿರುವ, ಓರ್ = (ಇಂಥದು) ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲದಂತಿರುವ, ನಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ, ನಿಲೈಯಾನ = ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ನಡು-ನಾಡಿ-ವಳಿಕ್ಕು = ನೂರೊಂದು ನಾಡಿಗಳ) ನಡುವೆ ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮನಾಡಿಯ (ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿ, ಮೂರ್ಧನ್ಯ ನಾಡಿ, ಇವು ನಾಮಾಂತರಗಳು) ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ. (ಅಥವಾ ಮಧ್ಯನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ) ನಡೈ-ಪೆರವೇ = ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು, ಮಿನ್ = ಮಿಂಚಿನ, ನಿಲೈ = ಸ್ವಭಾವದ, (ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುವ) ಮೇನಿ = ಶರೀರವನ್ನು, ವಿಡುಂ = ಪಯಣತ್ತು = ಬಿಡುವುದೆಂಬ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ, ಅದ್ = ಅದು, ಯಾದಾಂ = ಯಾವುದಾಗಿದ್ದರೂ ಸರಿಯೇ, ಅದ್ = ಅದೇ, ನಲ್-ನಿಲಂ-ಆಂ = ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗುವುದು, ಅದ್ = ಅದೇ, ನಲ್-ಪಹಲ್-ಆಂ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಲವಾಗುವುದು, ಅದ್ = ಅದೇ, ನಲ್-ನಿಮಿತ್ತಂ = ಮಂಗಳವಾದ ಶಕುನವಾಗುವುದು, (ಎಂದು) ಎನ್ನಲುಂ-ಆಂ = (ನಿಶ್ಶಂಕೆಯಿಂದ) ಹೇಳುವಂತಾಗುವುದು.

रङ्गाधीशाश्रितानां अनितरशुभकृन्मध्यनाड्यार्चिराद्या
मोक्षावाप्त्यै तडिद्वद्विलयकरतनुत्यागरूपप्रयाणे ।
देशो य स्स्यात् स एवोत्तम इति समयो य स्स एव प्रशस्तः
कीदृग्वा स्यान्निमित्तं तदपि शुभकृदेवेति शक्यं हि वक्तुम् ॥ २७ ॥

ಮೂ.—ನಡ್ಡೈ ಶೆರವಂಗಿಪ್ಪಹಲೊಳಿನಾಳುತ್ತರಾಯಣಮಾಂಡ್,
ಇಡ್ಡೈವರುಕಾತ್ತಿ ರವಿಯಿರವಿನ್‌ಪತಿ ಮಿನ್‌ವರುಣನ್,
ಕುಡ್ಡೈಯುಡ್ಡೈವಾನವರ್ಕ್ಕೋನ್ ಪಿರಶಾಪತಿಯೆನ್ರಿವರಾಲ್,
ಇಡ್ಡೈಯಿಡ್ಡೈಬೋಗಂಗಳೆಯ್ದಿ ಎಳ್ಹಿಲ್ಪದಮೇರುವರೇ ॥೨೮॥

(ಗತಿಚಿಂತನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:— ನಡ್ಡೈ-ಶೆರ = (ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದೊಂದಿಗೆ) ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ, ಅಂಗಿ = ಅಗ್ನಿ, (ಅರ್ಚಿರ್ದೇವತೆ) ಪಹಲ್ = ಹಗಲು, (ಕಾಲು ಒಳಿ-ನಾಳ್ = ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಡುವ ದಿನಗಳು, (ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ) ಉತ್ತರಾಯಣಂ = ಉತ್ತರಾಯಣವು, ಆಂಡ್ = ವರ್ಷ, ಇಡ್ಡೈ = ನಡುವೆ, (ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು) ವರುವ = ಬರುವ, ಕಾತ್ತ್ = ವಾಯು, ಇ-ರವಿ = ಸೂರ್ಯ, ಇರವಿನ್-ಪತಿ = ರಾತ್ರಿಯ ಒಡೆಯ (ಚಂದ್ರ) ಮಿನ್ = ಮಿಂಚು, ವರುಣನ್ = ವರುಣ ದೇವನು, ಕುಡ್ಡೈ-ಉಡ್ಡೈ = ಛತ್ರಧರನಾದ, ವಾನವರ್-ಕೋನ್ = ದೇವತೆಗಳ ಅಧಿಪತಿ, (ಇಂದ್ರ) ಪಿರಶಾಪತಿ = ಪ್ರಜಾಪತಿ, (ಬ್ರಹ್ಮ) ಎನ್ರ್-ಇವರಾಲ್ ಎಂಬೀ ನಿಯಮಿತ ರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ, ಇಡ್ಡೈ-ಇಡ್ಡೈ = ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ, ಬೋಗಂಗಳ್ = (ತಾನಾಗಿ ದೊರಕುವ) ಸುಖಗಳನ್ನು, ಎಯ್ದಿ = ಪಡೆದು, ಎಳ್ಹಿಲ್-ಶೋಭಿಸುವ, ಪದಂ = ಪರಮಪದವನ್ನು, ಏರುವರೇ = ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಸೇರುವರಲ್ಲವೆ ?

संप्रस्थाने हुतवहदिने पूर्वपक्षायनेऽब्द:
वात: पौर्वो रविशशितटित्पाशिन श्छत्रधारी ।
देवाधीशो विधि रिति कृतानेमि रासाद्य मध्ये
मध्ये भोगान् द्युतिमदधिरोहन्ति मुक्ता: पदं तत् ॥ २८ ॥

ಮೂ.— ಏರಿಯೆೞಿಲ್ಪದಮೆಲ್ಲಾವುಯಿರ್ಕ್ಕು ಮಿತಮುಹಕ್ಕುಂ,
ನಾರುತುೞಾಯ್‌ಮುಡಿ ನಾದನೈ ನಣ್ಣಿಯಡಿಮೈಯಿಲ್ ನಂ,
ಕೂರು ಕವರ್‌ನ್ದ ಗುರುಕ್ಕಳ್ ಕುೞಾಂಗಳ್ ಕುರೈಕೞಿಕ್ಕೀೞ್,
ಮಾರುದಲಿನ್ರಿ ಮಹಿೞ್‌ನ್ದೆೞುಂ ಬೋಗತ್ತು ಮನ್ನುವಮೇ॥೨೯॥

(ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:— ಎೞಿಲ್ = ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ, ಪದಂ = ಸ್ಥಾನವನ್ನು, (ಪರಮ ಪದವನ್ನು) ಏರಿ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ) ಹತ್ತಿಪಡೆದು, ಎಲ್ಲಾ-ಉಯಿರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲಾ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೂ, ಇತಂ = ಹಿತವನ್ನು-ಉಹಕ್ಕುಂ = (ಉಂಟುಮಾಡಿ) ಹರ್ಷಿಸುವ, ನಾರು = ತುೞಾಯ್-ಮುಡಿ = ಪರಿಮಳಿಸುವ ತುಳಿಸೀಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದಿರುವ, ನಾದನೈ = ಸ್ವಾಮಿಯಾದ-ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ನಣ್ಣಿ = ಬಹಳ ಹತ್ತಿರಸೇರಿ, ಅಡಿಮೈಯಿಲ್ = (ನಾವು ಮಾಡುವ) ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಕೂರು = ಪಾಲನ್ನು, ಕವರ್‌ನ್ದ = ಆಸೆಪಟ್ಟ, (ಈ ಜೀವರಿಗೂ ದಾಯಭಾಗ ಪುರುಷಾರ್ಥ ದೊರಕಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟ)ಗುರುಕ್ಕಳ್ = ಗುರುಗಳ, ಕುೞಾಂಗಳ್ = (ಸಮೂಹಗಳ) ಗೋಷ್ಠಿಗಳ, ಕುರೈ-(ಕಾಲಂದಿಗೆಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ) ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರ ಮಾಡುವ, ಕೞಲ್ = ಪಾದಗಳ, ಕೀೞ್ = ಕೆಳಗಡೆ, ಮಾರುದಲ್-ಇನ್ರಿ = ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗದ, ಎೞುಂ = ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುವ, ಭೋಗತ್ತ್ = (ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂಬ) ಸುಖದಲ್ಲಿ, (ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವಾನಂದದಲ್ಲಿ) ಮಹಿೞ್‌ನ್ದ = ಬಹಳ ಹರ್ಷಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಮನ್ನುವಮೇ = ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರಾಗುವೆವು, (ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಇದೇ, ಪೂರ್ಣವಾದ ಆನಂದವೂ ಇದೇ, ಇತರರಿಗೆ ಇದು ಲಭಿಸದು. ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಅನುಭವಾನಂದವನ್ನು ಪಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಶರಣಾಗತಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದ ಭಾಗವತರೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯುವರಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ.)

अध्यारुह्योज्वलं तत् परमपद मथो सर्वजीवेष्टसिद्ध्या
प्रीतं प्राप्योपकण्ठं परिमळतुलसीदाममौळिं स्वनाथम् ।
कैङ्कर्येऽशं न आप्त्वा स्वगुरुपरिषदां मञ्जुमञ्जीरशिञ्चत्-
पादाब्जाना मधस्तात् सुदृढ मविरहा स्याम भोगे प्रहृष्टाः ॥ २९ ॥

ಮೂ.-ಮನ್ನುಮನೈತ್ತುರವಾಯ್ ಮರುಳ್ ಮಾತ್ತುರಳಾಳ್ಳಿಯುಮಾಯ್
ತನ್ನಿನೈವಾಲನೈತ್ತುಂ ದರಿತ್ತೋಂಗುಂ ತನಿಯಿರೈಯಾಯ್,
ಇನ್ನಮುದತ್ತಮುದಾಲ್ ಇರಂಗುಂ ತಿರುನಾರಣನೇ,
ಮನ್ನಿಯುವನ್‌ಶರಣ್ ಮತ್ತೋರ್‌ಪತ್ತಿನ್ರಿ ವರಿಪ್ಪವರ್ಕ್ಕೇ ॥೩೦॥

(ಸಿದ್ಧೋಪಾಯಶೋಧನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಮನ್ನುಂ=(ನಿತ್ಯವಾದ) ಸ್ಥಿರವಾದ, ಅನೈತ್ತ್ = ಸರ್ವವಿಧದಾದ, ಉರವಾಯ್ = ಬಂಧುವಾಗಿಯೂ, ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಮಾತ್ತ್ = ನಾಶ ಮಾಡುವ, ಅರುಳ್ = ಕೃಪೆಗೆ, ಆಳ್ಳಿಯುಂ-ಆಯ್ = ಸಮುದ್ರದಂತಾಗಿಯೂ, ತ. ನಿನೈವಾಲ್ = ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ, ಅನೈತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ದರಿತ್ತ್ = ಧರಿಸಿ, ಓಂಗುಂ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ, ತನಿ = ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ, ಇರೈಯಾಯ್ = ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಇನ್ = ಭೋಗ್ಯವಾದ, ಅಮುದತ್ತ್ = ಅಮೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಅಮುದಾಲ್ = (ಮೇಲಾದ) ಅಮೃತರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ, ಇರಂಗುಂ= ಕೃಪೆಗೈಯ್ಯುವ, ತಿರು-ನಾರಣನೇ = ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ, (ನಮಗೆ) ಮತ್ತ್ = ಬೇರೆ, ಓರ್ = ಯಾರೊಬ್ಬರೂ, ಪತ್ತ್ = ರಕ್ಷಕರು, ಇನ್ರಿ= ಇಲ್ಲದೆ, ವರಿಪ್ಪವರ್ಕ್ಕೇ = (ಭಗವಂತನನ್ನೇ) ವರಿಸುವವರಿಗೇನೆ, (ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು), ಮನ್ನಿಯ = ಶಾಶ್ವತವಾದ, ವನ್ = ಬಲವಾದ, ಶರಣ್= (ರಕ್ಷಕನಾಗುವನು) ಉಪಾಯವು.

(ಸಕಲವಿಧ ಬಂಧುವೂ, ಅಪಾರ ಕಾರುಣ್ಯನೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತನೂ, ಆಗಿದ್ದರೂ ಏನಾದರೊಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಬಯಸಿಯೇ ಉಪಾಯಾಂತರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವನು, ಆ ವ್ಯಾಜವಾದರೂ "ನೀನೇ ಶರಣು ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗುವುದು, ಕ್ರಮವರಿತು ಅದೇ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸುವುದು, ಪ್ರಪತ್ತಿಗೈಯ್ಯದವನಿಗೆ ದೇವರು ಮುಕ್ತಿಕೊಡನು, ಎಂದು ಭಾವ).

नित्यो बन्धु स्समस्त स्त्वमतिविहतिकृत् पूर्णकारुण्यवार्धिः
संकल्पेनैव सर्वप्रभु रखिलधरो वर्धमानोऽद्वितीयः ।
लक्ष्म्या भोग्यामृतादप्यधिकमधुरयैवानुकम्पी दृढो नः
स श्रीनारायणो न त्वितर इति विदामेव नित्योऽस्त्युपायः ॥ ३० ॥

ಮೂ.—ವರಿಕ್ಕಿನ್ರನನ್ ಪರ್ರ ಯಾವರ್ರೈಯೆನ್ರ್ ಮರ್ರೈಯುದನಿಲ್,
ವಿರಿಕ್ಕಿನ್ರದುಂ ಕುರಿಯೊನ್ರಾಲ್ ವಿನ್ರೈಯರ್ರೈ ಯಾದಲಿನ್ ನಾಂ,
ಉರ್ರೈಕ್ಕಿನ್ರ ನನ್ನೆರಿ ಓರುಂಪಡಿಹಳಿಲೋರ್ನ್ದು ಲಹಂ,
ದರಿಕ್ಕಿನ್ರ ತಾರಕನಾರ್ ತಹವಾಲ್ ದರಿಕ್ಕಿನ್ರನಮೋ ॥೩೧॥

(ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯಶೋಧನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಪರನ್ = ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನು, ಯಾವರ್ರೈ = ಯಾರನ್ನು, ವರಿಕ್ಕಿನ್ರನನ್ = ವರಿಸುವನು, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಮರ್ರೈಯುದನಿಲ್ = ವೇದದಲ್ಲಿ, ವಿರಿಕ್ಕಿನ್ರದುಂ = ವಿಸ್ತರಿಸಿದುದೂ (ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಆ ವರಣವು,) ವಿನ್ರೈಯರ್ರೈ = ಪಾಪಮಾಡಿರುವವರನ್ನು (ಅನಾದಿ ಕರ್ಮಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ವಿಷಯರಾದವರನ್ನು) ಕುರಿ-ಒನ್ರಾಲ್ = (ಯಾವುದಾದರೂ) ಒಂದು ವ್ಯಾಜದಿಂದ, (ನೆಪವೇಕೆಯೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿ ಬರಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವ) ಆದಲಿಲ್ = ಆದುದರಿಂದ, ನಾಂ = ನಾವು, ಉರ್ರೈಕ್ಕಿನ್ರ = (ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ) ಹೇಳಲ್ಪಡುವ, ನಲ್-ನೆರಿ = ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗವು, ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಉಪಾಯಗಳು) ಓರುಂಪಡಿಹಳಿಲ್ = (ನಿರ್ಣಯಮಾಡಬೇಕಾದ) ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ, (ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ) ಓರ್ನ್ದ್ = (ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ) ತಿಳಿದುಕೊಂಡು (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ ವಶೀಕರಣವೆಂದೂ ಅವುಗಳಿಂದ ವಶೀಕೃತನಾದ (ಭಗವಂತನೇ) ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು) ಉಲಹಂ = ಲೋಕಗಳನ್ನು (ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು), ದರಿಕ್ಕಿನ್ರ = ಧರಿಸುವ, ತಾರಕನಾರ್ = (ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ) ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವ ಭಗವಂತನ, ತಹವಾಲ್ = ಕರುಣೆಯಿಂದ, ದರಿಕ್ಕಿನ್ರನಮ್ = ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವೆವು, (ಉಜ್ಜೀವಿತರಾದೆವು), ಪ್ರಪತ್ತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವೆವು, (ಪರಮಪುರುಷ ವರಣವೂ ಸಹ ಪ್ರೀತಿರೂಪವಾದ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೆಂಬ ವ್ಯಾಜವಿಶೇಷಗಳ ಅಧೀನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯದ ವಶೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಇವೇ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯುಪಾಯವೇ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿಯೂ, ತಪ್ಪದೆ ಪೂರ್ಣ ಫಲ ಕೊಡುವುದೂ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಇದರಲ್ಲೇ ಅಭಿರುಚಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.)

त्रय्यन्ते 'वृणुते य मेव पर' इत्येतत् प्रपञ्चीकृतं
व्याजेनैव च केनचित् तदघिन स्तस्मात् वयं सत्पथम् ।
निर्धार्यासु च रीतिषूदित मिमं विज्ञाय विध्रस्य च ।
धर्तु स्तारयितु र्धृताः करुणयाऽभूम प्रतिष्ठापिताः ॥ ३१ ॥

ಮೂ.—ತಹವಾಲ್ ದರಿಕ್ಕಿನ್ರ ತನ್ನಡಿಯಾರ್‌ಹಳ್ಕೈ ತನ್‌ತರತ್ತಿಲ್,
ಮಿಹವಾದರಂಶೆಯ್ಯುಂ ಮೆಯ್ಯರುಳ್‌ವಿತ್ತಹರ್ ಮೆಯ್ಯುರೈಯಿನ್,
ಅಹವಾಯರಿಂದವರ್ ಆರಣನೀತಿ ನೆರಿಕುಲೈದಲ್,
ಉಹವಾರೆನವೆಂಗಳ್ ದೇಶಿಕರುಣ್ಮೈಯುರೈತ್ತನರೇ ||೩೨||

(ಪ್ರಭಾವವ್ಯವಸ್ಥಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ತಹವಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, (ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ) ದರಿಕ್ಕಿನ್ರ = ಆತ್ಮಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ, (ಉಪಾಯವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸಿದವರು) ತನ್-ಅಡಿಯಾರ್‌ಹಳ್ಕೈ = ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತರನ್ನು (ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನು) ತನ್-ತರತ್ತಿಲ್ = ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ, (ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಂದು ಭಾವ.) ಮಿಹ = ಹೆಚ್ಚು, ಆದರಂ = ಆದರಣೆಯನ್ನು, ಶೆಯ್ಯುಂ = ಮಾಡುವ, ಮೆಯ್-ಅರುಳ್ = ಅಮೋಘವಾದ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನಾದ, ವಿತ್ತಹರ್ = ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ), ಮೆಯ್-ಉರೈಯಿನ್ = ಸತ್ಯವಚನವಾದ ಚರಮಶ್ಲೋಕದ (ಅತಿ ದಯೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ "ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್........ಮಾಶುಚಃ" (ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವನ್ನು) ಅರ್ಥವನ್ನು, ಅಹವಾಯ್-ಅರಿಂದವರ್ = ತಾತ್ಪರ್ಯಸಹಿತ ಅರಿತವರು (ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು), ಆರಣ = ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ನೀತಿ-ನೆರಿ = ನೀತಿಮಾರ್ಗದ, ಕುಲೈದನ್ = ಭಂಗವನ್ನು, ಉಹವಾರ್ = ಅಂಗೀಕರಿಸರು. ಎನ = ಎಂದು, ಉಣ್ಮೈ = ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಉರೈತ್ತನರ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

(ಏಕದೇಶಿಗಳಾದ ಕೆಲವರಂತಲ್ಲದೆ, ಸ್ವತಃ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡದೆ, ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದುದೆಂಬುದು ಸಾರಾರ್ಥ).

कारुण्येनात्तसत्तान् स्वपदपरिचरान् स्वस्वभावप्रदाने
आधिक्येनादरं कुर्वत ऋतकरुणस्याद्भुतेहस्य शौरेः ।
सत्योक्तेस्सार्थभावप्रविद उपनिषन्नीतिमार्गस्य भङ्गं
नैवाङ्गीकुर्वते हीत्युपदिदिशुरिदं देशिकेन्द्रा यथार्थम् ॥ ३२ ॥

ಮೂ.—ಉಣ್ಮೈಯುರೈಕ್ಕು ಮರೈಹಳಿಲೋಂಗಿಯ ವುತ್ತಮನಾರ್,
ವಣ್ಮೈಯಳಪ್ಪರಿದಾದಲಿನ್ ವಂದ್ ಕಳಲ್‌ಪಣಿವಾರ್,
ತಣ್ಮೈಕಿಡಕ್ಕತ್ತರಮಳವೆನ್ರ ವಿಯಪ್ಪಿಲದಾಂ,
ಉಣ್ಮೈಯುರೈತ್ತನರೋರಸ್ವವಿರ ವುಯರ್‍ನ್ದನರೇ　　||೩೩||

(ಪ್ರಭಾವರಕ್ಷಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:–ಉಣ್ಮೈ = ಇದ್ದದ್ದಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ (ನಿಜಾಂಶವನ್ನು), ಉರೈಕ್ಕುಂ = ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುವ, ಮರೈಹಳಿಲ್ = ವೇದಗಳಲ್ಲಿ (ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ), ಓಂಗಿಯ = (ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಾಧಿಕನಾಗಿ) ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಡುವ, ಉತ್ತಮನಾರ್ = ಪುರುಷೋತ್ತಮನ (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ) ವಣ್ಮೈ = ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವು (ಪ್ರಭಾವವು), ಅಳಪ್ಪು-ಅರಿದ್ = ಅಳೆಯಲಾಗದದು, ಆದಲಿಲ್ = ಆದುದರಿಂದ (ಸಿದ್ಧೋಪಾಯದ ಮಹಿಮೆ ಇಷ್ಟೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿರುವುದರಿಂದ), ವಂದ್ = ಬಂದು (ಅಕಿಂಚನರಾಗಿಯೂ, ಅನನ್ಯಗತಿಕರಾಗಿಯೂ ಬಂದು), ಕಳಲ್-ಪಣಿವಾರ್ = ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವರ (ಪ್ರಪನ್ನರ), ತಣ್ಮೈ = ಕೀಳುತನವು (ಜಾತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಿರಬಹುದಾದ ಕೀಳುತನ), ಕಿಡಕ್ಕ = ಇದ್ದರೂ ಸಹ (ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಹಾನಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಪ್ರಭಾವದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಭಗವಂತನಭಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ನ್ಯೂನತೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ) ತರಂ = ಪ್ರಭಾವವು, ಅಳವ್-ಎನ್ರ = ಅಳತೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಎಂಬ, ವಿಯಪ್ಪು = ಮಾತು (ಶಬ್ದವು) ಇಲದಾಂ = ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು (ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದುದು), ಉಣ್ಮೈ = (ಭಾಗವತರ ಪ್ರಭಾವವು ಅಳೆಯಲಾಗದು ಎಂಬ) ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು, ಉಯರ್‍ನ್ದನರ್ = (ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ) ಅಧಿಕರಾದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು, ಓರಂ-ತವಿರ = ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದೆ (ದೋಷವುಳ್ಳ ಭಾಗವತರು, ದೋಷವಿಲ್ಲದ ಭಾಗವತರೆಂದಾಗಲೀ, ಈತ ಮಂದಾಧಿಕಾರಿ, ಈತ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದಾಗಲೀ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಡದೆ ಕೇವಲ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ) ಉರೈತ್ತನರ್ = ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸಿದರು.

वेदान्तेषु यथार्थवादिषु परस्योक्तस्य पुंसोऽपरि-
च्छेद्यं तन्महिमेत्युपागतवतां पादाश्रितानां सताम् ।
नैच्ये सत्यपि मेयताविरहितो भाति प्रभावस्त्विति
स्वाचार्या इह पक्षपातरहिता स्तत्त्वं महान्तोऽब्रुवन्　　॥ ३३ ॥

ಮೂ.—ಉಯರ್‌ನ್ದನನ್ ಕಾವಲನಲ್ಲಾರ್‌ಕ್ಕುರಿಮೈ ತುರಂದುಯಿರಾಯ್
ಮಯರ್‌ನ್ದಮೈ ತೀರ್‌ನ್ದು ಮತ್ತೋರ್‌ವ್ೞಿಯಿನ್ರಿ ಯಡೈಕ್ಕಲ
ಮಾಯ್, ಪಯನ್ದವನ್ನಾರಣನ್ ಪಾದಂಗಳ್‌ಶೇರ್‌ನ್ದು ಪ್ಳ
ವಡಿಯಾರ್, ನಯನ್ದಕುತ್ತೇವಲೆಲ್ಲಾಂ ನಾಡು ನಲ್ಮನುವೋ
ದಿನಮೇ ॥೩೪॥

(ಮೂಲಮಂತ್ರಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಉಯರ್‌ನ್ದ ನ್ನ = (ಸರ್ವಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವದಿಂದಲೂ, ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕತನದಿಂದಲೂ) ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ, ಕಾವಲನ್ = ರಕ್ಷಕನಾದ (ಸರ್ವಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗಿಂತ) ಭಗವಂತನಿಗಿಂತ, ಅಲ್ಲಾರ್‌ಕ್ಕ = ಅನ್ಯರಿಗೆ, ಉರಿಮೈ = ಶೇಷನಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು, ತುರನ್ದು = ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು (ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೇ ಶೇಷನಾಗಿ ಅನ್ಯರಿಗಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದು (ಇದರಿಂದ ಅಕಾರಾರ್ಥ ಮಕಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು), ಉಯಿರಾಯ್ = ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ (ಅಣುಪರಿಮಾಣತ್ವ, ಜ್ಞಾನತ್ವ, ಜ್ಞಾನ ಗುಣಕತ್ವಾದಿರೂಪವಾದ ಮಕಾರಾರ್ಥದ ಪರಾಮರ್ಶದಿಂದ (ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯುವನಾಗೆಂಬ ಮಕಾರಾರ್ಥ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು) ಮಯರ್‌ನ್ದಮೈ = (ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳಾದ) ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ತೀರ್‌ನ್ದು = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಮತ್ತು-ಓರ್-ವ್ೞಿ-ಇನ್ರಿ = ಬೇರೆ ಒಂದು ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ (ಅತ್ಯಂತ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಬೇರೊಂದುಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ) ಅಡೈಕ್ಕಲಂ-ಆಯ್ = ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವೆಂದು ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು (ನಮಃ ಎಂಬುದರ ಮೂರರರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು), ಪಯನ್ದವನ್ = ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ನಾರಣ್ಣ = ನಾರಾಯಣನ, ಪಾದಂಗಳ್ = ಅಡಿಗಳನ್ನು, ಶೇರ್‌ನ್ದು = ಸೇರಿ (ಉಪಾಯವನ್ನಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ), ಪ್ೞವಡಿಯಾರ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು, ನಯನ್ದ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ, ಕುತ್ತೇವಲೆಲ್ಲಾಂ = ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನಾಡು = ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ನಲ್-ಮನು = ಉತ್ತಮವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು, ಓದಿನಮೆ = (ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮುಖದಿಂದ) ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಓದಿ ಅರಿತಿರುವೆನಲ್ಲವೆ :

(ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೇ ನಾವು ದಾಸರು, ಇತರರಿಗಲ್ಲ ಎಂಬರಿವಿನಿಂದ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದವರಾಗಿ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳೇ ಶರಣು ಎಂದು ಅವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಸಂಗಡ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಿಧ ಕೈಂಕರ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುವರೆಂಬರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಂತ್ರವಾದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವರ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಅರ್ಥಸಮೇತ ಅರಿತೆವು ಎಂದು ಭಾವ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಪಾದಿತವಾದ

ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯತ್ರಯಪಕ್ಷದಲ್ಲೇ ತಮಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ತತ್ವ ಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಸಂಗ್ರಹವಿದು).

श्रेष्ठात् त्रातुः परेषां परिचरण मिहापास्य लब्धात्मबोधाः
धूताहंताभिमाना अनितरगतयो रक्ष्यभूताः प्रपन्नाः ।
स्रष्टु र्नारायणस्य स्थिरफलदपदौ नित्यसूर्याप्तसेवाः
प्रीत्या सर्वा लभन्ते त्विति नु विशदयन्तं मनुं ह्यभ्यसिष्म ॥ ३४ ॥

ಮೂ.—ಓದುಮಿರಂಡೈ ಯಿಶೈನ್ದ ಅರುಳಾಲುದವುಂತಿರುಮಾಲ್,
ಪಾದಮಿರಂಡುಂ ಶರಣೆನಪ್ಪತ್ತಿ ನಂಪಂಗಯತ್ತಾಳ್,
ನಾದನೈ ನಣ್ಣಿನಲಂ ತಿಹಳ್ನಾಟ್ಟಿಲಡಿಮೈಯೆಲ್ಲಾಂ,
ಕೋದಿಲುಣರ್ತ್ತಿಯುಡನ್ ಕೊಳ್ಳುಮಾರು ಕುರಿತ್ತನಮೇ॥೩೫॥

(ದ್ವಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಓದುಂ = (ಕಠವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ) ಓದಲ್ಪಡುವ, ಇರಂಡೈ = (ಪೂರ್ವಖಂಡ, ಉತ್ತರಖಂಡ) ಎರಡನ್ನೂ, ಇಶೈಂದ್ = ಒಂದಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಅರುಳಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ಉದವುಂ = ಒದಗುವಂತಹ (ಒಂದು ಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಎಂದು ದಯವಿಟ್ಟು ವಿಧಿಸುವ), ತಿರು-ಮಾಲ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಮೋಹವುಳ್ಳ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಪಾದಂ-ಇರಂಡುಂ = ಎರಡಡಿಗಳನ್ನೂ, ಶರಣ್-ಎನ-ಪತ್ತಿ = ಶರಣು ಎಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿ (ಉಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿದು), (ಇದಿಷ್ಟೂ ಪೂರ್ವಖಂಡದರ್ಥ) ನಂ = ನಮ್ಮ, ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್ = ಕಮಲವಾಸಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ನಾತನೈ = ವಲ್ಲಭನನ್ನು (ನಾರಾಯಣನನ್ನು) ನಣ್ಣಿ = (ದೇಶವಿದೇಶದಲ್ಲಿ) ಸಮೀಪಿಸಿ, ನಲಂ = ಆನಂದವು, ತಿಹಳ್ = ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ, ನಾಟ್ಟಿಲ್ = ನಾಡಿನಲ್ಲಿ (ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ) ಅಡಿಮೈಯೆಲ್ಲಾಂ = (ಮಾಡುವ) ಎಲ್ಲಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಕೋದು-ಇಲ್ = ದೋಷವಿಲ್ಲದಂತೆ, (ಸ್ವಾರ್ಥಕರ್ತೃತ್ವಭೋಕ್ತೃತ್ವ ಭ್ರಾಂತಿರೂಪದೋಷರಹಿತವಾದ) ಉಣರ್ತಿ-ಉಡನ್ = ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಅನುಭವಸಹಿತ (ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದೊಂದಿಗೆ) ಕೊಳ್ಳುಮಾರು = ಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಕುರಿತ್ತನಂ = (ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಲು) ಪಡೆದೆವು (ತಿಳಿದೆವು).

एकीकृत्य त्वधीतं द्वय मतिकरुणालभ्यलक्ष्मीप्रियाळोः
पादाबेवा वितारा विति शरण मुपेत्याऽस्मदब्जालयायाः ।

नाथं संप्राप्य चानन्दधुभरितपरव्योम्नि कैङ्कर्यपूर्तिं
निर्दुष्टां ब्रम्हपूर्णानुभवनसहितां चाप्तिरीतिं ब्रुवैम ॥ ३५ ॥

ಮೂ.—ಕುರಿಪ್ಪುಡನ್ ಮೇವುಂ ದರುಮಂಗಳಿನ್ರಿಯುಙ್ಗೋವಲನಾರ್,
ವೆರಿತ್ತುಳವಕ್ಕழಲ್ ಮೆಯ್ಯರಣೆನ್ರು ವಿರೈಂದಡೈಂದ್,
ಪಿರಿತ್ತ ವಿನೈತ್ತಿರಳ್ ಪಿನ್‌ತೊಡರಾವಹೈ ಅಪ್ಪೆರಿಯೋರ್,
ಮರಿಪ್ಪುಡೈ ಮನ್ನರುಳ್ ವಾಶಕತ್ತಾಲ್ ಮರುಳತ್ತನಮೇ ॥೩೬॥

(ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಕುರಿಪ್ಪ್-ಉಡನ್ = ಸಾವಧಾನದಿಂದ, ಮೇವುಂ = ಅನುಷ್ಠಿಸತಕ್ಕ, ದರುಮಂಗಳ್-ಇನ್ರಿ = (ಕರ್ಮ-ಜ್ಞಾನ-ಭಕ್ತಿಯೋಗರೂಪಗಳಾದ) ಉಪಾಯಾಂತರಗಳಿಲ್ಲದೆ (ಅಕಿಂಚನರಾಗಿರುವವರನ್ನು ಬಿಡದೆ ರಕ್ಷಿಸುವನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾದ), ಅ. ಕೋವಲನಾರ್ =("ಪರಿತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ........" ಎಂದು ಅವತರಿಸಿಬಂದ) ಆ ಗೋಪಾಲವೇಷಧರಿಸಿದ್ದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ವೆರಿ = ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ, ತುಳವ= ತುಲಸಿಯ ಸಹಿತವಾದ, ಕழಲ್ = ಪಾದಗಳು, ಮೆಯ್ = ಸತ್ಯವಾಗಿ, ಅರಣ್ = ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವು, ಎನ್ರು = ಎಂದು (ಪ್ರಧಾನವಾದ ಉಪಾಯವೆಂದು), ವಿರೈಂದ್ = ನಂಬಿ (ಪೂರ್ಣವಾಗಿ) ಅಡೈಂದ್ =(ಅವನ್ನೇ) ಶರಣುಹೊಂದಿ, ಪಿರಿತ್ತ = ನಮ್ಮಿಂದ ಬಿಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ (ನಾಶಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ವಿನೈ-ತಿರಳ್ = ಪಾಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪಿನ್-ತೊಡರಾ-ವಹೈ = ತಿರುಗಿಯೂ ಬಂದು ಸೇರದಂತೆ (ಮಾಡಿ), ಅ-ಪೆರಿಯೋರ್ = ಆ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಮರಿಪ್ಪ್-ಉಡೈ = ವಶೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ಮನ್ = ದೃಢವಾದ, ಅರುಳ್ =(ಭಗವಂತನ) ದಯೆಯ, (ಪ್ರವಾಹದಂತಿರುವ) ವಾಶಕತ್ತಾಲ್ =("ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾ ಶುಚಃ") ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾದ ವಾಣಿಯಿಂದ, ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವೇ, ಅತ್ತನಂ = ಇಲ್ಲದವರಾದೆವು, (ಅಜ್ಞಾನವು ತೊಲಗಿ, ಅದರಿಂದ ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಭರರಾಗಿಯೂ, ಸದಾ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿಯೂ ಆದೆವು ಎಂದು ಭಾವ).

कर्मानुष्ठेय मेकायनसहित मृते गोपरूपस्य विष्णोः
विश्वस्ता रक्षितारौ सुरभिततुलसीयुक्पदा वित्युपेत्य ।
कृत्स्नं पापं विनष्टं पुनरपि च यथा नानुगच्छेत् परस्य
धूताज्ञाना वशीकृत्यतिकुशलकृपापूर्णवाचा बभूम ॥ ३६ ॥

ಮೂ.—ಮರುಳತ್ತದೇಶಿಕರ್ ವಾನುಹಪ್ಪಾಲಿನ್ದ ವೈಯಮೆಲ್ಲಾಂ,
ಇರುಳತ್ತಿರೈವನಿಣೈಯಡಿ ಪೂಣ್ಡಿಡವೆಣ್ಣುದಲಾಲ್,
ತೆರಳುತ್ತ ಶೆನ್ದೊಳ್ಳಿಲ್ ಶೆಲ್ವಂ ಪೆರುಹಿಚ್ಚಿರಂದವರ್ಪಾಲ್,
ಅರಳುತ್ತ ಶಿಂದೈಯಿನಾಲಳಿಯಾ ವಿಳಕ್ಕೇತ್ತಿನರೇ ॥೩೭॥

(ಆಚಾರ್ಯಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವು, ಅತ್ತ = ಇಲ್ಲದ, ದೇಶಿಕರ್ = ಆಚಾರ್ಯರು (ಶ್ರೀ ನಾಥಮುನಿ ಮೊದಲಾದವರು), ವಾನ್-ಉಹಪ್ಪಾಲ್ = ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಂದ, ಇಂದ = ಈ, ವೈಯ್ಯಮೆಲ್ಲಾಂ = (ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿರುವ) ಲೋಕದ ಚೇತನರೆಲ್ಲಾ, ಇರುಳ್-ಅತ್ತ್ = ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೊರೆದು, ಇರೈಯವನ್ = ಪರಮಶೇಷಿಯಾದ) ಶ್ರೀಕಾಂತನ, ಇಣೈ-ಅಡಿ = ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸುಂದರವಾದ ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪೂಣ್ಡಿಡ = ಪಡೆದು (ಶರಣುಹೊಕ್ಕು ಉಜ್ಜೀವಿಸಬೇಕೆಂದು), ಎಣ್ಣುದಲಾಲ್ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ, ಅರುಳ್-ಉತ್ತ = ದಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಶಿಂದೈಯಿನಾಲ್ = ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ತೆರುಳ್-ಉತ್ತ = (ಸ್ವಪರವಿವೇಕ) ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಶೆನ್ದೊಳ್ಳಿಲ್ = ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯವೆಂಬ (ಕೇವಲ ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾದ), ಶೆಲ್ವಂ = ಸಂಪತ್ತು, ಪೆರುಹಿ = ಹರಿದು (ಹೆಚ್ಚಿ), ಶಿರಂದವರ್ಪಾಲ್ = ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರ ಹತ್ತಿರ (ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಖ್ಯಾತರಾದವರಲ್ಲಿ), ಅಳಿಯಾ = ಅಳಿಯದ (ನಾಶವಾಗದ), ವಿಳಕ್ಕ್ = ದೀಪವನ್ನು (ಸಂಪ್ರದಾಯ ದೀಪವನ್ನು), ಏತ್ತಿನರೇ = ಉರಿಸಿದರಲ್ಲವೆ? (ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯುವರೆಗೂ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು).

निर्मोहा देशिकेन्द्राः परमपदमहालिप्सया सर्वलोकाः
निर्मोहा श्शेषिणोऽङ्घ्रिद्वयमिति शरणं प्राप्नुयु श्चिन्तयित्वा ।
कारुण्यैकार्द्रचित्ता स्सुमतिसहितकैङ्कर्यसम्पत्समृद्ध्या
श्रेष्ठेष्वारोपयन् तं व्यपगतविहतिं सम्प्रदायप्रदीपम् ॥ ३७ ॥

ಮೂ.—ಏತ್ತಿ ಮನತ್ತೆೞಿಲ್ ಞಾನವಿಳಕ್ಕೈ ಯಿರುಳನೈತ್ತುಂ,
ಮಾತ್ತಿನವರ್ಕ್ಕೊರುಕೈಮ್ಮಾರು ಮಾಯನುಂ ಕಾಣಕಿಲ್ಲಾರ್,
ಪೋತ್ತಿಯುಹಪ್ಪದುಂ ಪುನ್ದಿಯಿಲ್‌ಕೊಳ್ವದುಂ ಪೊಂಗುಪುಹೞ್
ಶಾತ್ತಿವಳರ್‌ಪ್ಪದುಂ ಶತ್ತಲ್ಲವೋ ಮುನ್ನಂ ಪೆತ್ತದರ್ಕ್ಕೇ ॥೩೮॥

(ಶಿಷ್ಯಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :– ಮನತ್ತು (ಶಿಷ್ಯನ) ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಎೞಿಲ್ = ಉಜ್ವಲವಾಗಿ, ಜ್ಞಾನವಿಳಕ್ಕೈ = ಜ್ಞಾನವೆಂಬ (ತತ್ವಹಿತಪುರುಷಾರ್ಥವಿಷಯವಾದ, ಯಥಾರ್ಥವಾದ) ದೀಪವನ್ನು, ಏತ್ತಿ = ಉರಿಸಿ (ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿ,) ಇರುಳ್. ಅನೈತ್ತುಂ = (ಅಜ್ಞಾನ, ಅನ್ಯಥಾಜ್ಞಾನ, ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನವೆಂಬ) ಎಲ್ಲಾ ಅಂಧಕಾರವನ್ನೂ, ಮಾತ್ತಿನವರ್ಕ್ಕ = ನಾಶಮಾಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಓರ್-ಕೈಮಾರು = ಒಂದು ಉಪಕಾರವನ್ನು, ಮಾಯನುಂ = ಆಶ್ಚರ್ಯವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ (ಚರಮಶ್ಲೋಕವನ್ನುಪದೇಶಿಸಿದ) ಭಗವಂತನೂ, ಕಾಣಕಿಲ್ಲಾರ್ = ಕಾಣಲಸಮರ್ಥನು, ಪೋತ್ತಿ = (ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು) ಸ್ತುತಿಸಿ, ಉಹಪ್ಪದುಂ = ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದೂ, (ವಾಚಿಕಸೇವಾ) ಪುನ್ದಿಯಿಲ್ = ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ವದುಂ = ಧ್ಯಾನಮಾಡುವುದೂ (ಮಾನಸಸೇವಾ), ಪೊಂಗು = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ, ಪುಹೞ್ = ಆಚಾರ್ಯರ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಶಾತ್ತಿ = ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ, ವಳರ್‌ಪ್ಪದುಂ = ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೂ, (ಇವೆಲ್ಲವೂ) ಮುನ್ನಂ = ಹಿಂದೆಯೇ, ಪೆತ್ತದರ್ಕ್ಕ = (ಆಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಪಡೆದ ಮಹಾಲಾಭಕ್ಕೆ) ಪಡೆದುದಕ್ಕೆ, ಶತ್ತು-ಅಲ್ಲವೋ ? = ಅತ್ಯಲ್ಪವಲ್ಲವೇ ? (ಅದು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವಾಗಲಾರದು, ಆದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಕಾರ್ಯವು).

प्रौढज्ञानप्रदीपं श्रितमनसि समारोप्य सर्वान्धकार-
प्रध्वस्तु र्देशिकस्य प्रतिकृति मुचितां कर्तु मेकां न विद्यात् ।
अत्याश्चर्यक्रियोऽपि स्तुतित उपचितानन्दतादान मन्त:
कीर्तेः संवर्धितायाः प्रकटनमपि किं प्राक् तदास्य नाल्पम् ? ॥ ३८ ॥

ಮೂ.—ಮುನ್‌ಪೆತ್ತ ಞಾನಮುಂ ಮೋಹಮ್ತುರಕ್ಕಿಲುಂ ಮೂನ್ರುರೈಯಿಲ್
ತಣ್ಪತ್ತ ತನ್ಮೈಯುಂ ತಾೞ್ನ್ದವರ್ಕ್ಕೀಯುಂ ತನಿತ್ತಹವುಂ,
ಮನ್‌ಪತ್ತಿನಿನ್ರವಹೈ ಯುರೈಕ್ಕಿನ್ರ ಮರೈಯವರ್‌ಪಾಲ್,
ಶಿಪ್ಪತ್ತಿಯೆನ್ಪಯನ್ ಶೀರರಿವೋರ್ಕ್ಕಿವೈ ಶೆಪ್ಪಿನಮೇ ॥೩೯॥
(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಮುನ್ = ಮೊದಲು (ಜಾಯಮಾನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ), ಪೆತ್ತ-ಜ್ಞಾನಮುಂ = (ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ) ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, (ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ವಿವೇಕವನ್ನೂ) ಮೋಹಂ = ಅಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ತುರಕ್ಕಿಲುಂ = ಬಿಡುವುದನ್ನೂ (ದುರ್ವಾದಿಗಳಿಂದ ಕಲಕಲ್ಪಟ್ಟು ಉಂಟಾದ ಮೋಹನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ) ಮೂನ್ರು-ಉರೈಯಿಲ್ = ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲೂ, ತಣ್ಪು = ಅಪಕರ್ಷವು, ಅತ್ತ = ಇಲ್ಲದ (ಅನ್ಯಶೇಷತ್ವ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾದಿರೂಪವಾದ ಅಪಕರ್ಷವಿಲ್ಲದ) ತನ್ಮೈಯುಂ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ತಾೞ್ನ್ದವರ್ = ಅಕಿಂಚನರಾದ (ನಮಗೆ) ವರಿಗೆ, ಈಯುಂ = ಕೊಡಲ್ಪಡುವ, ತನಿ = ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ (ಅನುಪಮವಾದ) ತಹವುಂ = ದಯೆಯನ್ನೂ, (ಅಥವಾ ತಣ್ಪತ್ತತನ್ಮೈಯುಂ = ಮೂಲಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನೂ. ತಾೞ್ನ್ದವರ್ಕ್ಕೀಯುಂ = ಉಪಾಯಾಂತರಸ್ಥಾನಕೃಪೆಯನ್ನೂ ಅಂದರೆ ದ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನೂ) ಮನ್-ಪತ್ತಿ ರಾಜನನ್ನು (ಭಗವಂತನನ್ನು) ಶರಣುಹೊಂದಿ, ನಿನ್ರ-ವಹೈಯುಂ = ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ (ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತನಾಗಿಯೂ, ಶೋಕರಹಿತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೀತಿ, ಇದರಿಂದ ಚರಮಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ). ಉರೈಹಿನ್ರ = ಹೇಳುವ, ಮರೈಯವರ್ ಪಾಲ್ = ವೇದವನ್ನೇ (ನಿರೂಪಕವೆಂದು) ಉಳ್ಳವರ ಹತ್ತಿರ, (ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ) ಶೀರ್-ಅರಿವೋರ್ಕ್ಕು = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾನುಭವಾದಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವವರಿಗೆ, (ಆಸ್ತಿಕರಿಗೆ) ಇವೈ = ಇವನ್ನು (ಈ 32 ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವುವನ್ನು) ಶೆಪ್ಪಿನಂ = ಹೇಳಿದೆವು, ಶಿ-ಪತ್ತಿ-ಎನ್‌ಪಯನ್ = ಅಲ್ಪ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿರೂಪಣೆಯಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? (ಮುನ್ಪೆತ್ತ ಜ್ಞಾನಮುಂ = ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸವನ್ನೂ, ಮೋಹಂತುರಕ್ಕಲುಂ = ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಪ್ರಾವಣ್ಯರೂಪಮೋಹದ ನಿದ್ರೆಯೂ ಎಂದು, ಪಾಠಭೇದವುಂಟು. ತನ್ಪೆತ್ತ ತನ್ಮೈಯುಂ = ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಅರಿಯುವುದರಿಂದ ಪಡೆದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಎಂದೂ ಪಾಠವುಂಟು).

ज्ञानं पूर्वोपलब्धं त्यजन ममतिताया रहस्यत्रयेऽत्र
त्यक्तात्मीयापकर्षत्वमपि विनतदेयां दयां चाद्वितीयाम् ।
गाढानेकप्रकारं विशदकरणाम्नायविद्देशिकेभ्यः
लिप्सून् प्रत्यभ्यदध्म श्रिय मखिलविधां क्षुद्रदान् प्रत्यलं नः ॥ ३९ ॥

ಮೂ.—ಶೆಪ್ಪಚ್ಚೆವಿಕ್ಕಮುದೆನ್ನತ್ತಿಹ್ಳುಂ ಶೆೃ್ಳುಂಗುಣತ್ತ್,
ತಪ್ಪತ್ತವರ್ಕ್ಕತ್ತಾಮೇಯುಹಂದ್ ತರುಂತಹವಾಲ್,
ಒಪ್ಪತ್ತ ನಾನ್ಮರೈಯುಳ್ಳಕ್ಕರುತ್ತಿಲುರೈತ್ತುರೈತ್ತ,
ಮುಪ್ಪತ್ತಿರಂಡಿವೈ ಮುತ್ತಮಿಳ್ಳ್ ಶೇರ್ನ್ದ ಮೊಳ್ಳಿತ್ತಿರುವೇ ॥೪೦॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಶೆಪ್ಪ = ಹೇಳಿದಮಾತ್ರದಿಂದ, (ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದೆ) ಶೆವಿಕ್ಕ್ = (ಕೇಳುವವರ) ಕಿವಿಗಳಿಗೆ, ಅಮುದ್-ಎನ್ನ = ಅಮೃತದಂತೆ, ತಿಹ್ಳುಂ= ಬೆಳಗುವ, (ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ) ಶೆೃ್ಳುಂ-ಗುಣತ್ತ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ, ತಪ್ಪ್-ಅತ್ತವರ್ಕ್ಕ = ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, (ಶಮದಮಾದಿ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಕ್ರೋಧಾದಿ ದುರ್ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಸಚ್ಛಿಷ್ಯರಿಗೆ), ತಾಮೇ-ಉಹನ್ದ್ = ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟವರಾಗಿ, ತರುಂ = (ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು) ಕೊಡುವ, ತಹವಾಲ್ =(ಭಗವದ್ಭಾಗವತರ) ದಯೆಯಿಂದ, ಒಪ್ಪ್-ಅತ್ತ=ಅನುಪಮವಾದ, ನಾಲ್-ಮರೈ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ, ಉಳ್ಳ = ಅಂತರಂಗವಾದ, ಕರುತ್ತಿಲ್ = ತಾತ್ಪರ್ಯದಲ್ಲಿ, (ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ) ಉರೈತ್ತ್ = (ಭಗವದ್ಭಾಗವತರ ಕೃಪೆಯಿಂದ) ಬಹಳ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉರೈತ್ತ = ಹೇಳಿದ, ಇವೈ-ಮುಪ್ಪತ್ತ್-ಇರಂಡುಂ = ಈ ಮೂವತ್ತೆರಡೂ (ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪಾಶುರಗಳೂ) ಮುತ್ತಮಿಳ್ಳ್-ಶೇರ್ನ್ದ = ಮೂರುವಿಧ ತಮಿಳು ಕವಿತೆಯ ಗುಣಗಳೂ (ವಕ್ತೃ, ವಾಚ್ಯ-ವಚನವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೂ, ಅಥವ ಶಬ್ದಸೌಷ್ಠವ, ಅರ್ಥಸೌಷ್ಠವ, ಗಾನಯೋಗ್ಯತೆಯೂ, ಈ ಮೂರು ಉಳ್ಳ) ಮೊಳ್ಳಿಕ್ಕ = ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಗೆ, ಶ್ರೀರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವೆಂಬ ದಿವ್ಯಪ್ರಬಂಧಸೂಕ್ತಿಗೆ) ತಿರುವೇ = ಕಾಂತಿದಾಯಕವು, (ಮಣಿಪ್ರವಾಳರೂಪವಾದ ಈ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಕಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಭಾವ).

उक्ताः कर्णसुधावहा गुणवतां दोषै र्विमुक्तात्मनां
सन्तुष्य स्वय मेव चात्मसमताकार्यात्मकारुण्यतः ।
सारार्थं चतुरागमेष्वसदृशेष्वालोड्य गूढं मुहुः
द्वात्रिंशन्महिता इमा स्त्रिगुणिता गाथा हि सूक्तिश्रियः ॥ ४० ॥

ಮೂ.—ಪುರುಡನ್ ಮಣಿವರಮಾಹಪ್ಪೊನ್ನಾಮೂಲ ಪ್ಪಿರುಕಿರುತಿಮರು ವಾಹವಾಸ್ತ್ತಣ್ಡಾಹ, ತೆರುಳ್ ಮರುಳ್ವಾಳ್ ಮರೈವಾಹಆಂಗಾ ರಂಗಳ್ ಶಾರ್ಗಂ ಶಂಗಾಹ ಮನಂತಿಗಿರಿಯಾಹ, ಇರುಡೀಕಂ ಗಳೀರೈನ್ದುಂ ಶರಂಗಳಾಹ, ಇರುಬೂತಮಾಲೈ ವನಮಾಲೈ ಯಾಹ, ಗರುಡನುರುವಾಮರೈಯಿನ್ ಪೊರುಳಾಂ ಕಣ್ಣನ್ ಕರಿಗಿರಿಮೇಲ್ ನಿನ್ರನೈತ್ತುಂ ಕಾಕ್ಕಿನ್ರಾನೇ ॥೪೧॥

(ತತ್ವತ್ರಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಪುರುಡನ್ = ಪುರುಷನು. (ಜೀವನು) ಮಣಿ-ವರಂ-ಆಹ = ಕೌಸ್ತುಭ ವಾಗಿಯೂ, (ಜೀವತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಯು ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿರೂಪ ವಿಗ್ರಹಯುಕ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯೊಡನೆ ಅಭೇದವನ್ನು "ಪುರುಡರ್ಮಣಿವರಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.) ಪೊನ್ರಾ = ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಮೂಲ-ಪಿರು ಕಿರತಿ = ಪ್ರಕೃತಿತತ್ವವು, ಮರು-ಅಹ = ಶ್ರೀವತ್ಸವಾಗಿಯೂ, ಮಾನ್ = ಮಹತ್ತ ತ್ವವು, ತಂಡ್-ಆಹ = ದಂಡಾಕಾರವಾದ ಗದೆ (ಕೌಮೋದಕಿ)ಯಾಗಿಯೂ, ತೆರುಳ್ = ಜ್ಞಾನ, ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನ, (ಇವು) ವಾಳ್ = ಕತ್ತಿ (ನಂದಕ) ಯಾಗಿಯೂ, ಮರೈವು-ಆಹ = (ಆ ಕತ್ತಿಯಿಡುವ) ಒರೆಯಾಗಿಯೂ, ಆಂಕಾರಂಗಳ್ = ಅಹಂಕಾರಗಳು (ಸಾತ್ವಿಕ + ತಾಮಸಗಳು) ಶಾಙ್ಗಂ = ಶಾಙ್ಗವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸಾಗಿಯೂ, ಶಂಗ - ಆಹ = ಶಂಖ (ಪಾಂಚಜನ್ಯ) ವಾಗಿಯೂ, ಮನಂ = ಮನಸ್ತತ್ವವು, ತಿಕಿರಿ-ಆಹ = ಚಕ್ರ (ಸುದರ್ಶನ) ವಾಗಿಯೂ, ಇರುಡೀ ಕಂಗಳ್ = ಹೃಷೀಕಗಳು (ಇಂದ್ರಿಯಗಳು) ಈರ್-ಐಂದುಂ = ಹತ್ತೂ, ಶರಂಗಳ್-ಆಹ = ಬಾಣಗಳಾಗಿಯೂ, ಇರು-ಬೂತ-ಮಾಲೈ = ಎರಡು ವಿಧ ಭೂತಗಳು-(ತನ್ಮಾತ್ರೆಯೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಆಕಾಶಾದಿಗಳೆಂದು ಸ್ಥೂಲವೂ ಆದ) ವನಮಾಲೈ-ಆಹ = ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಮಾಲಿಕೆಯಾಗಿಯೂ, ಗರುಡನ್ = ಗರುಡನ, ಉರು-ಆಂ = ರೂಪವಾಗಿರುವ, ಮರೈಯಿನ್ = ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ, ಪೊರುಳ್-ಆಂ = ಸಾರ ಭೂತನಾಗಿರುವ, ಕಣ್ಣರ್ = ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, (ಮೇಲಿನ ಸರ್ವತತ್ವಗಳೂ ತನಗೆ ಅಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಾದಿರೂಪಗಳಾಗಿ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತನಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಭಾವ) ಕರಿಗಿರಿಮೇಲ್ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ರು = ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ, ಅನೈತ್ತುಂ = ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ, ಕಾಕ್ಕಿನ್ರಾನ್ = ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

जीवात्मा कौस्तुभत्वं प्रकृति रविहति लाँछनत्वं महच्च

तत्वं कौमोदकीत्वं मति रमति रुभे चासितां कोशतां च ।

तत्राहंकारयुग्मं क्रमत उपगतं शार्ङ्गतां शङ्खतां च
स्वान्तं चक्रस्वरूपं दशविधकरणान्यप्यवापु श्शरत्वम् ॥ १ ॥
सम्भूताद्यां मालां धरति वनमालेत्यभिधया
प्रकारेणैवं हि प्रभु रखिलतत्वानि विधरन् ।
गरुत्मद्रूपात्तश्रुतिनिकरसारार्थविषय:
समस्तं श्रीकृष्ण: करिशिखरिसुस्थ स्समवति ॥ ४१ ॥

ಮೂ.—ಆರಾದವರುಳಮುದಂ ಪೊದಿನ್ದ ಕೋಯಿಲ್, ಅಂಬುಯತ್ತೋ ನಯೊೋತ್ತಿಮನ್ನರ್ಕ್ಕಳಿತ್ತ ಕೋಯಿಲ್, ತೋರಾದತನಿವೀರನ್ ತೊೞುದ ಕೋಯಿಲ್, ತುಣ್ಯೆಯಾನ ವೀಡಣರ್ಕ್ಕುತ್ತುಣ್ಯೆಯಾಂ ಕೋಯಿಲ್, ಶೇರಾದ ಪಯನೆಲ್ಲಾಂ ಶೇರ್ಕ್ಕುಂ ಕೋಯಿಲ್, ಶೆೞುಮರೈಯಿನ್ ಮುದಲೆೞುತ್ತುಚ್ಚೇರ್ನ್ದಕೋಯಿಲ್, ತೀರಾದವಿನ್ಯೆಯನೈತ್ತುಂ ತೀರ್ಕ್ಕುಂ ಕೋಯಿಲ್, ತಿರುವರಂಗ ಮೆನತ್ತಿಹೞುಂಕೋಯಿಲ್ ತಾನೇ ॥೪೨॥

(ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಆರಾದ=(ಎಷ್ಟು ಸೇವೆಮಾಡಿದರೂ) ತೃಪ್ತಿಯಾಗದ, ಅರುಳ್= ದಯೆಯೆಂಬ, ಅಮುದಂ=ಅಮೃತವು (ಕರುಣೆಯೇ ತಾನು ಸಂಸಾರ ಸಂತಪ್ತರಾದವರಿಗೆ ಸಂಜೀವನದಂತೆ ರಂಗನಾಥ ರೂಪವಾದ ಅಮೃತವು) ಪೊದಿಂದ = ತುಂಬಿರುವ, ಕೋಯಿಲ್ = ದಿವ್ಯವಿಮಾನವು, ಅಂಬುಯತ್ತೋನ್ = ಅಂಬುಜಾಸನನು (ಬ್ರಹ್ಮನು) ಅಯೋತ್ತಿ-ಮನ್ನರ್ಕ್ಕ=ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜರಿಗೆ, ಅಳಿತ್ತ = ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ, (ಕೊಟ್ಟ) ಕೋಯಿಲ್=ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವು, ತೋರಾದ=ಯಾರಿಗೂ ಸೋಲದ, ತನಿ=ಅಸಮಾನನಾದ, ವೀರ್ರ=ವೀರನು (ಶ್ರೀರಾಮನು) ತೊೞುದ= ಪೂಜಿಸಿದ, ಕೋಯಿಲ್=ವಿಮಾನವು, ತುಣ್ಯೆಯಾನ=ಸಹಾಯಮಾಡಿದ, ವೀಡಣರ್ಕ್ಕ=ವಿಭೀಷಣನಿಗೆ, ತುಣ್ಯೆಯಾಂ=ರಕ್ಷಕವಾದ, ಕೋಯಿಲ್ ವಿಮಾನವು, ಶೇರಾದ=(ಬೇರೆ ಕಡೆ) ದೊರಕದ, ಪಯ್ರ-ಎಲ್ಲಾಂ=ಫಲಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಶೇರ್ಕ್ಕುಂ= ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ, ಕೋಯಿಲ್=ವಿಮಾನವು, ಶೆೞುಮುರೆಯಿ್ರ=ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ವೇದದಲ್ಲಿರುವ, ಮುದಲ್-ಎೞುತ್ತು=ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರದೊಂದಿಗೆ(ಪ್ರಣವಾಕೃತಿಯ) ಶೇರ್ನ್ದ=ಕೂಡಿದ, ಕೋಯಿಲ್=ವಿಮಾನ, ತೀರಾದ=(ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಿಂದ) ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವು, ವಿನ್ಯೆ-ಅನೈತ್ತುಂ=ಸಮಸ್ತಪಾಪವನ್ನೂ, ತೀರ್ಕ್ಕುಂ= ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, (ಪುನಃ ಜನ್ಮವೆತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ)

ಕೋಯಿಲ್ = ವಿಮಾನವು, ತಿರು-ಅರಂಗಂ-ಎನ= ಶ್ರೀರಂಗವೆಂದು ಅಸದೃದಶವಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ, ತಿಹ್ಗುಂ = ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಕೋಯಿಲ್-ತಾನೇ = ವಿಮಾನವೇ ಅಲ್ಲವೆ ! (ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳದ್ದು. ಇಂಥದು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.)

श्रीरङ्गं स्थान माद्यं प्रथित मतिकृपारूपपीयूषवाहं
धात्रायोध्यापतिभ्यो वरिवसतिकृते दत्त मेतद्विमानम् ।
वीरेणानन्यजेत्रा दशरथतनयेनार्चितं धाम पूतं
स्थानं साहाय्यकर्तुर्विपक्कृतिफलदं रावणानन्तरस्य ॥ १ ॥

लोकेऽन्यैर्दुर्लभं तत्सकलविधफलप्रापकं धाम दिव्यं
श्लाघ्याम्नायाद्यवर्णप्रणववदवनाद्यर्थपूर्णं विमानम् ।
अन्योपायानपोह्याखिलदुरितहरं त्रायमाणं विमानम्
यात्रावाचां निदानं त्विति नुत मभयश्रीतरङ्गं विमानम् ॥ ४२ ॥

ಮೂ.—ಕಣ್ಣನಡಿಯಿಣೈಯೆಮಕ್ಕ್ ಕ್ಕಾಟ್ಟುಂ ವೆರ್ಪ್ಪು, ಕಡುವಿನೈಯಯರಿರು ವಿನೈಯುಂ ಕಡಿಯುಂ ವೆರ್ಪ್ಪು, ತಿಣ್ಣಮಿದ್ ವೀಡೆನ್ನತ್ತಿಹ್ಗುಂ ವೆರ್ಪ್ಪು, ತ್ತೆಳಿಂದ ಪೆರುಂತೀರ್‌ತ್ತಂಗಳ್ ಶೆರಿಂದವೆರ್ಪ್ಪು, ಪುಣ್ಣಿಯ ತ್ತಿನ್ ಪುಹಲಿದೆನಪ್ಪುಹ್ಗುಂವೆರ್ಪ್ಪು, ಪೊನ್ನುಲಹಿಲ್ ಬೋಗ ಮೆಲ್ಲಾಂ ಪುಣರ್ಕ್ಕುಂವೆರ್ಪ್ಪು, ವಿಣ್ಣವರುಂ ಮಣ್ಣವರುಂ ವಿರುಂಬುಂ ವೆರ್ಪ್ಪು, ವೇಂಗಡವೆರ್ಪ್ಪಿನ ವಿಳಂಗುಂ ವೇದವೆರ್ಪ್ಪೇ ॥೪೩॥

(ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಕಣ್ಣನ್ = ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಅಡಿ-ಇಣೈ = (ತನ್ನ) ಎರಡು ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು (ಇವೇ ಭಕ್ತರಾದ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯವೂ, ಪ್ರಾಪಕವೂ ಎಂದು) ಎಮಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಕಾಟ್ಟುಂ = ತೋರಿಸಿಕೊಡುವ. ವೆರ್ಪ್ = ಪರ್ವತವು, ಕಡು-ವಿನೈಯರ್ = ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವವರ, ಇರು-ವಿನೈಯುಂ = (ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆಂಬ) ಎರಡುವಿಧ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಸಹ, ಕಡಿಯುಂ = ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವಂತಹ, ವೆರ್ಪ್ = ಪರ್ವತ, ತಿಣ್ಣಂ = ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಇದ್ = ಇದೇ, ವೀಡ್ = ಪರಮಪದವು, ಎನ್ನ = ಎನ್ನುವಂತೆ, ತಿಗ್ಗುಂ = ಬೆಳಗುತ್ತಲಿರುವ, ವೆರ್ಪ್ = ಪರ್ವತವು, ತೆಳಿಂದ = ತಿಳಿಯಾದ, ಪೆರುಂ = ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ, ತೀರ್ತಂಗಳ್ = ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಿಂದ, ಶೆರಿಂದ = ಎಡೆಬಿಡದೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ,

ವೆರ್ಪ್ಪ = ಪರ್ವತವು, ಪುಣ್ಣಿಯತ್ತಿನ್ = ಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ, ಇದ್ = ಇದೇ, ಪುಹಲ್ = ಉಪಾಯ (ವಾಸಸ್ಥಾನ) ಎನ್ನ = ಎನ್ನುವಂತೆ, ಪುಗಳ್ಚುಂ = ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ವೆರ್ಪ್ಪ = ಪರ್ವತವು, ಪೊರ್-ಉಲಹಿಲ್ = ಸದಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿರುವ, ಬೋಗಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಎಲ್ಲಾ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ, ಪುಣರ್ಕ್ಕುಂ = ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಡುವ, ವೆರ್ಪ್ಪ = ಪರ್ವತವು, ವಿಣ್ಣವರುಂ = ಪರಮಪದವಾಸಿಗಳಾದ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು = ಮಣ್ಣವರುಂ = ಭೂಮಂಡಲದ ಸುರರೂ, ವಿರುಂಬುಂ = ಬಹಳ ಆದರದಿಂದ ಸೇವಿಸುವ, ವೆರ್ಪ್ಪ = ಪರ್ವತವು, ವೇಂಗಡ-ವೆರ್ಪ್ಪ-ಎನ = (ವೇದದಲ್ಲೂ) ವೇಂಕಟಗಿರಿಯೆಂದು, ವಿಳಂಗುಂ = ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ವೇದವೆರ್ಪ್ಪ = ವೇದಾಕೃತಿಯೂ ವೇದಗಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಸಹ ಇದೇನೆ.

श्रीकृष्णांघ्रियुगप्रदर्शनकरो ह्यस्माक मुर्वीधर:
कूरैनश्वरतामघं द्विविध मप्युन्मूलयन् भूधर: ।
एषह्येव विमुक्तिधाम पर मित्युद्भासितो भूधर:
तीर्थै निर्मलवारिभि र्बहुविधै र्नीरन्ध्रितो भूधर: ॥ १ ॥
पुण्याना मय मेव चाश्रय इति ख्यात स्स्तुतो भूधर:
धाम्न स्तस्य परस्य भोग मखिलं चोत्पादयन् भूधर: ।
नित्यावासिभि रत्र भूसुरवरै श्चात्यादृतो भूधर:
प्रोक्तो वेङ्कटशैल इत्य सदृशो वेदाकृति र्भूधर: ॥ ४३ ॥

ಮೂ.—ಉತ್ತಮವಮರ್ತ್ತಲಮಮೈತ್ತದೋರೆಳ್ಹಿರ್ದನು ವುಯರ್ತ್ತಕಣೈಯಾಲ್, ಅತ್ತಿರವರಕ್ಕನ್ಮುಡಿಪತ್ತುಮೊರುಕೊತ್ತೆನ ವುದಿರ್ತ್ತ ತಿರಲೋನ್, ಮತ್ತುರುಮಿಹುತ್ತ ತಯಿರ್ಮೊಯ್ತ್ತ ವೆಣೆಯ್ ವೈತ್ತ ದುಣುಮತ್ತನಿಡಮಾಂ, ಅತ್ತಿಗಿರಿಪತ್ತರ್ ವಿನೈತೊತ್ತರವರುಕ್ಕು ಮಣಿಯತ್ತಿಗಿರಿಯೇ ॥೪೪॥

(ಸ್ಥಾನವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಉತ್ತಮಂ = ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಅಮರ್-ತಲಂ = ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಅಮೈತ್ತದ್ = ಒಪ್ಪುವಂತಿದ್ದ, ಓರ್ = ನಿರುಪಮವಾದ, ಎಳ್ಹಿಲ್ = ಉಜ್ವಲವಾದ, ದನು = ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ, ಉಯರ್ತ್ತ = ಹೂಡಿದ, ಕಣೈಯಾಲ್ = ಬಾಣದಿಂದ, ಅತ್ತಿರ = ಅಸ್ತ್ರಬಲವುಳ್ಳ, ಅರಕ್ಕನ್ = ರಾಕ್ಷಸನ (ರಾವಣನ) ಮುಡಿ-ಪತ್ತುಂ = ಹತ್ತು ತಲೆಗಳನ್ನೂ, ಒರು-ಕೊತ್ತು-ಎನ = ಒಂದು ಗೊಂಚಲಿನಂತೆ,

ಉದಿರ್ತ = ಕೆಡವಿದ, ತಿರಲ್ಹೋೞ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ (ಶ್ರೀರಾಮನೂ) ಮತ್ತುರು = ಕಡೆಗೋಲಿಂದ ಬಿರುಸಾಗಿ ಕಡೆಯಲರ್ಹವಾದ, ಮಿಹುತ್ತ = ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ, ತಯಿರ್ = ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ, ಮೊಯ್ತ್ತ = ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ವೈತ್ತದ್ = (ಯಶೋದೆ ಯಿಂದ ಉರಿಯ ಮೇಲೆ) ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ, ವೆಣೆಯ್ = ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು, ಉಣುಂ = ತಿನ್ನುತ್ತಲಿರುವ (ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೂ) (ಹೀಗೆ ರಾಮ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣರೂಪಿಯಾದ) ಭಗವಂತನು, ಅತ್ತ = ಆಪ್ತನಾಗಿ, (ಬಂದವತರಿಸಿ ವಾಸಿಸುವ) ಇಡಂ-ಆಂ-ಅತಿಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ, ಅತ್ತಿಗಿರಿ = (ಕಾಂಚಿಯ) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯು, ಪತ್ತರ್ = ಭಕ್ತರ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳನ್ನು, ತೊತ್ತು = ಕಾವು, ಅರ = ನಾಶವಾಗುವಂತೆ (ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ) ಅರುಕ್ಕುಂ = ನಾಶಪಡಿಸುವುದು, (ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪರೂಪವಾದ ಚಕ್ರವಲ್ಲವೇ ಆಶ್ರಿತರ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ) ಅ-ತಿಕಿರಿ = ಆ ಚಕ್ರವಾದರೋ, ಅಣಿಯೇ = ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ, (ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳವೇ ಅಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾದುದು, ಅದೇ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪವನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಭಗವಂತನು ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನೇಕೆ? ಧರಿಸಿರುವನೆಂದರೆ; ಅದು ಆ ಕೈಗೆ ಭೂಷಣವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೆ, ಎಂದು ಭಾವ)

उत्तमसंयुगभूसदृशैकसमुज्वलचापसुयोजितबाणत-
आस्त्वबलोद्धतदैत्यशिरोदशकस्तबक प्रविपातबलाधिक ।
मन्थनसम्मथनोत्थदधिस्थनवोध्दृतशिक्यगभक्षचणा विह
हस्तिगिरिर्नितपापसमूलविनाशक ईशकररी समलंक्रुतिः ॥ ४४ ॥

ಮೂ —ಎಟ್ಟು ಮಾಮೂರ್ತಿಯೆಣ್ ಕಣನೆಣ್ಡಿಕ್ಕೆಟ್ಟಿರೈ ಯೆಣ್ ಶಿರುಕಿರುತಿ ಎಟ್ಟು ಮಾವರೈಹಳೀನ್ರ ವೆಣ್‌ಗುಣತ್ತೋನ್ ಎಟ್ಟೆಣುಮೆಣ್ ಗುಣಮತಿಯೋರ್ಕ್ಕು, ಎಟ್ಟುಮಾಮಲರೆಣ್ ಶಿತ್ತಿಯೆಣ್‌ಪತ್ತಿ ಯೆಟ್ಟು ಯೋಗಾಂಗಮೆಣ್‌ಶೆಲ್ವಂ, ಎಟ್ಟುಮಾಗುಣ ಮೆಟ್ಟೆಟ್ಟೆಣುಂ ಕಲ್ವೈ ಯೆಟ್ಟರದಮೇಲದುವು ಮೆಟ್ಟನವೇ ॥೪೫॥

(ಮೂಲಮಂತ್ರಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಎಟ್ಟು = ಎಂಟು, ಮಾ-ಮೂರ್ತಿ = ಮಹಾಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ (ರುದ್ರ) ಎಣ್‌ಕಣ್ = ಎಂಟು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ (ಬ್ರಹ್ಮ) ಎಣ್-ದಿಕ್ = ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಎಟ್ಟು-ಇರೈ = ಎಂಟುಜನ ದಿಕ್ಪತಿಗಳು, ಎಣ್-ಶಿರುಕಿರುತಿ = (ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳು) ಎಂಟು ಪ್ರಕೃತಿಗಳು, ಎಟ್ಟು-ಮಾ-ಅರೈಹಳ್ = ಎಂಟು ಕುಲಪರ್ವತಗಳು, (ಹಿಮವತ್-ನಿಷಧ-ವಿಂಧ್ಯ-ಮಾಲ್ಯವತ್-

ಪಾರಿಯಾತ್ರಿಕ-ಮಂದರ-ಮಲಯ-ಮೇರು) ಈನ್ರ =(ಮೇಲೆಹೇಳಿರುವೆಲ್ಲವನ್ನೂ) ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಎಣ್-ಗುಣತ್ತೋ(ನ್=ಎಂಟು ಗುಣಗಳುಳ್ಳ (ಅಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿಗಳುಳ್ಳ) ಭಗವಂತನ, ಎಟ್-ಎಣುಂ = ಎಂಟಕ್ಷರಗಳನ್ನು (ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು) ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವ, ಎಣ್-ಗುಣ ಮತಿಯೋರ್ಕ್ಕೆ = ಎಂಟುಗುಣಗಳುಳ್ಳವರಿಗೆ (ಗ್ರಹಣ. ಧಾರಣ-ಸ್ಮರಣ-ಪ್ರತಿಪಾದನ-ಊಹ-ಅಪೋಹ-ಅರ್ಥವಿಜ್ಞಾನ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು ಮತಿಯಗುಣಗಳು), ಎಟ್ಟು-ಮಾ-ಮಲರ್ = ಎಂಟುವಿಧ ಮಹತ್ತಾದ ಹೂಗಳು, (ಅಹಿಂಸಾದಿಗಳು), ಎಣ್-ಶಿತ್ತಿ = ಎಂಟು ಸಿದ್ಧಿಗಳು (ಊಹ-ತರ್ಕ-ಅಧ್ಯಯನ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕಾದಿ ಮೂರರ ನಾಶ-ಸುಹೃತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿ-ದಾನ ಎಂಬ ಎಂಟು) ಎಣ್-ಪತ್ತಿ = ಎಂಟುವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು (ಸ್ಮರಣ-ಕೀರ್ತನಾದಿಗಳು) ಎಟ್ಟು-ಯೋಗಾಂಗಂ = ಎಂಟು ಯೋಗಾಂಗಗಳೂ (ಯಮ ನಿಯಮಾದಿಗಳು) ಎಣ್-ಶೆಲ್ವಂ = ಎಂಟುವಿಧ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ (ಅಣಿಮಾದಿಗಳು) ಎಟ್ಟು-ಮಾಗುಣಂ = ಎಂಟು ಆತ್ಮನ ಮಹಾಗುಣಗಳು, (ದಯಾ, ಕ್ಷಾಂತಿ. ಅನಸೂಯಾ, ಶೌಚ, ಅನಾಯಾಸ, ಮಂಗಳ, ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಅಸ್ಪೃಹಾ) ಎಟ್ಟು-ಎಟ್ಟು-ಎಣುಂ-ಕಲೈ = $(8 \times 8 = 64)$ ಕಲೆಗಳೂ, ಎಟ್-ಇರದಂ = ಎಂಟುರಸಗಳು ಮತ್ತು, ಮೇಲ್-ಅದುವುಂ = ಅದರಮೇಲಿನ ಮತ್ತೊಂದೂಸೇರಿ 9 ರಸಗಳೂ, ಎಟ್ಟನವೇ = ದೊರಕಿದಂತೆಯೇ, ಲಭಿಸದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿ ನಿಯತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸಹಿತ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕು, ಅದರ ಮಹಿಮೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ, ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಫಲಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು. ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟವನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಮಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಮಂತ್ರರಾಜನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರಾಗಿ ಬೆಳಗಬೇಕು.

अष्टमूर्ति मष्टनेत्र मष्टदिक्पतीन् प्रधा-
नाष्टकं नगाष्टकं सृजो गुणाष्टकस्य तु ।
अष्टवक्तु रष्टधीगुणस्य तत्सुमाष्टकं
सिद्धयोऽष्ट भक्तयोऽष्ट योगसम्पदोऽष्ट च ॥
अष्टौ महागुणा श्चाष्टौ अष्टाभि र्गुणिताः कलाः ।
अष्टौ रसा स्ततो य स्स्यात् लब्धा एवाखिला इह ॥ ४५ ॥

ಮೂ.—ಒಂದೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮುಹಳುಂ ತಾನು ಮಾಹಿ, ಒರುನಿಸೈ
ವಾಲೀನ್ರ ವುಯಿರೆಲ್ಲಾ ಮುಯ್ಯ, ವಣ್ಣವರೈ ನಹರ್ವಾಳ್ವ ವಶು

ದೇವರ್ಕ್ಕಾಯ್, ಮನ್ನವರ್ಕ್ಕುತ್ತೇರ್ಪಾಹನಾಹಿ ನಿನ್ರ, ತಣ್ಣು
ಳವ ಮಲರ್ಮಾರ್ಪನ್ತಾನೇ ಶೊನ್ನ, ತನಿತ್ತರುಮನ್ದಾನೆ
ಮಕ್ಕಾಯ್ತನ್ನೈಯೆನ್ರುಂ, ಕಣ್ಣುಕಳಿತ್ತಡಿಶೂಡ ವಿಲಕ್ಕಾಯ್
ನಿನ್ರ, ಕಣ್ಪುದೈಯಲ್ ವಿಳೈಯಾಟ್ಟೈಕ್ಕಳಿಕ್ಕಿನ್ರಾನೇ ॥೪೬॥

(ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:— ತಣ್ = ತಂಪಾದ, ತುಳಬ - ಮಲರ್ = ತುಳಸೀಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ, ಮಾರ್ಬ್ = ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳ (ಶರಣ್ಯನು) ಒಣ್ = ಅಂದವಾದ, ತೊಡಿ-ಅಳ್ = ಕೈತೊಡಿಗೆಯುಳ್ಳ-ತಿರುಮಗಳುಂ = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ತಾನುಂ-ಆಹಿ = ತಾನೂ ಸೇರಿ-ಒರು-ನಿನೈವಾಲ್ = ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಈನ್ರ = ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಉಯಿರ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಜೀವರುಗಳೆಲ್ಲಾ, ಉಯ್ಯ = ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ, ವಣ್ = ಸುಂದರವಾದ, ತುವರೈ-ನಗರ್-ವಾೞ = ದ್ವಾರಕೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಲು, ವಶುದೇವರ್ಕ್ಕು-ಆಯ್ = ವಸುದೇವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಮನ್ನವರ್ಕ್ಕು = ರಾಜರಿಗೆ (ಪಾಂಡವರಿಗೆ) ತೇರ್-ಪಾಹನಾಹಿ = ರಥದ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇದ್ದ, (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು) ತಾನೆ = ತಾನೇ, ಶೊನ್ನ = ಹೇಳಿದ, ತನಿ = ಅಸಮಾನವಾದ, ದರುಮಂ = ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಭಗವಂತನು, ತಾ = ತಾನು, ಎಮಕ್ಕು-ಆಯ್ = ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿ, ತನ್ನೈ = ತನ್ನನ್ನು, ಎನ್ರುಂ = ಸರ್ವದಾ, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, (ಅನುಭವಿಸಿ) ಕಳಿತ್ತು = ಪ್ರೇಮಪರವಶನಾಗಿ, ಅಡಿ = (ದೇವರ) ಪಾದಗಳನ್ನು, ಶೂಡ = ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲು, ವಿಲಕ್ಕಾಯ್ = ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇರುವ, ಕಣ್-ಪುದೈಯಿಲ್-ವಿಳೈಯಾಟ್ಟೈ = (ಸಂಸಾರಬಂಧನ ರೂಪವಾದ) ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟವನ್ನು, ಕಳಿಕ್ಕಿನ್ರಾನೆ = ನಿವಾರಿಸುವನಲ್ಲವೆ ?

वक्षोधारितशीतरम्यतुलसीपुष्प श्श्रियैवान्वित:
सृष्टानां स्वयमात्मना मिह परित्राणाय संकल्पत: ।
रम्ये द्वारवतीपुरेऽवतीर्य वसुदेवस्यात्मजत्वेन च
क्षत्तीभूय धरापते: स्वय मथो धर्मो न उक्तो हि सन् ॥

आत्मानं सततं विलोक्य भरितानन्दात्मना मात्मन:
पादाम्भोजयुगस्य मूर्धसु धृते: प्रत्यूहभूतां हितां ।
लीलां संसृतिबन्धनैकमुदितां कारुण्यपूर्णो हरि:
नेत्राच्छादनरूपिणीं तु विनिवृत्यास्मान् परित्रायते ॥ ४६ ॥

ಮೂ.—ಮೂಣ್ಡಾಲು ಮರಿಯದನಿಲ್ ಮುಯಲವೇಂಡಾ, ಮುನ್ನ ಮದಿ
ಲಾಶೈತನ್ನೈ ವಿಡುಹೈ ತಿಣ್ಮೈ, ವೇಣ್ಡಾದು ಶರಣನೆರಿ ವೇರೋರ
ಕೂಟ್ಟು, ವೇಣ್ಡಿಲಯನತ್ತಿರಂ ಬೋಲ್ ವೆಳ್ಹಿನಿರ್ಕ್ಕುಂ, ನೀಣ್ಡ
ಹುನಿರೈ ಮತಿಯೋರ್ ನೆರಿಯಿಲ್ ಕೂಡಾ, ನಿನ್ ತನಿಮೈ ತುಣೈ
ಯಾಹ ವೆನ್ರನ್ಪಾದಂ, ಪೂಣ್ಡಾಲುನ್ ಪಿೞೈಹಳೆಲ್ಲಾಂ ಪೊರುಪ್ಪ
ನೆನ್ರ, ಪುಣ್ಣಿಯನಾರ್ ಪುಹೞನೈತ್ತುಂ ಪುಹೞುವೋಮೇ ॥೪೭॥

(ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಅರಿಯದನಿಲ್ = ಮಾಡಲು ಆಗದೆ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ, ಮೂಂಡಾಲುಂ = ತೊಡಗಿದರೂ (ಪ್ರವರ್ತಿಸಿದರೂ) ಮುಯಲ-ವೇಂಡಾ = ಮತ್ತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಡ, (ಆಗದುದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಾರದು) ಮುನ್ನಂ = ಮೊದಲು, ಅದಿಲ್ = ಅಶಕ್ಯವಾದುದರಲ್ಲಿ, ಆಶೈ-ತನ್ನೈ = ಆಸೆಯನ್ನು, ವಿಡುಹೈ = ಬಿಡುವಿಕೆಯು, (ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅದರ ಆಸೆಬಿಡುವುದು) ತಿಣ್ಮೈ = ತುಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಶರಣ-ನೆರಿ = ಶರಣಾಗತಿ ಮಾರ್ಗವು, ವೇರ್-ಓರ್-ಕೂಟ್ಟು = (ಆನುಕೂಲ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊರತು) ಬೇರೆ ಯಾವ ಬೇಕಾದುದರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ವೇಂಡಾದ್ = ಅಪೇಕ್ಷಿಸದು, ವೇಂಡಿಲ್ = (ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ) ಬೇಕು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ, ಅಯರ್ = ಬ್ರಹ್ಮನ-ಅತ್ತಿರಂ-ಪೋಲ್ = ಅಸ್ತ್ರದಂತೆ, ವೆಳ್ಹಿ = ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು, ನಿರ್ಕ್ಕುಂ = ಇದ್ದೀತು. ನೀಂಡಾಹುಂ = (ಸಾಧಿಸಲು) ಬಹಳ ಕಾಲ ಹಿಡಿಯುವ, ನಿರೈ = ತುಂಬಿದ, ಮತಿಯೋರ್ = ಬುದ್ಧಿವಂತರ, (ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠರಾದವರ) ನೆರಿಯಿಲ್ = ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಕೂಡಾ = ಸೇರದೆ ಇರುವ, ನಿನ್ = ನಿನ್ನ, ತನಿಮೈ = ಗತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು, (ಆಕಿಂಚನತೆಯನ್ನು) ತುಣೈಯಾಹ = ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡು, ಎನ್-ತ್ರ-ಪಾದಂ = ನನ್ನ ಚರಣಗಳನ್ನು, ಪೂಂಡಾಲ್ = ಶರಣಿ ಹೊಕ್ಕರೆ, ಉನ್ = ನಿನ್ನ, ಪಿೞೈಹಳೆಲ್ಲಾಂ = ಅಪರಾಧಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ (ಪಾಪವೆಲ್ಲವನ್ನು) ಪೊರುಪ್ಪೇನ್ = ಕ್ಷಮಿಸುವೆನು, ಎನ್ರ = ಎಂದುಹೇಳುವ, ಪುಣ್ಣಿಯನಾರ್ = ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ("ಕೃಷ್ಣಂ ಧರ್ಮಂ ಸನಾತನಂ" ಎನ್ನುವ) ಅನೈತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲ, ಪುಹೞ್ = ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, (ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು) ಪುಹೞುವೋಂ = ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

दुस्साध्येऽपि प्रवृत्तौ प्रथम मथ पुन र्मा कृथा स्तां प्रवृत्तिं
तत्पूर्वं तच्चिकीर्षात्यजन मतिसमीचीनधीकौशलं हि ।
न्यासात्माध्वानुकूल्याद्यपरपरिकरालम्बनं नैवचेच्छेत्
सापेक्षावर्तते चेत् इतरपरिकरे व्रीडितोऽजास्त्रवत् स्यात् ॥ १ ॥

निर्वर्त्ये दीर्घकाला न्निपुणमतिमतां तेऽगतस्त्वैकपद्यां
आकिञ्चन्यस्य साक्षात् शरण मुपगत श्चे त्त्व मंत्री मदीयौ।
सर्वाण्येतान्यहं ते विविधकलुषितानि क्षमामीति वक्तुः
श्रीजानेः पुण्यमूर्ते स्सकलमपि यशःकीर्तयामोऽतिमोदात् ॥ ४७ ॥

ಮೂ.—ಶಾದನಮುಂ ನಲ್ಪಯನುಂ ನಾನೇ ಯಾವನ್, ಶಾದಕನುಮೆನ್ ವಶಮಾಯೆನ್ನೈಪ್ಪತ್ತುಂ, ಶಾದನಮುಂ ಶರಣನೆರಿಯುನ್ರು ನಕ್ಕ ಚ್ಚಾದನಂಗಳಿನ್ನಿಲೈಕ್ಕೋರಿಡೈಯಿನಿಲ್ಲಾ, ವೇದನೈ ಶೇರ್ ವೇರಂಗ ಮಿದನಿಲ್ ವೇಂಡಾ, ವೇರೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಕುನಿಲೈನಾನೇ ನಿರ್ಪ್ಪ್, ತೂದನುಮಾಂ ನಾದನುಮಾಮೆನ್ನೈಪ್ಪತ್ತಿ, ಚ್ಚೋಕಂತೀರೆನ ವುರೈತ್ತಾನ್ ಶೂಳ್ಹಿನ್ರಾನೇ ॥೪೮॥

(ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಶಾದನಮುಂ = ಸಾಧನವೂ (ಅಕಿಂಚನರಾದವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಉಪಾಯವೂ) ನಲ್-ಪಯನುಂ = ಉತ್ತಮ ಫಲವೂ, ನಾನೇ-ಯಾವನ್ = ನಾನೇ ಆಗುವೆನು, (ಪ್ರಾಪ್ಯನೂ, ಪ್ರಾಪಕನೂ ನಾನೇ) ಶಾದಕನುಂ = ಸಾಧಕನೂ (ಶರಣುಹೋಗುವವನೂ), ಎರ್-ವಶಂ-ಆಯ್ = ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲೇ ಇರುವವನಾಗಿ (ಸ್ವತಂತ್ರನೆಂದು ಭಾವಿಸದೆ) ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನೇ, ಪತ್ತುಂ = ಹೊಂದಬೇಕು, (ತಾನು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೆಂದಂತಾಯಿತು), ಶರಣ-ನೆರಿ = ಶರಣಾಗತಿಯು, ಉಮಕ್ಕ್ = ನಿಮಗೆ, ಶಾದನಮುಂ-ಅನ್ರ್ = ಸಾಧನವೂ ಅಲ್ಲ, (ವ್ಯಾಜಮಾತ್ರ ಅದು), ಶಾದನಂಗಳ್ = (ಭಕ್ತ್ಯಾದಿ) ಸಾಧನಗಳು, ಇ-ನಿಲೈಕ್ಕ್ = ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ (ಶರಣಾಗತಿಗೆ) ಓರ್-ಇಡೈಯಿಲ್-ನಿಲ್ಲಾ = ಒಂದರಲ್ಲೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ, (ತಾನೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಸಹಕಾರಿಯು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದು), (ಉಪಾಯಾಂತರವಾಗಲೀ ಬೇಕಿಲ್ಲ ವೆಂದು), ವೇದನೈ-ಶೇರ್ = ದುಃಖಕರವಾದ, (ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ) ವೇರ್-ಅಂಗಂ = (ಅನುಕೂಲ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಬೇರಾದ ಸಹಕಾರವನ್ನೂ- ಇದನಿಲ್-ವೇಂಡಾ = ಬೇಡದು, (ಅಪೇಕ್ಷಿಸದು) (ಉಪಾಯಾಂತರಗಳೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ), ವೇರ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಪ್ರಪತ್ತಿ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ, ನಿರ್ಕುಂ-ನಿಲೈ = ಇರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, (ಆಯಾಯಾ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ), ನಾನೇ = ನಾನೇ, ನಿರ್ಪ್ಪ್ = ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವನು, (ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು ನಾನೇ), ತೂದನುಂ-ಆಯ್ = ದೂತನಾಗಿಯೂ, ನಾತನುಂ-ಆಯ್ = ರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, (ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸ್ವಾಮಿತ್ವಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣನಾದ) ಇರುವ, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು,

ಪತ್ತಿ = ಶರಣುಹೋಗಿ, ಶೋಕಂ-ತೀರ್-ಎನ = ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಡು ಎಂದು, ಉರೈ ತ್ತಾನ್ = ಹೇಳಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ಶೂಳ್ಹಿನ್ರಾನೇ = ತಾನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿಯೇ) ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವನಲ್ಲವೇ (ತಾನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು ತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವ.)

भवेय मह मुत्तमोत्तमफलं च तत्साधनं
स मां हि शरणं व्रजेन्मम वशे स्थित स्साधकः ।
न चैव शरणागति र्भवति वश्य तत्साधनं
न यान्ति सहकारितां इतरसाधनान्यत्र वा ॥ १ ॥
दुःखप्रदं त्वितरदङ्ग मिहानपेक्ष
न्यासेतराप्यपुरुषार्थकरोऽप्यहं हि ।
दूतं च मां प्रभु मवेत्य परं प्रपद्य
शोकं त्यजेति स वदन् स्वय मावृणोति ॥ ४८ ॥

ಮೂ.—ತನ್ನಿನೈವಿಲ್ ವಿಲಕ್ಕಿನ್ರಿತ್ತನ್ನೈನಣ್ಣಾರ್, ನಿನೈವನೈತ್ತುಂ ತಾನ್ ವಿಳೈತ್ತುಂ ವಿಲಕ್ಕುನಾದನ್, ಎನ್ನಿನೈವೈಯಿಬ್ಬವತ್ತಿಲಿನ್ರ್ಮಾತ್ತಿ, ಯಿಣೈಯಡಿಕ್ಕೀಳ್ಡೈಕ್ಕಲಮೆನ್ರೆನ್ನೈವೈತ್ತು, ಮುನ್ನಿನೈವಾಲ್ ಯಾಂ ಮುಯನ್ರವಿನೈಯಾಲ್ವನ್ದ, ಮುನಿವಯುರ್ನ್ದ ಮುತ್ತಿತರಮುನ್ನೇತೋನ್ರಿ, ನನ್ನಿನೈವಾಲ್ನಾಮಿಳೈಯುಂಕಾಲಮಿನ್ರೋ ನಾಳೈಯೋವೆನ್ರ್ ನಹೈಶೆಯ್ಹಿನ್ರಾನೇ ॥ ೪೯ ॥

(ಚರಮಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ತರ್ = ತನ್ನ, ನಿನೈವಿಲ್ = ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ (ಹೀಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ) ವಿಲಕ್ಕ್-ಇನ್ರಿ = (ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ) ತಡೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ತನ್ನೈ = ತನ್ನನ್ನು, ನಣ್ಣಾರ್ = ಆಶ್ರಯಿಸದೆ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದವರ, ಅನೈತ್ತ್-ನಿನೈವುಂ = ಎಲ್ಲಾ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನೂ, ತಾರ್ = ತಾನೇ, ವಿಳೈತ್ತುಂ = (ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ) ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದರೂ, ವಿಲಕ್ಕುಂ = ನಿವಾರಿಸುವಂತಹ, ನಾರ್ = ಸಂರಕ್ಷನು, ಇ-ಬವತ್ತಿಲ್ = ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ಎನ್-ನಿನೈವೈ = ನನ್ನ (ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪಡುವ) ಆಸೆಯನ್ನು, ಇನ್ರ್ = ಇಂದು, (ತಾನಾಗಿ ಒದಗಿದ ಸುಕೃತದಿಂದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋರಿದ ಈಗ) ಮಾತ್ತಿ = ನಾಶ

ಮಾಡಿ, ಇಣೈ-ಅಡಿ-ಕೀೞ್ = ಎರಡು ಪಾದಗಳ ಕೆಳಗೆ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತು, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ವೈತ್ತು = ಇರಿಸಿ, ಮುನ್ = ಹಿಂದಿನ, ನಿನೈವಾಲ್ = ಅರಿವಿನಿಂದ (ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ) ಯಾನ್ = ನಾನು, ಮುಯನ್ರ = (ಅಭಿನಿವೇಶದಿಂದ) ಮಾಡಿದ, ವಿನೈಯಾಲ್-ವಂದ = ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ, (ಉಂಟಾಗಿದ್ದ) ಮುನಿವ್ = ಕೋಪವನ್ನು, (ನಿಗ್ರಹವನ್ನು) ಅಯರ್ನ್ದು = ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು, ಮುತ್ತಿ = ಮೋಕ್ಷವನ್ನು, ತರ = ಕೊಡಲು, ಮುನ್ನೇ = ಮುಂದುಗಡೆಯೇ, (ಅರ್ಚಾದ್ಯವತಾರಗಳಿಂದ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ) ತೋನ್ರಿ = ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ನಲ್-ನಿನೈವಾಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ನಾಂ = ನಾವು, ಇಶೈಯುಂ-ಕಾಲಂ = ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಕಾಲವು, ಇನ್ರೋ = ಇಂದೋ, ನಾಳೈಯೋ = ನಾಳೆಯೋ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ನಹೈ = ನಗುವನ್ನು, ಶೆಯ್ಹಿನ್ರಾನ್ = ಮಾಡುವನು, (ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಇಂದೋ ನಾಳೆಯೋ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವನಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ದೇವರು ನಗುವನು)

संकल्पे च स्वकीये प्रतिहतिरहितोऽनाश्रितानां स्वयं तं
संकल्पं वर्धयित्वाखिल मपि विदधत् सान्तरायं शरण्यः ।
संकल्पं तं मदीयं प्रचलदघिभवं सन्निवर्त्याधुना तत्
निक्षिप्याधस्तु वस्तु स्वचरणयुगलस्येति मां रक्षणीयम् ॥ १ ॥
पूर्वज्ञानानुरूपं यदह मकरवं पाप मेतेन कोपं
जातं विस्मृत्य मुक्तिं वितरितु ममितोऽवस्थितोऽभ्यर्च्यरूपः ।
सत्संकल्पान्न इष्ट स्समय उपगतो ह्यद्यवा श्वोऽथवेति
स्वेप्सापूर्णः प्रतीक्षांकुरुत इति परो मन्दहासं करोति ॥ ४९ ॥

ಮೂ.—ಪಾಟ್ಟುಕ್ಕುರಿಯ ಪೞೈಯವರ್ ಮೂವರೈಪ್ಪಣ್ಡೊರುಕಾಲ್ ।
ಮಾಟ್ಟುಕ್ಕರುಳ್‌ತರುಮಾಯನ್ ಮಲಿನ್ದುವರುತ್ತುದಲಾಲ್ ॥
ನಾಟ್ಟುಕ್ಕಿರುಳ್‌ಶೆಹನಾನ್ಮರೈಯನ್ದಿನಡೈ ವಿಳಂಗ ।
ವೀಟ್ಟುಕ್ಕಿಡೈಕೞಿಕ್ಕೇ ವೆಳಿಕಾಟ್ಟುಮಮ್ಮೆಯ್ವಿಳಕ್ಕೇ ॥ ೫೦ ॥

(ಆಚಾರ್ಯಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ಪಾಟ್ಟುಕ್ಕು = ಪಾಶುರಗಳಿಗೆ, ಉರಿಯ = ಯೋಗ್ಯರಾದ, (ಅತಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ತಮಿಳು ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾದ) ಪೞೈಯವರ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಂತಿದ್ದ, ಮೂವರೈ = ಮೂವರನ್ನೂ (ಪೊಯ್‌ಹೈ,

ಭೂತಮುನಿ, ಪೇಯಾಳ್ವಾರ್) ಪಂಡ್-ಒರುಕಾಲ್ = ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮಾಟ್ಟುಕ್ಕ್ = (ವಿಭೂತಿಭೂತರಾದ)ಚೇತನರಿಗೆ, ಅರುಳ್-ತರು = ದಯೆತೋರುವ, ಮಾಯನ್ = ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ, (ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು) ಮಲಿನ್ದ್ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ವರುತ್ತದಲಾಲ್ = ಪೀಡಿಸುವುದರಿಂದ (ತಿಳಿಯದಂತೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಾಧೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ) ವೀಟ್ಟುಕ್ಕ್-ಇಡೈ-ಕಳಿಕ್ಕೆ = (ತಿರುಕ್ಕೋವ ಲೂರಿನಲ್ಲಿ) ಒಂದು ಮನೆಯ ಬೀದಿಯ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ, ಮೆಯ್-ವಿಳಕ್ಕು = ಸತ್ಯ ವಾದ ದೀಪವನ್ನು (ದೇಹಳಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ " ತಿರುವಂದಾದಿ ಗಳು " ಮೂರು ಎಂಬ ಸತ್ಯರೂಪ ದೀಪವನ್ನು) ನಾಟ್ಟುಕ್ಕ್-ಇರುಳ್-ಶೆಹ = ಲೋಕ ಕ್ಕೆಲ್ಲಾ (ಆವರಿಸಿದ) ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು, ನಾಱ್-ಮರೈ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ, ಅನ್ದಿ = ಕೊನೆ ಭಾಗವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ನಡೈ = ಮಾರ್ಗಗಳು, (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳು) ವಿಳಂಗ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳುಗುವಂತೆ, ವೆಳಿಕಾಟ್ಟುಂ = ಹೊರಸೂಸುವುವು, ಇ-ಮೆಯ್-ವಿಳಕ್ಕೆ = ಈ ಸತ್ಯದೀಪವೇ ಅದು, (ತಿರುಕ್ಕೋವಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದಾಗ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಮಾಯಾವಿಯೂ ಇವರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಂಟುಮಾಡಿದ 3 ತಿರುವಂದಾದಿ ಎಂಬ ದೀಪವು ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ತೋರಿಸು ತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ವಾದಿಹಂಸಾಬುದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿ ಕೊಂಡು, ಹಯಗ್ರೀವನು ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರವನ್ನು ಸರ್ವೋಜ್ಜೀವನ ಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಮೊದಲಾಳ್ವಾರ್ರುಗಳಂತೆ ಉಪದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಂಥಮೂಲಕವೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಾಗಗೊಳಿಸಿದನೆಂದೂ ಭಾವ.)

गाथाभि स्तोतु महान् प्रतनमुनिवरान् त्रीन् कदाचित्तु पूर्वं
मायावी चेतनाना मतिशयकृपयाऽपीडयच्चाधिकं तत् ।
लोकाज्ञानं च हर्तुं श्रुतिशिखरसुसृत्यो श्च सन्दर्शनार्थं
देहल्यां कुत्रचित् स्म ज्वलयति स पर स्सत्यदीपोऽय मेव ॥ ५० ॥

ಮೂ.—ಉರುಶಕಟಮುಡೈಯವೊರುಕಾಲುತ್ತುಣರ್ನ್ದನ ॥
ಉಡನ್ಮರುದವೊಡಿಯವೊರುಪೋದಿಲ್ತವಳ್ನ್ದನ ।
ಉರಿತಡವುಮಳವಿಲುರುಲೂಡುತ್ತುನಿನ್ರನ ।
ಉರುನೆರಿಯೋರ್ದರುಮನ್ ವಿಡುತೂದುಕ್ಕುಹನ್ದನ ॥
ಮರನೆರಿಯರ್ ಮುರಿಯಪಿರುತಾನತ್ತುವನ್ದನ ।
ಮಲರ್ಮಹಳ್ಕೈವರುಡಮಲರ್ಪೋದಿಲ್ಶಿವನ್ದನ ॥

ಮರುಪಿರವಿಯುರುಮುನಿವರ್ ಮಾಲುಕ್ಕಿಕೈನ್ದನ ।
ಮನುಮುಱೈಯಿಲ್ ವರುವದೋರ್ವಿಮಾನತ್ತುಱೈನ್ದನ ॥

ಅರಮುಡೈಯ ವಿಶಯನಮರ್ತೇರಿಲ್ತಿಹೞ್ನ್ದನ ।
ಅಡಲುರಗಪಡಮುಡಿಯ ವಾಡಿಕ್ಕಡಿನ್ದನ ॥
ಅರುಶಮಯಮುರಿವರಿಯುತಾನತ್ತಮರ್ನ್ದನ ।
ಅಣಿಕುರುಹೈನಹರ್ಮುರುಹನಾವರ್ಕಮೈನ್ದನ ॥

ವೆರಿಯುಡೈಯ ತುಳವಮಲರ್ವೀರುಕ್ಕಮರ್ನ್ದನ ।
ವಿೞುಕರಿಯೋರ್ ಕುಮರನೆನಮೇವಿಚ್ಚಿರನ್ದನ ॥
ವಿರಲಶುರರ್ಪಡೈಯುಡೈಯುವೀಯುತ್ತುಡರ್ನ್ದನ ।
ವಿಡಲರಿಯ ಪೆರಿಯಪೆರುಮಾಳ್ ಮೆರ್ಪದಂಗಳೇ ॥ ೫೦ ॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಉರು = ಬಲಿಷ್ಠವಾದ, ಶಕಡಂ = (ಅಸುರಾವಿಷ್ಟವಾದ) ಗಾಡಿಯು, ಉಡೈಯ = ಒಡೆದು ಚೂರಾಗುವಂತೆ, ಒರುಕಾಲ್ = ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತು = ಸಾವಧಾನವಾಗಿ, ಉಣರ್ನ್ದನ = ಏಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದುವು, (ನಿದ್ರೆಮಾಡುವಂತೆ ತೋರಿದರೂ ಬಂದೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದುವು), ಉರ್ಡ-ಕೂಡಿ = ಏರಡೂ ಒಂದೋ ಎಂಬಂತೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದ, ಮರುತಂ = ಅರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷಗಳು, ಒಡಿಯ = ಒಡೆದುಹೋಗುವಂತೆ (ಮುರಿಯುವಂತೆ) ಒರುಪ್ಪೋದಿಲ್ = ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತವೞ್ನ್ದನ = ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಸರಿದುವು, ಉರಿ-ತಡವುಂ-ಅಳವಿಲ್ = (ಬೆಣ್ಣೆ-ಹಾಲು-ಮೊಸರು ಇದ್ದ) ಉರಿಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದಾಗ, (ಯಶೋದೆಯು) ಉರಲ್-ಊಡು-ಉತ್ತು = ಒರಳುಕಲ್ಲಿನ ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, (ಅಥವಾ ಉರಿಯಮೇಲಿದ್ದುದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒರಳಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆನಿಂತಿದ್ದುವು), ನಿನ್ರನ = ಇದ್ದುವು, ಉರು = ಯೋಗ್ಯವಾದ, ನೆರಿ = ಸನ್ಮಾರ್ಗವುಳ್ಳ, ಓರ್ = ಒಬ್ಬನೇ ಆದ (ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ) ದರುಮ್ಮ = ಧರ್ಮರಾಜನು, ವಿಡು = ಕಳುಹಿಸಿದ, ತೂದುಕ್ಕು = ದೂತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉಹನ್ದನ = (ಹೋಗಿಬರಲು) ಬಹಳ ಹರ್ಷವಾಗಿದ್ದುವು, ಮರೈ = ಕೋಪವೇ, ನೆರಿ-ಆಹ = ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳು, ಮುರಿಯ = ಮುರಿದು ಕೆಳಗುರುಳುವಂತೆ, ಪಿರದಾನತ್ತು = ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ, ವನ್ದನ = ಸಂಚರಿಸಿದುವು, ಮಲರ್-ಮಹಳ್ = ಪುಷ್ಪವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಕೈ-ವರುಡ = ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ (ದೇವರ ಪಾದಗಳನ್ನು) ಹಿಡಿಯಲು (ಪಾದೋಪಚಾರಮಾಡಲು) ಮಲರ್-ಪ್ಪೋದಿಲ್ = ಅರಳಿದ ಹೂವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಶಿವಂದನ = ಕೆಂಪಾಗಿ ಆದುವು, (ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾಪಗಳು ಅಷ್ಟು

ಕೋಮುಲವಾದುವು), ಮರು-ಪಿರವಿ = ಮತ್ತೆ ಜನಿಸುವುದು, ಅರು = ಇಲ್ಲದಂತಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವ, ಮುನಿವರ್ = ಋಷಿಗಳ, ಮಾಲುಕ್ಕು = ಉತ್ತಮವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ, ಇಶೈಂದನ = ವಿಷಯವಾದುವು, ಮನು-ಮುರೈಯಿಲ್ = ಮನುವಂಶದಲ್ಲಿ, ವರುವದು = ಬಂದು ಇರುವ, (ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಿ ಪೂಜೆಗೊಂಡ), ಓರ್ = ಅಸದೃಶವಾದ, ವಿಮಾನತ್ತಿಲ್ = (ಶ್ರೀರಂಗದ ದಿವ್ಯವಾದ) ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ, ಉರೈನ್ದನ = ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡಿದುವು, ಅರಂ = ಧರ್ಮ ವನ್ನು (ಭಗವದಾಶ್ರಯವೆಂಬ ಧರ್ಮ) ಉಡೈಯ = ಉಳ್ಳ, ವಿಶಯನ್ = ಅರ್ಜುನನ, ಅಮರ್ = ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ, ತೇರಿಲ್ = ರಥದಲ್ಲಿ, ತಿಹೞ್ನ್ದನ = ಕಂಗೊಳಿ ಸಿದುವು, ಅಡಲ್-ಉಡೈಯ = ಬಹಳ ಕರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಉರಗಂ = ಕಾಳಿಂಗಸರ್ಪದ, ಪಡಂ-ಮಡಿಯ = ಹೆಡೆಗಳು ಮಡಿಸಿಹೋಗುವಂತೆ (ಗರ್ವವಡಗಿ ಉಡುಗುವಂತೆ) (ಅದರಮೇಲೆ) ಆಡಿ = ನರ್ತಿಸಿ, ಕಡಿನ್ದನ = ಮುರಿದುವು, ಅರು-ಶಮಯಂ = ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಅರಿವ್-ಅರಿಯ = ಅರಿಯಲಾಗದಂತಹ, ತಾನತ್ತು = ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, (ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ) ಅಮರ್ನ್ದನ = ನೆಲೆಗೊಂಡುವು, ಅಣಿ = (ಭೂಮಿಗೆ) ಅಲಂಕಾರ ವಾದ, ಕುರುಕೈನಗರ್ = ಕುರುಕಾಪುರಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹಕರಾಗಿ, ಮುರುಗ = ಅತಿವಿಲಕ್ಷಣ ವಾದ, ನಾವೈ = ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳ, (ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರವರ ಉತ್ತಮ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ಈ ಅಡಿ ಗಳೆರಡೂ) ಅಮರ್ನ್ದನ = ಒಪ್ಪುವಂತೆ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದುವು, ವೆರಿ-ಉಡೈಯ = ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ, ತುಳಬಮಲರ್ = ತುಳಸಿಯ, ವೀರುಕ್ಕು = ವಿಲಕ್ಷಣತೆಗೆ (ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಗೆ), ಅಮರ್ನ್ದನ = ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದುವು, ವೞು = (ಉತ್ತರೆಯ ಗರ್ಭ ದಿಂದ) ಹೊರಬಂದ, ಕರಿ = ಇದ್ದಲಿನಂತಿದ್ದ ಕೊರಡು, ಓರ್ = ಅಸದೃಶವಾದ, ಕುಮರ್ರ-ಎನ = ಕುಮಾರನಾಗುವಂತೆ, ಮೇವಿ = ದೃಢವಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಶಿರನ್ದನ = ಉತ್ತಮರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿದುವು, ವೀರರ್-ಅಶುರರ್ = ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಅಸುರರ, ಪಡೈ = ಸೇನೆಯು, ಅಡೈಯ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ವೀಯ = ನಾಶವಾಗುವಂತೆ, ತುಡರ್ನ್ದನ = ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದವು, ವಿಡಲ್-ಅರಿಯ = (ಎಂತಹ ಜ್ಞಾನಿ ಗಳಿಗೂ) ಬಿಡಲಾಗದಂತಹ, ಪೆರಿಯ ಪೆರುಮಾಳ್ = ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ, ಮೆರ್-ಪದಂಗಳೇ = ಅತಿ ಮೃದುವಾದ ಪಾದಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆ (ಶ್ರೀರಂಗನಾಥಪಾದಗಳೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡಿದುದು, ಅಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವು ಅವು ಎಂದು ಭಾವ).

दृढशकटविनाशे जाग्रतौ सावधानं यमळतरुविभङ्गे त्वेकदा रिङ्गिणौ तौ।
उपरि च नवनीतामर्शनोलूखलस्थौ सुपथगयमसून्वादिष्टदूत्यप्रहृष्टौ ॥१॥
सरुडरिहननायेतौ हि वृन्दावनान्ते सुमजनिकरसंवाहात्तपुष्पातिरागौ ।
पुनरनुदयकांक्षायुङ्मुनिप्रीतिभाजौ अनुगतमनुवंशाप्ते विमाने हि सुस्थौ ॥

धार्मिकार्जुनरथे समुज्वलौ विक्रमोरगफणप्रहारिणौ ।
षट्श्रुतानवगतस्थले स्थितौ भूविभूषकुरुकेशवाक्पदौ ॥ ३ ॥
अतिसुरभितुलस्या श्रेष्ठतोत्पादकाग्रयौ
कुपतनलसितेङ्गालैकपुलत्वदौ तौ
प्रबलदनुजसेनोन्मूलनायानुयातौ
अतिमृदुलपदौ तौ दुस्त्यजौ रङ्गभर्तुः ॥ ४ ॥

ಮೂ.—ಮಱೈಯುಱೈಕ್ಕುಂ ಪೊರುಳೆಲ್ಲಾಂ ಮೆಯ್ಯೆನ್ರೋರ್‌ವಾರ್। ಮನ್ನಿ
ಯಕೂರ್‌ಮತಿಯುಡೈಯಾರ್‌ವಣ್‌ಗುಣತ್ತಿಲ್ ॥ ಕುಱೈನಿನೈಕ್ಕ
ನಿನೈವಿಲ್ಲಾರ್‌ಗುರುಕ್ಕಳ್‌ತಂಪಾಲ್ । ಕೋದತ್ತಮನಂಪೆತ್ತಾರ್
ಕೊಳ್ವಾರ್‌ನಮ್ಮೈ ॥ ಶಿಱೈವಳರ್ಕ್ಕುಂ ಶಿಲಮಾನ್ದರ್‌ಶಂಕೇತತ್ತಾಲ್ ।
ಶಿದೈಯಾದತಿಣ್ಮದಿಯೋರ್ ತೆರಿನ್ದದೊರಾರ್ ॥ ಪೊಱೈನಿಲತ್ತಿನ್
ಮಿಹುಂ ಪುನಿದರ್ ಕಾಟ್ಟುಮೆಂಗಳ್ । ಪೊನ್ರಾದನನ್ನೆರಿಯಿಲ್
ಪುಹುದುಮಾರೇ ॥ ೫೨ ॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಮಱೈ = ವೇದಗಳು, ಉಱೈಕ್ಕುಂ = ಹೇಳುವ, ಪೊರುಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ (ತತ್ವಹಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲಾ), ಮೆಯ್-ಎನ್ರು = ಸತ್ಯವಾದುವೆಂದು (ಪರಮಾರ್ಥವೆಂದು), ಓರ್‌ವಾರ್ = ನಂಬಿರುವ ಪರಮ ಆಸ್ತಿಕರಾದ, ಮನ್ನಿಯ = ಅತಿದೃಢವಾದ, ಕೂರ್ = ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ, ಮತಿಯುಡೈಯಾರ್ = ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ, ವಣ್-ಗುಣತ್ತಿಲ್ = ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ (ಪರರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ) ಕುಱೈ-ನಿನೈಕ್ಕ = (ಭ್ರಮಿಸಿ) ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು, ನಿನೈವ್-ಇಲ್ಲಾರ್ = ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡದ (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಚಿಂತಿಸದ), ಗುರುಕ್ಕಳ್-ತಂ-ಪಾಲ್ = ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕವಾಗಿ, ಕೋದು-ಅತ್ತ = ಯಾವ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲದ, ಮನಂ-ಪೆತ್ತಾರ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ, ನಮ್ಮೈ = (ಕಿಡಾಂಬಿ ಆಚ್ಚಾನ್ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಾದ) ನಮ್ಮನ್ನು, ಕೊಳ್ವಾರ್ = ("ಕ್ರಯ ವಿಕ್ರಯಾರ್ಹದಶಯಾ ಸಮಿಂಧತೆ" ಎಂಬಂತೆ) ಆಳುವ (ಕೊಳ್ವಾರ್-ನನ್ಮೈ ಎಂದೂ ಪಾಠವುಂಟು. ಒಳ್ಳೆಯದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು ಎಂದರ್ಥ), ಶಿಱೈ-ವಳರ್ಕ್ಕುಂ = (ಸಂಸಾರವೆಂಬ) ಸೆರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ಶಿಲ-ಮಾಂದರ್ = ಮಂದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕೆಲವರ, ಸಂಕೇತ-ತ್ತಾಲ್ =(ನಾವು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವುದೇ ಸರಿ ಮತ್ತಾವುದೊಂದನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸೆವು ಎಂಬ) ಸಂಕೇತದಿಂದ, ಶಿದೈಯಾದ = ಭಿನ್ನವಾಗದ (ಸಡಿಲವಾಗದ) ತಿಣ್-ಮತಿಯೋರ್ =

ದೃಢ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ, ತೆರಿನ್ದವೋರಾರ್ = ತಿಳಿದು ಅಲ್ಪ ಫಲಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಡದ (ತಿರನ್ದವೋರ್ವಾರ್ ಎಂದು ಪಾಠವಿದ್ದರೆ) = ಅತಿಶಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಆಶೆಪಡುವ ಎಂದರ್ಥ) (ತೆರಿನ್ದ್-ಅದ್-ಓರ್ವಾರ್ = ಎಂದಿದ್ದರೆ) ತಿಳಿದು ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವ ಎಂದರ್ಥ) (ಇಂತಹ ಮಹನೀಯರು) ಪೊರೈ-ನಿಲತ್ತಿಲ್ = ಕ್ಷಮಾ ಗುಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಮಿಹುಂ = ಅತ್ಯಧಿಕ, ಪುನಿದರ್ = ಪರಿಶುದ್ಧರು (ಸದಾಚಾರ್ಯರು) ಕಾಟ್ಟುಂ = ತೋರಿಸುವ, (ಗುರುಗಳಿಂದ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ಪೊನ್ನಾದ = ನಶಿಸದ, ನಲ್-ನೆರಿಯಿಲ್ = ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, (ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಪ್ರದರ್ಶಕನಾದ ನಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ) ಪುಹುದುವಾರೆ = ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು, (ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವರೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ.)

वेदोक्तार्थो यथार्थ स्सकल इति दृढं स्वास्तिका विश्वसन्तः
स्थेयस्या सूक्ष्ममत्या सह बहुसुगुणेषूनतानुक्तिनिष्ठाः ।
आचार्याणां सकाशादनघ मतिशुचिस्वान्तमाप्ता स्सदर्थ्याः
कारासंवर्धकानां कतिपयविधिया मात्मसङ्केतमालात् ॥ १ ॥

निर्मीता धीरधीका स्सदसदिति विविच्याददाना श्च सत्वं
ईदृक्षाः क्षान्तिसीमाक्षितिषु च गुरुभिः दर्शितेऽत्यन्तशुद्धैः ।
आस्माकीने प्रसिद्धे विहतिविरहिते सम्प्रदायक्रमाप्ते
सन्मार्गेऽस्मिन् विशन्त्येव हि रसिकवरा स्सर्वलोकैकसारे ॥ ५२ ॥

ಮೂ.—ಇದುವಳಿಯಿನ್ನವುದೆನ್ರವರ್ ಇನ್ಪುಲನ್ ವೇರಿಡುವಾರ್ ।
ಇದುವಳಿಯಾಮಲವೆನ್ರರಿವಾರ್ ಎಂಗಳ್ ದೇಶಿಕರೇ ॥
ಇದುವಳಿಯೆಯ್ ದುಹವೆನ್ರುಹಪ್ಪಾಲ್ ಎಂಪಿಳ್ಳೈ ಪೊರುಪ್ಪಾರ್।
ಇದುವಳಿಯಾಮರ್ಕೈಯೋರರುಳಾಲ್ ಯಾಮಿಶೈನ್ದ ನಮೇ ॥೫೩॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ದೇಶಿಕರೇ = ಆಚಾರ್ಯರೇನೆ, (ಶ್ರೀ ವಕುಳ ಭೂಷಣ, ನಾಥ, ಯಾಮುನ, ರಾಮಾನುಜ, ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರ, ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹಾದಿಗಳೇ) ಇದ್ = ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ರೀತಿಯೇ, ಇನ್-ಅಮುದ್ = ಅತಿಭೋಗ್ಯಕರವಾದ, ವಳಿ = ಸನ್ಮಾರ್ಗವು, ಎನ್ರು = ಎಂದುಪದೇಶಿಸಿ, ಅವರ್ =

ಅವರು, ಇಽ-ಪುಲ್ಽ = ಅತ್ಯಲ್ಪಸಾರಗಳಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ವೇರಿಡು-ವಾರ್ = ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು, (ತಮ್ಮಾಶ್ರಿತರಿಗೂ ಇವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರುವರು.) ಇದ್ = ಈ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯೇ, ವ್ಳಿ = -ಆಂ = ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾಗುವುದು, ಅಲ = ಮತ್ತಾವುದೂ ಅಲ್ಲ, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಅರಿವಾರ್ = ಅರಿತು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು, (ಅಥವಾ : ಇದ್ = ಈ ಪ್ರಬಂಧೋಕ್ತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ, ವ್ಳಿಯಾಂ = ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳು, ಅಲ = ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಜ್ಞಾನಾದಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು, ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.) (ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) ಇದು-ವ್ಳಿ = ಈ ಪರಮ ಭೋಗ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗವೇ, ಎಯ್‌ದುಹ = (ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು) ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಉಹ-ಪ್ಪಾಲ್ = ಈ ಸನ್ಮಾರ್ಗಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ) ಮನಸ್ಸಿನ ಹರ್ಷೋದ್ರೇಕದಿಂದ, ಎಽ-ಪ್ಳೈ = ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು, ಪೊರುಪ್ಪಾರ್ = ಮನ್ನಿಸುವರು, (ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಅಪಚಾರ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವರು) (ಆದುದರಿಂದಲೇ) ಮರ್ರೈಯೋರ್ = ವೇದ ವಿಹಿತ ಮಾರ್ಗಾನುಷ್ಠಾನನಿಷ್ಠರಾದ ಆಚಾರ್ಯರ, ಅರುಳಾಲ್ = ಪರಮ ದಯೆಯಿಂದ ಇದು-ವ್ಳಿ-ಆಂ = ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗವೇ (ಘಂಟಾಪಥವೆಂದು) ಎಂದು, ಯಾಂ = ನಾವು, ಇಶೈನ್ದನಂ = (ಇದನ್ನೇ) ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವೆವು.

अस्माकं देशिकास्ते स्मृति रिय मतिभोग्यामृतास्त्येत्यवोचन्
शब्दाद्या अल्पसारा इति च परिजहु स्त्याजयांचक्रिरे तान् ।
मोक्षोपायो विना तां भगवदुरुकृपां नान्य इत्युद्गृणन्तः
वर्तन्येषा वरीवर्त्विति मनसि महानन्दतोऽस्मत्प्रमादान् ॥ १ ॥
क्षमन्तेऽतो गुरूणां नो वैदिकानां कृपावशात् ।
एतदेव सुवर्त्मेति निरणैष्माङ्ग्यकुर्म च ॥ ५३ ॥

ಮೂ.—ಎಟ್ಟುಮಿರಂಡು ಮರಿಯಾದವೆನ್ನುಮ್ ಯಿವೈಯರಿವಿತ್ತು,
ಎಟ್ಟವೊಣ್ಣಾದವಿಡಂ ತರುಮೆಂಗಳ್ ಮಾದವನಾರ್,
ಮುಟ್ಟವಿನೈತ್ತಿರಳ್ ಮಾಳ ಮುಯನ್ರಿಡುಮಂಜಲೆನ್ರಾಲ್,
ಕಟ್ಟೆಳಿಲ್ ವಾಶಕತ್ತಾಲ್ ಕಲಂಗಾ ನಿಲೈಪೆತ್ತನಮೇ ॥೫೪॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ :—ಎಟ್ಟುಂ-ಇರಂಡುಂ = ಎಂಟು ಎರಡು (ಹತ್ತು) ಎಂದಾಗಲೀ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, ದ್ವಯ ಮತ್ತು ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಗಲಿ, ಅರಿಯಾದ

= ಅರಿಯದ, ಎನ್ಮೈ = (ಸಂಸಾರಿಗಳಾದ) ನನುಗೆ, ಇವ್ವೈ = ಇವನ್ನು: ಅರಿವಿತ್ತು = ಯಾವ್ಯಚ್ಛಿಕಸುಕೃತಾದಿಗಳಿಂದ ಸದಾಚಾರ್ಯರಮೂಲಕ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ, ದ್ವಯ, ಚರಮ ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ಮೂಲಕ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಎಟ್ಟ. ಒಣ್ಣಾದ = (ಆಶ್ರಯಿಸದವರಿಗೆ) ಎಟುಕಿಸದ, (ಅತಿದುರ್ಲಭವಾದ) ಇಡಂ = ಸ್ಥಾನವನ್ನು, (ಪರಮ ಪದವನ್ನು) ತರುಂ = ಕೊಡುವವನಾದ ("ಮೋಕ್ಷಂ ಇಚ್ಛೇತ್ ಜನಾರ್ದನಾತ್" "ಮೋಕ್ಷದೊ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ" ಎಂಬಂತೆ) ಎಂಗಳ್-ಮಾದವನಾರ್ = ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನ (ಶ್ರೀಯನ್ನು ಪರದೇವತಾ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು "ಶೇಷಿದಂಪತೀ" ಎಂದಿರುವ ನಮ್ಮ ಎಂದು ಭಾವ) ಮುಟ್ಟ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ, ವಿನ್ಯೈ-ತ್ತಿರಳ್ = ಪಾಪಸಮೂಹವು, ಮಾಳ = ನಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ, ಮುಯನ್ರಿಡುಂ = ಅಭಿನಿವೇಶ ಗೊಂಡ, ಅಂಜಲ್ = ಅಂಜಬೇಡ, (ಮಾಶುಚಃ = ದುಃಖಿಸಬೇಡ) ಎನ್ರಾರ್ = ಎಂದು ಹೇಳಿದ (ಗೀತೋಪನಿಷದಾಚಾರ್ಯನಾದ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಕಟ್ಟಿಳಿಲ್ = ಎಲ್ಲರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಶೋಭಿಸುವ, ವಾಶಕತ್ತಾಲ್ = (ಚರಮ ಶ್ಲೋಕರೂಪವಾದ) ಮಾತಿನಿಂದ, (ದೃಢತಮ ಪ್ರಮಾಣ ಬಲದಿಂದ) ಕಲಂಗಾ-ನಿಲ್ಯೈ = ಕದಡದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಪೆತ್ತನಂ = ಪಡೆದೆವು. (ಈ ರೀತಿಯಾದ ಅರ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸುದೃಢವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು.) (ಇದರಿಂದಲೇ ನಾವು ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರತಿತಂತ್ರದ ನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾದೆವು ಎಂದು ಭಾವ.)

अष्टौ द्वा ववविजानत स्ववगमय्यास्मानिमान् सर्वेशः
स्थानं दुर्लभ मुन्नतं वितरितुं नो माधवस्योद्यतः ।
सर्वाघौघविमोक्षकस्य महतो 'मा शोकभाक् भूरि'ति
प्रोक्तात् भोग्यतमात् अवाप्नुम पदं वाक्यात् वयं सुस्थिरम् ॥ ५४ ॥

ಮೂ.—ವಾನುಳಮರ್ನ್ದವರ್ಕ್ಕುಂ ವರುನ್ದವರು ವಿನ್ನಿಲೈಹಳ್,
ತಾನುಳನಾಯುಹಕ್ಕುಂ ತರವಿಂಗುನಮುಕ್ಕುಳದೇ,
ಕೂನುಳನೆಂಜುಹಳಾಲ್ ಕುತ್ತಮೆಣ್ಣಿಯಿಹೞ್ನ್ದಿಡಿಲುಂ,
ತೇನುಳಪಾದಮಲರ್ ತಿರುಮಾಲುಕ್ಕು ತ್ತಿತ್ತಿಕ್ಕುಮೋ ॥೫೫॥

(ನಿಗಮನಾಧಿಕಾರ)

ಅರ್ಥ:—ವಾನುಳ್ = (ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ) ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ, ಅಮರ್ನ್ದವರ್ಕ್ಕುಂ = ವಾಸಮಾಡುವ (ಇಂದ್ರಾಗಳಿಗೂ ಅಥವಾ) ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಗೂ, ವರುನ್ದ = ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೇನೆ, ವರುಂ = ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ, (ಅತಿಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ) ಇ-ನಿಲೈಹಳ್ = ಈ (ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿರುವ) ರೀತಿಗಳನ್ನು, ತಾನ್-ಉಳನಾಯ್ = ತಾನುಳ್ಳವನಾಗಿ

(ಪರಮೈಕಾಂತಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಾನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದವನಾಗಿ, ಉಹಕ್ಕುಂ-ತರಂ =(ಈ ರೀತಿ ನೀತಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಕಂಡು) ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಸ್ವಭಾವವು, ಇಂಗ್ =(ವಿರೋಧಿ ವರ್ಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ) ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೇ ನಮುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಉಳದೇ = ಇದೇ ಇದೆಯಲ್ಲವೇ ! ಕೂನು-ಉಳ = ವಕ್ರವಾಗಿರುವ, ನೆಂಜುಹಳಾಲ್ = ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ, ಕುತ್ತಂ-ಎಣ್ಣಿ = ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ದೋಷಗಳನ್ನು (ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಗಲೀ) ಆರೋಪಿಸಿ, ಇಹೞ್ನ್ದ್-ಇಡಿಲುಂ = ಆದರಿಸದೆ ಹೋದರೂ, ತೇನ್-ಉಳ-ಪಾದ-ಮಲರ್ = ಮಕರಂದರಸವು ಹರಿಯುವಂತಿರುವಅಡಿದಾವರೆಗಳುಳ್ಳ, ತಿರು-ಮಾಲುಕ್ಕ್ = ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಾದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ತಿತ್ತಿಕ್ಕುಮೇ = ಅತ್ಯಂತ ಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಅಲ್ಲವೇ, (ಈ ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಅತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಶದಪಡಿಸಿದೆನು. ನಮ್ಮನುಷ್ಠಾನವಂತೂ ಅಪ್ರತಿಹತವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ದುಷ್ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಕ್ರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲದಸಲ್ಲದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದರೂ, ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬೇಸರಿಕೆಯಾಗದು. ದೋಷ ಹುಡುಕುವರು ಸ್ವತಃ ವಕ್ರಮನಸ್ಕರಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಳುಕದು. ಯಾರು ಏನುಹೇಳಿದರೇನಾಯಿತು ? ಈ ನನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯಗಳು ಶ್ರಿಯಃಪತಿಗೆ ಪರಮಾದರಣೀಯವಾದವು. ಆ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸಿದೆ.)

श्रीवैकुण्ठनिवासिना मपि महायासैकलभ्या इमाः
ग्रन्थस्थाः स्वय माप्य चेदृशगुणानन्दावहत्वं हि नः ।
अस्त्येवात इहातिवक्रहृदयैः आरोप्य दोषान् परि-
त्यक्ता अप्यमृतोद्वहांङ्घ्रिकमलश्रीशस्य भोग्याः खलु ॥ ५५ ॥

ಮೂ.—ವೆಳ್ಳೈಪ್ಪರಿಮುಹರ್ ದೇಶಿಕರಾಯ್ ವಿರಹಾಲಡಿಯೋಂ,
ಉಳ್ಳತ್ತೆೞುದಿಯದೋಲೈಯಿಲಿಟ್ಟನಂ ಯಾಮಿದರ್ಕ್ಕಿನ್,
ಕೊಳ್ಳತ್ತುಣಿಯಿನುಂ ಕೋದೆನ್ರಿಕ್ಕೞಿನುಂ ಕೂರ್ಮದಿಯೀರ್,
ಎಳ್ಳತ್ತನೈಯುಮುಹವಾದಿಹೞಾದೆಮ್ಮೆೞುಲ್‌ಮದಿಯೇ ॥೫೬॥

ಅರ್ಥ :—ವೆಳ್ಳೈ = ಬಿಳುಪಾದ, ಪರಿ = ಕುದುರೆಯ, ಮುಹರ್ = ಮುಖವುಳ್ಳಭಗಂತನು, (ಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿ ಭೂಭೃತ್ಪ್ರತಿಭಟನಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವನೇ) ದೇಶಿಕರ್-ಆಯ್ = ವಾದಿಹಂಸಾಂಬುವಾಹರಾದ ಕಿಡಾಂಬಿ ಅಪ್ಪುಳಾರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ ವಿರಹಾಲ್ = (ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶರೂಪವಾದ) ಲೇಖನಿಯಿಂದ, ಅಡಿಯೋಂ = ನಮ್ಮ, ಉಳ್ಳತ್ತ್ = ಮನಸ್ಸೆಂಬಪತ್ರದಲ್ಲಿ, ಎೞುದಿಯದ್ = ಮೊದಲು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶರೂಪದಿಂದ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದುದನ್ನು (ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ

ಕರುಣಿಸಿದ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು) ಓಲೈಯಿಲ್ = ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಇಟ್ಟನಂ = ಇರಿಸಿದೆವು, (ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಬೇರೆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವಂತೆ ಬರೆದವಷ್ಟೆ. ಹಯಗ್ರೀವನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕರ್ತಾ, ಅವನ ಅಧೀನನಾಗಿ ಕರ್ತೃತ್ವವ್ಯಾಜವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಪಡೆದಿಹೆನು.) (ತಾನು ಲೇಖಕಸ್ಥಾನೀಯನಾಗಿ ಓಲೈಯಿಲಿಟ್ಟನಂ ಎಂದನ್ವಯ) ಇದರ್ಕ್-ಏ = ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವ ಕರ್ತೃಕವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೋಷವೇನಿದೆ? ಕೊಳ್ಳ-ತುಣಿಯಿಲುಂ = (ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಕಂಡು ಕೆಲವರು ಇದುವೇ ಪರಮಾರ್ಥವಾದುದೆಂದು) ಅತ್ಯಂತ ಉಪಾದೇಯವಾದುದೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೂ ಸರಿಯೇ, (ಅಥವಾ) ಕೋದೆನ್ರು = ಅಸಾರವಾದುದೆಂದು, ಇಹಳ್ಳಿಲುಂ = ಆದರಿಸದೆ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೂ ಸರಿಯೇ, ಕೂರ್-ಮತಿ-ಯೀರ್ = (ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಚಾರಸಮರ್ಥವಾದ) ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಹನೀಯರೇ! ಏ-ಎಳ್ಳಿಲ್-ಮತಿ = ನನ್ನ ದೃಢವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮನಸ್ಸು? ಎಳ್ಳತ್ತನೈ = ಎಳ್ಳು ಕಾಳಷ್ಟೂ ಕೂಡ. ಉಹವಾದ್ = (ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರಲ್ಲಾ! ಎಂದು) ಸಂತೋಷಪಡದು, (ಹಾಗೆಯೇ) ಇಕಳ್ಳಾದ್ = (ನಾನು ಮಾಡಿದುದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರೆಂದು) ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುಃಖ ಪಡದು. (ಈ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನೂ, ದೋಷೈಕಗ್ರಾಹಿಗಳಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸದವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವನೂಸಹ ಸರ್ವಶರಣ್ಯ ಆ ಹಯಗ್ರೀವನೇ, ಪ್ರಬಂಧಕರ್ತಾ ಆತನೇ, ತಾನಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅತಿಹರ್ಷವಾಗಲೀ ದುಃಖವಾಗಲೀ ತನಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ.)

शुद्धार्वानन एव देशिकवरो भूत्वोपदेशाख्यया
लेखन्या मम मानसे यदलिखत् पत्रेऽलिखं सर्वशः ।
को दोषोऽस्य ? सुसूक्ष्मबुद्धय ! इहादाने प्रहाणेऽपि वा
नो तुष्येत् तिलमात्रमप्यतिलसद्बुद्धि र्न निन्द्या च मे ॥ ५६ ॥

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीमद्वेङ्कटनाथदेशिकमणेः सारे रहस्यत्रये
गाथा याः पठिता स्तदर्थ उचितः कर्णाटवाण्या कृतः ।
गोपालेन विपश्चिता गुरुकृपाभाजा मुदे धीमतां
तत्तद्भावनिरूपका विरचिता श्लोका श्च दैन्या गिरा ॥

———

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಅಮೃತರಂಜಿನೀ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ
ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು ಪದ್ಯದ
ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ

1960—ಶಾರ್ವರಿ
ಆಶ್ವಯುಜ

ಬೆಲೆ : ೭೫ ನ.ಪೈ.

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಅಮೃತರಂಜಿನೀ

अन्वर्थामृतरंजिनीं रसभरां तत्वार्थसारां कृतिं
श्रीमद्वेदशिखागुरूत्तमकृतां तत्प्रेरितश्चादरात् ।
श्रीमद्वेदवतंसलक्ष्मणगुरोः व्याख्याति कारुण्यतः
श्लोकीकृत्य च मोदयत्यतितरां गोपालसूरि र्बुधान् ॥

ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣನಿಧಿಯೂದ ಶ್ರೀ ವೇಂಕಟೇಶನ ಅಂಶಾವತಾರವಾಗಿ, ವೇಂಕಟನಾಥನೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತರಾಗಿ, ಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕವಿತಾರ್ಕಿಕಸಿಂಹರೆಂದೂ, ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದೂ, ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ ವಿಶ್ವವಿದಿತರಾದ ದೇಶಿಕವರ್ಯರು ಮಣಿಪ್ರವಾಳರೂಪವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಹಸ್ಯಗಳು 30. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ (1) ತತ್ವಸಂದೇಶ, (2) ರಹಸ್ಯಸಂದೇಶ ವಿವರಣ, (3) ತತ್ವ ರತ್ನಾವಳಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಸಂಗ್ರಹ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶುರಗಳಿಲ್ಲ. (1) "ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿ" (2) ತತ್ವಪದವೀ, (3) ರಹಸ್ಯಪದವೀ, (4) ತತ್ವನವನೀತಂ, (5) ರಹಸ್ಯನವನೀತಂ, (6) ತತ್ವಮಾತೃಕಾ, (7) ರಹಸ್ಯಮಾತೃಕಾ, (8) ರಹಸ್ಯ ಸಂದೇಶ, (9) ತತ್ವರತ್ನಾವಳೀ, (10) ರಹಸ್ಯರತ್ನಾವಳೀ, (11) ರಹಸ್ಯರತ್ನಾವಳೀ ಹೃದಯಂ, (12) ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕ, (13) ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕ. ಈ 13 ರಹಸ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಪಠಿಸಿರುವ 39 ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ **"ಅಮೃತರಂಜಿನೀ"** ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಒಂದು ಪ್ರಬಂಧಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕ.

ಇದುವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯು ಬಿದ್ದಿರದೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಾಭಿಮಾನಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವಂತಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿ ಶ್ಲೋಕವೂ ರಂಜಿನಿಯನ್ನು ಅನುರಂಜಿಸಬಹುದು. ಈ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ನೆರವೂ, ಅಭಿಮಾನವೂ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕಾಗಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪಾದರೇಣುಃ

ವಿದ್ವಾನ್, ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯ.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಮೃತರಂಜಿನೀ

ಮೂ :—ತಂಪರಮೆನ್ರಿರಂಗಿತ್ತಳರಾಮನಂ ತನ್ದರುಳಾಲ್, ಉಂಬರ್
ತೊೞುಂ ತಿರುಮಾಲ್ ಉಹನ್ದೇರ್ಕುಮುಪಾಯ ಮೊನ್ರಾಲ್,
ನಂ ಪಿರವಿತ್ತುಯರ್ ಮಾತ್ತಿಯ ಞಾನಪ್ಪೆರುಂತಹವೋರ್,
ಶಂಪಿರದಾಯಮೊನ್ರಿಚ್ಚದಿರ್ಕ್ಕುಂ ನೆರಿಶಾರ್ನ್ದನಮೇ ॥ ೧ ॥

(ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿ)

ಅರ್ಥ :—ಅರುಳಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ತಂ = ತಮ್ಮದೇ, ಪರಂ = ಭರವು, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಇರಂಗಿ = ವ್ಯಾಮೋಹಗೊಂಡು, (ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅಕಿಂಚನರಾದ ನಮ್ಮ ಭರವು ತಮ್ಮದೆಂದು ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದುಂಟಾದ ವ್ಯಾಮೋಹವುಳ್ಳವರಾಗಿ) ತಳರಾ = ಚಲಿಸದ, ಮನಂ = ಮನಸ್ಸನ್ನು, ತಂದ್ = ತಂದುಕೊಟ್ಟು, (ರಹಸ್ಯತ್ರಯವನ್ನೂ ಅದರರ್ಥವನ್ನೂ ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅದರಿಂದತತ್ವಹಿತಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವರನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ) ಉಂಬರ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಂದ, ತೊೞುಂ = ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ, ತಿರುಮಾಲ್ = ಶ್ರಿಯಃ ಪತಿಯಿಂದ, ಉಹನ್ದು = ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಏರ್ಕ್ಕುಂ = ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಉಪಾಯಂ-ಒನ್ರಾಲ್ = ಒಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಪಿರವಿ = ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ, (ಬರುವ) ತುಯರ್ = ದುಃಖವನ್ನು, ಮಾತ್ತಿಯ = ನಿವಾರಿಸುವ, ಪೆರುಂ = ಹೆಚ್ಚಾದ, ಞಾನ = ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ತಹವ್ = ಕರುಣೆಯಿಂದಲೂ, ಓರ್ = ಅಧಿಕರಾದ, (ನಮ್ಮಾಚಾರ್ಯರ) ಶಂಪಿರದಾಯಂ = ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು, ಒನ್ರಿ = ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಶದಿರ್ಕ್ಕುಂ = ಚತುರವಾದ, ನೆರಿ = ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ಶಾರ್ನ್ದನಮೇ = ಪಡೆದೆವು.

दत्वा चित्तं स्थिरं नः परमकरुणया सूरिसेव्यो रमेशः
तत्वज्ञानानुकम्पामहितसुमनसां सम्प्रदायेऽतिशुद्धे ।
योग्योपायेन तुष्टः स्वभर इति हि कारुण्यमस्मासु तन्वन्
जन्माद्युन्मूल्य दुःखं भवति मुदितहृत् प्राप्नुम श्लाघ्यनिष्ठां ॥ १ ॥

ಮೂ :—ಕಡಲಮುದತ್ತೈಕ್ಕಡೈನ್ದು ಶೇರ್ತ್ತ ತಿರುಮಾಲಡಿ
ಕಾಟ್ಟುಯುನಂದೇಶಿಕರ್ ತನ್ನಿಲೈ ಪತ್ತಿಚ್ಚೇರ್ನ್ದೋಮೇ ॥ ೨ ॥

(ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಶುದ್ಧಿ)

ಅ :—ಕಡಲ್ = ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು. ಕಡೈನ್ದು = ಕಡೆದು, (ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ) ಅಮುದತ್ತೈ = ಅಮೃತವನ್ನು, ಶೇರ್ತ್ತ = (ದೇವತೆಗಳಿಗೆ) ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ, ತಿರುಮಾಲ್ = ಶ್ರೀಪತಿಯ, ಅಡಿ = ಅಡಿಗಳನ್ನು, ಕಾಟ್ಟುಂ = (ಉಪಾಯ ಉಪೇಯ ಎಂದು) ತೋರಿಸುವ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ದೇಶಿಕರೈ = ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು, ಶೇರ್ನ್ದೋಂ = ಸೇರಿದೆವು.

मथित्वाब्धिं देवताभ्य स्सुधां दत्तवतः श्रियः
पत्युः पदप्रदानस्मदाचार्यान् वय माश्रिताः ॥ २ ॥

ಮೂ :—ಮುತ್ತಿಕ್ಕರುಳ್ ಶೂಡ ಮೂನ್ರೈತ್ತೆಳಿಮುನ್ನಂ,
ಇತ್ತಿಕ್ಕಾಲೇರ್ಕುಮಿತಂ ॥ ೩ ॥

(ತತ್ವಪದವೀ)

ಅ :—ಮುತ್ತಿಕ್ಕು = ಮೋಕ್ಷ ಬರುವುದಕ್ಕೆ, (ಕಾರಣವಾದ) ಅರುಳ್ = ದಯೆಯುನ್ನು, ಶೂಡ = ಶಿರಸಾವಹಿಸಲು, ಮುನ್ನಂ = ಮೊದಲು, ಮೂನ್ರೈ = (ಪರಾವರರೂಪವಾದ) ಮೂರು ತತ್ವವನ್ನು, ತೆಳಿ = ವಿವೇಕಿಸು, (ಓಮನವೆ! ಎಂದು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಇ-ತಿಕ್ಕಾಲ್ = ಈ ತತ್ವವಿವೇಚನದಿಂದ, ಇದಂ = ಹಿತವು, (ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನವು) ಏರ್ಕುಂ = ಯೋಗ್ಯವಾಗುವುದು, (ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವ)

मुक्ते र्निदानस्य हरे र्दयायाः शिरोऽवतंसीकरणाय पूर्वम् ।
जानीहि तत्वत्रय मेतयादिशा परं समीचीनहितं भवेत् ते ॥ ३ ॥

ಮೂ :—ಮೂನ್ರಿಲೊರುಮೂನ್ರು ಮೂವಿರಣ್ಡು ಮುನ್ನಾನ್ಗುಂ,
ತೋನ್ರತ್ತೊಲೈಯುಂ ತುಯರ್ ॥ ೪ ॥

(ರಹಸ್ಯ ಪದವೀ)

ಅ :—ಮೂನ್ರಿಲ್ = (ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಸಾರಭೂತವಾದ) ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ, (ತತ್ವಹಿತಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾದ ಪ್ರಣವಾದಿ ಮೂರು ಪದಗಳಾಗಿ) ಒರು-ಮೂನ್ರುಂ = ಅದ್ವಿತೀಯವಾದ ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಮೂರು ಅರ್ಥಗಳೂ, ಮೂವಿರಣ್ಡುಂ = (ಉಪಾಯೋಪೇಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾಗಿ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಾಗಿರುವ ದ್ವಯ

ಮಂತ್ರದ) 3 × 2 = 6, ಆರುಪದಗಳರ್ಥಗಳೂ, ಮುನ್ನಾನ್ಗುಂ = (ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶರಣ್ಯನ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದ) 3 × 4 = 12 – ಹನ್ನೆರಡು ಪದಗಳರ್ಥಗಳೂ, (ಪದಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದುದು ಅರ್ಥಪರ್ಯಂತ ಅನುವಾದಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸುವುದು) ತೋನ್ರ = (ಸದಾಚಾರ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಮನದಲ್ಲಿ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿದರೆ, ತುಯರ್ = ದುಃಖ ವೆಲ್ಲಾ, ತೊಲೈಯುಂ = ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು.

त्रिषु त्रिकं त्रिद्विकं च त्रिचतुष्टय मेव च ।
ज्ञातेष्वेतेषु सम्यक् च प्रणश्येत् दुःख मत्र हि ॥ ४ ॥

ಮೂ :— ಉಯಿರುಮುಡಲು ಮುಡಲಾಹ ಓಂಗಿ,
ತಯಿರ್‌ವೆಣ್ಣೈತ್ತಾರಣಿಯೋಡುಂಡಾನ್,
ಪಯಿರಿಲ್ ಕಳೈಪೋಲ್ ಅಶುರರೈಕಾಯ್‌ನ್ದಾರ್ತ
ಕೈಯಿಲ್ ವಳೈಪೋಲ್ ಎಮ್ಮಾಶಿರಿಯರ್‌ವಾಕ್ಕು ॥ ೫ ॥

(ತತ್ವ ನವನೀತಂ)

ಅ:— ಉಯಿರುಂ = (ಬದ್ಧ, ಮುಕ್ತ, ನಿತ್ಯರೂಪವಾದ) ಚೇತನವರ್ಗವನ್ನೂ, ಉಡಲುಂ = (ಶರೀರಗಳಾಗಿರುವ ತ್ರಿಗುಣ, ಕಾಲ, ಶುದ್ಧಸತ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ) ಅಚೇತನವರ್ಗವನ್ನೂ, ಉಡಲ್-ಆಹ = ಶರೀರವಾಗಿ, ಓಂಗಿ = ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧ ವಾಗಿರುವ, ತಯಿರ್ = ಮೊಸರನ್ನೂ, ವೆಣ್ಣೈ = ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನೂ, ತಾರಣಿಯೋಡು = ಪಾತ್ರಸಮೇತ, ಉಂಡಾನ್ = ತಿಂದವನಾದ-ತ = ತನಗಾಗಿ, ಪಯಿರಿಲ್-ಕಳೈ-ಪೋಲ್ = ಪಯಿರಿಗೆ ಕಳೆಗಿಡಗಳಂತೆ, ಅಶುರರೈ = (ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ) ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು, ಕಾಯ್‌ನ್ದಾನ್ = (ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು) ನಾಶಮಾಡಿದವನಾದ, ಕೈಯಿಲ್‌ವಳೈ-ಪೋಲ್ = (ಭಗವಂತನ) ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಬಳೆಗಳಂತೆ, ಎಂ = ನಮ್ಮ, ಆಶರಿಯರ್-ವಾಕ್ಕ್ = ಆಚಾರ್ಯರ ಮಾತುಗಳು (ವಿರೋಧಿಗಳನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಯ್ಯಾಭರಣಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮಾತುಗಳು ಒಡವೆಯಂತಿವೆ ಎಂದು ಭಾವ) ಕಂಗೊಳಿಸುವುವು.

यो वाचेतनचेतने सुकलयन् आत्मीयदेहं परः
य श्चोर्व्या सहितं चखाद नवनीतं चादरात् दध्यपि ।
यो दैत्यान् कलमे जघान यवसोन्मूलैकनीत्योद्धतान्
अस्मद्देशिकसूक्तयो वलयवत् भान्त्यात्महस्ते सदा ॥ ५ ॥

ಮೂ :—ಅಲ್ಲೈಯತ್ತವಾರಮುದಕ್ಕಡಲ್ ಕಡಲುಣ್ಡಮುಗಿಲ್,
ವಿಲ್ಲೈಯತ್ತ ನನ್ಮಣಿವೆರ್ಪ್ಪ ವೆಯಿನಿಲ ವೋಂಗುಪಹಲ್,
ತುಲ್ಲೈಯೊತ್ತನವೆನ್ಬರ್ ತೂಯ್ಮರೈಶೂಡುಂ ತುೞಾಯ್ಮುಡಿಯಾರ್ಕ್ಕೆ
ಇಲ್ಲೈಯೊತ್ತನರ್ವ ಪಾದಂ ಪಣಿಂದವರ್ ಎಣ್ಣುದರ್ಕ್ಕೇ ॥ ೬ ॥

(ರಹಸ್ಯ ನವನೀತಂ)

ಅ ;—ಅರ್ವ-ಪಾದಂ-ಪಣಿಂದವರ್ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, ತೂಯ್ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಮರೈ = ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಶೂಡುಂ ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿರುವ, (ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ) ತುೞಾಯ್-ಮುಡಿಯಾರ್ಕ್ಕೆ = ತುಲಸೀಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಅಲ್ಲೈ-ಅತ್ತ = ಅಲೆಗಳಿಲ್ಲದ, ಆರ್-ಅಮುದ-ಕಡಳ್ = ಪೂರ್ಣವಾದ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದಂತಿರುವನು, ಕಡಲ್-ಉಂಡ = ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ (ಸದ್ಯಃಫಲಪ್ರದವಾದ) ಮುಗಿಲ್ = ಮೇಘದಂತೆ ಇರುವನು, ವಿಲ್ಲೈ-ಅತ್ತ = ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾಗದ, ನಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ, ಮಣಿ-ವೆರ್ಪ್ಪ = ನೀಲಮಣಿಪರ್ವತದಂತಿರುವನು, ವೆಯಿಲ್ = ಬಿಸಿಲು, ನಿಲವು = ಬೆಳದಿಂಗಳು, ಓಂಗು = ಒಂದನ್ನೊಂದು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಸೇರಿರುವ, ಪಹಲ್ = ಹಗಲಂತಿರುವನು, (ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ) ತುಲ್ಲೈ-ಒತ್ತನರ್-ಎನ್ಬರ್ = ಸಮಾನತೆಯನ್ನು (ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು) ಹೊಂದಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. (ಒಂದೊಂದೂ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಮಾನವಾಗುವುವು) ಎಣ್ಣುದರ್ಕ್ಕೆ = ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಇಲ್ಲೈ-ಒತ್ತನನ್ = ತನ್ನಸಾಮ್ಯವು ಮತ್ತಾವುದರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದಂತಿರುವವನು, ನಿಸ್ಸಮಾಭ್ಯಧಿಕನೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದುದು.

संशुद्धश्रुतिमस्तकस्य तुलसीमौळेः प्रपन्नाः पदोः
निर्वीचिं त्वमृतोदधिं जलधरं पीताम्बुधिं मण्यगं ।
मौल्यातीत महोऽब्रुवंस्तदुपमं ज्योत्स्नातपोद्भासितं
नेदं स्याच्च विमर्शने निरुपमो ह्यम्भोजवासापतिः ॥ ६ ॥

ಮೂ :—ಉತ್ತಿತಿಹೞುಮುರೈಮೂನ್ರಿಲ್ ಮುಮ್ಮೂನ್ರುಂ,
ಶಿತ್ತಮುಣರತ್ತೆಳಿವಿತ್ತಾರ್,
ಮುತ್ತಿತರುಂ ಮೂಲಮುರೈಯಿನ್ ಮುಡಿಶೇರ್
ಮುಗಿಲ್‌ವಣ್ಣರ್ ಶೀಲಮುರಿವಾರ್ ಶಿಲರ್ ॥ ೭ ॥

(ರಹಸ್ಯ ನವನೀತಂ)

ಅ :—ಮುತ್ತಿ-ತರುಂ = ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ, ಮೂಲಮರ್೦ಯಿನ್ = (ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೂ) ಮೂಲವಾದ ವೇದಗಳ, ಮುಡಿ = ತಲೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಉಪ ನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ) ಶೇರ್ = ಸೇರಿರುವ, ಮುಗಿಲ್-ವಣ್ಣರ್ = ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನ, (ಮೂಲಮರ್೦ = ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ನಾದವನೆಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು.) ಶೀಲಂ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಅರಿವಾರ್ = ಅರಿಯುವವರಾದ, ಶಿಲರ್ = ಕೆಲವರು (ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು) ಉತ್ತಿ = ಉಕ್ತಿಯಾಗಿ (ಅಪೌರುಷೇಯವಾಗಿ) ತಿಗೞುಂ = ಬೆಳಗುವ, ಉರ್೦-ಮೂನ್ರಿಲ್ = ಮೂರು ರಹಸ್ಯೋಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಮ್ಮೂನ್ರುಂ = (3 × 3 = 9) ಒಂಭತ್ತು ಅರ್ಥಗಳೂ, (ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವಾದಿ ವಾಕ್ಯತ್ರಯದ, ದ್ವಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳ-ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ 3 ವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು) ಚಿತ್ತಂ = ಮನಸ್ಸು-ಉಣರ-ಅರಿತು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ, (ಚೆನ್ನಾಗಿ) ಅರಿವಿತ್ತಾರ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

परमपदविदातु मूलवेदोदितस्य
जलधरगुणमूर्तेः तं स्वभावं विदन्तः ।
कतिचन गुरवश्चापौरुषेये रहस्ये
त्रय उपदिदिशुर्न स्त्रिविकार्थान् समस्तान् ॥ ७ ॥

ಮೂ ;—ಎನಕ್ಕುರಿಯನೆನದು ಪರಮೆನ್ಪೇರೆನ್ನಾದಿವ್ವೈ,
ಯನ್ನೈತ್ತುಯಿರ್೦ಮಿಲ್ಲಾ ವಿರೈಕ್ಕಡೈತ್ತೋಂ,
ತನಕ್ಕಿನೈಯೊನ್ರಿಲ್ಲಾದ ತಿರುಮಾಲ್ ಪಾದಂ,
ಶಾದನಮುಂಪಯನು ಮೆನಚ್ಚಲಂಗಳ್ ತೀತ್ತೋಂ,
ಉನಕ್ಕಿದಮೆನ್ರೊರುಪಾಕನುರ್೦ತ್ತದುತ್ತೋಂ,
ಉತ್ತಮನಾಮವನುದವಿಯೆಲ್ಲಾಂ ಕಂಡೋಂ,
ಇನಿಕ್ಕವರುಂ ವಕ್ಕೈವರ ವಿಹ್ೞನ್ದೋಂ ಶೋಕಂ,
ಇವ್ವೈಯುವರೋಡೊನ್ರಿನಿ ನಾ ಮಿರುಕ್ಕುನಾಳೇ ॥ ೮ ॥

(ರಹಸ್ಯ ನವನೀತಂ)

ಅ:— ಎನಕ್ಕುರಿಯನ್ = ಎನಗೆ ನಾನೇ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆನು. ಎನದ್-ಪರಂ = ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೋಪಾಯವೂ ನನ್ನದೇ, ಎನ್-ಪೇರ್ = (ಆ ಉಪಾಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ) ಫಲವೂ ನನ್ನದೇ, ಎನ್ನಾದು = ಹೀಗೆ ನೆನೆಯದೆ, ಇವ್ವೈ-ಅನ್ನೈತ್ತುಂ॥

(ಈ ಸ್ವರೂಪ, ಭರ, ಫಲಗಳು) ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಇರ್ೖ-ಇಲ್ಲಾ =(ತನಗೆ) ಸ್ವಾಮಿಯಿಲ್ಲದ, ಇರ್ೖಕ್ಕು = ಸ್ವಾಮಿಗೆ, (ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಾದ ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ) ಅಡೈತ್ತೋಂ = ಬರುವಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆವು, (ಅಹಂಮದ್ರಕ್ಷಣಭರಃ...ಶ್ರೀ ಪತೇರೇವ॥) (ಅಡೈನ್ದೋಂ ಎಂದು ಪಾಠವೂವುಂಟು, = ಇವೆಲ್ಲಾ ಅವನದೇ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು ಎಂದರ್ಥ) ತನಕ್ಕು = ತನಗೆ, ಇಣೈ = ಸಮಾನವಾದುದು, ಒನ್ರು-ಇಲ್ಲಾದ = ಬೇರೊಂದು ಇಲ್ಲದ, ತಿರುಮಾಲ್-ಪಾದಂ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳು, ಶಾದನಮುಂ = ಉಪಾಯವೂ, ಪಯನುಂ-ಎನ = ಫಲವೂ ಎಂದು, (ತಿಳಿದೆವು.) ಶಲಂಗಳ್ = ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತೀರ್ತ್ತೋಂ = ನಿವಾರಿಸಿದೆವು. ಒರು-ಪಾರ್ಕ = ಅಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯು, ಉನಕ್ಕು-ಇತಂ-ಎನ್ರು = (ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತನಾದ) ನಿನಗೆ ಇದೇ ಹಿತಕರವಾದುದೆಂದು, ಉರೈತ್ತದ್-ಉತ್ತೋಂ = ಹೇಳಿದುದನ್ನು (ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನು) ಹೊಂದಿದೆವು. (ಆಚರಿಸಿದೆವು) ಉತ್ತವರ್ = ಆಪ್ತನಾದ, ಅವನ್ = ಆಶರಣ್ಯನ, ಉದವಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಉಪಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕಂಡೋಂ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದೆವು, ಇನಿ = ಇನ್ನು ಮೇಲೆ, ಇಮ್ಮೈಯವರ್-ಓಡು-ಒನ್ರುನಾಂ-ಇರುಕ್ಕುಂ-ನಾಳ್ = ನಾವು ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಂದಿಗಿರುವೆವೆಂದು ಹೇಳುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲವಾದುದು, ಕವರುಂ-ವಳೈ-ವರ = ನಮ್ಮನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲು, (ಪರಮಪದಪ್ರಯಾಣ ಸಮೀಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ) ಶೋಕಂ-ಇಳ್ಳುನ್ದೋಂ = ಶೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆವು.

शेषी मेऽहं भरो मे फलमिति च धियं संत्यजन् सर्व मेतत्
सर्वेशे सर्वशेषिण्यगमय मतुलश्रीशपादावुपायम् ।
ज्ञात्वोपेयं च विघ्नानहन मभिहितं यद्धितं तन्नियन्त्वा
लेभे श्रेष्ठोपकारानिह शुच मजहां नित्ययोगे ह्युपेते ॥ ८ ॥

ಮೂ :—ತತ್ತುವಂಗಳೆಲ್ಲಾಂ ತಹವಾಲರಿವಿತ್ತು,
ಮುತ್ತಿವಳ್ಳಿತಂದಾರ್ ಮೊಯ್ಕಳ್ಳಲೇ, ಅತ್ತಿವತ್ತಿಲ್
ಆರಮುದಮಾರಾಮಿರುನಿಲತ್ತಿಲೆನ್ರುರೈತ್ತಾರ್,
ತಾರಮುದಲೋದುವಿತ್ತಾರ್ತಾಂ ॥ ೯ ॥

(ತತ್ವಮಾತೃಕಾ)

ಅ :—ತತ್ತುವಂಗಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = (ಪರಾವರರೂಪವಾದ) ತತ್ವಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತಹವಾಲ್ = ಅತಿಕೃಪೆಯಿಂದ, ಅರಿವಿತ್ತ್ = ಬೋಧಿಸಿ, (ತತ್ವತ್ರಯ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ) ಮುತ್ತಿ-ವೞಿ-ತಂದಾರ್ = ಮೋಕ್ಷದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (ನಮಗೆ) ಕರುಣಿಸಿದ (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯೋಪಾಯಗಳೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದ) ಆಚಾರ್ಯರ, ಮೊಯ್ = ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಒಪ್ಪುವಂತಿರುವ (ಅಸದೃಶವಾದ) ಕೞಲೇ = ಪಾದಗಳೇ, ಇರು-ನಿಲತ್ತಿಲ್ = ಈ ವಿಶಾಲಮಹೀತಲದಲ್ಲಿ, ಆರ್-ಆಂ = ಉಪಾಯವಾಗುವುದು, ಅ-ತಿವತ್ತಿಲ್ = ಆ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ, ಆರ್-ಅಮುದಂ = ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅಮೃತವು, (ಅತ್ಯಂತ ಭೋಗ್ಯವು) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಉರೈತ್ತಾರ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದರು, ತಾಂ = ತಾವೇ (ಕೃಪೆಯಿಂದ) ತಾರ-ಮುದಲ್ = ಪ್ರಣವ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು, ಓದುವೈತ್ತಾರ್ = ಉಪದೇಶದ ಮೂಲಕ ಕಲಿಸಿದರು.

सर्वाण्येतानि तत्वान्यतिशयकृपया बोधयित्वा च सम्यक् ।
दातु र्मुक्तयेकपद्या असदृशचरणौ स्तः पृथिव्यामुपायौ ॥
तस्मिन्नानन्दपूर्णोऽमृतमय मिति च प्राहु राचार्यवर्याः ।
अस्मानध्यापयंस्ते स्वय मिहकुशला स्तारमुख्यान् हितार्थान् ॥ ९ ॥

ಮೂ :—ತಿರುನಾರಣನೆನುಂ ದೈವಮುಂ ಶಿತ್ತುಮಶಿತ್ತುಮೆನ್ರು,
ಪೆರುನಾನ್ಮರೈಮುಡಿಪೇಶಿಯ ತತ್ತುವ ಮೂನ್ರಿವೈಕೇಟ್ಟು,
ಒರುನಾಳುಣರ್ನ್ದವರುಯ್ಯುಂವಹೈಯಿನ್ರಿಯೊನ್ರುಹವಾರ್,
ಇರುನಾಲೆೞುತ್ತಿನಿದಯುಂಗಳೋದಿಯ ವೆಙ್ಗುಣರೇ ॥ ೧೦ ॥

(ತತ್ವಮಾತೃಕಾ)

ಅ :— ಪೆರು = ಹಿರಿದಾದ, ನಾಲ್-ಮರೈ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ, ಮುಡಿ = ತಲೆಯಲ್ಲಿ, (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ) ಪೇಶಿಯ = ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ, ತತ್ತುವಂ = ತತ್ವಗಳನ್ನು, ತಿರು-ನಾರಣನ್-ಎನ್ನುಂ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೆಂಬ (ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ) ದೆಯ್ವಮುಂ = ದೇವರು, ಶಿತ್ತುಂ = ಚೇತನವರ್ಗ, ಅಶಿತ್ತುಂ = ಅಚೇತನವರ್ಗ, ಎನ್ರು = ಎಂಬ, ಮೂನ್ರು = ಮೂರು ವಿಧವಾದ, ಇವೈ = ಇವನ್ನು, ಕೇಟ್ಟು = (ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ) ಕೇಳಿ, ಒರು-ನಾಳ್-ಉಣರ್ನ್ದವರ್ = ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನನ ಮಾಡಿದ, ಉಯ್ಯುಂ-ವಹೈ-ಇನ್ರಿ = ಉಜ್ಜೀವಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒನ್ರು-

ಉಹನಾರ್ = ಬೇರೆ ಒಂದನ್ನೂ ಅಂಗೀಕರಿಸರು, ಇರು-ನಾಲ್-ಎಳುತ್ತಿಲ್ = ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ, (ಇರುವ) ಇದಯಂಗಳ್-ಓದಿಯ = ಸಾರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ, ಎಣ್-ಗುಣರೆ = ಅಷ್ಟಗುಣಪೂರ್ಣರೇ ಆಗುವರು.

श्रीमन्नारायणो न श्चिदचिदिति महाद्रिर्द्विकाम्नायमौळौ ।
तत्वानि त्रीण्यमूनि क्वचिदहनि निशम्याथ नोज्जीवनार्थम् ॥
इच्छन्त्यन्यं हि धीरा हृदयगमखिलं मूलमन्त्रस्य सारं ।
सम्यक् विज्ञाय चाष्टाक्षरमहितगुणाष्टाहितेष्टा श्श्रयन्ते ॥ १० ॥

ಮೂ :— ಕಾರಣಮಾಯುಯಿರಾಹಿಯನೈತ್ತುಂ ಕಾಕ್ಕುಂ,
ಕರುಣೈಮುಗಿಲ್ ಕಮಲೈಯುಡ ನಿಲಂಗುಮಾರಂ,
ನಾರಣನಾರ್ ವಡಿವಾನವುಯಿರ್ ಹಳೆಲ್ಲಾಂ,
ನಾಮೆನ್ರುನಲ್ಲಡಿಮ್ಯೆಕ್ಕೇರ್ಕುಮಾರುಂ,
ತಾರಣಿನೀರ್ಮುದಲಾನಮಾಯೈಕಾಲಂ,
ತನಿವಾನೆನ್ರಿವೈಯುರುವಾಂತನ್ಮೈತಾನುಂ,
ಕೂರಣಿಶೀರ್ ಮತಿಯುಡೈಯಕುರುಕ್ಕಳ್ ಕಾಟ್ಟ,
ಕುರಿಪ್ಪುಡನ್ ನಾಂಕಂಡವಹೈಕ್ಕೂರಿನೋಮೇ ॥ ೧೧ ॥

(ತತ್ವಮಾತೃಕಾ)

ಅ :— ಕಾರಣಮಾಯ್ = ಸರ್ವಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಉಯಿರ್-ಆಹಿ = ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಕರುಣೈ-ಮುಗಿಲ್ = ದಯೆಯ ಮೇಘದಂತಿರುವ, ಕಮಲೈ-ಉಡನ್ = ಶ್ರೀ ದೇವಿಯೊಡನಿರುತ್ತಾ, ಇಲಂಗುಂ = ಬೆಳಗುವ, ಮಾರುಂ = ಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ, ನಾರಣನಾರ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ವಡಿವಾನ = ಶರೀರವಾಗಿರುವ, ಉಯಿರ್‌ಹಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರೂ, ನಾಂ = ನಾನು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು (ಅಹಂಭಾವವನ್ನು) ವೆನ್ರು = ಜಯಿಸಿ, ನಲ್-ಅಡಿಮೈಕ್ಕ್-ಏರ್ಕುಂ-ಮಾರುಂ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ತಾರಣಿ = ಭೂಮಿ, ನೀರ್ = ನೀರು, ಮುದಲಾನ = ಮೊದಲಾದ, ಮಾಯೈ = ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲಂ = ಕಾಲವೂ, ತನಿ-ವಾನ್ = ಅತಿವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಮಾಕಾಶ, (ಶುದ್ಧಸತ್ವ) ಎನ್ರ್-ಇವೈ = ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಉರುವಾಂ-ತನ್ಮೈ-ತಾನುಂ = ಶರೀರವಾಗುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, ಕೂರ್ = ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ, ಅಣಿ = ಅಲಂಕಾರವಾಗಿಯೂ, (ಇರುವ) ಶೀರ್ = ಸದ್ಗುಣ, ಮತಿ = ಬುದ್ಧಿ, ಉಡೈಯ = ಇವುಗಳುಳ್ಳ, ಗುರುಕ್ಕಳ್ = ಆಚಾರ್ಯರು, ಕಾಟ್ಟ = ತೋರಿಸಲು, ಕುರಿಪ್ಪುಡನ್ =

ಸಾವಧಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ನಾಂ-ಕಂಡ-ವಹೈ = ನಾವು ನೋಡಿದ ರೀತಿಯನ್ನು, ಕೂರಿನೋಂ = ಹೇಳಿರುವೆವು.

हेतु र्विश्रान्तरात्माखिलजगदविता श्रीसहायो दयाब्धः
भ्राजिष्णो रेव मात्मान इह च तनव स्तस्य नारायणस्य ।
जित्वाऽहन्तां सुसेवोचितविध मचलाम्बरादि मायां च कालं
प्रत्येकाकाशरूपं त्विति धृतसहजाकारभूतस्वभावान् ॥
सूक्ष्मभूषागुणयुतैः गुरुभिर्दर्शितान् वयं ।
यथाद्राक्ष्म तथैवेह तानवच्मावधानतः　　　॥ ११ ॥

ಮೂ :—ಅಪ್ಪಡಿನಿನ್ರವಮಲನ್ ಪಡಿಯೆಲ್ಲಾಂ,
ಇಪ್ಪಡಿಯೆಮ್ಮುಳ್ಳತ್ತೆಳ್ದಿನಾರ್ ಎಪ್ಪಡಿಯುಂ,
ಓರಾರ್ ಶುರುದಿಯೊಳಿಯಾಲಿರುಳ್ ನೀಕ್ಕುಂ,
ತಾರಾಪತಿಯಡೈಂದಾರ್ ತಾಂ　　　॥ ೧೨ ॥

(ರಹಸ್ಯಮಾತೃಕಾ)

ಅರ್ಥ :—ಎಪ್ಪಡಿಯುಂ = ಯಾವರೀತಿಯಾಗಿ, ಓರ್ = ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿದರೂ (ಅದರಿಂದ) ಆರ್ = ಪೂರ್ಣವಾದ, ಶುರುದಿ = ವೇದದ, ಒಳಿಯಾಲ್ = ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ, ಇರುಳ್ = ಕತ್ತಲನ್ನು (ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು) ನೀಕ್ಕುಂ = ನಿವಾರಿಸುವ, ತಾರಾಪತಿ = ಚಂದ್ರನನ್ನು, ಅಡೈಂದಾರ್ = ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರು, ತಾಂ = ತಾವೇ, ಅಪ್ಪಡಿ-ನಿನ್ರ = ಆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇರುವ, ಅಮಲರ್ = ನಿರ್ಮಲನ (ಪರಮಾತ್ಮನ) ಪಡಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಸ್ವಭಾವಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಎಮ್ಮುಳ್ಳತ್ತ್ = ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಎಳ್ದಿನಾರ್ = ಬರೆದರು. (ತಿಳಿಸಿದರು.)

अमलगा अखिला श्च तथाविधाः
हृदि न इत्थ मिहालिलिखु र्विधाः ।
श्रुतिरुचा बहुधा सुविमृश्य तं
तिमिरनाशिनमिन्दुमुपाश्रिताः　　　॥ १२ ॥

ಮೂ :—ಶೆಂಬೊರ್ಕೞಲಿಣೈಚ್ಚೆಯ್ಯಾಳಮರುಂತಿರುವರಂಗರ್,
ಅನ್ಬರ್ಕ್ಕಡಿಯವರಾಯಡಿ ಶೂಡಿಯನಾಮುರೈತ್ತೋಂ,
ಇನ್ಬತ್ತೊಹೈಯೆನವೆಣ್ಣಿಯಮೂನ್ರಿನೆೞುತ್ತಡೈವೇ,
ಐಂಬತ್ತೊರು ಪೊರುಳಾಲುಯಿರ್ಕಾಕ್ಕುಮಮುದೆನವೇ ||೧೩||

(ತತ್ವಮಾತೃಕಾ)

ಅ :— ಶೆಂ = ಕೆಂಪಾದ, ಪೊನ್ = ಚಿನ್ನದಂತೆ (ಆಸೆಪಡುವಂತೆ) ಇರುವ, ಕೞಲ್-ಇಣೈ = ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಶೆಯ್-ಆಳ್ = ಕೆಂಪಾದ ವರ್ಣದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ, ಅಮರುಂ = ವಾಸಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳ, ತಿರು-ಅರಂಗರ್ = ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನ, ಅನ್ಬರ್ಕ್ಕ = ಭಕ್ತರಿಗೆ (ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರ) ಅಡಿಯವರಾಯ್ = ಪಾದಸೇವಕರಾಗಿ, ಅಡಿ-ಶೂಡಿಯ-ನಾಂ = (ಅವರ) ಅಡಿಗಳನ್ನು ಮುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ನಾವು, (ಭಾಗವತರನಿಯಮನದಿಂದ ಈ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವು ಹೊರಬಂದಿತೆಂದರ್ಥ) ಮೂನ್ರಿಲ್ = ರಹಸ್ಯತ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಎೞುತ್ತ್-ಅಡೈವೇ = ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಅರ್ಥಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ಬ-ತೊಹೈ-ಎನ = ಆನಂದಸಮೂಹವೊ ಎಂಬಂತೆ, ಎಣ್ಣಿಯ = ಎಣಿಸಲ್ಪಡುವ, ಐಂಬತ್ತೊರು ಪೊರುಳಾಲ್ = 51 ಅರ್ಥಗಳಿಂದ (ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ 30, ದ್ವಯದಲ್ಲಿ 10, ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 11 = ಒಟ್ಟು 51 ಎಂದರ್ಥ) ಉಯಿರ್—ಪ್ರಾಣಭೂತವಾದುವನ್ನು, ಕಾಕ್ಕುಂ = ರಕ್ಷಿಸುವ, ಅಮುದ್-ಎನ = ಅಮೃತವೆಂಬಂತೆ, (ಈ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು) ಉರೈತ್ತೋಂ = ಹೇಳಿದೆವು.

रक्तस्वर्णाभपादद्वयमहितसुवर्णाब्जवासेप्सितश्री-
रङ्गेशप्रेमशाल्याश्रितजनचरणाब्जोतमाङ्गावतंसाः ।
आनन्दस्तोमगण्यान् पफणिम सकलानेकपञ्चाशदर्थान्
वर्णस्थान् आत्मरक्षामृतमिव कलितान् तान् रहस्यत्रयेऽत्र ॥ १३ ॥

ಮೂ :—ಯಾನರಿಯುಂ ಶುಡರಾಹಿನಿನ್ರೇ ಮತ್ತುಂ ಯಾದುಮಲ್ಲೇ,
ವಾನಮರುಂತಿರುಮಾಲಡಿಯೇ ಮತ್ತೋರ್ಪತ್ತುಮಿಲೇ,
ತಾನಮುದಾಮರ್ವತ್ತ ಶರಣೇ ಶರಣೆನ್ರಡೈನ್ದೇ,
ಮಾನಮಿಲಾವಡಿಮೈಪ್ಪಣಿಪೂಣ್ಡಮನತ್ತಿನನೇ ||೧೪||

(ರಹಸ್ಯ ಸಂದೇಶ)

ಅ :—ಯರ್ಾ = ನಾನು ಎಂಬ ಪದದರ್ಥದ ನಾನು, ಅರಿಯುಂ = ಅರಿಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಶುಡರಾಹಿ = ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ (ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ) ನಿನ್ರೇನ್ = ಇರುವೆನು, (ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ ಜ್ಞಾನಗುಣಕನೂ ಆಗಿರುವೆನೆಂದರ್ಥ) ಮತ್ತುಂ-ಯಾದುಂ = ಬೇರೆ ಯಾವಪದಾರ್ಥನಾಗಿಯೂ, ಇಲ್ಲೇನ್ = ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, (ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ) ವರ್ಾ = ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ, ಅಮರುಂ = ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ, ತಿರುಮಾಲ್ = ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ, ಅಡಿಯೇರ್ = ದಾಸನಾಗಿಹೆನು, ಮತ್ತು-ಓರ್ = ಬೇರೆಯಾರನ್ನೂ, ಪತ್ತುಂ-ಇಲೇನ್ = ಅವಲಂಬಿಸಿದವನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ತರ್ = ತಾನೇ, ಅಮುದ್-ಆಂ = ಭೋಗ್ಯವಾದ ಅಮೃತದಂತಿರುವ, ಅರ್ವ-ತರ್ = ಆ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಚರಣಗಳೇ, ಶರಣೆನ್ರು = ಶರಣು ಎಂದು, ಅಡೈಂದೇನ್ = ಹೊಂದಿದೆನು, ಮಾನಂ-ಇಲಾ = ಇಷ್ಟೇಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದಷ್ಟು, ಅಡಿಮೈ = ಸೇವೆಗಳೆಂಬ, ಅಣಿ = ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಪೂಂಡ = ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಮನತ್ತಿನನೇ = ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೇ ಆಗುವೆನು.

ज्ञाता ज्योतिस्स्वरूपोऽस्म्यह मिह न पुनर्देहरूपादिरन्यः
दिव्यास्थानस्थितश्रीपतिचरणनिषेव्येव नान्यं ह्युपेयाम् ।
पीयूषाभस्य पादौ शरणमिति ययावुज्वलामेयसेवा-
लङ्कारै र्भूषितान्तः करणमहिमवानेव भूयास मद्य ॥ १४ ॥

ಮೂ :—ಶೀಲಂಕವರ್ನ್ದಿಡುಂ ದೇಶಿಕರ್ತೇಶ್ ಪೆರುಮೈಯಿನಾಲ್,
ತೂಲಂಗಳನ್ನ ದುರಿತಂಗಳ್ ಮಾಯ್ನ್ದನತುಂಜಲ್ತರುಂ,
ಕೋಲಂಕಳ್ನ್ದಿಡಕ್ಕೂರಿಯಕಾಲಂಕುರಿತ್ತುನಿನ್ರೋಂ,
ಮೇಲ್ ಇಂಗ್ ನಾಂಪಿರವೋಂವೇಲ್ಲೈವಣ್ಣನೈಮೇವದುಮೇ॥೧೫॥

(ರಹಸ್ಯ ಸಂದೇಶ)

ಅ :—ಶೀಲಂ-ಕವರ್ನ್ದ್-ಇಡುಂ = ಆತ್ಮಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಆಚಾರಗಳನ್ನೂ (ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ) ಅಂಗೀಕರಿಸುವ (ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ) ದೇಶಿಕರ್ = (ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ದಾರಿತಪ್ಪಿಹೋಗದಂತೆ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವ) ಆಚಾರ್ಯರ ತೇಶ್-ಪೆರುಮೈಯಿನಾಲ್ = (ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮೀಯವಾದ) ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಭರನ್ಯಾಸದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, (ಅದರ ಪ್ರಭಾವವೆಂದರೆ

ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಭಾವ) ತೂಲಂಗಳ್. ಅನ್ನ = ಹತ್ತಿಯಂತೆ, (ಅಷ್ಟು ಹಗುರವಾದುದಾಗಿ) ದುರಿತಂಗಳ್ = ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಮಾಯ್ನ್ದನ = ನಾಶವಾದವು. ("ಪೋಯಪಿೞೈಯುಂ ಪುಹತರುವಾನಿನ್ರವುಂ ತೀಯಿನಿಲ್‌ತೂಶಾಹುಂ" ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ. ಉತ್ತರ ಪೂರ್ವಪಾಪಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೊಲಗುವುದೆಂದರ್ಥ), ತುಂಜಲ್-ತರುಂ-ಕೋಲಂ = ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ತರುವ ಶರೀರ ವನ್ನು (ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ ವನ್ನು), ಕೞಿಂದ್-ಇಡ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು, ಕೂರಿಯ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ, ಕಾಲಂ = ಸಮಯವನ್ನು, ಕುರಿತ್ತ್ = ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ನಿನ್ರೋಂ = ನಿಂತೆವು, (ಇದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಯತ್ನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ, ದಾಟಲು ದೋಣಿ ಬರುವುದನ್ನು ಎದುರುನೋಡುವವರಿಗೆ ಅದು ಬರುವಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಬಂದು ಅದನ್ನು ಪಡೆವಂತೆ) ಮೇಲ್ = ಇನ್ನುಮುಂದೆ, ಇಂಗ್ = ಈ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನಾಂ = ನಾವು, ಪಿರವೋಂ = ಹುಟ್ಟೆವು, ವೇಲೈ-ವಣ್ಣನೈ = ಸಮುದ್ರದ ಬಣ್ಣ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಪದವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು (ಸಂಸಾರತಾಪಹರವಾದ ದಿವ್ಯದೇಹವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು) ಸೇರಿದವರಾದೆವು.

आत्माचारसुशीलदेशिककृतोपायप्रभावात् यथा
तूलानामिह राशि राशु दहनात् पापानि दग्धानि नः ।
निद्रागात्रनिवृत्तये च नियतं कालं प्रतीक्षामहे
प्राप्स्यामो न पुनर्जनिं त्विह महोदन्वद्वर्णं संश्रिताः ॥ १५ ॥

ಮೂ :—ವಣ್ಮೈಯುಹನ್ದವರುಳಾಲ್‌ವರಂತರುಂ ಮಾದವನಾರ್,
ಉಣ್ಮೈಯುಣರ್ನ್ದವರೋದು ವಿಕ್ಕಿನ್ರ ಉರ್ೖವೞಿಯೇ,
ತಿಣ್ಮೈತರುಂ ತೆಳಿವೊನ್ರಾಲ್ ತಿಣಿಯಿರುಳ್ ನೀಂಗಿಯನಾಂ,
ತಣ್ಮೈಕೞಿನ್ದನಂ ತತ್ತುವಂಕಾಣುಂತರತ್ತಿನಮೇ ॥ ೧೬ ॥

(ತತ್ವರತ್ನಾವಳೀ)

ಅ :—ವಣ್ಮೈ = ಔದಾರ್ಯದಿಂದ, ಉಹನ್ದ = ಸಂತೋಷಿಸಿದ, ಅರುಳಾಲ್ = ಕೃಪೆಯಿಂದ, ವರಂ = (ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದ) ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ, ಮಾದವನಾರ್ = ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭನ, ಉಣ್ಮೈ = ಸ್ವರೂಪ, ಗುಣ, ವಿಭೂತಿ ಮೊದಲಾದ) ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಉಣರ್ನ್ದವರ್ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರ ಆಚಾರ್ಯರ) ಓದುವಿಕ್ಕಿನ್ರ = ಉಪದೇಶಮಾಡುವ, ಉರೈ-ವೞಿಯೇ = (ರಹಸ್ಯ

ತ್ರಯ) ಶಬ್ದರೂಪವಾದ ಗ್ರಂಥಮಾರ್ಗವಾಗಿ, ತಿಣ್ಮೈ = ದೃಢತೆಯನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ, ತೆಳಿವ್-ಒನ್ರಾಲ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನವೊಂದರಿಂದ, ತಿಣ = ನಿಬಿಡವಾದ (ಒತ್ತಾದ) ಇರುಳ್ = ಕತ್ತಲನ್ನು, ನೀಂಗಿಯ = ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡ, ನಾಂ = ನಾವು (ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಾವು) ತಣ್ಮೈ = ಕೀಳುತನವನ್ನು (ಅಜ್ಞತೆ, ಪಾಷಂಡಿತನ ಮೊದಲಾದ ಅಪಕರ್ಷವನ್ನು) ಮಱ್ಱ್ನ್ದನಂ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು, (ಪೂರ್ವದೆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತರದೆಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆವು.) ತತ್ತುವಂ-ಕಾಣುಂ = ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇದ್ದುದಿದ್ದಂತೆ ಅರಿಯುವ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ತರತ್ತನಂ = ಹೊಂದುವೆವು (ನಿಕರ್ಷತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನರಿಯುವಂತಾಗುವೆವು ಎಂದು ಭಾವ).

औदार्योत्कर्षहर्षप्रगुणकरुणया माधवस्येष्टदातुः
याथार्थ्यं जानतां तै रनुपमवचनै र्जातया दार्ढ्यमत्या ।
मत्या प्रोत्सारयाम स्तिमिर मतिततं चापकर्षं जहीमः
याथातथ्यं यथा वा वयमखिल मवाप्स्याम इत्युत्कर्षम् ॥ १६ ॥

ಮೂ :—ನಾರಾಯಣ್ಣ ಪರಂನಾಮವನುಕ್ಕು ನಿಲ್ಲೈಯಡಿಯೋಂ,
ಶೋರಾದನೈತ್ತುಮವನುಡಮ್ಬೆನ್ನುಂಶುರುದಿಹಳಾಲ್,
ಶೀರಾರ್ ಪೆರುನ್ತಹೈತ್ತೇಶಿಕರೆಮ್ಮೈತ್ತಿರುತ್ತದಲಾಲ್,
ತೀರಾಮಯಲಹತ್ತುಂ ತಿರಂಬಾತ್ತೆಳಿವುತ್ತನಮೇ ॥ ೧೭ ॥

(ತತ್ವರತ್ನಾವಳೀ)

ಅ ;—ಶೀರ್-ಆರ್ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಪೆರುಂ-ತಕೈ = ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ದಯೆಯುಳ್ಳ, ದೇಶಿಕರ್ = ಆಚಾರ್ಯರು, ನಾರಾಯಣ್ಣ = ನಾರಾಯಣನೇ, ಪರನ್ = ಪರತತ್ವವು, ನಾಂ = ನಾವು, ಅವನುಕ್ಕು = ಆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ನಿಲ್ಲೈ = ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕರಾದ, ಅಡಿಯೋಂ = ಸೇವಕರು, (ಆತ್ಮವರ್ಗವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ದಾಸವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು), ಅನೈತ್ತುಂ = (ಚೇತನಾಚೇತನವಾದ ವಸ್ತು) ಎಲ್ಲವೂ, ಶೋರಾದು = ಬಿಡದೆ, ಅವನ್-ಉಡಂಬು = ಅವನಶರೀರವು, ಎನ್ನುಂ = ಹೀಗೆ, ಶುರುದಿಹಳಾಲ್ = (ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ) ವೇದಗಳಿಂದ, ಎಮ್ಮೈ = (ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ) ನಮ್ಮನ್ನು, ತಿರುತ್ತದಲಾಲ್ = ಶಿಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ತೀರಾಮಯಲಹತ್ತುಂ = ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಾಗದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ, ತಿರಂಬಾ = ಮರೆಯದಂತಹ, ತೆಳಿವು = ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಉತ್ತನಂ = ಪಡೆದೆವು.

नारायणो हि परमो वय मेतदीयाः
शेषा अशेषभुवनं वपु रस्य चेति ।
वेदै र्गुणाढ्यकरुणाढ्यगुरूपदेशात्
अज्ञान माजिहि मति त्वचला मवापम् ॥ १७ ॥

ಮೂ :—ಒನ್ರೇ ಪುಹಲೆನ್ರುಣರ್‍ನ್ದವರ್ ಕಾಟ್ಟತ್ತಿರುವರುಳಾಲ್,
ಅನ್ರೇ ಅಡೈಕ್ಕಲಂಕೊಣ್ಡನಮ್ಮತ್ತಿಗಿರಿತ್ತಿರುಮಾಲ್,
ಇನ್ರೇಯಿಶೈಯಿಲಿಣೈಯಡಿಶೇರ್‍ಪರ್ ಇನಿಪ್ಪಿರವೋಂ,
ನನ್ರೇವರುವದೆಲ್ಲಾಂ ನಮುಕ್ಕುಪ್ಪರನೊನ್ರಿಲದೇ ॥ ೧೮ ॥

(ರಹಸ್ಯ ರತ್ನಾವಳೀ)

ಅ :—ತಿರು-ಅರುಳಾಲ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಒನ್ರೇ = ಒಬ್ಬನೇ (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೊಬ್ಬನೇ) ಪುಹಲ್ = ಉಪಾಯವು (ಸಿದ್ಧೋಪಾಯವು) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಉಣರ್‍ನ್ದವರ್ = (ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡಿರುವ) ಅರಿತ ಆಚಾರ್ಯರು, ಕಾಟ್ಟ = ತೋರಿಸಿಕೊಡಲು (ಉಪದೇಶಿಸಲು) ಅನ್ರೇ = ಆಗಲೇ (ಭರನ್ಯಾಸದ ಮರುಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ) ಅಡೈಕ್ಕಲಂ-ಕೊಂಡ = ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವಿದೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಅತ್ತಿಗಿರಿ-ತಿರುಮಾಲ್ = (ಪ್ರಭುವಾದ) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ (ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುವ ವರದರಾಜನು) ರುವ ಶ್ರೀಕಾಂತನು, ಇನ್ರೇ = ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಇಶೈಯಿಲ್ = (ಸಂಸಾರನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು) ಕೋರಿದರೆ, ಇಣೈ-ಅಡಿ = (ತನ್ನ) ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಶೇರ್‍ಪರ್ = ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಇನಿ = ಈ ಶರೀರ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ, ಪಿರವೋಂ = ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದಿಲ್ಲ, ವರುವದೆಲ್ಲಾಂ = ಈ ದೇಹ ಬಿಡುವತನಕ ಇರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಬರುವ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಲ್ಲಾ, ನನ್ರೇ = (ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದ ಫಲವೇ ಆದುದರಿಂದ) ಒಳ್ಳೆಯವಾಗಿಯೇ ಇರುವುವು, ನಮುಕ್ಕು = ನಮಗೆ ಪರಂ-ಒನ್ರುಂ = ಭರವು ಒಂದೂ, (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದಮೇಲೆ ಈ ಆತ್ಮಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಈ ದೇಹಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ನಮ್ಮದಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಲೇಶವೂ) ಇಲದೇ = ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲವೇ !

सिद्धोपाय स्स एवेत्यवगमयितृषु श्रीदयैकाश्रयेषु
रक्ष्यत्वेनैव गृह्णन् सपदि करिगिरिश्रीधरो न स्तदैव ।

मुक्ता वभ्यर्थितायां निजपदयुगळीं प्रापयत्येव भूय:
नैवोत्पत्ति र्यदार्थं शुभकर मखिलं नास्ति नो ह्यात्मभार: ॥ १८ ॥

ಮೂ ;—ಶಿರುಪಯನಿಲ್‌ಪಡಿಯಾದತಹವೋರೆಮ್ಮೈ,
ಚ್ಚೇರ್ಕವಡೈಕ್ಕಲಂಕೊಂಡತಿರುಮಾಲ್‌ತಾನೇ,
ಮರುಪಿರವಿಯರುತ್ತೞಿಯಾವಾನಿಲ್‌ವೈಕ್ಕುಂ,
ಮನಮೇ! ನೀಮುಕಿೞಾದೇಯಿರುಪ್ಪದೆನ್‌ಕೊಲ್,
ಉರುವದುನಕ್ಕುರೈಕ್ಕೇನಿಂಗಿರುಂದಕಾಲಂ,
ಒರುಪಿೞೈಯುಂ ಪುಹುದಾದವುಣರ್ತ್ತಿವೇಣ್ಡಿ,
ಪ್ಪೆರುವದೆಲಾಂ ಇಂಗೇನಾಂ ಪೆತ್ತುವಾೞ,
ಪೇರಡಿಮೈಯಾಲೇತೆನ್ನಿಕ್ಕೞೀಲ್‌ನೀಯೇ ॥ ೧೮ ॥

(ರಹಸ್ಯ ರತ್ನಾವಳೀ)

ಅ :—ಶಿರು-ಪಯನಿಲ್ = ಅಲ್ಪ ಫಲದಲ್ಲಿ, ಪಡಿಯಾದ = ಪಡಿಯದ (ಆಸಕ್ತ ರಾಗದ) ತಹವೋರ್ = ದಯಾಶಾಲಿಗಳಾದವರು (ಆಚಾರ್ಯರು)ಎಮ್ಮೈ = ಅಕಿಂಚನರಾದ) ನಮ್ಮನ್ನು, ಶೇರ್ಕ = ಒಪ್ಪಿಸಲು, (ನಮ್ಮ ಅಕಿಂಚನತೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲು) ಅಡೈಕ್ಕಲಂ-ಕೊಂಡ = ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ತಿರುಮಾಲ್ = ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭನು, ತಾನೇ = ತಾನಾಗಿ, ಮರುಪಿರವಿ-ಅರುತ್ತ್ = ಮತ್ತೆ ಜನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿ, ಅೞಿಯಾ = ಅಳಿವಿಲ್ಲದ (ನಾಶವಾಗದೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುವ) ವಾನಿಲ್ = ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ, ವೈಕ್ಕುಂ = ಕೊಂಡಿರಿಸುವನು. ಮನಮೇ ! = (ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ) ಮನಸ್ಸೇ ! ನೀ = ನೀನು, ಮುಕಿೞಾದೆ = ಸಂತೋಷಪಡದೆ. ಇರುಪ್ಪದ್ = ಇರುವುದು, ಎನ್ಗೊಲ್ = ಏತರಿಂದ ? (ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತೆಯಾ ?) ಇಂಗ್-ಇರುಂದ-ಕಾಲಂ = (ಎಲ್ಲಾ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ) ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ಕಾಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ, ಉರುವದ್ = ಹೇಳಬೇಕಾದ ಯೋಗ್ಯವಾದಕಾರ್ಯವನ್ನು ಉನಕ್ಕ್ = (ಸಂಶಯಪಡದೆ ಧೃಢವಾಗಿರುವ) ನಿನಗೆ, ಉರೈಕ್ಕೇನ್ = ಹೇಳುವೆನು. ಒರು-ಪಿೞೈಯುಂ = ಯಾವೊಂದು ಉಪದ್ರವವೂ, ಪುಹುದಾದ = ಬರದಂತಿರುವ, ಉಣರ್ತ್ತಿ — ವೇಂಡಿ = ಅನುಭವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, (ಭಗವದ್ಭಾಗವತಾಪಚಾರಾದಿಗಳು ಬರದಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡು) ನಾಂ = (ಪ್ರಸನ್ನರಾದ) ನಾವು, ಪೆರುವದೆಲ್ಲಾಂ = (ಪರಮ ಪದದಲ್ಲಿ) ಪಡೆಯ ಬಹುದಾದ ಸೇವೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಇಂಗೇ = ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೇ, ಪೆತ್ತು-ವಾೞ = ಪಡೆದು ಬಾಳು

ತ್ತಿರುವಾಗ, ಸೇರ್-ಅಡಿವೈಯಾಲ್ = ಹಿರಿಯದಾದ ಸೇವೆಯಿಂದ, ಏದ್ = ಏನು ಫಲ? ಎನ್ರು = ಎಂದು, ನೀ = ನೀನು, ಇಕ್ಟೂಕೇಲ್ = ಚಿಂತಿಸಬೇಡ.

श्रीशेऽस्मां श्च समर्पयत्सु गुरुषु क्षुद्रे फलेऽसङ्गिषु
रक्ष्यत्वेन गृहीतवत्यथ जगन्मातुः प्रिये न स्वयम् ।
भूयोजन्म निवार्य शाश्वतपरव्योम्नि प्रतिष्ठापयेत्
स्वान्तानन्दि कुतो न चासि ? कथयाम्यत्यन्तयुक्तं वचः ॥
यावत्स्थिति स्यादिह ते निरागसं संप्रार्थ्य बोधं निखिलं च लब्ध्वा ।
प्राशव्य मस्मास्विह तुष्टिमत्सु त्वमेव नोदास्व हि शेषवृत्तौ ॥ १९ ॥

ಮೂ:- ಶಾಕ್ಕಿಯರ್ ಶೈನರ್ ಹಳ್ ಶಾರ್ವಾಕರ್ ಶಾಂಕಿಯರ್ ಶೈವರ್ ಮತ್ತುಂ,
ತಾಕ್ಕಿಯರ್ ನೂಲ್ ಹಳ್ ಶಿದೈಯತ್ತನಿಮರ್ರೈಯಿನ್ ಕರುತ್ತೈ,
ವಾಕ್ಕಿಯಂ ಮುಪ್ಪದಿನಾಲ್ ವಹೈಶೈದುವಿಯಾಕರಿತ್ತೋಂ,
ತೇಕ್ಕಿಮನತ್ತುಳ್ಳಿತನೈತ್ತಿಣಿಯಿರುಳ್ ನೀಂಗುಮಿನೇ ॥ ೨೦ ॥

(ರಹಸ್ಯರತ್ನಾವಳೀ ಹೃದಯಂ)

ಅ :—ತನಿ-ಮರ್ರೈಯಿನ್ = ಅಸಮಾನವಾದ ವೇದಗಳ, ಕರುತ್ತೈ = ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ವಾಕ್ಕಿಯಮುಪ್ಪದಿನಾಲ್ = ಮೂವತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ, ವಹೈ-ಶೆಯ್ದು = (ಚಿತ್-ಅಚಿತ್-ಈಶ್ವರತತ್ವಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ) ವಿಶದವಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಶಾಕ್ಕಿಯರ್ = ಬೌದ್ಧರು, ಶೈನರ್ ಹಳ್ = ಜೈನರು, ಶಾರ್ವಾಕರ್ = ಚಾರ್ವಾಕರು, ಶಾಂಕಿಯರ್ = ಸಾಂಖ್ಯರು(ಕಾಪಿಲರು), ಶೈವರ್ = ಪಾಶುಪತದವರು, ಮತ್ತುಂ = ಇವರಲ್ಲದೆ, ತಾಕ್ಕಿಯರ್ = ತಾರ್ಕಿಕರು (ಕಣಾದಾದಿಗಳು) ನೂಲ್ ಹಳ್ =(ಇವರ) ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ಶಿದೈಯ = ಸದೆಬಡಿಯಲು, (ನಾಶಮಾಡಲು) ವಿಯಾಕರಿತ್ತೋಂ = ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿದೆವು, ಇದನೈ = ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು, ಮನದಿಲ್ = ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ತೇಕ್ಕ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಿಣಿ-ಇರುಳ್ = ದೃಢವಾದ (ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ) ಅಂಧಕಾರವನ್ನು, ನೀಕ್ಕುಮಿನೇ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರಿ, (ತಾವು ಹೇಳಿರುವ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮತಗಳ ದುರ್ಬೋಧನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ತೊಲಗಿ ಯಥಾರ್ಥವು ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ಆಯಾ ಮತದ ವಾದ ವೈಖರಿಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಹೋಗುವುದೆಂದು ಭಾವ).

चार्वाकार्हतसांख्यशैवकणभुक् दुस्तर्कबौद्धाद्यसत्-
तन्त्रोन्मूलकृते निगूढमतुलं भावं श्रुते स्विशता ।
वाक्यै र्व्याकृतवान् विविच्य विशदं त्वेतच्च चित्ते बुधाः
ऐकाग्र्येण दृढं निधाय निबिडं मोहांन्धकारं हत ॥ २० ॥

ತಳ್ಳತ್ತುಣಿಯಿನುಂ ತಾಯ್‌ಪೋಲಿರಂಗುಂ ತನಿತ್ತಹವಾಲ್,
ಉಳ್ಳತ್ತುರೈಹಿನ್ರ ಉತ್ತಮರ್ತನ್ಮೈ ಉಣರ್‌ನ್ದುರೈತ್ತೋಂ,
ಮುಳ್ಳೊತ್ತವಾದಿಯರ್ ಮುನ್ನೇವರಿಲ್ ಎಂಗಳ್‌ಮುಕ್ಕಿಯರ್ ಪಾಲ್,
ವೆಳ್ಳತ್ತಿಡೈಯಿಲ್ ನರಿಪೋಲ್ ವಿೞುಹಿನ್ರವೀಣರ್‌ಹಳೇ ॥ ೨೦ ॥

(ರಹಸ್ಯ ರತ್ನಾವಳೀ ಹೃದಯಂ)

ಅ :—ತಳ್ಳ =(ನಾವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಅವನನ್ನು) ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು, ತುಣಿಯಿನುಂ = ತೊಡಗಿದರೂ, (ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಉದ್ಯಮಿಸಿದರೂ) ತನಿ-ತಹವಾಲ್ = ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ತಾಯ್-ಪೋಲ್ = (ಮಗು ತಾಯಿಯನ್ನು ಒದ್ದು ತಳ್ಳಿದರೂ ತಾಯಿ ತಾನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ದಯೆ ಮತ್ತು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ) ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ, ಇರಂಗುಂ = ದಯೆಯಿಡುವವನಾದ, ಉಳ್ಳತ್ತ್ = ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಉರೈಹಿನ್ರ = ವಾಸಿಸುವ, ಉತ್ತಮರ್ = ಪರಮಾತ್ಮನ, (ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವನ) ತನ್ಮೈ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಉಣರ್‌ನ್ದ್ = ಅನುಭವಿಸಿ, (ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಅರಿತು) ಉರೈತ್ತೋಂ =(ಅರಿತುದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿರುವೆವು. ಮುಳ್ಳೊತ್ತ-ವಾದಿಯರ್ = ಮುಳ್ಳಿನಂತಿರುವವಾದಿಗಳು, ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ಮುಕ್ಕಿಯರ್-ಪಾಲ್ = ಪ್ರಧಾನರಾಗಿರುವ (ನಮಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾಗಿ ವಾದಿಗಳ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರಾದ ಆಚಾರ್ಯರ) ರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಮುನ್ನೇ-ವರಿಲ್ = (ವಾದಮಾಡಲು) ಎದುರಿಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಆದರೆ, (ಆ ವಾದಿಗಳು) ವೆಳ್ಳತ್ತ್-ಇಡೈಯಿಲ್ = ಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, (ಸಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡಿರುವ) ನರಿಪೋಲ್ = ನರಿಯಂತೆ, ವಿೞಿಕಿನ್ರ = ಚಿಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ, ವೀಣರ್‌ಹಳ್ = ವ್ಯರ್ಥಪ್ರಯಾಸವುಳ್ಳವರಾಗುವರು, (ದೇಶಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಾಂತನಿಷ್ಠರ ಯುಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಯಾರದೂ ಏನೂ ಸಾಗದು. ವಾದಿಸಿದರೆ ಅದು ನರಿಯಂತೆ ವೃಥಾಯಾಸವೆಂದು ಭಾವ)

सार्वैश्वर्यनिराचिकीर्षुपुरुषानप्यात्मजान् मातृवत्
कारुण्यैकतनो र्मनोनिवसते स्तस्य स्वभावं हरेः ।
विज्ञायोचिम देशिकाग्रत उपायाता गिरो वादिनां
मोघाः कण्टकवर्तिनां झरपरीवाहस्थफेरूपमाः ॥ २१ ॥

ಮೂ :—ಶೆಯ್ಯೇಲ್ ಮರಮೆನ್ರು ದೇಶಿಕರ್ ತಾದೈಯುವನುರೈತ್ತ,
ಮೆಯ್ಯೇಯರುಳ್ ಪೊರುಳ್ ಶೂಡಿಯುವೆಣ್ಮದಿಕಾದಲಿಯಾಂ,
ಪೊಯ್ಯೇಪ್ಪಹೈಪ್ಪುಲನ್ ಐಯಿರಂಡೊನ್ರುಪೊರುಂಗರುವಿ,
ಕೈಯೇರುಶಕ್ಕರಕ್ಕಾವಲ್ ಕಾವಲಡೈನ್ದವರ್ಕ್ಕೇ ॥ ೨೨ ॥

(ರಹಸ್ಯ ರತ್ನಾವಳೀ ಹೃದಯಂ)

ಅ :—ಕೈ-ಏರು-ಶಕ್ಕರ = ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪಿಡಿದಿರುವ, ಕಾವಲ್ = ಸರ್ವ ಸಂರಕ್ಷಕನಾದ, ದೇಶಿಕರ್-ತಾದೈ = ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಂದೆಯೆನಿಸಿ, (ಆದಿಗುರುವಾದ) ಅವರ್ = ಆ ಭಗವಂತನು, ಮರಂ = ಅಧರ್ಮವನ್ನು, (ಆಚಾರ್ಯರ ಮತ್ತು ಪರಮಾಚಾರ್ಯನ ಉಪಕಾರಗಳನ್ನು) ಶೆಯ್ಯೇಲ್ = ಮಾಡಬೇಡ, (ಮರೆಯಬೇಡ) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಮೆಯ್ಯೆ-ಅರುಳ್ = ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿಯೂ ಕರುಣೆಯಿಂದಲೂ, ಉರೈತ್ತ = ಉಸುರಿದ, (ಹೇಳಿದುದನ್ನು) ಶೂಡಿಯ = ತಲೆಬಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರ, ವೆಣ್-ಮದಿ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬುದ್ಧಿಯು, ಪೊಯ್ಯೆ = ಮಿಥ್ಯಾಭೂತವಾದ, ಪಗೈ = ಶತ್ರುವಾದ, ಗರುವಿ-ಪೊರುಂ = ಪಗಡೆದಾಳದ ಗರದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಗಿಬರುವ, ಐ-ಇರಂಡ್ + ಒನ್ರು = $(2 \times 5 + 1)$ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಗಳೂ, ಕಾದಲಿ-ಆಂ = ಭಗವಂತನಲ್ಲೂ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲೂ ಅಚಲವಾದ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಆಗುವುವು) (ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಶತ್ರುಗಳಂತಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವು. ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವರು ಆ ಶತ್ರುತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂದ್ರಿಯ ಶುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲೂ ಅವನ ದಾಸರಲ್ಲೂ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗುತ್ತಾರೆ.

सर्वत्रातु गुरूणां पितु रधिचरणाम्भोरुहं चक्रपाणेः
तेषामेव प्रिया ये गुरुभि रभिहितं सत्यकारुण्यभावम् ।
मा कार्षी स्त्वं ह्यधर्मं त्विति निजशिरसाऽलंकृता धी र्विशुद्धा
मिथ्यावैर्यक्षशारोपमकरणदशैकं प्रियत्वं समेयुः ॥ २२ ॥

ಅಂತಮಿಲಾತ್ತೇವನಹ್ಳಿಶೈಯ್ದ್ ಡೈನ್ದವಳವೇಲ್ಯೈಯೋದಮುಡೈಯ,
ಶೆನ್ದಮಿಳ್ಹ್ ನೂಲ್ ವಹುತ್ತ ಶಿರುಮಾಮುನಿಶರ್ ಶಿರುಕೈಚ್ಚಿರಾಂಗೈಪೋಲ್
ಶನ್ದಮೆಲಾಮುರೈಪ್ಪದಿದುವೆನ್ರು ತಂಗಳಿದಯತ್ತಡಕ್ಕಿಯಡೈಯುಂ,
ನಮ್ಬನ್ದಮೆಲಾಮರುತ್ತುಹಕ್ಕರುಳ್ತನ್ದುಹನ್ದಪರವುಂಪೊರುಳ್ಹಳಿವ್ವೈಯೇ

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಅಂತಂ-ಇಲಾ = ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ, ದೇವ್ = ಕ್ರೀಡಾಲೋಲನಾದ ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನಿಂದ, ಅಳ್ಹಿ-ಶಯ್ದ್ = (ಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ) ಅಳಿಸಿ, (ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ) ಅಡೈಂದ = ಪಡೆಯಲಾದ, ವಳವೇಲ್ಯೈ-ಓದಂ-ಉಡೈಯ = ತೀರವಿಾರಿ ತುಂಬಿದ ಸಮುದ್ರವು, ಶೆಂ-ತಮಿಳ್ಹ್-ನೂಲ್ = ರಮ್ಯವಾದ ತಮಿಳುಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು, ವಹುತ್ತ = (ಇತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ) ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ವಿಶದಪಡಿಸಿದ, ಶಿರು=ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಾದರೂ, ಮಾ-ಮುನಿಶರ್ = ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳ, ಶಿರು = (ಆಕೃತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ) ಚಿಕ್ಕದಾದ, ಕೈ-ಚಿರಾಂಗೈ-ಪೋಲ್ = ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ, (ಅಡಗಿ ಹೋದಂತೆ) ಶಂದಂ-ಎಲಾಂ-ಉರೈಪ್ಪದು = ಎಲ್ಲಾ ವೇದಗಳೂ ಹೇಳುವ ಅರ್ಥಗಳು, ಇದು-ಎನ್ರ್ = (ನಾನು ಹೇಳಿರುವ) ಈ ತತ್ವಗಳು ಎಂದು, ತಂಗಳ್-ಇದಯತ್ತ್-ಅಡಕ್ಕಿ = ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು, ಅಡೈಯುಂ = ಹೊಂದುವ, ನಂ-ಬಂದಂ-ಎಲಾಂ-ಅರುತ್ತ್-ಉಹಕ್ಕ = ನಮ್ಮ ಬಂಧನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ (ಅದೇ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷ) ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಾ, ಅರುಳ್ = ಕರುಣೆಯಿಂದ, ತಂದುಹುಂದ = ಕೊಟ್ಟ, (ಉಪದೇಶಿಸಿದ) ಪರವುಂ = ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವ, ಪೊರುಳ್ಹಳ್ = ತತ್ವಗಳು, ಇವ್ವೈಯೇ = ಇವನ್ನೇ (ಈ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು.)

देवेनानन्तपुंसा विहत उदित उद्वेलवाराशि रासीत्
ह्स्वाकारस्य हस्ते चुळक इव मुनेः कीर्तिमूर्तेः प्रणेतुः ।
शास्त्रस्य द्राविडस्य श्रुतिनिकरनिगूढार्थ माधाय चित्ते
वाचोऽस्मद्बन्धनाशप्रमुदितगुरुकारुण्यलब्धाः किलैताः ॥ २३ ॥

ಮುಕ್ಕುಣಮಾಯ್ಯೆಯಿನ್ ಮೂವೆಟ್ಟನ್ಕಿಳ್ಹ್ವರುಂ ಮೂವಹೈಯುಂ,
ಇಕ್ಕುಣಮಿನ್ರಿಯಿಲಂಗಿಯ ಕಾಲಚ್ಚುಳ್ಹಿಯಿನಮುಂ,

ನಲ್ಕುಣವೊನ್ರುಡೈನಾಕಮುಂ ನಾರಣನಾರುಡಂಬಾಯ್,
ಶಿರ್ಕುಣಮತ್ತವೈಯೆನ್ರುರೈತ್ತಾರ್ ಎಂಗಳ್ ದೇಶಿಕರೇ || ೨೪ ||

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ದೇಶಿಕರ್ = (ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ದಾರಿಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಂತೆಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವ), ಆಚಾರ್ಯರೇ ಮು-ಗುಣ-ಮಾಯ್ಯೈಯಿನ್ = ಮೂರುಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಕೃತಿತತ್ವದಲ್ಲಿ, ಮೂ-ಎಟ್ಟೆ-ಕೇಳ್ = ($3 \times 8 = 24$) ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಗಿರುವ ಮೂ-ವಹೈಯುಂ= ಮೂರುವಿಧವೂ, (ತಮಸ್ತ್ವ, ಅಕ್ಷರತ್ವ, ಅವ್ಯಕ್ತತ್ವರೂಪವೊ ಕೇವಲ ಪ್ರಕೃತಿ, ಕೇವಲ ವಿಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೃತಿಯೋ) ಇ-ಗುಣಂ-ಇನ್ರಿ-ಇಲಂಗಿಯ = (ಸತ್ವಾದಿ) ಈ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗುವ, ಕಾಲ-ಶುೞಿ-ಇನಮುಂ = ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಉಂಟಾಗುವ ಕ್ಷಣ-ಗಂಟೆ-ದಿನ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಂಬ) ಸುಳಿಗಳೆಲ್ಲದರ ಸಮೂಹವೂ ನಲ್-ಗುಣಂ-ಒನ್ರ್-ಉಡೈಯ = (ಪ್ರಾಕೃತ ಸತ್ವಗುಣವಿಲಕ್ಷಣವಾದ) ಸತ್ವಗುಣವೊಂದೇ ಇರುವ, ನಾಕಮುಂ = ಪರಮಪದವೂ ಸಹ, ನಾರಣನಾರ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಉಡಂಬಾಯ್ = ದೇಹಗಳಾಗಿ, ಚಿರ್-ಗುಣ-ಅತ್ತವೈ = ಚಿತ್ತಿನ ಗುಣವಾದ ಜ್ಞಾನರಹಿತವಾದುವು. (ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ತೃತ್ವ ಭೋಗ್ಯತ್ವಗಳಿಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ.) ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಉರೈತ್ತಾರ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದರು.

आचार्या अस्मदीया स्त्रिगुणमयविचिता चतुर्विंशतिश्च
प्रोक्ता तत्र त्रिधैतद्गुणरहितलसत्कालिकावर्तचक्रम् ।
नाक स्सत्वैकगुण्यो निरवधि विभवश्चेत्यमी देहभूताः
श्रीमन्नारायणस्येत्यपितु विधुरिता श्चिद्गुणेनेत्यवोचुः || २४ ||

ಎನದೆನ್ಪದುಮನ್ರಿಯಾನೆನ್ಬಾನದನ್ರಿ,
ತನದೆನ್ರು ತನ್ನೈಯುಂಕಾಣಾದ್,
ಉನದೆನ್ರುಮಾತವತ್ತಾಲ್ ಮಾದವರ್ಕ್ಕೇವಲ ಪರಮಾಯ್ ಮಾಯ್-
ಪದನಿಲ್‌ಕೈತವತ್ತಾಲ್ ಕೈವಳರಾಲ್ ಕಾಣ್ || ೨೫ ||

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಎನದ್ = (ಎಲ್ಲವೂ) ನನ್ನದು, ಎನ್ಬದುಂ-ಅನ್ರಿ = ಎಂದು ಹೇಳುವುದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾನ್-ಎನ್ಬಾನ್ = ನಾನು ಎನ್ನುವನು, ಅದನ್ರಿ = ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ತನದೆನ್ರು = ತನ್ನದೆಂದೂ ತನ್ = ತನ್ನ (ಆತ್ಮನ) ತನ್ಮೈಯುಂ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ, (ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೆಂದೂ, ಭಗವಚ್ಛೇಷನು ತಾನೆಂದೂ) ಕಾಣಾದ್ = ಅರಿಯದೇ ಮಾ-ತವತ್ತಾಲ್ = (ನ್ಯಾಸವೆಂಬ) ಮಹತ್ತಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ಮಾದವರ್ಕ್ಕೇ = (ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಾದ) ಶ್ರೀಪತಿಗೇ, ಉನದೆನ್ರುರ್ವ ಪರಮಾಯ್ = ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಭರ ಫಲಗಳು ನಿಮ್ಮವು ಎಂಬ, ಮಾಯ್‌ಪದನಿಲ್ = ದೃಢವಾದ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೈ ತವತ್ತಾಲ್ = ವಂಚನೆಯಿಂದ, ಕೈವಳರಾನ್ = (ಜೀವನು) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ ಕಾಣ್ = (ಅಲ್ಲವೇ) ನೋಡಿ, (ನಾನೇನೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಇದು.)

मदीय मिति नैव किन्त्वह मिति ब्रुवन् आत्मन:
प्रभाव मविदन् परं मम भरस्तु ते श्रीमते ।
इतीह महता दृढं स्वतपसापि निर्धारिते
परिभ्रमति कैतवात् जगति पश्य वृद्धिं न चैत् ॥ २५ ॥

ಮೂ :—**ಪಲ್ವಿನೈವನ್ಕಯಿತ್ತಾಲ್ ಬಂದಮುತ್ತುೞಲ್‌ಗಿನ್ರನರುಂ,**
ನಲ್ವಿನೈಮೂಟ್ಟಿಯನಾರಣನಾರ್‌ಪದಂಪೆತ್ತವರುಂ,
ತೊಲ್ವಿನೈಯೊನ್ರುಮಿಲ್ಲಾ ಚ್ಚೋದಿವಾನವರುಂ ಕುರುದಿ,
ಶೆಲ್ವಿನೈಯೋರ್‌ನ್ದವರ್ ಶೀವರೆನ್ರೋದಚ್ಚಿರನ್ದನರೇ ॥ ೨೬ ॥

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಪಲ್ = ಹಲವು ಬಗೆಯಾದ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳೆಂಬ, ವಲ್ = ಬಲವಾದ, ಕಯಿತ್ತಾಲ್ = ಹಗ್ಗದಿಂದ, ಬಂದಂ = ಬಂಧನವನ್ನು, ಉತ್ತು = ಹೊಂದಿ, ಉೞಲ್‌ಕಿನ್ರನರುಂ = ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವವರೂ (ಬದ್ಧಚೇತನವರೂ) ನಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ, ವಿನೈ = ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮೂಟ್ಟಿಯ = ತೊಡಗಿಸಿದ, ನಾರಣಾರ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಪದಂ = ಅಡಿಗಳನ್ನು, ಪೆತ್ತವರುಂ = ಪಡೆದವರೂ, (ಪರಮಪದಹೊಂದಿದ ಮುಕ್ತ ಜೀವರೂ) ತೊಲ್ = ಅನಾದಿಯಾಗಿ, ವಿನೈ-ಒನ್ರುಂ = ಯಾವ ಕರ್ಮವೂ, ಇಲ್ಲಾ = ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಶೋದಿ-ವಾನವರುಂ = ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ

ವಾದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿರುವ, (ಅನಂತ, ಗರುಡ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾದಿಗಳಾದ) ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳೂ, ಶುರುದಿ = ವೇದದಲ್ಲಿ, ಶಿಲ್-ವಿನೈ = ವಿಧಿಸಿರುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಓರ್ನ್ದವರ್ = ಪಡೆಯುವವರಾದವರೂ, (ಶೊಲ್ವಿನೈ = ಎಂದಿದ್ದರೆ = ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳೆಂದರ್ಥ) ಶೀವರ್-ಎನ್ರ್-ಓದ = ಜೀವ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಾಗಿರುವವರೇ ಎಂದು ಹೇಳುವ, ಶಿರನ್ದನರೇ = ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೇ ಆದೆವು.

ये नानाविधकर्मभि र्दृढगुणै र्बद्धा स्तथा ये पुनः
सत्कृत्येषु नियोजकस्य सुपदं नारायणस्याश्रिताः ।
ये वानादिभवात्मकृत्यविधुराः नित्या विदीसा स्सुराः
आम्नायोक्तकरान् विदन्त इह तान् जीवान् वयं चोन्नताः ॥ २६ ॥

ಮೂ :—ಆರಣಂಗಳೆಲ್ಲಾ ಮಡಿಶೂಡಮೇನಿನ್ರ
ಕಾರಣಮಾಯೊನ್ರಾಲ್ ಕಲಂಗಾದಾರ್, ನಾರಣನೇ,
ನಮ್ಮೇಲ್ ವಿನೈ ಕಡಿಯುಂ ನಲ್ವ‍ಳಿಯಿಲ್ ತಾನ್ನಿನ್ರು,
ತನ್ಮೇನಿ ತನ್ದರುಳುಂ ತಾರ್ ॥ ೨೭ ॥

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಆರಣಂಗಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅಡಿ = (ಭಗವಂತನ) ಪಾದಗಳನ್ನು, ಶೂಡ = (ತಲೆಯಲ್ಲಿ) ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, (ಭಗವಚ್ಚರಣಗಳು ಸಕಲ ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯವಾದುವೆಂದು ಭಾವ) ಮೇಲ್-ನಿನ್ರ = ಆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ, ಕಾರಣಮಾಯ್ = (ಜಗತ್ತಿಗೆ) ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ, ಒನ್ರಾಲ್ = ಒಂದರಿಂದಲೂ, ಕಲಂಗಾದಾನ್ = ಕಲಕಲ್ಪಡದವನಾಗಿಯೂ, (ಕಾರಣತ್ವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶರೀರಗಳಾಗಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಾದ ಚಿತ್-ಅಚಿತ್‌ಗಳ ದೋಷಗಳೊಂದೂ ತಟ್ಟದಂತಿರುವ ಎಂದರ್ಥ) ನಾರಣನ್ = ನಾರಾಯಣನು, ನಂ-ಮೇಲ್ = ನಮ್ಮಮೇಲಿರುವ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕಡಿಯುಂ = ಕಡಿದು ಹಾಕುವ, (ನಾಶಮಾಡುವ) ನಲ್-ವ‍ಳಿಯಿಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ (ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ) ತಾನ್-ನಿನ್ರು = (ಸರ್ವಲೋಕಶರಣ್ಯನಾದ) ತಾನೇ ನಿಂತು, ತನ್-ಮೇನಿ = ತನ್ನ ದಿವ್ಯದೇಹವನ್ನು, ತಾನ್ = ತಾನೇ, ತಂದ್-ಅರುಳುಂ = ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಕರುಣಿಸುವನು. (ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಕೃಪೆಮಾಡುವವನೂ, ಸರ್ವಫಲಪ್ರದನೂ ಅವನೇ ಎಂದರ್ಥ.)

आरण्येष्वखिलेषु यत्पदयुगोत्तंसीकृतेषु स्वतः
उच्चस्थो जगतां निदानमपि संक्षुब्धो न केनापि नः ।
अंहस्संहरणस्स्वयं सुसरणौ नारायण स्सन् स्थितः
कारुण्येन सुदर्शयत्यसदृशीं दिव्याकृतिं स्वां शुभाम् ॥ २७ ॥

ಕುಡನ್ಮಿಶೈಯೊನ್ರಿಯುಂ ಕೂಡಿಯುಂ ನಿನ್ರಕೊಡುಂತುಯರುಂ,
ಉಡನ್ಮಿಶೈತೋನ್ರುಮುಯಿರುಮುಯಿರ್ಕ್ಕುಯಿರಾಮಿರೈಯುಂ,
ಕಡನ್ಮಿಶೈಕ್ಕಂಡವೈತಾನತ್ತಿರಳವೈಪೊತ್ತಪೊನ್ನೂಲ್,
ಮುಡನ್ಮಿಶೈವಾರ್ತ್ತೈಯಿದನ್ಪೊರುಳೆನ್ನವಹುತ್ತನಮೇ ॥ ೨೮ ॥

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಕುಡಲ್ = (ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಂಸವಿಶೇಷ) ಹೃದಯದ ಮಾಂಸದ (ಶರೀರದ ಎಂದರ್ಥ) ಮಿಶೈ = ಮೇಲೆ, ಒನ್ರಿಯ = ಒಂದಾಗಿ ಕೂಡಿಯುಂ-ನಿನ್ರ-ಸೇರಿಕೊಂಡು ಇರುವ, ಕೊಡುಂ = ಉಗ್ರವಾದ ತುಯರುಂ = ಪಾಪಗಳೂ, ಉಡಲ್ (ಆ ರೀತಿಯಾದ) ಶರೀರದ, ಮಿಶೈ = ಮೇಲೆ, ತೋನ್ರುಂ = ತೋರುವ, ಉಯಿರುಂ ಜೀವನೂ, (ಶರೀರದೊಳಗೇ ಇದ್ದರೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಂದರ್ಥ.) ಉಯಿರ್ಕ್ಕು = ಆಜೀವನಿಗೆ ಉಯಿರ್-ಆಯ್ = ಆತ್ಮನಾಗಿರುವ, ಇರೈಯುಂ = ಸ್ವಾಮಿಯೂ (ಪರಮಾತ್ಮನೂ) ಇದಿನ್-ಪೊರುಳ್ = ಇವುಗಳ ಅರ್ಥವು, (ನಾನು ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥ ಎಂದರೆ, ಅಚಿತ್, ಜೀವ, ಈಶ್ವರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂರ್ವಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟರಾಗಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗಳಾಗಿ, ಇರುವ ಅರ್ಥಗಳೆಂದರ್ಥ) ಕಡಲ್-ಮಿಶೈ = ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ, ಕಂಡವೈ = ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತಾನ = ಸ್ಥಾನವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳ, ತಿರಳ್ = ಸಮೂಹವು, (ತಾನವೆಂಬುದು ಸ್ಥಾನವೆಂದಾಗಿ ಮುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳೆಂದರ್ಥ) ಅಂದರೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳ ರಾಶಿ ಎಂದರ್ಥ) ಅವೈ-ಪೊತ್ತ = ಅವುಗಳಂತಿರುವ ಪೊನ್ = ಸ್ಪೃಹಣೀಯವಾದ, (ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಅಚಿದ್ವರ್ಗ, ಅದರೊಳಗಿನ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳಂತೆ ಆತ್ಮವರ್ಗ, ಅದರೊಳಗಿನ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳಂತೆ ಈಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವ.) ನೂಲ್ = ಶಾಸ್ತ್ರದ, ಮುಡಲ್ = ಶಬ್ದದ, ಮಿಶೈ = ಒಳಗಡೆ ಇರುವ, ವಾರ್ತ್ತೈ = ವಿಷಯವನ್ನು (ಶಾಸ್ತ್ರವು = ದೇಹ, ಅದರೊಳಗಿನ ಶಾಖಾಂತರಗಳ ಶಬ್ದ, ಅದರಲ್ಲಿ

ರುವ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳು ಈಶ್ವರವೆಂದರ್ಥ) ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಂತೆ, ವಹುತ್ತನವೇ = ವಿವರಿಸಿರುವೆನು. (ಇದನ್ನೇ ಗೋಕ್ಷೀರ, ಘೃತ ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಹೇಳಿವುವೆಂದರ್ಥ.)

क्रांह:कारिणी सा प्रकृति रिह तदन्तर्वर्तिजीवात्मवर्गः
अन्तर्यन्ता तदन्त स्सकलमनुगतो भाति नारायण स्सः ।
आम्नायान्तार्थ एषो जलनिधिगतशुक्तिस्थमुक्तोपमोऽर्थः
नानाशास्त्रार्थशाखास्वधिगतमनुविज्ञेय इत्यभ्यधाम ॥ २८ ॥

ಮೂ :—ತತ್ತುವಂ ತನ್ನಿಲ್ ವಿರಿತ್ತಿಡ ಇವ್ವಿರಂಡುತನ್ನಿಲ್,
ಪತ್ತಿವಿಲಕ್ಕಿಯ ಪಾಡಂಡರ್‌ವೀಶುಂ ಪಾಶವುರಾರ್,
ಎತ್ತಿಶೈಯುಂ ತೊಳ್ದೇತ್ತಿಯ ಕೀರ್ತಿಯರೆಣ್ದಿಶೈಯಾಲ್,
ಶುತ್ತರುರೈತ್ತಶುಳಕವುರುನ್ದಿತೂಯನರೇ ॥ ೨೯ ॥

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ:— ಎತ್ತಿಶೈಯುಂ = ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ, ತೊಳ್ದು = ಸೇವೆಗೊಂಡು, ಏತ್ತಿಯ = ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಎಣ್ - ದಿಶೈ = ಕೀರ್ತಿಯರ್-ಆಲ್ = ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬಲುಮೇಲಾದವರೆಂದೂ, ಶುದ್ಧರುಂ = ಪರಿಶುದ್ಧರೂ ಆದ ಆಚಾರ್ಯರು, ಉರೈತ್ತ = ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಚುಳಕಂ = ಈ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾದ ತತ್ವಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು (ಸಂಗ್ರಹವೆಂಬ ಅಂಗೈಯ್ಯಲ್ಲಿನ ಅಮೃತರಸವನ್ನು) ಅರುನ್ದಿ = ಪಾನಮಾಡಿ, (ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅರಿತ) ತೂಯನರೇ = ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿ ಆದವರೇ, ತತ್ತುವಂ-ತನ್ನಿಲ್ = ತತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ವಿರಿತ್ತ್-ಇಡ = ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು, ಇ-ಇರಂಡ್-ತನ್ನಿಲ್ = (ತತ್ವತ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ) ಈ ಎರಡು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ, ಪತ್ತಿ = ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು, ವಿಲಕ್ಕಿಯ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿರುವ, ಪಾಡಂಡರ್ = ಪಾಷಂಡಿಗಳು, ವೀಶುಂ = ಬೀಸುವ, ಪಾಶಂ = ಬಲೆಯನ್ನು (ಕುಯುಕ್ತಿಯನ್ನು) ಉರಾರ್ = ಹೊಂದಲಾರರು. (ಚಿತ್, ಅಚಿತ್, ಈಶ್ವರ, ಎಂಬ ಈ ಮೂರು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾದಿಗಳು ಚಿತ್-ಅಚಿತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಚಿತ್-ಈಶ್ವರರನ್ನು ಚಾರ್ವಾಕಾದಿಗಳೂ, ಅಚಿತ್ = ಈಶ್ವರರನ್ನು ಯೋಗಾಚಾರಾದಿಗಳೂ, ಹೀಗೆ ಮೂರರ ಪೈಕಿ ಎರಡನ್ನು ಅಪಲಾಪಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು

ನಿವಾರಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಿದುದು) ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಂದ ಈ ತತ್ವತ್ರಯಜ್ಞಾನ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರುವವರನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ತತ್ವತ್ರಯಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

काष्ठास्वष्टासु सर्वत्र च वरिवसिता आत्तकीर्तिप्रकर्षाः
शुद्धा स्तत्वार्थसारप्रदचुळकरसं प्रादु रेनं पिबन्ति ।
पूता स्ते ह्येव तत्वत्रयगतयुगळत्यागिपाषण्डिपाशान्
छित्वा निर्दुष्टतत्वत्रय मतिशयितं प्राक्तनं स्थापयन्ति ॥ २९ ॥

ಮೂ :—ವಿನ್ನೈತ್ತಿರಳ್ ಮಾತ್ತಿಯ ವೇದಿಯರ್ ತಂದ ನಲ್‌ವಾಶಕತ್ತಾಲ್,
ಅನ್ನೈತ್ತುಮರಿಂದಪಿನ್ ಆರುಂಪಯನುಮೆನವಡೈಂದೋಂ,
ಮನತ್ತಿಲಿರುನ್ದ್ ಮರುತ್ತಮುದಾಹಿಯ ಮಾದವನಾರ್,
ನಿನೈತ್ತಲ್ ಮನತ್ತಿಲರಿದಾಹಿಯ ನನ್ನಿೞಲ್ ನೀಳ್‌ಕೞಲೇ ॥ ೩೦ ॥

(ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ವಿನ್ನೈ-ತಿರಳ್ = ಪಾಪಗಳ ಗುಂಪನ್ನು, ಮಾತ್ತಿಯ = ("ಸುಹೃದಃ ಸಾಧುಕೃತ್ಯಾಂ ದ್ವಿಷಂತಃಪಾಪಕೃತ್ಯಾಂ" ಎಂಬಂತೆ) ನಿವಾರಿಸಿದ. ವೇದಿಯರ್ = (ಸಕಲ ವೇದವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರು, ತಂದ = ಕೊಟ್ಟ, (ಉಪದೇಶದ ಮೂಲಕವೂ ಗ್ರಂಥಮೂಲಕವೂ ಹೇಳಿದ) ನಲ್-ವಾಶಕತ್ತಾಲ್ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಾಚಕ (ಶಬ್ದಸಮುದಾಯ) ಗಳಿಂದ, ಅನ್ನೈತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅರಿಂದ-ಪಿನ್ = ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ಮನತ್ತಿಲ್ = ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಇರುಂದ್ = ಇರುತ್ತಾ, ಮರುತ್ತ್-ಅಮುದ್-ಆಹಿಯ = ಔಷಧವೂ ಅಮೃತವೂ ಆಗಿರುವ, (ಪಾಪವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದರಿಂದ ಔಷಧದಂತೆಯೂ, ಫಲವಾದುದರಿಂದ ಅಮೃತದಂತೆಯೂ ಹೇಳಿದ, ಉಪಾಯವೂ ಆದ ಎಂದು ಸಾರಾರ್ಥ) ಮಾದವನಾರ್ = ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನ, ಮನತ್ತಿಲ್ = ಮನದಲ್ಲಿ, ನಿನೈತ್ತಲ್ = ನೆನೆಯುವುದು, ಅರಿದಾಹಿಯ = ಆಗದಂತಿರುವ, (ಅವಶ್ಯವಾದ ಅವಾಙ್ಮನಸಗೋಚರವಾದ) ನಲ್-ನಿೞಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ನೆರಳಾಗಿರುವ, (ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವಾದ) ನೀಳ್-ಕೞಲ್ = ನೀಳವಾದ ಅಡಿಗಳನ್ನು, (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಪಾದಗಳನ್ನು) ಆರುಂ = ಉಪಾಯವು, ಪಯನುಂ = ಫಲವು, ಎನ = ಎಂದು, (ಅರಿತು) ಅಡೈಂದೋಂ = ಹೊಂದಿದೆವು, (ಸದಾಚಾರ್ಯಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ

ಅಕಿಂಚನರಾದ ನಾವು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವೂ, ಪ್ರಾಪಕವೂ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಪಡೆದೆವು ಎಂದು ಭಾವ)

अंहस्संहतिनाशिनां श्रुतिविदां सर्वे वयं सूक्तिभिः
विज्ञायाथ मनोनिवासिकमलाकान्तस्य पादद्वयम् ।
दुर्ज्ञेयात्मगुणं महौषधसुधामूर्तेः महत् भाग्यदम्
सुच्छायं तदुपाय माप्नुम फलं चेति द्विधेव स्थितम् ॥ ३० ॥

ಮೂ :—ಓದುಮುರೈನಾನ್ಗದನಿಲೋಂಗುಮೊರುಮೂನ್ರಿನುಳ್ಳೈ,
ನೀದಿನೆರಿವ್ಳುವಾವಮಲ್ ನಿರ್ಕಿನ್ರೋಂ,
ಪೋದಮರುಂಪೇರಾಯಿರಮುಂತಿರುವುಂಪಿರಿಯಾದ,
ನಾರಾಯಣನರುಳಾಲ್ ನಾಮ್ ॥ ೩೦ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಓದುಂ = ಓದುವಂತಹ (ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ) ಉರೈ = ಶಬ್ದಮಯವಾದ, ನಾನ್ಗ್-ಅದನಿಲ್ = ನಾಲ್ಕರಲ್ಲೂ, (ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲೂ ಎಂದರ್ಥ) ಓಂಗುಂ = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ, ಒರು-ಮೂನ್ರಿನ್-ಉಳ್ಳೈ = ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ, (ಅಥರ್ವಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಮಂತ್ರವೂ ಕಠಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಯವೂ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಗೀತೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಯೆಯಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕವೂ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳು, ಇವು ಸರ್ವೋಪನಿಷತ್ಸಾರಗಳು) ನೀದಿ = ನ್ಯಾಯವಾದ, (ಮೂಲಮಂತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶೇಷಶೇಷಿಭಾವವನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆಯುವುದು) ನೆರಿ = ಮಾರ್ಗವು, (ದ್ವಯದಲ್ಲಿ ಅಕಿಂಚನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನ) ಇವುಗಳಿಂದ ವ್ಳುವಾವಮಲ್ = ಜಾರಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ, ಪೋದು-ಅಮರುಂ = ಎಲ್ಲಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವ (ಹೂವಿನಲ್ಲೇ ನೆಲಸಿದ ಎಂದೂ ಅರ್ಥ) ಪೇರ್-ಆಯಿರಮುಂ = ಸಾವಿರ ಹೆಸರುಗಳೂ, ತಿರುವುಂ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಪಿರಿಯಾದ = ಅಗಲದಿರುವ, ನಾರಾಯಣ್ = ಭಗವಂತನ, ಅರುಳಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ನಾಂ = (ಆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅರಿತ) ನಾವು, ನಿರ್ಕಿನ್ರೋಂ = ನಿಂತಿರುವೆವು, (ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ರಹಸ್ಯತ್ರಯನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವೆವು ಎಂದು ಭಾವ)

अध्येतव्यश्रुतिषु चतसृष्वग्रघमन्त्रलयार्थे
नीते मार्गात् च्युति रकलिता स्यात्तथा स्थापिता: स्म: ।
यं नामान्यप्यनुगुणयुतान्यन्वहं श्री: सहस्रम्
पद्मा जुष्टा य मतिकृपया तस्य नारायणस्य || ३१ ||

ಮೂ :— ಊರ್ತನ್ದು ನಿಲ್ಯೈ ನಿನ್ರವುಯಿರುಂತನ್ದು, ಓರುಯಿರಾಹಿಯು ಳ್ಳೊಳಿಯೋಡುರೈನ್ದ ನಾದರ್, ತಾರ್ತನ್ದ ವೆನ್ನುಯಿರೈಯೆನದೆನ್ನಾ ನಲ್ಲರಿವುಂ ತನ್ದಹಲಾನಲಮುಂ ತನ್ದು, ತಾರ್ತನ್ದ ನಲ್ವಳಿಯಾಲ್ ತಾಳ್ನ್ದವೆನ್ನೈ ತ್ತನಕ್ಕೇ ಬರವಾಹತ್ತಾನೇಯೆಣ್ಣಿ, ವಾರ್ತನ್ದು ಮುಲರಡಿಯುಂತನ್ದು ವಾನೋರ್ ವಾಳ್‌ಚ್ಚಿತರಮುನ್ನರುಳಾಲ್ ವರಿತ್ತಿಟ್ಟಾನೇ || ೩೨ ||

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :— ಊನ್ = ಶರೀರವನ್ನೂ, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ನಿಲ್ಯೈ-ನಿನ್ರ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ರುವಂತಹ, ಉಯಿರುಂ = ಆತ್ಮನನ್ನೂ, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಓರ್ = ಅಸದೃಶವಾದ, ಉಯಿರ್ - ಆಹಿ = ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ, ಉಳ್-ಒಳಿ-ಓಡು = ಒಳಗಡಗಿರುವ ಬೆಳಕಿ ನೊಂದಿಗೆ, (ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಚೇತನಗಳಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸಾದ ಧರ್ಮಭೂತಜ್ಞಾನ ದೊಂದಿಗೂ, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯೊಂದಿಗೂ, "ಒಳಿ" ಶಬ್ದವು ತೇಜೋವಾಚಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಭೆಯಂತಿರುವ ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವುದು) (ಇದರಿಂದ ಲುಪ್ತಚತುರ್ಥಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ "ಅ" ಕಾರದಲ್ಲಿ ಫಲಿತವಾದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೂ, ಶ್ರೀಪತಿತ್ವವೂ, ಸರ್ವಶರೀರಿತ್ವವೂ ತಿಳಿಸಿದಂತಾ ಯಿತು) ಉರೈನ್ದ-ನಾದರ್ = ಹೇಳಿದ ಪ್ರಭುವಾದ ತಾರ್ = ತಾನು, ತಂದ = ಕೊಟ್ಟ, ಎನ್ನುಯಿರೈ = ಈ ನನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು, ಎನದ್-ಎನ್ನಾ = ನನ್ನದು ಎನ್ನದೆ (ತನಗೆ ಶೇಷ ಎನ್ನದೆ) ನಲ್-ಅರಿವುಂ-ತಂದ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, (ಪ್ರಣವದ "ಮ" ಕಾರದೊಡನೆ ಸೇರಿದ ನಮಶ್ಶಬ್ದಾರ್ಥವಾದ ಸ್ವಸ್ವಾಮಿತ್ವ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ) ಅಹಲಾ = ಸರ್ವದಾ ಇರುವ, ನಲಮುಂ = ಆನಂದವನ್ನೂ, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, (ಭಗವತ್ಪಾರತಂತ್ರ್ಯವೂ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಭಾಗವತ ಶೇಷತ್ವರೂಪ ಆನಂದವೂ ತೋರುವುದು) ತಾರ್-ತಂದ-ನಲ್-ವಳಿಯಾಲ್ = ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ (ಶರಣಾಗತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ) ತಾಳ್ನ್ದ-ಎನ್ನೈ =

(ಭಗವಂತನ) ತನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮಿಸಿದ ನನ್ನನ್ನು, ತನಕ್ಕೇ ತ್ತಾ = ತನಗೇನೇ, ಬರಂ-ಆಹ-ತಾನೆ = ಭರವೆಂದು, (ಹೊಣೆ) ಎಣ್ಣಿ = ತಿಳಿದು, (ಇದರಿಂದ "ನಮಃ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಶರಣಾಗತಿಯು ತೋರುವುದು.) ವಾ = ಪರಮ ಪದವನ್ನು, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಮಲರ್-ಅಡಿಯುಂ-ತಂದ್ = ಹೂ ನಂತಿರುವ ಪಾದಗಳನ್ನೂ ತಂದು, ವಾನೋರ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ, ವಾೞ್ಚ್ಚಿ = ಬಾಳನ್ನು (ಸೇವೆಯನ್ನು) ತರ = ತರಲು, ವ್ವ-ಅರುಳಾಲ್ = ಪ್ರಬಲವಾದ ದಯೆ ಯಿಂದ, ವರಿತ್ತ್-ಇಟ್ಟಾನೆ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವನು. (ಇದರಿಂದ ಅಯನ ಶಬ್ದಾರ್ಥವೂ ಚತುರ್ಥ್ಯರ್ಥವೂ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು.) (ಮೂಲ ಮಂತ್ರದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು.)

देहं जीवं स्थिरं तं ददददिदयथाऽधिष्ठितोऽन्तस्त्विषेशः ।
स्वेनैवात्मा प्रदत्तोऽप्यथ सुमति मयं मामको नेति यच्छन् ।
नित्यानन्दं वितीर्य स्वचरितसुपथो मां स्वभारं विदित्वा ।
दत्वा दिव्यं पदं स्वं सुमसम मवृणोत् सूरिसेवां हि दातुम् ॥ ३२ ॥

ಮೂ :—ತಿರುಮಾಲಡಿಯಿಣೈಯೈತಿಣ್ ಶರಣಾಹಕ್ಕೊಂಡು,
ತಿರುಮಾಲಡಿಯಿಣೈಯೇಶೇರ್ವಾರ್, ಒರುಮಾಲ್
ಅರುಳಾಲುರುಳಾದವಾನೋರ್ಹಳ್ವಾೞ್ಚ್ಚಿ,
ಅರುಳಾಲ್ ನಮಕ್ಕಳಿತ್ತಾರಾಯ್ನ್ದು ॥ ೩೩ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ತಿರುಮಾಲ್-ಅಡಿ-ಇಣೈಯೈ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳೆರ ಡನ್ನೂ, ತಿಣ್ = ದೃಢವಾದ, ಶರಣ್-ಆಹ-ಕೊಂಡು = ಉಪಾಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು, ತಿರುಮಾಲ್-ಅಡಿ-ಇಣೈಯೇ = ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳೆರ ಡನ್ನೇ, ಶೇರ್ವಾರ್ = ಸೇರುವಂತಹ (ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು) ವರು, ಒರು = ಅಸ ಮಾನವಾದ, ಮಾಲ್ = ಸ್ವಾಮಿಯ (ನಾರಾಯಣನ) ಅರುಳಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ಉರುಳಾದ = ನಾಶವಾಗದ, ವಾನೋರ್ಹಳ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ, ವಾೞ್ಚ್ಚಿ = ನಿತ್ಯ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು, (ಆ ರೂಪವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು) ಅರುಳಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ಆರ್ಯ್ನ್ದು = ಶೋಧಿಸಿ, ನಮಕ್ಕ್ = (ಆಚಾರ್ಯರ ಪಾದಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ) ನಮಗೆ, ಅಳಿತ್ತಾರ್ = ಕೊಟ್ಟರು.

लक्ष्मीशस्य पदद्वयं शरण मित्याश्रित्य गाढं परम् ।
लक्ष्मीशस्य पदारविन्दयुगळी मेवोपयन्तो बुधाः ॥
लक्ष्मीशैककृपावशादविपदं नित्यैकलभ्यां श्रियम् ।
कारुण्यातिशयाद्विमृश्य सकलां नो देशिकाः प्राददुः ॥ ३३ ॥

ಮೂ :—ಶೇರ್ಙ್ಕುಂ ತಿರುಮಗಳ್‌ಶೇರ್ತ್ತಿಯಿನ್ಮನ್ನುದಲ್‌ಶೀರ್‌ಪೆರಿಯೋರ್ಕ್ಕು,
ಏರ್ಙ್ಕುಂಗುಣಂಗಳಿಲಕ್ಕಾಂವಡಿವಿಲಿಣೈಯಡಿಯೈ,
ಪಾರ್ಙ್ಕುಂಶರಣತ್ತಿಲ್‌ಪತ್ತುದಲ್ ನನ್ನಿಲೈನಾಂ ಪೆರುಂಪೇರ್,
ಏರ್ಕ್ಕಿನ್ರವಹೈಗಳೆಲ್ಲಾಂ ಕಳೈಯುರವೆಣ್ಣಿನಮೇ ॥ ೩೪ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಶೇರ್ಙ್ಕುಂ = ಸೇರಿಸುವಂತಹ (ಚೇತನರನ್ನು ಭಗವಂತನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ) ತಿರು-ಮಗಳ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಶೇರ್ತಿಯಿಲ್ = ಹೊಂದಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಸಂಶ್ಲೇಷದಲ್ಲಿ) ಮನ್ನುದಲ್ = ದೃಢಪಡಿಸುವಿಕೆಯು, (ಪರಮಾತ್ಮನ ಪುರುಷಕಾರಭೂತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನಿರುವ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವು) ಶೀರ್-ಪೆರಿಯೋರ್ಕ್ಕು = ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ, ಏರ್ಕುಂ = ತಕ್ಕಂತೆ ಇರುವ, ಗುಣಂಗಳ್ = ಗುಣಗಳಿಗಿಂತ, ಇಲಕ್ಕ್-ಆಂ = ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿರುವ (ಗುರಿಯಾದ) ವಡಿವಿಲ್ = (ದಿವ್ಯಮಂಗಳ) ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ, ಇಣೈ = ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಒಪ್ಪುವಂತಿರುವ, ಅಡಿಯೈ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ಪಾರ್ಕುಂ = ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಶರಣತ್ತಿಲ್ = ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ (ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ) ಪತ್ತುದಲ್ = ಅವಲಂಬಿಸುವುದು, ನಲ್-ನಿಲೈ = ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು (ಅಕಿಂಚನನ ಅವಸ್ಥೆ) ನಾಂ = ನಾವು, ಪೆರುಂ-ಪೇರ್ = ಪಡೆಯುವ ಪುರುಷಾರ್ಥವು, (ಇವುಗಳಿಗೆ) ಏರ್ಕಿನ್ರ = ತಕ್ಕಂತಿರುವ, ವಹೈಹಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ=ಪ್ರಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ (ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ) ಕಳೈ-ಅರ = ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ತಡೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುವಂತೆ, ಎಣ್ಣಿನಮೇ = ಪರಿಗಣಿಸಿರುವೆವು (ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಯಾವುದೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದಂತೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುವುದು.)

लक्ष्म्या योगान्नियोक्त्या दृढतरसुगुणश्रीनिधे स्सद्गुणस्य ।
स्वार्हेभ्यो लक्ष्यलक्ष्ये ह्यतिशयसुगुणे दिव्यकायेऽङ्घ्रियुग्मम् ॥

प्रत्यक्षेणेक्षणीये स्वशरणवरणं स्यास्नुगत्याप्तिलाभः ।
पुंसामेते प्रकारा इह परिगणिता ह्यज्ञतानाशनाय ॥ ३४ ॥

ಮೂ :—ತಿರುಮಾಲ್ ಅಡಿಯಿಣೈಶೇರ್‌ನ್ದು ತಿಕಳ್ನ್ದ ವಡಿಮೈ ಪೆರ,
ತಿರುನಾರಣನ್‌ಶರಣೇ ಶರಣಾಹತ್ತುಣಿಂದಡೈವೋರ್,
ಒರುನಾಳುರೈಕ್ಕ ಉಯಿರ್‌ತರುಂಮನ್ತಿರಮೋದಿಯನಾಂ,
ವರುನಾಳ್‌ಪಳುದತ್ತ್‌ವಾಳುಂವಹೈಯುದಿಲ್ ಮನ್ನುವಮೇ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ:—ತಿರು-ಮಾಲ್ = ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಯಕನ, ಅಡಿ-ಇಣ್ಣೈ = ಪಾದಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಶೇರ್‌ನ್ದು = (ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಿ) ಪಡೆದು, ತಿಹಳ್ನ್ದ = ಸಂತೋಷ ಪಡುವ, ಅಡಿಮೈ = ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಸೇವೆಯನ್ನು) ಪೆರ = ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ತಿರು-ನಾರಣನ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಶರಣೇ = ಚರಣಗಳನ್ನೇ, ಶರಣ್-ಆಹ = ಪರಮೋಪಾಯವೆಂದು, ತುಣಿನ್ದು = ವಿಶ್ವಾಸ ಹೊಂದಿ (ನಂಬಿ) ಅಡೈವೋರ್ = ಆತ್ಮರಕ್ಷೆಯ ಭರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ, ಒರು ನಾಳ್ = ಒಂದುಸಲ, ಉರೈಕ್ಕ = ಹೇಳುವುದೇ ತಡ, ಉಯಿರ್ = (ಯಥಾವಸ್ಥಿತವಾದ) ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ತರ = (ಉಂಟುಮಾಡಿ) ಕೊಡಬಲ್ಲ, ಮನ್ತ್ರಂ = ಮಂತ್ರವನ್ನು (ದ್ವಯವನ್ನು) ಓದಿಯ = ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದ, ನಾಂ = ನಾವು, ವರು-ನಾಳ್ = ಮುಂದೆ ಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಪಳುದ್-ಅತ್ತ್ = (ಸ್ಥಾವರತ್ವಾದಿ ಬುದ್ಧಿಯೊದ) ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದೆ, ವಾಳುಂ-ವಹೈಯುದಿಲ್ = ಬಾಳುವ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮನ್ನುವಮೇ = ದೃಢವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಾಗುವವರಾಗಿರುವೆವು.

(ಇಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ವಾಕ್ಯಯೋಜನೆಯೂ, ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶಕರ ಪ್ರಭಾವವೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುವುವು.)

लक्ष्मीनायकपादपद्मयुगळीं प्रीत्यैत्य सेवाप्तये ।
श्रीनारायणपादमेव शरणं संप्राप्तवत्स्वादरात् ॥
सन्मन्त्रं सकृदुक्त मात्मद मधीयाना द्वयाख्यं वयं ।
स्वायत्यां निरघाग्र्यजीवनविधौ याता स्थितिं स्थेयसीम् ॥ ३५ ॥

ಮೂ :—ಮತ್ತೋರ್ ಪತ್ತಿನ್ರಿ ಅಡೈನ್ದಾರ್ಕ್ಕೆಲ್ಲಾಂ,
ಕುತ್ತಮರಿಯಾದಕೋವಲನಾರ್,
ಮುತ್ತುಂವಿನೈವಿಡುತ್ತು ವಿಣ್ಣವರೋಡೊನ್ರವಿರೈಕಿನ್ರಾರ್,
ನಿನೈವುಡೈತ್ತಾಯ್ ನೀ ಮನಮೆ ! ನಿಲ್ಲು ॥ ೩೬ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಮತ್ತ್-ಓರ್ = ಮತ್ತೆ ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ, ಪತ್ತ್-ಇನ್ರಿ = ಅವಲಂಬಿಸದೆ, (ರಕ್ಷಕರನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ) ಅಡೈಂದಾರ್ಕು-ಎಲ್ಲಾಂ = (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳೇ ಸತ್ಯವಾದ ಉಪಾಯ ಎಂದು) ಅವನ ಚರಣಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆಲ್ಲಾ, ಕುತ್ತ = (ಶರಣಾಗತರಲ್ಲಿರುವ) ದೋಷವಾವುದನ್ನೂ, ಅರಿಯಾದ = ಅರಿಯದ (ಗಮನಿಸದ) ಕೋವಲನಾರ್ = ಗೋಪಾಲನು (ಜ್ಞಾನವಿಹೀನವಾದ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಗೊಲ್ಲರಿಗೂ ದಯೆ ತೋರಿ, ಸರ್ವಸುಲಭನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃಷ್ಣರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು) ಮುತ್ತುಂ-ವಿನೈ = ಆವರಿಸುವ ಪಾಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ವಿಡುತ್ತು = ಬಿಡಿಸಿ, (ನಾಶಮಾಡಿ) ವಿಣ್ಣವರ್-ಓಡು-ಒನ್ರ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆವಂತೆ ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಮಾಡಲು, ವಿರೈಹಿನ್ರಾರ್ = ತ್ವರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು, ಮನಮೆ ! (ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವ) ಓ ಮನಸ್ಸೆ ! ನೀ = ನೀನು, (ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಆದರನುಭವಾದಿರೂಪ ಪುರುಷಾರ್ಥದಲ್ಲೂ ತ್ವರೆಪಡುವ ನೀನೂ) ನಿನೈವು-ಉಡೈತ್ತಾಯ್ = ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು, ನಿಲ್ = ಇರು, (ಧೈರ್ಯವಾಗಿರು, ತರುವನೋ, ತಾರನೋ ಎಂದು ಸಂಶಯಪಡಬೇಡ ಎಂದು ಭಾವ.)

अनितरशरणेषु स्वैकनिष्ठेषु दोषं ।
कमपि न गणयन् सन्नत्र गोपाल आस्ते ॥
निखिलदुरितमुन्मूल्याथ सूरीन्द्रबृन्दैः ।
सह कलयितुकामः त्वं मनः ! स्तात् सुखेन ॥ ३६ ॥

ಮೂ :—ಎಲ್ಲಾತ್ತರುಮಮುಂ ಎನ್ನೈಯಿಹಳ್ನ್ದಿಡತ್ತಾನಿಹಳಾದೆ,
ಎಲ್ಲಾಂ ತನದೆನ ಎಲ್ಲಾಂ ಉಕುನ್ದರುಳ್ ತನ್ದಪಿರಾನ್,

ಕಲ್ಲಾರ್ಮುದಕ್ಕಳಿರೊತ್ತವಿನೈತ್ತಿರಳ್ಮಾಯ್ಪ್ಪನೆನ್ರು,
ಶೊಲ್ಲಾಲಿನಿಯೊರುಕ್ಕಾಲ್ ಶೋಕಿಯಾತ್ತುಣಿವುತ್ತನಮೇ ॥೩೭॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಎಲ್ಲಾ-ತರುಮುಮುಂ = ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳೂ, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಇಕಳ್ನ್ದಿಡ = ಬಿಟ್ಟಿರಲು, ತಾ = ಪ್ರಧಾನನಾದ ತಾನು, ಇಹಳಾದೆ = ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಎಲ್ಲಾಂ-ತನದ್-ಎನ = (ನಾನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕ) ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತನ್ನವು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, (ಆ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಾನಿರುತ್ತಾ) ಅರುಳ್ = (ತನ್ನ) ದಯೆಯಿಂದ, ಎಲ್ಲಾಂ = ಆ ಉಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯವಾದ ಫಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಉಹನ್ದು = ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ತಂದ = ತಂದು ಕೊಟ್ಟ, ಪಿರಾ = ಉಪಕಾರಮಾಡುವವನಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ, ಕಲ್-ಆರ್ = ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದಾದ, (ಪರ್ವತಾಕಾರವಾದ) ಮುದ-ಕಳಿರು = ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗೆ, ಒತ್ತ = ಸದೃಶವಾದ ವಿನೈ-ತ್ತಿರಳ್ = ಪಾಪ ಸಮೂಹವನ್ನು, ಮಾಯ್ಪ್ಪ = ಹೋಗಲಾಡಿಸುವೆನು, (ನಾಶ ಮಾಡುವೆನು.) ಎನ್ರು-ಶೊಲ್ಲಾಲ್ = ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ (ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ) ಇನಿ = ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಒರು-ಕ್ಕಾಲ್ = ಎಂದಿಗೂ, (ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ) ಶೋಕಿಯಾ = ಶೋಕಪಡದಂತಹ, ತುಣಿವು = ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು, ಉತ್ತನಂ = ಪಡೆದೆವು.

धर्मा स्सर्वे जहु र्मा मपि तु न विजहन्नित्यधर्मःस्वयं मां ।
मत्वात्मीयान् मुकुन्द स्त्वखिलद उपकृन्मोदमानो दयालुः ॥
त्वां शैलोन्मत्तदन्तावळदुरितचयान्मोक्षयिष्यामि मा भीः ।
इत्युक्त्या तस्य चेतो विशुच इह भवेमैव विश्वासभूम्ना ॥ ३७ ॥

ಮೂ :—ವಿನೈತ್ತಿರಳ್ ಮಾತ್ತಿಯ ವೇದಿಯರ್ತನ್ದರುಳ್ವಾಶಕತ್ತಾಲ್,
ಅನೈತ್ತುಮರಿಂದಪಿನ್ಪಾರುಂಪಯನುಮೆನವಡೈನ್ದೋಂ,
ಮನತ್ತಿಲಿರುನ್ದುಮರುತ್ತಮುದಾಹಿಯುಮಾದವನಾರ್,
ನಿನೈತ್ತನ್ಮನತ್ತಿಲರಿದಾಹಿನಿನ್ರನಿಳಲ್ ನೀಳ್ಕಳಲೇ ॥ ೩೮ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಸೂ :—ಇದೇಪಾಶುರವು ಹಿಂದೆ “ತತ್ವತ್ರಯಚುಳಕ” ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು 30ನೆಯದು. ಈ “ರಹಸ್ಯತ್ರಯ ಚುಳಕ” ದಲ್ಲೂ ಅದೇ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಆದರೆ “ತಂದರುಳ್ ನಾಶಕತ್ತಾಲ್” ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಅನಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭನಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ನಿವರ್ತಕನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ವೇದ ವೇದಾಂತ ವೇದ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಸೂಕ್ತಿಯಿಂದ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅರಿತ ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ, ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಪಕವನ್ನಾಗಿಯೂ ಪಡೆದೆವು.

अहस्संहतिनाशिनां श्रुतिविदां सर्वं वयं सूक्तिभिः।
विज्ञायाथ मनोनिवासिकमलाकान्तस्य पादद्वयम्॥
दुर्ज्ञेयात्मगुणं महौषधसुधामूर्तेः महत् भाग्यदम्।
सुच्छायं तदुपाय मामुम फलं चेति द्विधेवस्थितम् ॥ ३८ ॥

ಮೂ :—ಎಟ್ಟಿಲಾರಿರಣ್ಡಿಲೊನ್ರಿಲೆಂಗುಮಾರಿಯಂಬುವಾರ್,
ವಿಟ್ಟವಾರುಪತ್ತುಮಾರುವೀಡುಕಣ್ಣುಮೇವುವಾರ್,
ಶಿಟ್ಟರಾನತೇಶುಯರ್ನ್ದ ದೇಶಿಕರ್ಕ್ಕುರಿನ್ದುಮೇಲ್,
ಎಟ್ಟುಮೂನ್ರುಮೂಡರುತ್ತದೆನ್ದೈಮಾಲಿರಕ್ಕುಮೇ ॥ ೩೯ ॥

(ರಹಸ್ಯತ್ರಯಚುಳಕಂ)

ಅ :—ಎಟ್ಟಿಲ್ = ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ, ಆರ್ × ಇರಣ್ಡಿಲ್ = ($6 \times 2 = 12$, “ಷಟ್ಪದೋಯಂ ದ್ವಿಖಂಡಃ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಆರು ಪದಗಳಾಗಿ ಎರಡು ಖಂಡಗಳಾಗಿರುವ) ಮಂತ್ರರತ್ನವಾದ ದ್ವಯದಲ್ಲಿ, ಒನ್ರಿಲ್ = ಒಂದೇ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವೆನಿಸಿದ ಚರಮಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ, ಎಂಗುಂ = ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಈ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, (ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು) ಆರು— ಉಪಾಯವನ್ನು, (ಅಕಿಂಚನಾಧಿಕಾರವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು) ಇಯಂಬುವಾರ್ = ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ) ಹೇಳುತ್ತಿರುವ, ವಿಟ್ಟ-ಆರು = (ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ) ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ ಇತರ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೂ, ಪತ್ತುಂ = (ತಮಗೆ ಫಲಸಾಧನ

ನಾಗಿ) ಹೊಂದುವ ಆರುಂ=ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪ ಉಪಾಯವನ್ನೂ, ವೀಡು=ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ಕಂಡು=(ನಿಪುಣಮತಿಯಿಂದ) ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ, ಮೇವುವಾರ್=ಆದರಿಸುವವರಾದ, ಶಿಟ್ಟರಾನ=ಶಿಷ್ಟರಾದ, ತೇಶ್=ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ, ಉಯರ್ನ್ದ=ಮೇಲ್ಮೆಯುಳ್ಳ, ದೇಶಿಕರ್ಕ್ಕು=ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ, ಉರಿನ್ದು=ಯೋಗ್ಯನಾಗಿ (ಶೇಷನಾಗಿ) ಮೇಲ್=(ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) ಅದಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ, ಎಂದೈ-ಮಾಲ್=ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನ, ಇರಕ್ಕಂ = ದಯೆಯು, ಎಟ್ಟು-ಮೂನ್ರುಂ=(8 × 3 = 24 ತತ್ತ್ವವಾದ) ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಊಡು=ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ, ಅರುತ್ತದ್=ಕತ್ತರಿಸಿಹೋಯಿತು, (ಸರ್ವಾನಿಷ್ಟವೂ ಕಳೆದುಹೋಗುವಂತೆ ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪವುಂಟಾಯಿತು.)

मन्त्रे चाष्टाक्षरे षड्द्विकमहितमनौ श्लोकमन्त्रेऽसमाने ।
सर्वत्र क्वाप्युपायं ह्यभिदधति तथा साधनत्यागिनो ये ॥
निक्षेपैकावलम्बाः परमपददृशो देशिका स्तेजसाग्र्याः ।
शिष्टा स्तत्सेवकोऽहंदलति विभुकृपा त्र्यष्टके मेऽनुबन्धम् ॥ ३९ ॥

———

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीदेशिकप्रबन्धाधिष्ठिता साम्रृतरंजिनी ।
श्लोकीकृता व्याकृता च गोपालार्येण सन्मुदे ॥

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ರಾಮಚಂದ್ರ ಅಗ್ರಹಾರಂ, ಮೈಸೂರು-4.

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಪರಮಪದಸೋಪಾನಂ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ
ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು ಪದ್ಯದ
ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ

1960—ಶಾರ್ವರಿ
ಕಾರ್ತೀಕ

ಬೆಲೆ : ೭೫ ನ.ಪೈ.

ಶ್ರೀಃ

ಪರಮಪದಸೋಪಾನಂ

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी ।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತದೇಶಿಕರು "**ಪರಮಪದಸೋಪಾನಂ**" ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧ ವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ

"विवेको निर्वेदस्थितिरथ विरक्ति र्भयमथो
प्रसादश्चोत्क्रान्तिः प्रपदनधनार्चिर्मुखसृतिः ।
परव्योमारोहः परमपुरुषार्थानुभवनम्
तदेवं सोपानक्रम मभिदधेऽन्ते निगमनम्" ॥

ಎಂಬ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ 9 ಪರ್ವಗಳಿವೆ 21 ಪಾಶುರಗಳಿವೆ.

(1, 2 ಗ್ರಂಥ ಪ್ರತಿಪಾದನವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, 3 ವಿವೇಕ, 4, 5 ನಿರ್ವೇದ, 6, 7 ವಿರಕ್ತಿ, 8, 9 ಭೀತಿ, 10, 11 ಪ್ರಸಾದ, 12, 13 ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿ, 14, 15 ಅರ್ಚಿರಾದಿ, 16, 17 ಪರಮಪದಾರೋಹಣ, 18, 19 ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವ, 20 ರಲ್ಲಿ ಸೋಪಾನ ಪರ್ವಾನುಕ್ರಮ, 21 ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗಮನ, ಈ ರೀತಿ ವಿಷಯವಿಭಾಗ ದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.)

1. ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾಗಿದ್ದರೂ, ಸರ್ವರಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ "ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ, ಅನವಧಿಕವೂ, ಅತಿಶಯವೂ ಆದ ಸರ್ವೇಶ್ವರತನವನ್ನು" ಅರಿಯದಿದ್ದರೆ, ಅವರು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಹಿರ್ಭೂತರಾಗುವರೆಂದಿರುವರು.

2. "ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿದವರು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಬೇಸತ್ತು, ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಕರುಣೆಯಿಂದಇದರಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಹೊಂದಿ,

ನುರುಗಿ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಮೊಳಗುವ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

3. "ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಯುವರೆಗೂ ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಒದಗುವ ದುಃಖಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವವರು ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಕ್ತರಾಗಿ, ಅನಿತ್ಯವಾದ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಗಿಂತ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಯಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಲು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾಗುವರು" ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

4. ಭಗವಂತನು ಈ ಸಂಸಾರಿಚೇತನರು ತನ್ನವರಾದರೂ ಅತಿಪ್ರಿಯರಲ್ಲವೆಂದಿದ್ದರೂ, ವಿವೇಕ, ನಿರ್ವೇದ, ವಿರಕ್ತಿ, ಭೀತಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯುಮೂಲಕ ಮೋಕ್ಷೈಕ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳವರಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತರಾಗುವನು. ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಇವರು ಪಡೆಯುವರು. ಎನ್ನುವರು.

5. "ಸಂಸಾರ ದುಃಖವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿರುವವರು ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ, ಒಂದನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆವ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು" ಎಂದು ವಿಶದಪಡಿಸಿದೆ.

6. ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನು ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಬದ್ಧ ಚೇತನರು ಈ ಶರೀರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದು.

7. ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ, ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ನಮಗೆ ಅಮಿತ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದೆಂದೂ. ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪರಮಪದ ಸೇರಿದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಈ ಸಂಸಾರ ದೆಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೂ ವಿವರಿಸಿರುವುದು.

8. ಸಂಸಾರದೆಸೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದುಃಖ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಹೊಂದಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ವಶರಣ್ಯನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪರಮ ಫಲವಾದ ಪರಮ ಪದವನ್ನು

ಹೊಂದಿದವರಾದೆವು. ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆತಿವಾಹಿಕ ಪುರುಷರು ತೋರಿದ ಸತ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನೆನೆನೆನೆದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾದೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

9. ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯರೂ, ಮುಕ್ತರೂ ಆಗಿರುವವರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ, ಸಾಮಗಾನಮಾಡಿ, ಅದರೊಡನೆ " ಪಲ್ಲಾಂಡ್ " ಪಾಡುವವರಾಗುವೆವು. ಮತ್ತು ಪರಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆವು. ಎಂಬು ದನ್ನು ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳೊಡನೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.

ಈ ರೀತಿ " ಪರಮಪದಸೋಪಾನ " ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯವು ಅತ್ಯಂತ ಉಚಿತ ವಾದುದೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ತಿಳಿತಮಿಳಿನ ಕವಿತಾಸುಧೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ, ಉಪದೇಶಿಸಿರುವರು. ಮುಕ್ತಿಕಾಮನಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಚೇತನನಿಗೂ ಈ ಪ್ರಬಂಧೋಪದೇಶಾಮೃತವು ಅತ್ಯಾದರಣೀಯವಾದುದು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯಪಾದಸೇವೀ
ವಿದ್ವಾನ್. ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಃ

————

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಪರಮಪದಸೋಪಾನಂ

ಮೂ :—ಅಡರ್ಪುಳ್ಳರಶಿಲುಮನ್ದಣರ್ ಮಾಟ್ಟಿಲುಮಿನ್ನಮುದ
ಕ್ಕಡರ್ಪ್ಪಳ್ಳಿತನ್ನಿಲುಂಕಾವಿರಿಯುಳ್ಳಮುಹಂದಪಿರಾನ್
ಇಡೈಪ್ಪಿಳ್ಳೈಯಾಹಿಯುರೈತ್ತದುರೈಕ್ಕುಮೆತಿವರನಾರ್
ಮಡೈಪ್ಪಳ್ಳಿವನ್ದಮಣಮೆಂಗಳ್ ವಾರ್ತ್ತೈಯುಳ್ಮನ್ನಿಯದೇ

ಅ:— ಅಡಲ್ = ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಪುಳ್–ಅರಶಿಲುಂ = ಪಕ್ಷಿರಾಜ (ಗರುಡ) ನಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂದಣರ್ = ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರ, ಮಾಟ್ಟಿಲುಂ = ಸಮೀಪದಲ್ಲೂ, (ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲೂ) (ಇನ್–ಅಮುದ-ಕಡಲ್-ಪಳ್ಳಿ-ತನ್ನಿಲುಂ) ಇನ್ = ಭೋಗ್ಯವಾದ, ಅಮುದ = ಅಮೃತವು, (ದೊರಕಿದ) ಕಡಲ್ = ಸಮುದ್ರವೆಂಬ, (ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವೇ) ಪಳ್ಳಿ-ತನ್ನಿಲುಂ = ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೂ, (ಕಾವಿರಿ-ಉಳ್ಳಂ-ಉಹನ್ದ-ಪಿರ್ರಾ) ಕಾವಿರಿ = ಕಾವೇರೀ ನದಿಯ, ಉಳ್ಳಂ = ನಡುವೆ, ಉಹನ್ದ = ಒಲಿದು ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವ, ಪಿರ್ರಾ = ಪರಮೋದಾರನಾದ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥನು, ಇಡೈ-ಪಿಳ್ಳೈ-ಆಹಿ = ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ, ಉರೈತ್ತದ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಗೀತೆಯನ್ನು, ಉರೈಕ್ಕುಂ = ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಮಾಡಿದ, ಯತಿ-ವರನಾರ್ = ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ, ಮಡೈ-ಪಳ್ಳಿ-ವಂದಮಣಂ = (ಅಡಿಗೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ) ಕಿಡಾಂಬಿ ಆಚ್ಚಾನ್ ಎಂಬುವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ನಡುವೆನಿಂತು ಹೋಗದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಬ್ಧವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಿಮಳವು, (ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಕಿಡಾಂಬಿ ಆಚ್ಚಾನ್ರವರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು ಅಪ್ಪುಳ್ಳಾರ್ರವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಿದ್ಧವಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳೆಂದರ್ಥ.) ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, (ಅವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಂದವನಾದ ನನ್ನ) ವಾರ್ತ್ತೈಯುಳ್ = ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ, ಮನ್ನಿಯದೇ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೇ !

पक्षीशेऽत्यन्तवीरे द्विजवरसमितौ भोग्यपीयूषवार्धौ
तल्पीभूते वदान्यः प्रमुदित उदित स्सह्यकन्यान्तरीपे ।
गोपाल स्सन् स्वगीतां विवरितु मिह तां लक्ष्मणार्यात्मना यः
तस्यायं सौदगन्धः किल फणितिषु न स्सुस्थिर स्संप्रवाति ॥ १ ॥

ಮೂ:—ಕಳ್ಳಮನತ್ತುರ್ದ್ದಕಣ್ಡು ಮುಯನ್ರಕಡುವಿನ್ಯೈಯಾಲ್,
ನಳ್ಳಿರುಳಾ‍ೞಿಯಿಲ್ ನಚ್ಚುವೈಯ್ಯೈನ್ದೆನನಾಡಿಯವೋರ್,
ಅಳ್ಳಲಿಲ್ ನಾಳುಂ ವಿೞುನ್ದೞಿಯಾವಹೈಯಾರಣನೂಲ್,
ವಳ್ಳಲ್ವೞಂಗಿಯ ವಾನ್ಪಡಿಯಾನವೞಿಯಿದುವೇ || ೨ ||

ಅ:—ಕಳ್ಳಂ = ಅಹಂಕಾರ, ಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮನತ್ತು-ಉರ್ದ = ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಕಂಡು = (ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ) ಅರಿತು, ಮುಯನ್ರ = ಆರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಕಡು-ವಿನ್ಯೈಯಾಲ್ = ಉಗ್ರವಾದ ಪಾಪಗಳಿಂದ, ನಲ್-ಇರುಳ್-ಆೞಿಯಿಲ್ = ಗಾಢವಾದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ, ಐಂದುಂ = ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳೈದೂ (ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಾರಗಳಾಗಿದ್ದರೂ) ನಲ್-ಶುವೈ-ಎನ = (ಆತ್ಮನಿಗೆ ಉಪಭೋಗ್ಯವಾದ) ಒಳ್ಳೆಯ ರಸಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ನಾಡಿಯದ್ = ಹುಡುಕಲ್ಪಡುವ, ಓರ್-ಅಳ್ಳಲಿಲ್ = (ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳೆಂಬ) ಸರಿಸಾಟಿಯೆನಿಸದ ಕೆಸರಿನ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ, ನಾಳುಂ = ಯಾವಾಗಲೂ, ವಿೞುಂದ್ = ಬಿದ್ದು, ಅೞಿಯಾ = ನಾಶವಾಗದ. ವಹೈ = ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, (ಭಗವದ್ಗುಣಾನುಭವವೇ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ತಾಪಾದಕವಾದುದರಿಂದ ಶಬ್ದಾದ್ಯನುಭವವು ಆತ್ಮನಿಗೆ ನಾಶಕರವೆಂದು ಭಾವ) ಆರಣನೂಲ್ = ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ವಳ್ಳಲ್ = ಉದಾರವಾಗಿ ಅಥವಾ (ವಳ್ಳಲ್ = ಪರಮೋದಾರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೂ) ವೞಂಗಿಯ = ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ (ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ) ("ತೇಽರ್ಚಿಷಮಭಿಸಂಭವಂತಿ........ಪಕ್ಷಂ" ಎಂದೂ, "ಅಗ್ನಿರ್ಜ್ಯೋತಿರಹಶ್ಶುಕ್ಲ:........ಜನಾಃ ||" ಎಂದೂ ಎಂದರ್ಥ) ನಾನ್ = ಪರಮಪದದ, ಪಡಿಯಾನ = ಸೋಪಾನದ, ವೞಿ = ಮಾರ್ಗವು, ಇದುವೇ = ಇದೇನೆ- (ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ವಿವೇಕಾದಿ ನವಸೋಪಾನಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತವಾದ ಮಾರ್ಗವೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಾನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗವು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ-)

प्रारब्धै दुरितै र्विलोक्य मनसा चोरेण दुर्दारुणै:
गाढाज्ञानतमिस्रचक्रवशग श्शब्दादयो भोगदा: ।
इत्येवासमपङ्कगर्तपतितो न स्यात्तथैषा किल
प्रोक्ता दिव्यपदाधिरोहणसृति: वेदावतंसोक्तिभि: || २ ||

ಮೂ :— ಅರುವುರುವಾನನ್ಯೆಯನ್ನೈತ್ತುಮರಿವಾರೇಲುಂ
ಅರುಂಕಲ್ಯೆಹಳ್ ಕತ್ತುರೈಕ್ಕವಲ್ಲಾರೇಲುಂ
ದರುಮುವಳಿಯುಳಿಯೂಮಲ್‌ಕಾಪ್ಪಾರೇಲುಂ
ತನಿಮರ‍್ಯೆಯಿನ್ ತಾರ್‌ಪರಿಯುಂತರುವಾರೇಲುಂ
ಇರುವಿನ್ಯೆಯಿನೊೞುಕ್ಕತ್ತಾಲ್ ಏವಲೋರಾದೆ
ಇಂಗೇನಾಂಶಿರ‍್ಯೆಯಿರುಂದ ಈನಂ ತೀರ್ಕ್ಕುಂ
ತಿರುಮಗಳಾರ್ ಪಿರಿಯಾದ ದೇವನ್‌ತಿಣ್ಣಂ
ತೇರಾದಾರ್‌ತಿಣ್‌ಪಡಿಯಿಲೇರಾದಾರೇ || ೩ ||

ಅ:— ಅರು-ಉರು-ಆನ್ಯೆ = ಸೂಕ್ಷ್ಮವೂ, ಸ್ಥೂಲವೂ, ಆದ ವಿಷಯಗಳು, (ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರ ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಗಳು) ಅನ್ಯೆತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ಅರಿವಾರ್-ಏಲುಂ = ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಅರುಂ = ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ (ಅವಶ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ) ಕಲ್ಯೆಹಳ್ = ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ 64 ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ, ಕತ್ತು = ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಉರ‍್ಯೆಕ್ಕ = ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲು, ವಲ್ಲಾರ್-ಏಲುಂ = ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ದರುಮ-ವಳಿ = ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ನಿತ್ಯನೈಮಿತಿಕ್ತಾದಿ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು, ತನಿ-ಮರ‍್ಯೆಯಿನ್ = ವೇದಾಂತಗಳ, ತಾರ್‌ಪರಿಯರಿ = ತಾತ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ತರುವಾರ್-ಏಲುಂ = ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರೂ ಅೞಿಯಾಮಲ್ = ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಕಾಪ್ಪಾರ್-ಏಲುಂ = (ತಾವೂ ಅನುಷ್ಠಿಸಿ ಆಶ್ರಿತರಿಂದಲೂ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿಸಿ) ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವವರಾದರೂ) (ಇರು-ವಿನ್ಯೆಯಿನ್-ಒೞುಕ್ಕತ್ತಾಲ್-ಏವಲ್-ಓರಾದು) = ಇರು-ವಿನ್ಯೆಯಿನ್ = (ಅನಾದಿಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪವಾದ) ಎರಡು ವಿಧಪಾಪಕರ್ಮಗಳ, ಒೞುಕ್ಕೆತ್ತಾಲ್ = ಪ್ರವಾಹದಿಂದ, ಏವಲ್ = (ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪಾನುರೂಪವಾದ) ಭಗವತ್ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು, ಓರಾದೆ = ಎಣಿಸದೆ, (ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಡದೆ) (ಇಂಗೇ-ನಾಂ-ಶಿರ‍್ಯೆ-ಇರುಂದ-ಈನಂ-ತೀರ್ಕ್ಕುಂ =) ಇಂಗೇ = ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ನಾಂ = ನಾವು, ಶಿರ‍್ಯೆ-ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ (ಬದ್ಧರಾಗಿ) ಇರುಂದ = ಇದ್ದ, ಈನಂ = ಹೀನತೆಯನ್ನು, ತೀರ್ಕ್ಕುಂ = ನಿವಾರಿಸುವ, (ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯಸೂರಿ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವ) ತಿರುಮಗಳಾರ್-ಪಿರಿಯಾದ-ದೇವನ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೆಂದಿಗೂ ಅಗಲಿರದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ತಿಣ್ಣಂ = (ನಿರುಪಾಧಿಕವಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವರೂಪ) ದೃಢತೆಯನ್ನು, ತೇರಾದಾರ್ = ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರು (ನಂಬದವರು) ತಿಣ್-ಪಡಿಯಿಲ್ = ದೃಢವಾದ ಪರಮಪದಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ, ಏರಾದಾರೇ = ಹತ್ತಲಾರರು, (ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಿರ್ಭೂತರಂತಹವರೆಂದರ್ಥ). (ಇದು ವಿವೇಕಪರ್ವವು, ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಂಬದೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿಯಲ್ಲ, ವಿವೇಕ ಹೀನನೆಂದರ್ಥ.)

शास्त्रार्थान् स्थूलसूक्ष्मान् विदु रपि च कला स्ता श्च सर्वा विबोद्धुम्
दक्षा धर्माध्वरक्षाचरणपटुधियोऽप्यागमान्तार्थदाश्च ।
पापद्वन्द्वौघमुक्ता भगवदभिमतेप्साविहीना यदि स्युः
अतत्यास्मद्भवस्थित्यभिहतिनिपुणस्येह नारायणस्य ॥ १ ॥
सदैव लक्ष्मीसहितस्य जात्वपि श्रियाविनानास्थितदैवतस्य ।
सर्वेशतायां दृढतानभिज्ञाः सोपानमार्गा च दृढात् बहिष्ठाः ॥ ३ ॥

ಮೂ:—ಮರುತ್ತಾರ್ ತಿರುವುರ್ಱ ಮಾರ್ಬಿಲ್‌ದರಿತ್ತವರ್ ವಾಶಕತ್ತೈ
ಮರುತ್ತಾರ್‌ಮಯಕ್ಕಮುಂ ಮತ್ತದನಾಲ್‌ವನ್ದಮಾನರಕುಂ
ನಿರುತ್ತಾರ್ ಬವತ್ತಿಲ್ ನೆಡುನಾಳುೞನ್ರವೈಕಂಡದನಾಲ್
ವೆರುತ್ತಾರಣನೆರಿಯೇ ವೆಳ್ಕಿಯೋಡ ವಿರೈವರ್‌ಹಳೇ ॥ ೪ ॥

ಅ:—ಮಾರ್ಬಿಲ್ = ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ತಿರು-ಉರ್ಱ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ, ಮರು = (ಗುರುತಾದ) ಶ್ರೀವತ್ಸಚಿಹ್ನವನ್ನೂ, ತಾರ್ = ಮಾಲೆಯಾದ ವೈಜಯಂತಿ ಯನ್ನೂ, ದರಿತ್ತವನ್ = ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ವಾಶಕತ್ತೈ = ವಾಕ್ಯವನ್ನು, ("ಭಜ ಸ್ವಮಾಂ" ಎಂದೂ "ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂವ್ರಜ" ಎಂದೂ ಹೇಳಿದುದನ್ನು) ಮರು ತ್ತಾರ್ = ಮೀರಿದವರು (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸದವರು ಎಂದರ್ಥ) ಮಯಕ್ಕಮುಂ = ಅವಿದ್ಯೆಯೂ, ಮತ್ತ್ = ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅದನಾಲ್ = ಆ ಅವಿದ್ಯೆ ಯಿಂದ, ವಂದ = ಬಂದ, ಮಾ-ನರಕುಂ = ತೀವ್ರವಾದ ನರಕಯಾತನೆಯನ್ನೂ, ನಿರುತ್ತು = ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಆರ್ = ಅತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ನೆಡು-ನಾಳ್ = ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ, ಉೞನ್ರವೈ = ಅಲೆದಾಡಿದು ದನ್ನೂ, ಕಂಡು = (ನೋಡಿದಂತೆ) ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಅದನಾಲ್ = ಅದರಿಂದ, ವೆರುತ್ತು ಮರುಗಿ (ನಿರ್ವೇದಗೊಂಡು) ಇರುವವರು ವೆಳ್ಕಿ = (ಹಿಂದೆ ಅಲೆದಾಡಿದುದಕ್ಕೆ) ನಾಚಿಕೆಗೊಂಡು, (ಮುಂದೆ) ಆರಣ-ನೆರಿಯೇ = ವೇದಾಂತಗಳು ಹೇಳುವ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲೇ, ಓಡ-ವಿರೈವರ್‌ಹಳ್ = ತಡಮಾಡದೆ ಬೇಗನೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸು ವರು, (ನಿರ್ವೇದಪರ್ವವು ಮೊದಲಾಯಿತು. ನಿರ್ವೇದ ಬಂದರೇನೇ ಉಪಾಯ ದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಉಪಾಯಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿದರೇನೇ ಮುಕ್ತಿ. ಅದು ಖಂಡಿತ ದೊರಕುವುದೆಂದು ನಂಬಿದರೇನೇ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಅನುಭವಿಸ ಬಹುದೆಂದು ಭಾವ.)

श्रीवत्सं वैजयन्ती मपि सह रमया वक्षसाऽलंकरिष्णोः
वाचो ये वावमन्यन्त इह पुन रविद्यां तदीया व्यथाश्च ।
भुक्त्वात्र स्थापयत्तद्भ्रमण मतिचिरात् संसृतौ वीक्ष्य चाथो
निर्विण्णा लज्जमाना उपनिषदुदितोपाय एवाशु यान्ति ॥ ४ ॥

ಮೂ :—ವಾನ್ಪಟ್ಟಮುನ್ನಿರುಳಿಲ್ ಮಯಂಗುಮಾರುಂ
ಮರಿತ್ತೊರು ಕಾಲೆನ್ನೈಯೂೞಿಶೆನ್ರಾಲನ್ರೋರ್
ಊನ್ಪಟ್ಟವುಡಲಾೞಿವಿನ್ನೈಯೊೞುಕ್ಕಿಲ್
ಒರುಕರೈಯುಂ ಕಾಣಾದೇಯೊೞುಕುಮಾರುಂ
ತೇನ್ಪಟ್ಟವಿಡಂಪೋಲತಿತ್ತಿಕ್ಕಿನ್ರ
ಶಿರುಪಯನೇಯುರುಪಯನೆನ್ರರುನ್ದುಮಾರುಂ
ತಾನ್ಪಟ್ಟಪಡಿಯಿನ್ನೇರ್ತಾನೇ ಕಂಡು
ತಳರ್ನ್ದಿಡುಮೇಲ್ ವಳರ್ನ್ದಿಡುಮೇತಕ್ಕವಾರೇ ॥ ೫ ॥

ಅ:— ವಾನ್ = ಆಕಾಶ, (ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾದುದು) ಪಟ್ಟ = (ಬಹಳ ಕಾಲ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು) ಪಡೆದ, ಮುನ್-ಇರುಳಿಲ್ = (ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯವಾದ) ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ, ಮಯಂಗುಮಾರುಂ = ಅರಿವಿಲ್ಲದರಂತೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ಮೋಹಿತನಾಗಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಮರಿತ್ತು = ಮತ್ತೆ, ಒರು-ಕಾಲ್-ಎನ = ಒಂದೇ ಕಾಲದಂತೆ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲ, ಊೞಿ = ಪ್ರಳಯವು, ಶೆನ್ರಾಲ್ = ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಅನ್ರು = ಆಗ (ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ) ಊನ್ = ಮಾಂಸಾದಿಗಳು, ಪಟ್ಟ = ಇರುವ, ಉಡಲ್-(ದೇವಾದಿ) ಶರೀರದ, ಆಳಿ = ಚಕ್ರದಂತೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವರು, ವಿನ್ನೈ =(ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪಗಳಾದ) ಕರ್ಮಗಳ, ಒೞುಕ್ಕಿಲ್ = ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ (ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು) ಒರು-ಕರೈಯುಂ-ಕಾಣಾದೇ = ಮೋಕ್ಷನೆಂಬ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣದೆಯೇ, ಒೞುಕುಮಾರುಂ = (ಕರ್ಮಪ್ರವಾಹದಲ್ಲೇ) ತೇಲಿಹೋಗುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೂ, ತೇನ್ = ಜೇನು, ಪಟ್ಟ = ಕೂಡಿರುವ, ವಿಡುಂಪೋಲ = ವಿಷದಂತೆ, ತಿತ್ತಿಕ್ಕಿನ್ರ = ರುಚಿಸುವ, (ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾದುವಾಗಿ ತೋರುವ) ಶಿರು-ಪಯನೇ = ಅಲ್ಪ ಫಲವಾದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ, ಉರು-ಪಯನ್ = ದೊಡ್ಡ ಫಲವು (ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯವೆಂದು) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಅರುಂದುಮಾರುಂ = ಅರಿತು ಆಸ್ವಾದಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನೂ), ತಾನ್-ಪಟ್ಟ-ಪಡಿ = ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು, ಇನ್ನೇರ್ = ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ತಾನೇ = ತಾನೇ,

ಕಂಡು = (ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶ ಬಲದಿಂದ) ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, ತಳರ್ನ್ದ್-ಇಡು = ತಳಮಳ ಗೊಂಡ (ನಿರ್ವೇದಗೊಂಡ) (ಅವನಿಗೆ) ಮೇಲ್ = ನಿರ್ವೇದಬಂದ ಬಳಿಕ, ತಕ್ಕವಾರೇ = ಆತ್ಮನಿಗೆ ಹಿತಕರವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೇ ವಳರ್ನ್ದಿಡುಮೇ = ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾಬರುವುವು.

व्योमेव स्थायितावत्तिमिरततिगताचित्प्रकारं चिरेण
काले भूयोऽपि चैकीकृत इव सति कल्पान्त एवान्तमेते ।
मांसासृक्कायचक्रभ्रमणनिपततां पुण्यपापात्मकर्म-
स्रोतस्सम्प्लावितानां कमपि तट मनालोकितानां च रीतिम् ॥ १ ॥

क्ष्वेड स्वाद्यो यथा स्यान्मधुसहित इहाल्पार्थ एवात्मभोग्यः
ज्यायानर्थ स्तथैवं ह्यवगतविषयाणां स्वतश्च प्रकारं ।
एवं ह्यात्मानुभूतिं स्वय मभिविमृशन् यस्तु निर्वेद मेयात्
तस्यैवात्मप्रयत्ना श्शुभफलमहिता नित्य मेधन्त एव ॥ ५ ॥

ಮೂ :—ಉಲಹತ್ತುಯರ್ನ್ದವರೊನ್ರುಂ ಪಯನಿಲುರುನ್ದುಯರುಂ
ಅಲಗಿಲ್ ಪಡಾದವಬ್ಬೋಗಂ ಕವರ್ನ್ದೆಮ್ಬುಮಂಬುಯತ್ತೋನ್
ಕಲಹತ್ತೊಳಿಲ್‌ಮದುಕೈಟಬರಾಲ್ ಪಡುಂಕಟ್ಟಮೆಣ್ಣಿಂ
ಪಲಕತ್ತಮೆಯ್ಯಡಿಯಾರ್ ಪಡಿಯಾರ್ ಇಕ್ಕಡುಂಬವತ್ತೈ ॥೬॥

ಅ :—ಉಲಗತ್ತು = ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಉಯರ್ನ್ದವರ್ = ಉನ್ನತರಾಗಿದ್ದವರು, (ರಾಜ್ಯ, ಧನ, ವೀರ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಬಲುಮೇಲಾಗಿದ್ದ ನಳ, ನೃಕ, ನಹುಷಾದಿರಾಜಾಧಿರಾಜರು) ಒನ್ರುಂ = ಅನುಭವಿಸುವ, ಪಯನಿಲ್ = ಫಲದಲ್ಲಿ, (ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ) ಉರುಂ = ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ತುಯರುಂ = ದುಃಖಗಳನ್ನೂ, (ನಳ ಹುಚ್ಚನಾದನು, ನೃಕ ಹೆಂಟಿಗೊದ್ದನಾದನು, ನಹುಷ ಅಜಗರನಾದನು, ಹೀಗೆ ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟವನುಭವಿಸಿದರಲ್ಲವೆ?) ಅಲಹ್-ಇಲ್ ಪಡಾದ = ಅವಧಿಯಿಲ್ಲದ (ಅಮಿತವಾದ) ಅ-ಬೋಗಂ = ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಆನಂದವನ್ನು, ಕವರ್ನ್ದ್ = ಪಡುವವನಾಗಿ, ಎಮ್ಬುಂ-ಅಂಬುಯತ್ತೋನ್ = ಬಹಳ ಮೇಲೆನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಕೂಡ, ಕಲಹ-ತೊಳಿಲ್ = ಜಗಳವೇ ಕೃತ್ಯವಾಗಿದ್ದ, ಮದು-ಕೈಟಬರಾಲ್ = ಮಧು, ಕೈಟಭ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ, ಪಡುಂ = ಪಡುವ, ಕಟ್ಟಂ = ಕಷ್ಟವನ್ನೂ, (ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೂಲವಾದ ವೇದವನ್ನೇ ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕುತೋಚದಂತಾಗಿ

ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊರೆಯಿಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕಷ್ಟವೆಂದರ್ಥ) ಎಣ್ಣಂ = ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವವರೂ, ಪಲ = ಹಲವಾರು ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಕತ್ತ = ಕಲಿತವರೂ, ಮೆಯ್-ಅಡಿಯಾರ್ = (ಭಗವಂತನ ಪರತ್ವವನ್ನೂ, ಇತರರ ಅಪರತ್ವವನ್ನೂ, ನಿತ್ಯ ವಿಭೂತಿಯ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವನ್ನೂ, ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯ ಹೇಯತೆಯನ್ನೂ ಅರಿತು ನಿರ್ವೇದವುಳ್ಳವರೂ) ಡಂಬಾದಿಗಳಿಲ್ಲದ ಪರವೈಕಾಂತಿಗಳು, ಇ-ಕಡುಂ-ಜವತ್ತೈ = ಈ ಕ್ರೂರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ, ಪಡಿಯಾರ್ = ಒಗ್ಗರು, (ಆಸಕ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.)

लोके ह्यत्युन्नतानां सुकृतवति फलेऽप्यासदुःखाधिकत्वं
तादृग्भोगं समश्नन् निरवधि मुदितो नीरजातासनोऽपि ।
कष्टं जन्यैकनित्यक्रियमधुमुखरक्षःकृतं प्राप तादृक्
ज्ञात्वा शास्त्रप्रवीणाः पद्जुष ऋजवो नेयु रुग्णं भवं तु ॥ ६ ॥

ಮೂ :—ತಂತಿರಂಗಳಳವಿಲರಾಯ್ ದನತ್ತಾಲ್ ಮಿಕ್ಕ
ತಾರ್ ವೇನ್ದರ್ ತೊೞ ವೈಯ್ಯ ಮೂಂಡಾರ್ ಮೂಂಡಾರ್
ಶಂದಿರನುಂ ಶೂರಿಯನುಂ ವೀಯುಂ ಕಾಲಂ
ತಾರಕೈಯಿನ್ ವಡ ಮತ್ತುತ್ತನಿವಾನಾಹುಂ
ಇಂದಿರನು ಮೇರುಯುರ್‌ತ್ತ ವೀಶನ್ರಾನುಂ
ಈರಿರಂಡು ಮುಕತ್ತಾನುಮಿಲ್ಲಾ ವನ್ನಾಳ್
ನನ್ದಿರುಮಾಲ್ ನಿಲೈಕಂಡಾರ್ ನಾಕಮೆಲ್ಲಾಂ
ನರಕನ್ರುನರ್ವದನೋ ನಾಡುವಾರೇ ॥ ೭ ॥

ಅ :—ತಂತಿರಂಗಳ್ = ಚತುರಂಗ ಬಲವನ್ನು, (ರಥ, ಗಜ, ತುರಗ, ಪದಾತಿ.) ಅಳವು-ಇಲರ್-ಆಯ್ = ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ, ದನತ್ತಾಲ್-ಮಿಕ್ಕ = ಧನಧಾನ್ಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಅಧಿಕರೆನಿಸಿದ, ತಾರ್ = (ಶಿರೋಮಾಲಿಕೆ, ಕೊರಳು ಮಾಲಿಕೆ) ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ವೇನ್ದರ್ = (ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ವಂಶೋತ್ಪನ್ನರಾದ) ರಾಜಾಧಿರಾಜರು, ತೊೞ = (ನಮಿಸಿ) ಸೇವೆ ಮಾಡಲು, ವೈಯಂ = ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು, ಆಂಡಾರ್ = ಆಳಿದ ಸಾರ್ವಭೌಮರೆಲ್ಲ, ಮಾಂಡಾರ್ = ಹೆಸರೇ ಉಳಿಯದಂತೆ ಅಳಿದರು, (ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) ಚಂದಿರನುಂ = ಚಂದ್ರನೂ, ಸೂರಿಯನುಂ = ಸೂರ್ಯನೂ, ವೀಯುಂ = ನಶಿಸುವ, ಕಾಲಂ = ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತಾರಕೈಯಿನ್ = ನಕ್ಷತ್ರಗಳ, ವಡಂ = ಮಂಡಲವು, ಅತ್ತು = ಅಳಿದು, ತನಿ-ವಾನ್-

ಆಹುಂ = ಪರಮಾಕಾಶನೇ ಉಳಿಯುವುದು, (ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು) ಇಂದಿರನುಂ = ಇಂದ್ರನೂ, ಏರ್ = ವೃಷಭವು, ಉಯರ್ತ = ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ಧ್ವಜವುಳ್ಳ, ಈಶ-ತಾನುಂ = ಈಶ್ವರನೂ, ಈರ್-ಇರಂಡು-ಮುಕತ್ತಾನುಂ = ನಾಲ್ಕು ಮುಖದವನೂ (ಬ್ರಹ್ಮನೂ) ಇಲ್ಲಾ-ಅನ್ನಾಳ್ = ಇವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ತಿರುಮಾಲ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ನಿಲೈ = (ಸರ್ವ ಕಾರಣತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವ) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಕಂಡಾರ್ = ನೋಡಿದವರು (ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತಿಳಿದವರು) ನಾಕಂ-ಎಲ್ಲಾಂ-ನರಕು-ಎನ್ರು = ಸ್ವರ್ಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯೆಲ್ಲಾ ನರಕಪ್ರಾಯವೆಂದು, (ತಿಳಿದು ವೈರಾಗ್ಯ ಪಡೆದು) ನಲ್-ಪದಮೇ = ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಪರಮ ಪದವನ್ನೇ, ನಾಡುವಾರೇ = ಹುಡುಕುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. (ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥ)

मानातीतपरिच्छदा स्समधिका वित्तेशतादित्वतः
नेमु र्दामधरा धराधिपतयो यान् सार्वभौमांश्च ते ।
याता नन्वमृतद्युतिग्रहपती यातौ च तारागणः
नाशं यात्यथ शिष्यते च परमाकाश स्स सूक्ष्मः परः ॥ १ ॥

वृषा च वृषभध्वजो द्विगुणितद्वयास्य श्च ते
न सन्ति हि यदा तदा सकलकारणत्वं च नः ।
रमेशितु रवेक्ष्य तं नरक मेव नाकं त्विति
प्रियं च परमं पदं किल गवेषयन्ते बुधाः ॥ २ ॥

ಮೂ :—ತುರವರಮೇ ತುಣಿವಾರ್ ತುಣಕ್ಕತ್ತ ವಿಳನ್ದುಣಿವೋರ್,
ಉರವಿಲರಾದಲಿಲ್ ನಾಮುಯರ್ನ್ದಾರುಡನ್ ಒನ್ರಿನಿನ್ರೋಂ,
ಮರವ್ಲಿಮಾತ್ತಿ ಎನ್ಮೈಯಲ್ಲೈತ್ತೀರ್ತವರ್ ಮುನ್ನರುಳಾಲ್,
ಕರವ್ಯೈಯುಹನ್ದ ಪಿರಾನ್ ಕಳಲ್ ಶೂಡುಂಕರುತ್ತಿನಮೇ ॥ ೮ ॥

ಅ :— ತುರ-ಅರಮೇ = ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನೇ (ಆತ್ಮಾಪಹಾರವಾಗುವ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ) ತುಣಿವಾರ್ = (ಹಿಂಜರಿಯದೆ) ಮಾಡುವವರೂ (ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳು) ತುಣುಕ್ಕು = ಮೋಕ್ಷೈಕಪ್ರವಣತೆಯು, ಅತ್ತ = ಇಲ್ಲದೆ. (ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದ) ಇಳಂ = ಅಲ್ಪವಾದವು (ಐಶ್ವರ್ಯ ಕೈವಲ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ) ಗಳಲ್ಲಿಯೇ,

ತುಣಿವೋರ್ = ಆಸೆಪಟ್ಟು ಯತ್ನಿಸುವವರೂ, ಉರವು-ಇಲರ್ = (ಮುಮುಕ್ಷು ಗಳಿಗೆ) ಬಂಧುಗಳಲ್ಲ, ಆದಲಿಲ್-ನಾಂ = ಮೋಕ್ಷವೇ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನವುಳ್ಳ ನಾವು, ಉಯರ್ನ್ದಾರ್-ಉಡನ್ = (ಮುಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಫಲವೆಂದಿರುವ ಮುಮು ಕ್ಷುಗಳೊಡನೆ, ಒನ್ರಿ-ನಿನ್ರೋಂ = ಒಮ್ಮತರಾಗಿ ಕಲೆತು ನಿಂತವರಾದೆವು, (ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) (ಮರ-ವೞಿ-ಮಾತ್ತಿ) = ಮರಂ = ಕೋಪವೇ (ಕಾಮಾದಿಗಳೂ ತೋರು ತ್ತವೆ) ಮುಂತಾದ, ವೞಿ = ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ಮಾತ್ತಿ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, (ವಿವೇಕ, ನಿರ್ವೇದ, ವಿರಕ್ತಿ, ಭೀತಿ, ಇವುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ), ಎಂ = ನಮ್ಮ, ಮೈ = ದೇಹದ, ಅಲೈ = ಅಲೆದಾಟವನ್ನು, ತೀರ್ತ್ತವರ್ = ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದವರಾದ (ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹಲ ವಾರು ಜನ್ಮವೆತ್ತುವುದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದವರು) ಸದಾಚಾರ್ಯರ, ಮನ್-ಅರುಳಾಲ್ = ದೃಢವಾದ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಕರವೈ = ಹಸುಗಳನ್ನು, ಉಹನ್ದ = ಸಂತೋಷವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ, ಪಿರಾನ್ = ಮಹೋಪಕಾರಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಕೞಲ್ = ಪಾದಾರವಿಂದ ಗಳನ್ನು, ಶೂಡುಂ = ತಲೆಯಮೇಲೆ ಧರಿಸುವ, (ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿ ಸುವ) ಕರುತ್ತಿನಂ = ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವರಾದೆವು. (ಏ = ಅಲ್ಲವೇ !)

सक्ता स्त्याज्येषु धर्मेष्वविरत मरता मुक्त्युपायेऽल्पकेऽर्थे
व्यग्रा ये बन्धवस्ते न हि तदिह सहैकेप्सुभि स्समोऽथ किं च ।
कोपाद्यध्वापनेतुः विविधतनुपरिभ्रान्तिहर्तु र्गुरो र्नः
कारुण्यात् गोप्रियस्येशितु रमलपदं धारयाम श्शिरस्सु ॥ ८ ॥

ಮೂ:— ವನ್ದನಪೋಲ್ ವರುವನವು ಮನಂತಮಾಹಿ ಮಾಳಾದ
ತುಯರ್ ತರುವಲ್ ವಿನೈನೆರುಪ್ಪುಕ್ಕು
ಇಂದನಮಾಯೆಣ್ಣಿರಂದ ಕಾಲಮೆಲ್ಲಾ ಮಿನ್ನುಮಿಬ್ಬವ
ಕ್ಕುೞಿಕ್ಕೇಯಿೞಿಯಾವಣ್ಣಂ, ವೆಂದದೊರುಕ್ಕುೞಿ ವಿಯ್ಯೆ
ನರ್ಕ್ಕುಮರನಾಕ್ಕುಂವೆರಿತ್ತುಳುವಿತ್ತಹನಾರ್ ವಿದಿಯೇ
ಕಂಡಾರ್, ಬಂದನಮಾಮವೈಯನ್ನೈತ್ತುಂಪಾರುಕ್ಕೈಕ್ಕುಂ
ಪೞಮರೈಯಿನ್ ಪದಮೊನ್ರೇಪಯಿಲುವಾರೇ ॥ ೯ ॥

ಅ:— ವಂದನ-ಪೋಲ್ = ಬಂದ ದುಃಖಗಳಂತೆಯೇ, ವರುವನವುಂ = ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರುವ ದುಃಖಗಳೂ, ಅನಂತಂ-ಆಹಿ = ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿ, ಮಾಳಾದ = (ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಂದ) ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗದ, ತುಯರ್ =

ಮೋಖವನ್ನು, ತರು = ಕೊಡುವ, ವಲ್-ವಿನೈ = ಕ್ರೂರವಾದ ಪಾಪಗಳೆಂಬ, ನೆರು ಪ್ಪುಕ್ಕು = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿಗೆ, ಎಣ್ ಇರಂದ-ಕಾಲಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಎಣಿಸಲಾಗದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವೆಲ್ಲಾ, ಇಂದನಮಾಯ್ = ಕಟ್ಟಿಗೆ- (ಸೌದೆ) ಯಾಗಿ, ಇನ್ನು ಮುಂ = ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ, (ಎಣಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಕಾಲ) ಇ-ಬವ-ಕುೞಿಕ್ಕೇ = ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ, ಇೞಿಯಾ-ವಣ್ಣಂ = ನಾಶವಾಗದಂತೆ (ಅಸತ್ಕಲ್ಪನಾಗಿ ಆಗದಂತೆ ತಿಳಿದು) ನೆಂದದ್-ಒರು-ಕುೞವಿಯೈ = (ಅಶ್ವತ್ಥಾಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗರ್ಭದಲ್ಲೇ) ಬೆಂದುಹೋಗಿ ಜನಿಸಿದ ಮಗುವನ್ನು (ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತನ್ನು) ನಲ್-ಕುಮರನ್-ಆಕ್ಕಿಂ = ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಶು ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ, ವೆರಿ-ತುಳಬ-ವಿತ್ತಹನಾರ್ = ಪರಿಮಳಿಸುವ ತುಲಸೀಮಾಲೆಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ವಿಸ್ಮಯಪಡಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿದಿಯೇ-ಕೊಂಡಾರ್ = (ಭಜಸ್ವ-ಶರಣಂ ವ್ರಜ ಎಂಬ) ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೇ (ತಮಗೂ) ತಂದುಕೊಂಡವರು, ಬಂದನಂ-ಆಂ-ಅವೈ-ಅನೈತ್ತುಂ = ಮುಕ್ತಿಗೆ ತಡೆಯಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ, ಪಾರು = ದೂಳಿಯಾಗು ವಂತೆ, ಕೈಕ್ಕುಂ = ನಾಶಮಾಡುವ, ಪೞಮರೈಯಿ-ಪದಂ-ಒನ್ರೇ = ಅನಾದಿಯಾದ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗವೊಂದನ್ನೇ, ಪಯಿಲುವಾರ್ = ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ನೋಡುವರು.

प्राप्तानीवागमिष्यन्त्यपि मितिरहितानीह भोगादिना न।
क्षय्याणीदृंशि दुःखान्युपरि च ददतो तीव्रपापौघवन्हेः ॥
एधीभूतं च कालं सकलमपि गतं वीक्ष्य भूयोऽपि तद्वत्।
न स्यु स्संसारगर्ते निखिलमवसरं यापयन्तो यथा न ॥ १ ॥

दग्धं गर्भगतार्भकं कमपि यो मुग्धं शिशुं निर्ममे।
धत्ते य स्तुलसीस्रजं सुरभितां तस्याद्भुतेहावतः ॥
विध्युक्तिप्रविदश्च मुक्तिविहतिक्षोदीकरिष्यत्त्रयी-
चूडावाक्षु गिरं प्रपत्तिमहिता मेकां हितेऽधीयते ॥ २ ॥

ಮೂ :—ಕರುಮಾಲೈಯಿಲ್ ವರುಂ ಕಟ್ಟಂ ಕೞಿಕ್ಕುಂ ಕರುತ್ತುಡೈಯಾರ್,
ಒರುಮಾಲ್ ಪೆರುಹುಂ ಉಯಿರೋಗಿನ್ನುಯುನ್ರುಮದನ್ರಿಯುಂ ನಂ,
ತಿರುಮಾಲಡಿಯಿಣೈತಿಣ್ ಶರಣಾಹುಮೆನವರಿತ್ತುಂ,
ತರುಮಾಲಿನಿಯುನೈತಾನೇ ಎನತ್ತಹವೆಣ್ಣುವರೇ ॥ ೧೦ ॥

ಅ :—ಕರು-ಮಾಲೈಯಿಲ್ = ಗರ್ಭ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, (ಗರ್ಭ-ಜನ್ಮ-ಜರಾ ಮರಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ) ವರುಂ = ಬರುವ, (ಒದಗುವ) ಕಟ್ಟಂ = ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು, ಕೞಿಕ್ಕುಂ =

ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ, ಕರುತ್ತ್ = ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು, ಉಡೈಯಾರ್ = ಹೊಂದಿರುವವರು (ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು) ಒರು-ಮಾಲ್-ಪೆರುಹುಂ = ಒಂದೇಸಮನಾಗಿ (ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲದೆ) ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಿಯುವ, ಯೋಗಿಲ್ = ಭಕ್ತಿಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಮುಯನ್ರ್ = ಉದ್ಯಮಿಸಿ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅದ್-ಆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೂ, ಅನ್ರಿಯುಂ = ಬಿಟ್ಟವರು (ಆಕಿಂಚನರಾಗಿಯೂ, ವಿಳಂಬವನ್ನು ಸಹಿಸದವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು), ನಂ-ತಿರು-ಮಾಲ್ = ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ಅಡಿ-ಇಣೈ = ಅಡಿಗಳೆರಡೇ, ತಿಣ್-ಶರಣ್-ಆಹುಂ.ಎನ = ಅಮೋಘವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು, ವರಿತ್ತುಂ = (ಸಾಂಗವಾದ ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ ಭರ ಸಮರ್ಪಣವನ್ನು) ಮಾಡಿಯೂ, ಇನಿ = ಇದಾದಮೇಲೆ, ಅವೈ = ಅವುಗಳನ್ನು (ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿ, ಇಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳನ್ನು) ತಾನೇ-ತರುಂ-ಎನ = (ನಮ್ಮನ್ನೂ ಬೇರೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ) ತಾನಾಗಿಯೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನೆಂದು (ನಂಬಿ) ಮಾಲ್ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ, ತಹವು-ಏ = ದಯೆಯನ್ನೇ, ಎಣ್ಣುವರ್ = (ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯು ಮೇಘವನ್ನು ಎದುರುನೋಡುವಂತೆ) ಎದುರುನೋಡುತ್ತಿರುವರು, (ಇದು ಪ್ರಸಾದ ಪರ್ವದ ವಿಭಾಗವೆಂದರಿಯಬೇಕು.)

गर्भाविर्भूतदु:खाद्यपसृतिनिरता मुक्तिसक्ताः प्रवृत्ताः।
अच्छेद्ये भक्तियोगे तदनु च चिरसाध्येऽक्षमा स्तं विहाय ॥
श्रीमन्नारायणस्यैव हि चरणयुगं ये शरण्यं प्रपन्नाः ।
स प्रीत स्सर्वदायी स्वयमिति करुणां संप्रतीक्ष्यासतेऽत्र ॥ १० ॥

ಮೂ:—ಮುನ್‌ಶೆಯ್ದವಿನೈತ್ತಿರಳಿಲ್‌ಮುಳೈತ್ತದನ್ರಿ
ಮತ್ತುಳ್ಳಮುದಲರಿನ್ದ್‌ಮುಳೈತ್ತಕೂತ್ತಿಲ್,
ತನ್‌ಶೆಯ್ಯತಿರುವರುಳಾಲಿಶೈವು ಪಾರ್ತ್ತ್,
ತಳ್ಳಿಲ್‌ಶೇರ್‌ನ್ದತೂಲಮೆನತ್ತಾನೇತೀರ್ತ್ತ್,
ಪಿನ್‌ಶೆಯ್ಯುವಿನೈಯಿಲ್‌ನಿನೈವೊನ್ರಾದೊನ್ರುಂ
ಪಿಳ್ಳೈಪೊರುತ್ತುವೇರುಳದು ವಿರಹಾಲ್‌ಮಾತ್ತುಂ,
ಎನ್‌ಶೆಯ್ಯತಾಮರೈಕ್ಕಣ್‌ಪೆರುಮಾನೆಣ್ಣಂ
ಎಣ್ಣಾದಾರೆಟ್ಟಿರಂಡುಮೆಣ್ಣಾದಾರೇ, ॥ ೧೧ ॥

ಅ:—ಮುನ್ – ಹಿಂದೆ, ಶೆಯ್ದ = ಮಾಡಿದ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳ, ತಿರಳಿಲ್ = ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ, ಮುಳೈತ್ತು = ಫಲೋನ್ಮುಖವಾಗಿರುವ, ಅದ್.ಅನ್ರಿ = ಆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವನ್ನು ಹೊರತು, ಮತ್ತುಳ್ಳಂ = ಉಳಿದುವನ್ನು (ಪಾರಬ್ಧೇತರವಾದ ಸರ್ವಪಾಪ

ವನ್ನೂ) ಮುದಲ್ = ಉಪಾಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ, (ಉಭಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ) ಅರಿನ್ದ್ = ನಾಶಮಾಡಿ, (ಸಹಿಸಿ) (ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಪನ್ನನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲಾಗುವುದು) ಮುಳೈತ್ತ-ಕೂತ್ತಿಲ್ = ಪ್ರಾರಬ್ಧವಾದುದರಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಇಶೈವು = (ಪ್ರಪನ್ನನ ಆರ್ತಿಯ) ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು, ಪಾರ್ತ್ತು = ನೋಡಿ, (ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆ) ತನ್ = ತನ್ನ (ಭಗವಂತನ) ಶೆಯ್ಯ = ಋಜುವಾದ, ತಿರು-ಅರುಳಾಳ್ = ಶ್ರೀ ಕೃಪೆಯಿಂದ. ತೞಲ್ = ಬೆಂಕಿಯು, ಶೇರ್ನ್ದ = ಸೇರಿದ, ತೂಲಂ-ಎನ = ಹತ್ತಿಯರಾಶಿಯಂತೆ, ತಾನೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ತೀರ್ತ್ತು = ನಾಶಮಾಡಿ, ಪಿನ್ = (ಉಪಾಯವನ್ನಾಚರಿಸಿದ) ಅನಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಶೆಯ್ಯುಂ = ಮಾಡುವ, ವಿನೈಯಿಲ್ = ಪಾಪದಲ್ಲಿ, ನಿನೈವು-ತಿಳಿದು (ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ) ಒನ್ರಾದ = ಮಾಡದ, ಒನ್ರುಂ-ಪಿೞೈ = (ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ) ಪಾಪವನ್ನು, ಪೊರುತ್ತು = (ಕ್ಷಮಿಸಿ) ನಾಶಮಾಡಿ, (ಉಪಾಯ ಪರಿಗ್ರಹಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸಂಬಂಧಿಸದಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ) ವೇರ್-ಉಳದ್ = ಬೇರೆ ಉಳಿದಿರುವ ಪಾಪವನ್ನು, (ಉತ್ತರಾಘದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾದುದನ್ನು) ವಿರಹಾಲ್ = (ಚತುರತೆಯಿಂದ) ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪ್ರಪತ್ತಿ-ಅನುತಾಪ ಮೊದಲಾದ ಲಘೂಪಾಯದಿಂದ, ಮಾತ್ತುಂ = ನಿವಾರಿಸುವ, (ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸುವ) ಎನ್-ನನ್ನ ಶೆಯ್ಯ = ಕೆಂಪಾದ, ತಾಮರೈ = ತಾವರೆಯಂತೆ, ಕಣ್ಣ = ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ, ಪೆರುಮಾನ್ = ಪರಮಾತ್ಮನ, ಎಣ್ಣಂ = (ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು) ಜೀವೋಜ್ಜೀವನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು, ಎಣ್ಣಾದಾರ್ = ಪರಾಮರ್ಶಿಸದವರು, ಎಟ್ಟು – ಇರಂಡುಂ = (8 + 2 = 10) ಹತ್ತು ಎನ್ನಲೂ ತಿಳಿಯದ (ಪಶುಪ್ರಾಯ) ಪಾಮರರೇ ಹೌದಲ್ಲವೆ! (ಅಥವಾ : 8 = ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನೂ, 2 = ದ್ವಯವನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದವರಲ್ಲವೆ ! ಎಂದು ಭಾವ.)

प्रारब्धे पापसङ्घे फलमुखदुरितं चान्तरान्यघदंहः ।
प्रारब्धात् पूर्वपापात् प्रथममखिलमप्युज्जिहायाथ तत्र ॥
प्रारब्धांशोऽपि किंचित् विहितभरनरार्तिप्रकारं विमृश्यै- ।
तत्साम्यात्मानुकम्पात इह दहनयुक्तूलवत् संप्रदग्ध्य ॥ १ ॥
त्यक्त्वैवं चोत्तराघे मतिकृतमथ विश्लिष्टमज्ञानपूर्वं ।
कर्तुं संकल्प्य चांशं मतिकृतमितरं चानुतापादिनाऽत्र ॥
क्रोडीकृत्याभिगोप्तु स्वरुणितकमलाक्षस्य संकल्परीतिं ।
येवा सम्यङ्न जानन्त्यथ च पशव एवाष्ट च द्वौ च ते हि ॥ ११ ॥

ಮೂ :— ಉರ್ರೈಯಿಟ್ಟವಾಳಿನ ವೂನುಳುರ್ರೈಹಿನ್ರಯೋಗಿಹಳ್ಳೈ,
ನರುಮಟ್ಟೆೞಿಲುತ್ತ ನತ್ತುಳವೇಂದಿಯನಾಯಕನಾರ್,
ನಿರ್ರೈಮಟ್ಟಿಲಾದ ನೆಡುಂಪಯನ್‌ಕಾಟ್ಟ ನಿನೈತ್ತುಡಲ-
ಚ್ಚಿರ್ರೈವೆಟ್ಟವಿಟ್ಟ್‌ವೞಿಪ್ಪಡುತ್ತುಂವಹೈಶೆಯ್ದಿಡುಮೇ ॥ ೧೨ ॥

ಅ : – ಉರ್ರೈ-ಇಟ್ಟ-ವಾಳ್-ಎನ = ಒರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಕತ್ತಿಯಂತೆ, (ಒಳಗಡೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದ್ದು, ಹೊರಗಡೆ ಕೊಳೆಯಾದ ವ್ಯೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ) ಊನುಳ್ = ಮಾಂಸಾದಿ ಮಯವಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ. ಉರ್ರೈಹಿನ್ರ = ವಾಸಮಾಡುವ, ಯೋಗಿಹಳ್ಳೈ = ಯೋಗಿಗಳನ್ನು, (ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗಯುಕ್ತರಾದ ಭಕ್ತರನ್ನೂ, ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನೂ) ನರು = ಪರಿಮಳವೂ, ಮಟ್ಟ್ = ಮಧುರಸವೂ, ಎೞಿಲ್ = ಪ್ರಕಾಶವೂ. ಉತ್ತ = ಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ, ("ನರುಮಟ್ಟೊಳಿವತ್ತ" ಎಂದೂ ಪಾಠವುಂಟು, ಆಗ ಪರಿಮಳವೂ ಮಧುವೂ ಎಡಬಿಡದಿರುವ ಎಂದರ್ಥ), ನಲ್-ತುಳವ್ = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ತುಲಸಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು, ಏಂದಿಯ = ಧರಿಸಿರುವ, ನಾಯಕನಾರ್ = ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ನಿರ್ರೈ = ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ಮಟ್ಟ್ = ಅವಧಿ, ಇಲಾದ = ಇಲ್ಲದ, ನೆಡುಂ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ, ಪಯನ್ = ಫಲವನ್ನು, (ನಿರವಧಿಕಾತಿಶಯ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು), ಕಾಟ್ಟ = (ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು) ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ನಿನೈತ್ತ್ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಉಡಲ = ಸ್ಥೂಲಶರೀರವೆಂಬ, ಶಿರ್ರೈ = ಸೆರೆಯನ್ನು, ವೆಟ್ಟಿ-ವಿಟ್ಟ್ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿ, (ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರದಿಂದ ಜೀವವನ್ನು ಹೊರಹೊರಡಿಸಿ), ವಳಿ-ಪಡುತ್ತಂ = ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ, ವಹೈ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಶೆಯ್ದಿಡುಮೇ = ಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸುವನಲ್ಲವೆ !

ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿಪರ್ವವಿದು. ಪ್ರಪನ್ನರನ್ನು ಸರ್ವಶರಣ್ಯನು ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಪ್ರಾಕೃತಶರೀರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ, ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವಂತೆ ಪರಮ ದಯೆಯಿಂದ ಮಾಡುವನು.

कोशावास्यसिवच्च मांसमयकायान्तर्वसद्योगिनः ।
कर्तुं पूर्णनिरन्तसद्गुणपरब्रह्मानुभूत्यात्मनः ॥
सौरभ्यामृतकान्तिपूर्णतुलसीमालोऽखिलाधीश्वरः ।
कारेवात्तवपु र्विनाश्य कुरुते रीतिं सुमार्गान्विताम् ॥ १२ ॥

ಮೂ:—ಮುನ್‌ಕರುವಿಯೀರೈಂದುಂಮನತ್ತಿಲ್‌ಕೂಟ್ಟಿ
ಮುಕ್ಕಿಯಮಾಂ ಮರುತ್ತಿಲವ್ವೈಶೇರ್‌ತ್ತದೆಲ್ಲಾಂ,
ನಲ್ಗುಣರುಮುಯಿರಿಲ್ ಶೇತ್ತೈರ್ಂಬೂತತ್ತೈ
ನಣ್ಣುವಿತ್ತ್‌ತ್ತಾರ್ತನ್ಪಾಲ್‌ವೈಕ್ಕುಂನಾತನ್,
ಒನ್ಬದುಡನ್‌ವಾಶಲಿರಂಡುಡೈತ್ತಾಯುಳ್ಳೇ
ಒರುಕೋಟಿತುಯರ್‌ವಿಳೈಕ್ಕು ಮುಡಂಬಾಯೊನ್ರುಂ,
ವನ್‌ಶಿರೈಯಿನ್‌ತಲೈವಾಶಲ್‌ತಿರನ್ದುನಮ್ಮೈ
ವಾನೇರವಳಿಪ್ಪಡುತ್ತಮನಮುತ್ತಾನೇ ॥ ೧೩ ॥

ಅ:—ಮುನ್ = ಮೊದಲು, ಈರ್-ಐಂದ್-ಕರುವಿ-ಉಂ = (2 × 5) ಹತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ, ಮನತ್ತಿಲ್ = ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಕೂಟ್ಟಿ = ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅವ್ವೈ = ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಆ ಇಂದ್ರಿಗಳನ್ನು, ಮುಕ್ಕಿಯಂ-ಆಂ-ಮರುತ್ತಿಲ್ = ಮುಖ್ಯನಾದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ, ಶೇರ್ತ್ತು = ಸೇರಿಸಿ, ಅದೆಲ್ಲಾಂ = ಅವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನಲ್-ಗುಣರುಂ-ಉಯಿರಿಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಶೇತ್ತುF = ಸೇರಿಸಿ (ಆ ಆತ್ಮನನ್ನು), ಐಂ-ಬೂತತ್ತೈ = ಐದುಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತಗಳೊಂದಿಗೆ, ನಣ್ಣುವಿತ್ತ್ = ಸೇರುವಂತೆಮಾಡಿ, ತಾ್ = ತಾನು, ತನ್-ಪಾಲ್-ವೈಕ್ಕುಂ = ತನ್ನವಶದಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ನಾತನ್ = ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಒನ್ಬದ್-ಉಡನ್-ಇರಂಡ್ (9 + 2 = 11)-ವಾಶಲ್-ಉಡೈತ್ತಾಯ್ = (ಮೂಗುಹೊಳ್ಳೆ 2, ಕಿವಿ 2, ಕಣ್ಣು 2, ಬಾಯಿ 1, ಮೂತ್ರದ್ವಾರ 1, ಪಾಯು 1, ನಾಭಿ 1, ಬ್ರಹ್ಮನಾಡಿ 1 = 11) ಪ್ರಾಣ ಹೊರಟುಹೋಗುವ ಹನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲುಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಉಳ್ಳೆ = ಒಳಗೆ, ಒರು-ಕೋಟಿ-ತುಯರ್ = ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದುಃಖಗಳನ್ನು, (ಜೀವನಿಗೆ) ವಿಳೈಕ್ಕುಂ = ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ, ಉಡಂಬಾಯ್ = ಶರೀರವಾಗಿರುವ, ಒನ್ರುಂ = (ಯಾವುದಾದರೊಂದು) ಒಂದು, ವನ್ = ಬಲವಾದ, ಶಿರೈಯಿನ್ = ಸೆರೆಮನೆಯ, (ಶರೀರದ) ತಲೈ-ವಾಶಲ್ = ತಲೆಬಾಗಿಲನ್ನು, (ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನ್ನು) ತಿರಂದ್ = ತೆರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮೈ = (ಪ್ರಸನ್ನರಾದ) ನಮ್ಮನ್ನು, ವಾನ್-ಏರ = ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವ, ವಳಿ-ಪಡುತ್ತ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿ) ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಗೊಳಿಸುವ, ಮನಂ-ಉತ್ತಾನ್ = ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದನು. (ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವನು.)

अक्षाण्यादौ द्विपञ्च स्वमनसि कलयन् प्राणवायौ तत स्ता- ।
न्येकीकुर्वंश्च जीवे सुगुणवति तत स्सूक्ष्मभूतै स्सहाथो ॥
सर्वाण्येतानि तानि स्वयमवितुमधिष्ठाय हार्दः प्रभुस्सन् ।
द्वारै रम्यन्तरे च द्वययुतनवभिः वर्ष्मणो निर्मितस्य ॥ १ ॥

दृढबन्धनस्य मूर्धद्वारं चोद्घाटयन्नस्मान् ।
परमपदवर्त्म नेतुं संकल्पितवान् हि करुणालुः ॥ १३ ॥

ಮೂ :—ತೆರುಳಾರ್ ಪಿರಮಪುರತ್ತಿರೈಶೇರ್‌ನ್ದಿಡವಂದವರ್ ತಾಂ,
ಅರುಳಾಲ್ ಪಿರಮಪುರಚ್ಚಿರೈತೀರ್‌ನ್ದಪಿನ್‌ವನ್ದೆದಿರ್‌ಕೊಂಡು,
ಅರುಳಾಲಮರರ್ ನಡತ್ತ ವಿಮ್ಮಾಯೈ ಕಡಂದದರ್‌ಪಿನ್,
ಶುರುಳಾರ್ ಬವನರಕಚ್ಚುೞಲಾತ್ತಿನ್‌ತನ್‌ಶೂೞ್‌ಚ್ಚಿಯಿಲೇ ॥ ೧೪ ॥

ಅ :—ತೆರುಳ್-ಆರ್ = ಜ್ಞಾನ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ, ಪಿರಮಪುರತ್ತ್ = (ಬ್ರಹ್ಮ ಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ) ಜೀವಶರೀರಕ್ಕೆ, ಇರೈ = ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, (ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು), ಶೇರ್‌ನ್ದಿಡ = ಸೇರಿ ಹೊರಟ, ವಂದವರ್‌ತಾಂ = (ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟು) ಬಂದವರು, ಅರುಳಾಲ್ = (ಹಾರ್ದ ಸ್ವಾಮಿಯು) ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಪಿರಮ-ಪುರ-ಚಿರೈ = (ಬ್ರಹ್ಮಪುರವೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವೆಂಬ ಬಂಧವು, ತೀರ್‌ನ್ದ-ಪಿನ್ = ನೀಗಿಹೋದಮೇಲೆ, ("ಹಾರ್ದಾನು ಗ್ರಹಲಬ್ಧ ಮಧ್ಯಧಮನಿದ್ವಾರಾತ್ ಬಹಿರ್ನಿರ್ಗತಃ" ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು) ಅಮರರ್ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿಗಳು) ಆತಿವಾಹಿಕಪುರುಷರಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಅರುಳಾಲ್ = ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ, ನಡತ್ತ = ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೆಯವರೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ಇ-ಮಾಯೈ = ಈ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲವನ್ನು, ಕಡಂದ-ತನ್-ಪಿನ್ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂದ) ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಹೋದವರು ಮತ್ತೆ, ಬವ-ನರಕ-ಶುೞಲ್-ಆತ್ತಿಲ್-ತನ್-ಶೂೞ್‌ಚ್ಚಿಯಿಲೆ = ಸಂಸಾರ ನರಕವೆಂಬ ಸುಳಿಗಳಿರುವ ನದಿಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ, ಶುರುಳಾರ್ = ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳುವುದಿಲ್ಲ. (ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗ ದಿಂದ ಪರಮಪದ ಸೇರಿದವರು ತಿರುಗಿಯೂ ಈ ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಜನನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ) (ಇದು ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಪರ್ವದ ಪದ್ಯ.)

सार्धं ब्रह्मपुरेशजीववपुषा सर्वज्ञहार्देन ये
बन्धात् ब्रह्मपुरात् तदीयकृपया प्रस्थापिता देहिनः ।
एतां सादरं अर्चिरादिविबुधै र्मायां समुत्तारिताः
मुक्तिस्था न पुनर्भवाघनिलयावर्तापगावर्तिनः ॥ १४ ॥

ಮೂ :—ವಿಳಿಯಲ್ಲಾಲ್ ವೇಲಿಲ್ಲೈ ವಿಣ್ಣಿನ್‌ಮಾದರ್,
ಮೇನಿಯಲ್ಲಾಲ್ ವಿಲ್ಲಿಲ್ಲೈ ಮೀನವರ್ಕ್ಕು,
ಮೊಳಿಯಲ್ಲಾಲಮುದಿಲ್ಲೈಯೆನ್ರುಮುನ್ನಾಳ್,
ಮುತ್ತಿವಳಿಮುನಿನ್ದಡೈಂದಮೋಹಂತೀರ್‌ನ್ದೋಂ,
ಕಳಿಯಲ್ಲಾಲ್‌ಕಡಲಿಲ್ಲೈ ಯೆನ್ಬಾರ್‌ಪೋಲ,
ಕಾರಿಯಮೇಕಾರಣಮೆನ್ರುರೈಪ್ಪಾರ್‌ಕಾಟ್ಟುಂ,
ವಳಿಯಲ್ಲಾವಳಿಯೆಲ್ಲಾಂ ಕಡನ್ದೋಂ ಮತ್ತುಂ,
ವಾನೇರುಂವಳಿಕಂಡೋಂ ಮಕಿೞ್‌ನ್ದಿಟ್ಟೋಮೇ ॥ ೧೫ ॥

ಅ :—ಮುನ್ನಾಳ್ = ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ, (ನಾವು) ಮುತ್ತಿ-ವಳಿ = ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು, ಮುನಿಂದ್ = ಅನಾದರಿಸಿ, ಮೀನವರ್ಕ್ಕ = ಮೀನಕೇತನಾದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ, ವಿಣ್ಣಿನ್-ಮಾದರ್ = ದೇವಲೋಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ, (ಅಂದರೆ ಅಪ್ಸರ ಚೆಲುವೆಯರ), ವಿಳಿ-ಅಲ್ಲಾಲ್ = ಕಡೆಗಣ್ಣೋಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ವೇಲ್-ಇಲ್ಲೈ = (ಬೇರೆ) ಆಯುಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಮೇನಿ-ಅಲ್ಲಾಲ್ = ಅವರ ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರತು, ಅಮುದ್-ಇಲ್ಲೈ = ಬೇರೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲ, (ಇವೆಲ್ಲಾ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು) ಎನ್ರು = ಎಂದುಕೊಂಡು, ಅಡೈಂದ ಮೋಹಂ = ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೊಂದಿದ್ದ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು, ತೀರ್‌ನ್ದೋಂ = ಈಗತಾನೇ ಬಿಟ್ಟವರಾದೆವು, (ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) ಕಳಿ-ಅಲ್ಲಾಲ್ = (ಸಮುದ್ರದ ಏಕದೇಶವಾದ) ನದೀಮುಖದ ಹೊರತು, ಕಡಲ್-ಇಲ್ಲೈ = ಸಮುದ್ರವೆಂಬುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಎನ್ಬಾರ್-ಪೋಲ = ಎಂದು ಹೇಳುವವರಂತೆ. ಕಾರಿಯಮೇ = ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಈ ಜಗತ್ತೇ, ಕಾರಣಂ = ಕಾರಣನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, (ಜಗತ್ತು ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೇವರೆಂಬ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಉರೈಪ್ಪಾರ್ = (ಪ್ರಮಾಣವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಈಶ್ವರಾಪಲಾಪಿಗಳು, ಕಾಟ್ಟುಂ = (ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆ) ತೋರಿಸುವ, ವಳಿ-ಅಲ್ಲಾ = ದಾರಿಯಲ್ಲದ, ವಳಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಕಡಂದೋ = ಬಿಟ್ಟು ದಾಟಬಂದೆವು, (ಅಲ್ಲದೆ) ಮತ್ತ = ಅವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯದಾದ, ವಾನ್-ಏರುಂ-ವಳಿ = (ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ) ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ಕಂಡೋಂ = ನೋಡಿದವರಾದೆವು, (ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ) ಮಕಿೞ್‌ನ್ದ್-ಇಟ್ಟೋಂ = (ಆತಿವಾಹಿಕರಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು (ಹಿಂದೆ ಪಟ್ಟ ಸಂಸಾರ ದುಃಖವೆಲ್ಲಾ ತೀರಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ) ಅತ್ಯಾನಂದಪಟ್ಟವರಾದೆವು.

मोक्षं चोपेक्ष्य पूर्वं वय मिह विबुधस्त्रीकटाक्षं विनान्यत्
शस्त्रं नो मीनकेतो र्धनुरपि न विना तत्तनूभिः परं स्यात् ।

पीयूषं देवयोषिन्मधुरवचनतो नान्यदित्येव मत्या
व्यामोहं प्राप्तवन्त स्त मखिल मसहं प्राजहामातिशुद्धाः ॥ १ ॥

संभेदो जलधि र्न चापर इतीवेह ब्रुवाणै र्जनैः
कार्यं चैव हि कारणंत्विति वदद्भिर्दर्शितानध्वनः ।
सर्वानर्हपथोऽपि तैरिम वयं किंच प्रशस्तं पदं
गन्तुं सत्पथ मीक्षिषीमहि परं चानन्दिनोऽभूम च ॥ १५ ॥

ಮೂ:—ವನ್ ಪತ್ತು ಡರ್ ಮುಯಲ್ ಪೂಣ್ಡು ಮತ್ತೋರ್ ಗತಿಯಾಲಿನನಾಳ್
ಎನ್ ಪೆತ್ತದ್ ಪೆರುನ್ದಾನಮು ಮೆತ್ತನೈ ಪೋದುಳದಾಂ,
ತುನ್ ಬತ್ತ ತನ್ ತುಣೆವಾಲ್ ತುಯರ್ ತೀರ್ಕ್ಕುಂ ತುೞಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನ್,
ಇನ್ ಬುತ್ತ ನಲ್ ವೞಿಯಾಲ್ ಏರುನರ್ ಪದಮೆಣ್ಣುವಮೇ ॥ ೧೬ ॥

ಅ:—ವನ್-ಪತ್ತ್-ಉಡನ್ = ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಯಾಕರ್ಮವಾಸನೆಯೊಂದಿಗೆ, ಮುಯಲ್ = ಸಂಸಾರ ಭ್ರಮಣದಲ್ಲಿ, ಪೂಂಡು = ಬಿಡದೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತ್-ಓರ್-ಗತಿಯಾಲ್ = ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಿಂದ, ಇನ-ನಾಳ್ = ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ, ಎನ್-ಪೆತ್ತದ್ = ಯಾವ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಯಿತು ? (ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.) ಪೆರುಂ-ತಾನಮುಂ = ಹಿರಿದಾದ ಸ್ಥಾನವೂ (ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸ್ಥಾನವೂ) ಎತ್ತನೈ-ಪೋದು-ಉಳದಾಂ = ಅದೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬಲ್ಲುದು ? (ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಈಗ) ತುನ್ಬ್-ಅತ್ತ = ದುಃಖ ಸಂಬಂಧ ವಿಲ್ಲದ, ತನ್-ತುಣೆವಾಲ್ = ತನ್ನನ್ನೇ (ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ) ಉಪಾಯೋಪೇಯವಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತಹ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ (ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಪತ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ) ತುಯರ್-ತೀರ್ಕ್ಕುಂ = ದುಃಖವನ್ನು ವಿನಾಶ ಮಾಡುವ, ತುೞಾಯ್ ಮುಡಿಯಾನ್ = ತುಲಸೀ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ, ಇನ್ಬ್-ಉತ್ತ = ಪರಮ ಭೋಗ್ಯವಾದ, ನಲ್-ವೞಿಯಾಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ, (ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ) ಏರು = ಹೋಗಿ ಸೇರಬಹುದಾದ, ನಲ್-ಪದಂ = ಅತಿ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಎಣ್ಣುವಮೇ = ನೆನೆಯುವವರಾದೆವು ಅಲ್ಲವೇ ?

(ಇದು ಪರಮಪದಾರೋಹಣದ ಪರ್ವವು.)

तत्तत्संस्कृतिभि र्हढै र्भवरतै रन्यै रुपायैः पदं
किं वाऽद्यावधि साधितं ? ह्यजपदाद्येतत् कियत्कालिकम् ।

निर्दुःखात्मभरार्पणेन तुलसीमौलेः अधोन्मूलिनः
भोग्येनोत्तमवर्त्मनाप्यमतुलं ध्यायेम विष्णोः पदम् ॥ १६ ॥

ಮೂ :—ಪಣ್ಡೈಯಿರುವಿನೈಯಾತ್ತಿಲ್ ಪಡಿನ್ದು ಪಾರಂ,
ಕಾಣಾದೇಯೊழುಹಿಯನಾಂ ಬಾಗ್ಗಿಯತ್ತಾಲ್,
ವಣ್ಡಮರುಮಲರ್ಮಾದರ್ ಮಿನ್ನಾಯ್ಮನ್ನ,
ವೈಶಯನ್ತಿಮಣಿವಿಲ್ಲಾಯ್ವಿಳಂಗವಾನ್ಶೇರ್,
ಕೊಣ್ಡಲರುಳ್ಮழೈಪೊழಿಯವನ್ದದೊಪ್ಪಾಂ,
ಕುಳಿರ್ನ್ದುತೆಳಿನ್ದಮುದಾಯ ವಿರಶೈಯಾತ್ತೈ,
ಕಣ್ಡಣುಹಿಕ್ಕರುತ್ತಾಲೇ ಕಡನ್ದು ಮೀಳಾ,
ಕ್ಕರೈಕ್ಕಣ್ಡೋರ್ ಗತಿಯೆಲ್ಲಾಂಗತಿತ್ತಿಟ್ಟೋಮೇ ॥ ೧೭ ॥

ಅ :—ಪಣ್ಡೈ-ಇರು-ವಿನೈ-ಆತ್ತಿಲ್ = ಅನಾದಿಯಾದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ರೂಪವಾದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ಪಡಿನ್ದು = ಬಿದ್ದು, ಪಾರಂ-ಕಾಣಾದೆ = ದಡವನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಒழುಹಿಯ = ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ, ನಾಂ = ನಾವು, ಬಾಗ್ಗಿಯತ್ತಾಲ್ = ಅದೃಷ್ಟ ವಶದಿಂದ, (ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ) ವಂಡ್-ಅಮರುಂ-ಮಲರ್-ಮಾದರ್ = ಭ್ರಮರಗಳು ರಸಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಮಿನ್ನಾಯ್-ಮನ್ನ = ಕಾಳ ಮೇಘದ ನಡುವೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲು, ವೈಶಯಂತೀ = ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ವನಮಾಲೆಯು, ಮಣಿ-ವಿಲ್-ಆಯ್ = ಮಣಿ ಮಯವಾದ ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸಿನಂತೆ, ವಿಳಂಗ = ಬೆಳಗಲು, ವಾನ್-ಶೇರ್-ಕೊಂಡಲ್ = ಪರಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಪತಿಯೆಂಬ ನೀಲ ಮೇಘವು, ಅರುಳ್-ಮழೈ-ಪೊழಿಯ = ಕರುಣೆಯೆಂಬ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಲು, ವಂದದ್-ಒಪ್ಪು-ಆಂ = ಬಂದಿತೋ ಎಂಬಂತಿರುವ, ಕುಳಿರ್ನ್ದು = (ಸಂಸಾರತಾಪವಾರುವಂತೆ) ಶೀತಳವಾದ, ತೆಳಿನ್ದ್ = ನಿರ್ಮಲವಾದ, ಅಮುದಾಯ = ಅಮೃತ ರೂಪವಾದ, ವಿರಶೈ-ಆತ್ತೈ = ವಿರಜಾ ನದಿಯನ್ನು, ಕಣ್ಡು = ನೋಡಿ, ಅಣುಹಿ = ಸಮೀಪಿಸಿ, ಕರುತ್ತಾಲೆ = (ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾದ) ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ-ಕಡಂದು = ದಾಟಿ, ಮೀಳಾ-ಕರೈ-ಕಣ್ಡೋರ್ = ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರದಂತಿರುವ ಆಚೆಯ ದಡವನ್ನು ನೋಡುವ ಮುಕ್ತರ ಗತಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಮಾರ್ಗ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ, ಗತಿತ್ತಿಟ್ಟೋಮೇ = ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಪಡೆದೆವು.

स्रोतस्विन्यामनादिद्विविधदुरितरूपापगायां पतित्वा
यातेष्वस्मास्वदृष्ट्वा निजनियतिवशात् चञ्चलायां स्थिरायाम् ।

माध्वीलिप्मानितेन्दीवरसुमविहरन्त्यां तथैवेन्दिरायां
राजन्त्यां वैजयन्त्यां मणिमयधनुराकारवत्यां च सत्याम् ॥ १ ॥

आकाशे परमे प्रवर्षति कृपां पाथोमुचीवागतां
स्वच्छां तां विरजां विलोक्य शिशिरां श्रीशस्य संकल्पतः ।
सन्तीर्याऽमृतवाहिनीं त्वपुनरावृत्त्यात्तपारेक्षिणां
मुक्तानां गतिसत्क्रिया श्च विशदीकर्तुं ह्यभूम क्षमाः ॥ १७ ॥

ಮೂ :—ಪೂವಳರುಂ ತಿರುಮಾದುಪುಣರ್ನ್ದನಂ ಪುಣ್ಣಿಯನಾರ್,
ತಾವಳಮಾನತನಿತ್ತಿವಂ ಶೇರ್ನ್ದು ತಮರುಡನೇ,
ನಾವಳರುಂ ಪೆರುನಾನ್ಮರೈಯೋದಿಯಗೀತಮೆಲ್ಲಾಂ,
ಪಾವಳರುಂ ತಮಿೞ್ಪ್ಪಲ್ಲಾಂಡಿಶೈಯುಡನ್ಪಾಡುವಮೇ ॥ ೧೮ ॥

ಅ :—ಪೂ-ವಳರುಂ-ತಿರು-ಮಾದು = ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಶ್ರೀ ದೇವಿಯು, ಪುಣರ್ನ್ದ = ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ, ನಂ-ಪುಣ್ಣಿಯನಾರ್ = ನಮ್ಮ ತಿಳಿಯದ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ತಾವಳಮಾನ-ತನಿ-ತಿವಂ= ನಿತ್ಯವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ- ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿಯೂ, ಅನುಪಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪದವನ್ನು, ಶೇರ್ನ್ದು = ಸೇರಿ, ತಮರ್-ಉಡನೆ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೂ, ಮುಕ್ತರೂ ಆದವರೊಂದಿಗೆ, ನಾವಳರುಂ-ಪೆರುಂ-ನಾಲ್-ಮರೈ = ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಓದಿಯ-ಗೀತಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಪಠಿಸುವ ಸಾಮಗಾನ ವಿಶೇಷವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪಾ-ವಳರುಂ-ತಮಿೞ್ = ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ತಮಿಳಿನ ವೇದದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ, ಪಲ್-ಆಂಡ್-ಇಶೈ-ಉಡನ್ = ಪಲ್ಲಾಂಡೆಂದು ಪಾಡುವ ಕೆಲವು ಮಂಗಳಪದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪಾಡುವಮೆ = ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡೋಣ, (ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸೇವಾವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವೆವು.) ಇದು ಪರಿಪೂರ್ಣಾನುಭವಪರ್ವದ ಪದ್ಯ.

यस्याश्लिष्टोरसि श्रीरुपचितसुमना स्तस्य नः पुण्यहेतोः
नित्यावासप्रधानं निरुपममतिभोग्यं गता स्सम्मिलन्तः ।
मुक्तै र्नित्यै रसज्ञापरिचितनिगमान्तस्थसामानुगानं
सर्वं छन्दोनिबद्धं द्रविडकृतिशुभाशासनं कीर्तयाम ॥ १८ ॥

ಮೂ :—ಅಡಲುರಗಮುಂಡುಮಿೞ್ನ್ದವರುಕ್ಕನ್ಪೋಲ
ಅೞುಕ್ಕಡೈನ್ದುಕೞುವಿಯ ನಲ್ತರಳಂಪೋಲ,
ಕಡಲೊೞುಕಿಕ್ಕರೈಶೇರ್ನ್ದಕಲಮೇಪೋಲ
ಕಾಟ್ಟುತ್ತೀಕ್ಕಲನ್ದೊೞಿನ್ದಕಳಿರೇಪೋಲ,
ಮಡಲ್ಕವರುಂಮಯಲ್ಕೞಿನ್ದಮಾದರ್ಪೋಲ
ವನ್ಶಿರೈಪೋಯ್ ಮನ್ನರ್ಪದಂ ಪೆತ್ತಾರ್ಪೋಲ,
ಉಡನ್ಮುದಲಾವುಯಿರ್ಮರೈಕ್ಕುಮಾಯೈನೀಂಗಿ
ಉಯರ್ನ್ದಪದಮೇರಿಯುಣರ್ನ್ದೊನ್ರಿನೋಮೆ ॥ ೧೯ ॥

ಅ :—ಅಡಲ್-ಉರಗಂ = ಪ್ರಬಲವಾದ ಹಾವಾದ ರಾಹು ಗ್ರಹದಿಂದ, ಉಂಡು = ಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ (ನುಂಗಲ್ಪಟ್ಟು) ಉಮಿೞ್ನ್ದ = ಮುಕ್ತನಾದ. (ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ) ಅರುಕ್ಕನ್ಪೋಲ = ಅರ್ಕ (ಸೂರ್ಯ) ನಂತೆಯೂ, ಅೞುಕ್ಕ್-ಅಡೈಂದ್ = (ಮೊದಲು) ಕೊಳೆ ಹಿಡಿದು, ಕೞುವಿಯ = (ಅನಂತರ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ, ನಲ್-ತರಳಂ-ಪೋಲ = ಉತ್ತಮವಾದ ಮುತ್ತಿನಂತೆಯೂ, ಕಡಲ್ = ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ, ಒೞುಹಿ = (ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ) ವಿಷಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಕರೈ-ಶೇರ್ನ್ದ = ದಡವನ್ನು ಸೇರಿದ, ಕಲಂ-ಪೋಲವೇ = ನಾವೆಯಂತೆಯೂ, ಕಾಟ್ಟ್-ತೀ-ಕಲನ್ದ್ = ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಒೞಿಂದ = ಬದುಕಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದ, ಕಳಿರೇ-ಪೋಲ = ಆನೆಯಂತೆಯೂ, ಮಡಲ್-ಕವರುಂ-ಮಯಲ್-ಕೞಿಂದ = (ನಾಯಕನನ್ನು ಅಗಲಿ ಅವನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪಡುವ) ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ, ನೊಂದು, ನಾಯಕನನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಳೆದ, ಮಾದರ್-ಪೋಲ = ಯುವತಿಯಂತೆಯೂ, ವನ್-ಶಿರೈ = ಕಷ್ಟತರವಾದ ಸೆರೆಯು, ಪೋಯ್ = ಹೋಗಿ, ಮನ್ನರ್-ಪದಂ = ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು, ಪೆತ್ತಾರ್-ಪೋಲ = ಪಡೆದ ರಾಜಕುಮಾರನಂತೆಯೂ, (ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಸೆರೆಯಿಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮತ್ತೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಎಂದು ಭಾವ) ಉಡಲ್-ಮುದಲಾ = ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ! ಉಯಿರ್ = ಜೀವನನ್ನು, ಮರೈಕ್ಕುಂ = ಮರೆಮಾಡುವ, ಮಾಯೈ = ಮಾಯೆಯನ್ನು, (ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು), ನೀಂಗಿ = ಬಿಟ್ಟುಬಂದು, ಉಯರ್ನ್ದ-ಪದಂ = ಉತ್ತಮಪದವಿಯಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು, ಏರಿ = ಹತ್ತಿ, (ಸೇರಿ) ಉಣರ್ನ್ದ್ = ಸಮಸ್ತಾನಂದಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಒನ್ರಿನೋಮೇ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೊಂದಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತನಾಗುವುದನ್ನು "ಅವಿಭಾಗೇನದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್" ಎಂಬಂತೆ) ಸೇರಿರುವವರಾದೆವಲ್ಲವೆ ? (ಸಂಸಾರವನ್ನು ನೀಗಿ ಪರಮಪದ ಸೇರಿ, ಪರಮಾನಂದ ನಿರ್ಭರರಾಗುವುದನ್ನು ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳೊಡನೆ ವಿವರಿಸಿದೆ.

दुर्वारोरुपराक्रमोरगनिगीर्णोऽर्को विमुक्तो यथा
मालिन्यात्तविशोधितातिविमला मुक्ताऽतिमूल्येव च ।
पारावारविपत्पराहतिमती नौकेव पारं गता
निर्मुक्तो वनवह्निना परिवृतो दन्तीव सन्तापितः ॥ १ ॥
कान्तेवाश्लिष्टकान्ता वशयितुमवशं क्लेशिताप्त्याऽथ हृष्टा
बन्धादुग्राद्विमुक्तो धरणिपतिसुतो लब्धराज्यो यथा वा ।
आत्मानं छादयन्तीं प्रकृतिमिह विहायैव देहादिरूपां
धाम प्राप्यानुभूयोन्नतमतिसुखदं चैकतां प्रापवाम ॥ १९ ॥

ಮೂ :—ಮಣ್ಣುಲಹಿಲ್‌ಮಯಲ್‌ತೀರ್‌ನ್ದುಮನಂತಳುಂ(ದುಂ)ಬಿ
ಮನ್ನಾದಪಯನಿಕ್ಕ್ರ್‌ನ್ದುಮಾಲೇಯನ್ರಿ,
ಕಣ್ಣಿಲತೆನ್ರಂಜಿಯವನ್‌ಕ್ಕ್ರಲೇಪೂಣ್ಡು
ಕಡುಂ ಶಿರೈಪೋಯ್‌ಕರೈಯೇರುಂಗತಿಯೇಶೆನ್ರು,
ವಿಣ್ಣುಲಹಿಲ್ ವಿಯಪ್ಪೆಲ್ಲಾಂ ವಿಳಂಗಕ್ಕಂಡ್
ವಿಣ್ಣವರ್‌ತಂಕುಳ್ರಾಂಗಳುಡನ್ ವೇದಂಪಾಡಿ,
ಪಣ್ಣುಲಹಿಲ್‌ಪಡಿಯಾದ ವಿಶೈಯಾಲ್ಪಾಡುಂ
ಪಲ್ಲಾಂಡೇ ಪಲ್ಲಾಂಡುಂ ಪಾಡುವೋಮೇ ॥ ೨೦ ॥

ಅ :—ಮಣ್-ಉಲಹಿಲ್ = ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮಯಲ್ = ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು (ಸ್ವಪರಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಥಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು) ತೀರ್‌ನ್ದು = ಬಿಟ್ಟು ವಿವೇಕ ಹೊಂದಿ, (ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರದಮೂಲಕ ಸ್ವಪರಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವೆಂಬ ವಿವೇಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಪರಮಪದ ಸೋಪಾನದ ಮೊದಲನೆಯ ವಿವೇಕಪರ್ವ ಸೂಚಿತವಾಯಿತು) ಮನಂ = ಮನಸ್ಸು, ತಳುಂಬಿ = ತತ್ತಳಿಸಿ (ವಿವೇಕವು ಬಂದಮೇಲೆ ತಾನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಡುಪಟ್ಟುದನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸುವುದು, ಇದೇ ನಿರ್ವೇದವೆಂಬುದು. ಇದರಿಂದ 2ನೆಯ ನಿರ್ವೇದ ಪರ್ವದ ವಿಷಯ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ) ಮನ್-ಆದ-ಪಯನ್-ಇಕ್ಕ್ರ್‌ನ್ದು = ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ ಫಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, (ನಿರ್ವೇದ ಬಂದಮೇಲೆ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಜನಾಂತರಗಳ ಅಲ್ಪತನವನ್ನೂ, ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನೂ, ಇತರ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ಎಂದರೆ ವಿರಕ್ತಿಗೊಂಡು ಎಂದರ್ಥ. ವಿರಕ್ತಿಪರ್ವ ತೋರುತ್ತೆ.) ಮಾಲೆ-ಅನ್ರಿ-ಕಣ್ಣಿಲದ್-ಎನ್ರು = (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥ

ನಾದವನು) ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನೊಬ್ಬನೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು, ಅಂಜಿ = ಹೆದರಿ, ಅವನ್-ಕೞಲೇ-ಪೂಂಡು = (ಸ್ವಾಧಿಕಾರಾನುರೂಪವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪ್ರಪತ್ತಿಗಳಿಂದ, ಆ ಶರಣ್ಯನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಕಡುಂ-ಶಿರೈ-ಪೋಯ್ = (ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ಈ ದೇಹದ ಅವಸಾನದಲ್ಲಿ) ಅತಿಕ್ರೂರವಾಗಿರುವ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕರೈ-ಏರುಂ-ಗತಿಯೇ-ಶೆನ್ರು = ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದ ಆಚೆದಡವಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು (ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವಾದ) ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸೇರಿ, ವಿಣ್-ಉಲಹಿಲ್ = ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ, ವಿಯಪ್ಪೆಲ್ಲಾಂ = ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುವೆಲ್ಲವೂ, ವಿಳಂಗ = ಕಂಗೊಳಿಸಲು, ಕಂಡು = ನೋಡಿ, (ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ) ವಿಣ್ಣವರ್-ತಂ = ನಿತ್ಯರ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತರ, ಕುೞಾಂಗಳ್-ಉಡನ್=ಗೋಷ್ಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ವೇದಂ-ಪಾಡಿ = ಸಾಮಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಣ್ಣುಲಹಿಲ್ = (ಪಣ್ = ರಾಗ ವಿಶೇಷ ಉಲಹ್ = ಸಮೂಹ) ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬರುವ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪಡಿಯಾದ = ಸೇರದಿರುವ (ಅತಿವಿಲಕ್ಷಣವಾದ) ಇಶೈಯಾಲ್ = ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ದೇವಗಾನ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದ, ಪಾಡುಂ = ಹಾಡುವಂತಹ, ಪಲ್ಲಾಂಡೇ-ಪಲ್ಲಾಂಡುಂ = "ಬಹಳ ಕಾಲಮಂಗಳವಾಗಲಿ" ಎಂಬರ್ಥ ಬರುವಂತೆ ಮಂಗಳಾ ಶಾಸನಗಳನ್ನು, ಪಾಡುವೋಮ್ = ಸೇವಾರೂಪವಾಗಿ ಹಾಡುವವರಾಗುವೆವು.

भूमौ मोहं विसृज्य प्रचकितमनसोऽथो फलान्यस्थिराणि
त्यक्त्वा सम्यक् विमुक्तिप्रद इह कमलाक्षान्न चान्य स्समर्थः ।
इत्यालोच्यातिभीता स्तदुभयपदपद्माश्रिता उग्रबन्धात्
विस्रस्ताः पार मासु परमपद मिता अर्चिराद्यैव गत्या ॥ १ ॥
तत्रालोक्याद्भुतानि क्षितितलविदिताश्चर्यरीत्यैव सर्वा-
प्याम्नायं साम गात्वा परमपदलसन्नित्यमुक्तैः स्समं च ।
नानारागप्रपञ्चापरिचितमधुरापूर्वरागैकगेयं
गायामानन्तकालं शुभभरितसमाशासनं माधवस्य ॥ २० ॥

ಮೂ:— ಮಾಳಾದವಿನ್ನೈಯುನ್ನೈತ್ತುಂ ಮಾಳನಾಂಪೋಯ್
ವಾನೇರಿಮಲರ್ಮಗಳಾರನ್ಬುಪೂಣುಂ,
ತೋಳಾದ ಮಾಮಣಿಕ್ಕುತ್ತೊಂಡು ಪೂಂಡು
ತೊೞುದುಹನ್ದು ತೋತ್ತಿರಂಗಳ್ ಪಾಡಿಯಾಡಿ,

ಕೇಳಾದಪಳ್ಳ್ರೈಮರೈಯಿನ್ ಗೀತಂಕೇಟ್ಟ್
ಕ್ಕಿಡೈಯಾದಪೇರಿನ್ಬಂ ಪೆರುಹನಾಳುಂ,
ಮೀಳಾದಪೇರಡಿಮೈಕ್ಕನ್ಬುಪೆತ್ತೋಂ
ಮೇದಿನಿಯಿಲಿರುಕ್ಕಿನ್ರೋಂವಿದಿಯಿನಾಲೇ ॥ ೨೧ ॥

ಅ:—ನಾಂ = ನಾವು, ಮಾಳಾದ = ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ, ವಿನೈ-ಅನೈತ್ತುಂ = ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವು, ಮಾಳ = ನಾಶವಾಗಲು, ಪೋಯ್ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ) ಹೋಗಿ, ವಾನ್-ಏರಿ = ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿ, ಮಲರ್-ಮಗಳ್-ಆರ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಅನ್ಬು-ಪೂಣುಂ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೂಷಣದಂತೆ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ತೋಳಾದ = ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತುಳುಕಾಡದ, ಮಾ-ಮಣಿಕ್ಕ = ಮಹಾನೀಲರತ್ನಸ್ಥಾನೀಯನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ತೊಂಡು = ಸೇವೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಪೂಂಡು = ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ತರಾಗಿ, ತೊೞುದು = ಪ್ರಣಮಿಸಿ, ಉಹನ್ದು = ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ತೋತ್ತಿರಂಗಳ್-ಪಾಡಿ = ಗುಣಾನುಭವದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಮಾಡುತ್ತಾ, ಆಡಿ = ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಕೇಳಾದ = (ಬದ್ಧದೆಸೆಯಲ್ಲಿ) ಎಂದೂ ಕೇಳಲಾಗದಂತಹ, ಪೞ್ರೈ-ಮರೆಯಿನ್ = ಅನಾದಿಯಾದ ಸಾಮವೇದದ, ಗೀತಂ = ಗಾನವನ್ನು, ಕೇಟ್ಟು = ಕೇಳಿ, ಕಿಡೈಯಾದ = ಪಡೆಯಲಾಗದಂತಹ, ಪೇರ್-ಇನ್ಬಂ = ಅತಿಶಯಾನಂದವು, ಪೆರುಹ = ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ನಾಳುಂ = ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಮೀಳಾದ = ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರದಂತಹ, ಪೇರ್-ಅಡಿಮೈಕ್ಕು = ನಿರತಿಶಯಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ, ಅನ್ಬು-ಪೆತ್ತೋಂ = ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆವು, ವಿದಿಯಿನಾಲೆ = ದೈವದ ಬಲದಿಂದ, ಮೇದಿನಿಯಿಲ್-ಇರುಕ್ಕಿನ್ರೋಂ = ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವೆವು.

ತಾತ್ಪರ್ಯ:— ಮೊದಲು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಭಗವತ್ಸಮಾಶ್ರಯಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಾವು ಶರಣಾಗತಿ ವಶೀಕೃತನಾದ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನ ದಯೆಯಿಂದ ಮತ್ತಾವುದರಿಂದಲೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಾಗದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವನ್ನೂ "ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ" ಎಂಬುಕ್ತಿಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾರಬ್ಧೇತರ ಪೂರ್ವಪಾಪಮಖಿಲಂ" ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯರ ಸೂಕ್ತಿಯಂತೆಯೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀಗಿಕೊಂಡು, ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವಿರಜಾನದಿಯ ಆಚೆದಡದಲ್ಲಿರುವ ಪರಮಪದವನ್ನು ಸೇರಿ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಆಭರಣವಾದ ಮಹಾನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ರಾರಾಜಿಸುವ ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಾ, ನಿರತಿಶಯ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅತಿಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ, ಆ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಮನದಣಿಯ ಮಧುರತಮಪದಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಾ, ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳ್ಳದೆ ಪರವಶರಾಗಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಾ,

ಬದ್ಧದೆಸೆಯಲ್ಲಿಂದೂ ಕೇಳಲಾಗದಂತಹ ಅನಾದಿಯಾದ ಸಾಮವೇದಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಂದೂ, ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಲಭಿಸದಂತಹ ಅಮೃತದ ಹೊನಲಿನಂತಹ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಆನಂದವುಂಟಾಗಲು, ಕಾಲತತ್ವವಿರುವ ತನಕವೂ ಮತ್ತೆಂದೂ ಹಿಂತಿರುಗದಂತಹ ಸರ್ವದೇಶಸರ್ವಕಾಲಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಉಚಿತತಮವೂ, ನಿತ್ಯವೂ, ನಿರವದ್ಯವೂ, ನಿರತಿಶಯವೂ ಆದ ಕೈಂಕರ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾದ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯಾದ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೇ ಪಡೆದವರಾಗಿರುವೆವು. ಪರಮಭಕ್ತಿಲಾಭವಾದನಂತರ ಮುಕ್ತರಾಗುವರೆಂಬುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರವು ಘೋಷಿಸಿದರೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತಹ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಇರಲು ಕಾರಣ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪವೊಂದೇ, ಆ ಶರಣ್ಯನ ದಯಾಬಲವೇ ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕಾಲಾವಧಿ ಈ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಚೇತನರ ಮೂಲಕ ಲೋಕವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ದಯೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿರುವೆವು ಅಷ್ಟೆ, ಇಲ್ಲಿರಲು ಮತ್ತಾವಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಮುಕ್ತರಾಗಿ ನಿತ್ಯಾನಂದಭರಿತರಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು ? ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರೆ ಅದರ ಸಕಾರಣವಾದ ಉತ್ತರದ ಸಮಾಧಾನವಿದು.

दुर्वाराखिलदुष्कृते विगलिते पूता वयं प्रस्थिताः
मुक्तिं प्राप्य समाश्रयस्य कमलावक्षोविभूषामणेः ।
श्रीनाथस्य नियोजिताः करुणया सेवारसास्वादने
नत्वा तुष्टहृदश्च सद्गुणनुतीरुद्गाय सन्नर्त्य च ॥ १ ॥

आकर्ण्याश्रुतपूर्वकर्णमधुरं गानं च सामश्रुतेः
आकालं त्वतिदुर्लभे प्रवहति स्वानन्द उद्बोधसि ।
भक्तिं तां परमामवाप्नुम तथानावृत्तसेवाप्तये
मेदिन्यां तु लभामहे विधिबलोत्कर्षान्निवासं परम् ॥ २१ ॥

गुरु स्त्वय्यन्तार्यः परमपदसोपान मिति याः
हिताय व्यातेने द्रविडगिरि गाथा स्सुमनसाम् ।
विपश्चित् गोपालो व्यवृणुत च कर्णाटकगिरा
गुरोक्त्या च श्लोकीचकर परयाचार्यकृपया ॥

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು

|| ಶ್ರೀಃ ||

|| ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ||

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನಮಾಲೈ
ಮತ್ತು
ಅರ್ಥಪಂಚಕಂ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ
ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು ಪದ್ಯದ
ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ

1961—ಶಾರ್ವರಿ
ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ—ಪುಷ್ಯ

ಬೆಲೆ: ೨೦ ನ.ಪೈ.

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು-4

|| ಶ್ರೀಃ ||

ಭಗವಂತನು ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಿಂದ ವಿವಿಧವಾಗಿ ಸೇವೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅರ್ಚಾವತಾರದಲ್ಲೂ ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳಂತಿರುವ ಸ್ವಸೇವಾನಿರತರಿಂದ ಉತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯದ ಚಿಹ್ನೆಯಂತಿರುವ ಕಹಳೆಯ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಊದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಿಶೈಲಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ವರದರಾಜನು ಬಿಜಯಮಾಡುವಾಗ ಊದುವ ಕಹಳೆಯ ನಾದವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿದೇಶಿಕರು "ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನಮಾಲೈ" ಎಂಬ ತಮಿಳು 11 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ಅದು ಕೇವಲ ವಾದ್ಯನಾದವಾಗದೆ ರಹಸ್ಯತ್ರಯದ ಸಾರಭೂತವಾದ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಶ್ರುತಿಮನೋಹರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವಂತಹ ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲು ಆರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಈ ಆರರಲ್ಲೂ ಮೊದಲು ಮೂರರಿಂದ ಪ್ರಣವದ ಅರ್ಥವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಪಾಶುರ ೧. ಪ್ರಣವದ ಅಕಾರದ ಅರ್ಥವಾದ ಸರ್ವಕಾರಣತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ, ರಕ್ಷಕತ್ವದ ಗೂಢಾರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಅದೇ ರಕ್ಷಕತ್ವವು ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಸದಾಚಾರ ಪ್ರವರ್ತನಮುಖವಾಗಿ ಆಮುಷ್ಮಿಕ ಫಲಪ್ರದತ್ವರೂಪವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. ಲೋಪವಾಗಿರುವ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥ, ಉಕಾರದ ಮತ್ತು ಮಕಾರದ ಅರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಪ್ರಣವಾರ್ಥವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿರುವರು.

4. "ನಮಃ" ಎಂಬುದರ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥ, ಅದು ಚತುರ್ಥ್ಯಂತ ನಾರಾಯಣಪದದೊಂದಿಗೆ ಇರುವುದರಿಂದಾಗುವ ಅರ್ಥ– ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ.

5. "ನಾರಾಯಣ" ಎಂಬ ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ.

6. "ನಾರಾಯಣಾಯ" ಎಂಬುದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ನಿತ್ಯಶೇಷವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅದರಿಂದ ಆಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಸ್ಫುಟೀಕರಿಸಿದೆ.

7-8. ದ್ವಯಾರ್ಥವನ್ನೂ, ಶ್ರೀಗೀತೆಯ ಅವತಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚರಮ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆ.

9. ಚರಮಶ್ಲೋಕೋಪದೇಶಕನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ನಿರತಿಶಯಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಆತನ ದಿವ್ಯಾದ್ಭುತವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ನೆಪದಿಂದ "ಮಾಂ–ಅಹಂ" ಎಂಬವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ.

10. ಭಗವಂತನ ಅರ್ಚಾವತಾರದ ಮಹಿಮೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿದೆ.

11. ಸದಾಚಾರ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯ ಲಬ್ಧವಾದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಅವನ್ನೇ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ವರದರಾಜನ ಪ್ರಭಾವವಿಷಯವಾದ ಈ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಬಂಧವು ವೈಷಯಿಕೈಕಸುಖನಿತೃಷ್ಣರಿಗೆ ಕರ್ಣಾಮೃತವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿರುವರು.

ಇತಿ, ದೇಶಿಕಕೃಪಾವಲಂಬೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಃ

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯನಮಃ ॥

ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನಮಾಲೈ

ಮೂ:—ಮನ್ನ್ ತಿರುಮಂದಿರತ್ತಿನ್ ವಾೞ್ದುವಯತ್ತಿನ್ ಪೊರುಳುಂ
ತುನ್ನುಪುಹೞ್ ಕೀದೈತನಿಲ್ ಶೊನ್ನವೆಣ್ಣಾನ್ಗಿನ್ ಪೊರುಳುಂ
ಅನ್ನವಯಲ್ ಕಚ್ಚಿಯರುಳಾಳರ್ ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನವೊಲಿ
ಇನ್ರಪಡಿಯೆನ್ರ್ ಉರೈತ್ತಾನ್, ಎೞಿಲ್ ವೇದಾಂತಾರಿಯನೇ ॥೧॥

ಅ:—ಮನ್ನ್ = ನಿತ್ಯವಾದ (ಮಂತ್ರರಾಜನೆನಿಸಿದ) ತಿರು-ಮಂದಿರತ್ತಿನ್ = ಮೂಲಮಂತ್ರದ, (ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ), ವಾೞ್ = ಆತ್ಮವನ್ನುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ, ದುವಯತ್ತಿನ್ = ದ್ವಯಮಂತ್ರದ (ಶರಣಾಗತಿ ಮಂತ್ರದ) ಪೊರುಳುಂ = ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನೂ, (ಮತ್ತು) ತುನ್ನು = ಬಹಳ, ಪುಹೞ್ = ಖ್ಯಾತಿಗೊಂಡಿರುವ, ಗೀತೈ-ತನಿಲ್ = ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ, ಶೊನ್ನ = ಹೇಳಿರುವ, ಎಣ್ ನಾನ್ಗಿನ್ = (8 × 4=32) 32 ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ಮಂತ್ರದ, (ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದ) ಪೊರುಳುಂ = ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನೂ, ಅನ್ನ = ಹಂಸಗಳಿರುವ, ವಯಲ್ = ಬಯಲಾದ (ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ) ಕಚ್ಚಿ = ಕಂಚಿಯ, ಅರುಳಾಳರ್ = ದಯಾಳುವರದರಾಜನ, ತಿರು–ಚಿನ್ನ–ಒಲಿ = ಮಧುರವಾದ ಕಹಳೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಇನ್ರ–ಪಡಿ–ಎನ್ರ್ = ಈ ತೆರನಾದುದು ಎಂದು, ಎೞಿಲ್ = ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ, ವೇದಾಂತಾರಿಯನ್ = ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರು–ಉರೈತ್ತಾನ್ = ಹೇಳಿದರು.

॥ श्री काहळीनादमाला ॥

श्रीमन्मन्त्राधिराजः सकलजनसमुज्जीवकस्य द्वयस्य
द्वात्रिंशद्वर्णभाजः सुमहितभगवद्गीतवाचश्च भावम् ।
हंसाढ्याावासकाञ्चीपुरवरदमहाकाहलीनादमाला
ह्येवंरूपेत्यवादीत् शुभगुणमहितो वेदचूडार्यसूरिः ॥ १ ॥

ಮೂ:—ಏಕಾಂತಮೂನ್ರುಂ ಎೞಿಲಾಲುರೈಶೆಯ್ದ್
ಮಾಹಾಂದಂ ಶೆಯ್ದರುಳುಂ ವಳ್ಳಲ್ ತಾಂಶಾಕಾಂತ
ದೇಶಿಕನಾಂತೂಪ್ಪುಲ್ ತಿರುವೇಂಗಡೇಶಗುರು
ವಾಶಕಮೇ ಎಂಗಳುಕ್ಕುವಾೞ್ವು ॥ ೧ ॥

ಅ:—ಏಕಾಂತಂ = ಗುಟ್ಟಾಗಿ, (ತಿಳಿದು ಜಪಿಸುವ) ಮೂನ್ರುಂ = ಮೂರು ರಸಹ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಎೞಿಲಾಲ್ = ಅಂದವಾಗಿ, ಉರೈಶೆಯ್ದ = (ಧ್ವನಿರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ವರ್ಣೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನಾಗಿ) ಹೇಳಿ, ಮಾಹಾಂದಂ = ಅತ್ಯಾನಂದವನ್ನು, ಶೆಯ್ದರುಳುಂ = ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸುವ, ವಳ್ಳಲ್—ತಾನ್ = ಧಾರಾಳತನವುಳ್ಳ, ಶಾಕಾಂತ—ದೇಶಿಕನ್—ಆಂ = ವೇದಾಂತಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ, ತೂಪ್ಪುಲ್ = ತೂಪ್ಪುಲ್ ಅಗ್ರಹಾರದ, ತಿರುವೇಂಕಟೇಶಗುರು = "ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು" (ಎಂಬ) ವಾಚಕಮೇ = ಶಬ್ದವೇ, ಎಂಗಳುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ವಾೞ್ವು = ಬಾಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.

एकान्तेऽभ्यस्य जप्यं त्रितय मपि रहस्यस्य हृद्यं प्रयच्छन्
अत्यानन्दप्रदाता श्रुति शिखरगुरुः दानशौण्डः कवीन्द्रः ।
'तूप्पुल् श्रीवेङ्कटार्य' स्त्विति महितवचांस्येव तन्नामजुष्टा-
न्यस्माकं जीवनं स्यात् निरवधिकरुणः सन्निधि स्सर्वदाता ॥ २ ॥

ಮೂ:—ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಮಾನವಿರುನಾಲೆೞುತ್ತಿನ್ ಪಲ್ ವಣ್ಣೈಯೆಲಾಂ
ವಿರಿಚ್ಚುನಲಂಪೆರವೋದವಲ್ಲೋರ್ಕ್ಕಿಂದಮೇದಿನಿಕ್ಕೇ
ಮರಿಚ್ಛಿನ್ನಮೀಳಪ್ಪಿರವಾಮಲ್ ವಾೞ್ವಿಕ್ಕುಮಾಲ್ ವರದರ್
ತಿರುಚ್ಛಿನ್ನವೋಶೈಯಿನಿಮೈಯುಂಡೊ? ಮಟ್ರೆತ್ತೇವರುಕ್ಕೇ ॥೩॥

ಅ:—ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಮಾನ = (ಪದವಿಭಾಗ ಚತುರತೆಯಿಂದ) ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ, ಇರು-ನಾಲ್-ಎೞುತ್ತಿಲ್ = ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ, ಪಲ್ = ಹಲವಾರು ವಿಧವಾಗಿ, ವಣ್ಣೈಯೆಲಾಂ = ಸಮರ್ಥನೆಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ವಿರಿಚ್ಚು = ಹರಡಿ(ವಿಶದವಾಗಿ) ನಲಂ-ಪೆರ = ಆನಂದವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಓದವಲ್ಲೋರ್ಕ್ಕ = ಓದಿ ತಿಳಿಸುವವರಿಗೆ, ಇಂದ ಮೇದಿನಿಕ್ಕೇ = ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೇ, ಮರಿಚ್ಛಿನ್ನ ಮೀಳಪಿರವಾಮಲ್ = ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ, ಜನಿಸದಂತೆ, ವಾೞ್ವಿಕ್ಕುಂ = ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಮಾಲ್ = ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ,

ವ ರ ದ ರ್ = ವರದರಾಜನ, ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನ = ಚಿನ್ನಂಗಾಳೆಯ, ಓಶೈ = ಧ್ವನಿಯ, ಇನಿಮೈ = ಇಂಪು, ಮಟ್ರ = ಇತರ (ಯಾವ) ದೇವರ್ಕ್ಕ = ದೇವರಿಗೆ, ಉಂಡೋ = ಉಂಟೋ ? (ಹೇಳು, ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ.)

पौष्कल्यं विविधं वदन्ति च परिच्छिन्नाष्टवर्णाकृतेः
मन्त्रस्येह सुविस्तरेण च मुदं तन्वन्ति तेषां सतां ।
जन्मावृत्ति मपोह्य पातु रतुलो यः काहलीनिस्वनः
देवस्येभगिरीशितुः क्व नु भवेत् अन्यस्यवैतादृशः ॥ ३ ॥

ಮೂ:—ಈರುಲಹೈಪ್ಪಡೈಕ್ಕವೆಣ್ಣಿಯಿರುಂದಾರ್ ವಂದಾರ್
ಎೞಿಲ್ಮಲರೋನ್ ತನ್ನೈಯನ್ರೇಯೀನ್ರಾರ್ ವಂದಾರ್
ಮಾರುತಮಣ್ಣೀರಾಹುಮಾಯೋರ್ ವಂದಾರ್
ವಾನೋಡೆರಿತಾನಾಹುಮ್ಮರೈಯೋರ್ ವಂದಾರ್
ಶೂರಿಯರ್ ತಮ್ಮುಡನ್ ತುಲಂಗುತೂಯೋರ್ ವಂದಾರ್
ಶುರರ್ ಹಳುಕ್ಕನ್ರಮುದರುಳ್ ಶುಂದರನಾರ್ ವಂದಾರ್
ವಾರಿದಿಶೂೞ್ವೈಯಹಂವಾೞ್ ವಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್
ವಣ್ಮೈಯುಡನ್ ವರಂತರುವಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥ ೧ ॥

ಅ:—ಈರ್-ಉಲಹೈ = (ಚೇತನಾಚೇತನ ರೂಪವಾದ) ಲೋಕಗಳೆರಡನ್ನು, ಪಡೈಕ್ಕ = ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಲು, ಎಣ್ಣಿ-ಇರುಂದಾರ್ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ (ಪರಮಾತ್ಮನು) ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಎೞಿಲ್ = ಸುಂದರವಾದ, ಮಲರೋ-ತನ್ನೈ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಅನ್ರೆ = ಅಂದೇ, (ಆದಿಯಲ್ಲೇ) ಈನ್ರಾರ್ = ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು. ಮಾರುತಂ = ಗಾಳಿ, ಮಣ್ = ಮಣ್ಣು, ನೀರ್ = ನೀರು, (ಇವು) ಆಹುಂ = ಆಗುವ ಮಾಯೋರ್ = ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು, ವಾನ್-ಓಡು = ಆಕಾಶದೊಡನೆ, ಎರಿ-ತಾನ್ ಆಹುಂ = ಅಗ್ನಿಯಾಗುವ, ಮರೈಯೋರ್ = ವೇದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು.

ಶೂರಿಯರ್ ತಮ್ಮುಡನ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ತುಲಂಗ್ = ಬೆಳಗುವ, ತೂಯೋರ್ = ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಶುರರ್

ಹಳುಕ್ಕ್ = ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಅನ್ರು = ಅಂದು, ಅಮುದ್ = ಅಮೃತವನ್ನು, ಅರುಳ್ = ಕರುಣಿಸಿದ, ಶುಂದರನಾರ್ = ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ವಾರಿದಿ = ಸಮುದ್ರದಿಂದ, ಶೂೞ್ = ಸುತ್ತುವರೆದ, ವೈಯಹಂ = ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ವಾೞ್-ವಿತ್ತಾರ್ = ಬಾಳುಗೊಳಿಸಿದ ಸರ್ವರಕ್ಷಕನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ವಣ್ಮೈಉಡನ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ವರಂ = ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು-ತರುವಾರ್-ಕೊಡುವ—ಪರಮದಾನಿಶರಣ್ಯನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

आयात्प्रेप्सुर्विभूती, सुरुचिरसुमजं योऽजं आयात्ससर्ज ।
वायूर्व्यब्रूप आयात् , द्युयुतदहनवान् वेदवेद्य स्स आयात् ।
दीप्तो नित्यै स्स आयात् शुचिः, अमरसुधादश्च रम्यो य आयात्
आयादभ्यावृतोर्व्या अवनकृदुरुदयोऽभीष्टदोय श्च आयात् ॥ ४ ॥

ಮೂ:—ಅರುಮರ್ೖಯೈಯೂೞಿದನಿಲ್ ಕಾತ್ತಾರ್‌ವಂದಾರ್
ಅದುತನ್ನೈಯನ್ರುಯನಕ್ಕಳಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್
ದರುಮವೞಿಯೞಿಯಾಮಲ್ ಕಾಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್
ತಾಮರ್ೖಯಾಳುಡನಿಲಂಗುಂ ತಾದೈವಂದಾರ್
ತಿರುವುರ್ೖಯಾಯ್ ತಾಂಪೊರುಳಾಯ್ ನಿರ್ಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್
ತಿರುವರುಳಾಲ್‌ಶೆೞುಂಕಲೈಹಳ್ ತಂದಾರ್‌ವಂದಾರ್
ಮರುವಲರ್ಕ್ಕು ಮಯಕ್ಕುರೈಕ್ಕುವಾಯೋೞ್‌ವಂದಾರ್
ವಾನೇರವೞಿತಂದಾರ್ ವಂದಾರ್‌ತಾಮೇ ॥ ೨ ॥

ಅ:—ಅರು = ಅತಿಮಹತ್ತಾದ, ಮರ್ೖಯೈ = ವೇದಗಳನ್ನು, ಊೞಿದನಿಲ್ = ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕಾತ್ತಾರ್ = ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅದ್-ತನ್ನೈ = ಆ ವೇದಗಳನ್ನು, ಅನ್ರು = ಆಗ, ಅಯನುಕ್ಕ್ = ಅಜನಿಗೆ, ಅಳಿತ್ತಾರ್ = ಉಪದೇಶಿಸಿದವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ದರುಮ-ವೞಿ = ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವು, ಅೞಿಯಾಮಲ್ = ನಾಶವಾಗದಂತೆ, ಕಾಪ್ಪಾರ್ = ಕಾಪಾಡುವವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಂಗೈದನು, ತಾಮರ್ೖ-ಆಳ್ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ವಸಿಸುವ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಉಡನ್ = ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ಇಲಂಗುಂ = ಬೆಳಗುವ, ತಾದೈ = ತಂದೆಯಾದ ಪರಮ ಪುರುಷನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು, ತಿರು = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಉರ್ೖ

ಯಾಯ್ = (ವಾಚಕ) ಮಾತಾಗಿಯೂ, ತಾಂ = ತಾನು, ಪೊರುಳಾಯ್ = (ಅದರ ವಾಚ್ಯ) ಅದರರ್ಥವಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಪ್ಪಾರ್ = ನಿಲ್ಲುವವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಿರು-ಅರುಳಾಲ್ = ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಶೆಱಿಂ = ತುಂಬಿ ಬೆಳೆಯುವ, ಕಲೈಹಳ್ = ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು, ತಂದಾರ್ = ತಂದಿತ್ತವರು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಮರುವಲರ್ = ಮರುಳುತನದಿಂದ ತುಂಬಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳದವರಿಗೆ, ಮಯಕ್ಕುಱೈಕ್ಕು ಮಾಯೋೞ್ = ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮಾಯಾವಿಯು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ವಾನ್ = ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಏರ = ಹೋಗಲು, ವೞಿ = ದಾರಿಯನ್ನು, ತಂದಾರ್ = ತಂದು ಕರುಣಿಸಿದವನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿಸಿದನು.

प्रळयसमय आयात् गोप्तवान् यो हि वेदान्
निगमतति मजायोपादिशत् य स्तदायात् ।
श्रुतिविहितसुधर्माध्वाविताऽऽयात् अबाधम्
कमलवसतिलक्ष्म्यादीप्त आयात् पिता नः ॥

त्रिदध इह गिरं मां स्वं तदर्थं य आयात्
परमकरुणयादात् ऋद्धशास्त्राणि चायात् ।
प्रपदनरहितानां मोहको मायुपायात्
परमपदसमारोहाध्वदर्शी स आयात् ॥ २ ॥

ಮೂ.—ಅನ್ಱೈತ್ತುಲಹಂ ಕಾಕ್ಕುಮರುಳಾಳರ್ ವಂದಾರ್,
ಅನ್ಱೈತ್ತುಕ್ಕುಮದಿ ಪತಿಯಾಯ್ ನಿರ್ಪ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ತಿನ್ಱೈತ್ತನ್ಱೈಯುಂ ತಿರುಮಹಳ್ಳೈ ವಿಡಾದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ದೇಶೊತ್ತಾರ್ ಮಿಕ್ಕಾರು ಮಿಲಾದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ನಿನ್ಱೈಕ್ಕ ನಮುಕ್ಕಿನ್ರರಿವುತಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ನಿಲೈನಿನ್ರವುಯಿರ್ತೋನ್ರ ನಿನ್ಱೈಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಎನಕ್ಕಿವರ್ನಾನಿವರ್ಕ್ಕೆನ್ನವಿನಿಯಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಎೞಾತ್ತೊನ್ರಿಲ್ ತಿಹೞನಿನ್ರಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥ ೩ ॥

ಅ :—ಅನೈತ್ತ್-ಉಲಹಂ = ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ, ಕಾಕ್ಕುಂ = ಕಾಯುವ, ಅರುಳ್-ಆಳರ್ = ಕರುಣಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅನೈತ್ತುಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ, ಅದಿಪತಿಯಾಯ್ = ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ, ನಿರ್ಪ್ಪಾರ್ = ನಿಲ್ಲುವವನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು, ತಿನೈತ್ತನೈಯುಂ = ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಷ್ಟೂ, ತಿರು-ಮಹಳೈ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು, ವಿಡಾದಾರ್ = ಬಿಟ್ಟಿರದ ಪ್ರಭುವು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತೇಶೊತ್ತಾರ್ = ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ, ಮಿಕ್ಕಾರುಂ-ಇಲಾದಾರ್ = ಮತ್ತಾರೂ (ತನಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾಗುವಂತಹವರು) ಇಲ್ಲದಿರುವ ಆ ಅದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ನಿನೈಕ್ಕ = ನೆನೆದೊಡನೆ, ನಮಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಇನ್ರ್ = ಇಂತಹ, ಅರಿವ್ = ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ತಂದಾರ್ = ಕೊಟ್ಟವನಾದ ಆ ಸರ್ವಜ್ಞನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ನಿಲೈ,ನಿನ್ರ = ನಿತ್ಯವಾದ, ಉಯಿರ್ = ಆತ್ಮಗಳು, ತೋನ್ರ = ಬೆಳಗಬೇಕೆಂದು, ನಿನೈಂದಾರ್ = ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದವನು, (ನೆನೆದವನು) ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಎನಕ್ಕ್ = ನನಗೆ, ಇವರ್ = ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ಇವರ್ಕ್ಕ = ಇವರಿಗೆ, ನಾ‍ನ್ = ನಾನು, (ದಾಸ) ಎನ್ನ = ಎಂಬಂತೆ, ಇನಿಯಾರ್ = ಅತಿ ಪ್ರಿಯರಾದವನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು, ಎೞುತ್ತ್ = ಅಕ್ಷರವಾದ, ಒನ್ರಿಲ್ = ಒಂದರಲ್ಲಿ, (ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ) ತಿಹೞ್ = ಬೆಳಗಿ, ನಿನ್ರಾರ್ = ನಿಂತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯು, ತಾಮೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

अखिलभुवनपाल: पूर्णकारुण्य आयात्
अधिपति रिह भूत्वा योऽखिलानां स आयात् ।
क्षणमपि न वियुक्त: पद्मया य स्स आयात्
अनितरसदृशो य स्तेजसा देव आयात् ॥ १ ॥

अदिशदमलवित्तिं य स्स्मृतो मे स आयात्
अमनुत हृदि जीवास्स्यु स्स्थिरा इत्युपायात् ।
अयमिव मम चास्याहं प्रियो य स्स आयात्
प्रणव इम मुदीर्याऽभ्राजतायात् स्वयं स: ॥ २ ॥

ಮೂ.—ನಾಂವಣಂಗತ್ತಾಮಿಣಂಗಾನಿರ್ಪ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ನಮ್ಮೈಯಡಕ್ಕಲಂ ಕೊಳ್ಳುನಾತರ್ ವಂದಾರ್,
ನಾಮೆಮುಕ್ಕಾಂ ವ್ಝಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮರುಪ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ನಮುಕ್ಕಿದುವೆನ್ರುರೈಯಾಮಲ್ವೈತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಶೇಮಮೆಣ್ಣಿಯೆಮ್ಮೈಯನ್ಬರ್ಕಡೈತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಶ್ಝಂತಹವಾಲ್ ತಿಣ್ಶರಣಾಮೀಶರ್ ವಂದಾರ್,
ತಾಮನ್ನೈತ್ತುಂ ತೀ ವಿನ್ನೈಯ್ತ್ತವಿರ್ಪ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ತಮುಕ್ಕೇಯಾಯೆಮ್ಮೈಕ್ಕೊಳ್ವಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ‖ ೪ ‖

ಅ :—ನಾಂ = ನಾವು, ವಣಂಗ = ನಮಿಸಿದರೆ (ಶರಣುಹೋದರೆ) (ಅದನ್ನು) ತಾಂ = ತಾನು, ಇಣಂಗಾನಿರ್ಪಾರ್ = ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತಹ ಉದಾರ ದಯಾವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ನಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಣೀಯ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ, ಕೊಳ್ಳುಂ = ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ನಾತರ್ = ಪ್ರಭುವು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ನಾಂ = ನಾವು, ಎಮುಕ್ಕ್-ಆಂ = ನಮಗಾಗಿಯೇ, (ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವ) ವ್ಝಕ್ಕೆಲ್ಲಾಂ = ನಡವಳಿಕೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಮರುತ್ತಾರ್ = ತೊಲಗಿಸಿದವರು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ನಮುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಇದ್ = ಇದು, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಉರೈಯಾಮಲ್ = (ನಾವು) ಹೇಳದಂತೆ, ವೈತ್ತಾರ್ = (ನಮ್ಮನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ) ಇಟ್ಟವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಶೇಮಂ = (ನಮಗೆ) ಕ್ಷೇಮಕರವಾದುದು, (ಇದು ಎಂದು) ಎಣ್ಣಿ = ತಿಳಿದು, ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಅನ್ಬರ್ಕ್ = ಭಾಗವತರಿಗೆ, ಅಡೈತ್ತಾರ್ = ದಾಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಶ್ಝಾಂ = ಅಮಿತವಾದ, ತಹವಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ,(ನಮಗೆ) ತಿಣ್ = ಬಲವಾದ, ಶರಣ್-ಆಂ = ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವ, ಈಶರ್ = ದೇವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಾಂ = ತಾವಾಗಿಯೇ, (ನಮ್ಮ) ಅನ್ನೈತ್ತುಂ = ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ, ತೀ-ವಿನ್ನೈಯೈ = ಕಡುಪಾಪಗಳನ್ನೂ, ತವಿರ್ಪಾರ್ = ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಮುಕ್ಕೇ-ಆಯ್ = ತನಗಾಗಿಯೇ- ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಕೊಳ್ವಾರ್ = ಒಲಿದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದೇವನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ. ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

अस्मासु प्रणमत्सु य स्त्वतिमुदा तत्स्वीकरोत्यायधौ
अस्मान् रक्ष्यतयाददान उभयाधीश स्समायात्प्रभुः ।
दुर्वृत्ताद्वय मस्मदर्थमिति न स्वाता समायात्प्रभुः
न ब्रूमश्च न एव चेदमिति यश्चके यथायात्प्रभुः ॥

क्षेमं संलक्ष्य नो य स्स्वकुरुत भगवद्भक्तभक्तान् स आयात्
कारुण्योत्कर्षतो य स्त्वितिदृढशरणो न स्स ईश स्समायात् ।
दुष्कर्माणि स्वयं यो हरति करुणया देवराज स्स आयात्
स्वस्मा एवाददान स्स्वयमिह परिचर्यार्थ मस्मान् स आಯात् ॥ ४ ॥

ಮೂ.—ಉಲಹೆಲ್ಲಾಮುಳ್ಳೇವೈತ್ತುಮಿೞ್ನ್ದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಉಲಹುಡುಂಬಾಯ್ತಾಂ ಉಯಿರಾಯ್ ನಿನ್ರಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಲೈಕಡಲಾಯ್ ಆನಂದಂ ಅಡೈಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಳವಿಲ್ಲಾವರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ವಂದಾರ್,
ತಿಲಕಮೆನುಂ ತಿರುಮೇನಿಚ್ಚೆಲ್ವರ್ ವಂದಾರ್,
ಶೆೞಂಗುಣಂಗಳ್ ಇರುಮೂನ್ರು ಮುಡೈಯಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಇಲಹುಶುಡರ್ಮುೞುನಲಮಾಮಿನಿಯಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಎಲ್ಲಾರ್ಕ್ಕುಂಗತಿಯಾನಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥ ೫ ॥

ಅ :—ಉಲಹೆಲ್ಲಾಂ = ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ. ಉಳ್ಳೇ ತನ್ನೊಳಗೇ, ವೈತ್ತ್ = ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು (ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಾಗ) ಉಮಿೞ್ನ್ದಾರ್ = ಹೊರಬರಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಉಲಹ್ = ಲೋಕವು, ಉಡಂಬಾಯ್ = ಒಡಲಾಗಿ, ತಾಂ = ತಾನು, (ಅದರ) ಉಯಿರಾಯ್ = ಉಸಿರಾಗಿ, ನಿನ್ರಾರ್ = ಇರುವ ಸರ್ವಾಧಾರನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಅಲೈ = ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಡಲಾಯ್ = ಕಡಲಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾ, ಆನಂದಂ = ಆನಂದವನ್ನು, ಅಡೈಂದಾರ್ = ಪಡೆದ ಆಶ್ಚರ್ಯಚರ್ಯನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅಳವ್-ಇಲ್ಲಾ = ಅಳೆಯಲಾಗದಷ್ಟು, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯುಳ್ಳ, ಆಳಿ = ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಪೆರುಮಾಳ್ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಿಲಕಂ-ಎನುಂ = ತಿಲಕದಂತೆ ಬೆಳಗುವ, ತಿರು = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ಮೇನಿ = ದಿವ್ಯದೇಹವುಳ್ಳ, ಚೆಲ್ವರ್ = ಚೆಲುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಶೆೞುಂ = ತೋರಿದಷ್ಟೂ ಹೆಚ್ಚುವ, ಗುಣಂಗಳ್ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು, ಇರುಮೂನ್ರುಂ = (2 × 3) ಆರನ್ನೂ, ಉಡೈಯಾರ್ = ಉಳ್ಳ ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಇಲಹ್ = ಜ್ವಲಿಸುವ, ಶುಡರ್ = ಜ್ಯೋತಿಯೂ, (ಸೊಡರೂ) ಮುೞು = ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ, ನಲಂ-ಆಂ = ಆನಂದರೂಪನಾದ, ಇನಿಯಾರ್ = ಪ್ರಿಯನಾದ ಲೋಕೇಶ್ವರನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಎಲ್ಲಾರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಗತಿ-ಆನಾರ್ = (ಪರಮಪ್ರಾಪ್ಯ) ಹೋಗಿ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳವುಳ್ಳ ಆ ಸರ್ವಶರಣ್ಯನು, ತಾಮೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ವಂದಾರ್ = ವಿಜಯಂಗೈದನು.

यस्यान्तर्भुवनानि योऽथ बहि रुद्वान्त स्स आयात्प्रभुः ।
यत्कायो निखिलं जगत्स्वयमभूत्प्राण स्स आयात्प्रभुः ॥
सोऽर्ब्धौ शयितोऽन्वभूच्च जगदानन्दं स आयात् हरिः ।
यो वात्यन्तकृपाळुचक्रमधरत्पाणौ स आयाद्विभुः ॥
यो रम्य स्तिलकश्रिया शुभतनुश्चायात् स दिव्यःपुमान्
यः पूर्णः सुगुणै स्त्रिभि र्द्विगुणितैः आयात् दयालुर्हरिः ।
ज्योति र्यस्य परं त्वकाशि परिपूर्णानन्द आयात्प्रभुः
सर्वेषां परमा गतिः स भगवान् आयात्स्वयं देवराट् ॥ ५ ॥

ಮೂ:—ಅರುಳಾಲೆ ವಿಲಂಗಿರಂಡುಂ ಅಱುಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್
ಅಂಶಿರೈಯೈಕ್ಕಱುತ್ತರುಳುಂ ಅನ್ಬರ್‌ವಂದಾರ್
ಮರುಳ್‌ವಾರಾವಹೈ ನಮ್ಮೈಕಾಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್
ವಾನ್ಏರವಳಿನಡತ್ತಿವೈಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್
ತೆರುಳಾರುಂ ತೆಳಿವಿಶುಂಬುತರುವಾರ್‌ವಂದಾರ್
ತಿಣ್‌ಕಳರ್‌ಕೀಳ್‌ವಾಳನಮುಕ್ಕರುಳ್ವಾರ್‌ವಂದಾರ್
ಪೆರುವಾನಿಲಡಿಮೈನಮ್ಮೈಕ್ಕೊಳ್ವಾರ್‌ವಂದಾರ್
ಪಿರಿಯಾಮಲ್‌ಕಾತ್ತಳಿಪ್ಪಾರ್‌ವಂದಾರ್‌ತಾಮೇ ॥ ೬ ॥

ಅ :—ಅರುಳಾಲೆ = ದಯೆಯಿಂದಲೇ, ವಿಲಂಗ್-ಇರಂಡುಂ = (ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪಗಳೆಂಬ)ಎರಡು ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನೂ, ಅಱುಪ್ಪಾರ್ = ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸುವ ಅನಾಥರಕ್ಷಕನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಅಂ = ಅಂದವೆನಿಸುವ, ಶಿರೈಯೈ = ಸೆರೆಯನ್ನು (ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವನ್ನು) ಕಱುತ್ತ್ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅರುಳುಂ = ಕರುಣಿಸುವ, ಅನ್ಬರ್ = (ಭಕ್ತ) ಪ್ರಿಯನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವು, ವಾರಾ-ವಹೈ = (ನಮಗೆ) ಬಾರದಂತೆ, ನಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಕಾಪ್ಪಾರ್ = ಕಾಪಾಡುವವನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ವಾನ್-ಏರ = ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಏರಲು, ವಳಿ = ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ನಡತ್ತಿ = ನಡೆಸಿ, ವೈಪ್ಪಾರ್ = ಕೊಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವ ಪರಾತ್ಪರನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ತೆರುಳ್-ಆರುಂ = ತಿಳಿಯಾದರಿವಿನಿಂದ, ತೆಳಿ = ತಿಳಿಯಬಲ್ಲ, ವಿಶುಂಬು = ಪರಮಪದವನ್ನು, ತರುವಾರ್ = ಕೊಡುವವನು,

ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಿಣ್ = ದೃಢವಾದ, ಕಳ್ಹಲ್ = ಅಡಿಗಳ, ಕೀಳ್ಹ್ = ಕೆಳಗೆ, ವಾಳ್ = ಬಾಳಲು, ನಮುಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಅರುಳ್ವಾರ್ = ಕರುಣಿಸುವ ಶರಣ್ಯನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪೆರು-ವಾನಿಲ್ = ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ, ಅಡಿಮೈ = ಸೇವೆಗಾಗಿ, (ಅಥವಾ, ಅಡಿಮೈ = ಕೈಂಕರ್ಯವೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದಿರುವ) ನಮ್ಮೈ = ಶೇಷರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು, ಕೊಳ್ವಾರ್ = ಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್-ಬಂದನು, ಪಿರಿಯಾಮಲ್ =(ನಮ್ಮನ್ನು) ಅಗಲಿರದೆ, ಕಾತ್ತ್-ಅಳಿಪ್ಪಾರ್ = ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಪಾಲಿಸುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ತಾಮೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

यो बन्धद्वयतो विमोचयति नः कारुण्यत श्चागतो
शर्माभासभवोग्रदुःखनिगळात् यो मोचयत्यागतः ।
अज्ञानं न यथा भवेदिह च न स्वाता स आयात्तथा
आयात् य स्सुपथं ददर्श परमं धामाधिरोढुं प्रियः ॥

पूर्णज्ञानं विशुद्धं परमपदमपि प्राददात् य स्स आयात्
आयान्नो जीवनं यः स्वदृढपदयुगस्याध आकल्पयच्च ।
अस्मान् गृह्णाति सर्वान् परिचरणविधौ यः पुमर्थे स आयात्
विश्लिष्टाः स्याम यद्वन्न वय मुरुदयो य स्स्वयं चक्र आयात् ॥ ६ ॥

ಮೂ.—ಅಹಲಹಿಲ್ಲಾತ್ತಿರುಮಹಳಾರನ್ಬರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಡಿಯಿರಂಡುಂ ಆರಾಹತ್ತಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪುಹಲಿಲ್ಲಾರ್ ಪುಹಲಾಹುಂ ಪುನಿದರ್ ವಂದಾರ್,
ಪೊನ್ನುಲಹಿಲ್ ತಿರುವುಡನೇ ಪೊಲಿವಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಹಿಲಮೆಲಾಮಾನಂದ ಮಾನಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಡಿಯಿಣೈಕ್ಕೀಳ್ಹ್ ವೈತ್ತಡಿಮೈಕೊಳ್ವಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪಹಲ್ ನಡುವೇ ಇರವಳ್ಹಿಕ್ಕವಲ್ಲಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪಹಲೊನ್ರಾಯಿರವಳ್ಹಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥ ೭ ॥

ಅ:—ಅಹಲಹಿಲ್ಲಾ = (ಎಂದಿಗೂ) ಅಗಲದಿರುವ, ತಿರು-ಮಹಳಾರ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಅನ್ಬರ್ = ಪ್ರಿಯನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅಡಿ = ಇರಂಡುಂ = ಅಡಿಗಳೆರಡನ್ನೂ, ಆರ್-ಆಹ = ಸಾಧನಗಳಿಂದು (ಉಪಾಯಗಳಿಂದು) ತಂದಾರ್ = ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪುಹಲ್-ಇಲ್ಲಾರ್ = ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, ಪುಹಲ್-ಆಹುಂ = ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಪುನಿದರ್ = ಪರಮಪಾವನನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪೊನ್ = ಸುಂದರವಾದ, ಉಲಹಿಲ್ = ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಿರು-ಉಡನೆ = ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ, ಪೊಲಿವಾರ್ = ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ಅಖಿಲಂ - ಎಲಾಂ = ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ, ಆನಂದಂ-ಆನಾರ್ = ಆನಂದವಾದ, (ಆನಂದರೂಪಿ) ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅಡಿ-ಇಣೈ = ಅಡಿಗಳೆರಡರ, ಕೀೞ್ = ಕೆಳಗೆ, ವೈತ್ತ್ = (ನಮ್ಮನ್ನು) ಇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಡಿಮೈ = ಸೇವೆಯನ್ನು, ಕೊಳ್ವಾರ್ = ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದೇವರು-ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪಹಲ್-ನಡುವೆ = ಹಗಲಿನ ನಡುವೆ, ಇರವ್ = ಇರುಳನ್ನು, ಅೞೈಕ್ಕವಲ್ಲಾರ್ = ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪಹಲ್-ಒನ್ರು-ಆಯ್ = ಹಗಲು ಒಂದೇ ಆಗಿ ಇರುವಂತೆ, ಇರವ್ = ಇರುಳನ್ನು, ಅೞಿತ್ತಾರ್ = ಅಳಿಸಿದ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದ ಭಗವಂತನು, ತಾಮೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

विश्लेषासहमानलोकजननीकान्त स्स आयात् प्रिय:
पादद्वन्द्व मुपायभूतमिति यस्तद्दत्तवान् आगत: ।
पूतो य: परमा गति र्गतिविहीनानां स आयात् दयी
लोके यो हि विराजतेऽतिरुचिरे लक्ष्म्या सहायात्प्रभु: ॥

विश्वेषा मभवत् स्वतश्च परमानन्द स्स अयात् पर:
आयादात्मपदद्वये च निदधत् गृह्णाति सेवां स न: ।
मध्येऽह्नोऽपि निशां समाह्वयति य श्चित्रक्रियो ह्यायौ
आयात् यो दिनमाल: मस्त्विति निशां प्राणाशयत् स स्वयम् ॥ ७ ॥

ಮೂ—ದರುಮ್ಮವಿಡತ್ತಾ್ರ್ ತೂದುಪೋನಾರ್ ವಂದಾರ್,
ದರಣಿಪೊರಾತ್ತಿಣ್ಬಾರಂ ತವಿರ್ತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅರುಮರ್ರೈಯಿರ್ ಪೊರುಳನ್ನೈತ್ತುಂ ವಿರಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಅಂಜಿನ ನೀ ಯೆನ್ನೈ ಯಡ್ಡೈಯೆನ್ರಾರ್ ವಂದಾರ್,
ದರುಮುಮೆಲಾಂ ತಾಮಾಹಿನಿರ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ತಾಮೇ ನಂವಿನ್ನೈಯನ್ನೈತ್ತುಂ ತವಿರ್ಪ್ಪಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪರಮೆನದ್ ನೀ ಪುಲಂಬಲೆನ್ರಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪಾರ್ತನುಕ್ಕು ತೇರೂರ್‌ನ್ದಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ || ೮ ||

ಅ:—ದರುಮನ್ = ಧರ್ಮರಾಜನು, ವಿಡ = (ಸಂಧಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿಬರಲು) ಕಳುಹಿಸಲು, ತಾನ್ = ತಾನು, ಶೂದು-ದೂತನಾಗಿ, ಪೋನಾರ್ = ಹೋದವನಾದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ದರಣಿ = ಭೂದೇವಿಯು, ಪೊರಾ = ಹೊರಲಾಗದಿದ್ದ, ತಿಣ್ = ಅಧಿಕವಾದ, ಬಾರಂ = ಭಾರವನ್ನು, ತವಿರ್ತಾರ್ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ಕ್ಲೇಶನಿವಾರಕನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅರು-ಮರ್ರೈಯಿನ್ = ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರಿಯಲು ಆಗದ ವೇದಗಳಲ್ಲಿರುವ, ಪೊರುಳ್-ಅನ್ನೈತ್ತುಂ = ಸಾರವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ, ವಿರಿತ್ತಾರ್ = ವಿಶದಪಡಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಅಂಜಿನ = ಅಂಜಿದ, ನೀ = ನೀನು, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಅಡ್ಡೈ = "ಶರಣುಹೋಗು" ಎನ್ರಾರ್ = ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅಭಯದಾತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ದರುಮಂ-ಎಲಾಂ = ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ, ತಾಂ = ತಾನೇ, ಆಹಿ = ಆಗಿ, ನಿರ್ಪಾರ್ = ನಿಲ್ಲುವವನಾದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ವಿನ್ನೈ-ಅನ್ನೈತ್ತುಂ = ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತವಿರ್ಪ್ಪಾರ್ = ತಪ್ಪಿಸಿ ಕಾಪಾಡುವ ದೇವರು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪರಂ = ಪರಮ ಪದವನ್ನು, (ನಿನಗೆ ಕೊಡುವುದು) ಎನದ್ = ನನಗೆ ಸೇರಿದುದು, (ಇದಕ್ಕಾಗಿ) ನೀ = ನೀನು, ಪುಲಂಬಲ್ = ಹಲುಬಬೇಡ, ಎನ್ರಾರ್ = ಎಂದ ದೇವರು-ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪಾರ್ತನುಕ್ಕು = ಅರ್ಜುನನಿಗೆ, ತೇರ್ = ರಥವನ್ನು, ಊರ್‌ನ್ದಾರ್ = ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟ ಭಗವಂತನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಮಾಡಿದನು.

दूत स्सन् धर्मराजे प्रहितवति गतो य स्स देव स्समायात्
भारं विश्वंभराया व्यपनिनय हरिर्दुर्भरं य स्स आयात् ।
दुर्ज्ञेयं तत्वजातं व्यतनुत विशदं वेदराशे स्स आयात्
भीत स्त्वं मां श्रयस्वेत्यवददभयदो य स्स आयात् कृपालुः ॥

सर्वे धर्मा य एव स्वय मिति कलयन् सुस्थितो देव आयात्
योऽस्माकं सर्वपापान्यपमृजति पर स्स स्वतो देव आयात् ।
त्वद्रक्षाधू र्मदीया तदिह वह शुचं मेत्यवोच त्स आयात्
पार्थस्याचोदयत् यो रथ मथ वरद स्स स्वयं देव आयात् ॥ ८ ॥

ಮೂ—ವಂಚನೈಶೆಯ್ ಪೂತನಿಯೈ ಮಾಯ್ತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಮಲ್ಲರ್ ಮದಕರಿಮಾಳ ಮಲೈಂದಾರ್,
ಕಂಜನೈಪ್ಪೋರ್ಕ್ಕಡುಂಶಿನತ್ತಾಲ್ ಕಡಿಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಕಣ್‌ನುದಲ್ ಮುೞ್ವಾಣ್‌ ತೋಳ್‌ಕೞಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ವೆಂಶೊಲ್ ತರವೀಡುಕೊಡುತ್ತುಹಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ವಿಲಕ್ಕಿಲ್ಲಾ ವೞಿನಡತ್ತ ವಿರೈಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪಂಜವರೈಪ್ಪಲವಹೈಯುಂ ಕಾತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಪಾಂಚಾಲಿಕ್ಕುೞಲ್ ಮುಡಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥ ೯ ॥

ಅ:—ವಂಚನೈ = ವಂಚನೆಯನ್ನು, ಶೆಯ್ = ಮಾಡಲು (ಬಂದ) ಪೂತನಿಯೈ = ಪೂತನಿಯನ್ನು, ಮಾಯ್ತ್ತಾರ್ = ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೊಂದಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಮಲ್ಲರ್ = ಜಟ್ಟಿಗಳು, (ಮತ್ತು) ಮದಕರಿ = ಮದಿಸಿದ ಆನೆ ಮಾಳ = ಹಾಳಾಗುವಂತೆ, ಮಲೈಂದಾರ್ = ಹೋರಾಡಿದ ಅಪ್ರತಿಮ ಬಲನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಕಂಜನೈ = ಕಂಸನನ್ನು, ಪೋರ್ = ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ, ಕಡುಂ-ಶಿನತ್ತಾಲ್ = ಕಡುಕೋಪದಿಂದ, ಕಡಿಂದಾರ್ = ಕೆಡವಿಕೊಂದ ವೀರಾಗ್ರಣಿಯು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಕಣ್-ನುದಲ್ = ಹಣೆಗಣ್ಣನಾದ ಈಶ್ವರನ, ಮುೞ್ = ಎದುರಿಗೇ, ವಾಣನ್ = ಬಾಣಾಸುರನ, ತೋಳ್ = ತೋಳುಗಳನ್ನು, ಕೞಿತ್ತಾರ್ = ಕಡಿದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ವೆಂ-ಶೊಲ್ = ಉಗ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ತರ = ಹೇಳಿದರೆ,(ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ) ವೀಡ್ = ಪರಮಪದವನ್ನು, ಕೊಡುತ್ತ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಉಹಂದಾರ್ = ನಲಿದಾಡಿದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯಮಾಡಿದನು, ವಿಲಕ್ಕ್-ಇಲ್ಲಾ = ತಡೆಯಿಲ್ಲದ, ವೞಿ = ದಾರಿಯಲ್ಲಿ, ನಡತ್ತ = (ನಮ್ಮನ್ನು) ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ವಿರೈಂದಾರ್ = ತ್ವರೆಗೊಳಿಸುವ (ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ) ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪಂಚವರೈ = ಪಂಚಪಾಂಡವರನ್ನು, ಪಲ-ವಹೈಯುಂ = ಹಲವಾರು ಬಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾತ್ತಾರ್ = ಕಾಯ್ದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು, ಪಾಂಚಾಲಿ = ದ್ರೌಪದಿಯ, ಕುೞಲ್ = ತುರುಬನ್ನು, ಮುಡಿತ್ತಾರ್ = (ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ) ಗಂಟುಹಾಕಿಸಿದ (ಭೀಮನ ಮೂಲಕ) ಭಗವಂತನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು.

आयात् वञ्चनकारिणीं अगमयत् यः पूतनां पञ्चतां
मल्लान् मत्तगजं ममर्द च बली युध्यन् स आयाद्धरी ।
कंस ध्वंसितवान् अतीव कुपितः वीरो य आयात्परः
फालाक्षस्य पुरोऽच्छिनद्भुजकुलं बाणस्य य श्चाययौ ॥

मुक्तिं यः प्रददौ दुरुक्तचयकृते तुष्टाव चायात्प्रभुः
निर्वाधाध्वविचारणत्वर इहायातो य ईशः परः ।
यो वा पाण्डुसुतान् ररक्ष विविधे मार्गे स्स आयात्प्रभुः
पाञ्चालीचिकुरान् बबन्ध कृपया देव स्स आयात्स्वयम् ॥ ९ ॥

ಮೂ—ಅತ್ತಿಗಿರಿಯರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ವಂದಾರ್,
ಆನೈಪರಿತೇರ್ರಿ ಮೇಲ್ ಅೞಹರ್ ವಂದಾರ್,
ಕಚ್ಚಿತನಿಲ್ ಕಣ್ ಕೊಡುಕ್ಕುಂ ಪೆರುಮಾಳ್ ವಂದಾರ್,
ಕರುದವರಂತರು ದೆಯ್ವಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ವಂದಾರ್,
ಮುತ್ತಿಮೞೈಪೊೞಿಯುಂ ಮುಹಿಲ್ ವಣ್ಣರ್ ವಂದಾರ್,
ಮೂಲಮೆನ ವೋಲಮಿಡವಂದಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಉತ್ತರವೇದಿಕ್ಕುಳ್ಳೇ ಉದಿತ್ತಾರ್ ವಂದಾರ್,
ಉಂಬರ್ತೊೞುಂ ಕೞಲುಡೈಯಾರ್ ವಂದಾರ್ ತಾಮೇ ॥೧೦॥

ಅ :—ಅತ್ತಿಗಿರಿ = ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ, ಅರುಳ್-ಆಳ = ಕರುಣೆಗೆ ಕಡಲಾದ, ಪೆರುಂ-ಆಳ್ = ಸರ್ವಾಧಿಕನಾದ ದೇವಾಧಿರಾಜನು, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು, ಆನೈ = ಆನೆಯ, ಪರಿ = ಕುದುರೆಯ, ತೇರ್ರಿ = ರಥದ, ಮೇಲ್ = ಮೇಲೆ (ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ) ಅೞಹರ್ = ಚೆಲುವಿನ ಮೂರುತಿಯಾದ ವರದನು, ವಂದಾರ್ = ಬಿಜಯ ಮಾಡಿದನು, ಕಚ್ಚಿ-ತನಿಲ್ = ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ, ಕಣ್ = ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು (ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನೂ, ಕಣ್ಣಿರುವವರಿಗೆ ಒಳಗಣ್ಣನ್ನೂ) ಕೊಡುಕ್ಕುಂ = ಕೊಡುವಂತಹ, ಪೆರುಂ-ಆಳ್ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಕರುದ = ಬೇಕೆನ್ನುವ, ವರಂ = ವರವನ್ನು, ತರುಂ = ಕೊಡುವ, ದೆಯ್ವ-ಪೆರುಮಾಳ್ = ದೇವಾಧಿರಾಜನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಮುತ್ತಿ = ಮುಕ್ತಿಯ, ಮೞೈ = ಮಳೆಯನ್ನು, ಪೊೞಿಯುಂ = ಸುರಿಸುವ, ಮುಹಿಲ್ = ಮುಗಿಲಿನ (ಮೋಡದ)

ವಣ್ಣರ್ = ಬಣ್ಣದ ದೇವರು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಮೂಲಂ-ಎನ = "ಆದಿ ಮೂಲ" ಎಂದು, ಕೂಗಿದಾಗ (ಗಜರಾಜನು ಅರಚಿಕೊಂಡಾಗ) ಓಲಂ-ಇಡ = ರಕ್ಷಿಸಲು (ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ) ವಂದಾರ್ = ಬಂದಂತಹ ದಯಾಳುವು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಉತ್ತರವೇದಿಕ್ಕಳ್ಳೈ = ಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಉದಿತ್ತಾರ್ ಉದಯಿಸಿಬಂದ ಭಗವಂತನು, ವಂದಾರ್ = ಬಂದನು. ಉಂಬರ್ = ದೇವತೆಗಳು, ತೊಳ್ಳುಂ = ಸೇವಿಸುವಂತಹ, ಕಳ್ಳರ್-ಉಡೈಯಾರ್ = ಚರಣಗಳುಳ್ಳ ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕನು, ತಾಮೇ = ತಾನೇ, ವಂದಾರ್ = ದಯಮಾಡಿದನು.

सर्वेशो देवराजः करिगिरिकरुणामूर्तिरायान्महात्मा
सौन्दर्योद्गर्षिवर्ष्मा करितुरगरथारूढ आयात्स देवः ।
काञ्च्यां अक्ष्णां प्रदाता गतनयननराणां स आयात्परेशः
योऽभीष्टानां वराणां वितरणनिपुणो देवदेव स्स आयात् ॥
भक्तेभ्यो मुक्तिवृष्टिं वितरति जलमुग्वर्ण आयात्स देवः
नागेन्द्रे मूलमूलेत्यनुरुवति तदुज्जीवकारी स आयात् ।
वेद्यां य श्चोत्तरस्यां वरद उदितवान् ब्रह्मयागे स आयात् ।
देवा स्सर्वे भजन्ते पदकमलयुगं यस्य चायात्स्वयं सः ॥ १९ ॥

ಮೂ—ಮಱೈತ್ತಲೈಯಿಲ್ ಇಶೈಯೆಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ ವಣಂಗುಂ ವಾಕ್ಕಿಲ್,
ಮಂತಿರತ್ತಿಲ್ ನಾಲ್ಳ್ಳುತ್ತಾನ್ನಿರು ನಾಮತ್ತಿಲ್,
ನಿಱೈತ್ತಿಲಹುಮೇತ್ತುಮ್ಯೆಯಿಲಿರಣ್ಡಾಮೊನ್ರಿಲ್,
ನೆಡುಮಾಲ್ ತಕೀತ್ತೈಯೆಲ್ಲಾಂನಿಱೈಂದ ಶೊಲ್ಲಿಲ್,
ಉಱೈತ್ತವರ್ ಕಂಡುಱೈತ್ತ ಪೊರುಳಾನವೆಲ್ಲಾಂ,
ಉಯಿರ್ ವಿರತ ವರುಳಾಳಪ್ಪೆರುಮಾಳ್ ತೇಶಿನ್,
ತಿರತ್ತಿಲಿವ್ವೈ ತಿರುಚ್ಚಿನ್ನವಾಲೈಪತ್ತುಂ,
ಶೆವಿಕ್ಕಿನಿತಾಂ ಶಿತ್ತಿನ್ಪ ಮಿಱೈಯಾದಾರ್ಕ್ಕೇ ॥ ೧೦ ॥

ಅ:—ಮಱೈ = ವೇದಗಳ, ತಲೈಯಿಲ್ = ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ, (ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ) ಇಶೈ = ಹಾಡಲಾಗಿರುವ, ಎಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ = ಅಕ್ಷರದಲ್ಲೂ, (ಪ್ರಣವದಲ್ಲೂ) ವಣಂಗುಂ = ನಮಿಸುವ, ವಾಕ್ಕಿಲ್ = ಮಾತಿನಲ್ಲೂ, (ನಮಃಶಬ್ದದಲ್ಲೂ) ಮಂತಿರತ್ತಿಲ್ = ಮಂತ್ರ

ದಲ್ಲಿ, ನಾಲ್-ಎಝುತ್ತ್-ಆಂ = ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ, ತಿರು-ನಾಮತ್ತಿಲ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ, ("ನಾರಾಯಣ" ವೆಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿಯೂ) ನಿರೈತ್ತ್ = ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಇಲಹುಂ = ಬೆಳಗುವ, ಎತ್ತುಮೈಯಿಲ್ = ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಇರಂಡ್-ಆಂ-ಒನ್ರಿಲ್ = ದ್ವಯವೆಂಬ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ನೆಡು-ಮಾಲ್-ತನ್ = ಪರಮ ದೇವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ, ಗೀತೈ-ಎಲಾಂ = (ಅತಿ ದಯೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದ) ಗೀತೆಯೆಲ್ಲಾ, ನಿರೈಂದ = ತುಂಬಿ ತುಳಕಾಡುವ, ಶೊಲ್ಲಿಲ್ = ಮಾತಿನಲ್ಲೂ, (ಚರಮ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲೂ) ಉರೈತ್ತ = ಹೇಳಿದ, ಪೊರುಳಾನ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಸಾರವಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕಂಡ್ = ತಿಳಿದು, ಉರೈತ್ತವರ್ = ಹೇಳಿದವರು (ಹೇಳಿದ) ಇನ್ನೈ = ಇವು, ಉಯರ್ = ಬಲು ಮೇಲೆನಿಸಿದ, ವಿರತಂ = ವ್ರತವುಳ್ಳ, (ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣವೆಂಬ ವ್ರತ) ಅರುಳ್-ಆಳ್-ಪೆರುಮಾಳ್ = ಪರಮ ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ವರದರಾಜನ, ತೇಶ್ ತಿರತ್ತಿಲನ್ನೈ = ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರತಕ್ಕ (ಹೀಗಿರುವ) ತಿರು-ಚಿನ್ನಮಾಲೈ = ಉತ್ತಮವಾದ ಕಹಳೆಯ ಧ್ವನಿಯುಮಾಲೆಯು, ಪತ್ತುಂ = ಈ ಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳು, ಶಿತ್ತ್-ಇನ್ಬಂ = ಅಲ್ಪವಾದ ಆನಂದವೂ, ಇಶೈಯಾದಾರ್ಕೇ = ಒಂದು ಆನಂದವೆಂದು ಒಪ್ಪದೆ ಇರುವರಿಗೇನೇ, ಶೆವಿಕ್ಕ್ = ಕಿವಿಗಳಿಗೆ, ಇನಿದ್-ಆಂ = ಇಂಪಾಗಿರುವುದು (ಅಷ್ಟು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುದು).

वेदान्ते प्रणवेऽन्तिमे नम इति ह्यक्षौ चतुर्वर्णके
श्रीमन्नाम्नि मनौ तदन्तगचतुर्थ्यर्थे प्रधाने द्वये ।
श्लोकेऽन्त्ये भगवन्मुखोल्लसितवाक्सारे च सारार्थवित्
प्रोक्तं चैतदनुत्तमव्रतदयावद्देवतेजःपरम् ॥

श्री चिह्नमालापद्यानि दशाप्यन्तर्हितानि वै ।
अल्पानन्दानभीप्सूनां श्रुतिरम्याणि सन्ति हि ॥

श्रीदेशिकप्रबन्धस्यश्रीकाहळरवस्रजः ।
लिलेखार्थं तथा श्लोकान् गोपालो भावगर्भितान् ॥

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಅರ್ಥಪಂಚಕಂ

ಮೂ:— ಅಮಲನವಿಯಾದಶುಡರಳವಿಲ್ಲಾವಾರಮುದಂ
ಅಮಲವುರುಕ್ಕುಣಂಗಳಣಿಯಾಯುದಂಗಳಡಿಯವರ್ಹಳ್
ಅಮಲವ್ಳಿಯಾದನಗರ್ಳಿಂದೆಳ್ಳುಂಕಾವುಡನೆಲ್ಲಾಂ
ಕಮಲೈಯುಡನರಶಾಳುಂ ಕರಿಗಿರಿಮೇಲ್ಕಾವಲನೇ ॥ ೧ ॥

ಅ:— (ಅಮಲನ್) ನಿರ್ಮಲನಾದ (ಅವಿಯಾದ-ಶುಡರ್) ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ ನಂದಿಹೋಗದ ಜ್ಯೋತಿರೂಪನಾದ (ಅಳವ್-ಇಲ್ಲಾ-ಆರ್-ಅಮುದಂ) ಅಳತೆ ಮಾಡಲಾಗದ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅಮೃತದಂತೆ ಪರಮಭೋಗ್ಯನಾದ (ಕರಿ-ಗಿರಿ-ಮೇಲ್ ಕಾವಲನೇ) ಕಾಂಚಿಯ ಹಸ್ತಿಗಿರಿ ಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ವರದರಾಜರೂಪಿನ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ (ಕಮಲೈ-ಉಡನ್) ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೇತನಾಗಿ (ಅಮಲ - ಉರು - ಗುಣಂಗಳ್-ಅಣಿ-ಆಯುದಂಗಳ್-ಅಡಿಯವರ್ಹಳ್) ನಿರ್ಮಲವಾದ ವಿಗ್ರಹ, ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳು, ಆಭರಣಗಳು, ಚಕ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳು ಮತ್ತು ನಿತ್ಯರು, ಮುಕ್ತರು ಈ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ (ಅಮಲ-ಅಳ್ಳಿಯಾದ-ನಗರ್) ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪರಮಪದವನ್ನೂ (ಮತ್ತು) (ಅಳ್ಳಿಂದ್-ಎಳ್ಳುಂ-ಕಾವುಡನ್ ಎಲ್ಲಾಂ) ನಾಶಹೊಂದಿ ಮತ್ತೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ತೋಪುಗಳುಳ್ಳ ಈ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಯಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ (ಅರಶ್-ಆಳುಂ) ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿ ಆಳುವನು.

ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಜೀವಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾ, ಪ್ರಾಪ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಾಪಡೆಯಲು ಇರುವ ಉಪಾಯವು ಪ್ರಪತ್ತಿ. ಆ ಪ್ರಪತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲ ಪರಮಪದದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಾನುಭವನೇ. ಇಂತಹ ಉಪಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿರುವುದರ ಅರಿವು. ಹೀಗೆ ಇರುವ ಈ ಐದು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವೇಕಿಯಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದೇ ಅರ್ಥಪಂಚಕ. ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಗುಣಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿತವಾಗುವ ಸ್ವರೂಪವು ಮೂರ್ತಿ, ಗುಣ, ಭೂಷಣ, ಆಯುಧ, ಉಭಯ ವಿಭೂತಿಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು ಎಂದು ಭಾವ.

स्वच्छोऽविच्छिन्नतेजा अपरिमितसमग्रामृतात्मा विशुद्ध- ।
स्वाकारालंकृतीनि प्रविमलगुणजातायुधात्माश्रितांश्च ॥
स्वच्छां नित्यां विभूतिं परमपदपुरीं नश्यदुत्पन्नलीला- ।
भूतिं च श्रीसमेतः करिगिरिवरदो रक्षितैव प्रशास्ति ॥ १ ॥

ಮೂ:— ಉಳ್ಳಪೊರುಳನೈತ್ತುಕ್ಕುವುರುವನಿಲೈಕರುಮಂಗಳ್
ತೆಳ್ಳಿಶೈಯಿನ್ ವಶಮಾಕ್ಕಿತ್ತಿಹೞ್ನ್ದುಯಿರಾಯುರೈಹಿನ್ರಾನ್
ನಳ್ಳಿರುಳ್ ತೀರ್ತ್ತಡಿಯವರ್ಕ್ಕುನಲಂಕೊಡುಕ್ಕುಂತಿರುವುಡನೇ
ವಳ್ಳಲರುಳಾಳರೆನ್ನುಂ ವಾರಣವೆರ್ಪ್ಪಿರೈಯವನೇ ॥ ೧ ॥

ಅ:— (ಉಳ್ಳ – ಪೊರುಳ್ – ಅನೈತ್ತುಕ್ಕುಂ) ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೂ (ಉರುವ-ನಿಲೈ-ಕರುಮಂಗಳ್) ರೂಪವನ್ನೂ, ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ, (ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ) (ತೆಳ್-ಇಶೈಯಿನ್-ವಶಂ-ಆಕ್ಕಿ) ತನ್ನ ತಿಳಿಯಾದ ದಯಾರೂಪಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು (ಉಯಿರಾಯ್-ತಿಹೞ್ನ್ದು) ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ (ಉರೈಹಿನ್ರಾನ್) ವಾಸಮಾಡುವ (ವಳ್ಳಲ್) ಮಹೋಪಕಾರನಾದ (ಅರುಳಾಳರೆನ್ನುಂ) ದಯಾನಿಧಿ ವರದರಾಜನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ (ವಾರಣ-ವೆರ್ಪ್ಪ-ಇರೈಯವನೇ) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಗೆ ನಾಥನಾಗಿರುವವನೇ (ತಿರು-ಉಡನೆ) ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾಗಿ (ಅಡಿಯವರ್ಕ್ಕು-ನಳ್-ಇರುಳ್-ತೀರ್ತ್ತು) ಆಶ್ರಿತರಾದ ಪ್ರಪನ್ನರಿಗೆ ಗಾಢವಾಗಿದ್ದ ಸಂಸಾರದ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ (ನಲಂ-ಕೊಡುಕ್ಕುಂ) ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುವ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅಧೀನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವನಿಯಾಮ್ಯತ್ವಲಕ್ಷಣವಾದ ಶರೀರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮಭಾವದಿಂದಲೂ ಇದ್ದು ಲೀಲಾವಿಭೂತಿ ಭೋಗವಿಭೂತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಆಳುವಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನೇ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ವಿಶದಪಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

सर्वेषां च स्वरूपं स्थिति मतिविमला स्तत्प्रवृत्ती रशेषाः ।
स्वेच्छाया एव निघ्ना विदधदधिवसन्नात्मभावेन दीव्यन् ॥
देवेश स्साह्यकर्ता निरवधिकरुणो वारणक्ष्माधरेन्द्रः ।
श्रीमानेवाश्रितेभ्यो दृढतिमिर मपास्यात्मतोषं ददाति ॥ २ ॥

ಮೂ:—ಬೂತವುಡಲ್ ಪುಲನ್ ಗಳ್ ಮನಂಪುಲ್ಲಾ ವಿಪುನ್ದಿಯೆನ್ನುಂ
ಯಾದುಮಲನಾಯುಲಹಿಲ್ ಯಾನೆನ್ನು ಮಿನ್ನುಣ್ಣರಿವಾಯ್
ಚೇತನನಾಯುಡಿಮೈಯುಮಾಯುಯಿರ್ಕ್ಕೆಲ್ಲಾಂತಿಣ್ಣುಯಿರಾಯ್
ತೀದಲನ್ರಿತ್ತಿಹಳ್ಳುಂಶೀರ್ ಅತ್ತಿಗಿರಿತ್ತಿರುಮಾಲೇ ॥ ೩ ॥

ಅ:— (ಶೀರ್) ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ (ಅತ್ತಿಗಿರಿ-ತಿರುಮಾಲ್) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯ ಶ್ರೀಲೋಲನಾದ ವರದರಾಜನು (ಉಲಹಿಲ್) ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಬೂತ-ಉಡಲ್) ಪಂಚಭೂತಮಯವಾದ ಶರೀರಗಳೂ (ಪುಲನ್ ಗಳ್) ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ (ಮನಂ) ಮನಸ್ಸು (ಪುಲ್-ಆವಿ) ತೃಣದಂತೆ ಅತಿಸುಲಭವಾಗಿ ಛೇದಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹ ಪ್ರಾಣಗಳೂ (ಪುನ್ದಿ) ಬುದ್ಧಿಯೂ (ಎನ್ನುಂ) ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುಗಳಲ್ಲಿ (ಯಾದುಂ-ಅಲನಾಯ್) ಯಾವುದೊಂದೂ ಆಗಿರದವನಾಗಿ (ಯಾನ್-ಎನ್ನುಂ) ನಾನು ಎಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ (ಇನ್) ಭೋಗ್ಯವಾದ (ನುಣ್) ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ (ಅರಿವಾಯ್) ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ (ಚೇತನನಾಯ್) ಜ್ಞಾನಾಶ್ರಯನೂ ಆದ (ಅಡಿಮೈಯುಮಾಯ್) ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸೇವಕನಾದ (ಉಯಿರ್ಕ್ಕು-ಎಲ್ಲಾಂ) ಜೀವಾತ್ಮನಾಗಿರುವ ಆತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ (ತಿಣ್-ಉಯಿರಾಯ್) ದೃಢವಾದ ಆತ್ಮನಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ (ತೀದಲ್-ಅನ್ರಿ) ಯಾವ ಅವದ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ (ತಿಹಳ್ಳುಂ) ಚೇತನವರ್ಗದ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಲೇಪಿಸದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುವನು. (ಪ್ರಾಪ್ಯವಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತೃವಾದ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಮೊದಲು ಜೀವನ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಅವೂ ಸಹ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನಗಳೆಂದು ವಿಶದಪಡಿಸುವರು.)

काया भूतमया मनोऽक्षनिचयः प्राणाश्च तुल्या स्तृणैः ।
बुद्धिश्चेति न कोऽप्यमीषु कथितो जीव स्ततोऽन्य स्सुखी ॥
धीरूपो मतिमान् निषेवणरति स्स्या त्तादृशानां दृढ-।
स्त्वन्तर्याम्यनवद्यसद्गुणनिधि र्भातीभशैलाधिपः ॥ ३ ॥

ಮೂ:—ಶಾನಡೈತ್ತ ಗುಣಂಕರುವಿತ್ತನ್ ಕರಿಶೈವಳ್ಳಿಯೊಳ್ಳುಕ್ಕ
ಊನೆಡುತ್ತುಂಡುಮಿಳ್ಳನ್ನುವ್ವುಲುಮುಯಿರ್ಕ್ಕೆಲ್ಲಾಮುಯಿರಾಹಿ
ಕಾನಡತ್ತಿಕ್ಕಮುಲ್ಲೈಯುಡನ್ ಕಂಡುಹಂದು ವಿಳೈಯಾಡುಂ
ತೇನೆಡುತ್ತ ಶೋಲೈಹಳ್ ಶೂಳ್ಳ್ ತಿರುವತ್ತಿಯೂರಾನೇ ॥ ೪ ॥

ಅ:—(ತೇನ್) ಜೇನನ್ನು (ಎಡುತ್ತ) ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ (ಶೋಲೈಹಳ್-ಶೂಳ್) ಉಪವನಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾದ (ತಿರು-ಅತ್ತಿ ಊರಾನ್) ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳ ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಿರುವ ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ ವರದರಾಜನು (ಕಮಲೈ-ಉಡನ್) ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ (ತಾನ್-ಅಡೈತ್ತ) ತಾನೇ ಆಯಾ ಜೀವಾತ್ಮರು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ (ಗುಣಂ) ಗುಣಗಳನ್ನು (ಕರುವಿ) ಮರೆಸಿ, (ತನ್-ಕಿರಿಶೈ-ವಳಿ-ಒಳುಕ್ಕಿ) ಆಯಾಜೀವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆಮಾಡಿ, (ಊನ್-ಎಡುತ್ತ್) ಮಾಂಸಾದಿಮಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದು, (ಉಂಡು) ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಾಕೃತ ವಿಷಯಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, (ಉಮಿಳ್ನ್ದ್) ಕಕ್ಕುತ್ತಾ ಅಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ, (ಉಳಲುಂ) ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ (ಉಯಿರ್ಕ್ಕ-ಎಲ್ಲಾಂ) ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರಿಗೂ (ಉಯಿರ್-ಆಹಿ) ಆತ್ಮನಾಗಿ, ಅಂದರೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ, (ಕಾಲ್-ನಡತ್ತಿ) ನಡೆಸುತ್ತಾ, (ಕಂಡ್) ತಾನು ನಡೆಸುವ ಸಂಸಾರಚಕ್ರಪರಿವರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿ (ಉಹಂದ್) ಸಂತೋಷಗೊಂಡು (ವಿಳೈಯಾಡುಂ) ಲೀಲಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನು.

(ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮಕೃತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧವೆಂಬ ಉಪಾಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳೊಡನೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಲೀಲಾರಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು.)

माध्वीपूर्णवनावृतानवरतश्रीनागशैलाधिपः ।
सश्रीक श्च निजोपलम्भितगुणान् विस्मार्य कर्माध्वनि ॥
जीवान् तद्गुणिनि प्रवर्त्यवपु राधायानुभूतान् च्युतान् ।
भ्रान्तान् वीक्ष्य कृपावश स्तदधिप स्तुष्टश्च संक्रीडते ॥ ४ ॥

ಮೂ:-ಉಯ್ಯುಮುರವಿಶೈಯಾದೆಯೊತ್ತವರ್ಕ್ಕೀಯಡಿಮ್ಮೈಯುಮಾಯ್
ಪೊಯ್ಯುರುಮೈತನಕ್ಕೀತ್ತಿಪ್ಪುಲನ್‌ಕೊಂಡಪಯನ್ಕೊಂಡು,
ಐಯುರವುಮಾರಿರುಳುಮಲ್ಲಾಯುಮಡ್ಡೈಂದವರ್ಕ್ಕು,
ಮೆಯ್ಯರುಳ್‌ಶೆಯ್ದಿಡುಂತಿರುಮಾಲ್‌ವೇಳುಮಲೈಮೆಯ್ಯವನೇ ॥೫॥

ಅ:—(ವೇಳು-ಮಲೈ-ಮೆಯ್-ಅವನ್) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಬಿಜಯಮಾಡಿರುವ (ತಿರು-ಮಾಲ್) ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ (ಉಯ್ಯುಂ-ಉರವ್-ಇಶೈಯಾದೆ) ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊ

ಳ್ಳದೆ ಅಂದರೆ ಸ್ವರೂಪೋಚಿತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪ್ರಾಪಕವಾದ ಈ ಭಗವದ್ದಾಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ, (ಒತ್ತವರ್ಕ್ಕೇ-ಅಡಿಮ್ಮೈಯುಂ-ಆಯ್) ತಮಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ವರಿಗೇನೆ ಸೇವಕರಾಗಿ (ತನಕ್ಕ್) ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾರ್ಣವರಾಗಿ ಜೀವ ತತ್ವಗಳಾದ ತಮಗೆ (ಪೊಯ್-ಉರುವ್ವೈ-ಏತ್ತಿ) ಇಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ದೇಹಾದಿ ರೂಪವನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿಕೊಂಡು, (ಪುಲನ್-ಕೊಂಡ-ಪರ್ಯ) ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುವ ಫಲಗಳನ್ನೂ (ಐಯ್-ಉರವುಂ) "ತಂದೆ-ತಾಯಿ-ಸೋದರ-ಭೃತ್ಯ-ಸ್ವಾಮಿ" ಎಂಬ ಐದು ವಿಧ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ (ಆರ್-ಇರುಳುಂ) ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧ-ಲೋಭ-ಮೋಹ-ಮದ-ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಆರು ವಿಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನಕರವಾದ ಅಂಧಕಾರಗಳನ್ನೂ (ಅಲ್-ವಳ್ಳಿಯುಂ) ಅವುಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ (ಅಡ್ಡೈಂ ದವರ್ಕ್ಕ್) ಪಡೆದಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರಿ ಚೇತನರಿಗೆ (ಮೆಯ್-ಅರುಳ್-ಶೆಯ್ದ್-ಇಡುಂ) ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹೊಳೆದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸುಳ್ಳೊ ಎಂಬಂತಾಗದೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸತ್ಯಭೂತವಾದ ದಯೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಡುವನು.

(ಪರಬ್ರಹ್ಮ-ಜೀವಾತ್ಮರ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ "ಪ್ರಾಪ್ಯೋಪಾಯಂ ಫಲಂ ಚೈವ ತಥಾಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿಚ" ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ "ಪ್ರಾಪ್ಯೋಪಾಯ"ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊನೆಯದಾದ "ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿ"ಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಲುಪಕ್ರಮಿಸಿ ಮೊದಲು ಸಂಸಾರಚಕ್ರ ಪರಿವೃತ್ತಿಗೆ ನಿದಾನವಾದ "ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನ"ವೆಂಬ ಪ್ರಾಪ್ತಿವಿರೋಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದು ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.)

श्रीलोल: करिशैलसत्य इह ये चोत्तारकत्वादिकं ।
स्वस्मिन्नाभ्युपगम्य तत्समधियश्चान्यान् निषेव्यात्मनि ॥
आरोप्यानृततां तदिन्द्रियफलं पञ्चानुबन्धान् तम- ।
ष्षट्कं दुष्पथ माश्रितावितनुते सत्यां दयां तेषु हि ॥ ५ ॥

ಮೂ:—ವಿದೈಮುಳೈಯಿನಿಯಾಯತ್ತಾಲಡಿಯಿಲ್ಲಾವಿನೈಯಡೈವೇ,
ಶದೈಯುಡಲನಾಲ್ವಹೈಯುಂ ಶರಣಾಳಿಪ್ಪಾನೆನತ್ತವಿಳ್ನ್ದು,
ಪದವಿಯರಿಯಾದುಪಳ್ಳಂಪಾಯ್ಯಲುಳ್ಳಲ್ ಹಿನ್ನಾರ್ಕ್ಕುಂ,
ಶಿದೈವಿಲರುಳ್ ತರುಂ ತಿರುಮಾಲ್ ತಿರುವತ್ತಿನಹರಾನೇ ॥ ೬ ॥

ಅ:—(ತಿರು-ಮಾಲ್) ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಲನಾದ (ತಿರು-ಅತ್ತಿ-ನಗರಾ) ಶ್ರೀ ಹಸ್ತಿಗಿರಿನಿವಾಸಿಯಾದ ದೇವರಾಜನು (ವಿದೈ-ಮುಳೈಯಿ-ನಿಯಾಯತ್ತಾಲ್)

ಬೀಜ ಮತ್ತು ಅಂಕುರಗಳ ನ್ಯಾಯದಂತೆ (ಅಡಿ-ಇಲ್ಲಾ-ವಿನ್ಯೈ) ಇದು ಮೊದಲೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದ ಅನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳ (ಅಡೈವೇ) ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ (ಶದೈ-ಉಡಲಂ-ನಾಲ್ವಹೈಯುಂ) ಮಾಂಸಮಯವಾದ ದೇವಾದಿ ನಾಲ್ಕುವಿಧ ಶರೀರಗಳನ್ನು (ಶರಣ್) ರಕ್ಷಕನಾದವಾಗಿ (ಅಳಿಪ್ಪಾನ್) ಕಾಪಾಡುವನು ಅವನು (ಎನ) ಎಂದು (ತವಿರ್ಳ್ನ್ದ್) ಸಂಕ್ರಮಿಸಿ (ಪದವಿ) ಆತ್ಮೋಜ್ಜೀವನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (ಅರಿಯಾದು) ಕಾಣದೆ (ಪಳಂ-ಪಾಳಿಲ್) ಪುರಾತನವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ (ಉಳಲ್ ಹಿನ್ರಾರ್ಕ್ಕುಂ) ಅಲೆದಾಡುವವರಿಗೂ (ಶಿದೈವಿಲ್) ಸಡಿಲಿಸದಿರುವ (ಅರುಳ್) ದಯೆಯನ್ನು (ತರುಂ) ಬೀರುವನು.

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಫಲವಾದ ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರ ಪ್ರವೇಶ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪವಾದ ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಅದರ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಆಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

श्रीलोलः करिशैलवासरसिको बीजाङ्कुरन्यायतः ।
प्राक्तनादिकृतक्रियान् कृतभरान् संरक्षतीत्यागताः ॥
आत्मोजीवपथं त्वनीक्ष्य सुचिरं प्रत्ने च शून्यस्थले ।
नृणां संचरतां कृपा मशिथिलामत्यादरात् यच्छति ॥ ६ ॥

ಮೂ:—ಯಮನಿಯಮೋಪಾಶನಂಗಳ್ ಇಯಲಾವಿಪುಲನಡಕ್ಕಂ
ತಮದರಿಯುಂದಾರಣೈಹಳ್ದಾರೈಯರಾನಿನೈವೊಳ್ಳುಕ್ಕಂ
ಶಮಮುಡೈಯಶಮಾದಿನಲಂಶಾದಿಪ್ಪಾರ್ಕಿಲಕ್ಕಾಹುಂ
ಅಮರರ್ತೊಳುಮತ್ತಿಗಿರಿಯಂಬುಯತ್ತಾಳಾರಮುದೇ ॥ ೭ ॥

ಅ:—(ಅಮರರ್-ತೊಳುಂ) ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ (ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿ) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ (ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್) ಕಮಲವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ (ಆರ್-ಅಮುದೇ) ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಅಮೃತವೇ ಅಂದರೆ ಪರಮ ಭೋಗ್ಯನಾದ ವರದ ಪರಮಾತ್ಮನೇನೆ (ಯಮ) "ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ-ಅಹಿಂಸಾ-ಸತ್ಯ-ಅಸ್ತೇಯ-ಅಪರಿಗ್ರಹ" ಎಂಬುವನ್ನೂ (ನಿಯಮ) "ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ-ಶೌಚ-ಸಂತೋಷ-ತಪಸ್ಸು-ನಿಯತಾತ್ಮವತ್ವ" ಎಂಬುವನ್ನೂ (ಉಪಾಶನಂಗಳ್) ತನಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಸುಕರವಾಗಿರುವ ಆಸನವನ್ನೂ (ಇಯಲ್) ಉಚಿತವಾದ (ಆವಿ) ಪ್ರಾಣದೊಂದಿಗೂ (ಪುಲನ್) ಇಂದ್ರಿಯಗಳೊಂದಿಗೂ (ಅಡಕ್ಕಂ) ನಿರೋಧವನ್ನೂ (ತಮದ್) ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ (ಅರಿಯುಂ) ಅರಿಯಲಾಗುವ

(ದಾರಣೈಹಳ್) "ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನ ಪವನೆಪ್ರತ್ಯಾಹಾರೇಣಚೇಂದ್ರಿಯೆ । ವಶೀಕೃತೆ ತತಃಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ಥಿತಂಚೇತಶ್ಯುಭಾಶ್ರಯೆ ॥" ಎಂದು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ, "ಮೂರ್ತೇ ಭಾಗವತೆರೂಪೆ ಸರ್ವಾಪಾಶ್ರಯನಿಸ್ಪೃಹೆ । ಏಷಾಸಾಧಾರಣಾಪ್ರೋಕ್ತಾ ಯಚ್ಚಿತ್ತಂ ತತ್ರಧಾರ್ಯತೇ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಧಾರಣೆಯನ್ನೂ (ದಾರೈ-ಆರಾ) ನಡುವೆನಿಂತು ಹೋಗದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿರುತ್ತಿರುವ (ನಿನೈವ್) ನೆನಪುಗಳ ಅಂದರೆ ಧ್ಯಾನದ (ಒಳ್ಳುಕ್ಕಂ) ಪ್ರವಾಹವನ್ನೂ (ಶಮಂ-ಉಡೈಯ) ಅಂತರಿಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ (ಶಮಾದಿ-ನಲಂ) ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಯ ಆನಂದವನ್ನೂ (ಶಾದಿಪ್ಪಾರ್ಕ್) ಸಾಧಿಸುವವರಿಗೆ (ಇಲಕ್ಕ್-ಆಹುಂ) ಲಕ್ಷ್ಯಭೂತನಾಗುವನು ಅಂದರೆ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗುವನು. (ಭಕ್ತಿರೂಪಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನು. ಅಂದರೆ "ಯಮ-ನಿಯಮ-ಆಸನ-ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ-ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ-ಧಾರಣ-ಧ್ಯಾನ-ಸಮಾಧಿ" ರೂಪವಾಗಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗವೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಇದಕ್ಕೆ ವಿಷಯನಾಗುವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯೇ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.)

प्राणे योम्ये हृषीके स्सह यमनियमावासनं धारणं च ।
चेतोवेद्यं च धाराकृति मविचलितां सन्ततिं च स्मृतीनाम् ॥
भक्त्या ये साधयन्ति प्रशमयुतसमाधिप्रमोदं च तेषां ।
लक्ष्यं स्यादेव देवार्चितकरिशिखरिश्रीसमग्रामृतोऽयम् ॥ ७ ॥

ಮೂ:—ಪುಹಲುಲಹಿಲ್ಲಾದುಪೊನ್ನರುಳ್ಕಂಡುತ್ತವರ್ಕ್ಕುಂ
ಅಹಲಹಿಲ್ಲಾವನ್ಬರ್ಕ್ಕುಮನ್ರೇತನ್ನರುಳ್ಕೊಡುತ್ತು
ಪಹಲದನಾಲ್ಪಳ್ಳುಂಕಂಗುಲ್ವಿಡಿವಿಕ್ಕುಂಪಂಗಯತ್ತಾಳ್
ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನೆನ್ರುರೈಯುಮತ್ತಿಗಿರಿಯರುಳ್ಮುಗಿಲೇ ॥ ೮ ॥

ಅ:—(ಪಂಗಯತ್ತಾಳ್) ಪಂಕಜವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು (ಅಹಲಹಿಲ್ಲೇನ್) ಅಗಲಿ ಇರಲು ಸಮರ್ಥಳಲ್ಲ (ಎನ್ರು-ಉರೈಯುಂ) ಎಂದು ನೆನೆದು ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ ದಿವ್ಯಸ್ಥಳವಾದ (ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿ) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ (ಅರುಳ್-ಮುಹಿಲ್) ದಯೆಯನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವ ಮೋಡವು ಅಂದರೆ ವರದ ಪ್ರಭುವು (ಉಲಹಿಲ್) ಲೋಕದಲ್ಲಿ (ಪುಹಲ್-ಇಲ್ಲಾದ್) ಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯು ದುರ್ಲಭವಾದ್ದರಿಂದ "ಅನಾಗತಾನಂತ ಕಾಲ ಸಮೀಕ್ಷಯಾಪಿ ಅದೃಷ್ಟಸಂತಾರೋಪಾಯಃ। ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜದ್ವಯ ಪ್ರಪತ್ತೇಃ ಅನ್ಯನ್ನಮೇ ಕಲ್ಪಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣಾಪಿ ಸಾಧನಮಸ್ತೀತಿಮನ್ವಾನಃ" ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ (ಪೊನ್-ಅರುಳ್-

ಕಂಡು) ಎಲ್ಲರೂ ಆಸೆಪಡುವಂತಿರುವ ದಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ (ಉತ್ತವರ್ಕ್ಕುಂ) ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೂ (ಅಹಲಹಿಲ್ಲಾ-ಅನ್ಬರ್ಕ್ಕುಂ) "ಸಕೃತ್ತ್ವದಾಕಾರವಿಲೋಕನಾಶಯಾ........ಯದ್ವಿರಹೋಽತಿದುಸ್ಸಹಃ" ಎಂಬಂತೆಯೇ ಕ್ಷಣವೂ ಅಗಲಿರದ ಉತ್ಕಟ ಪ್ರೇಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೂ (ಅನ್ರೇ) ಅವರು ಕೋರಿದಾಗಲೇ (ತನ್-ಅರುಳ್-ಕೊಡುತ್ತು) ತನ್ನ ಅಮೋಘವಾದ ದಯೆಯನ್ನು ಬೀರಿ (ಪಹಲ್-ಅದನಾಲ್-ಪಳ್ಳುಂ) ಹಗಲಿನಿಂದ ಬಹಳ ದೂರವಾಗಿದ್ದ (ಕಂಗುಲ್) ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯನ್ನು (ವಿಡಿವಿಕ್ಕುಂ) ಬೆಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವನು.

(ಪ್ರಪತ್ತಿರೂಪವಾದ ಸಾಧ್ಯೋಪಾಯವನ್ನು ಅದರ ಅಧಿಕಾರಿಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ವಶೀಕೃತನಾದ ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ ಸಕಲ ಶರಣ್ಯನಾದ ಶ್ರಿಯಃಪತಿಯು ಪ್ರಪತ್ತ್ಯುಪಾಯನಿಷ್ಠರಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅವರಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು" ಎಂಬುದು ಸಾರಾರ್ಥ.)

सोढुं लक्ष्मी न शक्ता प्रियविरहमितीव ब्रुवाणो द्विपाद्रौ ।
स्थास्नुः कारुण्यधाराधर इह तरणोपायदौर्लभ्यदृष्ट्या ॥
प्रार्थ्यो वीक्ष्यानुकम्पां शरणजुष उरुप्रीतिभाज स्सभाजः ।
संगृह्यानुग्रहेण व्यपगमितनिशं सुप्रभाहं करोति ॥ ८ ॥

ಮೂ:—ಇರುವಿಲಂಗ್ ವಿಡುತ್ತಿರುಂದ ಶಿರೈವಿಡುತ್ತೋರ್ ನಾಡಿಯಿನಾಲ್,
ಕರುನಿಲಂಗಳ್ ಕಡಕ್ಕುಂವಳ್ಳಿಕಾವಲರಾಲ್ ಕಡತ್ತುವಿತ್ತು,
ಪೆರುನಿಲಂಕಂಡುಯಿರುಣರ್ನ್ದ್ ಪಿರಿಯಾಮಲರುಳ್ ಶೆಯ್ಯುಂ,
ಉರುನಿಲಂಕೊಂಡುರುಂತಿರುವೋಡುಯರತ್ತಿಗಿರಿಯಾನೇ ॥೯॥

ಅ:—(ಉರು-ನಿಲಂಕೊಂಡು) ಶರೀರವೆಂಬ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, (ಉರುಂ) ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಕೊಡಲು ವಾಸಮಾಡುವವನಾದ (ತಿರು-ಓಡು) ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ (ಉಯರ್) ಉನ್ನತವಾದ (ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿಯಾನ್) ಹಸ್ತಿಗಿರಿನಾಥನಾದ ವರದಪ್ರಭುವು (ಇರು-ವಿಲಂಗ್) ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆಂಬ ಎರಡುವಿಧ ಬಂಧನಗಳನ್ನೂ (ವಿಡುತ್ತು) ಬಿಡಿಸಿ (ಓರ್ ನಾಡಿಯಿನಾಲ್) ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಒಂದು ನಾಡಿಯಮೂಲಕ (ಇರುಂದ-ಶಿರೈ) ಜೀವನನ್ನು ವಾಸಮಾಡುವ ಕಾರಾಗೃಹದಂತಿರುವ ದೇಹಭಾಗದಿಂದ (ವಿಡುತ್ತು) ಹೊರಹೊರಡಿಸಿ (ಕರು-ನಿಲಂಗಳ್-ಕಡಕ್ಕುಂ-ವಳ್ಳಿ) ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟುವ ಗರ್ಭಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾದ ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು (ಕಾವಲ

ರಾಲ್-ಕಡತ್ತು-ವಿತ್ತು) ರಕ್ಷಕರಾದ ಆತಿವಾಹಿಕಪುರುಷರಿಂದ ದಾಟಿಸಿ (ಪೆರು-ನಿಲಂ-ಕಂಡ್) ಪರಮಪದವನ್ನು ನೋಡಿ (ಉಯಿರ್) ಆತ್ಮನು (ಉಣರ್ನ್ದ್) ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ (ಪಿರಿಯಾಮಲ್) ಮತ್ತೆ ಅಗಲದಂತೆ (ಅರುಳ್-ಶೆಯ್ಯುಂ) ದಯೆಯನ್ನು ಬೀರುವನು.

(ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಗುಣಾಷ್ಟಕ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿರುವ ಹಾರ್ದವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು.)

बन्धद्वन्द्वान्निवार्य स्थितनिगळगृहात् निर्गमय्यैकनाड्या
गर्भावासिस्थलोत्तारकपथ मथ तद्रक्षकै स्तारयित्वा ।
आत्मानं दृष्टदिव्यस्थलममितमुदं चाविनाभाविनं च
कुर्याद्देवात्तवर्ष्मोन्नतकरिगिरिपः पद्मसद्मासमेतः ॥ ९ ॥

ಮೂ:—ತನ್ ತಿರುಮಾದುಡನೇ ತಾನ್ ತನಿಯರಶಾಯುರೈಹಿನ್ರ,
ಅನ್ದಮಿಲ್ ಪೇರಿನ್ಬತ್ತಿಲಡಿಯವರೋಡೆಮ್ಮೈಚ್ಚೇರ್ತ್ತ್,
ಮುನ್ದಿಯಿೞನ್ದನವೆಲ್ಲಾಂ ಮುೞುಕ್ಕತ್ತನ್ತಾಳ್ ಕೊಳ್ಳುಂ,
ಅನ್ತಮಿಲಾವರುಳಾೞಿಯತ್ತಿಗಿರಿತ್ತಿರುಮಾಲೇ ॥ ೧೦ ॥

ಅ:—(ಅಂತಂ-ಇಲಾ-ಅರುಳ್-ಆೞಿ) ಅಪಾರವಾಗಿರುವ ಕರುಣೆಯ ಸಾಗರನಾದ (ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿ-ತಿರು-ಮಾಲ್) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನನಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಾದ ವರದ ಪ್ರಭುವು (ತನ್-ತಿರು-ಮಾದು-ಉಡನೆ) ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ (ತಾನ್-ತನಿ-ಅರಶಾಯ್-ಉರೈಹಿನ್ರ) ತಾನು ಅನನ್ಯಸಾಧಾರಣ ಧರಣೀಧರನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಾನವಾದ (ಅಂತಂ-ಇಲ್-ಪೇರ್-ಇನ್ಬತ್ತಿಲ್) ಅಪರಿಮಿತವೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ನಿರತಿಶಯವೂ ಮಹಾನಂದದಾಯಕವೂ ಆದ ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ (ಅಡಿಯವರ್-ಓಡೆ) ಕಿಂಕರರಾದ ನಿತ್ಯರೊಂದಿಗೂ, ಮುಕ್ತರೊಂದಿಗೂ (ಎಮ್ಮೈ-ಶೇರ್ತ್) ನಮ್ಮನ್ನು ಸೇರಿಸಿ (ಮುಂದಿ)ಹಿಂದೆ ಸಂಸಾರದೆಸೆಯಲ್ಲಿ (ಇೞಂದನ-ಎಲ್ಲಾಂ) ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದ ಸರ್ವವಿಧ ಸೇವೆಯನ್ನೂ (ಮುೞುಕ್ಕ) ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಸಂಸಾರದೆಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಮರೆತು ತಾನೆಂದೆಂದೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಿತ್ಯಕಿಂಕರನಾಗಿದ್ದಂತೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ (ತನ್-ತಾಳ್-ಕೊಳ್ಳುಂ) ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು.

(ಪರಿಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಾನುಭವಸಮೀವಾಹದಿಂದ "ಒೞಿವಿಲ್ ಕಾಲಮೆಲ್ಲಾಂ ಮುಡನಾಯ್ ಮನ್ನಿ ವೞುವಿಲಾವಡುಮೈಶೆಯ್ಯವೇಂಡುಂನಾಂ" ಎಂಬ ನಮ್ಮಾೞ್ವಾರ್ರ ಶ್ರೀಸೂಕ್ತಿಯಂತೆ, ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೃಪಾಸಾರಪಾರಾವಾರನಾದ

ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಅರ್ಥಪಂಚಕವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುವನೆಂಬುದು ಸತ್ಯವೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವರು.)

अपारकरुणाम्बुधिः करिमहीधरश्रीधरः
स्वयं त्वसदृशः प्रभु स्सरम एव मोदप्रदे ।
पदे महति मेलयन् सह निजै र्वितीर्याथ नः
पुरा गतिनिषेवणं वितनुते स्वकीयांघ्रिसात् ॥ १० ॥

ಮೂ :—ಅಯನ್‌ಪಣಿಯುಮತ್ತಿಗಿರಿಯರುಳಾಳರಡಿಯಿಣೈಮೇಲ್,
ನಯಂಕೊಳ್‌ಶೇರ್‌ಕಚ್ಚಿನಗರ್‌ನಾನ್ಮರೈಯೋರ್‌ನಲ್ಲರುಳಾಲ್,
ಪಯನ್‌ಹಳಿವೈಯನೈತ್ತುಮೆನಪ್ಪಂಡುರೈತ್ತಾರ್‌ಪಡಿಯುರೈತ್ತ,
ವಿಯನ್‌ಕಲೈಹಳೀರೈನ್ದುಂ ವೇದಿಯರ್‌ಹಳ್ಕಿನಿಯನವೇ ॥೧೧॥

ಅ:—(ಅಯನ್-ಪಣಿಯುಂ) ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೇವೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ (ಅತ್ತಿ-ಗಿರಿ-ಅರುಳಾಳರ್) ಹಸ್ತಿಗಿರಿಯ ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾದ ವರದ ಪ್ರಭುವಿನ (ಅಡಿ-ಇಣೈ-ಮೇಲ್) ಪಾದಾರವಿಂದಗಳೆರಡರ ವಿಷಯವಾಗಿ (ನಯಂ-ಕೊಳ್-ಶೇರ್) ನ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಿಡದಿರುವ (ಕಚ್ಚಿ-ನಗರ್-ನಾಲ್-ಮರೈಯೋರ್) ಕಾಂಚೀನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಅರಿತ ಭಾಗವತರ (ನಲ್-ಅರುಳಾಲ್) ನಿರತಿಶಯವಾದ ದಯೆಯಿಂದ (ಇವೈ-ಅನೈತ್ತುಂ-ಪಯನ್‌ಹಳ್-ಎನ) ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಸ್ತ ಫಲಗಳು ಎಂದು (ಪಂಡು-ಉರೈತ್ತಾರ್-ಪಡಿ-ಉರೈತ್ತ) ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ನನ್ನಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ (ವಿಯರ್-ಕಲೈಹಳ್-ಈರ್-ಐಂದುಂ) ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಈ ಹತ್ತು ಪದ್ಯಗಳೂ (ವೇದಿಯರ್‌ಹಳ್ಕ್ಕು) ವೇದಾರ್ಥದ ಸಾರವನ್ನರಿತವರಿಗೆ (ಇನಿಯನವೇ) ಹೃದ್ಯಗಳಾಗಿ ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುವಲ್ಲವೇ !

ब्रह्मासेवितहस्तिशैलकरुणामूर्तेः पदद्वन्द्वयोः
कारुण्याच्च सतां चतुर्निगमविन्न्याय्याध्वकाञ्चीजुषाम् ॥
सर्वाणीव फलान्यमूनि च पुराचार्योपदिष्टाध्वना
पद्यान्यद्य विदां द्विपञ्चकलितान्यत्यन्तहृद्यानि वै ॥ ११ ॥

श्रीदेशिकप्रवन्धस्थमर्थपञ्चकमर्थदम् ।
सश्लोकं सार्थमतनोत् गोपालार्यो सतां मुदे ॥

इति श्रीदेशिकप्रवन्धसारार्थप्रकाशे विदुषा गोपालार्येण कृते
अर्थपंचकं संपूर्णम्

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ

ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ

ವಿದ್ವಾನ್-ಹ-ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲಾದ ಕನ್ನಡ
ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ತಮಿಳು ಪದ್ಯದ
ಭಾವಾನುವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯ ಸಹಿತ

1961

ಮಾಘ–ಫಾಲ್ಗುಣ

ಬೆಲೆ : ೭೫ ನ.ಪೈ.

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರು ರಚಿಸಿರುವ ರಹಸ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳಾದ 1) ಸಾರಸಾರ, 2) ಅಭಯಪ್ರದಾನಸಾರ, 3) ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿ, 4) ಅಂಜಲಿ ವೈಭವ, 5) ಪ್ರಧಾನ ಶತಕ, 6) ಉಪಕಾರ ಸಂಗ್ರಹ, 7) ಸಾರಸಂಗ್ರಹ, 8) ವಿರೋಧಿ ಪರಿಹಾರ, 9) ಮುನಿವಾಹ ಭೋಗ— ಈ ಒಂಭತ್ತು ರಹಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಶುರಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ "ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ" ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವರು. ಇದು 37 ಪಾಶುರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 14 ಪಾಶುರಗಳು ಸಾರ ಸಾರದಲ್ಲೇ ಇವೆ. ಈ ಸಾರ ಸಾರವು ಶ್ರೀಮದ್ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರದ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪಗ್ರಂಥ. ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಸರ್ವ ಪರಮತ ನಿರಸನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಮತ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ "ಶ್ರೀ ಭಾಷ್ಯ" ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ "ವೇದಾಂತ ದೀಪ" ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗಾಗಿ "ರಹಸ್ಯತ್ರಯಸಾರ" ವನ್ನೂ, ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವರಿಗಾಗಿ "ಸಾರಸಾರ" ವೆಂಬುದನ್ನೂ ರಚಿಸಿರುವರು ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು.

ಈ ಪ್ರಬಂಧಾನುಸಂಧಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಾಯಕವಾಗುವುದೆಂದು ಒತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರ ನಾಮಧೇಯವೇ ಸುಧಾಸ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು. ತತ್ವವಚನಗಳು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಆನಂದಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಠಪಾಠ ಮಾಡದೆ ಬೇರೆ ಸುಲಭೋಪಾಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅನುಭವದ ಮಾತು. ಅರ್ಥಜ್ಞಾನ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೆ ಆ ಅನುಭವ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ಸುಖಕರ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಮಸ್ತ ಜನರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಕರಿಸುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇದು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರ ನೆರವೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರವಿತ್ತ ಶ್ರೀ|| ಉ|| ವೇ|| ಎಂ.ಎಸ್.ವಿ. ರಾಘವರವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಇತಿ ಸದಾಚಾರ್ಯಕೃಪೈಕಾವಲಂಬೀ

ವಿದ್ವಾನ್ ಹ. ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ಯಃ

ನಂ. 14. 4ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಕಾಳಿದಾಸ ರಸ್ತೆ,

ವಾಣೀವಿಲಾಸಪುರಂ, ಮೈಸೂರು.

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ ॥

ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಿನೀ

ಮೂ :— ಮೂಲಂ ಕಿಳ್ಳೈಯೆನ ವೊನ್ರಿರಂಡಾನ ಮೊೞಿಯಿರಂಡುಂ,
ಮೇಲೊನ್ರಿಲ್ಲೈಯೆನ ನಿನ್ರವಪ್ಪಿತ್ತಹನ್ರುಱೈಯುಂ,
ಕಾಲಂ ಕೞಿವದನ್ಮುನ್ನಂ ಕರುತ್ತುರಕ್ಕಂಡಡೈವೇ,
ಞಾಲಂಪುಹೞುಂ ನಂದೇಶಿಕರ್ ತಾಂ ಎಮ್ಮೈವೈತ್ತನರೇ ॥ ೧ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :— ಞಾಲ = ಭೂಮಿಯಿಂದ (ಭೂಮಂಡಲದ ಜನರಿಂದ) ಪುಹೞುಂ = ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ನಂ-ದೇಶಿಕರ್ = ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, (ಅಥವಾ ನಲ್-ದೇಶಿಕರ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚಾರ್ಯರು, ಒಳ್ಳೆಯತನವೆಂದರೆ, ಸದಾಚಾರ್ಯಕಟಾಕ್ಷ, ಶಾಸ್ತ್ರಸಮ್ಮತವಾದ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನಗಳೂ ಎಂದು ಭಾವ) ತಾಂ = ತಾವೇ, ಮೂಲಂ-ಕಿಳ್ಳೈ- ಎನ = ಬೇರಿನಂತೆಯೂ, ಕೊಂಬೆಗಳಂತೆಯೂ ಮೂಲಂ-ಒನ್ರೆನ = ಮೂಲಮಂತ್ರವೊಂದೂ, ಇರಂಡ್-ಎನ=ಕೊಂಬೆಯಂತೆ ಎರಡಾಗಿರುವಂತೆ, ಒನ್ರು-ಇರಂಡ್-ಆನ = ಒಂದೇ ಆದರೂ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಇರುವ, ಮೊೞಿ-ಇರಂಡುಂ = ದ್ವಯವೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥ ಹೆಸರಿನ ಮಂತ್ರರತ್ನವೂ, ಮೇಲ್ = ಇವುಗಳಾದಮೇಲೆ, ಒನ್ರು-ಇಲ್ಲೈ-ಎನ-ನಿನ್ರ = ಇದರಂತೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇರುವ. ಅ-ವಿತ್ತಹ-ಉಱೈಯುಂ = ಆಚಾರ್ಯರೂಪಿಯೂ. ಆಶ್ಚರ್ಯಸ್ವಭಾವದವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೂಕ್ತಿಯಾದ ಚರಮಶ್ಲೋಕವೂ, ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರನ್ನೂ, ಕಾಲಂ = ವಯಸ್ಸು, ಕೞಿವದರ್-ಮುನ್ನಂ = ಕಳೆದುಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕರುತ್ತು = ಅರ್ಥಗಳನ್ನು (ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ) ಉರ = ನೆಲೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡ್ =(ಆ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ) ತಿಳಿದು, ಅನುಭವಿಸಿ, ಎಮ್ಮೈ = ಆಶ್ರಿತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು, ಅಡೈವೇ = ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ (ಮೂಲಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಉಪಾಯ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ನಿಷ್ಠಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ) ವೈತ್ತನರ್ = ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

एकं मूल मथो द्वयं विटपवत् द्वेधास्थितं वाग्द्वयम्
मन्त्रात्मा स्वनिभा नचेव कलिता माश्च्यक्रन्मापतेः ।
सूक्तिं प्राक् सुविमृश्य कालविगमात् अस्मान् स्वयं तत्कमे
सारार्थं हृदि भोक्तु मत्र विनुता आस्थापयन् देशिकाः ॥ १ ॥

ಮೂ :—ಕಾರಣಮುಂ ಕಾವಲನುಮಾಹಿಯೆನ್ರುಂ
ಕಮಲೈಯುಡನ್ ಪಿರಿಯಾದನಾತನಾನ,
ನಾರಣನುಕ್ಕಡಿಯೇನ್ ನಾನಡಿಮೈಪೂಂಡ
ನಲ್ಲಡಿಯಾರ್ಕಲ್ಲಾಲ್ ಮತ್ತೊರುವರ್ಕಲ್ಲೇನ್,
ಆರಣಂಗಳ್ ಕೊಂಡಹಮುಂ ಪುರಮುಂ ಕಂಡಾಲ್
ಅರಿವಾಹಿ ಯರಿವದುಮಾಯ್ ಅರುನಾನ್ಗನ್ರಿ,
ಶೀರಣಿನ್ದ ಶುಡರ್ ಪೋಲತ್ತಿಹಳ್ನ್ದು ನಿನ್ರೇನ್
ಶಿಲೈವಿಶಯರ್ತೇರಣೈಯಚ್ಚಿರುವೇದತ್ತೇ ॥ ೨ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :—ಶಿಲೈ = ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳ, ವಿಶಯನ್ = ಅರ್ಜುನನ, ತೇರ್-ಅಣೈಯ = ರಥವನ್ನು, ಹೋಲುವ, ಶಿರು = ಬಲು ಚಿಕ್ಕದಾದ, ವೇದತ್ತು = ವೇದವೆನಿಸಿದ ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ, ಕಾರಣಮುಂ = ನಿಮಿತ್ತೋಪಾದಾನಕಾರಣನೂ, ಕಾವಲನುಂ = ರಕ್ಷಕನೂ, ಆಹಿ – ಆಗಿ, ಎನ್ರುಂ = ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಕಮಲೈ-ಉಡನ್ = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ, ಪಿರಿಯಾದ = ಅಗಲದ, ನಾತನಾನ = ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ನಾರಣನುಕ್ಕು = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ನಾ = ನಾನು. ಅಡಿಯೇನ್ = ಸೇವಕನು, ಅಡಿಮೈ = ಆ ಸೇವೆಯನ್ನೇ, (ಭೋಗ್ಯವಾಗಿ) ಪೂಂಡ = ವಹಿಸಿದ, ನಲ್-ಅಡಿಯಾರ್ಕ್ಕು-ಅಲ್ಲಾಲ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಗವತರಿಗಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೊರುವರ್ಕ್ಕು = ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ, ಅಲ್ಲೇನ್ = ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆರಣಂಗಳ್ = ವೇದಗಳನ್ನು, ಕೊಂಡು = ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಹಮುಂ = ಒಳಗೂ, ಪುರಮುಂ = ಹೊರಗೂ, ಕಂಡಾಲ್ = ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ನೋಡಿ, ಅರಿವ್-ಆಹಿ = ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಅರಿವದುಮಾಯ್ = ಜ್ಞಾತಾವಾಗಿಯೂ, ಅರು-ನಾನ್ಗು-ಅನ್ರಿ = 24 ತತ್ವಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು, ಶೀರ್-ಅಣಿಂದ = ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಶುಡರ್ ಪೋಲ = ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ, ತಿಹಳ್ನ್ದು-ನಿನ್ರೇನ್ = ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವೆನು.

ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ " ಸವಿಭಕ್ತಿಕವಾದ ಅಕಾರದಲ್ಲಿ " ಭಗವಂತನಿಗಿರುವ ಕಾರಣತ್ವ, ರಕ್ಷಕತ್ವ, ಶೇಷಿತ್ವ ಶ್ರಿಯಃಪತಿತ್ವ, ರೂಪವಾದ 4 ಅರ್ಥಗಳೂ, ಲುಪ್ತಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ನಿರುಪಾಧಿಕದಾಸ್ಯವೂ, ಭಾಗವತಶೇಷತ್ವವೂ, ದೇವತಾಂತರವರ್ಜನವೂ, " ಮಕಾರದಲ್ಲಿ " ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪತ್ವವೂ, ಜ್ಞಾನ ಗುಣಕತ್ವವೂ, 24 ತತ್ವಕ್ಕಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿರುವುದೂ ತೋರುವುವು.)

गाण्डीवैककरस्य वीरविजयस्येवोत्तमस्यन्दने
गोप्तोक्तः प्रणवे श्रुतिप्रतिकृतौ हेतु स्सदाश्रीयुतः ।
श्रीनारायण एव सर्वदयितः तत्सेवकेभ्यो ह्यहम्
दासोऽस्म्युत्तमभक्तिमद्भ्य इह नान्येभ्यो भवेयं किल ॥ १ ॥

आरण्यान्युपगृह्य चान्तर मथो बाह्यं विमृश्य यदि
ज्ञानाकारतया चतुर्गुणितषट्तत्वातिरिक्त स्तथा ।
ज्ञात्ताकारतया च पूर्णमहिमा तेजोविशेषोपमः
बाह्याभ्यान्तरतः स्वयं प्रकटयन्नस्म्यात्मभासा सदा ॥ २ ॥

ಮೂ :—ಯಾನೆನದೆನ್ಬದೊನ್ನಿಲ್ಲೈ ಎನ್ ಶೈಯ್ವದವನ್ನೈಯಲ್ಲಾಲ್,
ಆನದರಿನ್ದಿಡುಂ ತನ್ನಡಿಯಾರ್ಕ್ಕು ಎನ್ನೈಯಾಳ್ಪಡುತ್ತಿ,
ತಾನೆನ್ನೈ ನಲ್‌ಹಿ ನಡತ್ತುಹಿನ್ನಾನ್ ತನ್ನರುಳ್‌ವಳ್ಳಿಯೇ,
ನಾನುನ್ನೈ ವೀಡುಶೆಯ್ವೇನೆನ್ನ ನಂತಿರುನಾರಣನೇ ॥ ೩ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :—ಯಾನ್ – ನಾನು, ಎನದ್ = ನನ್ನದು, ಎನ್ಬದು = ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಒನ್ರು-ಇಲ್ಲೈ = ಒಂದುವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನ್ನೈ-ಅಲ್ಲಾಲ್ = ಆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನನ್ನು ಹೊರತು, ಎನ್-ಶೈಯ್ವದ್ = ನಾನು ಮಾಡುವುದೇನು ? (ನಾನೇ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದರ್ಥ), ನಾನ್ = ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ನಾನು, ಉನ್ನೈ = ಅಕಿಂಚನನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು, ವೀಡ್-ಶೆಯ್ವೇನ್ = ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವೆನು, ಎನ್ರ = ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ, ನಂ-ತಿರುನಾರಣನೇ = ನಮಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ, ಆನದ್-ಅರಿಂದ್-ಇಡುಂ = ಯೋಗ್ಯವಾದ (ಶೇಷತ್ವಾದಿಗಳನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿರುವವರಾದ, ತನ್-ಅಡಿಯಾರ್ಕ್ಕು = ತನ್ನ

(ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಅರಿತ) ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಎನ್ನೈ = (ಪರತಂತ್ರನಾದ) ನನ್ನನ್ನು, ಆಳ್-ಪಡುತ್ತಾನ್ = (ನಿರುಪಾಧಿಕ) ದಾಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಾನ್ = ತಾನು (ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನು) ಎನ್ನೈ (ಅವನು ನಡೆಸಿದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಒಪ್ಪಿದ) ನನ್ನನ್ನು, ನಲ್ಹಿ = ಸ್ನೇಹಮಾಡಿ (ಅಭಿಮಾನಿಸಿ), ತನ್-ಅರುಳ್-ವಳಿಯೇ = ತನ್ನ ದಯೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ (ಪ್ರಪತ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ) ನಡತ್ತುಹಿನ್ರಾನ್ = ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು, (ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಪತ್ತಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಭಾವ) "ನಮಃ" ಇದರ ಅರ್ಥ ವಿವರಣೆಯಿದು.

नास्त्येवैक मपीह वस्त्वहमितीदं मदीयं त्विति
तं चेत्ते किमुवा करोम्यहमिह त्वां मोक्षयिष्यामि ह ।
वक्त्येवं कमलेश इत्युचितवित्सद्देशिकं मां नयन्
स्निह्यन्मय्यधिकं च चारयति मां स्वीयानुकम्पापथे ॥ ३ ॥

ಮೂ :— ಯಾತಾಮಿವ್ವೈಯನ್ನೈತ್ತುಂ ಪಡೈತ್ತೇನ್ದು ಇರೈವನುಮಾಯ್,
ಕೋದಾಂಗುಣಂಗಳುಡನ್ ಕುರುಕಾದ ಗುಣತ್ತನುಮಾಯ್,
ಮಾತಾಪಿತಾವೆನವುನ್ನುರವಾಯ್‌ಕ್ಕತಿಯೆನ್ರನಿನ್ರಾನ್,
ಪೋದಾರ್ ತಿರುವುಡನ್ ಪೊನ್ನರುಳ್ ಪೂತ್ತನಂಪುಣ್ಣಿಯನೇ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :— ಪೋದು = ಹೂವಿನಲ್ಲಿ, ಆರ್ = ಪೂರ್ಣೆಯಾಗಿರುವ, ತಿರು = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಉಡನ್ = ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ, ("ಶ್ರೀಮತ್" ಶಬ್ದಾರ್ಥವಿವರಣೆಯಿದು), ಪೊನ್ – ಆಸೆಪಡುವಂತಹ, ಅರುಳ್ = ಕರುಣೆಯನ್ನು, ಪೂತ್ತ = ಅರಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಪುಣ್ಣಿಯನೇ = (ಸ್ವಾಮಿಯಾದ) ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಯೇ, ಯಾದಾಂ = (ಚಿತ್ ಅಚಿತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ) ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ, ಇವ್ವೈ-ಅನ್ನೈತ್ತುಂ = ಈ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪಡೈತ್ತು = ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, (ನರಾತ್-ಜಾತಾನಿ = ನಾರಾಣಿ ಎಂಬುದರರ್ಥ) ಏನ್ದುಂ = (ಇವನ್ನು) ಧರಿಸುವ, ಇರೈವನುಂ-ಆಯ್ = ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಕೋದಾಂ = ಹೇಯವಾದ, ಗುಣಂಗಳ್-ಉಡನ್ = ಗುಣಗಳೊಂದಿಗೆ, ಕುರುಹಾದ = ಸೇರದವನಾಗಿಯೂ, ಗುಣತ್ತನುಮಾಯ್ = ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮಾತಾ-ಪಿತಾ, ಎನ = ತಾಯಿಯೆಂದೂ, ತಂದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಮನ್ನು = ಬಲವಾದ ಉರವಾಯ್ = ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಗತಿ-ಯೆನ = ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿಯಾಗಿಯೂ, (ಅವನು ತಾನೇ ಉಪಾಯನಾಗಿಯೂ, ಉಪೇಯನಾಗಿಯೂ) ನಿನ್ರಾನ್ = ಇರುವನು.

पुष्पावासरमासख स्सुचिरोदारानुकम्पो हि नः
पुण्यर्धिः कतरन्न्वमूनि विसृजन् सर्वाणि धर्तुं प्रभुः ।
रिक्तो हेयगुणै र्युत श्शुभगुणैः मातेव तातेव च
सम्बन्धं सुदृढं प्रगृह्य परमा भूत्वा गति श्च स्थितः ॥ ४ ॥

ಮೂ : —ಇರುವಿಲಂಗು ಕೞಿತ್ತಿಡರಾಮುಡಲುಂತನ್ನಿಲ್,
ಇಲಂಗುಂನಡುನಾಡಿಯಿನಾಲ್ ಎಮ್ಮೈವಾಂಗಿ,
ಒರುವಿಲಂಗುನೆರಿಯಿಲ್ಲಾ ವೞಿಯಾಲ್‌ಮನ್ನುಂ,
ಉಯರ್‌ವಾನಿಲೇತ್ತಿ ಉಯಿರ್ ನಿಲೈಯುಂತನ್ದು,
ಪೆರುವಿಲಂಗಾಮರುಳ್‌ತನ್ನಾಲ್ ತನ್ನಡಿಕ್ಕೀೞ್,
ಪ್ಪೆರಿಯಾದವಮರರುಡನ್ ಪಿಣೈತ್ತುತ್ತನ್ನೋ
ರೊರುವಿಲಂಗ್ ಮಿಹಶೈವಿಕ್ಕುಮುಮ್ಬರ್‌ಬೋಗಂ,
ಉಹನ್ದು ತರುಂ ತಿರುಮಾಲೈ ಉಹನ್ದೋಂ ನಾಮೇ ॥ ೫ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :—ಇರು-ವಿಲಂಗ್ = (ಪುಣ್ಯಪಾಪರೂಪವಾದ) ಎರಡು ಬೇಡಿಗಳನ್ನು, ಕೞಿತ್ತ್ = ನೀಗಿಸಿ, ಇಡರ್-ಆಂ = ದುಃಖವನ್ನುಕೊಡುವ, ಉಡಲುಂ-ತನ್ನಿಲ್ = ಶರೀರದಲ್ಲಿ, ಇಲಂಗುಂ = ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ, ನಡು-ನಾಡಿಯಿನಾಲ್ = ಮಧ್ಯನಾಡಿಯಿಂದ, (ಸುಷುಮ್ನಾ, ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರಾಂತುದು) ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ವಾಂಗಿ = ಹೊರಪಡಿಸಿ, ಒರು-ವಿಲಂಗ್-ನೆರಿ-ಇಲ್ಲಾ = ತಡೆಯಾಗುವಂತಹುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ, ವೞಿಯಾಲ್ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿ) ಮಾರ್ಗದಿಂದ, ಮನ್ನುಂ = ಬಲವಾದ, ಉಯರ್ = ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ವಾನಿಲ್ = ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ, ಏತ್ತಿ = ಸೇರಿಸಿ, ಉಯಿರ್ = ಜೀವಾತ್ಮನ, ನಿಲೈಯುಂ = (ಅಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವಾದಿ ಸ್ವರೂಪದ) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಪೆರು-ವಿಲಂಗಾಂ = ಹಿರಿದಾದ ಬಂಧನದಂತಿರುವ, ಅರುಳ್-ತನ್ನಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ತನ್ = ತನ್ನ, ಅಡಿ-ಕೀೞ್ = ಪಾದಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, ಪೆರಿಯಾದ = ಅಗಲದಿರುವ, ಅಮರರ್-ಉಡನ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪಿಣೈತ್ತ್ = ಸೇರಿಸಿ, ತನ್-ಓರ್-ಒರುವಿಲ್ = ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಒಂದು ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ (ಪರವಾಸುದೇವ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ) ಅಂಗ್ = ಅಲ್ಲಿ, (ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ) ಮಿಹ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಶೈವಿಕ್ಕುಂ = ಮಾಡುವಂತಿರುವ, ಉಂಬರ್-ಬೋಗಂ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ಪಡುವ ಭೋಗಗಳನ್ನು, ಉಹಂದ್ = ಸಂತೋಷಿಸಿ, ತರುಂ = (ನಮಗೆ) ಕೊಡುವ, ತಿರು-ಮಾಲೈ = ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನನ್ನು, ನಾಂ = (ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ) ನಾವು, ಉಹಂದೋಂ = ಶರಣುಹೊಕ್ಕು ಆನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ.

अस्मान् पाशयुगात् विमोच्य वपुषि त्वत्यन्तदु:खप्रदे
नाड्या मध्यमयोददीधरदयं दीप्त्याथ निर्विघ्नया ।
सृत्या गाढसमुन्नतं सुगमयन् स्थानं परं चात्मन:
यच्छन्नष्टगुणस्वभाव मुरुकारुण्यात् दृढात् बन्धनात् ॥ १ ॥
आत्माङ्घ्रयोरधरे सदातनपरव्योमस्थदेवै स्समं
कृत्वा तत्र च विग्रहे निरुपमे स्वीये सुसेवा भृशम् ।
सर्वा नित्यकृता: प्रगृह्य मुदित स्तासां प्रदातापि य:
तं देवं शरणं गता ननु वयं श्रीवल्लभं सम्मुदा ॥ ५ ॥

ಮೂ :—ಉರವ್ವೈಯಿಶ್ಯೆನ್ದಿರೈಯಲ್ಲಾ ವ್ಪೊರುವರ್ಕನ್ರಿ
ಒಣ್ ಶುಡರಾಯ್ ಒರೆಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ ಓಂಗಿನಿನ್ರೋಂ,
ತುರವರುಂ ತೂಯ್ ಮತಿಯುಂ ತುಯರಂತುರವುಂ,
ತುಯ್ಯವರ್ ಕಳ್ ಕ್ಕಾಣ್ಮೈಯುಂ ಇರಂಡಿಲುರೈತ್ತೋಂ,
ಅರಮುಯಲುಮನೈತ್ತುರವಾಯನೈತ್ತುಮೇನ್ದ್ರಂ,
ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ಕಣವನೈನಾಮಣುಹಪ್ಪೆತ್ತೋಂ,
ಪಿರವಿಯರುತ್ತಡಿಶೂಡಿಯಡಿಮೈಯೆಲ್ಲಾಂ,
ಪಿರಿಯಾದವಮರರುಡನ್ ಪೆತ್ತೋಂನಾಮೇ ॥ ೬ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ:—ನಾಂ = (ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪರಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿತ) ನಾವು, ಒರ್-ಎಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ = ಒಂದಕ್ಷರದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಣವದಲ್ಲಿ) ಉರವ್ವೈ = ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಇಶ್ಯೆನ್ದು = ಅಂಗೀಕರಿಸಿ, ಇರೈ-ಅಲ್ಲಾ = ಈಶ್ವರನಲ್ಲದೆ, ಒರುವರ್ಕ್ಕು — ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ, ಅನ್ರಿ = ಆಗದೆ, ಒಣ್-ಶುಡರ್-ಆಯ್ = ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ತೇಜಸ್ಸಾಗಿ, ಓಂಗಿ = ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಾಗಿ, ನಿನ್ರೋಂ = ಇರುವೆವು, (ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವರಿಯುವುದೇ ಮೇಲ್ಮೆಯೆಂದರ್ಥ) ಇರಂಡಿಲ್ = ಎರಡಕ್ಷರವುಳ್ಳ "ನಮಃ" ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ, ತುರವರುಂ = (ತನಗೂ ಮತ್ತು ತನ್ನವುಗಳೊಂದಿಗೂ, ತನಗೆ ಶೇಷಿತನವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೂ) ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನೂ ತೂಯ್-ಮತಿಯುಂ – (ಸ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿ ರೂಪಜ್ಞಾನವೂ) ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಅರಿವನ್ನೂ (ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾಡುವ ತಿಳಿಯಾದ ಅರಿವೂ

ಎಂದೂ ಆಗಬಹುದು) ತುಯರಂ = ದುಃಖವನ್ನೂ, ತುರವುಂ = ಬಿಡುವುದನ್ನು, ತುಯ್ಯವರ್ಹಳ್ಕ್ಕು = ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಿಗೆ, ಆಣ್ಮೈಯುಂ = ಅಡಿಯಾಳಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನೂ, ಉರೈತ್ತೋಂ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿರುವೆವು, ಅರ = ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಮುಯಲುಂ = ಅಭಿನಿವೇಶವುಳ್ಳವರಾದ ನಾವು, ಅನೈತ್ತ್-ಉರವಾಯ್ = ಸರ್ವವಿಧ ಬಂಧುವಾಗಿಯೂ, ಅನೈತ್ತುಂ-ಏನುಂದ್ = ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದವನೂ, (ಆದ) ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯ, ಕಣವನೈ = ಪತಿಯನ್ನು. ನಾಂ = (ಅವನ ಅಧೀನವಾದ ಸ್ವರೂಪಸ್ಥಿತಿಗಳುಳ್ಳ) ನಾವು, ಅಣುಹ = ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೆ, ಪೆತ್ತೋಂ = ಪಡೆದೆವು, (ಅವನನ್ನು ಸೇರುವುದೇ ಪಡೆಯುವಿಕೆ. ಇದು ನಾರಾಯಣ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ) ನಾಮೇ = (ಅವನನ್ನೇ ಉಪಾಯೋಪೇಯವಾಗಿ ಅರಿತು ನಾವೇ, ಪಿರವಿ = ಜನನವನ್ನು, ಅರುತ್ತು = ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅಡಿ-ಶೂಡಿ = ಪಾದಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಪಿರಿಯಾದ = ಎಂದಿಗೂ ಅಗಲದಿರುವ, ಅಮರರ್-ಉರ್ಡ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ಅಡಿಮೈ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಸೇವೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪೆತ್ತೋಂ = ಪಡೆದೆವು.

सम्बन्धं त्वेकवर्णे वय मिह समभिप्रेत्य कुत्राप्यनीशे
दासा न स्मोऽद्वितीयौजस इव सकलौन्नत्यवन्तोह्यभूम ।
आत्मात्मीयानुबन्धाकलन ममलबुद्धिं शुच सन्निवृत्तिम्
शुद्धानां दासभावं नमसि च विशदं वर्णयुग्मेऽभ्यदध्म ॥ १ ॥
अत्यन्ताभिनिवेशिनोऽखिलविधं बन्धुं समस्तोद्वहं
पद्मायाः पति मन्तिके वय मवाप्ताश्चाथ छित्वा जनिम् ।
तत्पादौ शिरसा धृता वविरहीभूतैस्समं सूरिभिः
कैङ्कर्याण्यखिलानि तत्करुणया संप्राप्तवन्तो वयम् ॥ ६ ॥

ಮೂ:—ಕರುಮಮೆನಞಾನಮೆನವದನಾಲ್ಕಂಡ
ಉಯಿರ್ಕವರುಂಕಾದಲೆನಕಾನಿಲೋಂಗುಂ
ಅರುಮರೈಯಾಲ್ ತರುಂನಿಲೈಯಿನ್ನಾಳಿಲ್ಲಾಂ
ಅಡಿಯೇನೈಯಲ್ಲೈಯಾದವಣ್ಣಮೆಣ್ಣಿ.
ದರುಮಮುಡೈಯಾರುರೈಕ್ಕಯಾನರಿನ್ದ್,
ತನಕ್ಕೆನ್ನಾವಡಿಮೈಕ್ಕಾವಾೞ್ಚ್ಚಿವೇಣ್ಡಿ,
ತಿರುಮಹಳೋಡೊರುಕಾಲಂ ಪಿರಿಯಾನಾರ್ದ
ತಿಣ್ಕೞಲೇ ಶೇತುವೆನಚ್ಚೇರ್ಕಿನ್ರೇನೇ ॥ ೭ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :—ಕರುಮಂ-ಎನ = ಕರ್ಮವೇನು ? ಞಾನಂ-ಎನ = ಜ್ಞಾನವೇನು ? ಅದನಾಲ್ = ಅವುಗಳಿಂದ, ಕಂಡ = ತೋರಿದ, ಉಯಿರ್ = ಆತ್ಮನನ್ನು, ಕವರುಂ = ಆವರಿಸಿ ತನ್ನದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಕಾದಲ್-ಎನ = ಪ್ರೇಮವೆಂಬ (ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ ಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಗೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂಬ) ಕಾನಿಲ್ = ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಓಂಗುಂ = ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುವ, ಅರು-ಮರೈಯಾಲ್ = ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವೇದಗಳಿಂದ, ತರುಂ = ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಡುವ, ನಿಲೈ = ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಇನ್ನಾಳ್ = ಈಗ, ಇಲ್ಲಾಂ = (ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ) ವಿಲ್ಲದ, ಅಡಿಯೇನ್ನೈ – ನನ್ನನ್ನು, ಅಲೈಯೊದ = ಅಲೆದಾಡದ, ವಣ್ಣಂ = ರೀತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ, ಎಣ್ಣಿ = ತಿಳಿದು, ದರುಮಂ-ಉಡೈಯಾರ್ = ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಶಾಲಿಗಳಾದ ಆಚಾರ್ಯರು, ಉರೈಕ್ಕ = ಉಪದೇಶಿಸಲು, ಯಾನ್ = ನಾನು, ಅರಿಂದ್ = (ಅವರಿಗೆ ನಾನು ದಾಸನೆಂದು) ಅರಿತು, ತನಕ್ಕ್ = ತನಗೆ, (ಇದು) ಎನ್ನಾ = ಹೇಳಲಾರದಾದ, ಅಡಿಮೈಕ್ಕಾಂ = ಸೇವೆಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ, ವಾಳ್ವ್ಚ್ಚಿ = (ತನ್ನ) ಜೀವಿತಕಾಲವನ್ನು, ವೇಣ್ಡಿ = ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, (ಮಾಡುವ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸ್ವಾಧೀನವೆಂದಾಗಲೀ ತನಗಾಗಿಯೆಂದಾಗಲೀ ಆಗದೆ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನದೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಬಾಳನ್ನು ಆಶಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ) ತಿರುಮಹಳೋಡು = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ, ಪಿರಿಯಾದ = ಅಗಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿರದ, ನಾದರ್ = ಪ್ರಭುವಾದ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ತಿಣ್ = ದೃಢವಾದ, ಕಳಲೇ = ಪಾದಗಳನ್ನೇ, ಶೇತು-ಎನ = ಸೇತುವೆಯೆಂದು, (ಭವಸಾಗರ ತಾರಕವೆಂದು) ಶೇರ್ಕಿನ್ರೇನೆ = (ಅವನ್ನೇ) ಶರಣುಹೊಂದಿರುತ್ತೇನೆ.

कर्मज्ञान सुदर्शितात्महरणातिप्रेमरूपाटवी-
संवेद्यश्रुतिबोधितस्थितिषु मां मत्वाद्य धूताटनम् ।
धर्मिष्ठेषु दिशत्स्वहं च विदितो नोक्ता ममेत्यर्थयन्
सेवावृत्ति मनारतं समुचितां लक्ष्म्याऽपिना भाविनः ॥ १ ॥

नाथस्य चरणावेव दृढौ संसारतारकौ ।
सेतुत्वेनाध्यवसायाद्य प्रपद्ये शरणं परम् ॥ २ ॥

ಮೂ :—ವಿನ್ಯೆವಿಡುತ್ತು ವಿಯುನ್ಗುಣತ್ತಾಲ್ ಎನ್ಮೈಯಾಕ್ಕಿ,
ವೆರುವುರೈಕೇಟ್ಟವೈಕೇೞ್ಕ ವಿಳಂಬಿ ನಾಳುಂ,
ತನ್ನೈಯನೈತ್ತುಮಡೈನ್ದಿಡತ್ತಾನಡೈನ್ದು ನಿನ್ರ,
ತ಼ತಿರುಮಾದುಡನ್ ಇರೈಯುಮುಂತನಿಯಾನಾತ಼,
ನಿನ್ನೈವೞಿಕ್ಕುಂ ವಿನ್ಯೆವೞಿಕ್ಕು ವಿಲಕ್ಕಾಯ್ ನಿರ್ಕುಂ,
ನಿಕರಿಲ್ಲಾನೆಡುಂ ಗುಣಂಗಳ್ ನಿಲೈಪೆರತ್ತ಼,
ಕನೈಕೞಲ್‌ಕೀೞ್ ಅಡೈಕ್ಕಲಮಾಕ್ಕಾಟ್ಚಿತ್ತಂದ್,
ಕಾರಣನಾಂ ತನ್ಕಾವಲ್‌ಕವರ್‌ಹಿನ್ರಾನೇ ‖ ೮ ‖

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ :— ವಿನ್ಯೆ = ಪಾಪಗಳನ್ನು, ವಿಡುತ್ತು = ಬಿಡಿಸಿ (ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ) ವಿಯರ್ = ಹಿರಿಮೆಯ, ಗುಣತ್ತಾಲ್ = ಗುಣಗಳಿಂದ, ಎನ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಆಕ್ಕಿ = (ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪಕ್ವ) ಆಗಿಸಿ, ವೆರುವು-ಉರೈ = (ನಮ್ಮ) ಆರ್ತ ನಾದವನ್ನು, ಕೇಟ್ಟ = (ತಾನು) ಕೇಳಿ, ಅವೈ = ಆ ಆರ್ತನಾದಗಳನ್ನು, ಕೇೞ್ಕ = (ಭಗವಂತನು) ಕೇಳುವಂತೆ, ವಿಳಂಬಿನಾಳುಂ = ಹೇಳುವವಳೂ, ತನ್ನೈ = ತನ್ನನ್ನು, ಅನೈತ್ತುಂ = ಸಕಲಚೇತನರೂ, ಅಡೈಂದ್-ಇಡ = ಆಶ್ರಯಿಸಲು, ತಾನ್ = ತಾನು (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು,) ಅಡೈಂದ್ = (ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ನಿನ್ರ = ಇರುವ, ತ಼ = (ಭಗವಂತನು) ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣಳಾದ, ತಿರು-ಮಾದ್-ಉಡನ್ = ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ, (ಮಾದು = ಸ್ತ್ರೀ) ಇರೈಯುಮುಂ = ಅಲ್ಪಕಾಲವೂಸಹ, ತನಿಯಾ = ಬೇರೆಯಾಗಿರದ, ನಾತ಼ = (ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ) ನಾರಾಯಣನು, ನಿನೈವು = ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು, ಅೞಿಕ್ಕುಂ = ಅಳಿಸುವ, ವಿನ್ಯೆ = ಪಾಪದ, ವೞಿಕ್ಕು = ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ, ವಿಲಕ್ಕಾಯ್-ನಿರ್ಕುಂ = ತಡೆಯಾಗಿರುವ, ನಿಕರ್-ಇಲ್ಲಾ = ಅಸದೃಶವಾದ, ನೆಡುಂ-ಗುಣಂಗಳ್ = ಅತಿಶಯವಾದ ಗುಣಗಳು, ನಿಲೈ-ಪೆರ = ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತ಼ = ತನ್ನ, ಕನೈ = (ಕಾಲಂದುಗೆ ಮೊದಲಾದ ಒಡವೆಗಳಿಂದ) ಧ್ವನಿಗೈಯ್ಯುವ, ಕೞಲ್-ಕೀೞ್ = ಪಾದಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಡೈಕ್ಕಲಮಾಯ್ = ರಕ್ಷಣೀಯವಸ್ತುವಾಗುವ, ಕಾಟ್ಚಿ = ಹಿರಿಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಕಾರಣ-ಆಂ = (ಸರ್ವಜಗತ್) ಕಾರಣನಾದ, ತನ್ = ತನ್ನ-ಕಾವಲ್ = ರಕ್ಷಕತನವನ್ನು, ಕವರ್‌ಹಿನ್ರಾನ್ = ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

पापान्युन्मूल्य पक्कान् विदधदनुपमै स्सद्गुणै रार्तनादं
ह्याकर्ण्यास्माकमेनं निशमयितु मपि प्रेरयन्त्या स्वनाथम् ।
आत्मानं चाश्रयत्सु स्वय मुपगतवत्या स्वपत्न्या विना यः
लक्ष्म्या न स्यात् क्षणं च स्मृतिहतिदुरिताध्वप्ररोद्धा मुकुन्दः ॥ १ ॥
निरुपमसुगुणानां स्थेमसंस्थापनार्थं
मुखरितनिजपादाम्भोजयुग्मादधस्तात् ।
समधिकशरणीयत्वस्य भूत्वा प्रदाता
स्थिरयति हि निदानस्यात्मनो रक्षकत्वम् ॥ ८ ॥

ಮೂ:—ಎನ್ನದು ಯಾನ್ ಶೆಯ್ ಹಿನ್ರೇನ್ ಎನ್ನಾದಾರ್ಕ್ಕುಂ,
ಇನ್ನಡಿಮೈತನ್ದಳಿಪ್ಪಾನಿ ನ್ನೈಯೋರ್ ವಾೞುಂ,
ಪೊನ್ನುಲಹಿಲ್ ತಿರುವುಡನೆ ಅಮರ್ನ್ದನಾತನ್,
ಪುನಲಾರುಂಪೊೞಿಲರಂಗಂತಿಕೞುಮುನ್ನಿ,
ತನ್ನಕಲ ಮಕಲಾದ ತಹವಾಲೋಂಗುಂ,
ತಹವುಡನೇ ತನ್ಕರುಮಂತಾನೇಯೆಣ್ಣಿ,
ಎನ್ನೈಯುಮ ಮಡೈಕ್ಕಲಂಕೊಂಡಂಜಲ್ ತನ್ದು,
ಎನ್ನೞಲಾರನಿೞಲಾರ ವಳಿಕ್ಕಿನ್ರಾನೇ ॥ ೯ ॥

(ಸಾರಸಾರಂ)

ಅರ್ಥ:—ಎನ್ನದು = ನನ್ನದು, ಯಾನ್ = ನಾನು, ಶೈಕಿನ್ರೇನ್ = ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು, ಎನ್ನಾದಾರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಂದು ಹೇಳದೇಇರುವವರಿಗೂ, (ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಸುವನು, ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವವರಿಗೆ ಎಂದರ್ಥ), ಇನ್-ಅಡಿಮೈ = ಭೋಗ್ಯವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು, ತಂದ್ = ಕೊಟ್ಟು, ಅಳಿಪ್ಪಾನ್ = ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಇನ್ನೈಯೋರ್-ವಾೞುಂ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು ವಾಸಿಸುವ, ಪೊನ್-ಉಲಹಿಲ್ = (ಎಲ್ಲರೂ) ಆಸೆಪಡುವಂತಹ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, (ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ) ತಿರು-ಉಡನೆ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅಮರ್ನ್ದ = ಒಪ್ಪುವಂತೆ ನಿತ್ಯವಾಸಮಾಡುವ, ನಾತನ್ = ಸರ್ವ ಪ್ರಭುವಾದ ನಾರಾಯಣನು, ಪುನಲ್-ಆರುಂ = ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಪೊೞಿಲ್ = ತೋಟಗಳಿರುವ, ಅರಂಗಂ = ಶ್ರೀರಂಗವು, ತಿಕೞು = ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ,

ಮನ್ನಿ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿನೆಲಿಸಿ, ತರ್-ಅಹಲಂ = ತನ್ನಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಹಲಾದಂ = ಅಗಲದೆ ಇರುವ, ತಹವಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ಓಂಗುಂ = ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿದ, ತಹವು-ಉಡನೆ = ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ, ತರ್-ಕರುಮಂ = ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾನವನ್ನು) ತಾನೇ-ಎಣ್ಣಿ = ತಾನೇ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, (ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಾ) ಎನ್ನೈಯುಂ = ನನ್ನನ್ನೂ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ-ಕೊಂಡು = ರಕ್ಷಣೀಯವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅಂಜಲ್ = ಅಭಯವನ್ನು, ತಂದು = ಕೊಟ್ಟು, ಎನ್-ಅಳ್ಲಲ್ = ನನ್ನ ಸಂತಾಪವೆಲ್ಲಾ, ಅರ = ಹೋಗುವಂತೆ, ನಿಳ್ಲಲ್ = (ತನ್ನಡಿಗಳ) ನೆಳಲನ್ನು, ಅರ = ಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಅಳಿಕ್ಕಿನ್ರಾರ್ = ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

श्रीशः कारयति स्वयं कृति मिमां स्वस्मा इति प्रोचुषां
कुर्वे कर्म मदीय मित्यवदतां सेवा वितीर्योत्तमाः ।
त्राता नित्यनिवासिरम्यभुवने लक्ष्म्या सहैव स्थितः
नाथो नो जलपूर्णभूवनवृतं श्रीरङ्ग मुद्योतयन् ॥ १ ॥

स्थिरतर मधितिष्ठन् एधितात्मानुकम्पा-
प्रसदनसहितं सव्याज मात्मीयकृत्यम् ।
विदधदिह सुरक्ष्यं मां अभीतं वितन्वन्
वितरति निजपादाधस्तलं वीततापम् ॥ २ ॥

ಮೂ :— ಒಂಡೊಡಿಯಾಳ್ ತಿರುಮಗಳುಂ ತಾನುಮಾಹಿ,
ಒರುನಿನೈವಾಲೀನ್ರವುಯಿರೆಲ್ಲಾ ಮುಯ್ಯ,
ವಣ್ದುವರೈನಹರ್ವಾಳ್ವಸುದೇವರ್ಕ್ಕಾಯ್,
ಮನ್ನವರ್ಕ್ಕುತ್ತೇರ್ಪಾಕನಾಹಿನಿನ್ರ,
ತಣ್ದುಳವಮಲರ್ಮಾರ್ಪರ್ತಾನೇಶೊನ್ನ,
ತನಿತ್ತರುಮಂ ತಾನೆಮಕ್ಕಾಯ್ ತ್ತನ್ನೈಯೆನ್ನುಂ,
ಕಣ್ದುಕಳಿತ್ತಡಿಶೂಡವಿಲಕ್ಕಾಯ್ನಿನ್ರ,
ಕಣ್ಪುದೈಯಲ್ ವಿಳೈಯಾಟ್ಟೈಕ್ಕಳ್ಳಿಕ್ಕಿನ್ರಾನೇ ॥ ೧೦ ॥

(ಸಾರಸಾರಃ + ಅಧಿಕಾರಸಂಗ್ರಹಃ 46)

ಅರ್ಥ :— ತಣ್ = ತಂಪಾದ, ತುಳಬ-ಮಲರ್ = ತುಲಸೀ ಪುಷ್ಪಗಳುಳ್ಳ, ಮಾರ್ಪರ್ = ವಕ್ಷಸ್ಸ್ಥಳವುಳ್ಳ (ಶರಣ್ಯನು), ಒಣ್ = ಅಂದವಾದ, ತೊಡಿ-ಆಳ್ = ಹಸ್ತಾಭರಣವುಳ್ಳ, ತಿರು-ಮಹಳುಂ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ತಾನುಂ = ತಾನೂ,

ಆಹಿ = ಸೇರಿ, ಒರು-ನಿನೈವಾಲ್ = ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಈನ್ರ = ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ, ಉಯಿರ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಜೀವರುಗಳೆಲ್ಲಾ, ಉಯ್ಯ = ಉದ್ಧಾರವಾಗುವಂತೆ, ವಣ್ = ಸುಂದರವಾದ, ತುವರೈ-ನಗರ್-ವಾಳ = ದ್ವಾರಕಾನಗರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಲು, ವಶುದೇವರ್ಕ್ಕು-ಆಯ್ = ವಸುದೇವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ, ಮನ್ನವರ್ಕ್ಕು = ರಾಜರಿಗೆ (ಪಾಂಡವರಿಗೆ), ತೇರ್-ಪಾಗ-ನಾಹಿ = ರಥದ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇದ್ದ, (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು) ತಾನೇ = ತಾನೇ, ಶೊನ್ನ = ಹೇಳಿದ, ತನಿ = ಅಸಾಧಾರಣವಾದ, ದರುಮಂ = (ಸಿದ್ಧೋಪಾಯನಾದ) ಭಗವಂತನು, ತಾ೯ = ತಾನು, ನಮಕ್ಕು-ಆಯ್ = ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನಾಗಿ, ತನ್ನೈ = ತನ್ನನ್ನು, ಎನ್ರುಂ = ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, (ಅನುಭವಿಸಿ) ಕಳಿತ್ತು = ಪ್ರೇಮಪರವಶನಾಗಿ, ಅಡಿ = (ಪರಮಾತ್ಮನ) ಪಾದಗಳನ್ನು, ಶೂಡ = ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲು, ವಿಲಕ್ಕಾಯ್ = ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇರುವ, ಕಣ್-ಪುದೈಯಿಲ್ – ವಿಳೈಯಾಟ್ಟೈ = (ಸಂಸಾರಬಂಧನರೂಪವಾದ) ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ ಆಟವನ್ನು, ಕಳೈಕ್ಕಿನ್ರಾನೆ = ನಿವಾರಿಸುವವನಲ್ಲವೇ ?

वक्षोधारितशीतरम्यतुलसीपुष्पश्रियैवान्वितः
सृष्टानां स्वय मात्मना मिह परित्राणाय संकल्पतः ।
रम्ये द्वारवतीपुरेऽवतीर्ये वसुदेवस्यात्मजत्वेन च
सूतीभूय धरापतेः स्वय मथो धर्मो न उक्तो हि सन् ॥ ९ ॥
आत्मानं सततं विलोक्य भरितानन्दात्मनामात्मनः
पादाम्भोजयुगस्य मूर्धसुधृतेः प्रत्यूहभूतां हि तां ।
लीलां संसृतिबन्धनैकमुदितां कारुण्यपूर्णो हरिः
नेत्राच्छादनरूपिणीं तु विनिवृत्यास्मान् परित्रायते ॥ १० ॥

ಮೂ :—ತೂಯಮನತ್ತರ್ ತುರೈಯಣುಹಾದ ತುಣೈಯಿಲಿಯೇನ್,
ಐಯಮರುತ್ತುಣೈಯಾನೈ ಕಡೈತ್ತಲೈಕತ್ತನೈನೀ,
ಕೈಯಮರ್ ಶಕ್ಕರಕ್ಕಾವಲನ್‌ಕಾಕ್ಕುಂ ತಿರುವರುಳಾಲ್,
ವೈಯಮಳನ್ದವಡಿಕ್ಕೀಳ್ ಅಡೈಕ್ಕಲಂ ವೈತ್ತರುಳೇ ॥ ೧೧ ॥

(ಸಾರಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ ;—ಕೈ = ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ, ಅಮರ್ = ನೆಲೆಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡ, ಶಕ್ಕರ = ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಕಾವಲನ್ = ರಕ್ಷಕನೇ ! ನೀ = ನೀನು, ತೂಯ = ಪರಿ

ಶುದ್ಧವಾದ, ಮನತ್ತರ್ = ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರ, ತುರೈ = ಸೋಪಾನವನ್ನು, (ಉಪಾಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು) ಅಣುಹಾದ = ಸಮೀಪಿಸದ, ತುಣೈ-ಇಲಿ-ಏನ್ = ಬೇರೆ ಸಹಾಯ ವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ, ಐಯಂ-ಅರ = ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ, ತುಣೈಯಾನ್ನೈ = ಸಹಾಯವಾಗಿ ರುವ, (ನಿನ್ನನ್ನು) ಕಡೈತ್ತಲೈ = ಕಡೆಯಭಾಗದಲ್ಲಿ, (ಗೀತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ) ಕತ್ತನೈ = ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸಿದೆ, (ಇದು ಅನುವಾದಪಕ್ಷ) (ಅಥವಾ ತುಣೈಯಿಲಿ ಯೇನ್ = ಅಕಿಂಚನನಾದುದರಿಂದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದ ನಾನು, ತೂಯಮನತ್ತರ್-ತುರೈಯಣುಹಾದ = ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ಸೋಪಾನಮಾರ್ಗದಂತಿರುವ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇರದಂತೆ, ತುಣೈಯಾನ್ನೈ = ಸಹಾಯಭೂತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು, ಐಯಂ-ಅರ = ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಕಡೈತ್ತಲೈಕತ್ತನೈ = ಅಂತಿಮವಾದ ಉಪಾಯವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ, (ಇದು ವಿಧಿಪಕ್ಷ)) ಕಾಕ್ಕುಂ-ತಿರು-ಅರು ಳಾಲ್ = (ಅಕಿಂಚನರನ್ನು) ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಿರಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ವೈಯಂ = ಭೂಮಿ ಯನ್ನು, ಅಳನ್ದ = ಅಳೆದವನ (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ) ಅಡಿ-ಕೀಳ್ = ಅಡಿಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ, ವೈತ್ತ್-ಅರುಳೀ = ಇರಿಸಿ, ಕರುಣಿಸು, (ಸರ್ವ ರಕ್ಷಕನಾದ ನೀನೇ ಅಕಿಂಚನನಾದ ನಾನು ಶರಣಾಗತಿ ಅನುಷ್ಠಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಾವ).

हस्तालंकृतचक्र! रक्षक! विभो! त्वं पूतचित्तात्मनां
सोपानैकपदीं विनेनरसहायं च स्थितस्यागतेः।
निस्सन्देह मिहोपकारिण महो त्वां मे समध्यापयः
रक्षाश्रीकृपया त्रिविक्रमपदाधो मां स्वरक्ष्यं कुरु ॥ ११ ॥

ಮೂ:—ಅರಿಯಾದ ವಿಡೈಚ್ಚಿಯರು ಮರಿಯುಂ ವಣ್ಣಂ,
ಅಂಬುಯತ್ತಾಳುಡನನ್ನಾಳವತರಿತ್ತ,
ಕುರೈಯಾದುಮಿಲ್ಲಾದ ಗೋವಿಂದಾ! ನಿನ್
ಕುರೈಕಳ್ಕೀಳಡೈಕ್ಕಲಮಾಂಕುರಿಪ್ಪುತಂದಾಯ್,
ವೆರಿಯಾರುಮಲರ್ಮಕಳುಂನೀಯುಂ ವಿಣ್ಣಿಲ್,
ವಿಣ್ಣವರ್ಹಳಡಿಶೂಡವಿರುಕ್ಕುಮೇನ್ನೈ,
ಕುರೈಯಾದ ವಿನೈಯಹತ್ತಿಯಡಿಮೈಕ್ಕೊಳ್ಳ,
ಕುರುಹವೊರುನನ್ನಾಳ್ ನೀಕುರಿತ್ತಿಡಾಯೇ ॥ ೧೨ ॥

(ಸಾರಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ:—ಅನ್ನಾಳ್ = (ಭೂದೇವಿಯು ನಿನ್ನವತಾರವನ್ನು) ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಅಂಬುಯತ್ತಾಳ್-ಉಡ = ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ, ಅರಿಯಾದ = ಏನೂ ಅರಿ

ಯದ, ಇಡೈಚ್ಚಿಯರುಂ = ಗೋಪಿಯರೂ, ವಣ್ಣಂ = ಸ್ವಭಾವವನ್ನು, ಅರಿಯುಂ = ಅರಿಯುವಂತೆ, ಅವತರಿತ್ತ = ಅವತರಿಸಿದ, ಕುರೈ-ಯಾದುಂ-ಇಲ್ಲಾದ-ಗೋವಿಂದ = ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಕೊರತೆಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದ ಗೋವಿಂದಾ! ನಿ-ಕುರೈ-ಕಳಲ್-ಕೀಳ್ = ನಿನ್ನ (ಆಭರಣಗಳಿಂದ) ಧ್ವನಿಗೈಯ್ಯುವ ಪಾದಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ-ಆಂ-ಕುರಿಪ್ಪು = ಶರಣುಹೊಂದುವಂತಹ ಸಾವಧಾನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು, ತಂದಾಯ್ = ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲವೆ, ವೆರಿ = ಪರಿಮಳದಿಂದ, ಆರುಂ = ಪೂರ್ಣವಾದ, ಮಲರ್ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಮಕಳ್ = ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ನೀಯುಂ = ನೀನೂ, ವಿಣ್ಣಿಲ್ = ಪರಮಪದದಲ್ಲಿ, ವಿಣ್ಣವರ್ಗಳ್ = ನಿತ್ಯಸೂರಿಗಳು, ಅಡಿ-ಶೂಡ = ತಮ್ಮ ಶಿರಸ್ಸಿಗೆ ಅಡಿಯನ್ನು ಭೂಷಣವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಇರುಕ್ಕುಂ = ನಿತ್ಯವಾಸ ಮಾಡುವ, ಮೇನ್ಮೈ = ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, (ಪ್ರಭಾವವನ್ನು) ಕುರೈಯಾದ = ನಾಶವಾಗದ, ವಿನೈ = (ಪ್ರಪತ್ತಿವಿರೋಧಿ) ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಅಕತ್ತಿ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅಡಿಮೈ = ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು, ಕೊಳ್ಳ = ಮಾಡಲು, ಕುರುಕ = ಬೇಗನೆ, ಒರು-ನಲ್-ನಾಳ್ = ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕುರಿತ್ತ್-ಇಡಾಯೆ = ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕರುಣಿಸಬೇಕ್ಕೈ.

अज्ञानावृतगोपबालवनिता विज्ञातभावा यथा
भुंजीरंश्च तथेन्दिरासहित ! भो ! स्तत्काल आविर्भवन् ।
ईषन्न्यूनतयाप्यहीन ! भगवन् ! गोविन्द ! ते पादयोः
रक्ष्यत्वे ध्वनतो रघ स्त्व मकरो मां सावधानं प्रभो ! ॥ ११ ॥
सौरभ्यातिशयाभिपूरसुमजा त्वं चानपाये पदे
नित्यानां वसतां त्वदंघ्रिशिरसां आधिक्यं अव्याहतम् ।
मत्पापं च विनाश्य दास्यकरणायैवाविलम्बं हरे !
काले क्वापि च सावधानकरुणाभूम्ना प्रदद्या श्शुभे ॥ १२ ॥

ಮೂ :—ತತ್ತುವಮುಂ ಶಾದನಮುಂ ಪಯನುಂ ಕಾಟ್ಟಿ,
ತಾರಮುದಲಿರುನಾನ್ಗುಂ ತನ್ಕುರುತ್ತಾಲ್,
ಮುತ್ತಿವಳಿನಾಮುಯಲುಂ ವಹೈಯೇಕಾಣ,
ಮುಕುಂದನಿಶೈನ್ದರುಳ್‌ಶೆಯ್ದವೈನ್ನಾಲೈನ್ದುಂ,
ಪತ್ತಿದನಿಲ್‌ಪಡಿವಿಲ್ಲಾರ್ ಪರಂಶುಮತ್ತ,
ಪಾರ್ತನ್‌ತೇರ್‌ಮುನ್ನೇ ತಾನ್ ತಾಳನಿನ್ರ
ಉತ್ತಮನಾರುತ್ತಮನಲ್ಲಾರೈನಾಲೆಟ್ಟುಂ,
ಉಣರ್‌ನ್ದವರ್‌ತಾಮುಣರ್ನ್ದಮ್ಮೈಯುಣರ್‌ವಿತ್ತಾರೇ ॥ ೧೩ ॥
(ಸಾರಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ :—ತತ್ತುವಮುಂ = (ಪ್ರಕೃತಿ-ಜೀವ-ಈಶ್ವರ) ತತ್ವವನ್ನೂ, ಶಾದನಮುಂ = ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನೂ, ಪಯನುಂ = ಫಲವನ್ನೂ, (ತತ್ವಹಿತಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ), ಕಾಟ್ಟುಂ = ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ, ತಾರ-ಮುದಲ್ = ಪ್ರಣವ ಮೊದಲಾಗಿರುವ, ಇರು-ನಾನ್ಗುಂ = (2 × 4) ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ತ್ತ-ಕರುತ್ತಾಲ್ = ಅದರ ಅರ್ಥದಿಂದ, ಮುತ್ತಿ-ವಳಿ = ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಾದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು, ನಾಂ = ನಾವು, ಮುಯಲುಂ = ಅಭಿನಿವೇಶಗೊಂಡು, ವಕ್ಕೈಯೇ-ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವ ರೀತಿಯನ್ನೇ-ಕಾಣ = ಕಾಣಲು, ಮುಕುಂದರ್ = ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನು, ಇಶೈಂದ್ = (ಎರಡು ಖಂಡಗಳನ್ನೂ) ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ಅರುಳ್-ಶೈಯ್ದ = ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ, ಐಂದಾಲ್-ಐಂದುಂ = (5 × 5) ಇಪ್ಪತ್ತೈದಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳ ದ್ವಯವನ್ನೂ, ಪತ್ತಿ-ತನಿಲ್ = ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಪಡಿ-ಇಲ್ಲಾರ್ = ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರು, ಪರಂ = ಭರವನ್ನು, ಶುಮತ್ತ = ಹೊರಿಸಲು, (ಅಕಿಂಚನರ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಲು, ಅದು ತನ್ನ ಭಾರವೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಂಟಾದ) ಪಾರ್ತನ್-ತೇರ್-ಮುನ್ನೆ = ಅರ್ಜುನನ ರಥದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ, ತಾರ್ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ತಾಳ್-ನಿನ್ರು = ಕೆಳಗಿರುತ್ತಾ (ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಎಂದು ಕೀಳುಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೇಳುವಂತೆ ಇರುತ್ತಾ) ಉತ್ತಮನಾರ್ = (ಇಂತಹ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ) ಉತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಉತ್ತಮು = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ನಲ್-ಉರೈ = ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಯಾದ, ನಾಲ್-ಎಟ್ಟುಂ = (ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳೂ ದೊರಕುವ ಎಂದೂ ಭಾವ) (4 × 8) ಮೂವತ್ತೆರಡಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಚರಮಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ, ಉಣರ್ನ್ದವರ್-ತಾಂ = (ಆಚಾರ್ಯೋಪದೇಶದಿಂದ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರು ತಾವೇ, (ಸದಾಚಾರ್ಯರೇ) ಉಕನ್ದು = ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನೂ, ಉಣರ್ವಿತ್ತಾರ್ = ಅರಿತು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

तत्वसाधनफलप्रकाशकात् तारपूर्वकचतुर्द्विकार्थतः
मुक्तिमार्गसमुदीक्षणाय न स्सादराचरणरीतिभिःपरम्. ॥ १ ॥

मुकुन्दकारुण्यसमेतपञ्चपञ्चाक्षरं भक्त्यविषक्तभारम्
वोढुं स्वयं पार्थरथाग्रचयन्तुः अनुत्तमस्योत्तमसूक्ति मेताम् ॥ २ ॥

चतुर्गुणाष्टाक्षरशालिनीं स्वयं प्राप्योपदेशादनुभूतवन्तः ।
आचार्यवर्याः प्रविमोदमानाः अकुर्वतास्मानपि संप्रवेदिनः ॥ १३ ॥

ಪರಕ್ಕುಂಪುಕಳ್ನರುಂ ಪೈಂಪೊರುಳ್ವಾಯ್ತ್ತಿಡುಂಪತ್ತರ್ಹಳಾಯ್,
ಇರಕ್ಕಿನ್ರವರ್ಕ್ಕಿ ಇವೈಯಿಅನ್ದಾಲ್ ಅರಮುಳದೆನ್ರಿಯಂಬಾರ್,
ಕರಕ್ಕುಂ ಕರುತ್ತುಡೈತ್ತೇಶಿಕರ್ ಕನ್ರನ ನಮ್ಮೈಯೆಣ್ಣಿ,
ಶುರಕ್ಕುಂ ಶುರಬಿಹಳ್ಪೋಲ್ ಶೊರಿಹಿನ್ರನರ್ಶೊಲ್ಲಮುದೇ ॥ ೧೪ ॥

(ಸಾರಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ :—ಪತ್ತರ್ಹಳಾಯ್ = ಭಕ್ತರಾಗಿ, ಇರಕ್ಕಿನ್ರವರ್ಕ್ಕೆ = ಯಾಚಿಸುವವರಿಗೆ, ಇವೈ = ಈ ಮೂರು ರಹಸ್ಯಗಳ ಸಾರಾರ್ಥವನ್ನು, ಈನ್ದಾಲ್ = ಕೊಟ್ಟರೆ (ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆ), ಪರಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲಕಡೆಯೂ ಹರಡುವ, ಪುಹಳ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ಕೀರ್ತಿಯು, ವರುಂ = ಬರುವುದು. ಪೈಂ = ಎಲ್ಲರೂ ಆಸೆಪಡುವಂತಹ, ಪೊರುಳ್ = ಐಶ್ವರ್ಯವು, ವಾಯ್ತ್ತಿಡುಂ = ಲಭಿಸುವುದು. ಅರಂ = ಧರ್ಮವು, ಉಳದ್ = ಉಂಟಾಗುವುದು. ಎನ್ರು = ಎಂದು, (ಹೀಗೆ ಖ್ಯಾತಿಲಾಭ ಪೂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ) ಇಯಂಬಾರ್ = ಹೇಳದವರಾದ, ಕರಕ್ಕುಂ-ಕರುತ್ತು-ಉಡೈ = ರಕ್ಷಿಸುವ ಜ್ಞಾನಾನುಷ್ಠಾನವುಳ್ಳವರಾದ, (ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಔದಾರ್ಯಾದಿಗಳುಳ್ಳ), ತೇಶಿಕರ್ = ಆಚಾರ್ಯರು, (ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು), ನಮ್ಮೈ = (ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ) ನಮ್ಮನ್ನು, ಕನ್ರು-ಎನ = ಕರುಗಳಂತೆ, ಎಣ್ಣಿ = ತಿಳಿದು, (ಪಶುಪ್ರಾಯರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದಯ ತೋರಿ ಎಂದರ್ಥ) ಶುರಕ್ಕುಂ = (ತಮ್ಮ ಕರುಗಳಿಗಾಗಿ) ಸೊರೆ ಕೊಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಲು ಕರೆವ, ಶುರಬಿಹಳ್-ಪೋಲ್ = ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾಮಧೇನುಗಳಂತೆ, ಶೊಲ್-ಅಮುದೆ = ರಹಸ್ಯತ್ರಯರೂಪ ಒಳ್ಳೆಯ ನುಡಿಯರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು, ಶೊರಿಹಿನ್ರನರ್ = ಕರೆವರು, (ಅಜ್ಞಾನ, ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಣಿಯುವಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸುವರು ಎಂದು ಭಾವ).

भक्ता भूत्वार्थयद्भ्यो वितरति यदि चैतान् रहस्यत्रयार्थान्
दातु स्सर्वत्र कीर्तिः प्रसरति विमला लभ्यते चेप्सितार्थः ।
धर्मश्चेत्यब्रुवाणा अवनगुणभरा देशिका स्तर्णकान् नः
मन्वाना अत्र दोग्ध्य स्सुरभय इव सद्वाक्सुधां सन्दुहन्ति ॥ १४ ॥

ಶೋಕಂತವಿರ್ಕುಂ ಶುರುದಿಯುಳ್ ಪೊರುಳೊನ್ರು ಶೊಲ್ಲುಹಿನ್ರೇನ್,
ನಾಕಂ ತನಕ್ಕುಂ ಇರಾಕ್ಕದರ್ಕುಂ ನಮುಕ್ಕುಂ ಶರಣಾವನ್,
ಆಕಂಡಲನ್ಮಗನಾಹಿಯುವಾವಲಿಪ್ಪೇರಿಯದೋರ್,
ಕಾಕಂ ಪಿಱೈತ್ತಿಡಕಣ್ಣಿಱೈವೇಶೆಯ್ದ ಕಾಕುತ್ತನೇ ॥ ೧೫ ॥

(ಅಭಯಪ್ರದಾನಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ :—ಶೋಕಂ = ದುಃಖಗಳನ್ನು, ತವಿರ್ಕುಂ = ನೀಗುವ, ಒನ್ರು = ಅಸಮಾನವಾದ, ಶುರುದಿ = ವೇದಗಳ, ಉಳ್-ಪೊರುಳ್ = ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು, ಶೊಲ್ಲು ಹಿನ್ರೇನ್ = ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಆಕಂಡಲ-ಮಗನಾಹಿಯು = ಇಂದ್ರನ ಮಗನಾದ, ಅವ ಲಿಪ್ಪು = ದುರಹಂಕಾರವು, ಏರಿಯದ್ = ಉಂಟಾಗಿರುವ, (ಅಥವಾ-ಅವಲ್-ಇ = ಅತ್ಯಾಸೆಯಿರುವ, ಪೆರಿಯದ್ = ದೊಡ್ಡದಾದ, ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು), ಓರ್ = ಅಸಾಧಾರಣವಾದ, ಕಾಕಂ = ಕಾಗೆಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ ಪುತ್ರ ಜಯಂತನು, ಪಿಝೈತ್ತಿಡ = ಬದುಕಿ ಬಾಳಲು, ಕಣ್-ಅಝಿವೇ = ಕಣ್ಣುಮಾತ್ರ ಹೋಗುವುದನ್ನು, ಶೆಯ್ದ = ಮಾಡಿದ, ಕಾಕುತ್ಥ = ಶ್ರೀರಾಮನು, ನಾಕಂ-ತನಕ್ಕುಂ = ದೇವಲೋಕಕ್ಕೂ, ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ, ಇರಾಕ್ಕದರ್ಕ್ಕುಂ = ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ, ನಮುಕ್ಕುಂ = ನಮಗೂ, ಶರಣಾಮ್ = ರಕ್ಷಕನಾಗುವನು.

शोकानां नाशकं च श्रुतिषु निगदितं ह्येक मर्थं ब्रुवेऽहं
काकं त्वाखण्डलस्यात्मजमपि दुरिताशागृहीतं च गोप्तुम् ।
तन्नेत्रैकापहर्ता प्रपदनमहिमादर्शकाकुत्स्थरामः
त्राता नाकौकसां स्यात् शरण मविरतं राक्षसानां च न श्च ॥ १५ ॥

ಮೂ :—ಒರುಕ್ಕಾಲೇಶರಣಾಹವಡೈಹಿನ್ರಾರ್ಕ್ಕುಂ,
ಉನಕ್ಕಡಿಮೈಯಾಹಿನ್ರೇನೆನ್ಗಿನ್ರಾರ್ಕ್ಕುಂ,
ಅರುಕ್ಕಾದೇಯನೈವರ್ಕ್ಕುಂ ಅನೈವರಾಲುಂ,
ಅಂಜಾಮಲ್ ತಾನರುಳ್ ಕೊಡುಪ್ಪನಿದುತಾನೋದುಂ,
ಇರುಕ್ಕಾಲುಮೆಝಿಲ್ ಮುನಿವರ್ ನಿನೈವಿನಾಲುಂ,
ಇವೈಯುರಿವಾರ್ ಶೆಯುಲುಡನೆನ್ನಿಶೈವಿನಾಲುಂ,
ನೆರುಕ್ಕಾದನೀಳ್ ವಿರತಮೆನಕ್ಕೊನ್ರೆನ್ರು,
ನೆರಿಯುರೈತ್ತಾರ್ ನಿಲೈಯುಣರ್ನ್ದು ನಿಲೈಪೆತ್ತೋಮೇ ॥ ೧೬ ॥

(ಅಭಯಪ್ರದಾನಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ:-ಒರುಕ್ಕಾಲೇ = ಒಂದೇಸಲ, ಶರಣ್-ಆಹ = ಶರಣು ಎಂದು (ಬಂದು) ಅಡೈಹಿನ್ರಾರ್ಕ್ಕುಂ = ಸೇರುವವರಿಗೂ, (ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನಾಚರಿಸುವವರಿಗೂ) ಉನಕ್ಕು = ನಿನಗೆ, ಅಡಿಮೈಯಾಹಿನ್ರೇನ್ = ಕಿಂಕರನಾಗಿರುವೆನು. ಎನ್ಗಿನ್ರಾರ್ಕ್ಕುಂ = ಎನ್ನುವವರಿಗೂ, ಅರುಕ್ಕಾದೆ = ಸಂಕೋಚಪಡದೆ, ಅನೈವರ್ಕ್ಕುಂ = ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಅನೈವರಾಲುಂ = ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಅಂಜಾಮಲ್ = ಹೆದರಬೇಡವೆಂದು, ತಾನ್-ಅರುಳ್-ಕೊಡುಪ್ಪನ್ = ಕೃಪೆಮಾಡುವೆನು, ಇದು-ತಾನ್ = ಇದೇ, ಓದುಂ = ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡ

ಲ್ಪಡುವ, ಇರುಕ್ಕಾಲುಂ = ಋಕ್‌ನಿಂದಲೂ, (ಸಂಧಾಂಚಯಾಂಸಂದಧೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೈಷಃ . . . ಅಹಸ್ಸು ಪೂರ್ವ್ಯೇಷು ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಯಿಂದಲೂ ಎಂದರ್ಥ) ಎಯ್ಯಿಲ್ = ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ, ಮುನಿವರ್ = ಯೋಗಿಗಳ, ನಿನ್ನೈವಿನಾಲುಂ = ಸ್ಮೃತಿಯಿಂದಲೂ, ಇವ್ವೈ-ಅರಿವಾರ್ = ಇವುಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವರ, ಶೆಯಲುಡನ್ = ಅನುಷ್ಠಾನದೊಂದಿಗೆ ಎನ್ = ನನ್ನ, ಇಶೈವಿನಾಲುಂ = ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದಲೂ, ಎನಕ್ಕು = ನನಗೆ, ನೆರುಕ್ಕಾದ = ಉಪದ್ರವಪಡದ, ಒನ್ರು = ಒಂದು, ನೀಳ್-ವಿರತಂ=ದೀರ್ಘವಾದ ವ್ರತವು, ಎನ್ರುಂ = ಎಂಬ ನೆರಿ = ಮಾರ್ಗವನ್ನು, ಉರೈತ್ತಾರ್ = ಹೇಳಿದ (ಶ್ರೀರಾಮನ) ನಿಲೈ = (ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಉಣರ್‌ನ್ದು = ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ನಿಲೈ = ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು, ಪೆತ್ತೋಂ = ಪಡೆದೆವು.

तेभ्यो ये सकृदेव यान्ति शरणं दासा वयं ते त्विति
निश्शङ्कं सकलेभ्य एव च भयान्मुक्तो दयेऽहं दयी ।
अध्येतव्य ऋचा ह्युतस्मृतिगिराप्येतन्मुनीनां तथा
चैतद्वेदितृसाध्वनुष्ठितिभि रप्यात्मानुमोदेन च ॥ १ ॥
सुदीर्घमेतन्निरुपद्रवं व्रतं मदीय मित्यात्मभरार्पणस्य च ।
मार्गस्य वोद्धु:स्थितिमन्वभूम स्थैर्यं धृतिं चापि समाप्नुमः किल ॥ १६ ॥

ಮೂ:—ಪೊನ್ನೈಯಿಹಳ್‌ನ್ದು ವಿರುಕಂಗಳ್ ಪುಲ್ಲಿಯ ಪುಲ್ಲುಹಂದಾಲ್
ಮನ್ನರೆಡುಪ್ಪದಪ್ಪೊನ್ನಲದೇಮನ್ನುಲಹನೈತ್ತುಂ
ತನ್ನೈಯಿಹಳ್‌ನ್ದಿಡತ್ತಾನರುಳ್‌ಶೆಯ್ಯುಂ ತನಿಚ್ಚಿಲೈಯೋನ್
ಪೊನ್ನಡಿನಾಮಡೈಂದೋಂಪುರಮಾರ್‌ಎನ್ ಕೊಲ್ ಶೆಯ್ದಿಡಿಲೇ ॥೧೭॥

ಅರ್ಥ: — ವಿರುಕಂಗಳ್ = ತೋಳ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳು, ಪೊನ್ನೈ = ಹೊನ್ನನ್ನು, ಇಹಳ್‌ನ್ದು = ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಪುಲ್ಲಿಯ = ಅಲ್ಪವಾದ, ಪುಲ್ = ಹುಲ್ಲನ್ನು, ಉಹನ್ದಾಲ್ = ಸಂತೋಷಿಸಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದರೂ, ಮನ್ನರ್ = ರಾಜರು, ಎಡುಪ್ಪದು = ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅಪ್ಪೊನ್ನಲದೇ = ಆ ಹೊನ್ನನ್ನೇ ಅಲ್ಲವೆ,(ಅದರಂತೆ) ಮನ್ = ದೃಢವಾದ, ಉಲಹ್-ಅನೈತ್ತುಂ = ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ, ತನ್ನೈ = ತನ್ನನ್ನು, ಅಡೈಂದಿಡ = ಆಶ್ರಯಿಸಲು, ತಾನ್ = ತಾನು, ಅರುಳ್-ಶೆಯ್ಯುಂ = ದಯೆಯಿಡುವಂತಹ, ತನಿ = ಅಸದೃಶನಾದ, ಶಿಲೈಯೋನ್ = ಬಿಲ್ಲಾಳಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಪೊನ್ನಡಿ = ಸುಂದರವಾದ ಅಡಿಗಳನ್ನು, ನಾಂ = ನಾವು, ಅಡೈಂದೋಂ = ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆವು, ಪುರಂ = ಹೊರಗಡೆ, ಆರ್ = ಯಾರು ತಾನೆ, ಎನ್-ಶೆಯ್ದ್-ಇಡಿಲ್-ಕೊಲ್ = ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ತಾನೆ ನಮಗೇನಾಗುವುದು ?

स्वर्णं हित्वा प्यनघं तृणवदथ तृणं चाददाना वृका श्चेत्

राजान स्तत्सुवर्णं किल मुदितहृद स्त्वाददत्येष लोकः ।

प्रत्नः स्वस्मिन् उदास्ते यदि विहितदयस्यैकचापस्य विष्णोः

पादौ रम्यौ प्रपन्ना वय मितर मथो संश्रिताश्चेत्ततः किम् ॥ १७ ॥

ಮೂ:—ವೇದತ್ತಿರಳಿಲ್ ವಿದಿಯುಣರ್‌ನ್ದೋರ್‌ಹಳ್ ವಿರಿತ್ತುರೈತ್ತ,
ಕಾದರ್ಕತಿಯ್ಯೈಯುಂಞಾನತ್ತೈಯುಂ ಕರುಮಂಗಳೈಯುಂ
ಶಾದಿಕ್ಕವಲ್ಲಶರಣಾಗತಿತನಿನಿನ್ರನಿಲೈ
ಓದತ್ತುಡಂಗುಮೆೞುತ್ತಿನ" ತಿರತ್ತಿಲುಣರ್ ಮಿನ್‌ಗಳೇ ॥ ೧೮ ॥

(ಅಭಯ ಪ್ರದಾನಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ:—ವೇದ-ತಿರಳಿಲ್ = ವೇದಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ, ವಿದಿ= ವಿಧಿಯನ್ನು, ಉಣರ್‌ನ್ದೋರ್‌ಹಳ್ = ಅರಿತವರು, ವಿರಿತ್ತು = ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಉರೈತ್ತ= (ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು) ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಕಾದಲ್-ಕತಿಯ್ಯೈಯುಂ = ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ಞಾನತ್ತೈಯುಂ = ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನೂ, ಕರುಮಂಗಳೈಯುಂ = ಕರ್ಮಯೋಗ ವನ್ನೂ, ಶಾದಿಕ್ಕವಲ್ಲ = ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲ, (ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಧಿ ಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದ ಎಂದರ್ಥ) ಶರಣಾಗತಿ = ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗವು, ತನಿ = ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ (ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದೆ) ನಿನ್ರ-ನಿಲೈ = ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಓದ = ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು-ತುಡಂಗುಂ = ಆರಂಭಿಸುವಾಗ (ಹೇಳುವ) ಎೞುತ್ತಿನ್ = ಅಕ್ಷರದ (ಪ್ರಣ ವದ) ತಿರತ್ತಿಲ್ = ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ, ಉಣರ್ ಮಿನ್‌ಗೊಳ್ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳಿರಿ, (ಶರಣಾಗತಿಯು ಸಕಲ ಫಲಸಾಧನವಾದುದರಿಂದ ಕರ್ಮಯೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರಿಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲುದು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲದವರಿಗೂ ಅದರ ಫಲವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅರ್ಥವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಣವದಲ್ಲೆ ಅಡಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕು)

श्रुतिततिविधिपूर्णज्ञानिभि र्विस्तृतां स्तान्

सकलफलदभक्तिज्ञानसत्कर्मयोगान् ।

शरणवरणरीति स्साधयत्यद्वितीया

श्रुतिमुखपठनीये तां च जानीत वर्णे ॥ १८ ॥

ಮೂ:—ಮೂವುಲಹುಂತನ್ನಿೞೈಯೈತ್ತಾನೇ ಶಾತ್ತ
ಮುನಿವರ್ಹಳುಂದೇವರ್ಹಳುಂ ಮುನಿಂದವನ್ನಾಳ್
ತಾವರಿದಾಯೆಂಗುಂಪೋಯ್ತ್ತಳರ್ನ್ದುವೀೞ್ನ್ದ
ತನಿಕ್ಕಾಕಂತ್ತಾನಿರನ್ದವುಯಿರ್ವೞಂಗಿ
ಕಾವಲಿನಿಯೆಮುಕ್ಕೆಂಗುಂಕಡನೆನ್ರೆಣ್ಣಿ,
ಕಾಣನಿಲೈಯಿಲಚ್ಚಿನೈಯನ್ರಿಟ್ಟವಳ್ಳಲ್
ಏವಲ್ಪಯನಿರಕ್ಕಮಿದುಕ್ಕಾರೆನ್ರೋದುಂ
ಎೞಿಲುಡೈಯಾರಿಣೈಯಡಿಕ್ಕೀೞಿರುಪ್ಪೋಂನಾಮೇ ॥ ೧೯ ॥

(ಅಭಯಪ್ರದಾನಸಾರಃ)

ಅರ್ಥ:—ಮೂನ್ರುಲಹಂ = ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ, ತನ್-ಪಿೞೈಯೈ = ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು, ತಾನ್ = ತಾನೇ, ಶಾತ್ತ = ಘೋಷಿಸಿ ಹೇಳಲು, ಮುನಿವರ್ ಹಳುಂ = ಋಷಿಗಳೂ, ದೇವರ್ಹಳುಂ = ದೇವತೆಗಳೂ, ಮುನಿಂದ = ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡ, ಅನ್ನಾಳ್ = ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಎಂಗುಂ-ಪೋಯ್ = ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ, ತಾವ್ = ರಕ್ಷಣೆಯ ಸ್ಥಳವು, ಅರಿದಾಯ್ = ಸಿಕ್ಕದೆ, ತಳರ್ನ್ದು = ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ನಡುಗುತ್ತಾ, ವೀೞ್ನ್ದ = (ತಾನು ಮೊದಲಿದ್ದೆಡೆಗೇ ಬಂದು) ಬಿದ್ದ, ತನಿ = ಬೇರೆ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಇರುವ, ಕಾಕಂ-ತಾನ್ = ಕಾಗೆಯು, ಇರಂದ = ಬೇಡಿಕೊಂಡ, ಉಯಿರ್ = ಪ್ರಾಣವನ್ನು, ವೞಂಗಿ = ಕೊಟ್ಟು, ಇನಿ = ಮರೆಹೊಕ್ಕ ಮೇಲೆ, ಕಾವಲ್ = ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಎಂಗುಂ = ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ, ಎಮಕ್ಕ್ = ನಮಗೆ, ಕಡನ್ = ಸಾಲ, (ಕರ್ತವ್ಯವು) ಎನ್ರ್-ಎಣ್ಣಿ = ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅನ್ರು = ಆಗ, ಕಾಣನ್-ನಿಲೈ = ಒಂದು ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ಇಲಚ್ಚಿನೈ = ಗುರುತಾಗಿ, ಇಟ್ಟ = ಮಾಡಿದ, ವಳ್ಳಲ್ = ಬಹಳ ಉದಾರನೂ, ಇದುಕ್ಕು = ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಒಲಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದಕ್ಕೆ, ಏವಲ್ = ಆಳುತನವನ್ನೇ, ಪಯನ್ = ಫಲವನ್ನಾಗಿ, ಇರಕ್ಕಂ = ಯಾಚಿಸುವುದು, ಆರು = ಉಪಾಯವು, ಎನ್ರು-ಓದುಂ = ಎಂದು ಹೇಳುವ, ಎೞಿಲ್-ಉಡೈಯಾರ್ = ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ, ಇಣೈ-ಅಡಿ-ಕ್ಕೀೞ್ = ಅಡಿಗಳೆರಡರ ಕೆಳಗೆ, ನಾಂ = ನಾವು, ಇರುಪ್ಪೋಂ = ಇದ್ದು ಬಾಳುವೆವು.

लोकेषु त्रिषु मन्तु मात्मन उदाहर्तुं स्वयं घोषयन्
योगीन्द्रेषु यदामरेषु कुपितेष्वालोच्य भावं तदा ।
कस्मादप्यनवाप्य रक्षणगतिं प्रत्यागतो विह्वलः
काक स्सम्पतित स्त्वयाचत परं स्वासून् प्रदायाथ यः ॥ १ ॥

एतद्रक्षाभरोऽतःपरमृणमिह चास्माक मित्यध्यवस्यन्
अक्ष्येकं दक्षिणं लक्षणमपनयनस्येव चक्रे तदैव ।
दानोदार स्तदेतत्प्रसदनकृत आज्ञाफलाभ्यर्थनोपा-
यो हीत्युक्त्युज्वलो यस्तदुभयपदयोः प्राणिमोऽघो वयं हि ॥ १९ ॥

ಮೂ:—ತಿರುತ್ತಂ ಪೆರಿಯವರ್ ಶೇರುಂ ತುರೈಯಿಲ್ ಶೆರಿವಿಲರ್ಕ್ಕು
ವರುತ್ತಂ ಕಳೈಂದವಳಿ ಯರುಳೆನ್ನ ನಮ್ಮಣ್ಮಗಳಾರ್
ಕರುತ್ತೊನ್ರವಾದಿವರಾಹವುರೈತ್ತಗತಿಯರಿವಾರ್
ಪೊರುತ್ತಂ ತೆಳಿನ್ದುರೈಕ್ಕ ಪೊಯ್ಯಿಲಾ ಮತಿಪೆತ್ತನಮೇ ॥ ೨೦ ॥

(ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿ)

ಅರ್ಥ:—ತಿರುತ್ತಂ = ತಿದ್ದುವುದರಲ್ಲಿ (ವೇದಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ) ಪೆರಿಯವರ್ = ಹಿರಿಯರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಶೇರುಂ = ಸೇರುವ, ತುರೈಯಿಲ್ = ಸೋಪಾನದಲ್ಲಿ (ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗದಲ್ಲಿ) ಶೆರಿವಿಲರ್ಕ್ಕು = ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ, ವರುತ್ತಂ = ಪ್ರಯಾಸವು, ಕಳೈನ್ದ = ಕಳೆದು ಹೋದ, ವಳಿ = ದಾರಿಯನ್ನು (ಉಪಾಯವನ್ನು) ಅರುಳ್ = ದಯೆಯಿಡಬೇಕು, ಎನ್ರ = ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ, ನಂ = ನಮ್ಮ, ಮಣ್ಮಕಳಾರ್ = ಭೂದೇವಿಯು, ಕರುತ್ತೊನ್ರ = ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವೆಂದು ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಆದಿವರಾಹಂ = ಆದಿವರಾಹ ರೂಪಿ ಭಗವಂತನು, ಉರೈತ್ತ = ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಗತಿ = ಪ್ರಪತ್ತಿ ರೂಪವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಅರಿವಾರ್ = ಅರಿತವರಾದ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು, ಪೊರುತ್ತಂ = ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ, ತೆಳಿಂದ್ = ತಿಳಿದು, ಉರೈಕ್ಕ = (ಆ ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಅದರರ್ಥವನ್ನೂ) ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲು, ಪೊಯ್.ಇಲಾ = ಸುಳ್ಳಿಲ್ಲದ, (ಸತ್ಯವಾದ) ಮತಿ = ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ಪೆತ್ತನಂ = ಪಡೆದೆವು.

त्रय्यन्तज्ञानशक्त्याद्युपहितमहिमैकाधिकार्युक्तभक्तौ
येऽशक्ता अप्रयासा तदवनसरणिः केति पृष्टो धरित्र्या ।
देव्या तद्भाववेदी प्रपदनगति माहादिपोत्री हि तज्ज्ञाः
प्रोचु स्तां देशिका न स्सुविशद मिह चापाम सत्यैकबुद्धिम् ॥ २० ॥

ಮೂ :—ಇಡಂ ಪೆತ್ತಾರೆಲ್ಲಾಂ ಎನ್ನುಡಲಾಯ್ ನಿರ್ಕ
ಇಡರ್ ಪಿರಪ್ಪೊನ್ರಿವೈಯಿಲ್ಲಾ ವೆನ್ನೈಯನ್ಬಾಲ್,
ತಿಡಂಪತ್ತಾಮವನೆನ್ರು ನಿನೈನ್ದಾನ್ ಯಾವನ್
ಅವನಾವಿ ಶರಿಯುಂಪೋದರಿವುಮಾರಿ,
ಉಡಂಬಿಲ್ ತಾನುಪಲಂ ಪೋಲ್ ಕಿಡಕ್ಕನಾನೇ,
ಉಯ್ಯುಂವಹೈ ನಿನೈನ್ದು ಉಯರ್ನ್ದ ಗತಿಯಾಲ್ ನ್ರ್ತ
ಇಡಂಪೆತ್ತೆನ್ನುಡನ್ ವಾಳ್ಗ ಎಡುಪ್ಪನೆನ್ನ,
ಎಂಬೆರುಮಾನರುಳ್ ಪೆತ್ತು ಮರುಳ್ ಶೆತ್ತೋಮೇ ॥ ೨೧ ॥

(ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿ)

ಅರ್ಥ :—ಇಡಂ-ಪೆತ್ತಾರ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ಜಾಗವನ್ನು ಪಡೆದವೆಲ್ಲವೂ (ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಕಲವೂ) ಎನ್-ಉಡಲಾಯ್-ನಿರ್ಕ = ನನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರಲು, ಇಡರ್ = ವಿಪತ್ತೂ, ಪಿರಪ್ಪು = ಜನನವೂ, ಇವೈ = ಇವು, ಒನ್ರುಂ = ಯಾವುದೊಂದೂ, ಇಲ್ಲಾ = ಇಲ್ಲದ, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಅನ್ಬಾಲ್ = ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಅವನ್ = ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಅಡಂ = ಕೇಡಿಗೆ, ಪತ್ತಾಂ = ಅವಲಂಬನಮಾಗುವವನು, ಎನ್ರು = ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅರಿತು, ಯಾರ್ವ = ಯಾವನೊಬ್ಬನು, ನಿನೈನ್ತಾನ್ = ನೆನೆದೆಯೋ, ಅವನ್ = ಅವನ, ಆವಿ = ಪ್ರಾಣವು, ಶರಿಯುಂ-ಪೋದು = (ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಹೋಗುವಾಗ, ಅರಿವು-ಮಾರಿ = ಜ್ಞಾನವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಉಡಂಬಿಲ್ = ದೇಹದಲ್ಲಿ, ತಾನ್ — ಜೀವಾತ್ಮನು, ಉಪಲಂ-ಪೋಲ್ = ಕಲ್ಲಿನಂತೆ, ಕಿಡಕ್ಕ = ಇರಲು, ನಾನೇ = (ಸರ್ವರಕ್ಷಕನಾದ) ನಾನೇ, ಉಯ್ಯುಂ-ವಹೈ = (ಅವನು) ಉಜ್ಜೀವಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ನಿನೈಂದು = ನೆನೆದು, ಉಯರ್ನ್ದ = ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ಗತಿಯಾಲ್ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿ) ಮಾರ್ಗದಿಂದ, ಎನ್-ತ = ನನ್ನ, ಇಡಂ = ಸ್ಥಾನವಾದ ಪರಮಪದವನ್ನು, ಪೆತ್ = ಹೊಂದಿ, ಎನ್ನುಡನ್ = ನನ್ನೊಡನೆ, ವಾಳ್ಗ = ಬಾಳುವಂತೆ, ಎಡುಪ್ಪ = ಉದ್ಧರಿಸುವೆನು, ಎನ್ರ = ಎಂದು ಹೇಳಿದ, ಎಂಬೆರುಮಾ = ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ವರಾಹನ, ಅರುಳ್-ಪೆತ್ತು = ದಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಮರುಳ್ = ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಶೆತ್ತೋಂ = ನೀಗಿದೆವು.

सर्वेष्वेवात्र वस्तुष्वनुगुणतनुमत्त्वात्मदेहेषु सत्स्व-
प्यात्मेशो निर्जनि र्निर्विपदतिहढ आलम्ब इत्यध्यवस्यन् ।
योऽसून् जह्यात् तदात्मन्यपगतधिषणे चाथ पाषाणकल्पे
काले तत्राहमेवावनकृतिनिपुण स्तत्प्रकारं विचिन्त्य ॥ १ ॥

अर्चिरादिगतित स्त्वमुं नयन् मन्निवास मथ सन्निधिं च मे ।
स्थापयेय मिति वाद्दिनः कृपां प्राप्य संजहिम चाज्ञतां खलु ॥ २१ ॥

ಮೂ :—ಇರಣ್ಡುರೈಯಾದ ನಮ್ಮೇನ ಮುರೈತ್ತವುರೈಯಿರಂಡಿನ್,
ತಿರಣ್ಡಪೊರುಳ್‌ಕಳ್ ತೆಳಿನ್ದಡಿಶೂಡಿನನ್ತಿಣ್ಣರುಳಾಲ್,
ಶುರುಣ್ಡನಂ ಜ್ಞಾನಚ್ಚುಡರೊಳಿ ಶುತ್ತುಂ ಪರಪ್ಪರ್ದ ಮುನ್,
ಪುರಣ್ಡದುನಂ ವಿನೈಪೋಮಿಡಂ ಪಾರ್ತಿನಿಪ್ಪೋಮಳವೇ ॥ ೨೨ ॥

(ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿಃ)

ಅರ್ಥ :—ಇರಂಡು=(ಒಂದುಸಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ) ಎರಡು ನುಡಿಯನ್ನು, ಉರೈಯಾದ=ಹೇಳಿದ, ನಂ=ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಏನಂ= ಶ್ರೀವರಾಹರೂಪಿ ನಾರಾಯಣನು, ಉರೈತ್ತ=ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಉರೈ-ಇರಂಡಿನ್= ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ (ಎರಡು ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿ ಶ್ಲೋಕಗಳ) ತಿರಂಡ=ಸಾರಾಂಶ ವಾದ, ಪೊರುಳ್‌ಹಳ್=ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ತೆಳಿಂದ್=ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಡಿ=(ಭಗವಂತನ) ಅಡಿಗಳನ್ನು, ಶೂಡಿನಂ=ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದೆವು, (ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣ ಕಮಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದವರಾದೆವು,) ತಿಣ್= ದೃಢವಾದ, ಇರುಳಾಲ್=ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಿಂದ, ಶುರುಂಡ=ಸುರುಟಿಕೊಂಡ, (ಸಂಕುಚಿತವಾದ) ನಂ=ನಮ್ಮ, ಞಾನ-ಶುಡರ್=ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ತೇಜಸ್ಸಿನ, ಒಳಿ=ಬೆಳಕು, ಶುತ್ತುಂ=ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಪರಪ್ಪರ್ದ-ಮುನ್=ಹರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ನಂ=ನಮ್ಮ, ವಿನೈ=(ಪುಣ್ಯಪಾಪ ರೂಪವಾದ) ಕರ್ಮಗಳು, ಪುರಂಡದ್=(ಬಿಟ್ಟು) ಹೊರಟು ಹೊದವು, ಇನಿ=ಇನ್ನು ಮುಂದೆ, ಪೋಂ-ಇಡಂ=(ಅವು) ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು, ಪಾರ್ತು=ನೋಡಿ ಕೊಂಡು, ಪೋಂ-ಅಳವೇ=ಹೋಗುವುದೊಂದೇ ಉಳಿದಿರುವುದು.

द्विर्वाग्मिक्तेश्वरो नः पति रभिवदति स्मोक्तियुग्मं स पोत्री
तत्सारार्थं विदन्त स्तदुभय पदशीर्षा वयं तत्कृपातः ।
मन्दीभूतास्मदीयामलमतिरुचिसुव्यासितः पूर्वमेव
यातं चेतो न एनो नियतनिजपदं वीक्ष्य तद्बलसत्कम् ॥ २२ ॥

ಮೂ :- ಮಲ್ಯೆಯುಂ ಕುಲ್ಯೆಯು ಮೆನ್ರೆಣ್ಣಿಯುಂ ವರ್ ಪೆರುಂಪುಣ್ ತಿರಂಗಿ
ತಲ್ಯೆಯುಂ ವಳುತ್ತು ಪಿರ್ ತಾನೇಯ್ಳ್ಳಿಯು ವಿಶ್ಯೆಕಿನ್ರಿಲೀರ್,
ಅಲ್ಯೆಯುಂ ಕಡಲ್ ಕೊಂಡವೈಯ್ಯಮಳಿತ್ತವನ್ ಮೆಯ್ಯರುಳೇ,
ನಿಲ್ಯೆಯೆನ್ರುನಾಡಿ ನಿಲ್ಯೆನಿನ್ರಪೊಯ್ ಮ್ಮತಿ ನೀಕ್ಕುಮಿನೇ ॥೨೩॥

(ರಹಸ್ಯ ಶಿಖಾಮಣಿಃ)

ಅರ್ಥ :—ಮಲ್ಯೆಯುಂ = ಪರ್ವತಗಳೂ, ಕುಲ್ಯೆಯುಂ = ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುವುವು (ನಾಶವಾಗುವುವು) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಎಣ್ಣಿಯುಂ = ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ವರ್ = ದೃಢವಾದ, ಪೆರುಂ = ದೊಡ್ಡದಾದ, ಪುಣ್ = (ಗಾಯಹೊಂದಲರ್ಹವಾದ) ಶರೀರವು, ತಿರಂಗಿ = ನೆರಿಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು, (ಮುಪ್ಪುಬಂದು) ತಲ್ಯೆ = ತಲೆಯಕೂದಲು, ವೆಳುತ್ತ-ಪಿನ್ನುಂ = ಬಿಳಿಯಾದನೇಲೂ, ತಾನೇ = ತಾನಾಗಿಯೇ, ಅಳ್ಳಿಯು = ತಳಿದು ಹೋದರೂ (ನಶಿಸಿಹೋಗುವುದೆಂದಿದ್ದರೂ) ಇಶ್ಯೆಕಿನ್ರಿಲೀರ್ = ಉಪಾಯ ವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ ಅಂಗೀಕರಿಸದೆ ಇರುವವರಾದಿರಿ, (ಅನ್ಯಾಧೀನವಾಗಿ ಶರೀರ ನಾಶ ಬಂದರೆ, ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಪ್ಪು ಅಪ್ಪಿತಲ್ಲಾ, ಈ ದುಃಖಕರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪರಮಪದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಅರಿಯೋಣ ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಸಹ ಇನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ ವೆಂದು ಭಾವ) (ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ ಹೇಳುವರು :—) ಅಲ್ಯೆಯುಂ = ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಡಲ್ = (ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ) ಸಮುದ್ರದಿಂದ, ಕೊಂಡ = ನುಂಗಲ್ಪಟ್ಟ (ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ) ವೈಯ್ಯಂ = ಭೂಮಿಯನ್ನು, (ಅಲ್ಯೆಯುಂ = ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವ, ಕಡಲ್ = ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ, ಕೊಂಡ = ಮಗ್ನರಾಗಿರುವ, ವೈಯ್ಯಂ = ಜಗದ ಜನ ರನ್ನು, ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು) ಅಳಿತ್ತವರ್ = ರಕ್ಷಿಸಿದ, (ಶ್ರೀವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯ) ಮೆಯ್ = ಸತ್ಯವಾದ, ಅರುಳೇ = ದಯೆಯೇ, (ಕೃಪೆಯಿಟು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಶರಣಾಗತಿಯೇ ಎಂದರ್ಥ) ನಿಲ್ಯೆ-ಎನ್ರು = ಸ್ಥಿರವಾದ ಉಪಾಯ ವೆಂದು, ನಾಡಿ = ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ತಿಳಿದು, ನಿಲ್ಯೆ-ನಿನ್ರ = (ಇದುವರೆಗೆ) ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ, ಪೊಯ್-ಮತಿ = (ಶರೀರಾತ್ಮಭ್ರಮಾದಿಗಳಾದ) ಮಿಥ್ಯಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ನೀಕ್ಕುಮಿನ್ = ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಿ, (ಇದುವರೆಗೆ ಇಂತಹ ಅಜ್ಞಾನವಿದ್ದುದು ಹೋಗಲಿ, ಇನ್ನಾದರೂ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಮೂಲಕ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದಿಸಿ ಸದ್ಗತಿ ಪಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಸಫಲರಾಗಿ ಎಂದು ಲೋಕಕ್ಕೇ ಉಪದೇಶ)

लीयेरन्नचला अपीत्यवगताः काये दृढे तं वलिं
मृद्नंति पलितं च तत् स्वयमिते नाशं च नैवाप्नुथ ।

सोऽर्थम्भोधिनिमग्नभूसमवितु स्सूक्ति विदित्वा गतिं
सत्या मेव ततश्चिरस्थितमतिभ्रान्तिं जहीताचिरात् ॥ २३ ॥

ಮೂ :—ಕಣ್ಣರ್ಕೞಲ್ತೊೞುಕೂಪ್ಪಿಯ ಕೈಯಿನ್ ಪೆರುಮೈ ತನ್ನೈ,
ಎಣ್ಣಂಕಡಕ್ಕ ಯಮುನೈತ್ತುರೈವ ರಿಯಂಬುದಲಾಲ್,
ತಿಣ್ಣಮಿದುವೆನ್ರು ತೇರಿತ್ತೆಳಿಂದಪಿನ್ ಶಿನ್ಮತಿಯೋರ್,
ಪಣ್ಣುಂ ಪಣಿತಿಹಳ್ ಮಾತ್ತಿಪ್ಪೞನ್ದೊೞಿಲ್ ಪತ್ತಿನಮೇ ॥೨೪॥

(ಅಂಜಲಿ ವೈಭವಂ)

ಅರ್ಥ :—ಕಣ್ಣರ್ = ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ, ಕೞಲ್ = ಪಾದಗಳನ್ನು, ತೊೞು = ಸೇವಿಸುವಂತೆ, ಕೂಪ್ಪಿಯ = ಜೋಡಿಸಿದ, ಕೈಯಿನ್ = ಕೈಗಳುಳ್ಳ, (ಅಂಜಲಿಯ) ಪೆರುಮೈ-ತನ್ನೈ = ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, (ಮಹಿಮೆಯನ್ನು) ಎಣ್ಣಂ-ಕಡಕ್ಕ = ತಮ್ಮಿಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದ, ಯಮುನೈ-ತ್ತುರೈವರ್ = ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರು, ಇಯಂಬುದಲಾಲ್ = (ಅಂಜಲಿಗೆ ಇರುವ ವೈಭವವನ್ನು) ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ (ಸ್ತೋತ್ರ ರತ್ನದಲ್ಲಿ) ಇದ್ = ಇದು, (ಈ ವಿಚಾರವು) ತಿಣ್ಣಂ-ಎನ್ರು = ನಿಶ್ಚಯ (ದೃಢ) ವಾದುದೆಂದು, ತೇರಿ = ಸಿದ್ಧವಾಗಿ, ತೆಳಿಂದ-ಪಿನ್ = ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ.ಶಿನ್ಮತಿಯೋರ್ = ಅಲ್ಪವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು, ಪಣ್ಣುಂ = ಮಾಡುವಂತಹ, (ಆಡುವ) ಪಣಿತಿಹಳ್ = ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು, (ಮಾತುಗಳನ್ನು) ಮಾತ್ತಿ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ("ಪಾತ್ತುರ್" ಎಂದು ಪಾಠವಾದರೆ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಎಂದರ್ಥ) ಪೞಂ = (ನಮಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು), ಪಳಗಿರುವ, ತೊೞಿಲ್ = ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು, ಪತ್ತಿನಮೇ = ಪಡೆದೆವು.

(ಯಾಮುನಾಚಾರ್ಯರ ಸ್ತೋತ್ರ ರತ್ನದಲ್ಲಿರುವ "ತ್ವದಂಘ್ರಿಮುದ್ದಿಶ್ಯ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೆಲವರು ಮಾಡಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ, ತಾವು "ರಹಸ್ಯರಕ್ಷೆ" ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅಂಜಲಿಗೆ ಇರುವ ವೈಭವವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಅಂಜಲಿ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು ಶ್ರೀ ನಿಗಮಾಂತ ಮಹಾದೇಶಿಕರು. ಅದರ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನೇ ಈ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುವರು.

श्रीकृष्णांघ्रिसमाश्रयैकनियतं माहात्म्य मलाञ्जले:
श्रीमद्यामुनयोगिसूक्त मुचितं निस्संशयं चेति तत् ।
निर्धार्याप्यथ चाल्पबुद्धिफणिती रामृश्य चोच्छिद्य च
प्राचीनार्यपरम्परागतमहाकैङ्कर्यमेवाप्नुम ॥ २४ ॥

ಮೂ :—ಪೊಂಗುಪುನಲಾರುಹಳಿರ್ಪುವನಮೆಲ್ಲಾಂ,
ಪೂರ್ಕಳ್ಳಲಾಲಳಂದವರ್ತ ತಾಳಾಲ್‌ವನ್ದ,
ಗಂಗ್ಗೈಯೆನುಂ ನದಿಪೋಲ ಕಡಲ್‌ಹಳೇಳ್ಳಿಲ್,
ಕಮಲೈಪಿರನ್ದವನುಹನ್ದಕಡಲೇಪೋಲ,
ಶಂಗುಕಳಿಲವನೇನ್ದುಂ ಶಂಗೇಪೋಲ,
ತ್ತಾರಿಲವನ್ ತಣ್‌ತುಳಬವತ್ತಾರೇ ಪೋಲ,
ಎಂಗಳ್‌ಕುಲಪತಿಹಳಿವ್ವೆ ಮೇಲಾ ಮೆನ್ರೇ,
ಎಣ್ಣಿಯ ನಲ್‌ವಾರ್ತ್ತೈಹಳ್ ನಾವಿಶೈಹಿನ್ರೋಮೇ ॥ ೨೫ ॥

(ಪ್ರಧಾನ ಶತಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಪೊಂಗು = ಉಕ್ಕಿಬರುವ, ಪುನಲ್ = ಹೊನಲು (ಪ್ರವಾಹ) ಇರುವ, ಆರುಹಳಿಲ್ = ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬುವನಂ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪೂರ್ = ಸುಂದರವಾದ, ಕಳ್ಳಲಾಲ್ = ಪಾದಗಳಿಂದ, ಅಳಂದವನ್‌ತ = ಅಳೆದವನ (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ) ತಾಳಾಲ್ = ಅಡಿಯಿಂದ, ವಂದ = ಹರಿದುಬಂದ, ಗಂಗ್ಗೈ-ಎನುಂ = ಗಂಗೆಯೆಂಬ, ನದಿಪೋಲ = ನದಿಯಂತೆಯೂ, ಕಡಲ್‌ಹಳ್ = ಸಮುದ್ರಗಳು, ಏಳ್ಳಿಲ್ = ಏಳರಲ್ಲಿ, ಕಮಲೈ = ಶ್ರೀದೇವಿಯು, ಪಿರಂದ = ಹುಟ್ಟಿದ, (ಮತ್ತು) ಅವನ್ = ಆ ಭಗವಂತನು, ಉಹಂದ = ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಕಡಲೇ-ಪೋಲ = ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೇ, ಶಂಗುಹಳಿಲ್ = ಶಂಖಗಳಲ್ಲಿ, ಅವನ್-ಏನ್ದುಂ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಧರಿಸಿರುವ, ಶಂಗೇಪೋಲ = ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖದಂತೆಯೂ, ತಾರಿಲ್ = ಹೂಮಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅವನ್ = ಅವನು ಧರಿಸಿದ, ತಣ್ = ತಂಪಾದ, ತುಳಬ = ತುಲಸಿಯ, ಅತ್ತಾರೇ-ಪೋಲ = ಆ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೇ, ಎಂಗಳ್ = ನಮ್ಮ, ಕುಲ-ಪತಿಹಳ್ = ಪ್ರಪನ್ನಜನಸಂತಾನ ಕೂಟಸ್ಥರಾದವರು, ಇವ್ವೈ = ಹೇಳಿದ ಇವುಗಳನ್ನು, ಮೇಲ್-ಆಂ-ಎನ್ರೇ = ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದುವೆಂದೇ, ಎಣ್ಣಿಯ = ತಿಳಿದ, ನಲ್-ವಾರ್ತ್ತೈಹಳ್ = ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ನಾಂ = ನಾವು, ಇಶೈಹಿನ್ರೋಮೇ = ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವೆವು.

प्रोद्यत्स्रोतस्विनीषु त्रिपदवदखिलस्यापि लोकस्य मातुः
रम्यांघ्रिभ्यां प्रयाता सुरसरिदिव तत्सप्तरत्नाकरेषु ।
पद्मा यत्राविरासीत् हरिरुचिरपि यत्रास्त तद्वाब्धिवच्च
शंखेष्वप्यात्मना च ग्रहणसमुचितः पाञ्चजन्यो यथा स्यात् ॥ १ ॥

मालासु तस्य शिशिरा तुलसीमयीव
मालास्मदन्वयपतिप्रमुखोक्तवाचः ।
अत्युत्तमा इति विभाव्य हि मोदमानाः
स्वीकुर्महे वय मिमा स्सकलार्थदाश्च ॥ २५ ॥

ಮೂ :—ಶೀರ್ಕ್ಕಡಲ್ಲಿ ತಿರ್ೖೆಯೆನ್ನತ್ತಹವಾಲ್ ಮಿಕ್ಕ,
ದೇಶಿಕರಾಯ್ ತಿಣ್ಣಿರುಳಾಂಕಡಲ್ೖೆ ನೀಕ್ಕಿ,
ಪಾರ್ಕ್ಕಡಲೋನ್ ತಿರುವಣೈಯಾಯ್ ನಿನ್ರುಪಾರಂ
ಕಾಣಾದಬವಕ್ಕಡಲ್ೖೆಕ್ಕಡತ್ತುಹಿನ್ರಾನ್,
ನೀರ್ಕ್ಕುಮರಕ್ಕಲಮೆನ್ನವಿರ್ೖೆವರಿನ್ಬಂ,
ಎೞುಂದೞಿಯುಂಕುಮಿೞಿಯೆನ ವಿಹೞ್ನ್ದೊೞಿನ್ದೋಂ
ಆರ್ಕ್ಕಿನಿನಾಮೆನ್ ಕಡವೋಂ ನಮುಕ್ಕುಮಾರೆನ್,
ಕಡವಾರೆನ್ರಡೈಂದವರ್ಹಳ್ಕರಿವಿತ್ತೋಮೋ ॥೨೬॥

(ಪ್ರಧಾನ ಶತಕಂ)

ಅರ್ಥ :—ಪಾರ್ಕ್ಕಡಲೋನ್ = ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರನಾಥನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶೀರ್ = ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ, ಕಡಲಿನ್ = ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿನ, ತಿರ್ೖೆ-ಎನ್ನ = ಅಲೆಗಳೋ ಎಂಬಂತಿರುವ, ತಹವಾಲ್ = ದಯೆಯಿಂದ, ಮಿಕ್ಕ = ಅಧಿಕರಾದ (ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ) ದೇಶಿಕರಾಯ್ = ಆಚಾರ್ಯರುಗಳಾಗಿ, (ಆಚಾರ್ಯರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ) ತಿಣ್ = ವೃಥ ವಾದ, ಇರುಳಾಂ = ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವೆಂಬ, ಕಡಲ್ೖೆ = ಸಮುದ್ರವನ್ನು. ನೀಕ್ಕಿ = ನಿವಾರಿಸಿ, ತಿರುಅಣೈಯಾಯ್-ನಿನ್ರು = ಬೆಳಗುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಇರುತ್ತಾ, ಪಾರಂ = ಆಚೆಯ ದಡವನ್ನು, ಕಾಣಾದ = ಕಾಣದ, ಬವ-ಕಡಲ್ೖೆ = ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು, ನೀರ್ಕ್ಕು = ನೀರಿಗೆ, ಮರಕ್ಕಲಂ-ಎನ್ರ = ಹಡಗು ಎನ್ನುವಂತೆ, ಕಡತ್ತು ಹಿನ್ರಾನ್ = ದಾಟಿಸುವನು, ವಿರ್ೖೆವರ್ = ವಿಷಯಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ನರಾದವರ, ಇನ್ಬಂ = ಸುಖವಾದುದು, ಎೞುಂದ್ = ಉಂಟಾಗಿ, ಅೞಿಯುಂ = ಕೂಡಲೆ ನಾಶವಾಗುವ, ಕುಮಿೞಿ-ಎನ = ನೀರಿನ ಗುಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ನಶ್ವರವೆಂದು, ಇಹನ್ದು = ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಒೞಿಂದೋಂ = ಬಿಟ್ಟೆವು, ಇನಿ = ಇನ್ನುಮೇಲೆ, ನಾಂ = ನಾವು, ಆರ್ಕ್ಕು = ಯಾರಿಗೆ, ಎನ್-ಕಡವೋಂ = ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆವು ? ಯಾರ್ = ಯಾರು, ನಮುಕ್ಕು = ನಮಗೂ, ಎನ್-ಕಡವಾರ್ = ಏನುತಾನೆ ಮಾಡಿಯಾರು ? ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಅಡೈನ್ದವರ್ಹಳ್ಕು = ನಮ್ಮನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ, ಅರಿವಿತ್ತೋಂ = ತಿಳಿಸಿದೆವು. (ಉಪದೇಶಿಸಿದೆವು).

क्षीराब्धीशो गुणाब्ध्यूर्म्यधिककरुणया देशिकाकारवान् सन्
गाढाज्ञानान्धकारोदधितरणविभावन्महासेतुरूपी ।
दुष्प्रेक्ष्यापारसंसृत्युदधित उदधे नौंवदुत्तारको नः
भोगोऽप्यावर्तवत् स्यात् विषयकृत उपेत्याशु नाशं च याति ॥
इत्युदास्य वय मत्यजाम तं स्याम किं वय मिहापरस्य वा ।
केनुवास्यु रघुना न इत्यथो स्वाश्रितान् समवबोधयाम हि ॥ २६ ॥

ಮೂ :—ಕಾಶಿನಿಯಿಲ್ ವರೈಯನೈತ್ತುಂ ಕಾಯಾವಣ್ಣನ್,
ಕಡೈಂದೆಡುತ್ತ ಕೌತ್ತುವತ್ತಿನ್ ಶೀರ್ಮೈಕ್ಕೊವ್ವಾ,
ಕಾಶಿಮುದಲಾಹಿಯ ನನ್ನಗರಿ ಯೆಲ್ಲಾಂ,
ಕಾರ್ಮೇನಿಯರುಳಾಳರ್ ಕಚ್ಚಿಕ್ಕೊವ್ವಾ,
ಮಾಶಿನ್ಮನನ್ತೆಳಿಮುನಿವರ್ ವಹುತ್ತದೆಲ್ಲಾಂ
ಮಾಲುಹಂದವಾಶಿರಿಯರ್ ವಾತ್ತೈಕ್ಕೊವ್ವಾ
ವಾಶಿಯರಿನ್ದಿವೈಯುರೈತ್ತೋಂ ವೈಯತ್ತುಳ್ಳೀರ್,
ವೈಪ್ಪಾಹವಿವೈಕೊಂಡು ಮಕಿೞ್ವಿರೀರೇ ॥೨೭॥

(ಪ್ರಧಾನ ಶತಕಂ)

ಅರ್ಥ:—ಕಾಶಿನಿಯಿಲ್ = ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ, ವರೈ-ಅನೈತ್ತುಂ = ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲಾ, ಕಾಯಾವಣ್ಣನ್ = ಅಗಸೆಯಹೂಬಣ್ಣದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಕಡೈಂದ್ = (ಸಮುದ್ರವನ್ನು) ಕಡೆದು, ಎಡುತ್ತ = ತೆಗೆದ, ಕೌತ್ತುವತ್ತಿನ್ = ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯ, ಶೀರ್ಮೈಕ್ಕು = ಹೆಚ್ಚಳಿಕೆಗೆ, ಒವ್ವಾ = ಹೋಲಿಕೆಯಾಗುವುವೇ ? (ಶೀರ್ಮೈ = ಒಳ್ಳೆಯಗುಣ ಅಂದರೆ ಭಗವತ್ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವು ದೆಂಬುದುಸಾರಾರ್ಥ) ಕಾಶಿ-ಮುದಲಾಹಿಯ = ಕಾಶಿಯೇ ಮೊದಲಾದ, ನಲ್-ನಗರಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿವೆಯೆಂದು ಖ್ಯಾತವಾದ ನಗರಗಳೆಲ್ಲಾ, ಕಾರ್-ಮೇನಿ = ನೀರು ಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಘದಂತಿರುವ, ಅರುಳಾಳರ್ = ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ವರದರಾಜನ, ಕಚ್ಚಿಕ್ಕು = ಕಾಂಚೀನಗರಿಗೆ, ಒವ್ವಾ = ಒಪ್ಪಾಗುವುವೆ? (ಹಾಗೆಯೇ) ಮಾಶು-ಇನ್ = ದೋಷವಿಲ್ಲದ, ಮನಂ-ತೆಳಿಂದ = ತಿಳಿಯಾದ ಮನಸ್ಸಿನ, ಮುನಿವರ್ = ಋಷಿಗಳು, ವಹುತ್ತದ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ, (ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೇಳಿರುವುವೆಲ್ಲಾ) ಮಾಲ್-ಉಹಂದ = ಶ್ರೀನಾಥನು ಅತಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ, ಆಶಿರಿಯರ್ = ಆಚಾರ್ಯರ, ವಾತ್ತೈಕ್ಕು = ದಿವ್ಯವಾಣಿಗೆ, ಒವ್ವಾ = ಸಮಾನವಾಗುವುವೆ ? (ಹೀಗೆ) ವಾಶಿ =

ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು, ಅರಿಂದ್ = ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು, ಇವ್ವೈ = ಇವುಗಳನ್ನು, (ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ ನೂರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು, ಪ್ರಧಾನಶತಕವೆಂಬ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಎಂದರ್ಥ) ಉರೈತ್ತೋಂ = ಹೇಳಿರುತ್ತೇವೆ. ವೈಯತ್-ಉಳ್-ನೀರ್ = ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ನೀವುಗಳು, ಇವ್ವೈ = ಈ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು, ವೈಪ್-ಆಹ = ನಿಧಿಯಂತೆ, ಕೊಂಡು = ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಹಿೞ್ ಮೀನೀರೇ = ಸಂತೋಷಪಡಿ.

काश्यप्यां वर्तमाना निखिलधरवरा अप्यतस्याभवर्ण-
श्रीशो वार्धिं प्रमथ्योदित मुदधरत् कौस्तुभं यं हि तेन ॥
तुल्याः किं ? पुण्यदा अप्यखिलपुरवरा याश्च काशीप्रधानाः
ता स्युः किं ? वार्षुकश्रोपमतनुकरुणाळोः पुरीवातकाञ्ची ॥ १ ॥

धीमन्तो निर्मला या मुनिकुलतिलका वाच ऊचु र्विभिन्नाः
ताः किं सर्वा श्शरण्योल्लसनकरमहादेशिकोक्त्या समानाः ।
बुध्वा तत्तारतम्यं वय मतिविशदं प्रोचिम क्ष्मानिवासाः
आदायानन्दतैतानिधिमिव च निधायात्मवाचः प्रहृष्टाः ॥ २७ ॥

ಮೂ :—ಅಂತಮಿಲಾಪೇರಿನ್ಬಮರುಂದ ವೇರ್ಕ್ಕುಂ,
ಅಡಿಯೋಂ ವೈಯರಿವುಡನೇಯೆನ್ನುಂಕಾತ್ತು,
ಮುಂದೈವಿನೈನಿರೈವೞಿಯಿಲೊೞುಂಹಾದೆಮ್ಮ,
ಮುನ್ನಿಲೈಯಾನ್ದೇಶಿಕರ್ ತಂಮುನ್ನೇಶೇತ್ತುರ್,
ಮಂತಿರಮುಂ ಮಂತಿರತ್ತಿನ್ ವೞಿಯುಂಕಾಟ್ಟಿ,
ವೞಿಪ್ಪಡುತ್ತಿವಾನೇತ್ತಿಯಡಿಮೈಕೊಳ್ಳ,
ತಂದೈಯೆನನಿನ್ರತನಿತ್ತಿರುಮಾಲ್ ತಾಳಿಲ್,
ತಲೈ ವೈತ್ತೋಂಶತಕೋಪನರುಳಿನಾಲೇ ॥೨೮॥

(ಉಪಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಃ)

ಅರ್ಥ :—ಅಂತಂ-ಇಲಾ = ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ, (ಅಪಾರವಾದ) ಪೇರ್-ಇನ್ಬಂ = ಮಹಾನಂದವನ್ನು, (ಪರಿಪೂರ್ಣಾನಂದವನ್ನು) ಅರುಂದ = ಅನುಭವಿಸಲು, ಏರ್ಕ್ಕುಂ = ಅರ್ಹರಾದ, ಅಡಿಯೋಂವೈ = (ಸೇವಕರಾದ) ನಮ್ಮನ್ನು, ಅರಿವ್-ಉಡನೆ = ಜ್ಞಾನದೊಡನೆ, ಎನ್ರುಂ = ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೂ, ಕಾತ್ತ್ = ರಕ್ಷಿಸಿ, (ಜ್ಞಾತೃಗಳಾಗಿಯೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪರಾಗಿಯೂ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಎಂದರ್ಥ) ಮುಂದೈ = ಅನಾದಿಯಾಗಿರುವ, ವಿನೈ = ಪಾಪಗಳ, ನಿರೈ = ಸಮೂಹದ,

ವಳಿಯಿಲ್ = ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಒಳ್ಳಾಹಾದ್ = ಜಾರಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ, ಎಮ್ಮೈ = ನಮ್ಮನ್ನು, ಮುರ್ರ-ನಿಲ್ಲೈ = (ಪರಮಾತ್ಮನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ) ಮೊದಲನೆಯಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ, ದೇಶಿಕರ್-ತಂ = ಆಚಾರ್ಯರ, ಮುನ್ನೇ = ಎದುರಿಗೆ (ಅವರು ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ) ಶೇರ್ತು = ಸೇರಿಸಿ, ಮಂತಿರಮುಂ = ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು, ಮಂತಿರತ್ತಿ = ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ವಳಿಯುಂ = ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ಕಾಟ್ಟಿ = ತಿಳಿಸಿ, (ರಹಸ್ಯತ್ರಯವನ್ನೂ ಅದರರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಸದಾಚಾರ್ಯೋಪದೇಶಮೂಲಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ) ವಳಿ-ಪಡುತ್ತಿ = ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ವಾನ್-ಏತ್ತಿ = (ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗವಾಗಿ) ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಅಡಿಮೈ-ಕೊಳ್ಳ = (ನಿತ್ಯಸೂರಿಯೋಗ್ಯವಾದ) ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು, ತಂದೈ-ಎನ-ನಿನ್ರ = (ಹಿತೈಷಿಯಾದ) ತಂದೆಯಂತೆ ಇರುವ, ತನಿ = ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ತಿರು-ಮಾಲ್ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ, ತಾಳಿಲ್ = ಅಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಲೈ-ವೈತ್ತೋಂ = ತಲೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟೆವು, ನಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. (ಇಷ್ಟೂ ಆದುದು ಕೇವಲ) ಶಠಕೋಪರ್ = ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರರ, ಅರುಳಿನಾಲೆ = ಅನಿತರ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಕರುಣೆಯಿಂದಲೇ, (ಭಗವಂತನು ನಮಗೆ ಉಪಕಾರಮಾಡಿದ್ದು ಆಳ್ವಾರರ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದಲೇ ಉಪಕಾರಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್ರವರ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಬಂಧವಾದ ತಿರುವಿರುತ್ತದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾಶುರದಲ್ಲಿ ಈ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನರಿತರೆ ಆಳ್ವಾರ್ರ ಸಂಬಂಧಬಂದಂತೆಯೆ, ಅದನ್ನರಿತ ಸದಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರಿತು, ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಉಪಕಾರಮಾಡುವನು. ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವನೆನಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆಳ್ವಾರ್ರ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನರಿತೇ ಅರಿಯಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ರಹಸ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಲಭಿಸದು ಎಂಬುದೇ ಶ್ರೀನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕರ ಹೃದಯ.)

रक्षित्वास्मान्महानंदधु मनुभवितुं सर्वदानन्तमर्हान्
सार्धं ज्ञानेन पूर्वस्थितदुरितचये न च्युता अध्वनि सः ।
तद्वन्नोऽग्रे गुरूणां प्रथमपदजुषां योजयित्वाथ मन्त्रं
मान्त्रं मार्गं निवेद्य प्रपदनमहितं चात्मधामोपनीय ॥ १ ॥

गृह्णाति सेवा श्च पितेव य श्श्री नारायण स्तस्य पदाब्जयुग्मे ।
विन्यस्तशीर्षा अभवाम नूनं मुने श्शठारेः करुणात एव ॥ २८ ॥

ಮೂ :—ತಾನ್ತನಕ್ಕುತ್ತನ್ನಾಲೇತೋನ್ರಿತ್ತನ್ನೋರ್,
ಒಳಿಯಿಣೈಕ್ಕುಂ ಗುಣತ್ತಾಲುಂ ತನ್ನೈಕ್ಕಂಡ್,
ತಾನ್ತನಕ್ಕೆನ್ರರಿಯಾದ ತನ್‌ಗುಣತ್ತೈ,
ತರ್ ಗುಣತ್ತಾಲ್ ತಾನಿರೈಯಿಲ್ ತಾನೇಕೂಟ್ಟಿ.
ಊನ್ಮರುತ್ತುಪ್ಪುಲನ್ಮನಮಾನಾಂಗಾರಂಗಳ್,
ಒರುಮೂಲಪ್ಪಿರುಕಿರುತಿಯನ್ರಿನಿನ್ರ,
ನಾನ್‌ತನಕ್ಕುತಾನ್‌ತನಕ್ಕೆನ್ರರಿವುತಂದ,
ನಾರಣನ್ನೈನಾನ್ಮರೈಯಾಲ್‌ನಾನ್‌ಕಂಡೇನೇ ॥ ೨೯ ॥

(ಉಪಕಾರಸಂಗ್ರಹಃ)

ಅರ್ಥ :—ತಾನ್ = (ಅಹಂಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ) ತಾನು, ತನಕ್ಕು = (ಪ್ರಕಾಶ ಫಲಿಯಾದ) ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ, ತನ್ನಾಲೇ-ತೋನ್ರಿ = (ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ) ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು (ನಾನು ನಾನು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ತ್ವಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಸ್ವರೂಪರನ್ನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಅರಿತು ಎಂದು ಭಾವ) ತನ್ = ತನಗೆ, ಓರ್ = ಅದ್ವಿತೀಯವಾಗಿ, ಒಳಿ-ಇಣೈಕ್ಕುಂ-ಗುಣತ್ತಾಲುಂ = ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರದೆ ಗುಣವಾಗಿರುವ ಧರ್ಮಭೂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ತನ್ನೈ = ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಕಂಡ್ = ನೋಡಿ, ತಾನ್-ತನಕ್ಕು-ಎನ್ರು-ಅರಿಯಾದ = ತಾನೆಂದೂ ತನದೆಂದೂ ಅರಿಯದ, ತನ್-ಗುಣತ್ತೈ = ತನಗೆ ಗುಣಭೂತವಾಗಿರುವ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು, ತನ್-ಗುಣತ್ತಾಲ್ = ತನಗೆ ಗುಣಭೂತವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯಾಧೀನವಾಗಿ ಬಂದ ಶರೀರಾತ್ಮಭಾವಾಸಂಬಂಧಾದಿ ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ತಾನ್-ಇರೈಯಿಲ್-ತಾನೆಕೂಟ್ಟಿ = ತಾನು ಸರ್ವ ಶರೀರಿಯಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, (ಅವನಿಗೇ ತಾನು ಶೇಷನೆಂದು ತಿಳಿದು) ಊನ್ = (ಮಾಂಸಾದಿಮಯವಾದ) ದೇಹ, ಮರುತ್ತು = ಪ್ರಾಣಗಳು, ಪುಲನ್ = ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಂ = ಮನಸ್ಸು, ಮಾನ್ = ಮಹತ್ತತ್ವ, ಆಂಕಾರಂಗಳ್ = ಸಾತ್ವಿಕ, ತಾಮಸಾಹಂಕಾರಗಳು, ಒರು = ಒಂದೇ ಆದ, ಮೂಲಪ್ಪಿರುಕಿರುತಿ = ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ, ಅನ್ರಿ = (ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುವು ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲದೆ) ಬೇರೆಯಾಗಿ, ನಿನ್ರ = ಇರುವ, ನಾನ್ = ಆತ್ಮನು ತನಕ್ಕು = ತನಗೆ (ಶೇಷಭೂತನು) ತಾನ್ = (ನಮಗೆ ಶೇಷಿಯಾದ) ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ತನಕ್ಕು = ತನಗೆ (ಅನ್ಯಾಧೀನನಲ್ಲ) ಎನ್ರು = ಎಂದು, ಅರಿವು = ಜ್ಞಾನವನ್ನು (ಇಶೈವು ಎಂದು ಪಾಠವಿದ್ದರೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಎಂದರ್ಥ) ತಂದ = ಉಂಟುಮಾಡಿದ. ನಾರಣನ್ನೈ = ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ನಾನ್ = ನಾನು, ನಾನ್ಮರೈಯಾಲ್ = ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದ, ಕಂಡೇನೆ = ನೋಡಿದೆನಲ್ಲಾ, ತಿಳಿದೆನು.

अहंशद्बवाच्यः स्वयंभाफलीभूत जीवस्वरूपाय भारूपतः ।
प्रकाश्य स्वकीयाद्वितीयप्रकाशप्रवृद्धैकधर्मेण दृष्ट्वा स्व मस्मात् ॥ १ ॥
स्वकीयं गुणं तं स्वकीये प्रभौ स्वं प्रयुज्यैव मांसादिपूरे शरीरे
मरुत् तत् हृषीकं महत्तत्वचित्ते त्वहंकारतत्वं प्रकृत्येकतत्वम् ॥ २ ॥
तत्वानि चैतानि विना परोऽहं स्वशेष एव स्वय मेष शेषी ।
इत्यैक्षिषि ज्ञान मुपादिशन्तं नारायणं वेदचतुष्टयेन ॥ २९ ॥

ಮೂ:—ಕೞಿಯಾದ ಕರುವಿನ್ನೈಯಿಲ್ ಪಡಿಂದನಮ್ಮೈ,
ಕಾಲಮಿದುವೆನ್ರೊರುಕಾಲ್ ಕಾವಲ್‌ಶೈಯ್ದ್,
ಪೞಿಯಾದ ನಲ್ವಿನ್ನೈಯಿಲ್ ಪಡಿಂದಾರ್ ತಾಳಿಲ್,
ಪ್ಪಣಿವಿತ್ತು ಪಾಶಂಗಳಡ್ಯೈಯ ನೀಕ್ಕಿ,
ಶುೞಿಯಾದಶೆವ್ವೞಿಯಿಲ್ ತುಣ್ಯೈವರೋಡೆ,
ತೊಲ್ಯೈಯಾದಪೇರಿನ್ಬಂತ್ತರ ಮೇಲೇತ್ತಿ,
ಅೞಿಯಾದ ವರುಳಾೞಿಪ್ಪೆರುಮಾನ್‌ಶೆಯ್ಯುಂ,
ಅಂತಮಿಲಾವುದವಿಯೆಲ್ಲಾಂ ಅಳಪ್ಪಾರಾರೇ

(ಉಪಕಾರ ಸಂಗ್ರಹಃ)

ಅರ್ಥ :—ಕೞಿಯಾದ = ಕಳೆಯುಲಾಗದಂತಹ, ಕರು-ವಿನ್ನೈಯಿಲ್ = ಕಲ್ಪ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುವಂತಹ ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ, ಪಡಿಂದ-ನಮ್ಮೈ = ಮಗ್ನರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು, ಇದ್‌ಕಾಲಂ = ಇದು (ಸರಿಯಾದ) ಸಮಯ, ಎನ್ರ್ = ಎಂದು, ಒರು-ಕಾಲ್ = ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕಾವಲ್-ಶೆಯ್ದ್ = ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಪೞಿಯಾದ = ದೋಷವಿಲ್ಲದ, ನಲ್-ವಿನ್ನೈಯಿಲ್ = ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ, ಪಡಿಂದಾರ್ = ನಿರತರಾದ ಹಿರಿಯರ (ಸದಾಚಾರ್ಯರ) ತಾಳಿಲ್ = ಅಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪಣಿವಿತ್ತು = ವಿಧೇಯರನ್ನಾಗಿ (ಕೈಂಕರ್ಯನಿರತರನ್ನಾಗಿ) ಮಾಡಿ, ಪಾಶಂಗಳ್ = ಬಂಧಕವಾಗುವಂತಹ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು, ಅಡ್ಯೈಯ = ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ, ನೀಕ್ಕಿ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಶುೞಿಯಾದ = (ನೀರಿನ ಸುಳಿಯಂತೆ) ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿಬರದ, ಶೆವ್ವೞಿಯಿಲ್ = ಅರ್ಚಿರಾದಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ತುಣ್ಯೈವರೋಡೆ = ಸಹಾಯಕರಾಗುವವರ ಸಂಗಡ, ತೊಲ್ಯೈಯಾದ = ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಪೇರಿನ್ಬಂ = ಹಿರಿದಾದ ಸುಖವನ್ನು (ಪರಮಪದದಲ್ಲಿನ ಪೂರ್ಣಾನಂದವನ್ನು) ತರ = ಕೊಡಲು, ಮೇಲ್ = (ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತ) ಮೇಲೆ, ಏತ್ತಿ = ಹತ್ತಿಸಿ, ಅೞಿಯಾದ = ಎಂದಿಗೂ ನಾಶವಾಗದ, ಅರುಳ್ = ದಯೆಯುಳ್ಳ, ಆೞಿ = ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಪೆರುಮಾನ್ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶೆಯ್ಯುಂ = ಮಾಡುವಂತಹ, ಅಂತಂ-

ಇಲಾ = ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ, ಉದವಿ-ಎಲ್ಲಾಂ = ಉಪಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಆರ್ = ಯಾರು ತಾನೇ, ಅಳಪ್ಪಾರ್ = ಅಳೆಯಬಲ್ಲರು, (ಭಗವಂತನು ಮಾಡುವ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟೆಂದು ಎಣಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದುವೆಂದರ್ಥ).

दुर्मोचाघौघमग्नानवसर उचितोऽयं न इत्येकवारं
संरक्ष्या दोषकर्माचरणपरमहात्मांघ्रिपद्मे निपात्य ।
निश्शेषं बन्धकं तं कलुषचय मपाकृत्य तेजोमुखेन
निर्धूतावृत्तिमार्गेण हि सहचरितैः दित्सु रत्यन्तसौख्यम् ॥ १ ॥
उच्चै रसान् समास्थाप्य नित्यकारुण्यचक्रिणा ।
कृता उपकृती स्सर्वाः मातुं कः प्रभवेदिह ॥ ३० ॥

ಮೂ :— ನಿನ್ನರುಳಾಂಗತಿ ಯನ್ರಿ ಮತ್ತೊನ್ನಿಲ್ಲೇನ್,
ನೆಡುಂಕಾಲಂ ಪಿೞೈಶೈಯ್ದ ನಿಲೈಕೞಿಂದೇನ್,
ಉನ್ನರುಳುಕ್ಕಿನಿತಾನ ನಿಲೈಯುಹಂದೇನ್,
ಉನ್‌ಶರಣೇ ಶರಣೆನ್ನುಂ ತುಣಿವು ಪೂಂಡೇನ್,
ಮನ್ನಿರುಳಾಯ್ ನಿನ್ರನಿಲೈ ಯೆಮಕ್ಕು ತೀರ್ತ್ತು,
ವಾನವರ್ ತಂ ವಾೞ್ವಿತರ ವರಿತ್ತೇನುನ್ನೈ,
ಇನ್ನರುಳಾಲಿನಿಯೆಮಕ್ಕೋರ್ ಪರಮೇತ್ತಾಮಲ್,
ಎನ್ ತಿರುಮಾಲಡೈಕ್ಕಲಂ ಕೊಳ್ಳೆನ್ನೈನೀಯೇ ॥ ೩೦ ॥

(ಸಾರಸಂಗ್ರಹಃ)

ಅರ್ಥ :— ನಿನ್ = ನಿನ್ನ, ಅರುಳ್-ಆಂ = ದಯೆಯೆಂಬ, ಗತಿ-ಅನ್ರಿ = ಉಪಾಯ ಹೊರತು, ಮತ್ತು-ಒನ್ರು = ಬೇರೆ ಉಪಾಯವನ್ನು, ಇಲ್ಲೇನ್ = ಉಳ್ಳವನಲ್ಲ. ನೆಡುಂ-ಕಾಲಂ = ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ, ಪಿೞೈ = ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು, ಶೆಯ್ದ = ಮಾಡಿದ, ನಿಲೈ = ದೆಸೆಯನ್ನು, (ರೀತಿಯನ್ನು) ಕೞಿಂದೇನ್ = ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನು, ಉನ್-ಅರುಳುಕ್ಕು = ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಗೆ, ಇನಿದಾನ = ಪರಮಭೋಗ್ಯವಾದ, ನಿಲೈ = ರೀತಿಯನ್ನು, ಉಹಂದೇನ್ = ಸಂತೋಷಿಸಿ ಒಪ್ಪಿದೆನು, ಉನ್-ಚರಣ = ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳೇ, ಶರಣ್ = ರಕ್ಷಕವು, ಎನ್ನುಂ = ಎನ್ನುವ, ತುಣಿವು = ನಿಶ್ಚಯ

ವನ್ನು, ಪೂಂಡೇನ್ = ಹೊಂದಿದೆನು, ಮನ್ = ಬಲವಾದ, ಇರುಳಾಯ್ = ಕತ್ತಲಾಗಿ, ನಿನ್ರ-ನಿಲೈ = ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನು, ಎಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ತೀರ್ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ವಾನವರ್-ತಂ = ನಿತ್ಯ ಸೂರಿಗಳಿಗೇ ಇರುವ, ವಾೞ್ಚಿ = ಬಾಳನ್ನು, (ನಿತ್ಯಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು) ತರ = ಕೊಡಬೇಕೆಂದು, ಉನ್ನೈ = ನಿನ್ನನ್ನು, ವರಿತ್ತೇನ್ = ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೆನು, ಇನ್-ಅರುಳಾಲ್ = ಭೋಗ್ಯವಾದ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ಇನಿ = ಶರಣು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ, ಎಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ಓರ್-ಪರಂ = ಯಾವ ಭಾರವನ್ನೂ (ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗುವ ಯಾವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೂ ಎಂದರ್ಥ) ಏತ್ತಾಮಲ್ =(ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ) ಹೊರಿಸದೆ, ಎನ = ನನ್ನ, ತಿರು-ಮಾಲ್ = ಶ್ರೀವಲ್ಲಭನಾದ, ನೀಯೇ = ನೀನೇ, ಎನ್ನೈ = ನನ್ನನ್ನು, ಅಡೈಕ್ಕಲಂ = ರಕ್ಷಣೀಯ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ, ಕೊಳ್ = ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

त्वदीयकरुणैव मे गति रथापरा नैव हि
चिरादपि कृतं मया दुरित मत्यजं सर्वशः ।
दशां तवदयावशां निरविशं मुदा भोगदां
मदीयशरणं भवच्चरणयुग्ममेवेत्यहम् ॥ १ ॥

निरचिनव मथो नो ध्वांत मुत्सार्य गाढं
परमपदग सेवां त्वां प्रदातुं ययाचे ।
भवदुरुदययेतो नोप्यनारोपयं स्त्व
कुरु भवदभिरक्ष्यं मां रमेश त्वमेव ॥ ३१ ॥

ಮೂ :—ಪರವುಮರೈಹಳೆಲ್ಲಾಂ ಪದಂ ಶೇರ್‌ನ್ದೊನ್ರ ನಿನ್ರಪಿರಾನ್,
ಇರವನ್ರಿರವಿಯಿನ್‌ಕಾಲತ್ತುೞ್ಕಿತ್ತವೆೞಿರ್ ಪಡ್ಯೆಯೋನ್,
ಅರವುಂಗರುಡನು ಮುನ್ಪುಡನೇನ್ದು ಮುಡಿಯಿರಂಡುಂ,
ತರವೆನ್ತಮಕ್ಕರುಳಾಲ್ ತಳರಾಮುನಂತನ್ದನನೇ ॥ ೩೨ ॥

(ವಿರೋಧಿ ಪರಿಹಾರಃ)

ಅರ್ಥ :—ಪರವುಂ = ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವ, ಮರೈಹಳ್-ಎಲ್ಲಾಂ = ವೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಪದಂ = (ತನ್ನ) ಅಡಿಗಳನ್ನು, ಶೇರ್‌ನ್ದು = ಸೇರಿ, ಒನ್ರ = ಒಪ್ಪುವಂತೆ,

ನಿನ್ರ = ಇದ್ದಂತಹ, ಪಿರಾನ್ = ಪರಮೋಪಕಾರಕನೂ, ಅನ್ರು = ಅಂದು (ಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ) ಇರವಿಯಿರ್ = ಸೂರ್ಯನ, ಕಾಲತ್ತು = ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ) ಇರವು = ರಾತ್ರಿಯನ್ನು, ಅೞೈತ್ತ = ಬರಮಾಡಿದಂತಹ, ಎೞಿಲ್ = ಔಜ್ವಲ್ಯವುಳ್ಳ, ಪಡೈಯೋನ್ = ಚಕ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯು ಆದ ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭನು, ಅರವುಂ = ಆದಿ ಶೇಷನೂ, ಗರುಡನುಂ = ಗರುಡನೂ, ಅನ್ಬುಡನ್ = ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಭಕ್ತಿಯಿಂದ) ಏಂದುಂ = ಧರಿಸುವಂತಹ (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ) ಅಡಿ-ಇರಂಡುಂ = ಎರಡು ಅಡಿಗಳನ್ನೂ, ತರ = (ನಮಗೆ) ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಎತಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ತಳರಾ = ಚಂಚಲವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವ, ಮನಂ = ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಅರುಳಾಲ್ = ತನ್ನ ಕರುಣೆಯಿಂದ, ತಂದನನ್ = ಕೊಟ್ಟನು.

विस्तीर्णाम्नायवाचा मुचिततमपदं यो महासाह्यकारी
तस्मिन् कालेऽह्नि भानोरथ रजनिसमाह्वान औज्वल्यवन्तम् ।
चक्रेशं धारयन् सन्नहिपतिगरुडाभ्यां च भक्त्या समूढं
पादद्वन्द्वं प्रदातुं हृदचल मनुकम्पात एवाददान्नः ॥ ३२ ॥

ಮೂ :—ಅಲರ್‌ನ್ದವಂಬುಯತ್ತಿರುನ್ದು ತೇನರುನ್ದಿಯಿನ್ನಹಲ್,
ಅಲ್‌ಹುಲಾರಶೈನ್ದಡೈನ್ದ ನಡೈಕೊಳಾದದನಮೆನೊ,
ನಲನ್ತವಿರ್‌ನ್ದದಾಲರ್ದೆ ಕೊಲ್‌ನಾವಿನ್ ವೀರಿೞಿನ್ದದಾಲ್,
ನಾವಣಂಗುನಾತರ್ ತನ್ದನಾರ್ವಿವೀರಿೞಿನ್ದರ್ದೆ,
ಶಲನ್ತವಿರ್‌ನ್ದುವಾದುಶೈದು ಶಾಡಿಮೂಂಡ ಮುಂಡರ್ಕೈ,
ಶರುವಿಲಾರೆನ ನಕ್ಕನೈತ್ತುರೈತ್ತವೇತಿರಾಶರ್‌ತಂ,
ವಲನ್ತರುಂಕೈ ನಾಯನಾರ್ ವಳೈಕ್ಕಿಶೈಂದಕೀರ್ತಿಯಾರ್,
ವಾರಿವಾಲದಾಮದೆನ್ರುಮಾಶಿಲ್ ವಾೞಿವಾೞಿಯೇ ॥ ೩೩ ॥

(ವಿರೋಧಿ ಪರಿಹಾರಃ)

ಅರ್ಥ :—ಅಲರ್‌ನ್ದ = ಅರಳಿದ, ಅಂಬುಯತ್ತ್ = ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ, ಇರುಂದ್ = ತುಂಬಿರುವ, ತೇನ್ = ರಸವನ್ನು, ಅರುಂದಿ = ಪಾನಮಾಡಿ, ಇನ್ = ಸುಂದರ ವಾದ, ಅಹಲ್ = ವಿಶಾಲವಾದ, ಅಲ್‌ಹುಲಾರ್ = ಜಘನಗಳುಳ್ಳವರು, (ಯುವತಿ ಯರು) ಅಶೈಂದ್ = ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆದು, ಅಡೈಂದ = ಪಡೆದ, ನಡೈ = ನಡಿಗೆ ಯನ್ನು, ಕೊಳಾದದ್ = ಹೊಂದದಂತಹ, ಅನಂ-ಎನೊ = ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯೋ ! ಅದ್

= ಆ ಹಂಸವು, ನಲಂ = ಆನಂದಪಡುವುದನ್ನು, ತವಿರ್ನ್ದದಾಲ್ = ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ಎನ್‌ಕೊಲ್ = ಹೇಗೆ ಆಗಿರುವುದು ? ನಾವಿನ್ = ನಾಲಿಗೆಯ, ವೀರು = ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯು, ಇಳ್ಳನ್ದದಾಲ್ = ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ನಾವಣಂಗ್ = ಸರಸ್ವತಿಯ, ನಾದರ್ = ಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು, (ಅಥವಾ—ವಾಗಧಿದೇವತೆಯಾದ ಹಯಗ್ರೀವನು) ತಂದ = ಕೊಟ್ಟಿರುವ, ನಾವಿನ್-ವೀರು = ನಾಲಿಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇಳ್ಳನ್ದದೇನ್ ? ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆಯೋ ? ಎಂಬಂತೆ, ಶಾಡಿ = ವಾದದಲ್ಲಿ, ಮೂಂಡ = ತೊಡಗಿದ, ಮುಂಡರೈ = ಬೋಳುತಲೆಯುವರನ್ನು, ಶಾಡಿ = ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಛಲಂ = (ವಾದದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವ ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು)ಛಲವೆಂಬುದನ್ನು, ತವಿರ್ನ್ದು = ಬಿಟ್ಟು, ವಾದು = ವಾದವನ್ನು, ಶೈಯ್ದ = ಮಾಡಿಯೂ, ಶರುವಿಲಾರ್ = ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು, ಎನ = ತಿಳಿದು, ಕನ್ರೈತ್ತ್ = ಗರ್ಜಿಸಿ, ಉರೈತ್ತ = ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಮಾಡಿದ, ಎತಿರಾಜರ್-ತಂ = ಯತಿರಾಜರಾದ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ, ನಲಂ-ತರುಂ = ಅಭಯಪ್ರದಾನಮಾಡುವ, ಕೈ = ಕೈಯಿನ, ನಾಯನಾರ್ = ಭಗವಂತನ, ವಳೈಕ್ಕು = ಶಂಖಕ್ಕೆ, ಇಶೈಂದ = ಸದೃಶವಾದ, ಕೀರ್ತಿ = ಯಶಸ್ಸು, ವಾರಿ = ತಿಳಿಯಾದ ನೀರಿನಂತೆಯೂ, ವಾಲದ್ = ಚಾಮರದಂತೆಯೂ, ಆಂ = ಆಗುವುದು, (ವಾರಿ = ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಎಳೆ ಸೇರದಂತೆ ಬಿಡಿಸಿದ, ವಾಲ್ = ಚಾಮರದಂತೆ ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು) ಅದ್ = ಆಕೀರ್ತಿಯು, ಎನ್ರುಂ = ಎಂದೆಂದಿಗೂ, ಮಾಶ್-ಇಲ್ = ಕಳಂಕವಿಲ್ಲದಂತೆ, ವಾಳ್ಳಿ = ಬಾಳಲಿ, ವಾಳ್ಳಿ = ಬಾಳಿಬೆಳಗಲಿ.

प्रफुल्लपद्मिनीमधुप्रवाहपानचारुव-
द्विशालजाधनस्थलागतिव्यपेतहंस्यहो ! ।
असम्मदात् कथं नु सा ? विनोत जिह्वयोदिता ?
वचोऽधिदेवताप्रदत्तसूक्तिशक्तिरेन्नु किम् ? ॥ १ ॥

प्रवृत्तवादरङ्गसङ्गिमुण्डिखण्डनप्रभौ
छलं विहाय वादिनि त्व चालितेषु तेष्वथ ।
कृतप्रणादवादिनो हि लक्ष्मणार्ययोगिनः
अभीतिमुद्रहस्तकीर्ति रच्युताब्ज सन्निभा ॥ २ ॥

निर्मलावारिपूरेव चामरोपमिता शुचिः ।
सर्वदा सर्वदा जीयात् जेजीयात् निष्कलङ्किका ॥ ३३ ॥

ಮೂ :—ಶಡ್ಶೈಯನ್ ತಿರಲವರ್ಹಳ್ ಪೆರುಂಞಾ ನಕ್ಕಡಲದನ್ನೈ,
ಇಡೈಯಮಿಳ್ಳಾದ್ಕಡಕ್ಕಿಲುಂ ಈ ದಳವೆನ್ರರಿಯಾರ್,
ವಿಡೈಯುಡನೇಳ್ಡನ್ರಡರ್ತ್ತವನ್ ಮೆಯ್ಯರುಳ್ಪೆತ್ತನಲ್ಲೋರ್,
ಅಡೈಯವರಿಂದುರೈಕ್ಕ ವಡಿಯೋಮುಮರಿಂದನಮೇ ॥ ೩೪ ॥

(ವಿರೋಧಿ ಪರಿಹಾರಃ)

ಅರ್ಥ:—ಶಡ್ಶೈಯನ್ = ಜಟಾಧಾರಿ ಶಿವನ, ತಿರಲ್-ಅವರ್ಹಳ್ = ಬಲದಿಂದ (ಜ್ಞಾನವನ್ನು) ಪಡೆದವರು, ಪೆರು = ಹಿರಿದಾದ, ಞಾನ-ಕಡಲ್-ಅದನ್ನೈ = ಜ್ಞಾನ ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ಇಡೈ = ನಡುವೆ, ಅಮಿಳ್ಳಾದು = ಮುಳುಗಿಹೋಗದಂತೆ, ಕಡಕ್ಕಿಲುಂ = ದಾಟಿದರೂ (ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂ) ಈದು = ಇದು, ಅಳವ್-ಎನ್ರು = ಇಷ್ಟೆ ಅಳತೆಯುಳ್ಳದೆಂದು, ಅರಿಯಾರ್ = ಅರಿಯಲಾರರು, ಅನ್ರು = ಆಗ, (ನೀಳಾದೇವಿಯ ಪರಿಣಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ವಿಡೈ-ಏಳ್ = ಏಳು ಗೂಳಿಗಳನ್ನು, ಉಡನ್ = ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ, ಅಡರ್ತ್ತವನ್ = ಸಂಹರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ, ಮೆಯ್-ಅರುಳ್ = ಸತ್ಯವಾದ ದಯೆಯನ್ನು, ಪೆತ್ತ = ಪಡೆದ, ನಲ್ಲೋರ್ = ಹಿರಿಯರು (ಸದಾಚಾರ್ಯರು) ಅಡೈಯ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಅರಿನ್ದು = ಅರಿತು, ಉರೈಕ್ಕ = (ನಮಗೆ) ಹೇಳಲು (ಉಪದೇಶಮಾಡಲು) ಅಡಿಯೋಮುಂ = (ಅವರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ) ದಾಸರಾದ ನಾವೂ, ಅರಿಂದನಂ = ಅರಿತೆವು, (ಭಗವತ್ಕೃಪಾಪಾತ್ರರಾದ ಸದಾಚಾರ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ "ಸರ್ವಜ್ಞ" ನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ರುದ್ರನಿಂದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರು ಸಮಾನವಾಗಲಾರರು, ಎಂಬುದು ಸಾರಾಂಶ.)

ये वा वाप्ता जटाधृङ्बल मतिपृथुले ज्ञानवाराशि मध्ये
निर्गाह्योत्तीर्णवन्तो न विदुरपिमितिं चैतदीयां तदा हि ।
सप्तानां संप्रहर्तु र्युगपद नडुहां वासुदेवस्य सत्यं
लब्ध्वा कारुण्य मार्याः पर मुपदिदिशु स्तद्वयं ज्ञातवन्तः ॥ ३४ ॥

ಮೂ :—ಕಾಣ್ಬನವು ಮುರೈಪ್ಪನವು ಮತ್ತೊ ನ್ರಿನ್ರಿ,
ಕ್ಕಣ್ಣನೈಯೇ ಕಂಡುರೈತ್ತ ಕಡಿಯಕಾವಲ್,
ಪಾಣ್ಪೆರುಮಾಳರುಳ್ ಶೆಯ್ದ ಪಾಡಲ್ಪತ್ತುಂ,
ಪಳ್ಳಿಮರೈಯಿನ್ಪೊರುಳೊನ್ರೃಪ್ಪರವು ಹಿನ್ರೋಂ,

ವೀಣ್ಪೆರಿಯ ವಿರಿತಿರೈನೀರ್ ವೈಯ್ಯತ್ತುಳ್ಳೇ,
ವೇದಾಂತವಾರಿಯನೆನ್ರಿಯಂಬನಿನ್ರೋಂ,
ನಾಂಪೆರಿಯೋಮಲ್ಲೋಮಿನ್ರು ನನ್ರುತೀದುಂ,
ನಮಕ್ಕುರೈಪ್ಪಾರುಳರೆನ್ರುನಾಡುವೋಮೇ ॥ ೩೫ ॥

(ಮುನಿವಾಹನಭೋಗಃ)

ಅರ್ಥ :—ಕಾಣ್ಬನವುಂ = ನೋಡತಕ್ಕದ್ದೂ, ಉರೈಪ್ಪನವುಂ = ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೂ ಮತ್ತ್-ಒನ್ರು-ಇನ್ರಿ = ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲದೆ, (ಸರ್ವದಾ) ಕಣ್ಣನೈಯೇ = ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ, ಕಂಡ್ = ಕಣ್ಣಾರಕಂಡು,(ಶ್ರೀರಂಗನಾಥನನ್ನೇ ಕೃಷ್ಣನನ್ನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ) ಉರೈತ್ತ = ಅವನನ್ನೇ ಕುರಿತು ಪಾಡಿದ, ಕಡಿಯ = ಪೂರ್ಣವಾದ, ಕಾದಲ್ = (ಪ್ರೇಮ) ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಪಾಣ್-ಪೆರುಂ-ಆಳ್ = ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರ್ರು, ಅರುಳ್-ಶೈಯ್ದ = ಕರುಣಿಸಿದ, ಪಾಡಲ್-ಪತ್ತುಂ = ಹತ್ತು ಪಾಶುರಗಳನ್ನೂ, ಪಳ್ಳೈಮರೈಯಿನ್ = ಪುರಾತನವಾದ ವೇದಗಳ, ಪೊರುಳ್-ಎನ್ರು = ಸಾರಭೂತವಾದ ಅರ್ಥವೆಂದು, ಪರವುಹಿನ್ರೋಂ = ಹೊಗಳುತ್ತೇವೆ, ವೀಣ್ = ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ, ಪೆರಿಯ ದೊಡ್ಡದಾದ, ವಿರಿ = ಹರಡುವ, ತಿರೈ = ಅಲೆಗಳುಳ್ಳ, ನೀರ್ = ಸಮುದ್ರದಿಂದ (ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ) ವೈಯತ್ತು-ಉಳ್ಳೆ = ವಿಶಾಲ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ವೇದಾಂತ-ಆರಿಯನ್-ಎನ್ರು = ವೇದಾಂತಗಳಿಗೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು, ಇಯಂಬು = (ಎಲ್ಲರೂ) ಹೇಳುವಂತೆ, ನಿನ್ರೋಂ = ಆದೆವು, ನಾಂ = ನಾವೇ, ಪೆರಿಯೋಂ-ಅಲ್ಲೋಂ = ಹಿರಿಯರಲ್ಲವಷ್ಟೆ, ನಮಕ್ಕು = ನಮಗೆ, ಇನ್ರು = ಈಗ, ನನ್ರುಂ = (ತೀದುಂ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಉಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡು ಕಡೆಗೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೂ, ತೀದುಂ = ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನೂ, ಉರೈಪ್ಪಾರ್ = ಹೇಳುವವರು, ಉಳರ್ = ಇರುವರು, ಎನ್ರು = ಎಂದು, (ನಾವೇ ದೊಡ್ಡವರಲ್ಲ ಸರಿತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವರು ನಮಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ), ನಾಡುವೋಂ = ಅರಸೋಣ (ಹುಡುಕಿ ನೋಡೋಣ).

वस्तु प्रेक्ष्यं सुवाच्यं त्वपर मिह विहायाखिलं कृष्ण एवे-
त्येन साक्षाच्च कुर्वन्ननुभवरसदोक्तचोचिवान् पूर्णभक्तिः ।
योगी पाणन् महान् यो दशकमितसुगीतिं समन्वग्रहीत् यां
तां प्राचीनोक्तिसारां अतिशयमहितां सर्वतोऽभिष्टुमश्च ॥ १ ॥

अर्थैकार्थविशालवीचिजलधिव्याप्तायतायां भुवि ।
प्राप्तास्मो निगमान्तदेशिक इति श्रीरङ्गराजोदिताम् ॥
प्रख्यातिं न वयं तथापि महिता स्तत्र स्सतश्चासतः ।
बोद्धारस्तु भवन्ति नून मिति तान् अन्वेषयामेह भोः ॥ ३५ ॥

ಮೂ :—ಪಾವಳರುಂತಮಿೞ್ಮಱೈಯಿಲ್ ಪಯನೇಕೊಂಡ,
ಪಾಣ್ಪೆರುಮಾಳ್ ಪಾಡಿಯದೋರ್ ಪಾಡಲ್ ಪತ್ತಿಲ್,
ಕಾವಲನುಂ ಕಣವನು ಮಾಯ್ ಕಲಂದ್ ನಿನ್ರ,
ಕಾರಣನ್ನೈ ಕರುತ್ತುರನಾನ್ ಕಣ್ಡ ಪಿನ್ಪು,
ಕೋವಲನುಂ ಕೋಮಾನುಮಾನ ವನ್ನಾಳ್,
ಕುರವೈಪುಣರ್ ಕೋವಿಯರ್ ತಂ ಕುರಿಪ್ಪೇಕೊಂಡು,
ಶೇವಲುಡನ್ ಪಿರಿಯಾದಪೇಡೈಪೋಲ್ ಶೇರ್ನ್ದು,
ತೀವಿನೈಯೋರ್ ತನಿಮೈಯೆಲ್ಲಾಂ ತೀರ್ನ್ದೋಂನಾಮೇ ॥೩೬॥

(ಮುನಿವಾಹನಭೋಗಃ)

ಅರ್ಥ :—ಪಾ = ಗಾನಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದ್ಯಗಳು, ವಳರುಂ = ಬೆಳೆಯುವ (ಹೆಚ್ಚುವ) ತಮಿೞ್-ಮಱೈಯಿನ್ = ತಮಿಳು ವೇದದ, ಪಯನೇ = ಫಲವನ್ನೇ (ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೆ) ಕೊಂಡ = (ತಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು) ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಪಾಣ್-ಪೆರುಮಾಳ್ = ತಿರುಪ್ಪಾಣಾೞ್ವಾರ್, ಪಾಡಿಯದ್ = ಪಾಡಿದ, ಓರ್ = ಮತ್ತೊಂದು ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ, ಪಾಡಲ್‌ಪತ್ತಿಲ್ = ಹತ್ತು ಪಾಶುರಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವಲನುಂ = ರಕ್ಷಕನೂ, ಕಣವನುಂ-ಆಯ್ = ಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆಗಿ, ಕಲನ್ದ್-ನಿನ್ರ = ಸೇರಿ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವ, ಕಾರಣನ್ನೈ = ಸರ್ವಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀ ವಲ್ಲಭನನ್ನು, ಕರುತ್ತು = ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಉರ = ಅರಿವಾಗುವಂತೆ, ನಾನ್ = ನಾನು, ಕಂಡ-ಪಿನ್ಪು = ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ಕೋವಲನುಂ = ಗೋಪಾಲಕನೂ, ಕೋಮಾನುಂ = ರಾಜನೂ, ಆನ = ಆದ, ಅನ್ನಾಳ್ = ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕುರೈ-ಅಪ್-ಉಣರ್ = ರಾಸಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ, ಕೋವಿಯರ್-ತಂ = ಗೋಪಿಕೆಯರ, ಕುರಿಪ್ಪೇ = ಗುರಿಯನ್ನೇ, ಕೊಂಡು = ಮಾಡಿಕೊಂಡು, (ಗ್ರಹಿಸಿ) ಶೇವಲ್-ಉಡನ್ = ಪತಿಯೊಡನೆ, ಪಿರಿಯಾದ = ಅಗಲದಿರುವ, ಪೇಡೈ-ಪೋಲ್ = (ಪತಿವ್ರತಾ) ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ, ಶೇರ್ನ್ದು = ಕೂಡಿಯೇ ಇದ್ದು, ತೀವಿನೈಯೋರ್ = ಉಗ್ರಪಾಪಮಾಡಿದವರ, ತನಿಮೈ-ಎಲ್ಲಾಂ = ದುರ್ದೆಶೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ನಾಂ = ನಾವು, ತೀರ್ನ್ದೋಂ = ನೀಗಿಕೊಂಡೆವು.

गानैकार्थाभिवृद्धद्रविडनिगमवाक्ष्वर्थमेवाददानः ।
पाणन् योगी महान् यद्दशक मसदृशं सञ्जगौ तत्र गीते ॥
गोप्तृत्वं स्वामितां चोभयमपि दधतं तं समस्तस्य हेतुं ।
विज्ञाते मानसे मे सरसिजनयनं कृष्ण मेवेक्षमाणे ॥ १ ॥

गोगोप्ता गोपति श्चाप्यभवदवसरे तत्र गोपालबालः ।
रासक्रीडापराणां व्रजयुवतिमणीनां हि लक्ष्यं गृहीत्वा ॥
साध्वीवात्मप्रियं या त्वविदितविरहा साहचर्यैकशीला ।
तीव्रांहस्संहतीनां वय मिह निरसिष्माखिला दुर्दशास्ताः ॥ ३६ ॥

ಮೂ :—ಆದಿಮರೈಯೆನ ವೋಂಗು ಮರಂಗತ್ತುಳ್ಳೈ
ಅರುಳಾರುಂಕಡಲ್ಲೈಕ್ಕಂಡವನೆನ್ಪಾಣ್ರ್,
ಓದಿಯದೋರಿರುನಾನ್ಗು ಮಿರಂಡುಮಾನ,
ಒರುಪತ್ತುಂಪತ್ತಾಹ ವುಣರ್ನ್ದುರೈತ್ತೋಂ,
ನೀತಿಯುರಿಯಾದನಿಲೈಯುರಿವಾರ್ಕೆಲ್ಲಾಂ
ನಿಲೈ ಯಿದುವೇಯುನ್ರು ನಿಲೈ ನಾಡಿನಿನ್ರೋಂ,
ವೇದಿಯರ್ತಾಂ ವಿರಿತ್ತುರೈಕ್ಕುಂ ವಿಳೈವುಕ್ಕೆಲ್ಲಾಂ,
ವಿದೈಯಾಹುಮಿದು ವೆನ್ರು ವಿಳಂಬಿನೋಮೇ ॥ ೩೭ ॥

(ಮುನಿವಾಹನ ಭೋಗಃ)

ಅರ್ಥ :—ಆದಿ-ಮರೈ-ಎನ = ವೇದದ ಮೊದಲನೆಯಕ್ಷರದಂತೆ (ಪ್ರಣವ) ಓಂಗುಂ = ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ, ಅರಂಗತುಳ್ಳೈ = ಶ್ರೀರಂಗದಲ್ಲಿ, ಅರುಳ್-ಆರುಂ-ಕಡಲ್ಲೈ = ಕರುಣೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಮುದ್ರವೊ ಎಂಬಂತಿರುವ (ಶ್ರೀರಂಗನಾಥರೂಪಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು) ದೇವರನ್ನು, ಕಂಡವನ್ = ಕಣ್ಣಾರ ನೋಡಿದವರಾದ, ಎನ್ = ನನ್ನ, ಪಾಣನ್ = ತಿರುಪ್ಪಾಣಾಳ್ವಾರ್ರು, ಓದಿಯದು = ಬಾಯಿಂದ ಪಾಡಿದ, ಓರ್ = ಅಸಮಾನವಾದ, ಇರು-ನಾನ್ಗುಂ = (2 × 4) ಎಂಟೂ (ಮತ್ತು) ಇರಂಡುಂ = ಎರಡೂ ಸೇರಿ, ಆನ = ಆದ, ಒರುಪತ್ತುಂ = ಹತ್ತು ಪಾಶುರಗಳನ್ನೂ, ಪತ್ತಾಹ = ಅವಲಂಬನವಾಗಿ, ಉಣರ್ನ್ದು = ಅನುಭವಿಸಿ (ಅರಿತು) ಉರೈತ್ತೋಂ = ಹೇಳಿದೆವು, ನೀತಿ = (ಅನ್ಯಮತವನ್ನು ನಿರಾಸಮಾಡುವ) ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು, ಅರಿ

ಯಾದ = ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರದ, ನಿಲ್ಲೈ = ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, (ತತ್ವಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು) ಅರಿವಾರ್ಕ್ಕು-ಎಲ್ಲಾಂ = ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ, ಇದುವೇ = (ಈ "ಅಮಲನಾದಪಿರಾ೯" ಎಂಬ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧವೇ) ಇದೇ, ನಿಲ್ಲೈ = ಸ್ಥಿರವಾದ ನೀತಿ, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ನಿಲ್ಲೈ = (ಈ ಪ್ರಬಂಧದ) ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು. ನಾಡಿ = ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ನಿನ್ರೋಂ = ಇರುವೆವು, ವೇದಿಯರ್-ತಾಂ = ವೇದದರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತವರು, ವಿರಿತ್ತು = ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ, ಉರೈಕ್ಕುಂ = ಹೇಳುವಂತಹ, ವಿಳೈವುಕ್ಕು-ಎಲ್ಲಾಂ = ಫಲಪ್ರದವಾದುವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ, ಇದು = ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ರಹಸ್ಯವೇ, ವಿದೈ-ಆಹುಂ = ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗುವುದು, ಎನ್ರು = ಎಂದು, ವಿಳಂಬಿನೋಂ = ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆವು.

आम्नायाद्येऽभिवृद्धेऽक्षर इव महिते धाम्नि रङ्गाधिनेतुः ।
द्रष्ट्रासत्पाणनेत्रा विरचित मनुकम्पैकपूर्णार्णवस्य ॥
द्वाभ्यां युक्त चतुर्भिर्द्वय मिह गुणितं चावलम्ब्यावगत्यः ।
जिज्ञासुभ्योऽखिलेभ्यो ह्यविदितपरयुक्तिभ्य एवभ्यधाम ॥ १ ॥

एषा नीति स्स्थिरैवेत्यभिमततमतात्पर्य मस्यैतदेवे- ।
त्यामृश्येहस्स्थितास्स्मो विशदमभिहितं गोप्य मस्माभिरेतत् ॥
वेदार्थाभिज्ञवर्यस्फुटतमवचसां कारणं चाविगीतं ।
गीतं स्यादेवमेवे त्यवगत मवदामा श्रितानां हिताय ॥ ३७ ॥

॥ श्रीमते निगमान्त महा देशिकाय नमः ॥

ग्रन्थं यं सारसाराद्यनुगतनवकृत्युक्तपद्यैकयुक्तं ।
वेदान्ताचार्यवर्यो ह्यकलयदमृतास्वादिनीनामभाजम् ॥
श्रीमद्वेदान्तरामानुजगुरुकृपया तस्य गोपालसूरिः ।
व्याख्यात् कर्णाटवाण्या विबुधवचनत श्श्लोकयामास चेह ॥

श्रीदेशिकप्रबन्धस्था त्वमृतास्वादिनी कृतिः ।
श्रीदेशिककृपाभूम्ना श्लोकिता विवृते ह च ॥

ಶ್ರೀಕಾಂತ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು-4